ҚазМұнайГаз
NATIONAL COMPANY ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ

#БАСЫМДЫҚТЫ ДАМЫТА ОТЫРЫП

ЖЫЛДЫҚ ЕСЕП

2021

Басымдықты дамыта отырып…

ҚМГ – Қазақстанның тігінен интеграцияланған жетекші мұнай-газ компаниясы. Біз барлық өндірістік циклдің – көмірсутекті барлау мен өндіруден бастап, оны тасымалдау, өңдеу және сервистік қызметтерді көрсетуге дейінгі активтерді басқарамыз. Қосылған құнды қалыптастыру тізбегінің барлық кезеңдеріндегі толық интеграция – ұзақ мерзімді тұрақты дамуымыздың берік негізі.

Бірегей география

Заманауи МӨЗ-дер

Тиімді басқару

Тұрақты даму

□ барлау

△ өндіру

○ өңдеу

◇ тасымалдау

⬡ маркетинг

толық #интеграция

өндіруші активтердің әлеуеті

тасымалдау қуатын арттыру

ESG қағидаттарының ұстануы

…көшбасшылықты сақтап келеміз…

#1 ҚАЗАҚСТАНДА

мұнай өндіру бойынша
мұнай тасымалдау бойынша
мұнай өңдеу бойынша

…болашағымызды ойлаймыз

Біз болашаққа нық сеніммен қараймыз: жаңа мақсат-міндеттер қоя білеміз, басқару жүйесін заманға сай жетілдіреміз, қаржы тұрақтылығымызды сақтаймыз және құнды қалыптастырудың әрбір кезеңінде тұрақты даму қағидаттарын ескереміз.

ҚазМұнайГаздың тартымды өсу әлеуетіне ие мұнай мен газ өндіретін әртараптандырылған активтер портфелі бар.

ҚАЗАҚСТАН МҰНАЙ МЕН КОНДЕНСАТТЫҢ

25%

ӨНДІРЕДІ

ҚАЗАҚСТАН ГАЗДЫҢ

15%

ӨНДІРЕДІ

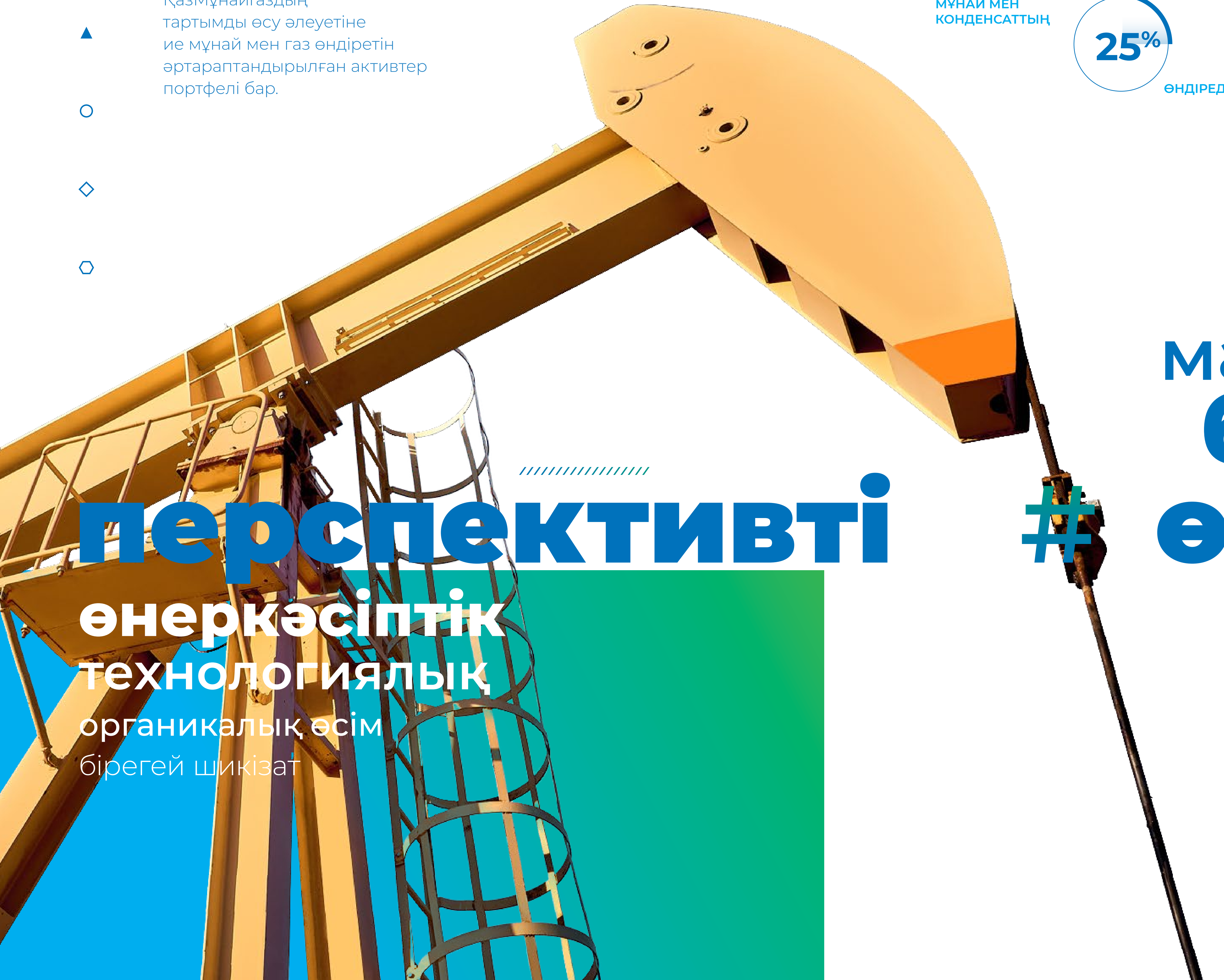

өңдеу

тасымалдау

маркетинг

барлау

өндіру

перспективті

өнеркәсіптік

технологиялық

органикалық өсім

бірегей шикізат

2031 МАҚСАТЫ

Мұнайдың жиынтықты өндірілуі

240 млн тонна

Компания ауқымды жаңғыртудан өткен Қазақстанда төрт ірі мұнай өңдеу зауытын және Румынияда екі зауытты басқарады.

82% ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БАРЛЫҚ ІРІ ЗАМАНАУИ МҰНАЙ ӨҢДЕУ ЗАУЫТТАРЫНДАҒЫ ҚМГ НАРЫҒЫНЫҢ ҮЛЕСІ

тасымалдау
маркетинг
барлау
өндіру
өңдеу

терең

тігінен интеграцияланған
жаңғыртылған
ЭКОЛОГИЯЛЫҚ
ірі МӨЗ-дер

2031 МАҚСАТЫ

Қазақстандық МӨЗ-дерде мұнай өңдеу терендігін 89%-ға ұлғайту

Компанияның мұнай тасымалдау жүйесі әртараптандырылған және жоғары транзиттік, экспорттық әлеуетке ие

56% МҰНАЙ ТАСЫМАЛДАУ НАРЫҒЫНДА

маркетинг
барлау
өндіру
өңдеу
тасымалдау

аұқымды
бәсекеге қабілетті
тиімді
тұрақты
экспорттық әлеует

#

«ҚАЗМҰНАЙГАЗ» ҰК АҚ 2021 ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ЖЫЛДЫҚ ЕСЕБІ

МАЗМҰНЫ

12 СТРАТЕГИЯЛЫҚ ЕСЕП

14 КОМПАНИЯ ТУРАЛЫ
22 ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ ТӨРАҒАСЫНЫҢ ҮНДЕУІ
26 БАСҚАРМА ТӨРАҒАСЫНЫҢ ҮНДЕУІ
30 СТРАТЕГИЯ

30 Нарыққа шолу
50 Стратегиялық басымдықтар
54 Тиімділік көрсеткіштерінің жүйесі
55 Инвестициялық жобалардың іске асырылуына шолу
58 Трансформация және цифрландыру

62 ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТКЕ ШОЛУ

63 Қорлар
63 Геологиялық барлау
68 Өндіру
102 Мұнай тасымалдау
107 Газ тасымалдау және маркетинг
111 Мұнай өңдеу және маркетинг
116 Мұнай химиясы
118 Сервистік жобалар
120 Инновациялық-технологиялық даму

124 ҚАРЖЫЛЫҚ ШОЛУ
134 ТҰРАҚТЫ ДАМУДЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

136 Тұрақты даму саласындағы басымдықтар
141 Төмен көміртекті дамыту бағдарламасы
144 Денсаулық сақтау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау (ДС, ӨҚ және ҚОҚ)
162 Персоналды дамыту
171 Өнім берушілермен өзара іс-қимыл

178 КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ

181 КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІН ДАМЫТУ
183 ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ
196 ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ ЖАНЫНДАҒЫ КОМИТЕТТЕР
206 БАСҚАРМАНЫҢ ЖҰМЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП
213 СЫЙЛЫҚАҚЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП
214 ЖАУАПКЕРШІЛІК ТУРАЛЫ МӘЛІМДЕМЕ
215 КОРПОРАТИВТІК БАҚЫЛАУ
215 Ішкі аудит
216 Комплаенс қызметі
217 Омбудсмен қызметі
217 Тәуекел-менеджмент және ішкі бақылау
231 МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРМЕН ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ
232 АКЦИОНЕРЛЕР ЖӘНЕ ИНВЕСТОРЛАРМЕН ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ

236 ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІ

328 ҚОСЫМШАЛАР

328 2021 жылға арналған КБК сақтау туралы есеп
331 Ірі мәмілелер және мүдделілік бар мәмілелер туралы мәліметтер

СТРАТЕГИЯЛЫҚ ЕСЕП

ҚМГ ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫ КОМПАНИЯНЫҢ АҒЫМДАҒЫ СТЕЙКХОЛДЕРЛЕРІ МЕН КЕЛЕШЕК ҰРПАҚ АЛДЫНДАҒЫ ЖАУАПКЕРШІЛІГІН ЕСКЕРЕ ОТЫРЫП ІСКЕ АСЫРЫЛАДЫ

КОМПАНИЯ ТУРАЛЫ

ҚЫЗМЕТ АЯСЫ

"ҚазМұнайГаз" ұлттық компаниясы" АҚ (бұдан әрі — «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ, ҚМГ, Компания) Қазақстанның тігінен интеграцияланған жетекші мұнай-газ компаниясы болып табылады. ҚМГ активтердің көмірсутектерді барлау мен өндіруден бастап, тасымалдау, өңдеу және сервистік қызмет көрсетуге дейінгі барлық циклін басқарады. Компания 2002 жылы құрылып, еліміздің мұнай-газ саласындағы Қазақстан Республикасының мүддесін қорғайды.

КАПИТАЛ ҚҰРЫЛЫМЫ

ҚМГ акционерлері – «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына» АҚ, Қор) (90,42%) және Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі (бұдан әрі - ҚР Ұлттық Банкі, ҚҰБ) (9,58%), оның акциялары 2015 жылғы 12 қазаннан бастап Қорға сенімгерлік басқаруға берілген.

«Самұрық-Қазына» АҚ - жалғыз акционері Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылатын дербес қор. Оның миссиясы Қазақстан Республикасының ұлттық әл-ауқатын арттыру және болашақ ұрпақ үшін ұзақ мерзімді тұрақтылықты қамтамасыз ету болып табылады. Қордың портфеліне мұнай-газ және көлік-логистика секторларының, химия және атом өнеркәсібінің, тау-кен металлургия кешенінің, энергетика және жылжымайтын мүлік компаниялары кіреді.

ҚазМұнайГаз

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҮКІМЕТІ

9,58%
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ БАНКІ

90,42%
«САМҰРЫҚ-ҚАЗЫНА» АҚ

ГЕОГРАФИЯСЫ

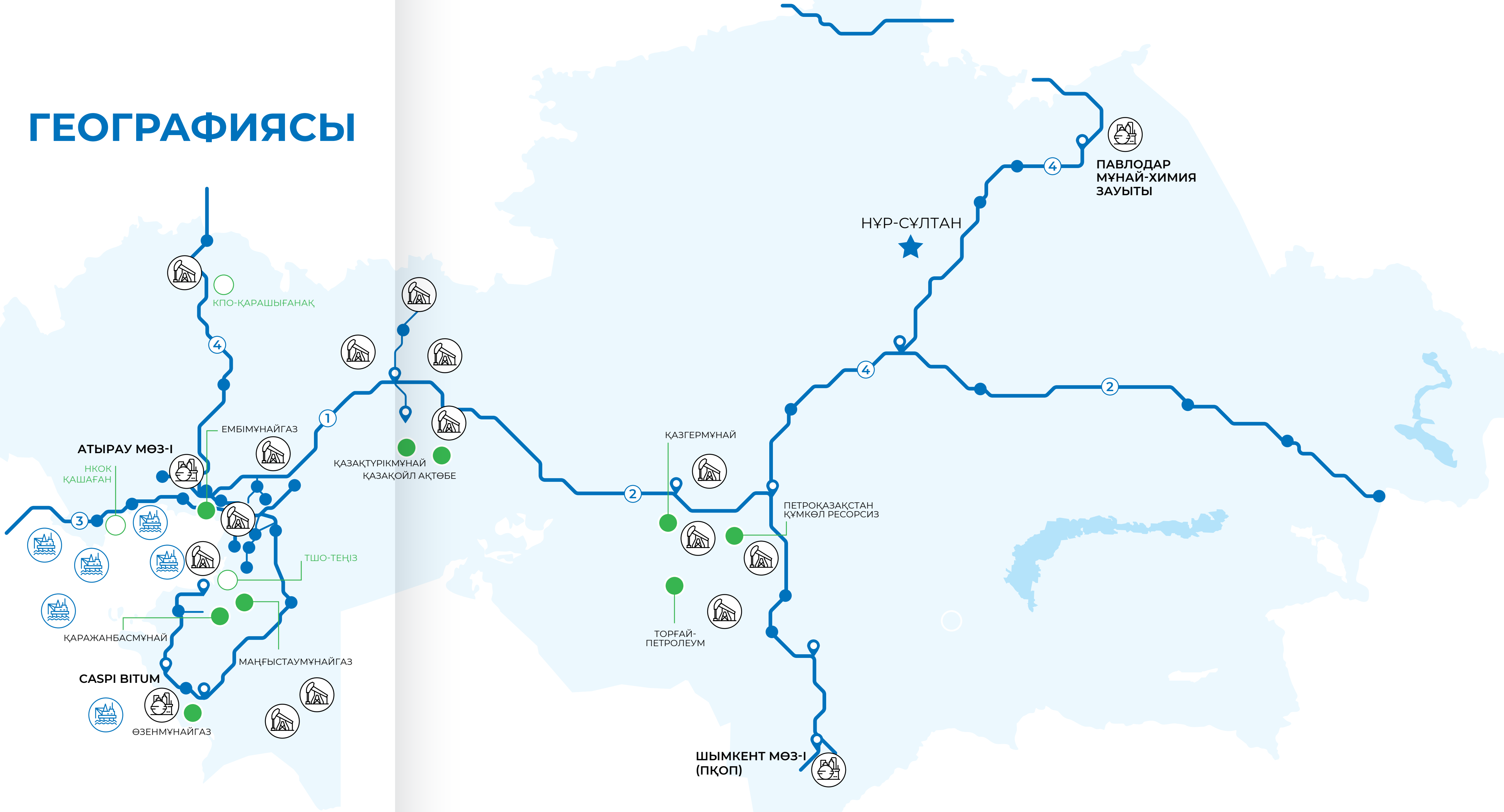

1. «МұнайТас» ЖШС
2. «Қазақстан-Қытай Құбыры» ЖШС
3. Каспий құбыр консорциумы
4. «ҚазТрансОйл» АҚ

- ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ӨНДІРУШІ АКТИВТЕР
- МЕГАЖОБАЛАР
- МАС **Мұнай айдау станциясы**
- БМАС **Бас мұнай айдау станциясы**
- ҚОЛДАНЫСТАҒЫ МҰНАЙ ҚҰБЫРЫ
- БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ
- ӨҢДЕУ

НЕГІЗГІ ДЕРЕКТЕР

645
М.Э. МЛН ТОННАСЫ
КӨМІРСУТЕК ҚОРЛАРЫ (2P)

21,7
МЛН ТОННА
МҰНАЙ МЕН КОНДЕНСАТ ӨНДІРУ

8,1
МЛРД М³
ГАЗ ӨНДІРУ

74,6
МЛН ТОННА
МҰНАЙ ТАСЫМАЛДАУ

18,9
МЛН ТОННА
МҰНАЙ ӨҢДЕУ

АКТИВТЕР ҚҰРЫЛЫМЫ

ҚМГ негізгі активтері

БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ

ОПЕРАЦИЯЛЫҚ АКТИВТЕР:

100%
Өзенмұнайгаз (ӨМГ)
Ембімұнайгаз (ЕМГ)
Қазақтүрікмұнай (ҚТМ)
ҚазМұнайТеңіз
Өріктау Оперейтинг (ӨО)

50%
Маңғыстаумұнайгаз (ММГ)
Қазгермұнай (ҚГМ)
Қаражанбасмұнай (ҚБМ)
Қазақойл Ақтөбе (ҚОА)

33%
ПетроҚазақстан Инк (ПҚИ)

МЕГАЖОБАЛАР:

20%
Теңізшевройл (ТШО)

10%
Қарашығанақ (ҚПО)

8,44%
Қашаған (НКОК)[1]

МҰНАЙ ТАСЫМАЛДАУ

100%
Қазақтеңізкөлікфлоты (ҚТКФ)

90%
ҚазТрансОйл (ҚТО)
100% Батуми мұнай терминалы
51% Мұнай Тас
50% Қазақстан-Қытай құбыры(ҚҚҚ)

50%
ҚазРосГаз

20,75%
Каспий құбыр желісі консорциумы (ҚҚК)[2]

ӨҢДЕУ

100%
ПМХЗ
KMG International
54,63% Петромидия
54,63% Вега

99,53%
АМӨЗ

49,73%
ПКОП

50%
Caspi Bitum

МҰНАЙ СЕРВИСІ

100%
KMG Systems & Services

49%
KMG Nabors Drilling Company
KMG Parker Drilling Company
KMG Automation

48,996%
ТеңізСервис

[1] 2015 жылғы қазанда «Самұрық-Қазына» АҚ опциондық келісімге сәйкес 2020 және 2022 жылдар ішінде акцияларды сатып алу құқығымен Қашағандағы үлестің 50%-ын сатып алды. ҚМГ мен «Самұрық-Қазына» АҚ-ға жалпы Қашағандағы үлестің 16,88%-ы тиесілі.

[2] ҚМГ арқылы 19% және Kazakhstan Pipeline Ventures (KPV) арқылы 1,75%.

НЕГІЗГІ НАРЫҚТАРЫ

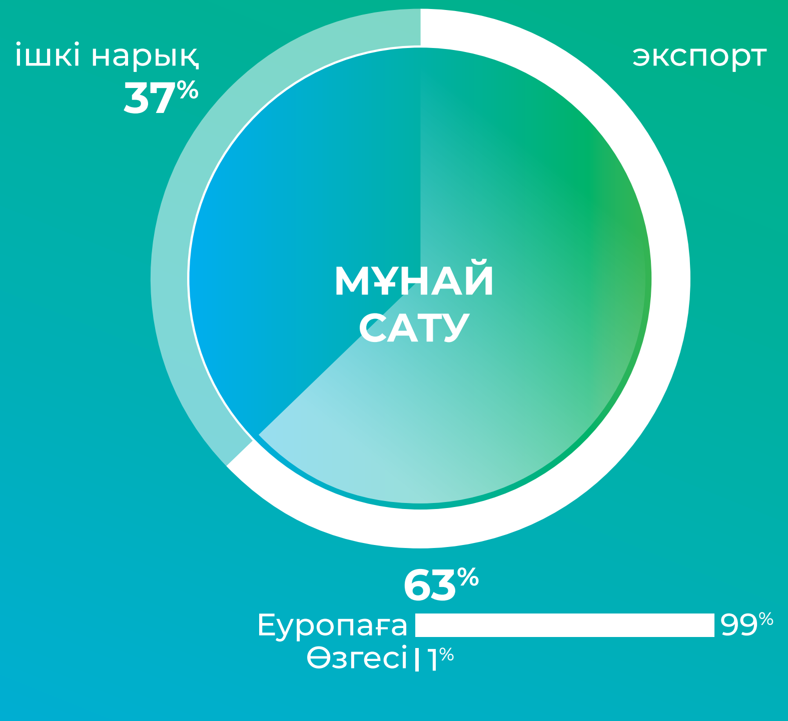

БИЗНЕС ҮЛГІСІ

БӘСЕКЕЛЕСТІК БАСЫМДЫҚТАРЫ

Бірегей географиялық орналасуы
Қазақстан — елеулі қор базасы бар, тиімді орналасқан мемлекет. Еуропаға және қарқынды дамып келе жатқан Азия нарықтарына өнім жеткізудің бірегей мүмкіндігі бар ел

Құнды қалыптастыру тізбегінің барлық кезеңдеріндегі толық интеграция
ҚМГ құнды қалыптастыру тізбегінің барлық кезеңдерін толық интеграциялаған Қазақстанның мұнай-газ саласының ұлттық көшбасшысы болып табылады

Қаржылық тұрақтылық
Компания өзінің қаржылық тұрақтылығын сақтауда және ұзақ мерзімді перспективада дамуы үшін жеткілікті жағдайды қамтамасыз етуде

Өндіруші активтердің әртараптандырылған портфелі
ҚМГ тартымды өсім әлеуеті бар мұнай-газ өндіру бойынша әртараптандырылған активтер портфелін басқарады

Қазақстанның мұнай тасымалдау секторындағы жетекші позициясы
ҚМГ нарықтағы 56% үлесімен Қазақстанның мұнай тасымалдау бойынша барлық жобаларға қатысады

Заманауи мұнай өңдеу зауыттары
Компания Қазақстанда төрт ең ірі мұнай өңдеу зауытын және Румынияда екі мұнай өңдеу зауытын бақылайды

Корпоративтік басқарудың заманауи жүйесі және тұрақты даму қағидаттарына адалдығы
Орнықты даму ҚМГ-нің стратегиялық басымдықтарының бірі болып табылады

ҚОСЫЛҒАН ҚҰННЫҢ # БІРІКТІРІЛГЕН ТІЗБЕГІ

РЕСУРСТАР

КӨМІРСУТЕКТЕРДІ БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ

ДӘЛЕЛДЕНГЕН ЖӘНЕ ЫҚТИМАЛ ҚОРЛАР (2P)
М.Э. **645** МЛН ТОННАСЫ
М.Э. 4 983 МЛН БАРРЕЛІ

МҰНАЙ ЖӘНЕ КОНДЕНСАТ ӨНДІРУ
21,7 МЛН ТОННА
ТӘУЛІГІНЕ 444 МЫҢ БАРРЕЛЬ

ГАЗ ӨНДІРУ
8,1 МЛРД М³

МҰНАЙ ТАСЫМАЛДАУ

МҰНАЙ ТАСЫМАЛДАУ
74,6 МЛН ТОННА

ТАСЫМАЛДАУ
Құбырмен тасымалдау: 64,7 МЛН ТОННА
Теңіз арқылы тасымалдау: 9,9 МЛН ТОННА

МАГИСТРАЛДЫ МҰНАЙ ҚҰБЫРЛАРЫНЫҢ ЖАЛПЫ ҰЗЫНДЫҒЫ
5 372 КМ

ШИКІ МҰНАЙ МЕН МҰНАЙ ӨНІМДЕРІН ӨҢДЕУ МЕН САТУ

МҰНАЙ ӨҢДЕУ
18,9 МЛН ТОННА

МӨЗ
Қазақстандағы: 13,9 МЛН ТОННА
Румыниядағы: 4,9 МЛН ТОННА

EBITDA

2 445 МЛН АҚШ ДОЛЛАРЫ	**496** МЛН АҚШ ДОЛЛАРЫ	**679** МЛН АҚШ ДОЛЛАРЫ
65%	13%	18%

2031 ЖЫЛҒА ДЕЙІНГІ СТРАТЕГИЯЛЫҚ МАҚСАТТАР

ҚОРЛАРДЫҢ ӨСІМІ
+299 МЛН ТОННА

10 ЖЫЛ ІШІНДЕГІ ЖИЫНТЫҚТЫ МҰНАЙ ӨНДІРУ
240 МЛН ТОННА

ҚУРЫЛҒАН ҚУАТТАРДЫҢ ЖҮКТЕМЕСІН АРТТЫРУ

ТЕҢІЗБЕН ТАСЫМАЛДАУ БОЙЫНША СИНЕРГИЯ

ЖОСПАРЛАНҒАН МҰНАЙ-ХИМИЯ ЖОБАЛАРЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ

ҚАЗАҚСТАНДЫҚ МӨЗ-ДЕРДЕ МҰНАЙ ӨҢДЕУ ТЕРЕҢДІГІН **89%-ҒА** ДЕЙІН ҰЛҒАЙТУ

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰНДЫЛЫҒЫ

Еліміздің мұнай-газ саласының геологиялық барлаудан бастап мұнай өнімдерін сатуға дейінгі әрбір сегментінде қатысу мен көшбасшылық Компанияға мүдделі тараптар үшін құндылықтар қалыптастыруға мүмкіндік береді.

ҚМГ акционерлерге уақытылы төлемін жүргізеді, инвесторлар мен кредиторлар алдында өз міндеттерін лайықты орындайды, ірі жұмыс беруші мен салық төлеуші болып табылады, өзара тиімді серіктестермен ынтымақтастық аясын кеңейтеді, әлеуметтік жобаларға инвестиция салады және экологиялық қауіпсіздіктің жоғары стандарттарын қамтамасыз етеді:

АКЦИОНЕРЛЕРГЕ ТӨЛЕНГЕН ДИВИДЕНД
56 МЛРД ТЕҢГЕ

МЕМЛЕКЕТ БЮДЖЕТІНЕ ТӨЛЕНГЕН САЛЫҚТАР МЕН БАСҚА ДА МІНДЕТТІ ТӨЛЕМДЕР
787 МЛРД ТЕҢГЕ

ТҰРАҚТЫ ЖҰМЫС ОРЫНДАРЫ
>47 МЫҢ ОРЫН

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ КӨРСЕТІЛГЕН ӘЛЕУМЕТТІК КӨМЕК
22 МЛРД ТЕҢГЕ

ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУ КЕЛІСІМШАРТТАРЫ АЯСЫНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК ИНВЕСТИЦИЯЛАР
5 МЛРД ТЕҢГЕ

САТЫП АЛУ КӨЛЕМІ
1 216 МЛРД ТЕҢГЕ

САТЫП АЛУДАҒЫ ЖЕРГІЛІКТІ ҚАМТУ ҮЛЕСІ
78%

НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕР

Қаржы көрсеткіштері[1]

EBITDA, млн АҚШ долл.

Жыл	Мән
'21	5 126
'20	1 960
'19	3 776

Түсім, млн АҚШ долл.

Жыл	Мән
'21	13 705
'20	8 767
'19	17 915

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар кірістеріндегі үлес, млн АҚШ долл.

Жыл	Мән
'21	1 804
'20	680
'19	2 163

Таза пайда, млн АҚШ долл.

Жыл	Мән
'21	2 810
'20	416
'19	3 026

Есептеу әдісі бойынша күрделі салымдар, млн АҚШ долл.

Жыл	Мән
'21	972
'20	1 098
'19	1 320

Кассалық әдіс бойынша күрделі салымдар, млн АҚШ долл.

Жыл	Мән
'21	962
'20	959
'19	1 160

Таза қарыз, млн АҚШ долл.

Жыл	Мән
'21	5 104
'20	6 162
'19	6 171

Еркін ақша ағыны, млн АҚШ долл.

Жыл	Мән
'21	1 570
'20	121
'19	1 537

Таза қарыз / EBITDA, коэффициент, млн АҚШ долл.

Жыл	Мән
'21	1,35
'20	3,14
'19	1,20

Операциялық көрсеткіштер

Көміртек қорлары (2P), м.э. млн. тоннасы

Жыл	Мән
'21	645
'20	635
'19	676

Мұнай және газ конденсатын өндіру, мың тонна

Жыл	Мән
'21	21 651
'20	21 752
'19	23 618

Табиғи және ілеспе газды өндіру, млн м³

Жыл	Мән
'21	8 081
'20	8 191
'19	8 455

Мұнай тасымалдау, мың тонна

Жыл	Мән
'21	74 565
'20	73 171
'19	78 066

Газ тасымалдау, млн м³

Жыл	Мән
'21	81 851
'20	86 590
'19	103 494

Мұнай өңдеу, мың тонна

Жыл	Мән
'21	18 883
'20	18 077
'19	20 588

[1] 2021 және 2020 жылдардағы деректер 2021 жылғы 9 қарашада «ҚазТрансГаз» АҚ («QazagGaz» ҰК АҚ) акцияларының 100%-ы «Самұрық-Қазына» АҚ пайдасына берілгені ескеріліп көрсетілген.

[2] 2020 жылы Компания қызметкерлердің нақты санын есептеу тәсілін қайта қарады (есепке 51% және одан да көп қатысу үлесі бар шоғырландырылатын компаниялардың қызметкерлері алынды). Сондай-ақ 2019 жылғы деректер де қайта есептелді.

Әлеуметтік көрсеткіштер

Қызметкерлердің нақты саны[2]

Жыл	Мән
'21	47 437
'20	60 173
'19	61 587

Жұмыс уақытын жоғалтумен жазатайым оқиғалардың коэффициенті (LTIR)

Жыл	Мән
'21	0,31
'20	0,29
'19	0,34

Өлім-жітім коэффициенті (FAR)

Жыл	Мән
'21	2,93
'20	0,0
'19	1,48

Экологиялық көрсеткіштер

NOx шығарындылары, 1 мың тонна КСШ өндіруге шаққандағы тонна

Жыл	Мән
'21	0,24
'20	0,22
'19	0,21

SOx шығарындылары, 1 мың тонна өндіруге шаққандағы тонна

Жыл	Мән
'21	0,22
'20	0,23
'19	0,20

ІМГ жағу қарқындылығы, 1 мың тонна КСШ өндіруге шаққандағы тонна

Жыл	Мән
'21	2,1
'20	2,2
'19	2,95

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ ТӨРАҒАСЫНЫҢ ҮНДЕУІ

Құрметті инвесторлар, акционерлер, әріптестер мен серіктестер!

2021 жыл Компания ішінде, сондай-ақ ел ауқымындағы және жаһандық деңгейдегі оқиғаларға толы болды. Пандемия шектеулері жеңілдетіліп, біз жаһандық экономика мен мұнай-газ саласының әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштеріне оң әсер еткен әлемдік іскерлік белсенділіктің қайта қалпына келуінің куәгері болдық. 2021 жылы ҚМГ көрсеткіштері бірқатар бағыттар бойынша жақсарды. Сонымен қатар, COVID-19-дан вакцина алған адамдар санының өсуіне байланысты инфекцияны жұқтыру жағдайлары азайып, індеттен көз жұмғандардың саны да күрт төмендегінін атап өткен жөн. Дегенмен, пандемиямен күрес әлі де жалғасуда.

ҚМГ жаңа стратегиясы

Пандемия, әлемдегі сын-қатерлер мен елдегі өзгерістер Компанияның қызметін, оның негізгі басымдықтары мен адамдардың өміріне қосатын үлесін жаңадан қайта қарастыруға ықпал етті. Біз мұнай-газ саладасында мемлекеттің мүддесін қорғайтын Қазақстанның мұнай-газ өнеркәсібінің көшбасшысы ретінде ҚМГ жауапкершілігі барлық ағымдағы стейкхолдерлер алдында, сондай-ақ болашақ ұрпақтар алдында арта түсетінін жете түсінеміз. Есепті жылы біз даму стратегиямызды жандандырып, алдағы 10 жылға арналған стратегиялық міндеттерді жаңарттық. Компанияның стратегиялық мақсаттары ресурстық базаны ұлғайтуды, операциялық тиімділікті арттыруды, өндірілетін өнімдер портфелін кеңейтуді, тұрақты дамуды қамтамасыз етіді және өндірістің көміртек сыйымдылығын үдемелі төмендетуді қамтиды. Бұл ретте 2021 жылғы қарашада ҚМГ-ның газ тасымалдау және маркетингі жөніндегі бизнес бағыты еліміздің газ саласын жан-жақты дамыту үшін негізгі акционер «Самұрық-Қазына» АҚ-ға берілді. Бизнесті әртараптандыру аясында Компания өз қызметінің перспективалық бағыты ретінде мұнай-химияны дамытуды жалғастыруда.

Компания көмірсутекті өндіру жөніндегі дәстүрлі қызметін сақтай отырып, жұмыс істеп тұрған кен орындарында жете барлау және жаңа алаңдарда барлау арқылы органикалық және бейорганикалық өсу жолымен қорлардың өсімін қамтамасыз етуді жоспарлап отыр. Бұл ретте, ҚМГ серіктестік шарттармен ірі халықаралық мұнай-газ компанияларымен белсене ынтымақтасуда.

ҚМГ операциялық тиімділігін арттыру мақсатында операциялық активтердегі өндіру деңгейін тұрақтандыруға, жаңа кен орындарында өнеркәсіптік игеруді бастауға, сондай-ақ ірі мұнай-газ жобаларында өндіру деңгейлерін кеңейту және ұзарту жобаларын іске асыруға назар аударады. Тасымалдау саласында мұнайдың транзиттік ағындарын сақтау, Павлодар мен Шымкент мұнай өңдеу зауыттарына мұнай жеткізуді жүзеге асыру, сондай-ақ Қытай бағытына экспортты ұлғайту есебінен жұмыс істеп тұрған өндірістік қуаттардың жүктемесін арттыру жоспарлануда. Жаңғыртылған мұнай өңдеу зауыттарының басты міндеті - Қазақстанда мұнай өңдеу терендігінің көрсеткішін арттыру және жоғары маржиналды мұнай химиясы өнімін шығару көлемін ұлғайту, сондай-ақ KMG International активтерінде тігінен интеграциялауды күшейту

болып табылады. Сонымен қатар алдағы уақытқа маркетинг, сатып алу және қаржы саласында қызметті оңтайландыру бойынша маңызды жұмыс көзделген.

ҚМГ өз қызметін әртараптандыру және болашақ ақша ағындарын тұрақтандыру үшін мұнай химиясы бағытын қарқынды дамытуды жалғастыруда. Бұл өз кезегінде, Компанияның құнын арттыруға ықпал ететін болады. 2022 жылы полипропилен өндіретін KPI зауытын іске қосу және одан әрі халықаралық мұнай-газ компанияларымен стратегиялық әріптестік орната отырып, бутадиен мен полиэтилен шығару жөніндегі жобаларды іске асыру жоспарлануда.

Біз тұрақты дамуға ерекше назар аударамыз, сондықтан да жаңартылған стратегияда ҚМГ өндірісінің көміртек сыйымдылығын біртіндеп төмендету мақсаттары белгіленген. Бірқатар нақты міндеттер қойылды, олардың орындалуын Директорлар кеңесі жауапты қызметкерлермен тұрақты кездесулерде, сондай-ақ тиісті міндеттерді қызметтің түйінді көрсеткіштеріне (ҚТК) атқарушылық деңгейде енгізу есебінен тұрақты негізде бақылайтын болады.

Директорлар кеңесі деңгейінде біз Компания мен қоғам мүдделері үшін уақытылы шаралар қабылдауға бағытталған қажетті тәсілдер мен жаңа міндеттерді әзірлеу үшін Басқарма мүшелерінен және басқа да орындаушылардан келіп түсетін кері байланысқа міндетті түрде құлақ асамыз..

Жаһандық іскерлік белсенділікті қалпына келтіру

Мұнайға деген әлемдік сұраныстың қалпына келуі және ОПЕК+ тарапынан салынған күш-жігер 2021 жылы көмірсутек бағасы өсуінің негізгі драйверлеріне айналды. Brent маркалы мұнайдың орташа жылдық бағасы 2021 жылы бір баррельге 71 АҚШ долларын құрады. Бұл өткен жылғы көрсеткіштен 70%-ға артық және соңғы үш жылдағы рекорд болып табылады. Нәтижесінде 2021 жылы ҚМГ таза пайдасы 1 197 млрд теңгеге дейін өсті, ал еркін ақша ағыны 669 млрд теңгеге жетті. Қаржы көрсеткіштерінің өсуінің маңызды факторы 2020 жылы дағдарысқа қарсы шаралар аясында басталған Компанияның шығындарын кешенді оңтайландыру болды.

Тұрақты даму

Компанияның тұрақты дамуы мақсатында Директорлар кеңесі ҚМГ-нің негізгі бизнес-процестерін ESG қағидаттарымен барынша біріктіруге бастамашылық етеді және бақылауды қамтамасыз етеді. Бұл қызметкерлер өз қызметінің тұрақты дамудың жоғары стандарттарына сай болуын жете түсініп, басшылыққа алып, жүзеге асыруы үшін қажет. 2020 жылы алғаш рет ESG-рейтингі бойынша Басқарма мүшелерінің корпоративтік ҚТК көрсеткіші енгізілді. Есепті жылы осы көрсеткіштің мақсатты индикаторы артты, ал корпоративтік ҚТК арасында тұрақты даму саласындағы нақты жобаларды іске асыру жөніндегі міндеттер белгіленді. Компаниядағы ESG рөлін күшейту жұмысын жалғастыра отырып, 2022 жылы ҚТК-да еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғалар коэффициентін (LTIR) төмендету бойынша көрсеткіш қосымша белгіленді. Sustainalytics халықаралық рейтингтік агенттігі Компанияның тұрақты даму саласындағы рейтингінің тәуекел көрсеткішін 34,5-тен 28,4 балға дейін жақсартты, бұл ҚМГ-нің Халықаралық мұнай-газ нарығындағы елеулі ESG тәуекелдерін басқарудағы мықты позициясын көрсетіп отыр.

Есепті жылы Директорлар кеңесі төмен көміртекті дамыту бағдарламасын бекітті. Құжат энергия тиімділігі мен ресурс үнемдеуді арттыру есебінен көміртек ізін төмендетудің ағымдағы мүмкіндіктерін, сондай-ақ жаңартылатын энергия көздері (ЖЭК) негізінде декарбонизациялау, CO2 ұстау, пайдалану және сақтау, орман көміртегі жобалары, сутегі өндірісі үшін қызметтің қосымша бағыттарын қамтиды. ҚМГ парниктік газдар шығарындыларын 2019 жылғы деңгейден 2031 жылға дейін 15%-ға төмендету бойынша алдын ала мақсаттарын айқындады, бұл CO2 1,6 млн тоннасына сәйкес келеді. Бағдарламаның міндеттерін тиімді іске асыру мақсатында Компанияда білікті мамандар командасын тарта отырып, төмен көміртекті дамыту жөніндегі жобалау офисі құрылды.

2021 жылы негізгі акционер «Самұрық-Қазына» АҚ бастамасымен корпоративтік басқарудың диагностикасы жүргізілді. ВВВ рейтингісі бар осы диагностиканың нәтижесі «ВВ» рейтингі берілген 2018 жылмен салыстырғанда, Компанияның корпоративтік басқару жүйесінің айтарлықтай жақсарғанын көрсетті. Диагностика оң трендтердің ішінде Директорлар кеңесі мен атқарушы органның тиімділігі, тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және аудит, тұрақты даму саласындағы айтарлықтай жақсарғанын көруге болады. Бұл корпоративтік басқаруды жетілдіру жөніндегі жоспарлы жұмыстың жоғары нәтижелігін растайды және таңдалған бағыттың дұрыстығын айқындайды.

Адамдарға қамқорлық

ҚМГ еңбек қызметі аясында қызметкерлер арасындағы жазатайым оқиғаларға қатысты мүлдем төзбеушілік қағидатын ұстана отырып, өндірістік нәтижелерден гөрі қызметкерлердің өмірі мен денсаулығына үлкен басымдық береді. Өткен жылмен салыстырғанда есепті жылы еңбек қызметімен байланысты жазатайым оқиғалар саны 30-дан 28 жағдайға дейін азайды.

Өкінішке қарай, есепті жылы Румыниядағы Петромидия МӨЗ-де өрт шығып, ,салдарынан үш адам қайтыс болды. Қаза болғандардың жақындары мен туыстарына қайғырып көңіл айтамын.

Адамдарға қамқорлық тек Компания қызметкерлерімен ғана шектелмейді. ҚМГ өз қызметін жүргізетін өңірлердің дамуына белсене қатысып, халықтың мұқтаж топтарына әлеуметтік көмек көрсетеді. 2021 жылы тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық объектілерін, әмбебап спорт кешендерін, медициналық пункттерді және тағы басқаларын қоса алғанда, әлеуметтік инфрақұрылымды дамытуға 5 млрд теңгеден астам қаражат бөлінді.

Қорытынды

2021 жылы іскерлік белсенділік көрсеткіштерін қалпына келтірумен қатар, біз жаһандық бизнеске елеулі әсер ететін 2022 жылы басталған әлемдік қауымдастықтағы геосаяси өзгерістердің куәсі болдық. Өңірдегі мұнай-газ саласына және соның ішінде Компания қызметіне теріс әсер ету тәуекелдері бар. Прагматикалық тәсілді ұстана отырып, біз ұзақ мерзімді дамуды қамтамасыз ету бойынша жоспарлы жұмысты мақсатты түрде жүргіздік, борышты қысқарттық, өнеркәсіптік активтерді жаңарттық, инфрақұрылымды жақсарттық және қызметімізді әртараптандырдық. ҚМГ-нің қиындықтарды жеңуде оң тәжірибесі бар және оны қазіргі кезде тұрақтылықты сақтау үшін барынша қолданады. Біз жарқын болашағымызға сенеміз және мұнай-газ бизнесіндегі жаңа жағдайларға бейімделуге дайынбыз.

Кристофер Уолтон,
«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы

БАСҚАРМА ТӨРАҒАСЫНЫҢ ҮНДЕУІ

Құрметті акционерлер, инвесторлар мен серіктестер!

Еліміздің әлеуметтік-экономикалық өміріне елеулі ықпал ететін Қазақстанның мұнай-газ саласының көшбасшысы ретінде ҚМГ адамдарға, қоршаған ортаға және өңірлердің дамуына белсене қамқорлық жасай отырып, өз алдына ұзақ мерзімді даму міндеттерін қояды.

Компания көрсеткіштерін біртіндеп қалпына келтіру

Әлемдік іскерлік белсенділіктің қалпына келуі Компанияның пандемияға дейінгі көрсеткіштеріне жетуге мүмкіндік берді. ОПЕК+ шектеулерінің біртіндеп жеңілдетуі 2021 жылы Компанияға мұнай және газ конденсатын өндіру көлемін 21,7 млн тоннаға немесе 444 мың баррельге дейін жеткізуге мүмкіндік берді, бұл 2020 жылдың көлемімен бірдей болып отыр. Ол жылы ОПЕК+ шектеулері тек екінші тоқсаннан бастап енгізілген болатын.

Мұнайды магистраль және теңіз арқылы тасымалдаудың жалпы көлемі жиынтықты 1,9%-ға 74,6 млн тоннаға дейін өсті. Бұл ішкі нарықта өңдеу үшін қазақстандық мұнай өңдеу зауыттарына қарай магистральмен тасымалдау көлемінің ұлғаюына байланысты болды. Сонымен қатар негізінен Жерорта теңізіндегі тасымалдау көлемі де оң әсер етті. Мұнай кеме қатынасы нарығының қалпына келуі Компанияның кемелері үшін де барынша тиімді болды.

Қазақстандық МӨЗ-дерде мұнай өңдеу көлемі 8,4%-ға ұлғайып, 13,9 млн тоннаны құрады. Бұл көрсеткіш ішкі нарықтағы мұнай өнімдеріне деген сұраныстың артуына байланысты пандемияға дейінгі деңгейге оралды. Алайда2021 жылғы шілдеде дизель отынын гидротазарту қондырғысында өрттің шығу салдарынан, Петромидия зауытының үш айға толық тоқтап қалуына байланысты Румыниядағы МӨЗ-дерде көмірсутек шикізатын өңдеу 6,1%-ға 4,9 млн тоннаға дейін азайды.

Есепті жылы қаржы көрсеткіштері, негізінен, мұнайдың орташа бағасының өсуі және бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлеске жататын кірістердің өсу есебінен едәуір жақсарды. EBITDA көрсеткіші 2020 жылғы 810 млрд теңгеге қарағанда 1 609 млрд теңгені құрады. Компанияның таза пайдасы 1 197 млрд теңгеге дейін өсті, ал еркін ақша ағыны 669 млрд теңгені құрады. Компанияның таза борышы жыл соңында 2 204 млрд теңге деңгейінде қалыптасқанын атап өткен жөн. Ол 2020 жылдың соңындағы 2 594 млрд теңге көрсеткішімен салыстырғанда 15%-ға төмендеді.

Стратегиялық бастамаларды іске асыру

2021 жылы жаңартылған Даму стратегиясы аясында Компания жаңа және жете барлауды қоса алғанда, перспективалы геологиялық-барлау жобаларын іске асыру есебінен көмірсутек қорларының үдемелі өсуіне бағытталды. ҚМГ өзінің геологиялық-барлау бастамаларын іске асыруда елеулі прогреске қол жеткізді. Шығыс Жетібай кен орнында юра көкжиегінен тәулігіне 38 тоннаға дейінгі дебитпен мұнай ағыны алынды. Оңтүстік Жетібай кен орнында тәулігіне 36 тоннаға дейінгі мұнай ағыны алынды. Маңғыстау облысындағы Өзен кен орнында қосымша барлау жолымен жаңа мұнай шоғыры табылды. Нәтижесінде алынатын мұнай қорының өсімі 39,9 млн тоннаны құрады. Каспий теңізінің қазақстандық бөлігінде орналасқан және кәрри қаржыландыру шарттарында бірлесіп іске асырылатын жаңа Әл-Фараби жобасы бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы алынды.

Бизнесті әртараптандыру аясында Компания өз қызметінің перспективалық бағыты ретінде мұнайхимиясы саласын дамытуды жалғастыратын болады. 2021 жылдың соңында полипропилен өндіретін KPI газ-химия кешенінде қуаты 500 мың тоннаға дейінгі зауыттың негізгі құрылысы аяқталып, Теңіз кен орнынан пропанның бірінші партиясы қабылданды. Қуаты 1 250 мың тонна полиэтилен өндіру жөніндегі жоба жобалау жұмыстары жүріп жатыр. Сонымен қатар, Атырау облысында 700-ден астам жаңа жұмыс орнын ашуға мүмкіндік беретін, .қуаты жылына 180 мың тоннаға дейін бутадиен каучуктерін шығару бойынша инвестициялық жоба бойынша да жұмыс жүргізілуде,

2021 жылғы қарашада газ жобаларын дербес іске асыру үшін кейіннен «Qazaq Gaz»" ҰК АҚ деп атауын өзгерткен, ҚМГ еншілес компаниясы «ҚазТрансГаз» АҚ-ны «Самұрық-Қазына» АҚ-ға беру жөніндегі мәміле аяқталды. «ҚазТрансГаз» АҚ-ны беру нәтижесінде Компания өзінің кредиттік рейтингтерін инвестициялық деңгейде сақтап қалғанын атап өткен жөн.

Экологиялық қауіпсіздікке үлес қосу

Компания атмосфералық ауаға ластаушы заттардың шығарылуын қысқарта алды. 2017 жылмен салыстырғанда ҚМГ шығарындыларының 19%-ға төмендегені байқалады. Мұнай қалдықтарын кәдеге жарату және мұнаймен ластанған, оның ішінде тарихи ластанған жерлерді тазарту жөніндегі іс-шаралар жан-жақты орындалып жатыр.

ҚМГ бірқатар әлеуметтік бағдар ұстанған және экологиялық жобаларды іске асыруды жалғастыруда. Компания Қаражанбас кен орнында су тұщыту зауытын салып жатыр. Аталмыш зауыт іске қосылғаннан кейін жергілікті тұрғындарға тәулігіне қосымша 17 мың текше метр суды қамтамасыз етеді. 2023 жылы Кендірлі кентінде қуаты тәулігіне 50 мың текше метр болатын су тұщыту зауытының құрылысын аяқтау жоспарлануда, ол Жаңаөзендегі су тұтыну тапшылығын жоямақ. «Астрахань-Маңғышлақ» су құбырын қайта жаңарту туралы да айта кеткен жөн, бұл су өткізу қабілетін тәулігіне 110 мыңнан 170 мың текше метрге дейін арттыруға мүмкіндік береді. Атырау және Маңғыстау облыстарының өнеркәсіптік кәсіпорындары мен тұрғындарының тұщы суға деген қазіргі және болашақтағы қажеттіліктерін өтейді. Жайық өзенінен су алуды 10%-ға төмендету есебінен Атыраудың қоршаған ортасының жағдайын жақсартуға септігін тигізетін TAZALYQ жобасы бойынша құрылыс-монтаждау жұмыстары жүргізілуде. Бұл ретте Атырау МӨЗ-нің тазартылған ағындарының бір бөлігі қайта пайдалануүшін зауытқажіберілетін болады.

«Жасыл» технологияларды дамыту саласында ҚМГ 2021 жылы ірі халықаралық компаниялармен бірқатар келісім жасасты. ҚМГ Eni компаниясымен ЖЭК-тен электр энергиясын өндіру және сату үшін энергетикалық ауысу жобаларын әзірлеу саласында ынтымақтастық орнатуға ниетті. Shell компаниясымен бірге көміртекті ұстау, кәдеге жарату және сақтау (ағылш. Carbon Capture Utilization & Storage, CCUS) жөніндегі пилоттық жобаны іске асыру мүмкіндігі зерттелуде. Бұл технологияның маңыздылығы - оның бүкіл энергетикалық жүйеде шығарындыларды азайту қабілетінде. ҚМГ Linde компаниясымен бірлесіп, табиғи газды шикізат ретінде пайдалана отырып, сутегі мен аммиак өндіру перспективаларын зерттеуге кірісті.

Әлеуметтік жауапкершілік

Компанияның дамуы қызметкерлерге лайықты еңбек жағдайларын қамтамасыз етумен тығыз байланысты. Қызметкерлерді дамытуда біз меритократия, әділдік қағидаттарын ұстанамыз, тең мүмкіндіктер ұсынамыз және әрбір қызметкердің ортақ мақсаттарға қол жеткізудегі үлесін бағалаймыз. Жалақы жыл сайын инфляциялық көрсеткіштер ескеріле отырып индекстеледі.

Ұжымдық шарттар аясында ҚМГ қызметкерлері мен олардың отбасы мүшелеріне, сондай-ақ жұмыс істемейтін зейнеткерлерге әлеуметтік қолдаудың 35 түрін көрсетеді. Өткен жылмен салыстырғанда 2021 жылы ҚМГ компаниялар тобының қызметкерлерін әлеуметтік қолдау шығындары 21 млрд теңгеден 22 млрд теңгеге дейін өсті.

Компания ҚМГ мен мердігерлік ұйымдардың қызметкерлері арасындағы жалақы айырмашылығын қысқарту бойынша шаралар кешенін қабылдады. Мердігерлік ұйымдарда сыйлықақы беру жүйесі енгізілді, сондай-ақ кепілдендірілген әлеуметтік пакет ұсынылды. Нәтижесінде мердігерлік ұйымдар қызметкерлерінің жалақысы айтарлықтай өсті. Сонымен қатар 2022 жылдың басында Компания ҚМГ қызметкерлерінің жалақысын Корпоративтік орталықта 10%-ға және қызметін жүзеге асыратын өңірлерде 30%-ға дейін ұлғайтты.

Қызметкерлерге қолайлы жағдай жасау еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік мәселелеріне қатысты жоғары стандарттардың сақталуын да білдіреді, бұл Компания қызметінің басымдығы болып қала береді. Еншілес компаниялардың бірінші басшылары жергілікті жерлердегі өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін жеке жауапкершілік көтереді. Өрт қауіпсіздігі талаптарының сақталуына бақылауды күшейту мақсатында 2021 жылы 2022-2024 жылдарға арналған кешенді жоспар әзірленді. Көлік қауіпсіздігінің деңгейін арттыру, қауіпсіз жүргізу мәдениетін қалыптастыру және бірыңғай орталықтандырылған цифрлық платформаны құру үшін «Ембімұнайгаз» АҚ-да «Сапарларды басқару» атты пилоттық жоба іске асырылды, оны 2022 жылдан бастап басқа еншілес және тәуелді ұйымдарға тарату жоспарланып отыр. Сондай-ақ ҚМГ-ның COVID-19 індетін таратпау бойынша қабылдаған алдын алу шараларын атап өткім келеді. 2021 жылдың соңында ҚМГ компаниялар тобында 50 мыңнан астам қызметкер вакциналанды, қызметкерлердің 73% -ы вакциналаудың толық курсын алды.

Ірі салық төлеуші ретінде ҚМГ 2021 жылы 787 млрд теңге мөлшерінде салықтар мен ел бюджетіне төленетін басқа да міндетті төлемдерді төледі. Акционерлерге төленген дивидендтердің мөлшері 56 млрд теңгені құрады.

Қорытынды

2021 жылдың қорытындысы Компанияның адамдарға және қоршаған ортаға деген жауапкершілігімен қатар, өзінің орнықтылығы мен қызметтің жаңа салаларын дамыту қабілеті арасындағы балансты сақтай алатынын көрсетеді.

Алик Айдарбаев,
«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ
Басқарма төрағасы

СТРАТЕГИЯ

НАРЫҚҚА ШОЛУ

Макроэкономика және жаһандық трендтер

Жаһандық үрдістер және олардың ҚМГ стратегиясын іске асыруға әсері

ЖАҺАНДЫҚ ТРЕНДТЕР

Сала сын-қатерлері

Компанияның стратегиясына тренд қоятын талаптар

Әлемдік отын-энергетикалық баланс құрылымының өзгеруі

Сала сын-қатерлері:

- Мұнайға деген әлемдік сұраныс пен бағаның қалпына келуі.
- Отын-энергетика балансында жаңартылатын энергия көздері кеңеюінің баяулауы.
- Газдың рекордтық жоғары бағасы Қытайдағы жоғары сұраныс пен Еуропадағы энергетикалық дағдарыс.
- Мұнай-газ химиясы өніміне сұраныстың ұзақ мерзімді өсуі.

Компанияның стратегиясына тренд қоятын талаптар:

- ОПЕК+ шараларын қолдау, өндірістік активтердің тиімділігін арттыру
- «ҚазТрансГаз» АҚ-ны «Самұрық-Қазына»АҚ пайдасына беру
- Қолданыстағы бизнес ішіндегі құн тізбегін кеңейту және мұнай-газ химиясының бизнес-сегментін дамыту.

Цифрландыру

Сала сын-қатерлері:

- Цифрлық технологиялардың жедел дамуы мен қолданылуы.
- Бизнес-процестерді цифрландыру және автоматтандыру.

Компанияның стратегиясына тренд қоятын талаптар:

- Цифрландыру «Барлау және өндіру» және «Өңдеу» бағыттарына басымдық бере отырып, өндірістегі нақты бизнес-проблемаларды шешуге, сондай-ақ ҚМГ компанияларының тобында нақты шешімдерді қалыптастыруға бағыттау.

Тұрақты даму және ESG-факторлары

Сала сын-қатерлері:

- Инвестициялық қоғамдастықта ESG тұрақты дамуы мен қаржы құралдарының маңыздылығы артуда.

Компанияның стратегиясына тренд қоятын талаптар:

- Тұрақты даму қағидаттарын негізгі бизнес-процестермен біріктіру.

Баламалы энергия көздері, көміртекті бейтараптық

Сала сын-қатерлері:

- Мұнай-газ саласындағы «көміртекті бейтараптыққа» көшу тренді.

Компанияның стратегиясына тренд қоятын талаптар:

- Төменкөміртекті бағытты дамыту.

1. Мұнайға әлемдік сұраныс пен бағаның қалпына келуі

2021 жылы сұйық отынды өндіру және тұтыну балансының қарқыны сұраныстың ұсыныстан артық болуымен сипатталды. Бұл туризм мен әуе қатынастарының салыстырмалы түрде қалпына келуіне, сондай-ақ бір жыл бұрынғыдайәлемдік экономика үшін қатаң шектеулердің болмауына байланысты.

АҚШ-тың Энергетикалық ақпарат басқармасының (ағылш. The U. S. Energy Information Administration, EIA) мәліметтері бойынша, 2021 жылы сұйық отынды әлемдік тұтыну орташа есеппен тәулігіне 96,9 млн баррельді құрады, бұл COVID-19 пандемиясы салдарынан тұтыну көлемі айтарлықтай төмен болған 2020 жылмен салыстырғанда тәулігіне 5,0 млн баррельге артық.

Бір жылдан артық уақыт ішінде мұнай тұтыну деңгейі оның өндірісінен асып келеді, бұған ОПЕК+ мүшелерінің шикі мұнай өндіру қарқынын тежеуі, АҚШ-тағы мұнай өндірушілер тарапынан инвестициялардың шектелуі және мұнай жеткізудегі басқа да іркілістер ықпалын тигізді. Бұл да әлемдік қорлардан мұнайдың тұрақты алынуына және мұнай бағасының едәуір өсуіне алып келді.

Әлем бойынша сұйық отын түрлерін өндіру және тұтынудың динамикасы

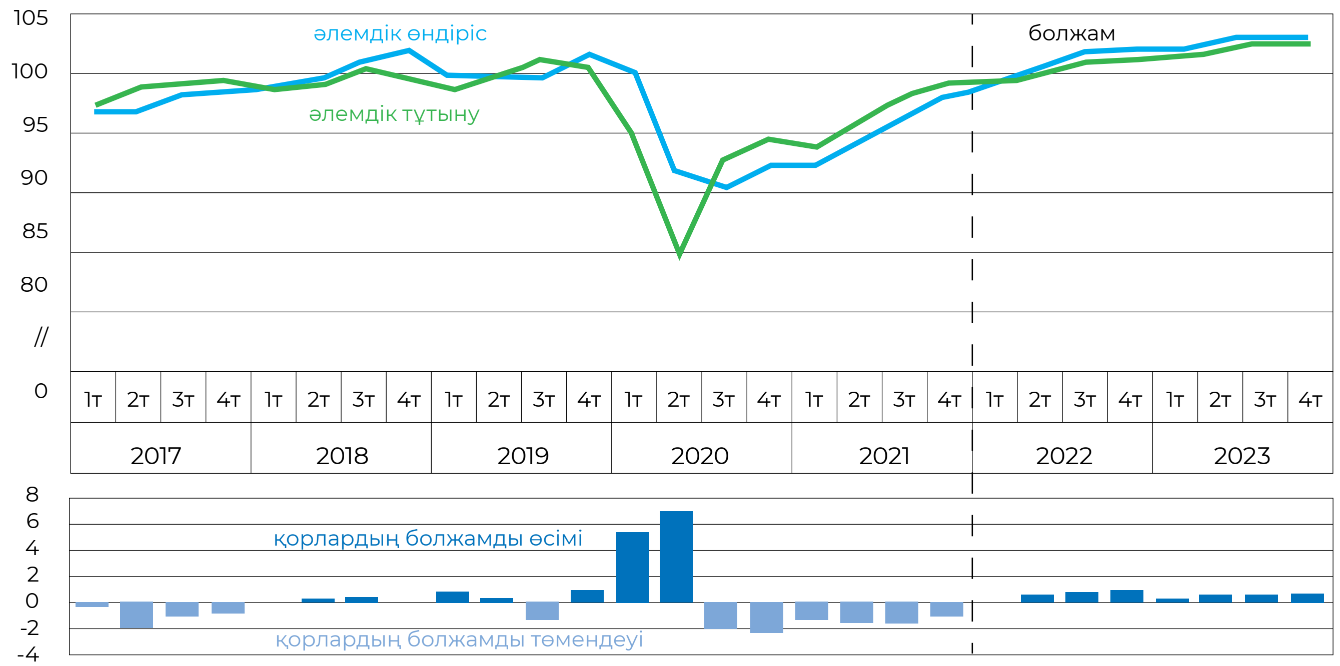

Дереккөз: АҚШ-тың энергетикалық ақпарат басқармасы, қысқа мерзімді энергетикалық болжам, 2022 жыл қаңтар

2021 жылы Brent маркалы мұнай бағасы орташа есеппен бір баррельге 70,86 АҚШ доллары деңгейінде саудаланып, 2020 жылмен салыстырғанда 70%-ға артып, пандемияға байланысты шектеулердің жеңілдегенін көрсетеді. EIA деректеріне сәйкес, 2021 жылы Brent маркалы мұнайдың орташа жылдық бағасы соңғы үш жылдағы ең жоғары болып табылады.

Жылдың басында Brent маркалы мұнайдың бағасы бір баррельге 50 АҚШ доллары деңгейінде болды және қазан айының соңында бір баррельге 86 АҚШ долл. ең жоғары бағаға жетті. Бұл ОПЕК+ мүшелерінің барынша жоғары бағаны ұстап тұру үшін 2021 жылы өндіру қарқынын шектеу туралы 2020 жылғы желтоқсандағы шешімін көрсетеді. Жылдың соңына қарай баға нарыққа қатысушылардың омикрон штаммының мұнай тұтынудың төмендеуіне кері әсері туралы алаңдаушылығына байланысты ішінара өсті және төмендеді, себебі штамм қатты қауіпті болмаса да, аса жұқпалы болып шықты.

West Texas Intermediate (WTI) маркалы мұнай бағасы Brent маркалы мұнай бағасы сияқты құбылып отырды, орташа есеппен бір баррельге 3 АҚШ долларына төмен болды.

Шикі мұнайдың күнделікті споттық бағалары (2020 жылғы 2 қаңтар мен 2021 жылғы 30 желтоқсан) баррельге доллармен

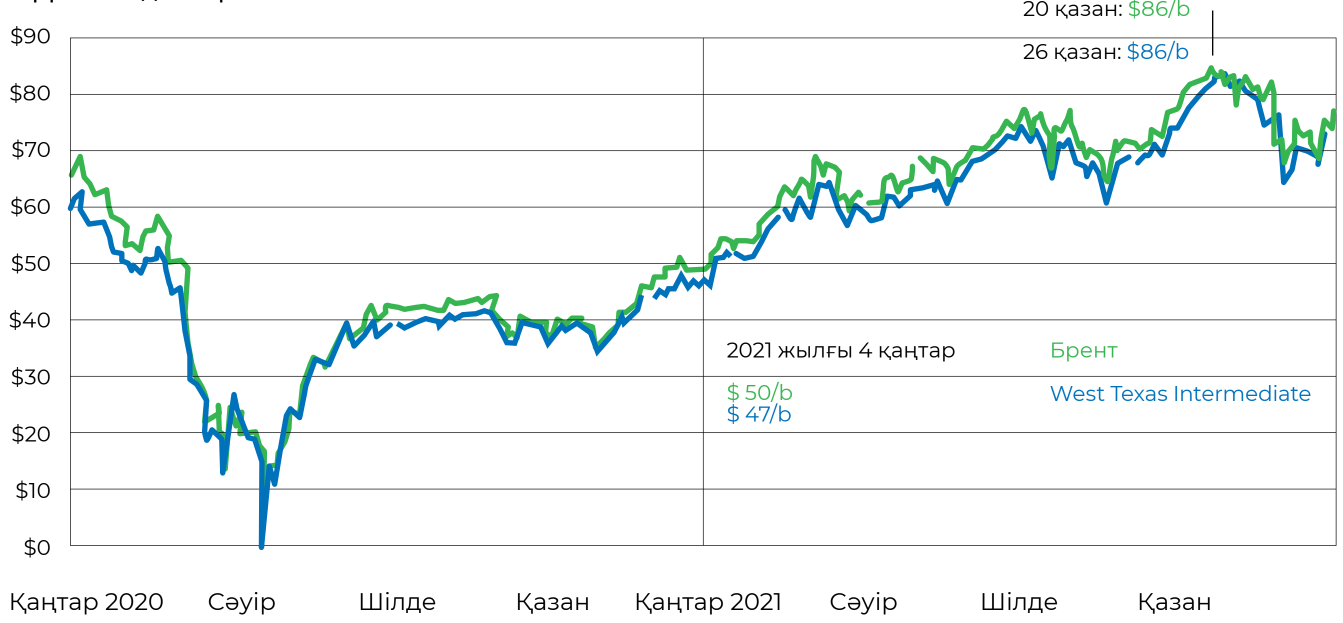

Дереккөз: Кестені АҚШ-тың энергетикалық ақпарат басқармасы Refinitiv дерек базасында дайындаған

ҚМГ дамуының басымдықтары

ҚМГ жалпы өндірістік активтердің тиімділігін арттыру бойынша іс-шаралар өткізеді, ОПЕК+ ұйымының мұнайға деген сұранысты қалпына келтіру шараларын қолдайды, сондай-ақ мұнай бағасының төмен болу және әлемдік экономиканың даму деңгейінің төмендеу жағдайларына дайындық бойынша шаралар қабылдайды.

2. Отын-энергетика балансында жаңартылатын энергия көздері кеңеюінің бағалауы

Жаңартылатын энергия көздері (ЖЭК) саласында жеткен жетістіктерге қарамастан 2021 жылы көмір мен мұнайды пайдалану көлемі едәуір өскені байқалды. COVID-19 рецессиясынан кейін экономиканың жылдам әрі әркелкі қалпына келуі энергия жүйесіне үлкен ауыртпалық түсіреді, бұл табиғи газ, көмір және электр энергиясы нарықтарында бағаның күрт өсуіне әкеп соғады. Осы себепті тарихта CO_2 шығарындыларының жыл сайынғы көлемі бойынша да екінші өсімі байқалады (2020 жылы 31,5 мың тоннадан 2021 жылы 33 мың тоннаға дейін).

Бұл тренд 2021 жылғы мамырда жарияланған EIA басқармасының «2021 жылғы әлемдік энергетиканың даму перспективалары (WEO-2021)» туралы есебінде сипатталған «2050 жылға қарай нөлдік шығарындылар» сценарийінен түйіспейді. Сценарий энергетикамен байланысты көмірқышқыл газының жаһандық шығарындыларын 2050 жылға қарай нөлдік деңгейге дейін азайту және жаһандық температураның 1,5°С деңгейіне көтерілуін тұрақтандыру мақсатын көздейді. EIA есебі 2050 жылға қарай ЖЭК басым болатын таза және тұрақты энергетикалық экономикаға қалай көшуге болатындығы туралы әлемдегі алғашқы жан-жақты зерттеу болып табылады.

Есепте әлемдік экономиканың дамуына байланысты түрлі сценарий сипатталған:

- 2050 жылға қарай таза нөлдік шығарындылар сценарийі – 2050 жылға қарай CO_2 шығарындыларының нөлдік деңгейіне жету үшін EIA нормативтік сценарийі, ал дамыған елдер басқаларға қарағанда шығарындылардың нөлдік деңгейіне ертерек жетеді. Сондай-ақ, бұл сценарий Біріккен Ұлттар Ұйымының энергетика саласындағы тұрақты дамуының негізгі мақсаттарына (ТДМ) сәйкес келеді.
- Мәлімделген саясаттар сценарийі тек үкіметтер қабылдаған немесе жариялаған нақты саясатты ескереді. Сценарий бойынша, егер CO_2 жылдық шығарындылары ағымдағы траекторияны сақтап қалса, бұл 2100 жылға қарай температураның шамамен 2,7°С көтерілуіне әкеледі (50% ықтималдылықпен).
- Жарияланған міндеттемелер сценарийі шығарындылардың нөлдік деңгейі бойынша барлық жарияланған ұлттық міндеттемелер қазіргі уақытта белгілі бір саясатпен бекітілетініне қарамастан, толық және уақтылы орындалуын көздейді.. Сценарий бойынша, егер CO_2 жылдық шығарындылары ағымдағы траекторияны сақтап қалса, бұл 2100 жылға қарай температураның шамамен 2,1°С көтерілуіне әкеледі (50% ықтималдылықпен).
- Тұрақты даму сценарийі Париж келісімінде белгіленген нәтижелерге «2°С деңгейінен айтарлықтай төмен» жолмен келетінін білдіреді.

«Мұнай-2021», «Тұрақты даму», және «2050 жылға қарай шығарындылардың нөлдік деңгейі» сценарилеріндегі мұнайға әлемдік сұраныстың болжамы

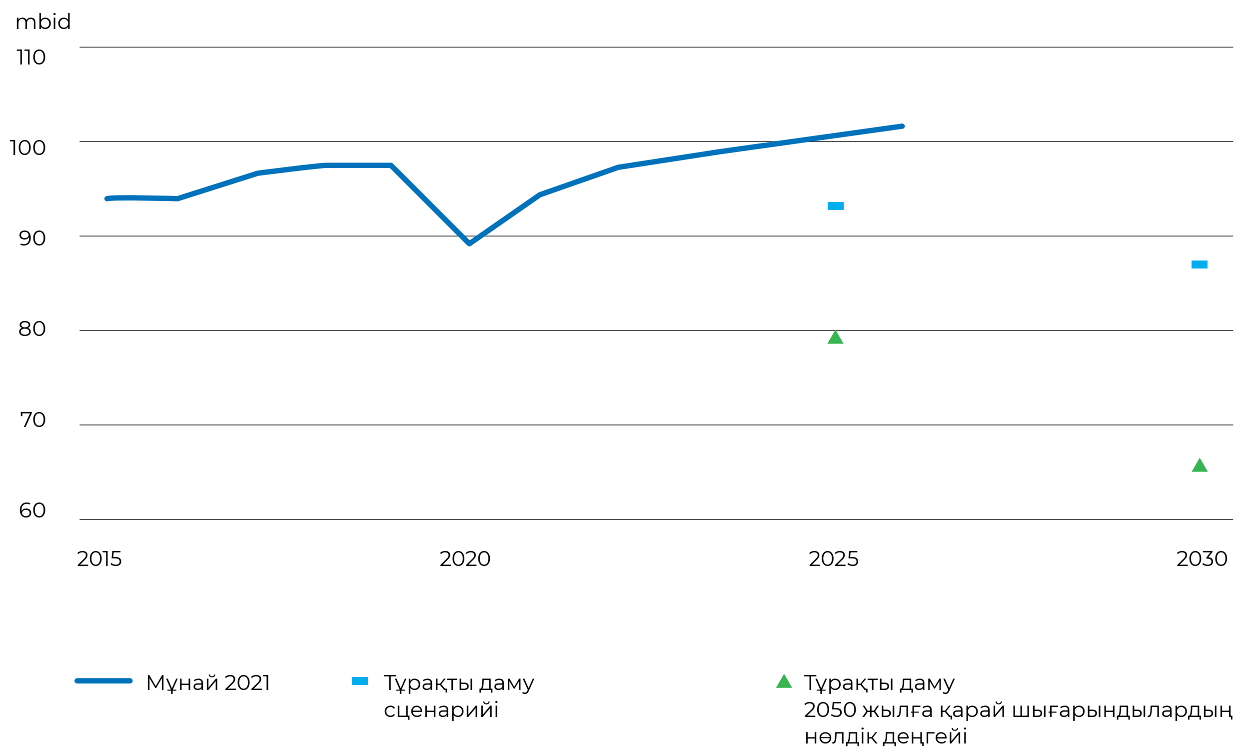

Дереккөз: АҚШ-тың энергетикалық ақпарат басқармасы

Ғаламдық энергетикалық қауіпсіздіктің шығарындылардың нөлдік деңгейі бағдарындағы көрсеткіші

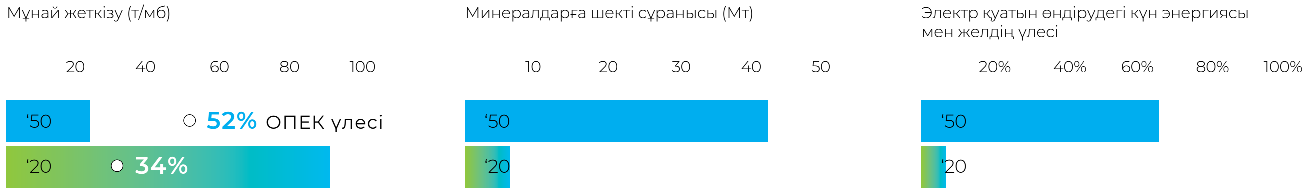

Ескертпе: т/мб = тәулігіне миллион баррель; Мт = миллион тонна.

КМГ дамуының басымдықтары
2021 жылы ҚМГ 2022-2031 жылдарға арналған Төменкөміртекті дамыту бағдарламасын қабылдады, ол Компанияның көміртек ізін төмендету бойынша негізгі бағыттарын белгілейді. Көміртек ізін қысқарту жөніндегі мақсаттарға қол жеткізуге мониторинг жүргізу және парник газдарының шығарындылары туралы ақпаратты ашу мақсатында Компания парник газдарының шығарындылары бойынша мониторинг және есептілік әдістемесін әзірлеуді жоспарлап отыр.

3. Газдың рекордтық жоғары бағасы - Қытайдағы жоғары сұраныс пен Еуропадағы энергетикалық дағдарыс

2021 жылы табиғи газды әлемдік тұтыну көлемі 4,6 %-ға өсті, бұл 2020 жылы байқалған төмендеуден екі есе көп. Сұраныстың өсуі экономиканың қалпына келуімен және ауа-райының бірқатар құбылыстарымен байланысты болып отыр. Жыл Азия мен Солтүстік Америкада бағаның өсуіне әкеліп соқтырған суық ауа-райынан басталып, Еуропа мен Азияның негізгі импорт нарықтарындағы табиғи газдың рекордты қымбаттауымен аяқталды. Күтпеген үзілістермен қатар ұсыныстардың артта қалуы нарықтағы тапшылыққа және бағаның күрт өсуіне әкеп соқты, бұл 2021 жылдың екінші жартысында сұраныстың өсуіне кедергі келтірді.

1991-2021 жылдары газдың өңірлік бағалары, млн Btu (БТЕ)

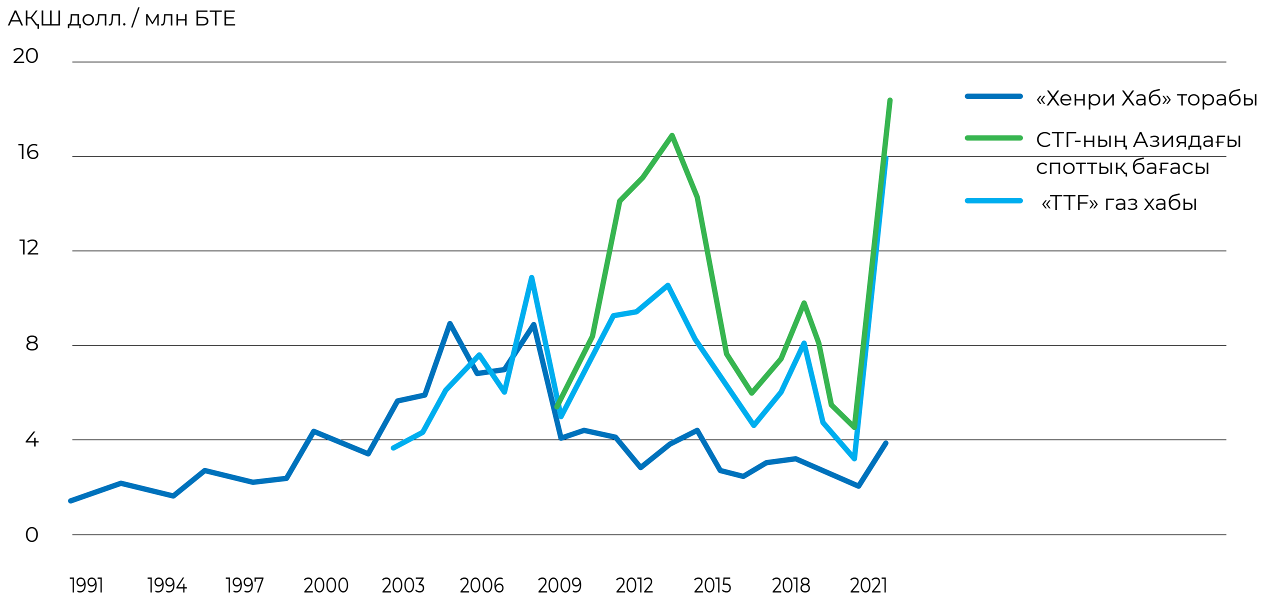

2021 жылы Азияда газға сұраныс 7%-ға артты. Солтүстік-Шығыс Азияға Азиядағы таза өсудің 82%-нан астамы тиесілі, , бұл суық қыс пен ыстық жаздың және ара-тұра болған құрғақшылыққа байланысты орын алды. 2021 жылы Азиядағы тұтынудың жалпы өсуінің 69%-ы Қытайға тиесілі болды.

2020-2022 жылдары Азия елдерінің, оның ішінде Қытайдың газға сұранысы, %

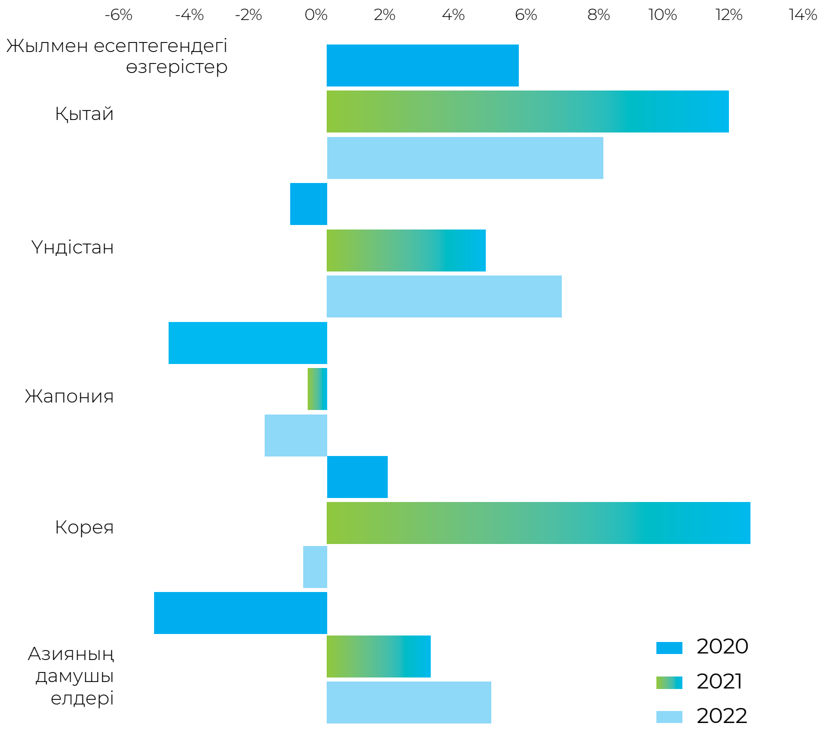

Дереккөз: АҚШ-тың энергетикалық ақпарат басқармасы

2021 жыл бойы Еуропада газ тұтыну шамамен 5,5%-ға (немесе 30 млрд текше метрге) өсті. 2021 жылдың бірінші жартысында әдәуір өсімінен кейін (2020 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда 13%-ке) Еуропада газға сұраныс бағаның өсуіне байланысты 3-ші тоқсанда шамамен 5%-ға төмендеді және 4-ші тоқсанда солай болып қалды, бұл энергетикалық секторда газдан көмірге көшуге әкелді.

2020-2022 жылдары Еуропада табиғи газға сұраныстың өзгеруі, % және млрд м³

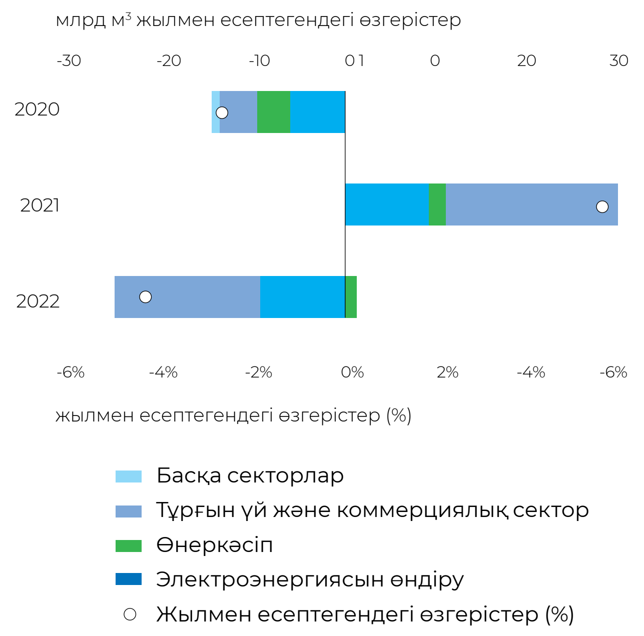

Дереккөз: АҚШ-тың энергетикалық ақпарат басқармасы

ҚМГ дамуының басымдықтары
2021 жылғы 9 қарашада «ҚазТрансГаз» АҚ (кейіннен «QazaqGaz» АҚ) акцияларының 100%-ы ҚМГ-ден «Самұрық-Қазына» АҚ пайдасына берілді. Осылайша, «ҚазТрансГаз» АҚ ұлттық компания мәртебесін алды, сонымен қатар газ және газ конденсатын кен орындарында барлау мен өндіру бойынша басым құқыққа ие болды. ҚМГ Қазақстанның газ саласын жаңғыртуға және әртараптандыруға жәрдемдесуге ниетті және осы бағыт бойынша «ҚазТрансГаз» АҚ-мен ынтымақтастығы жалғастырады.

4. Мұнай-газ химиясы өніміне сұраныстың ұзақ мерзімді өсуі

Салыстырмалы қысқа тарихи кезеңде мұнай-газ химиясы барлық дерлік континенттерде берік позицияға ие болды және оның үлесі көптеген ел экономикасы құрылымында 10%-ға дейін құрайды. Research and Markets деректеріне сәйкес, әлемдік мұнай-химия нарығы 2020 жылы 365,0 млрд. АҚШ долларынан 2021 жылы 429,1 млрд АҚШ долларына дейін өсті, бұл ретте орташа жылдық өсу қарқыны 17,6% болды. 2028 жылға қарай әлемдік мұнай-химия нарығының көлемі 860,8 млрд АҚШ долларына жетеді деп күтілуде..

Әлемдік мұнай-химия нарығы, млн АҚШ долларымен

Нарық болжамына сәйкес өсімнің жиынтық орташа жылдық қарқыны 3%

Дереккөз: https://www.researchandmarkets.com/reports/5240326

Соңғы онжылдықта жаңа химиялық активтерге инвестициялар, негізінен, Қытайда, Солтүстік Америкада және Таяу Шығыста салынды, олардың әрқайсысында тез дамып келе жатқан нарықтар мен ішкі энергетикалық және шикізаттық артықшылықтарды қоса алғанда, инвестиция салу үшін бірегей қозғаушы күш бар. Материктік Қытайдың инвестициялары көмірден химиялық заттарды өндіруге және пропилен өндірудің арнайы процестеріне бағытталған, бірақ жақында экологиялық бақылау шаралары, әсіресе көмірге негізделген химикаттарды енгізу салдарынан өсу баяулады.

2021 жылы бастапқы мұнай-химия өнімдерінің әлемдік тұтынуы, %

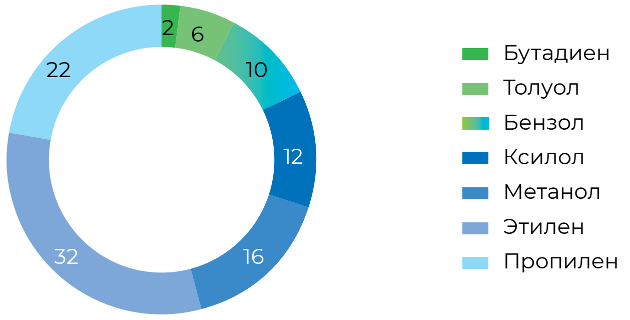

Дереккөз: HS Markit

Азия-Тынық мұхиты өңірі әлемдік мұнай-химия нарығындағы ең үлкен аймақ болған, ол 2021 жылы нарықтың 48%-ын алып жатты. Солтүстік Америка екінші ірі аймақ (15%), ал Үнді субконтиненті әлемдік мұнай-химия нарығындағы ең кіші аймақ болды. Болжам бойынша Азия-Тынық мұхиты өңірінде таяу болашақта ең жоғары орташа жылдық өсу қарқыны болады, оған шикі мұнайды өңдеу қуаттарының ұлғаюы, халықтың өсуі және қалың бұқараның өмір сүру деңгейінің артуы сияқты факторлар оң әсер етеді.

2021 жылы өңірлер бөлінісіндегі бастапқы мұнай-химия өнімдерін әлемдік тұтыну, %

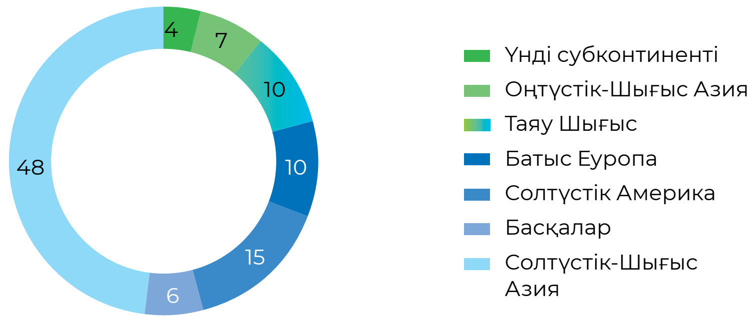

Дереккөз: HS Markit

ҚМГ дамуының басымдықтары
ҚМГ полипропилен және полиэтилен өндіру бойынша мұнай-газ химиясы жобаларын дамытуда, сондай-ақ бутадиен өндіру жөніндегі жобаны іске асыруды жоспарлап отыр. 2021 жылдың соңында Атырау облысындағы KPI газ-химия кешенінде қуаты жылына 500 мың тоннаға жететін, 65-тен астам түрлі маркалы полипропилен өндіретін зауыттың негізгі құрылысы аяқталды. Жоба ішкі нарықтың полипропиленге сұранысын толығымен өтеуге және өнімді халықаралық нарықтарға экспорттауға мүмкіндік береді.

5. Цифрлық технологиялардың жедел дамуы мен қолданылуы. Бизнес-процестерді цифрландыру және автоматтандыру

Соңғы жылдары мұнай-газ ұйымдарындағы технологиялық инновациялардың қарқыны едәуір ілгеріледі. Әлеуметтік, мобильдік, талдамалық және «бұлтты» технологиялар компаниялардың технологиялық дамуының негізіне айналуда.

Жаһандық зерттеулер таяу жылдары мұнай-газ саласына барынша зор әсер ететін негізгі трендтерді атап көрсетеді: DARQ[1] технологияларын пайдалану, технологиялық бірегейлік, қызметкерлердің кәсіби дағдыларын жаңа технологиялық шешімдермен күшейту, киберқауіпсіздік тәуекелдерін басқару және «шұғыл нарықта» жұмыс істеуге дайын болу және т.б.

[1] DARQ технологиялары тобына кіретіндер: (D - Distributed ledger technologies), жасанды интеллект (A - Artificial intelligence), кеңейтілген шынайылық (R - Extended reality), кванттық есептеу (Q - Quantum).

Мұнай-газ саласына технологиялар мен қосымшалар бойынша цифрлық технологияларды енгізу

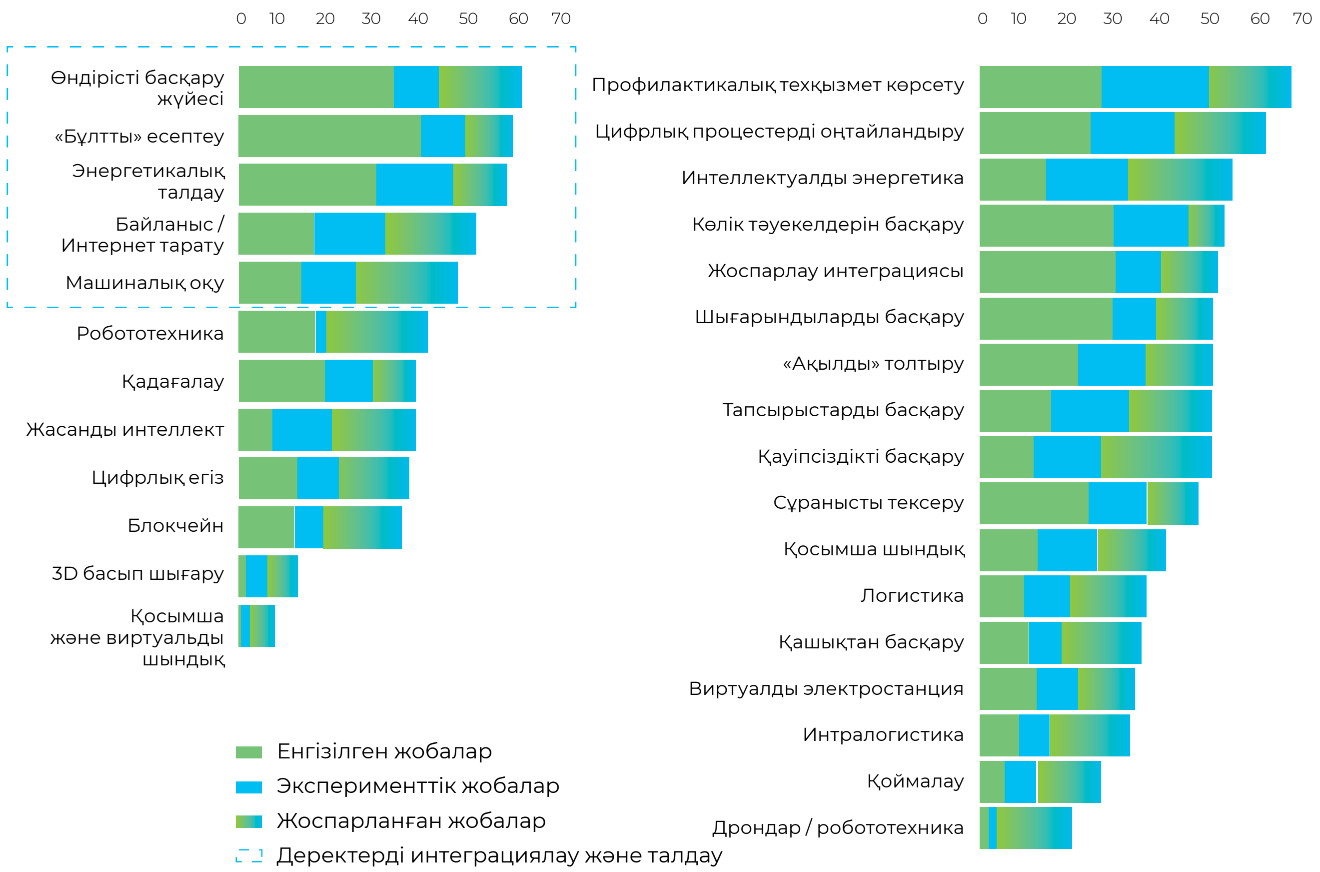

COVID-19 пандемиясы мұнай ұңғымалары мен мұнай өндеу зауыттарын қашықтан бақылауды қолдау үшін датчиктерді, заттар интернетін және «бұлтты» есептеулерді қолдануды тездетті. Бұл үрдіс бүгінгі күні де сақталып отыр. Есептеу технологияларын, ауқымды деректерді, «бұлтты» технологияларды және машиналық оқытуды қолдану активтердің өнімділігін оңтайландыруды және қашықтағы операциялардың орындалуын қамтамасыз етеді.

COVID-19 пандемиясынан туындаған цифрлық трансформацияның дамуындағы жедел өсім, млрд АҚШ доллары

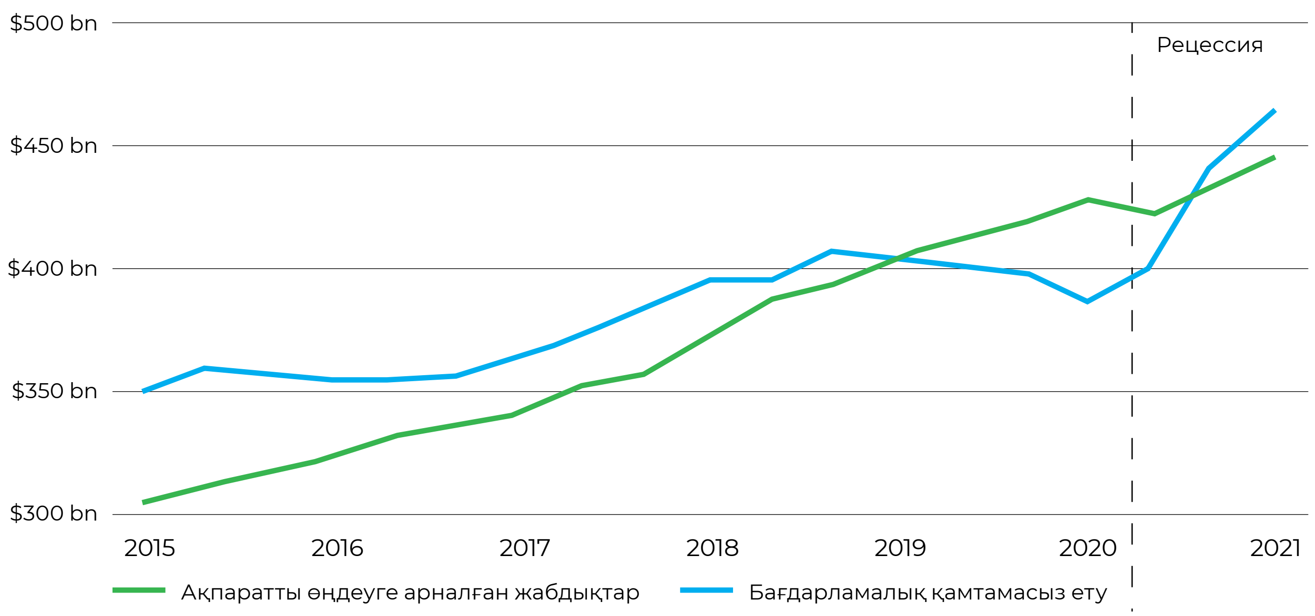

ҚМГ дамуының басымдықтары

ҚМГ-ның негізгі процестері автоматтандырылған, жекелеген процестер мен жүйелер бір-бірімен ішінара біріктірілген. Цифрлық бастамалардың іске асырудың әртүрлі кезеңдерінде белгілі бір саны болады, бұл дегеніміз қазіргі уақытта ҚМГ бизнес қойған міндеттерді шешетін, яғни қандай да бір болмасын реактивті цифрландыруды ұстанатынын көрсетеді.

Кемелденудің ағымдағы деңгейін ескере отырып, цифрландыру өндірістің нақты бизнес-проблемаларын шешетін және тікелей қаржылық пайда әкелетін нақты бастамаларды енгізуге назар аудара отырып, идеяларды іздеу кезеңінде бизнесті міндетті түрде тарта отырып, жекелеген ЕТҰ қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін бастамаларды іске асыруға бағытталатын болады. Түптеп келгенде бұлнегізгі қызметтің түйінді көрсеткіштерінің тиімділігін арттыруға, жетуге және арттыруға бағытталған корпоративтік бизнес-процестерді автоматтандыру мен цифрландыру деңгейін арттыруды қамтамасыз етеді.

Компанияның цифрландыру жөніндегі іс-шараларының бірі ҚМГ-ның экологиялық мониторингінің автоматтандырылған ақпараттық жүйесін (ЭМААЖ) әзірлеу және енгізу жөніндегі жобасы болып табылады. Жүйе қоршаған ортаны қорғау саласындағы қызметті кешенді автоматтандыруға, атап айтқанда, оның жай-күйі туралы ақпаратты жинауға, сақтауға, өңдеуге, талдауға арналған. Оны пайдалануға ҚМГ компаниялар тобының мүдделі қызметкерлері рұқсат ала алады.

6. Инвестициялық қауымдастықта ESG тұрақты дамуы мен қаржы құралдарының маңыздылығы артуда. Мұнай-газ саласында көміртекті бейтараптыққа көшу тренді

2021 жылы Глазго қаласында 2020 жылы мерзімі ауыстырылған БҰҰ-ның Климаттың өзгеруі туралы негіздемелік конвенциясы тараптары конференциясының 26-шы сессиясы өтті. 2015 жылы Париж келісіміне қол қойылғаннан кейін әр 5 жыл сайын әрбір ел шығарындыларды азайту жоспарларын ұсынады немесе жаңартады, бұл ұлттық деңгейде анықталған салымдар деп аталады. Экологиялық таза энергетикаға көшу туралы қол қойылған мәлімдеме аясында 40-тан астам ел 2030 жылға қарай – Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымына (ЭЫДҰ) мүше елдер үшін және 2040 жылға қарай бүкіл әлемде көмірден бас тартуға, сондай-ақ көмірмен жұмыс істейтін жаңа электр станцияларын мемлекеттік қаржыландыруды тоқтатуға міндеттенді. Сондай-ақ мәлімдемеге сәйкес, 2030 жылға қарай ЖЭК-ке салынатын жыл сайынғы халықаралық инвестициялар үш есе өсуі тиіс.

2017-2025 жылдардағы жасыл бондтар эмиссиясының әлемдік көлемі, трлн АҚШ доллары

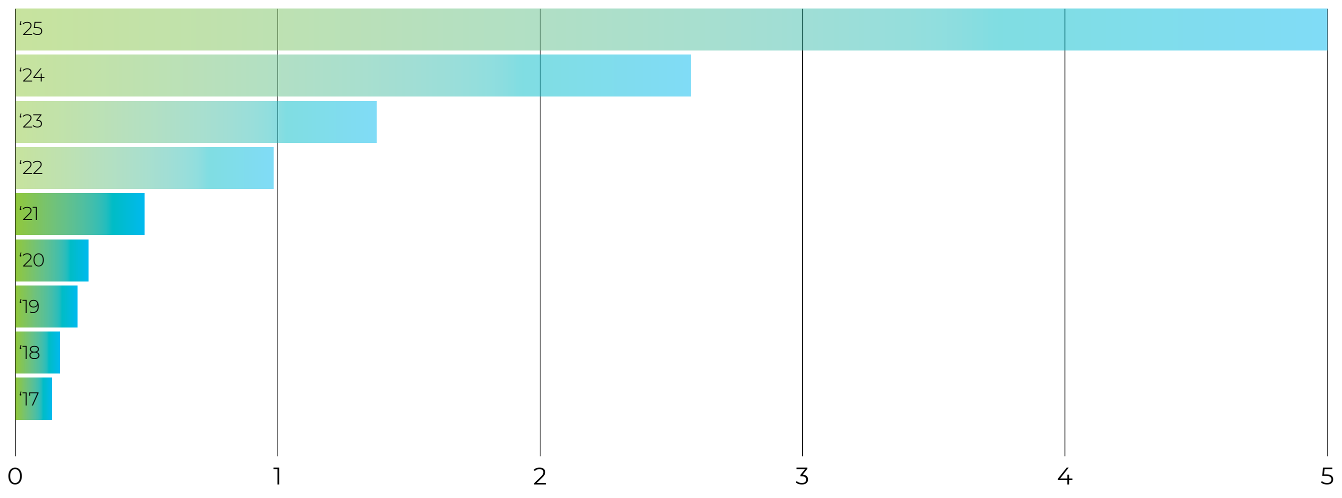

Қазіргі уақытта жасыл облигациялар ұлттық деңгейде анықталған салымдарда (ОНУВ) баяндалған жеңілдету және бейімдеу мақсаттарына қол жеткізу үшін капиталды тарту құралы ретінде қарастырылады.

2016 жылы БҰҰ-ның Климаттың өзгеруі туралы негіздемелік конвенциясы тараптары конференциясының 22-шы сессиясында аталған басты мақсаттардың бірі – «жасыл» қаржыландыруға салынатын инвестициялардың мөлшерін 1 трлн АҚШ долларына жеткізу болды. Climate Bonds Initiative бағалауы бойынша «жасыл» инвестициялардың ағымдағы өсу траекториясы 2022 жылы осы салым деңгейіне және 2025 жылға қарай 5 трлн АҚШ долларына қол жеткізуге мүмкіндік береді. Осы онжылдықта аталған көрсеткіштерге жету капиталдың климаттық шешімдерге жаппай көшуінің негізгі көрсеткіші болып табылады.

2021 жылы «жасыл» инвестициялардың әлемдік көлемінің ең көп үлесі ЖЭК секторына, одан кейін төменкөміртекті құрылыс пен көлік секторына тиесілі болды.

АҚШ пен Германия жетекші позицияларын, бірінші және екінші орындарды сақтап қалды. Франция, 2020 жылы жасыл инвестициялардың көлемі бойынша үшінші ірі эмитент елі, 2021 жылы бір позицияға көтерілген Қытайға жол берді. Қазақстан көмірсутек энергетикасынан ЖЭК-ке енді көше бастады. «Астана" халықаралық қаржы орталығының (AIFC) жасыл қаржы орталығының (GFC) деректеріне сәйкес, Қазақстандағы «жасыл» бондтардың жалпы шығару көлемі 250 млн АҚШ долларынан асады. Сондай-ақ ҚМГ ұзақ мерзімді перспективада 2022-2031 жылдары ҚМГ-ның төменкөміртекті дамыту бағдарламасын іске асыру үшін инвестициялардың қосымша көзі ретінде «жасыл» бондтарды шығару мүмкіндігін қарастыруы ықтимал.

2021 жылы жасыл инвестициялардың мақсатты пайдалануы, %

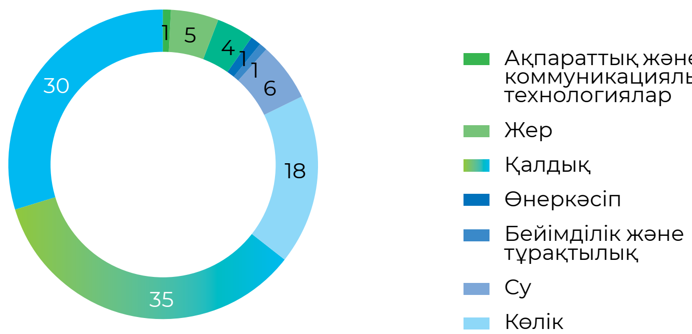

Дереккөз: Climate Bonds Initiative 2022

2021 жылы жасыл инвестиция бойынша 20 үздік ел, млрд АҚШ долларымен

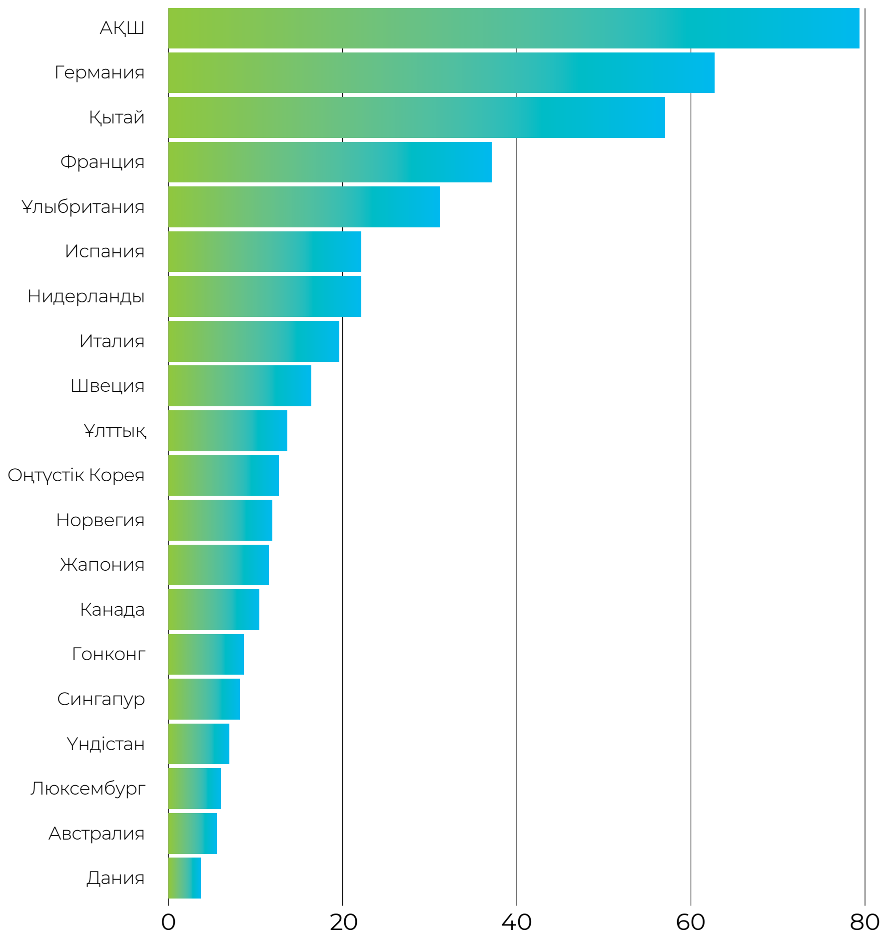

ҚМГ дамуының басымдықтары

ҚМГ әлеуметтік-жауапты бизнес жолымен жүруді жалғастырады, қоршаған ортаны қорғауды басқару жүйесін жетілдіреді, тұрақты даму мәселелері бойынша барлық мүдделі тараптармен тұрақты диалог жүргізеді, қызметін жүзеге асыратын өңірлерде қоршаған ортаны сақтау және әлеуметтік тұрақтылық мәселелеріне елеулі назар аударады. Осылайша, Компания қызметінің маңызды ESG аспектілері туралы мүдделі тараптар алдында ашық коммуникацияларды, хабардар ету және тұрақты есептілікті қамтамасыз ету бойынша өз міндеттемелерін орындайды.

Дүниежүзілік жабайы табиғат қоры (WWF), Creon Group және Сараптамалық кредиттік рейтинг агенттігі өткізген еуразиялық «"Мұнай-газ компанияларының экологиялық ақпаратының ашықтығы рейтингі» - 2021 қорытындысы бойынша «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ қазақстандық компаниялар арасында бесінші жыл қатарынан бірінші орын алып отыр.

Сондай-ақ «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ екі жыл қатарынан 96 ұйым арасында PwC Kazakhstan өткізетін корпоративтік есептердегі қаржылық емес ақпаратты ашу бойынша 50 үздік компания рейтингісінде бірінші орынды иеленді. Зерттеу шеңберінде қазақстандық компаниялардың 2021 жылы жарияланған жылдық есептерінде және тұрақты дамуы туралы есептеріндегі ESG-ақпараттың сапасы мен қолжетімділігі бағаланды.

Рейтингтің мақсаты - компаниялардың ESG-ақпаратты қалай ашатынын бағалау, үздік тәжірибелерді анықтау және одан әрі даму үшін ұсыныстар беру

Ішкі драйверлер және олардың стратегияның іске асырылуына әсері

1. 2021 жылғы Қазақстанның мұнай-газ саласының дамуы

EIA деректері бойынша, Қазақстан 1911 жылдан бері мұнай өндіріп келеді, бұрынғы кеңестік республикалар арасында Ресей Федерациясынан кейін екінші мұнай қорының көлемі бойынша екінші және мұнай өндіру бойынша да екінші орында тұр.

Мұнай-газ индустриясы көмірсутек шикізатының (КСШ) едәуір қорының арқасында Қазақстан экономикасының негізгі секторы болып табылады. 2021 жылғы қазанда жарияланған бесінші Ұлттық энергетикалық баяндамасында «KAZENERGY» қазақстандық мұнай-газ және энергетика кешені ұйымдары қауымдастығының бағалауы бойынша басқа да іргелес (тасымалдау, өндіру нысандарының құрылысы және геология сияқты) секторламен бірге бұл сала Қазақстанның жалпы ішкі өнімінің (ЖІӨ) шамамен 17%-ын құрайды. Шикі мұнай және табиғи газ өндіру секторы 2021 жылы тікелей шетелдік инвестициялардың жалпы ағынының 28%-ын тартты. Шикі мұнай, табиғи газ және мұнай өнімдері экспортының үлесі 2021 жылы Қазақстанның барлық экспортының 57%-ын құрады.

Соңғы онжылдықтарда өндірістің кеңеюі елдің әлемдік көмірсутектер нарығындағы орнын едәуір нығайтты. BP деректеріне сәйкес Әлемдік энергетиканың статистикалық шолуында (2021 жылғы шілде) Қазақстан дәлелденген қорлар бойынша әлемде 12-ші орын алады.

Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Мұнай және газ ақпараттық-талдау орталығының деректері мен талдауына сәйкес, Қазақстанда 2021 жылы 85,9 млн тонна шикі мұнай және газ конденсаты (тиісінше, 83,3 млн тонна және 2,5 млн тонна) өндірілді, бұл көрсеткіш 2020 жылмен салыстырғанда 0,3%-ға артты. Энергетика министрлігінің деректеріне сәйкес, мұнай экспорты 67,6 млн тоннаны құрады. Газ өндіру 2020 жылмен салыстырғанда 2,4%-ға төмендеп, 2021 жылы 53,8 млрд м3құрады. Энергетика министрлігінің деректеріне сәйкес, газ экспорты 7,7 млрд $м^3$ құрады.

Энергетика министрлігінің 2021 жылғы желтоқсан айының соңындағы жоспарына сәйкес, Қазақстанда 2022 жылы мұнай өндіру 87,5 млн тонна деңгейінде күтіледі. Сонымен қатар 28,73 млн тонна «"Теңізшевройл» ЖШС (ТШО), , 14,9 млн тонна Қашағанжәне 10,87 млн тонна Қарашығанақ күшімен өндіріледі деп жоспарлануда. 2022 жылы экспортқа жөнелтілетін мұнайдың болжамды көлемі 67,5 млн тоннаны құрайды.

[1] DARQ технологиялары тобына кіретіндер: үлестірілген тізілім (D - Distributed ledger technologies), жасанды интеллект (A - Artificial intelligence), кеңейтілген шынайылық (R - Extended reality), кванттық есептеу (Q - Quantum).

2021 жылы Қазақстандағы газ балансы, млрд м³

2021 жылы Қазақстандағы газ балансы, млрд м³

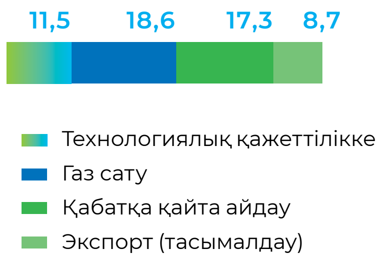

2021 жылы Қазақстанда мұнай және газ конденсатын өндіру құрылымы, %

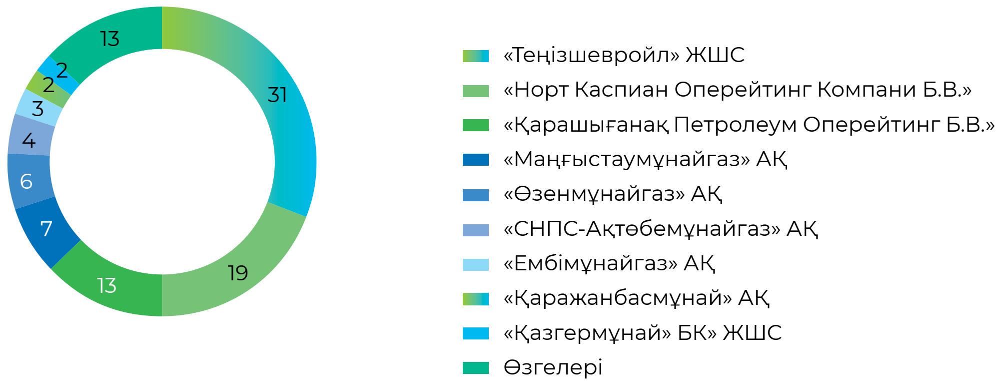

Дереккөз: Энергетика министрлігінің Мұнай және газ ақпараттық-талдамалық орталығы

Мұнай және газ тасымалдау
Қазақстанда мұнай мен газды тасымалдау және өңдеу бойынша заманауи және әртараптандырылған инфрақұрылым құрылған. Дамыған мұнай және газ тасымалдау инфрақұрылымының болуы әлемдік у нарықтарға шығу мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

Мұнай және газ өңдеу
Энергетика министрлігінің Мұнай және газ ақпараттық-талдау орталығының деректеріне сәйкес, 2021 жылдың қорытындысы бойынша мұнай өңдеу зауыттарында мұнай өңдеу көлемі 17,03 млн тоннаны құрап, алдыңғы кезеңге қарағанда 7,7%-ға артты. Барлық маркалы бензин өндірісі 4,81 млн тоннаны құрап, 2020 жылмен салыстырғанда 7,3%-ға ұлғайды. Авиаотын өндірісі 0,587 млн тоннаға дейін ұлғайды, бұл 2020 жылмен салыстырғанда 34%-ға көп.Ал дизель отынын өндіру 4,87 млн тоннаны құрап, 2020 жылмен салыстырғанда 7%-ға ұлғайғанын көрсетті.

Қазақстанның мұнай-газ индустриясындағы ҚМГ позициясы
ҚМГ – қосылған құнды қалыптастыру тізбегінің барлық кезеңдерінде толық интеграцияланған Қазақстанның мұнай-газ саласының ұлттық көшбасшысы.

2021 жылдың өндіру деңгейі ескеріле отырып, дәлелденген мұнай және конденсат қорларының (1P) еселігі 16.5 жылды құрады, бұл әлемдегі ең ірі халықаралық мұнай компанияларының арасындағы орташа көрсеткіштен айтарлықтай жоғары – шамамен 11 жыл (2020 жылдың нәтижелері бойынша). 2021 жылдың өндіру деңгейі ескеріле отырып, ҚМГ-нің дәлелденген және ықтимал мұнай және конденсат қорларының еселігі (2P) 23,7 жылды құрады.

Компанияның ішкі бағалауына сәйкес ҚМГ 2021 жылдың операциялық нәтижелері бойынша Қазақстанда мұнай және конденсат өндіруде көшбасшы орынға ие. 2021 жылы Қазақстанда мұнай және конденсат өндіру сегментінде ҚМГ үлесі 25%-ды, ал газ өндіру сегментінде - 15%-ды құрады.

Компания 2021 жылы мұнай өңдеу бойынша 82%-деңгейінде нарық үлесімен Қазақстандағы төрт ірі мұнай өңдеу зауытын бақылайды. ҚМГ Қазақстанның үш негізгі мұнай өңдеу зауытын жаңғырту бойынша ірі инвестициялық бағдарламаны іске асырды, бұл мұнай өңдеу қуаттарын ұлғайтуға және мұнай өнімдерінің сапасын жақсартуға, ішкі нарықтың қажеттіліктерін өтеу үшін мұнай өнімдеріментолық қамтамасыз етуге, сондай-ақ өңірлік нарықтарға мұнай өнімдерінің экспортын кеңейтуге ықпал етті.

ҚМГ басқаруындағы мұнай-көлік инфрақұрылымы әртараптандырылған болып табылады және жоғары транзиттік және экспорттық әлеуетке ие. Мұнайды магистральмен және теңізбен тасымалын қоса алғанда, ҚМГ мұнай тасымалдау сегментіндегі нарық үлесі 2021 жылдың қорытындысы бойынша 56%- құрады.

2021 жылғы 9 қарашада «ҚазТрансГаз» АҚ («QazaqGaz» АҚ) акцияларының 100%-ы ҚМГ-ден «Самұрық-Қазына» АҚ пайдасына берілді. Осылайша, «ҚазТрансГаз» АҚ («QazaqGaz» АҚ) ұлттық компания мәртебесін алды және газ бен газ конденсатын кен орындарында барлау мен өндіру бойынша басым құқыққа ие болды. ҚМГ Қазақстанның газ саласын жаңғыртуға және әртараптандыруға жәрдемдесуге ниетті және осы бағыт бойынша «ҚазТрансГаз» АҚ-мен («QazaqGaz» АҚ) ынтымақтастығын жалғастырады.

2021 жылы Қазақстандағы сегменттер бойынша ҚМГ нарығының үлесі, %

Дереккөз: Компанияның бағалаулары, Энергетика министрлігінің Мұнай және газ ақпараттық-талдамалық орталығы

Бәсекелестік талдау

Көмірсутегі барлау

2020-2021 жылдардағы мұнай мен конденсаттың дәлелденген қорының (1P) еселігі

ҚМГ дамуының басымдықтары

ҚМГ бар күш-жігерін елдің мұнай-газ саласын одан әрі дамытуға шоғырландырады және Үкіметке Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық даму міндеттерін шешуге жәрдемдеседі. Компания мұнай-газ саласында мемлекет мүддесін қорғайды және жоғары әлеуметтік жауапкершілік көтереді. Бизнестің тиімді және орнықты дамуы ұлттық экономикалық бәсекеге қабілеттілікпен, әлеуметтік әл-ауқатпен, табиғи байлықтарды сақтаумен және тиімді пайдаланумен тығыз байланысты. ҚМГ энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, Қазақстанның дамуы мен өркендеуі үшін болашақ ұрпаққа қамқорлық жасай отырып, табиғи ресурстарды тиімді және ұтымды игеру жөніндегі өз миссиясын ұстанады. ҚМГ миссиясына сәйкес төрт стратегиялық мақсат айқындалды:

1. Компанияның өсуін қамтамасыз етуге арналған жеткілікті ресурстық база,
2. Компанияның құны тізбегінің тиімділігін арттыру,
3. бизнесті әртараптандыру және өнімдер портфелін кеңейту,
4. Тұрақты даму және өндірістің көміртек сыйымдылығын үдемелі төмендету.

2. Қазақстанда мұнай-газ химиясы саласын дамыту

Қазақстан мұнай-газ химиясы өнеркәсібін белсенді дамытуда. Соңғы он жылда жаңа кәсіпорындардың іске қосылуына байланысты мұнай-газ химиясы өнімдері өндірісінің өсуі байқалады. 2021 жылдың қорытындысы бойынша мұнай-газ химиясы өнімдерін өндіру көлемі 185 мың тонна деңгейінде күтіледі және 2022 жылдың жоспарларға сәйкес 560 мың тоннаға дейін өседі.

Қазақстанда 2021 жылы мұнай мен конденсат өндіруді бағалау, млн тонна

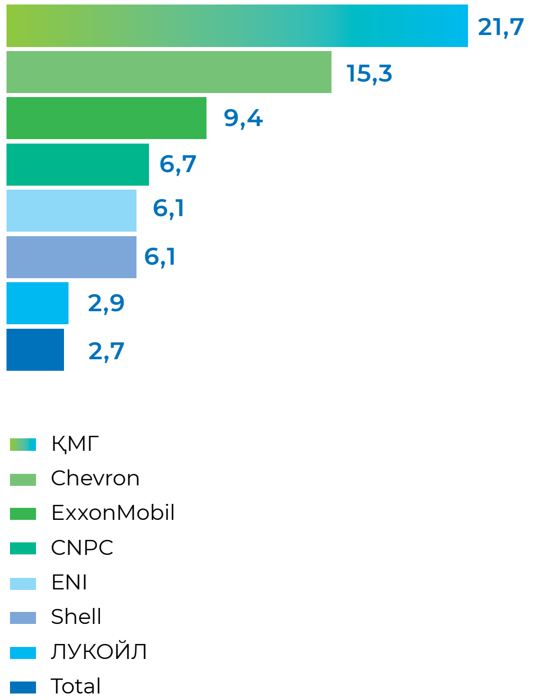

Дереккөз: Компанияның бағалаулары, Энергетика министрлігінің Мұнай және газ ақпараттық-талдамалық орталығы

2021 жылдың соңында Атырау облысындағы KPI газ-химия кешенінде қуаты жылына 500 мың тоннаға жететін, 65-тен астам түрлі маркалы полипропилен өндіретін зауыттың негізгі құрылысы аяқталды. Сондай-ақ, 2021 жылы Шымкент қаласында қуаты 57 мың тонна бензинге арналған октан көтеретін қоспа шығаратын және Атырау қаласында қуаты 57 млн $м^3$ азот және 34 млн $м^3$ құрғақ сығылған ауа шығаратын зауыттар пайдалануға берілді.

Бірқатар ірі жобаларды атап айтқанда полиэтилен (1,25 млн. тонна), терефталь қышқылы, полиэтилентерефталат (1,25 млн. тонна) және бутадиен (189 мың тонна) өндіру жобаларын іске асыру жоспарлануда,

ҚМГ дамуының басымдықтары

ҚМГ Қазақстан Республикасы Үкіметінің қолдауымен отандық мұнай-газ химиясы саласын дамыту процесіне жан-жақты тартылатын болады. Мұнай-газ химиясы ұлттық экономика өсуінің тағы бір қозғаушы күшіне айналады, себебі бұл сала еліміз бойынша мультипликативтік әсерге ие.

3. Қазақстанның ОПЕК+ келісіміне қатысуы

ОПЕК+ елдері 2020 жылдың сәуірінде кейіннен өндірісті біртіндеп ұлғайта отырып, мұнай өндіруді қысқарту туралы шешім қабылдады. Қазақстан Үкіметі ОПЕК+ қатысушысы ретінде 2020 жылғы 1 мамырдан бастап мұнай өндіруге уақытша шектеулер енгізді. «Барлау және өндіру жөніндегі операцияларды және көмірсутектерді өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу үшін жер қойнауы учаскелерін пайдалануға уақытша шектеулер енгізу туралы» ҚР Үкіметінің қаулысына сәйкес 2020 жылдың соңына дейін ҚМГ-нің белгілі бір кен орындары бойынша шектеулер енгізілді. ҚМГ өзіне алған міндеттемелерді толық орындауда.

ОПЕК+ елдері келісім қатысушылары шектеулерді алып тастағанға дейін 2021 жылғы тамыздан бастап бір айда тәулігіне 400 мың баррельге мұнай өндіру қарқынын ай сайын қалпына келтіру туралы шешім қабылдады. Бұл жоспар негізгі болып табылады. Оны 2022 жылдың көктеміне дейін сақтау жоспарланған. Алайда ОПЕК+ белгісіздігінің жоғары болуына байланысты ай сайын алдағы кезеңге растау немесе қайта қарау үшін онлайн конференциялар өткізеді.

ҚМГ дамуының басымдықтары

Компания қызметіне COVID-19 пандемиясының және ОПЕК+ келісіміне байланысты шектеулердің теріс әсеріне қарамастан, қабылданған дағдарысқа қарсы шаралар Компанияға жаңа жағдайларға жылдам бейімделуге және қаржылық тұрақтылықты сақтауға мүмкіндік берді.

2017-2021 жылдары Қазақстанда сұйық көмірсутектер (мұнай және конденсат) өндірісі

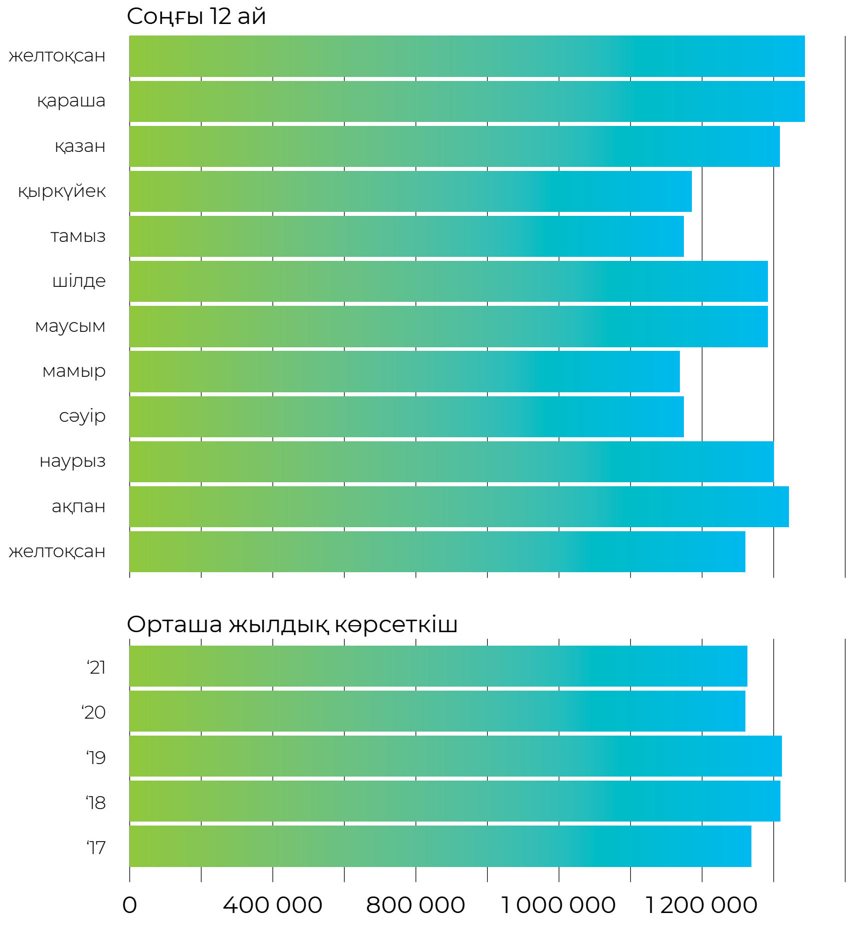

4. Жаңа Экологиялық кодекс

2021 жылғы 1 шілдеден бастап Қазақстан Республикасының жаңа Экологиялық кодексінің нормалары қолданылады. Кодекс ластанудың алдын алу және ірі өнеркәсіптік кәсіпорындардың ең озық қолжетімді техникаларды енгізуі жөніндегі шараларды көздейтін «ластаушы төлейді және түзетеді» қағидатына негізделеді. Экологиялық кодекс қоршаған ортаға әсерді бағалаудың жаңа тәсілдерін, қоршаған ортаға эмиссия үшін төлемақыны және өндіріс пен тұтыну қалдықтарын басқаруды жетілдіруді, сондай-ақ айыппұл санкцияларының айтарлықтай ұлғаюын көздейді. Бұл қоршаған ортаның жағдайын едәуір жақсартуға ықпал етеді. Алғашқы кезеңде мұнай-газ саласын қоса алғанда, ауаны ластаудың 80%-ы тиесілі 50 ірі кәсіпорын жоспарлы түрде озық қолжетімді техникаларға (ОҚТ) көше бастайды.

Жаңа экологиялық кодексті енгізу аясында ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі Экологиялық ақпараттың барлық мемлекеттік қорын біріктіретін және . ел операторларының қызметін қолдау мен дамытудың маңызды платформасы болып табылатын Бірыңғай экологиялық порталды[1] іске қосты. Қоршаған ортаны қорғау және тұрақты даму саласындағы процестерді цифрландыру үшін осы порталдың қызметтерін пайдалануда үлкен әлеует бар. Портал қалдықтар мен шығарындылар бойынша есептілікті тапсыру, кәсіпорындардың санаттарын айқындау сияқты бизнес-процестерді автоматтандыруға мүмкіндік береді.

ҚМГ дамуының басымдықтары

ҚМГ өз қызметінің қоршаған ортаға әсерін барынша азайту жөніндегі шараларға жіті назар аударады. ҚМГ еншілес кәсіпорындарда экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және табиғи ортаға әсерді кешенді бағалау мақсатында бірқатар шараларды орындады. Компанияның цифрландыру жөніндегі іс-шараларының бірі ҚМГ-ның экологиялық мониторингінің автоматтандырылған ақпараттық жүйесін әзірлеу және енгізу жөніндегі жоба болып табылады. Жүйе қоршаған ортаны қорғау саласындағы қызметті кешенді автоматтандыруға, атап айтқанда, оның жай-күйі туралы ақпаратты жинауға, сақтауға, өңдеуге, талдауға арналған.

2021 жыл ҚМГ компаниялары тобы бойынша Экология жылы болып жарияланды. Мақсаты – табиғатты қорғау қызметіне назар аударуды арттыру, қоршаған ортаға кері әсерді төмендету, сондай-ақ жаңа экологиялық талаптар мен жаһандық үрдістерге сай болу үшін шаралар қабылдау.

5. Қазақстан Республикасының 2060 жылға дейін көміртек бейтараптығына қол жеткізу доктринасы (стратегиясы)

Қазақстан Республикасында қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының 2060 жылға дейін көміртек бейтараптығына қол жеткізудің доктринасы (стратегиясы) әзірленуде. Стратегия 2060 жылға дейінгі болашақта экономикадамуының екі түрлі сценарийі туралы түсінік береді. Көміртекті бейтараптыққа көшу үшін қажетті инвестицияларды сценарлықк талдау және бағалау технологиялық шешімдерді, жүйелі қарқынды және макроэкономикалық әсерлерді кешенді модельдеу негізінде жүргізіледі.

Климаттың өзгеруіне қарсы күрес шараларының нұсқаларын талдаудан басқа, стратегияда жергілікті экономикалық, әлеуметтік және экологиялық артықшылықтарға қол жеткізуде маңызды рөл атқаратын ПГ шығарындыларын азайту мен көміртек сіңірілуін арттырудың ілеспе пайдасын бағалау мазмұндалған.

Бұдан басқа, стратегияда инвестициялық қызмет пен нарықты дамыту үшін ынталандыруды қамтамасыз ететін реттеуші шаралар, сондай-ақ халықтың хабар болуын арттыру сияқты саясаттың қазіргі кедергілері мен мүмкіндіктері талқыланады. Декарбонизация саясатының макроэкономикалық әсері өткен жылдардағы саясатты жалғастырудың эталонымен салыстырғанда өршіл Климаттық мақсаттары азырақ деп бағаланады.

Климаттың өзгеруіне қарсы күрес жөніндегі шаралардан басқа, климаттың өзгеруіне бейімделу Қазақстан үшін үлкен сын-тегеуірін болып табылады. Стратегияда климаттың өзгеруіне және оның салдарына, мемлекетіміз үшін бейімдеу мақсаттары мен шараларына шолу ұсынылған. Жерді пайдалану және ауыл шаруашылығы, су ресурстарын басқару және таза энергия саласындағы жобалар сияқты ерекше ұлттық басымдықтарды қоса алғанда, бейімделу және климаттың өзгеруіне қарсы күрес жөніндегі іс-қимылдардың өзара байланысы талданады.

ҚМГ дамуының басымдықтары

Климаттық жай-күйді және көміртекті реттеуді күшейтудің маңыздылығын ескере отырып, Компания 2022-2031 жылдарға арналған Төменкөміртекті дамыту бағдарламасын бекітті. Бағдарлама төменкөміртекті дамытудың бірыңғай негізін корпоративтік басқарудың ажырамас құрамдас бөлігі ретінде айқындайды және Компанияның көміртек ізін азайту саласындағы қызметін жүйелейді. Негізгі мақсат – ҚМГ-ның климаттық амбицияларын айқындау, қолда бар әлеуетті талдау, дамудың негізгі бағыттарын айқындау және дайындық деңгейін арттыру арқылы көміртек ізін азайту саласындағы негізгі тәсілдер мен шараларды жүйелеу болып табылады. Елдік амбициялар мен үміттерді ескере отырып, ҚМГ өз алдына 2031 жылға қарай көмірқышқыл газының шығарындыларын 2019 жылғы шығарындылар деңгейінен 15%-ға немесе 1,6 млн тоннаға қысқарту мақсатын қояды. Осы мақсатқа қол жеткізу үшін ҚМГ энергия тиімділігі және энергия үнемдеу жөніндегі қызметті күшейтуді, сондай-ақ ЖЭК-ты өзінің технологиялық мақсаттарында пайдалану әлеуетін арттыруды жоспарлап отыр.

[1] Бірыңғай экологиялық портал – https://ecoportal.kz/Home/Contact

6. Геология саласының 2021-2025 жылдарға арналған ұлттық жобасы

2021 жылы Геологиялық-барлаудың 2021-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы Геология саласын дамытудың 2021-2025 жылдарға арналған ұлттық жобасы болып қайта жасалды.

Соңғы онжылдықта Қазақстан Республикасында көптеген полиметалл рудаларының кеніштері игеріліп, кейбір облыстарда жыл сайын мұнай өндіру көлемі төмендеуде. Дегенмен елімізде көмірсутектер мен қатты пайдалы қазбалардың жаңа кен орындарын ашу перспективалары бар.

Сондықтан ұлттық жобаға сәйкес мейілінше аз зерттелген шөгінді бассейндердің мұнай-газ әлеуетін анықтау және тау-кен аудандарындағы «терең горизонттарды» зерттеу көзделіп отыр.

Ұлттық жобаны іске асыру аумақтың зерттелу көлемін арттыруға, пайдалы қазбалардың болжамды ресурстарын бағалауға мүмкіндік береді. Сондай-ақ, жоба геологиялық-барлау жұмыстары кезінде халықты жұмыспен қамту үлесін арттыруға, инвестициялар тартуға және тау-кен байыту комбинаттарын салу мен пайдалану кезінде жаңа жұмыс орындарын құруға мүмкіндік береді.

ҚМГ дамуының басымдықтары

Қазақстан Республикасында жаңа қорларды барлау мен әзірлеуді ҚМГ, оның ішінде халықаралық мұнай-газ компанияларымен стратегиялық серіктестік негізінде іске асыратын болады. Қорлар өсімінің тиімділігін арттыру үшін геологиялық-барлау өңдеудің жаңа әдістерін, геологиялық-геофизикалық материалдарға қайта сапалы түсінік береді және жаңа буын технологияларымен сейсмикалық-барлау жүргізуді қоса алғанда, заманауи технологиялар мен әдістерді қолдана отырып жүргізілетін болады.

7. Қазақстан экономикасы

Пандемия кезінде төтенше жағдай режимі мен шектеу шаралары қолданылған жағдайда өткен жылы әлеуметтік-экономикалық тұрақтылықты сақтау үшін дағдарысқа қарсы шаралардың үш пакеті - халық пен бизнесті қолдау жөніндегі шұғыл шаралар, әлеуметтік-экономикалық тұрақтылықты сақтау жөніндегі жедел шаралар, экономикалық өсуді қалпына келтіру жөніндегі кешенді жоспар қабылданып, іске асырылды.

Карантиндік шаралардың әлсіреуі және әлемдік экономиканың біртіндеп қалпына келуі салдарынан шикізат тауарларына бағаның, сауда және экономикалық белсенділіктің қалпына келуін көрсете отырып, Қазақстанның нақты ЖІӨ өсуі 4,0%-ды құрады. ЖІӨ-нің өсуіне көлік саласы, құрылыс және өнеркәсіп негізгі оң үлесін қосты. Көлік саласының өсуіне жүк айналымы мен жолаушылар айналымы көлемінің ұлғаюы ықпал етті. ЖІӨ-нің өсуіне қарамастан, сауда-саттық саласында құлдырау байқалды. Сауда-саттықтың баяулауына карантиндік шектеулердің алынбауы және сұраныстың төмендеуі кері әсерін тигізді.

Дамыған елдерде монетарлық саясаттың күшейе түсуі, басталуы АҚШ долларының нығаюы және дамушы нарықтардан капиталдың жылыстауы теңге қысымына себеп болды. 2021 жылы теңге бағамы 2,6%-ға әлсіреді. Теңге үшін айқындаушы ішкі фактор салымдарды долларсыздандыру/долларландыру қарқыны және төлем балансының жай-күйі болып табылады. Қазақстандық экспорт көлемінің ұлғаюына ықпал ететін мұнай бағасының өсуіне қарамастан, импорт өсуді жалғастырып, теңгеге қысымын көрсетті. Импортқа тәуелділік халық пен бизнестің долларсыздандыруын шектейтін себептердің бірі болып табылады.

2021 жылдың қорытындысы бойынша инфляция 8,4%-ды құрады. Бұл деңгей Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес 8,5% шегінде, бірақ инфляция бойынша 2021 жылға арналған мақсатты бағдардан жоғары болып тұр. Инфляция бойынша 2022 жылға арналған мақсатты бағдар – 4-6%, 2023 жылдан бастап 4-5%-ға дейін төмендейді. Орта мерзімді перспективада инфляция 2025 жылы 3-4%-ға дейін төмендейді деп күтілуде.

Халықтың шектеу шараларына бейімделуіне байланысты тұтынушы сұранысының біртіндеп қалпына келуі, сондай-ақ өндірушілер шығындарының артуы, бүкіл әлемде жеткізілім тізбегінің бұзылуы және серіктес елдердегі инфляцияның өсуі бағаның қымбаттауына әсер етті. Инфляцияның монетарлық емес факторларын тұрақтандыру мақсатында 2021 жылғы қыркүйекте ҚР Үкіметі ҚР Ұлттық Банкімен бірлесіп, «2021-2024 жылдарға арналған инфляцияға қарсы ден қою шараларының кешенін» іске асыруды бастады. Бұл бағаның жалпы өсуіне негізгі үлес қосқан азық-түлік инфляциясын 9,9% деңгейінде тұрақтандыруға мүмкіндік берді.

Өз тарапынан ҚР Ұлттық банкі инфляцияны төмендету және инфляциялық болжамдарды тежеу үшін дезинфляциялық ақша-кредит саясатын жүргізуді жалғастырды. Осылайша, 2021 жылғы шілдеден бастап базалық мөлшерлеме жиынтығында үш рет 0,75 т.т. – 9,0-дан 9,75%-ға дейін көтерілді.

2020 жылмен салыстырғанда 2021 жылы экономика секторлары бойынша өсу, %

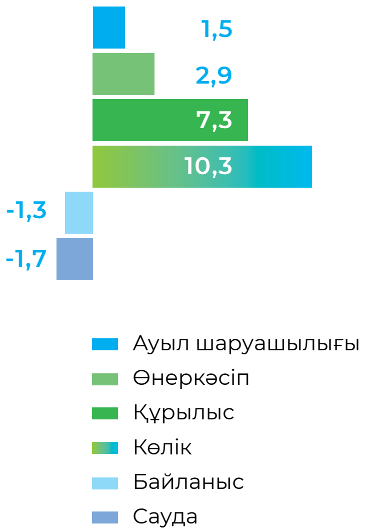

ҚМГ дамуының басымдықтары

Қалыптасқан дағдарысқа жауап ретінде ҚМГ 2020-2021 жылдарға арналған дағдарысқа қарсы шараларды әзірледі және толық көлемде табысты іске асырды, бұл дағдарыстың Компанияға әсерін айтарлықтай жұмсартуға мүмкіндік берді. Дағдарысқа қарсы шаралардың негізгі мақсаты өндірістік және адами әлеуетті барынша сақтай отырып, Компанияны мұнайдың төмен бағасына бейімдеу болды.

ҚМГ өз қызметінде мұнай-газ саласын дамыту бойынша мемлекеттің негізгі стратегиялық мүдделерін іске асыруға бағдарланады. Компания еліміздің стратегиялық құжаттарын басшылыққа алады және Қазақстан Республикасының экономикасы мен әлеуметтік бастамаларын қолдауға бағытталған даму бағдарламаларын жүзеге асырады.

Инфляция және күтілетін инфляция, %

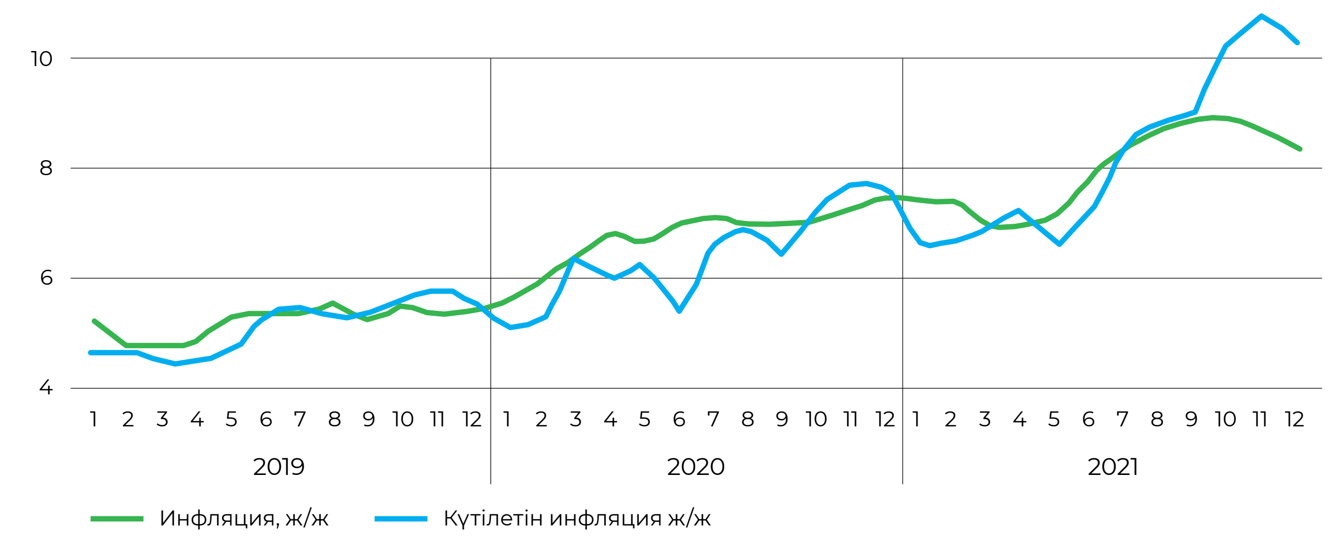

Дереккөз: Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігінің Ұлттық статистика бюросы, FusionLab

2021 жылғы теңгенің АҚШ долларына шаққандағы айырбастау бағамының динамикасы

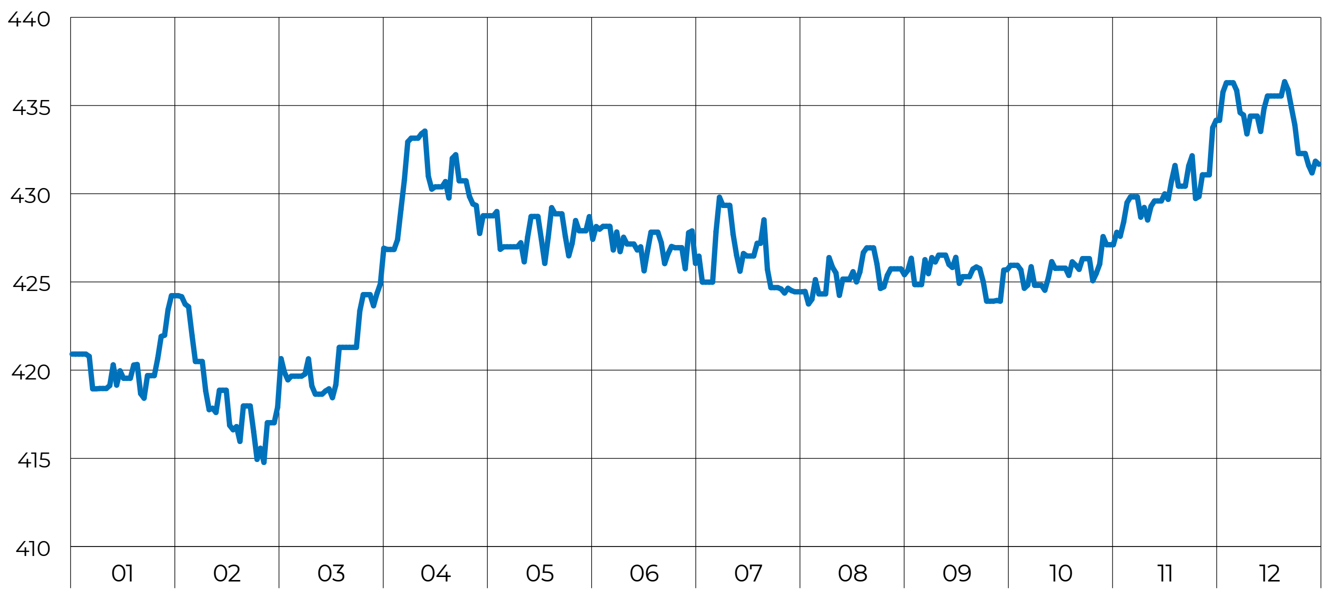

ҚМГ ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫ

ҚМГ 2022-2031 жылдарға арналған жаңа даму стратегиясын бекіту

Тігінен интеграцияланған ұлттық мұнай-газ компаниясы ретінде ҚМГ өзінің алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындайды, күш-жігерін елдің мұнай-газ саласын одан әрі дамытуға шоғырландырады және Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық даму міндеттерін шешуде Үкіметке жәрдемдеседі.

2017 жылға дейін Компания инвестициялар мен сатып алу есебінен қарқынды өсу стратегиясын іске асырды, оларды қаржыландыру қарыз капиталы жолымен жүргізілді, бұл ҚМГ борышының жоғары деңгейінің негізгі себебі болды. Компания ірі активтерді сатып алуды жүзеге асыра алды, көмірсутек қорларын арттырды, мұнай өңдеу қуаттарын жаңғыртуды жүргізді, ел ішінде және Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде мұнай мен газды тасымалдау және экспорттау үшін жаңа инфрақұрылымды кеңейтіп құрды. Бұл экономиканың дәйекті дамуын қамтамасыз етті және елдің энергетикалық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге үлес қосты.

Компанияның 2018 жылы қабылдаған Даму стратегиясы біртіндеп органикалық өсуге бағытталған және ең бастысы қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз етуге негізделген. Компания негізінен осы жылдар ішінде өзінің алдында тұрған орта мерзімді міндеттерді шешті.

2020 жылы әлемдік дағдарыстың жағымсыз салдарын еңсеру мақсатында ҚМГ 2020-2021 жылдарға арналған дағдарысқа қарсы шараларды әзірледі. ҚМГ ОПЕК + келісімі аясында мұнай мен конденсат өндіруді қысқарту бойынша өзіне алған міндеттемелерін орындады, қызметтің барлық бағыттарында өндірістік процестің үздіксіздігін қамтамасыз етті, қаржылық тұрақтылығын сақтады, даму жобаларына инвестицияларды іске асыруды жалғастырды және болашақ өсу үшін әлеуетін сақтап қалды.

Әлемдік трендтердің өзгеруі, стейкхолдерлердің мүддесіндегі жаңа стратегиялық міндеттер, сондай-ақ Компанияның жаңа мүмкіндіктері ҚМГ 2021 жылы өзінің даму стратегиясын өзектендіру бойынша ауқымды жұмыс жүргізуіне себеп болды, оның барысында 2031 жылға дейінгі алдағы 10 жылдық кезеңге арналған басым мақсаттарын айқындады.

Компанияның бүгінгі күннің сын-тегеуріндерге қарсы тұра алатын және ҚМГ-ның одан әрі ұзақ мерзімді дамуына ықпал ететін жаңа пайымы, миссиясы және стратегиялық мақсаттары тұжырымдалды.

ҚМГ дамуының негізгі бағыттары

2031 жылға дейінгі жаңа Даму стратегиясының аясында ҚМГ негізгі қызметіне баса назар аударады және барлық негізгі сегменттерде органикалық өсуді және операциялық қызметті жақсартуды қамтамасыз етуге ұмтылады.

ПАЙЫМЫ

Қауіпсіздіктің жоғары стандарттарына және тұрақты даму қағидаттарына жауап беретін, қаржылық нәтижені барынша арттыруға бағдарланған тігінен интеграцияланған ұлттық мұнай-газ компаниясы.

МИССИЯСЫ

Біз энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, Қазақстанның дамуы мен өркендеуі үшін болашақ ұрпаққа деген қамқорлықпен табиғи ресурстарды тиімді және ұтымды игереміз.

АКЦИОНЕРЛЕРДІҢ НЕГІЗГІ БАСЫМДЫҚТАРЫ

- Портфельді тиімді басқару
- Жауапты инвестициялар
- Тұрақты даму

МАҚСАТТЫ КӨРСЕТКІШТЕР – 2031

CO_2 ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫН 2031 ЖЫЛҒА ҚАРАЙ **15%-ҒА** ТӨМЕНДЕТУ	ЭЛЕКТР ТҰТЫНУ БАЛАНСЫНДАҒЫ ЖЭК ҮЛЕСІН **15%-ҒА** ДЕЙІН ҰЛҒАЙТУ	2031 ЖЫЛҒА ҚАРАЙ ӨНДІРІСТІҢ КӨМІРТЕГІ МЕН ЭНЕРГИЯ СЫЙЫМДЫЛЫҒЫН КЕМІНДЕ **10%-ҒА** ТӨМЕНДЕТУ	ESG-ТӘУЕКЕЛ РЕЙТИНГІНІҢ ОРТАША ДЕҢГЕЙІ

ESG тәуекел-рейтингісін жақсарту және көміртек ізін азайту

Тұрақты даму және өндірістің көміртекті сыйымдылығын үдемелі төмендету

Компанияның өсуін қамтамасыз ету үшін жеткілікті ресурстық қор	Компанияның құн тізбегінің тиімділігін арттыру	Бизнесті әртараптандыру және өнім портфелін кеңейту
Қорлардың өсуі және өндіруге жедел айналдыру	Таза ақша ағынының өсуі және нақты шығындардың төмендеуі	Құн тізбегін кеңейтуден қосымша ақша ағынын алу

МАҚСАТТЫ КӨРСЕТКІШТЕР – 2031

ҚОРЛАРДЫҢ ӨСУІ **+299** МЛН ТОННА	МҰНАЙДЫ ЖИЫНТЫҚТЫ ӨНДІРУ **240** МЛН ТОННА ҚАЗАҚСТАНДЫҚ МӨЗ-ДЕРДЕ МҰНАЙ ӨҢДЕУ ТЕРЕҢДІГІН **89%-ҒА** ҰЛҒАЙТУ	ПОЛИЭТИЛЕН, ПОЛИПРОПИЛЕН ЖӘНЕ БУТАДИЕН ӨНДІРУ БОЙЫНША БЕЛГІЛЕНГЕН МҰНАЙ-ХИМИЯ ЖОБАЛАРЫН ІСКЕ АСЫРУ

■ Стратегиялық мақсаттары

□ Стратегиялық мақсатты іске асыру нәтижесінде шешілетін міндеттер

ҚМГ ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫ

№1 стратегиялық мақсат «Компанияның өсуін қамтамасыз ету үшін жеткілікті ресурстық қор»

Компания 2045 жылға қарай мұнай әлемдік сұраныстың 28,1% үлесімен басымдықты отын түрі болып қала беретіні жөніндегі әлемдік мұнай нарығының талдамалық зерттеулерін ескере отырып, көмірсутектерді өндіру бойынша дәстүрлі қызметін сақтап қалды.

Осы стратегиялық мақсат аясында ҚМГ органикалық және бейорганикалық өсу арқылы дәстүрлі қызмет үшін, сондай-ақ перспективалы бағыттар үшін де жеткілікті қорлардың өсуін қамтамасыз етуді жоспарлап отыр.

Қазақстан Республикасында жаңа қорларды барлау мен әзірлеуді ҚМГ, оның ішінде халықаралық мұнай-газ компанияларымен стратегиялық серіктестік арқылы іске асырады.

Қосымша жаңа активтерді іздеу мен сатып алуды ҚМГ M&A мәмілелері, олардың құны және нарықтың жалпы конъюнктурасы бойынша ұсыныстар болған кезде жүзеге асыратын болады.

ҚМГ АВС1 мұнайының жиынтық қорын 299 млн тоннаға, оның ішінде органикалық өсу есебінен 253 млн тоннаға арттыруға ұмтылады.

ҚМГ АВС1 МҰНАЙДЫҢ ЖИЫНТЫҚТЫ ҚОРЫН

299

МЛН ТОННАҒА

ЖЕТКІЗУГЕ ҰМТЫЛАДЫ

[1] Дереккөз: OPEC's World Oil Outlook 2045, 2021

№2 стратегиялық мақсат «Компания құны тізбегінің тиімділігін арттыру»

Осы мақсат шеңберінде ҚМГ мұнай өндіру, өңдеу, тасымалдау және маркетинг бойынша қызметтен түсетін пайданы барынша арттыру және барлық басты сегменттердегі операциялық қызметті жақсарту мақсатында негізгі қызметке назар аударады.

Операциялық активтердегі өндіру деңгейінің табиғи төмендеуін орнын толтыру мақсатында Компания мұнайды алу коэффициентін және жөндеуаралық кезеңнің көрсеткіштерін ұлғайту, сондай-ақ ұңғымалардың ең жоғары өнімділігіне қол жеткізу үшін өндірістік қызметтің тиімділігін арттыру жөніндегі басқа да шараларды іске асыру бойынша жұмысты жалғастырады. Сондай-ақ Компания бірқатар жаңа кен орындарын іске қосуды жоспарлап отыр. ҚМГ алдағы 10 жылда 240 млн тонна мұнай өндіруді қамтамасыз етуді көздеп отыр.

Теңіз, Қарашығанақ және Қашаған ірі жобалары бойынша Компания өндіру деңгейлерін кеңейту, ұзарту және қолдау жобаларын табысты іске асыруға назар аударады.

Компания экспорттық және транзиттік бағыттарды ұлғайту үшін құрылған мұнай-көлік инфрақұрылымын тиімді пайдалануға бағытталған.

ҚМГ маңызды міндеті - МӨЗ-дердің үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету және ішкі нарықтың мұнай өнімдеріне қажеттілігін қамтамасыз ету. Бүгінгі таңда мемлекет аумағында МӨЗ-дерді жаңғырту арқылы Компания еліміз үшін осы стратегиялық мақсатты орындайды және мұнай өнімдерінің бір бөлігін экспортқа шығарады. Бұл ретте ҚМГ өз МӨЗ-дерінде мұнай өңдеу тереңдігін 89%-ға дейін ұлғайтуға бағытталған.

Компания ақша ағынын ұлғайту мақсатында тұрақты негізде барлық бизнес бағыттар бойынша операциялық шығындарды оңтайландыруға және жеткізу тізбегінің тиімділігін арттыруға шоғырланған.

Холдингтің тиімді жұмыс істеуі үшін Компания бейінді емес және стратегиялық емес бизнестен шығу үшін жекешелендіру және дивестициялар бағдарламаларын іске асырады.

№3 стратегиялық мақсат «Бизнесті әртараптандыру және өнімдер портфелін кеңейту»

Арзан шикізатқа қолжетімділіктің болуы мұнай-газ химиясы саласын жаңа мұнай-газ-химия өндірістерін құру арқылы ҚМГ-ның жаңа өсу кезеңін айқындайды.

ҚМГ ҚР Үкіметінің қолдауын ескере отырып, отандық мұнай-газ химиясы саласын дамыту процесіне белсенді түрде тартылатын болады.

Компания мұнай-газ химиясы жобаларын қамтамасыз ету және ұзақ мерзімді перспективада мұнайға әлемдік сұранысты қайта бөлу жағдайында жаңа бөліністер өнімін шығару үшін қолда бар қосымша көмірсутек ресурстарын пайдаланатын және тартатын болады.

2022 жылы полипропилен өндіретін KPI зауытының құрылысын аяқтау және іске қосу және орта мерзімді перспективада халықаралық мұнай-газ компанияларымен стратегиялық серіктестік арқылы бутадиен мен полиэтилен өндіру жөніндегі жобаларды іске асыру жоспарлануда.

№4 стратегиялық мақсат «Өндірістің көміртек сыйымдылығын тұрақты дамыту және үдемелі төмендету»

ҚМГ өзінің экономикаға, экологияға және қоғамға әсерінің маңыздылығын сезінеді және экономикалық, экологиялық және әлеуметтік басымдықтардың, сондай-ақ корпоративтік басқару саласындағы міндеттердің келісімділігін қамтамасыз ету мақсатында Компанияның негізгі бизнес-процестерін тұрақты даму қағидаттарымен біріктіруді жалғастырады.

Компания барлық ESG көрсеткіштері мен ESG-дің стратегиялық және орта мерзімді тиімділік жүйесіндегі интеграцияланған мақсаттары үшін жоғарғы квартильде болуға тырысады. ҚМГ қызметкерлермен және кәсіподақтармен әріптестік қағидаттарына негізделген жоғары әлеуметтік бағдарлау нормаларына ұмтылады.

2021 жылы ҚМГ Sustainalytics халықаралық рейтингтік агенттігінің бағалауынан сәтті өтті. Компанияның ESG-тәуекел-рейтингі 28,4 балл деңгейінде бағаланды. ҚМГ тәуекелдің орташа деңгейінің диапазонына ауысты.

ҚМГ үшін негізгі ESG-сын-тегеуріндер операциялық қызметтегі көміртегі шығарындылары және Компания өнімін пайдаланудан шығарындылар, сондай-ақ қызметін жүргізетін өңірлеріндегі жергілікті қоғамдастықтармен өзара қарым-қатынастар болып табылады. ҚМГ мақсаты - 2031 жылға қарай ESG-тәуекел-рейтингінің орташа деңгейі диапазонындағы позицияларды нығайту.

Пандемия салдарынан туындаған соңғы жаһандық қиындықтарды, Компанияның халықтың әл-ауқатын арттыруға үлес қосу басымдылығын ескере отырып, Компанияның жеке бағыты қызметкерлердің денсаулығын қорғауға бағытталған.

ҚМГ климаттық жай-күйінің стратегиялық маңыздылығын ескере отырып, 2022-2031 жылдарға арналған Төменкөміртекті дамыту бағдарламасын әзірледі. Бұл құжат Компанияның климаттық амбицияларын, көміртек ізін төмендету бойынша негізгі тәсілдер мен шараларын айқындайды.

ҚМГ 2031 жылға қарай СО2 тікелей және жанама шығарындыларын 2019 жылғы деңгейден 15%-ға төмендету бойынша нысаналы бағдармен өндірістің көміртек сыйымдылығын төмендетуге сараланған тәсілді таңдайды. Сонымен қатар, Компанияда жалпы қуаты кемінде 300 МВт ЖЭК жобаларын, сондай-ақ өндірістің көміртегі мен энергия сыйымдылығын 10%-дан да көп төмендету жөніндегі шараларды іске асыру жоспарланып отыр.

Стратегиялық мақсаттарды іске асыру активтерді басқарудың холдингтік моделін ескере отырып, бизнес-процестерді оңтайландыру, жобалық басқару, технологиялық даму, цифрландыру, IT, HR және тәуекелдерді басқару саласындағы толассыз міндеттерді шешуге негізделеді.

Компания инвестициялық жобаларды мұқият іріктейді және басымдық береді және тек жоғары тиімді және стратегиялық маңызды жобаларға инвестицияларды жүзеге асырады.

ҚМГ акционерлер үшін барынша көп пайданы қамтамасыз етуге және мұнай-газ секторында мемлекеттің мүдделерін сақтауға назар аудара отырып, капиталды бөлудің орынды саясатына адалдығын сақтайды.

Компания қарыздың теңгерімді деңгейін ұстап тұру және өтімділіктің мықты позициясын қамтамасыз ету мақсатында консервативті қаржы саясатын ұстануға тырысады.

Белгіленген төрт стратегиялық мақсатты іске асыру нәтижесінде ҚМГ ұлттық экономиканы әртараптандыруға және ҚР көміртегі ізін азайтуға үлес қосады, осылайша Компанияның өсуіне және қазақстандықтардың әл-ауқатын арттыруға, сондай-ақ болашақ ұрпақ үшін экологияның сақталуына ықпал етеді.

ТИІМДІЛІК КӨРСЕТКІШТЕРІНІҢ ЖҮЙЕСІ

Қызметтің тиімділігін бағалау жүйесі Компания қызметінің оның стратегиялық мақсаттарымен үйлесімділігін қамтамасыз ететін Компанияны стратегиялық және жедел басқару құралдарының бірі болып табылады.

Тиімділік көрсеткіштерінің жүйесі келесі қағидаттарды сақтауға негізделеді:

- қызметтің өндірістік және қаржы-экономикалық түйінді көрсеткіштерінің (ҚТК) тұрақты даму, Корпоративтік басқару, дамудың әлеуметтік және экологиялық салаларындағы көрсеткіштермен теңгерімді үйлесуі;
- стратегиялық ҚТК-ны операциялық ҚТК-ға декомпозициялау, сондай-ақ оларды ұйымдық құрылымы мен қызмет түрлері бойынша жоғарыдан төмен жіктеу.

ҚТК сондай-ақ басшы қызметкерлерді ынталандыру жүйесінің бір бөлігі болып табылады, онда есепті жылдың қорытындысы бойынша сыйақы төлеу мотивациялық ҚТК-ның орындалуына байланысты.

Басқарма мүшелерінің қорытынды нәтижелігінде корпоративтік және функционалдық ҚТК үлестерін бөлу, %:

Басшылар	Корпоративтік	Функционалдық
Басқарма төрағасы	100	0
Басқарма мүшелері (Басқарма төрағасын қоспағанда)	70	30

Мотивациялық тиімділік мыналарды қамтиды:

- тізбесі стратегиялық көрсеткіштерге сүйене отырып және Компанияның есепті кезеңдегі басымдықтарын ескере отырып қалыптастырылатын ҚМГ департаменттері басқармасының барлық мүшелері мен директорларына ортақ болып табылатын корпоративтік ҚТК;
- Компанияның нақты басшысының маңызды міндеттеріне негізделген ҚМГ Басқарма мүшелері мен департаменттері директорларының жеке ҚТК болып табылатын функционалдық ҚТК.

ҚМГ Басқарма мүшелерінің ҚТК тізбелері мен мақсатты мәндерін жыл сайын Компанияның Директорлар кеңесі бекітеді. Сыйақы беру мақсатында ҚТК орындалуын бағалау Компания қызметінің есепті жылдағы қаржылық-экономикалық қорытындысы шығарылғаннан кейін жүзеге асырылады.

2021 жылға арналған ынталандыру ҚТК менеджментті операциялық тиімділікті арттыруға, сондай-ақ ҚМГ қызметінің экологиялық, әлеуметтік аспектілері мен корпоративтік басқаруға шоғырландыру қажеттілігін ескере отырып әзірленді.

Төменде 2021 жылы корпоративтік қызмет көрсеткіштерінің орындалуы келтірілген.

№	Атауы	Өлшем бірлігі	2021		2021 жылы орындалу барысына түсініктеме
			Жоспар	Факт[1]	
1	Дамытуға арналған еркін ақша қаражаты мен дивиденд[2]	млрд теңге	–176	360	Жоспар орындалды
2	NAV (Таза активтердің құны)	млрд теңге	9 005	8 506	Жоспарды асыра орындау[3]
3	Қарыз/EBITDA[4]	коэф.	4	2,4	Жоспарды асыра орындау
4	Инвестициялық жобаларды іске асыру	%	90	44	Жоспарды орындамау
5	Операциялық тиімділікті арттыру	%	94	98	Жоспар орындалды
6	ESG-рейтинг	рейтинг	65	72	Жоспарды асыра орындау
7	ҚМГ компаниялар тобының тауарлардағы, жұмыстар мен қызметтердегі жергілікті үлес[5]	%	71	77	Жоспарды асыра орындау

[1] ҚМГ Директорлар кеңесінің 2021 жылға арналған көрсеткіштердің нақты мәндерін түпкілікті бекітілуі 2022 жылдың маусым айында күтілуде, сондықтан кестеде көрсетілген мәндер аздап түзетілуі мүмкін

[2] Операциялық қызметтен түсетін ақша ағыны (бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларды есепке алмағанда) – өндірісті қолдауға арналған күрделі салымдар

[3] 2021 жылғы 9 қарашада ҚМГ «ҚазТрансГаз» АҚ акцияларының 100%-ын «Самұрық-Қазына» АҚ пайдасына берді және тиісінше «ҚазТрансГаз» АҚ шоғырландыру периметрінен шығарылды. Жоспарланған NAV көрсеткішін қалыптастыру кезінде бұл фактор ескерілмеді. «ҚазТрансГаз» АҚ-ны есепке алғанда нақты көрсеткіш жоспардан жоғары болып 10 255 млрд теңгені құрады

[4] «Самұрық-Қазына» АҚ бекітілген әдістемесіне сәйкес

[5] ҚМГ компаниялар тобының тауарларын, жұмыстары мен қызметтерін сатып алуда жергілікті қамту үлесі бойынша индикаторлардың орындалуын көрсететін композиттік көрсеткіш

ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАРДЫҢ ІСКЕ АСЫРЫЛУЫНА ШОЛУ

Инвестициялық портфельге шолу

Жобаның бағыты	2021 жылғы инвестициялық портфельді ҚМГ үлесіне бөлу, млрд теңге	2021 жылғы инвестициялық портфельді ҚМГ үлесіне бөлу, %
Мұнай мен газды геологиялық-барлау және өндіру[1]	13 918,2	93,6
Инфраструктура жобалары	618	4,11
Мұнай тасымалдау	143,5	1
Мұнай өңдеу и мұнай өнімдерінің маркетингі	95,2	0,64
Мұнай химиясы	94,2	0,63
Өзгелері	3,6	0,02
Барлығы	**14 872,7**	**100**

Бүгінгі таңда ҚМГ инвестициялық портфелі ресурстық базаны ұлғайту және Компания құны тізбегінің тиімділігін арттыру мақсатында қызметтің барлық бағыттары бойынша жобаларды қамтиды. 2021 жылға арналған инвестициялық портфельдің жалпы құны 58 890,5 млрд теңгені құрайды, оның ішінде ҚМГ үлесіне – 14 872,7 млрд теңге тиесілі. Портфельді басқару шеңберінде Компанияда басым жобаларды айқындай бойынша жұмыс жалғасуда: жаңа инвестициялық жобалар бойынша шешімдер, оның ішінде олардың орындылығы, стратегиялық басымдылығы, тәуекелдері мен капиталды қажетсінуі ескеріле отырып қабылданады.

ҚМГ инвестициялық портфелі ҚМГ үшін дәстүрлі (геологиялық-барлау, мұнай тасымалдау және өңдеу), сондай-ақ жаңа бағыттардағы: мұнай-газ химиясы және тұрақты даму саласындағы жобаларда бірқатар жобаларда тұрады. Жақын арада «жасыл» жобаларды қосу көзделіп отыр.

2021 жыл жер қойнауын пайдалану жобаларының инвестициялық тартымдылығын жақсартуда елеулі прогреске қол жеткізу жылы болды. ҚМГ бастамасы бойынша ҚР Үкіметі теңіз жобалары бойынша экспорттық-кедендік бажды (ЭКБ) алып тастау мәселесін қарады және мақұлдады. Бұл жұмыс «Шетелдік инвесторлардың қазақстандық кеңесі» қауымдастығымен және ҚР мемлекеттік органдарымен бірлесіп мұнай-газ саласының инвестициялық тартымдылығының бәсекеге қабілеттілігін арттыру бойынша жұмыс шеңберінде жүргізілді. ЭКБ-ны алып тастау мәселесін іске асыру теңіздегі жаңа және ағымдағы мұнай-газ жобаларына қолданылады және саладағы инвестициялық ахуалдың тартымдылығын жақсарту бойынша жылдам нәтижелерге қол жеткізуге, кен орындарын игеруді бастауға және Қазақстан Республикасының пайдасына салықтардың елеулі ағынын қамтамасыз етуге, сондай-ақ қосымша жұмыс орындарын құруға және қазақстандық қамтудың тауарларын, жұмыстарын және көрсетілетін қызметтерін сатып алуға мүмкіндік береді.

Бұдан басқа, қазіргі уақытта ҚМГ, Энергетика министрлігі және «Шетелдік инвесторлардың қазақстандық кеңесі» қауымдастығының қатысуымен мұнай-газ саласындағы бәсекеге қабілеттілікті арттыру мақсатында мұнай-газ саласындағы жер қойнауын пайдалану жобалары үшін жақсартылған үлгілік келісімшартты әзірлеу талқылануда.

Инвестициялық ахуалды тұжырымдамалық жақсартумен қатар, ҚМГ алға қойылған ағымдағы міндеттерді орындауды қамтамасыз етеді. 2021 жылы Компания түрлі қызмет бағыттарындағы бес инвестициялық жобаны іске асыруды сәтті аяқтады:

- Қарашығанақ өңдеу кешенінде (ҚӨК) (KGDBN) газ бойынша өндірістік шектеулерді алып тастау жобасы;
- Газды кері айдаудың 4-ші компрессорын орнату;
- Өздігінен көтерілетін қалқымалы бұрғылау қондырғысын салу және модификациялау;
- Қара теңіз аймағында бөлшек сауда желісін дамыту. Бірінші кезең - 2018-2020 жылдардағы Румынияда 25 жанармай құю станциясының құрылысы (KMG International);
- KPI қажеттіліктері үшін сығылған ауа мен азот өндіру қондырғысын салу.

Мұнай мен газды геологиялық-барлау және өндіру

Инвестициялық портфельде құрлықта, сондай-ақ теңізде іске асырылатын мұнай мен газды барлау және өндіру жобалары елеулі бөлігін алады. 2021 жылы ҚМГ үлесіндегі мұнай мен газды геологиялық-барлау және өндіру жобаларының жалпы құны 13 918 млрд теңгені (93,6%) құрайды. ЭКБ жою мәселесі «Абай», «Исатай», «Жеңіс» және «Әл-Фараби» сияқты қолданыстағы теңіз жобаларының, сондай-ақ «Қаламқас теңіз - Хазар» сияқты перспективалы жобалардың рентабельділік көрсеткіштерін айтарлықтай жақсартуға мүмкіндік береді.

2020 жылғы есепте көрсетілгендей, 2020 жылғы қазанда ҚМГ мен «ЛУКОЙЛ» ЖАҚ (ЛУКОЙЛ) Каспий теңізінің қазақстандық секторында орналасқан «Әл-Фараби» жобасы бойынша келісімге қол қойды, оған сәйкес ҚМГ мен ЛУКОЙЛ жоба бойынша болашақ жер қойнауын пайдаланушының қызметі бойынша құқықтары мен міндеттері айқындалды. 2021 жылы мамырда «Әл-Фараби» жер қойнауы

[1] ірі мұнай-газ активтерінде іске асырылатын жобаларды қоса алғанда

учаскесінде көмірсутектерді барлауға және өндіруге келісімшарт жасалды. «Әл-Фараби Оперейтинг» ЖШС келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын алды және жер қойнауын пайдаланушы болды. Қазіргі уақытта ЛУКОЙЛ-дың жобаға кіруі туралы барлық тиісті шешімдер қабылданды.

Сондай-ақ ҚМГ мен ЛУКОЙЛ арасында 2021 жылғы қарашада «Қаламқас теңіз-Хазар» перспективалық теңіз жобасын іске асыру шеңберінде қағидаттар туралы келісімге қол қойылды. Кен орнын бірлесіп игеру тұжырымдамасын, егжей-тегжейін және шарттарын айқындау туралы одан әрі келіссөздер жүргізу болжанып отыр. Бұл жоба жаңа кен орындарын өндіруге келісімшарттар алу арқылы бейорганикалық өсу жолымен қорлардың өсімін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Теңіз жобаларын ойдағыдай іске асыру үшін ҚМГ теңіз кен орындарын игеру қызметтерін көрсету үшін инфрақұрылымды дамытады. Осылайша, 2021 жылы алғашқы қазақстандық өздігінен көтерілетін қалқымалы Satti бұрғылау қондырғысын (ӨКБҚ) жаңғырту сәтті аяқталды. Жоба Caspian Drilling Company Ltd және British Petroleum компанияларымен бірлесіп жүзеге асырылды.

Құрлықтағы жұмыс істеп тұрған кен орындарын жете барлау есебінен қорларды арттыру бойынша жұмыс жалғасуда. Атап айтқанда, көмірсутек шикізаты қорын ұлғайтуға бағытталған «С. Нұржанов» және »Батыс Қарасор» геологиялық-барлау жобалары бойынша жұмыс жалғасуда. «Шығыс Өріктау» және «Рожковское кен орнын дамыту» жобалары бойынша тәжірибелік-өнеркәсіптік пайдалану бойынша жұмыстар жүргізілуде, өндіруу 2023-2024 жылдары басталады деп жоспарлануда.

2021 жылы Компания портфелі тағы бір «Торғай Палеозой» жобасымен толықты, оның аясында 5,5 мың метр тереңдіктегі іздестіру ұңғымасын бұрғылау жоспарлануда. Учаске Қызылорда облысында орналасқан. 2021 жылғы тамызда көмірсутек шикізатын барлауға және өндіруге арналған келісімшарт алынды. Барлау ұңғымасын бұрғылауға дайындық жұмыстары жүргізілуде.

ҚМГ стратегиялық инвесторлармен бірлесіп Теңіз (20%), Қашаған (16,88 %) және Қарашығанақ (10%) ірі кен орындарындағы жобаларға қатысуды жалғастыруда.

Теңізде «Болашақ кеңейту жобасы / Сағалық қысымды басқару жобасы» іске асырылуда.

Бекітілген кестеге сәйкес Қарашығанақ кен орнындағы өндіру деңгейін қолдау жобалары іске асырылуда. 2021 жылы Қарашығанақ өңдеу кешенінде газ бойынша өндірістік шектеулерді (KGDBN) алып тастау жобасы сәтті аяқталды. Газды кері айдаудың 4-ші компрессорын (4IC) орнату жобасы аяқталуға жақын.

Мұнай тасымалдау

2021 жылы ҚМГ үлесіндегі мұнай тасымалдау жобаларының жалпы құны 143,5 млрд теңгені (1%) құрайды.

2021 жылы «Мұнай өнімділігін жылына 20 млн тоннаға дейін ұлғайту. «Қазақстан-Қытай» мұнай құбыры құрылысының екінші кезеңінің екінші кезегі» жобасын іске асыру мақсатына қол жеткізілді. Оның аясында мұнайды реверсивті режимде тасымалдау мүмкіндігімен «Өнімділігі жылына 6 млн. тоннаға дейін «Кеңқияқ – Атырау» мұнай құбыры учаскесінің реверсінің бірінші кезеңі» іске қосылды.

Осы бағыт бойынша негізгі жоба «"ҚҚК СС тар жерлерін жою жобасы» болып табылады, ол ҚҚК құбырының өткізу қабілетін жылына 72,5 млн тоннаға дейін ұлғайтуға мүмкіндік береді.

Мұнай өңдеу және мұнай өнімдерінің маркетингі

KMG International N. V. Қазақстан-Румын инвестициялық қоры шеңберінде мұнай өнімдерінің бөлшек сауда желісін дамыту мақсатында 25 жанармай құю станциясының (АҚС) құрылысы (бірінші кезең) жобасын іске асыру аяқталуда.

ҚР Солтүстік және Шығыс өңірлерінің энергетикалық қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында техникалық-экономикалық негіздемені (ТЭН) қарау қорытындысы бойынша 2021 жылы ҚМГ СКГ тазарту және Павлодар химия-мұнай зауытында (ПМХЗ) қысқы дизель отынын өндіру бойынша жобаларды іске асыруды бастады. Бұл жобалар қоршаған ортаға зиянды заттардың шығарылуын азайтуға, ашық түсті мұнай өнімдерін өндіруді арттыруға және ПМХЗ мұнай өнімдерінің қоржынын жақсартуға бағытталған. Қондырғыларды іске қосу тиісінше 2023 және 2024 жылдарға жоспарланып отыр.

2021 жылы ҚМГ үлесіндегі мұнай өңдеу және мұнай өнімдерінің маркетингі жөніндегі жобалардың жалпы құны 95,2 млрд теңгені (0,64%) құрайды.

Мұнай химиясы

ҚМГ отандық мұнай-газ химиясы саласын құру бойынша белсенді жұмыс істеуде, бұл ұлттық компанияны дамытудағы жаңа кезеңге көшу болып табылады. Бүгінгі таңда 2021 жылы ҚМГ үлесіне мұнай-химия жобаларының жалпы құны 94,2 млрд теңгені (0,63 %) құрайды. 2022 жылдың 1-ші тоқсанында ҚМГ полипропилен өндіретін зауыттың құрылысын аяқтайды, ол жыл сайын 500 мың тонна өнім өндіруге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, осы бағытта тиісті тәжірибесі бар серіктестерді тарта отырып, полиэтилен мен бутадиен өндіру бойынша жобалар бойынша жұмыстар жүргізілуде.

2021 жылы «Ұлттық индустриялық мұнай-химия технопаркі» арнайы экономикалық аймақ аумағында «KPI қажеттіліктері үшін сығылған ауа мен азот өндіру қондырғысын салу» инфрақұрылымдық жобасын іске асыру аяқталды.

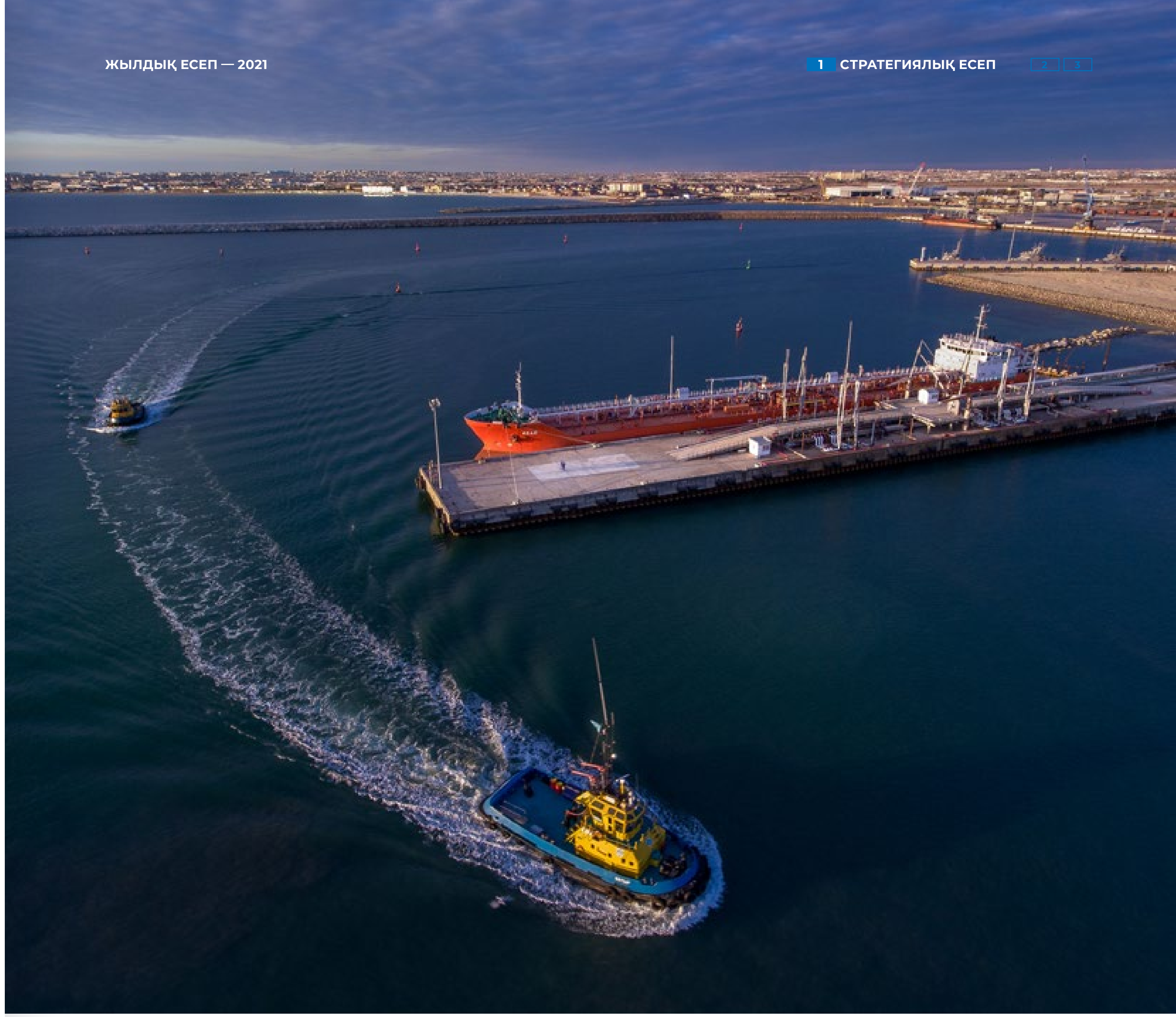

Инфрақұрылымдық жобалар

ҚМГ ұлттық компания ретінде мынадай бағыттағы жобаларды іске асырады:

- өңірлерді сумен қамту мәселелерін шешу, олар «Астрахань-Маңғышлақ су құбырын қайта жаңарту» және «Кендірлі кентінде қуаты тәулігіне 50 000 м³ теңіз суын тұщыту зауытын салу».
- «Астрахань-Маңғышлақ су құбырын қайта құру» жобасы бойынша жобалық-сметалық құжаттаманы (ЖСҚ) әзірлеу жалғасуда және қаржыландыруды тарту бойынша жұмыстар жүргізілуде.
- «Кендірлі кентінде қуаты тәулігіне 50 000 м³ теңіз суын тұщыту зауытын салу» жобасы бойынша оны техникалық сүйемелдеу үшін жобаны басқару мердігерін (Project Management Consulting) таңдау жөніндегі тендерлік рәсімдер аяқталуда.
- газды үздіксіз өңдеуді қамтамасыз ету, оның ішінде өңір халқының қажеттілігін өтеу үшін. Жаңаөзен қаласында жаңа газ өңдеу зауытын (ГӨЗ) салу жобасы бойынша Pre-FEED және ТЭН әзірленді. Қазіргі уақытта қоршаған ортаға кері әсерді бағалау және белгіленген қызметтің әсерін скрининг жүзеге асырылуда. Жобаны қаржыландыруды ұйымдастыру бойынша жұмыстар жүргізілуде. Жобаны 2024 жылдың басында аяқтау жоспарлануда.
- қоршаған ортаны жақсарту – АМӨЗ-дегі «Tazalyq» жобасы. 2021 жылы бірінші және үшінші кезеңдер бойынша құрылыс жүргізу, жобаны басқару, техникалық және авторлық қадағалау бойынша шарттар жасалды. Құрылыс-монтаж жұмыстары жүріп жатыр.

2021 жылы ҚМГ үлесіндегі инфрақұрылымдық жобалардың жалпы құны 618 млрд теңгені (3,7%) құрайды.

ТРАНСФОРМАЦИЯ ЖӘНЕ ЦИФРЛАНДЫРУ

ҚМГ-ның 2022-2031 жылдарға арналған жаңа даму стратегиясында цифрлық трансформацияға ерекше назар аударылады.

Цифрлық трансформация - қазіргі әлем жағдайында Компанияның стратегиялық мақсаттарына қол жеткізудің басым құралы. ҚМГ трансформациялау бағдарламасын іске қосқан сәттен бастап 2015 жылы өндірістік және қосалқы бизнес-процестердің реинжинирингінде маңызды нәтижелерге қол жеткізілді:

1. Субхолдингтерді тарату есебінен компанияда басқару деңгейлерінің саны қысқартылды. Бұл шаралар бюджет шығындарын оңтайландыруға және ағымдағы мәселелерді шешуге кететін уақытты қысқартуға мүмкіндік берді.
2. Сатып алу, IT және HR, өндірістік және киберқауіпсіздік жүйелерін айтарлықтай трансформациялау жүзеге асырылды. Операциялық жетістіктерден басқа, қаржылық пайда да алынды. Мысалы, 2016 жылдан бастап 2020 жылға дейін сатып алуларды санаттық басқаруды енгізудің пайдасы шамамен 10 млрд теңгені құрады.
3. IT және адам ресурстарын басқару бойынша жалпы қызмет көрсету орталықтары құрылды.

2015 жылдан бастап 2021 жылға дейін трансформация бағдарламасын іске асырудан түскен пайда 115 млрд теңгеге жетті.

Қазіргі заманғы трендтерге сүйене отырып және одан әрі даму үшін цифрландырудың маңыздылығын түсіне отырып, ҚМГ цифрлық жобаларды іске асыруға кірісті.

Алғашқы жобалар «Қазгермұнай» БК ЖШС (ҚГМ) және «Ембімұнайгаз» АҚ (ЕМГ) еншілес компанияларында «Интеллектуалды кен орны» тұжырымдамасын енгізу болып табылады. ҚГМ-де ұңғымалардың негізгі қоры телемеханикаландырылды, орталықтандырылған басқару жүйелері енгізілді, екі ахуалдық орталық жұмыс істейді (бас офисте және кен орнында). Мұның бәрі нақты уақыт режимінде өндірісті оңтайландыруға, шығындарды анықтауға, жабдықтың жұмысын жақсартуға және қауіпсіздіктің жоғары деңгейін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

ЕМГ-де 7 кен орны үшін цифрлық үлгі қалыптастырылды. Интеллектуалды басқару станциялары орнатылды, олар онлайн-режимде әрбір ұңғымадағы көрсеткіштердің ауытқуларын тіркейді, сондай-ақ жөндеу бригадаларының жұмысына мониторинг жүргізуге мүмкіндік береді.

Мұнайды барлау мен өндіруде цифрландыру ABAI ақпараттық жүйесі негізінде жүзеге асырылады. Ол ҚМГ компаниялары тобының өндірістік ақпаратын жасанды интеллект пен машиналық оқыту құралдарын қолдана отырып, верификациялау және талдау, жедел визуализация мүмкіндігімен бірыңғай деректорға шоғырландырады.

2021 жылы жүйенің бес пилоттық модулі пайдалануға берілді.

1. «ABAI деректер базасы» модулі - бұл деректерді жүктеу және сақтау жүйесі. Ол сондай-ақ өндірістік есептерді қалыптастыруды және ҚМГ Барлау және өндіру жөніндегі барлық ақпаратқа жедел қол жеткізуді қамтамасыз етеді.
2. «Визуалдау орталығы» модулі үш дэшбордтан тұрады және өндірістік және стратегиялық тиімділік көрсеткіштерін (мысалы, еншілес кәсіпорындар қимасында тәуліктік өндіру көлемі) көрнекі түрде көрсетуге және оларға мониторинг жүргізуге арналған.
3. «Технологиялық режим» модулінің алгоритмдері ұңғымалардың көрсеткіштерін талдайды және олардың әлеуетін есептейді, бұл ай сайын ұңғымалар мен қабаттар арасында жоспарланған мұнай өндіруді тиімді бөлуге және сол арқылы кен орындарын игеруді ұтымды етуге мүмкіндік береді. Модульдің жұмысы ҚГМ ішкі базасынан алынған нақты деректерге негізделеді, ағымдағы және ықтимал кенжарлық қысым, сондай-ақ өнімділік коэффициенті ескеріледі. Осы мәндердің негізінде қолда бар геологиялық-техникалық жағдайларда мұнайдың барынша мүмкін болатын көлемі есептеледі. Алгоритмді тестілеу кезеңінде ғана 2021 жылдың мамыр-қазаны аралығында ҚГМ-нің 13 ұңғымасында 560 тонна өндіру өсімі алынды.
4. «Қиындықтарды мониторингілеу» модулі тотығуды болдырмайтын ингибиторларды айдауға адресті тәсілді қолдануға және «Өзенмұнайгаз» АҚ (ӨМГ) кен орындарындағы коррозияның нақты жылдамдығын ескере отырып, олардың нақты мөлшерін анықтауға мүмкіндік береді. Осылайша, жабдықтың сенімділігі артады (ингибитор тиімділігінің артуына байланысты) және химреагенттерге шығындар азаяды. Тестілеу қорытындылары бойынша барлығы үш қондырғыда бір жарым айда 5 млн теңге үнемделді.
5. «Тереңдік-сорғы жабдығын таңдау» модулі (ТСЖ) есептеу үшін деректерді автоматты өңдеу есебінен сорғыларды іріктеу жылдамдығы мен сапасын арттыруға мүмкіндік береді. ТСЖ тиімділігін, жұмыс істеп тұрған ұңғымалардың жұмыс режимін оңтайландыру және жаңа (бұрғылаудан) ұңғымалардың әлеуетін жедел режимде бағалау қамтамасыз етіледі. Осылайша, ТСЖ құрастыруды дұрыс таңдау жабдықтың істен шығу жиілігін және «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ (ММГ) ұңғымаларындағы жөндеу санын 4%-ға төмендетуге мүмкіндік береді.

Жобаның екінші кезеңінде мұнай өндірудің негізгі процестерін - барлау мен бұрғылаудан бастап пайдалану мен экономикалық әсерді бағалауға дейін цифрландыру үшін

2015 ЖЫЛДАН 2021 ЖЫЛҒА ДЕЙІН ТРАНСФОРМАЦИЯ БАҒДАРЛАМАСЫН ІСКЕ АСЫРУДАН ТҮСКЕН ПАЙДА КӨЛЕМІ

115
МЛРД ТЕҢГЕ

«ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ РЕЖИМ» МОДУЛІНІҢ АЛГОРИТМІН 2021 ЖЫЛҒЫ МАМЫР МЕН ҚАЗАН АРАЛЫҒЫНДА ҚГМ-НЫҢ

13 **ҰҢҒЫМАСЫНДА**
560 **МЛН ТОННА ӨНДІРУ ӨСІМІ АЛЫНДЫ**

«ҚИЫНДЫҚТАРДЫ МОНИТОРИНГІЛЕУ» МОДУЛІН ТЕСТІЛЕУ НӘТИЖЕЛЕРІ БОЙЫНША БІР ЖАРЫМ АЙДА ҮШ ҚОНДЫРҒЫДА

5 **МЛН ТЕҢГЕДЕН АСТАМ ҚАРЖЫ ҮНЕМДЕЛДІ**

ABAI ақпараттық жүйесінің тағы 12 модулі әзірленеді.

Трансформация аясында цифрлық және жобалық дағдыларды дамытуға, сондай-ақ қызметкерлерді ынталандыруға көп көңіл бөлінеді. Осылайша, Lean 6 Sigma (LSS) бағдарламасын енгізу жобасында ҚМГ компаниялары тобының өндіруші кәсіпорындарының қызметкерлерін одан әрі сертификаттаумен оқытады. 2021 жылы мұнай өндіруде барлығы 13 LSS жобасы іске асырылды, олар 72 млн теңге көлемінде пайда әкелді.

Бұрын LSS жобасы МӨЗ-дерде сәтті жүзеге асырылды. 2016 жылдан бастап МӨЗ-дерде реагенттер мен бу шығынын қысқарту, электр энергиясын тұтынуды азайту және жабдықтарды жөндеу шығындарын азайту есебінен жалпы тікелей экономикалық тиімділігі 1, 247 млрд теңге болатын бағдарламаның 156 жобасы енгізілді. Кәсіпорындардың 89 қызметкері оқытылды және сертификатталды. «Qazaqstan Project Management Awards» ұлттық байқауының қорытындысы бойынша «Мұнай өңдеу және мұнай-химия» бизнес-бағытында Lean 6 Sigma бағдарламасын енгізу» жобасы 2021 жылдың Қазақстандағы ең үздік жобасы болып танылды.

Болашақта цифрландыруға (Lean Digital) баса назар аудара отырып, бағдарламаны дамыту жоспарланып отыр, яғни LSS әдіснамасының құралдары жеке цифрлық шешімдерді пайдалану есебінен өндірістік процестердегі шығындарды азайтуға бағытталған бизнес-бастамаларды әзірлеу үшін қолданылатын болады.

ММГ-де «Идеялар банкі» жүйелік платформасын енгізу өндірісте инновациялық мәдениетті дамытуға

2021 ЖЫЛЫ МҰНАЙ ӨНДІРУДЕ 13 LEAN 6 SIGMA ЖОБАСЫ ІСКЕ АСЫРЫЛДЫ, ОЛАРДАН ТҮСКЕН ПАЙДА

72 МЛН ТЕҢГЕ

2016 ЖЫЛДАН БЕРІ МӨЗ-ДЕРДЕ 156 LEAN 6 SIGMA ЖОБАСЫ ЕНГІЗІЛДІ, ОЛАРДЫҢ ТІКЕЛЕЙ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТИІМДІЛІГІ

1,2 МЛРД ТЕҢГЕ

және ҚМГ еншілес ұйымдарының өзекті өндірістік мәселелерін шешуге ықпал етеді, бұл процеске күн сайын жұмыс істейтін қызметкерлер тартылады.

ҚМГ-ның қазақстандық зауыттарында компьютерлік тренажер кешендері енгізілуде. Цифрлық егіздердің көмегімен МӨЗ қондырғыларының операторлары имитацияланған жағдайларда апаттық және штаттық жағдайларды пысықтайды, бұл адами факторға байланысты өндірістегі іркілістерді барынша азайтады, сондай-ақ еңбек қауіпсіздігін күшейтеді.

Бүгінгі таңда баяу кокстеу, изомерлеу және нафта сплиттері, дизель отынын гидротазарту және керосинді гидротазарту қондырғыларында, ПМХЗ каталитикалық риформинг қондырғысында, каталитикалық крекинг, каталитикалық риформинг қондырғыларында және АМӨЗ хош иісті көмірсутектерін өндіру кешенінде тренажерлер іске қосылды. Олар зауыттардың барлығы 21 қондырғысында орнатылатын болады.

2021 жылы «Мұнай өңдеу және мұнай химиясы» бизнес-бағытында МӨЗ-дердің цифрлық бас жоспары мен 3D үлгісін құру жобасы аяқталды. Кәсіпорындардың барлық объектілерін лазерлік сканерлеу жүргізілді, екі МӨЗ-дің жұмыс және жобалық сызбаларының дерекқоры цифрландырылды (600 мыңнан астам құжат). Барлық көрсетілген ақпарат «3D Бас жоспары» инженерлік деректерді басқарудың жаңа жүйесінде біріктірілген, ол өзекті және жан-жақты ақпаратқа цифрлық түрде қол жеткізуді қамтамасыз етеді. Ол жаңа объектілерді жөндеу, қайта құру және жобалау кезінде пайдаланылады, бұл уақыт пен шығындарды азайтады, сондай-ақ аталған жұмыстардың сапасын арттырады.

Жалпы қызмет көрсету орталығы (ЖҚКО) – тек өндірістік объектілерді ғана емес, сонымен қатар бэк-офистің операциялық қызметінде де трансформация қажеттілігін көрсететін жоба. ЖҚКО базасында бухгалтерлік және салықтық есепке алу, қазынашылық, адам ресурстарын басқару, әкімшілік және құжаттамалық қамтамасыз ету процестері трансформацияланатын болады.

Күнделікті процестерді автоматтандыру қызметкерлерді босатып, олардың әлеуетін тиімдірек пайдалануға мүмкіндік береді. Сондай-ақ, ЖҚКО өтімділік, қызметкерлердің қозғалысы және т.б. сияқты ақпаратқа жылдам қолжетімділікті қамтамасыз етеді.

Жыл бойы ҚМГ мен еншілес ұйымдарда жобаларды басқару жүйесін енгізу жалғастырылды. Атап айтқанда, Stage Gate Process жобаларын іске асырудың кезең-кезеңмен процесі және жобаларды кешенді техникалық-экономикалық бағалау процесі іске қосылды.

Жобалық басқару басым тәртіппен енгізілетін компаниялардың периметрі 6-дан 20-ға дейін кеңейтілді. Негізгі жобалар тізімі де кеңейтілді. Негізгі жобалар үшін жобалық топтарды қалыптастыру процесі енгізілді. ҚМГ жобаларын корпоративтік басқару жүйесі бойынша әдіснамалық құжаттар, сараптама жүргізу және тәуекелдерді басқару жөніндегі нұсқаулықтар бекітілді. Соңында, басшылықты оқыту, жоба жетекшілерін сертификаттау, Корпоративтік орталық пен ЕТҰ қызметкерлері жобаларды басқару бойынша базалық курсты оқыды. .

Алдағы кезеңде трансформация машинамен оқыту мен жасанды интеллектіні қолдана отырып, геологиялық-барлауда цифрлық технологияларды ілгерілетуге (сейсмикалық-барлау және ұңғымаларды зерттеу), сондай-ақ жаңа активтерде цифрландыру бойынша корпоративтік шаблон жасауға («Цифрлық егіз») шоғырланады.

Цифрлық трансформацияның басымдықтары арасында экология, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы, өндірістің сенімділігі, шығындарды азайту бар. «Жас Өркен» және «Цифрлық жаз» тағылымдама бағдарламалары аясында ҚМГ қызметкерлерінің де, жас мамандардың да цифрлық сауаттылық деңгейін арттыруға көп көңіл бөлінетін болады.

ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТКЕ ШОЛУ

ҚМГ қосылған құнның тізбегін барлық кезеңде толық интеграциялай алған Қазақстандағы мұнайгаз саласындағы ұлттық көшбасшы болып табылады

Дәлелденген қордың еселік мөлшері (1P) 16 жылды құрайды. Бұл әлемдегі халықаралық ірі мұнай компанияларының орташа көрсеткішінен әлдеқайда жоғары және ол шамамен 11 жыл

ҚОРЛАР

PRMS халықаралық стандарттарына сәйкес дайындалған DeGolyer&MacNaughton халықаралық тәуелсіз консалтингтік компаниясының аудитіне сәйкес 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГ көмірсутектерінің, дәлелденген және ықтимал қорлары (2P) м.э. 645 млн.тоннаны . (м.э. 4 983 млн барр.) құрады. 2020 жылмен салыстырғанда 2P қорларының деңгейі 1,8%-ға өсті. Көрсеткіштердің артуы негізінен Өзен, Қашаған кен орындарының ҚСШ қорларын қайта есептеуін қоса алғанда, көмірсутектер қорларын басқару бойынша орындалған кешенді іс-шараларына, сондай-ақ макроэкономикалық өлшемдердің жақсаруына (мұнай бағасының өсуі) байланысты болды.

Дәлелденген қорлардың (1P) еселігі 16,5 жылды құрайды, бұл әлемдегі ең ірі халықаралық мұнай компаниялары арасындағы орташа көрсеткіш - 11 жылға жуық мерзімнен айтарлықтай жоғары.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша PRMS бойынша таза қорлар[1]

Көмірсутектер, м.э. млн баррелі

	Дәлелденген (1P)	Дәлелденген плюс ықтимал (2P)	Дәлелденген плюс ықтимал плюс қисынды (3P)
'21	3 694	4 983	5 869
'20	3 550	4 894	5 832
'19	3 860	5 220	6 089

Көмірсутектер, м.э. млн тоннасы

	Дәлелденген (1P)	Дәлелденген плюс ықтимал (2P)	Дәлелденген плюс ықтимал плюс қисынды (3P)
'21	477	645	761
'20	459	635	757
'19	499	676	790

ГЕОЛОГИЯЛЫҚ-БАРЛАУ

ҚМГ геологиялық-барлау және қорлардың өсімін қамтамасыз ету бойынша бұрын әзірленген стратегияны ұстанады.

2021 жылы геологиялық-барлау жұмыстарына арналған шығындар 20,7 млрд теңгені (үлестерді есепке алмағанда) құрады, бұл 2020 жылғы шығындардан 2,7 млрд теңгеге жоғары. Шығындардың ұлғаюы негізінен жаңа перспективалы кен орындарын игеруге, сондай-ақ өндірудің ағымдағы деңгейін ұстап тұруға және орта мерзімді перспективада қорлардың орнын толтыруға күрделі салымдармен байланысты болды.

Органикалық

және бейорганикалық өсу есебінен қорларды толықтыру

- Қолданыстағы келісімшарттық учаскелерде геологиялық-барлау жүргізу
- Өндіруші активтерге қосымша барлау жүргізу
- Перспективалық жобаларды бағалау және сатып алу

Геологиялық-барлау

жобаларын бірлесіп іске асыру үшін стратегиялық серіктестерді тарту

- Шетелдік инвестицияларды тарту
- Білім және технологиялар трансфері
- Тәуекелдерді оңтайландыру

Жүргізілетін

геологиялық-барлау жұмыстарының тиімділігін арттыру

- Ағымдағы технологияларды жетілдіру және жаңа технологияларды енгізу
- Процестерді цифрландыру
- Барлау процестерін жобалық басқару жүйесін енгізу

[1] Нетто қорлар басқа тараптарға тиесілі барлық үлестерді шегергеннен кейін (1) ҚМГ қатысу үлесіне, сондай-ақ (2) ҚМГ-ге тиесілі емес, бірақ ҚМГ бақылайтын үлестерге жататын барлық қорлардың бір бөлігі ретінде айқындалады.

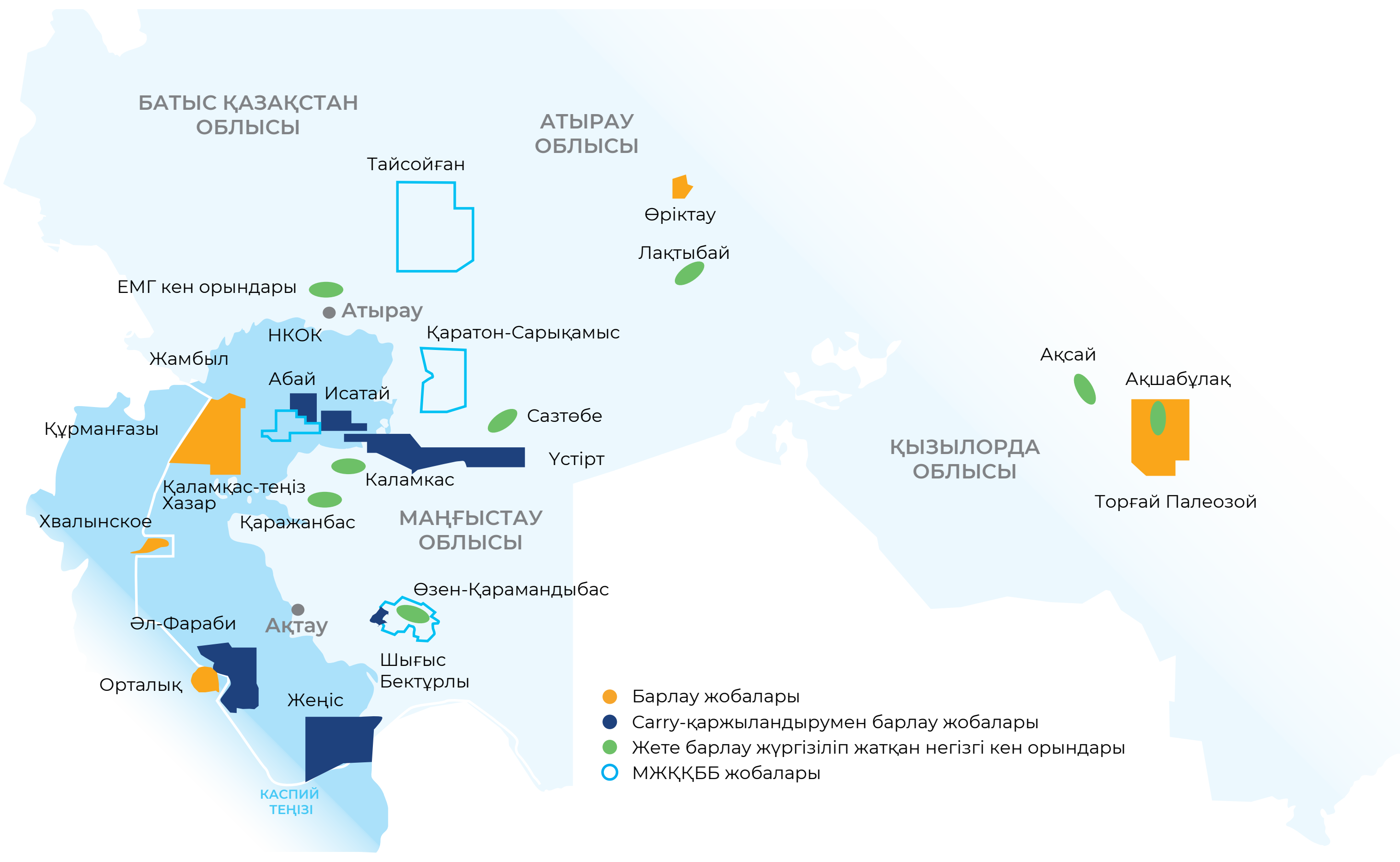

2021 жылғы негізгі оқиғалар

- Жоғары көрсеткішті сейсмобарлау (ЖКС) 3D нәтижелеріне сәйкес Шығыс Жетібай кен орнындағы №8 бағалау ұңғымасын бұрғылау және игеру қорытындысы бойынша юра көкжиегінен тәулігіне 38 тоннаға дейінгі дебитпен мұнай бұрқағы алынды. Бұрын игеруге тартылмаған кен орнының батыс блогында мұнай бар екені дәлелденді.
- ЖКС 3D нәтижелеріне сәйкес Оңтүстік Жетібай кен орындағы №42 бағалау ұңғымасын бұрғылау және игеру қорытындылары бойынша юра көкжиегінен тәулігіне 36 тоннаға дейінгі дебитпен мұнай ағыны алынды. Бұрын барланбаған мұнай горизонтының мұнайлылығы дәлелденді.
- ЖКС 3D нәтижелеріне сәйкес Қаламқас кен орнының өлкелік бөліктерінде бұрғылау және үш бағалау ұңғымасын игеру қорытындысы бойынша юра көкжиегінен тәулігіне 30 тоннаға дейінгі дебитпен мұнай ағыны алынды. Бұрын өткізіп алынған көкжиектер анықталды және шеткі аймақтардың өнімді горизонттарының құрылымы нақтыланды.
- Инженерлік-іздестіру жұмыстарының нәтижелері бойынша Жеңіс учаскесінде алғашқы теңіз барлау ұңғымасын салу орны түзетілді және бекітілді. Бұрғылау жұмыстары 2022 жылға жоспарланған.
- 2021 жылдың желтоқсан айының соңында Шығыс Бектұрлы учаскесінде іздеу ұңғымасын бұрғылау басталды.
- ҚМГИ-мен барлау және жете барлау үшін жаңа алаңдарды іздеу бойынша бірлескен жұмыс аясында қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді перспективада іске асыру үшін 10 перспективалы объект анықталды.
- Маңғыстау облысындағы Өзен кен орнында қосымша барлау жолымен жаңа мұнай шоғырлары табылды. Нәтижесінде алынатын мұнай қорының өсімі 39,9 млн тоннаны құрады.

Геологиялық-барлау бойынша жаңа жобалар

2021 жылы Мемлекеттік жер қойнауы қорын басқару бағдарламасының (МЖҚҚБб) тізімінде компанияға екі жаңа жоба бекітілді («Әл-Фараби», «Торғай Палеозой»). Жақын арада МЖҚҚБб тізбесіне үш қосымша жобаны қосу жоспарлануда, «Қаратон-Сарықамыс», «Тайсойған» және «Өзен-Қарамандыбас».

Оңтүстік Торғай бассейні шегінде палеозой шөгінділерін барлаудың жаңа жобасы бассейндік модельдеуді пайдалану және өңірдің терең геологиялық құрылымының жалпы қабылданған тұжырымдамасын өзгерту арқылы кешенді тәсілдің нәтижесі болып табылады. Бүгінгі таңда Торғай палеозой жобасы ҚМГ инвестициялық комитетімен (ҚМГ ИК) мақұлданды және барлау ұңғымасын бұрғылауды келісудің корпоративтік рәсімдерінен өтуде.

«Өзен-Қарамандыбас», «Тайсойған», «Қаратон-Сарықамыс» учаскелерінде бірлескен геологиялық-барлау жұмыстарын жүргізу үшін стратегиялық әріптестерді тарту бойынша жұмыстар жүргізілуде.

Виртуалды датарум (Virtual Data Room) шеңберінде шөгінді бассейндерді бірлесіп зерделеу, қолданыстағы активтерді бірлесіп барлау және әзірлеу үшін серіктестерді тарту және МЖҚҚБб жобаларына тарту жүргізіледі. Әлеуетті серіктестер үшін 10-нан астам датарум өткізілді, олардың нәтижелері бойынша «Татнефть» ЖАҚ, China National Petroleum Corp. (CNPC), «Зарубежнефть» АҚ және басқалармен ықтимал ынтымақтастық бойынша келіссөздер жүргізілуде. «ЛУКОЙЛ» ЖАҚ-пен бірлесіп зерттеу келісімі аясында жұмыстар жалғасуда.

Жаңа технологияларды енгізу, геологиялық-барлауды оңтайландыру, тиімділікті арттыру

2017 жылдан бастап Қаламқас, Өзен, Жетібай ірі кен орындарында, сондай-ақ Асар, Бұрмаша, Оңтүстік Жетібай, Шығыс Жетібай және т.б. кен орындарында ЖКБ 3D технологиясы сәтті енгізілді.

Қолданыстағы активтер бойынша геологиялық міндеттерді шешу үшін 2D және 3D (3D Multiple, SWIM, FWI және басқалары) сейсмикалық деректерді өңдеу саласындағы ең жаңа әлемдік геофизикалық технологияларды тарту жоспарлануда. Сондай-ақ, сейсмикалық деректерді интерпретациялау технологиясы енгізілуде (ResOP, нейрондық желілерді пайдалану болжамы, сейсмикалық деректерді инверсиялық талдау).

Геологиялық-барлау жұмыстары	2019	2020	2021
2D-сейсмикалық-барлау, қума км	240	–	1 099
3D- сейсмикалық-барлау, км²	6 928	347	2 982
Бұрғыланған ұңғымалар саны, бірл.	39	19	15

Серіктестік жобаларды кеңейту

«Әл-Фараби» жобасы,
келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдаланушы «Әл-Фараби Оперейтинг» ЖШС болып табылады:
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ – «Әл-Фараби Оперейтинг» ЖШС БК-дегі үлесі 50,01%;
- «ЛУКОЙЛ» ЖАҚ – «Әл-Фараби Оперейтинг» ЖШС БК-дегі үлесі 49,99%.

Кен орнын игеру жобасы бекітілгенге дейін барлау кезеңінде қаржыландыруды «ЛУКОЙЛ» ЖАҚ «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ мен «Эни Исатай Б. В.» компаниясы арасындағы 2021 жылғы 11 қарашадағы қаржыландыру туралы келісімнің шарттарына сәйкес кэрри-қаржыландыру қағидаты бойынша жоба бойынша шығыстардың 100%-ы мөлшерінде жүзеге асырады.

«Жеңіс» жобасы,
жобаға қатысушылар:
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ – жер қойнауын пайдалану құқығы 50%;
- «ЛУКОЙЛ Қазақстан Апстрим» ЖШС – жер қойнауын пайдалану құқығы 50%.

Жоба операторы «Жеңіс Оперейтинг» ЖШС болып табылады.

Барлау кезеңінде қаржыландыруды «ЛУКОЙЛ Қазақстан Апстрим» ЖШС «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ және «ЛУКОЙЛ Қазақстан Апстрим»ЖШС арасындағы қаржыландыру туралы келісімнің шарттарына сәйкес кэрри-қаржыландыру қағидаты бойынша жоба бойынша шығыстардың 100%-ы мөлшерінде жүзеге асырады.

«Исатай» жобасы,
жобаға қатысушылар:
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ – жер қойнауын пайдалану құқығы 50% ;
- «Эни Исатай Б.В.» – жер қойнауын пайдалану құқығы 50%.

Жобаның операторы «Исатай Оперейтинг Компани» ЖШС болып табылады.

Барлау кезеңінде қаржыландыруды «Эни Исатай Б.В.» компаниясы «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ мен «Эни Исатай Б. В.» компаниясы арасындағы қаржыландыру туралы келісімнің шарттарына сәйкес кэрри-қаржыландыру қағидаты бойынша жоба бойынша шығыстардың 100%-ы мөлшерінде жүзеге асырады.

«Абай» жобасы,
жобаға қатысушылар
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ – жер қойнауын пайдалану құқығы 50%;
- «Эни Исатай Б.В.» – жер қойнауын пайдалану құқығы 50%.

Жобаның операторы «Исатай Оперейтинг Компани» ЖШС болып табылады.

Кен орнын игеру жобасы бекітілгенге дейін барлау кезеңінде қаржыландыруды «Эни Исатай Б.В.» компаниясы «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ мен «Эни Исатай Б. В.» компаниясы арасындағы Қаржыландыру туралы келісімнің шарттарына сәйкес кэрри-қаржыландыру қағидаты бойынша жоба бойынша шығыстардың 100%-ы мөлшерінде жүзеге асырады.

«Шығыс Бектұрлы» жобасы,
жобаға қатысушылар:
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ - жер қойнауын пайдалану құқығы 50%;
- «Көкел Мұнай» ЖШС - жер қойнауын пайдалану құқығы 50%.

Жобаның операторы «Becturly Energy Operating» ЖШС болып табылады.

Барлау кезеңінде қаржыландыруды «Көкел Мұнай» ЖШС кэрри-қаржыландыру қағидаты бойынша жоба бойынша шығыстардан 100% мөлшерінде жүзеге асырады.

«Торғай» жобасы,
жобаға қатысушылары:
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ – 100%.

Осы кезеңде «Торғай» жобасы ҚМГ-нің өз күшімен және ҚМГжеке қаражаты есебінен іске асырылады деп болжанып отыр.

«Хвалынское» жобасы,
2005 жылы Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының уәкілетті ұйымдары - «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ және «ЛУКОЙЛ» ЖАҚ өнімді бөлу туралы келісімге қол қойылғаннан кейін «Хвалынское» жобасы бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы ресімделетін «Каспий мұнай-газ компаниясы» ЖШҚ-ның 50%/50% бірлескен кәсіпорнын құрды.

Жобаны қаржыландыруды «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ және «ЛУКОЙЛ» ЖАҚ тепе-теңдік негізде проценттік қарыздар беру арқылы жүзеге асырады

«Орталық» жобасы,
жобаға қатысушылары:
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ - 50%;
- «ЦентрКаспнефтегаз» ЖШҚ) – 50% (50%/50% «Лукойл» ЖАҚ және «Газпром» ЖАҚ-ның бірлескен кәсіпорны.

Оператор және жер қойнауын пайдаланушы Ресей Федерациясында тіркелген «Центральная мұнай-газ компаниясы» ЖШҚ болып табылады.

Барлау кезеңінде қаржыландыруды «ЦентрКаспнефтегаз» ЖШҚ кэрри-қаржыландыру қағидаты бойынша жоба бойынша шығыстардың 100% мөлшерінде жүзеге асырады.

«Құрманғазы» жобасы,
жобаға қатысушылар:
- «ҚазМұнайГаз» ТМК АҚ - ӨБК-дегі үлесі 50%;
- «РН-Эксплорейшн» ЖШҚ («Роснефть» ЖАҚ-ның 100% еншілес ұйымы) - ӨБК-дегі үлесі 50%.

Жобаның операторы «Құрманғазы Петролеум» ЖШС болып табылады – «Құрманғазы Петролеум» ЖШС жарғылық капиталындағы 100% үлес «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ға тиесілі.

Жобаны қаржыландыруды «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ және «РН-Эксплорейшн» ЖШҚ тепе-тең негізде - шығыстардың 50%-нан жүзеге асырады.

Халықаралық компаниялармен ғылыми-техникалық ынтымақтастық

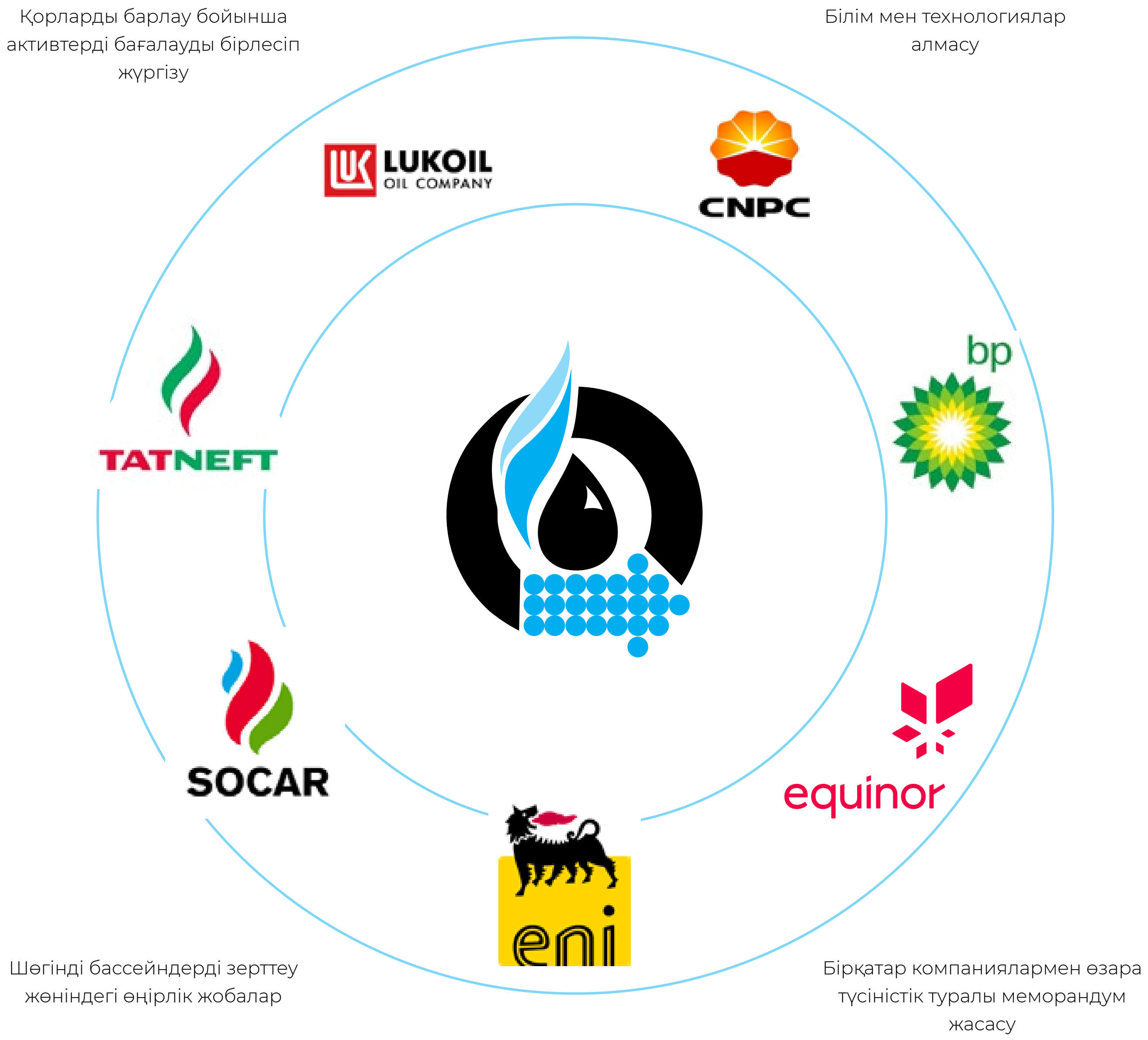

ӨНДІРУ

2021 жылы ҚМГ әлемдік сұраныс пен мұнай бағасын тұрақтандыру шарасы ретінде ОПЕК+ келісімі шеңберінде өндіруді шектеу бойынша Қазақстанның міндеттемелерін сақтауды жалғастырды.

Әлеуметтік тұрақтылықты сақтау мақсатында және қатысудың жекелеген өңірлерінде қаржы орнықтылығын қамтамасыз ету үшін ҚР Энергетика министрлігімен ҚМГ компаниялар тобының ішінде мұнай өндіруді шектеуді қайта бөлу бойынша жұмыстар жүргізілді.

Мұнай мен газ өндіруді ҚМГ-ның операциялық активтері, сондай-ақ ҚМГ-ның қатысу үлесі бар, бірақ өндірістік процеске тартылмаған мегажобалар жүзеге асырады.

ҚМГ мұнай және конденсат өндіру бойынша Қазақстандағы ең ірі үш жобаға: Теңіз, Қарашығанақ және Қашаған, тиісінше, 20, 10 және 8,44% үлестерімен қатысады.

ҚМГ әлемдегі ең ірі мұнай алыптарымен: Chevron Corp, Exxon Mobil Corp, Royal Dutch Shell PLC, Eni SpA, TOTAL SA, Inpex Corp, CNPC, ЛУКОЙЛ-мен бірге мегажобаларда мұнай өндіру бойынша әріптестік ынтымақтастықты жүзеге асырады.

Өндіруші активтер

Операциялық активтер	ҚМГ үлесі, %
«Өзенмұнайгаз» АҚ[1]	100
«Ембімұнайгаз» АҚ	100
«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ	50
«Қаражанбасмұнай» АҚ	50
«Қазгермұнай» БК» ЖШС	50
«ПетроҚазақстан Инк.» АҚ	33
«Қазақтүрікмұнай» ЖШС	100
«Қазақойл Ақтөбе» ЖШС	50
«Амангелді Газ» ЖШС (конденсат)	100
«Өріктау Оперейтинг» ЖШС	100

Операциялық емес активтер (мегажобалар)	ҚМГ үлесі, %
«Теңізшевройл» ЖШС	20
«Норт Каспиан Оперейтинг Компани Н.В.»	8,44
«Қарашығанақ Петролиум Оперейтинг Б.В.»	10

Мұнай өндіру

ҚМГ 2021 жылы ОПЕК+ форматында мұнай өндіруді қысқарту бойынша Қазақстан Республикасы қол жеткізген уағдаластықтар шеңберінде Мұнай және конденсат өндіру көлемін бір жылға бұрын жоспарланған көлемдермен салыстырғанда 900 мың тоннаға қысқартты. Өндірудің жалпы деңгейі 21,6 млн тоннаны немесе 444 мың баррельді құрады. тәулігіне, бұл өткен жылғы көрсеткіштерден 0,5%-ға төмен. Соған қарамастан, ҚМГ Қазақстанның мұнай-газ саласында ұлттық көшбасшы болып қала береді, оның үлесіне елде өндірілетін барлық мұнай мен конденсаттың үштен бір бөлігі тиесілі.

ҚМГ-ның едәуір өсу әлеуетіне ие өндіру активтерінің теңдестірілген портфелі бар.. Мұнай және конденсат өндіру бойынша операциялық және мегажобалардың үлесі, тиісінше, 64% (14 млн тонна) және 36% (7,7 млн тонна) құрады.

Мұнай және газ конденсатын өндіру, мың тонна

Көрсеткіш	2019	2020	2021
Мұнай және газ конденсатын өндіру көлемі	**23 618**	**21 752**	**21 654**
Операциялық активтер	**15 476**	**14 113**	**13 965**
«Өзенмұнайгаз» АҚ	5 586	5 347	5 332
«Ембімұнайгаз» АҚ	2 900	2 601	2 522
«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ	3 204	2 977	2 944
«Қазгермұнай» БК» ЖШС	1 114	778	727
«Қаражанбасмұнай» АҚ	1 082	1 001	1 048
«ПетроҚазақстан Инк.» АҚ	844	661	600
«Қазақойл Ақтөбе» ЖШС	320	295	298
«Қазақтүрікмұнай» ЖШС	409	432	434
«Амангелді Газ» ЖШС (ҚТГ)	17	15	14
«Өріктау Оперейтинг» ЖШС	0	6	47
Мегажобалар	**8 142**	**7 639**	**7 654**
«Теңізшевройл» ЖШС	5 958	5 292	5 311
«ҚМГ Қашаған Б.В.» ЖШЖК	1 169	1 253	1 344
«ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС	1 015	1 094	1 034

Мұнай және газ конденсатын өндіру, тәулігіне мың барр.

Көрсеткіш	2019	2020	2021
Мұнай және газ конденсатын өндіру көлемі	**485**	**445**	**444**
Операциялық активтер	**307**	**279**	**277**
«Өзенмұнайгаз» АҚ	111	106	106
«Ембімұнайгаз» АҚ	58	52	50
«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ	63	59	58
«Қазгермұнай» БК» ЖШС	23	16	15
«Қаражанбасмұнай» АҚ	20	18	19
«ПетроҚазақстан Инк.» АҚ	18	14	16
«Қазақойл Ақтөбе» ЖШС	7	6	6
«Қазақтүрікмұнай» ЖШС	8	9	9
Мегажобалар	**178**	**166**	**168**
«Теңізшевройл» ЖШС	130	115	116
«ҚМГ Қашаған Б.В.» ЖШЖК	25	27	29
«ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС	22	23	22

[1] Әрбір актив бойынша баррельденудің орташа өлшемді жеке коэффициенттерімен саналған кезде.

ОПЕК+ қысқартуларын ескере отырып, өндірудің жоспарлы және нақты деңгейі, мың тонна

Көрсеткіш	2021		
	Өндіру жоспары	ОПЕК+ аясындағы қысқартулар ескерілген нақты көлемі	Алшақтық
Мұнай және газ конденсатын өндіру көлемі	22 588	21 654	–934
Операциялық активтер	14 471	13 965	–506
Мегажобалар	8 117	7 688	–429

ҚМГ-ның өндіруші бағыттары активтерінің өлшемшарттары

Активтер	Кеуектілігі	API градусы бойынша тығыздығы	Күкірттің мөлшері, %	Кен орын саны	Жаңа ұңғымалардың орташа дебиті, тәулігіне/тонна	Ұңғымалардың ауыспалы қорындағы ұңғымалардың орташа дебиті, тәулігіне/тонна	Мұнайды баррельдеу коэффициенті, баррель/тонна
«Өзенмұнайгаз» АҚ	0,19	36,51	0,14	2	11,2	4,2	7,23
«Ембімұнайгаз»	0,27	32,03	0,62	33	12,2	3,7	7,3
«Қаражанбасмұнай» АҚ	0,32	19,81	2,00	1	2,13	2,13	6,68
«Қазгермұнай» БК» ЖШС	0,26	39,95	0,1	5	19,5	28,3	7,38
«ПетроҚазақстан Инк.» АҚ	0,09–0,30	51,25	0,03–0,08	19	11–18,2	0,9–30,4	7,75
«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ	0,14	30,77	0,2	15	9,7	5	7,23
«Қазақойл Ақтөбе» ЖШС	0,085	38,89	1,12	2	45,3	16,3	7,516
«Қазақтүрікмұнай» ЖШС	0,14	36,12	3,17	6	-	39,4	7,21
«Өріктау Оперейтинг» ЖШС	0,1	41,7	0,7	3	46,5	75,1	7,717

ҚМГ өндіретін мұнайдың техникалық сипаттамалары өңірлер бойынша бір-бірінен едәуір ерекшеленеді. Операциялық активтер арасында ең ауыр мұнай Қаражанбасмұнайда өндіріледі, оның баррельдеу коэффициенті бір тоннаға 6,68 баррельді құрайды. Ең жеңіл мұнайды ПетроҚазақстан Инк. өндіреді, оның баррельдеу коэффициенті бір тоннаға 7,75 баррельді құрайды.

Шикі мұнайды сапасы екі негізгі өлшемшарт бойынша анықтау болады: API градусы бойынша тығыздығы және құрамындағы күкірттің мөлшері. CPC Blend маркасында (негізінен ҚМГ мегажобалары өндіреді) күкірттің мөлшері 0,56%, API градусы бойынша тығыздығы 45.3 тең, ол сапасы бойынша әлемдегі ең жақсы мұнайдың біріне жатады.

Маркасы	API градусы бойынша тығыздығы	Күкірттің мөлшері, %
CPC Blend (Қазақстан, Новороссийск)	45,3	0,56
West Texas Int. (АҚШ, Кушин)	40,0	0,42
Arab Extra Light (Сауд Арабиясы)	39,4	1,09
Brent (Ұлыбритания)	37,5	0,40
Urals (Ресей, Новороссийск)	31,3	1,36

Деректер S&P Global Platts ашық ақпарат көздерінің алынды.

Мегажобалар

ҚМГ әлемдік ауқымдағы жобаларды халықаралық мұнай-газ компанияларымен бірлесіп игереді.

Теңіз

Қазақстанның мұнай-газ саласының маржаны, әлемде теңдесі жоқ алпауыт мұнай кен орны.

Қазақстан Республикасы мен Chevron Corp компаниясы арасында 1993 жылдың 2 сәуірінде «Теңізшевройл» ЖШС (ТШО, Теңіз) жобасы бойынша келісімге қол қойылды. Көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған лицензияны ТШО 1993 жылы 40 жыл мерзімге берді. ТШО қызметінің негізгі түрі - Атырау облысындағы Теңіз және Королевское кен орындарынан көмірсутектерін барлау, өндіру және сату.

ТШО операторы қоры бойынша бірегей алып Теңіз кен орны мен ірі Королевское кен орнын қамтитын лицензиялық учаскенің аумағында жұмыс істейді. Теңіз мұнай кен орны 1979 жылы ашылған және әлемдегі ең терең мұнай кен орны болып табылады.

Қазіргі уақытта мұнай өндіру және дайындау сенімділік көрсеткіштері жоғары қазіргі заманғы өндірістік

Мұнай өндіру (барлығы)	**26 553 мың тонна (тәулігіне 580 мың барр.)[2]**
ҚМГ үлесіне мұнай өндіру (20%)	**5 311 мың тонна (тәулігіне 116мың барр.)**
Даму перспективалары	**Құны 45,2 млрд АҚШ долларын құрайтын ЖБЖ/СҚБЖ іске асыру Теңіз кен орнында мұнай өндіру көлемін жылына 12 млн тоннаға арттыруға мүмкіндік береді**
2P мұнай қорларының еселігі	**20 жылдан астам**
Ілеспе газ өндіру (барлығы). Осы көлемге Компанияның жеке қажеттіліктері үшін газ және газды кері айдау кіреді	**14,8 млрд м³**
Иелік ету үлесі	**ҚМГ (20%), Chevron (50%), Exxon Mobil (25%), ЛУКОЙЛ (5%)**
Оператор	**«Теңізшевройл» ЖШС**

объектілерде жүзеге асырылады: кешенді технологиялық желілер (КТЛ — 2021 жылы қайта өңделген мұнайдың 13,48 млн тоннасы), екінші буындағы зауыт (ЕБЗ — 2021 жылы өңделген мұнай 13,07 млн тонна) және шикі газды айдау (ШГА — 2021 жылы 2,98 млрд м³). Бүгінгі таңда ұңғымалар қорына 200 пайдалану ұңғымалары мен 8 газ айдау ұңғымалары кіреді.

2020 жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда мұнай өндіру 0,4%-ға — 26 553 мың тоннаға дейін (ҚМГ үлесін қоса алғанда — 5 311 мың тонна) өсті, бұл ретте газ өндіру 0,1%-ға - 14,8 млрд м³ дейін (ҚМГ үлесін қоса алғанда - 2,95 млрд м³) өсті. Өндірудің ұлғаюы 2021 жылдың екінші жартысында ОПЕК+ шектеулерінің жойылуымен, сондай-ақ ЕБЗ/ШГА-да ірі ауқымды күрделі жөндеудің мерзімінен бұрын аяқталуымен (мерзімінен 4 күн бұрын) байланысты, бұл қосымша 238 мың тонна мұнай өндіруге мүмкіндік берді. (ҚМГ үлесін қоса алғанда 47,6 мың тонна).

«Теңізшевройл» ЖШС өндірістік қызметі

Жыл	Мұнай өндіру, мың тонна	Ілеспе газ өндіру, млн м³	Құрғақ газ өндіру, млн м³	Сұйытылған көмірсутек газын (СКГ) өндіру, мың тонна	Күкірт өндіру, мың тонна	Газ айдау, млн м³
2019	29 791	16 290	9 471	1 348	2 589	3 655
2020	26 457	14 748	8 674	1 482	2 451	3 069
2021	26 480	14 767	8 717	1 449	2 493	2 982

«Болашақ кеңейту жобасы» мен «Сағалық қысымды басқару жобасын» іске асыру барысы

ТШО екі интеграцияланған жобаны — «Болашақ кеңейту жобасын» (БКЖ) және «Сағалық қысымды басқару жобасын» (СҚБЖ) іске асырады. Жобаны іске асыру Қазақстан экономикасына елеулі үлес қосуда. БКЖ/СҚБЖ іске асыру шеңберінде Қазақстанда 48 мыңға жуық жұмыс орны құрылды, сондай-ақ БКЖ/СҚБЖ объектілерін пайдалану үшін 1 мыңға жуық тұрақты жұмыс орны ұйымдастырылады. Жобаны іске асыру Теңіз кен орнында мұнай өндіру көлемін жылына 12 млн тоннаға арттыруға мүмкіндік береді.

2021 жылдың қорытындысры бойынша БКЖ/СҚБЖ жобасы бойынша жиынтық шығындар 38,3 млрд АҚШ долларын құрады. жоба бойынша жұмыстардың жалпы ілгерілеуі - 89%. 2021 жылдың жаңартылған кестесіне сәйкес СҚБЖ объектілерін іске қосудың болжамды уақыты – 2023 жылғы наурыз, БКЖ - 2023 жылғы қараша

2022 1 қаңтардағы жағдай бойынша жалпы құрылыс жұмыстары бойынша орындалу барысы 82,6% (жоспар – 81,9%), инженерлік жобалау бойынша 100,0% (жоспар – 100,0%), электрмен жабдықтау және басқару жүйелері бойынша 97,1% (жоспар - 99,5%), Ұңғымаларды бұрғылау бойынша 94,6% (жоспар – 94,2%), логистика бойынша сатып алу бойынша 100% (жоспар – 100%), модульдерді дайындау бойынша 100%, жүйені аяқтау бойынша 12,5% (жоспар – 17,7%) құрайды.

Барлық технологиялық модульдер іргетастарға орнатылды, ДБО (процесті басқарудың бірлескен орталығы) объектісінің құрылыс-монтаждау жұмыстары аяқталды, кезекті топтық өлшеу қондырғылары қосылды және пайдалануға берілді (сәйкесінше ақпанда және қыркүйекте ТӨҚ-53 және ТӨҚ-54).

[2] 1 тонна = 7,98 баррель

2022 жылдың 1-тоқсанында ТШО серіктестерімен бірлесіп, 2021 жылы орындалған жұмыс прогресін ескере отырып, жобаның кестесі мен құнын бағалау бойынша жұмыс жүргізуді жоспарлап отыр, БКЖ объектілерін пайдалануға берудің нақты мерзімі 2022 жылдың екінші тоқсанында жарияланатын болады.

2022 жылға келесі іс-шаралар жоспарланған:
- Көші-қон және ӨББО-ны іске қосу;
- 55 ТӨҚ пайдалануға беру;
- БКЖ энергия құралдары объектілерінде іске қосу-реттеу жұмыстарын жүргізу үшін отын газын беру;
- Үшінші буындағы шикі газды айдаудың (ҮБШГА) электр станцияларында құрылыс-монтаждау жұмыстарын аяқтау;
- ҮБШГА электр станцияларына электр кернеуін беру;
- Қысымды ұстап тұру жүйесінің (ҚҰЖ) құбырларын салу бойынша механикалық жұмыстарды аяқтау;
- ҚҰЖ кабельдерін салу бойынша жұмыстарды аяқтау;
- Шикі газды айдаудың бұрғылау алаңдарында құрылыс-монтаждау жұмыстарын аяқтау;
- Үшінші буын зауытында (ҮБЗ) суды минералсыздандыру қондырғысындағы және жылуды кәдеге жаратушы қазандарда механикалық жұмыстарды аяқтау.

COVID-19

Теңіз аумағында коронавирус инфекциясының (КВИ) таралуының басталуына және 2020 жылғы маусымнан бастап 2021 жылғы тамызға дейін қайта таралуына байланысты, кен орнынан, атап айтқанда, БКЖ/СКБЖ құрылыс алаңдарынан саны 35 мыңға жуық адамды демобилизациялау және кері жұмылдыру бірнеше рет мәжбүрлі түрде жүргізілді. 2021 жылғы қыркүйектен бастап қазіргі уақытта КВИ жағдайының тұрақтануына байланысты БКЖ/СКБЖ құрылысындағы қызметкерлер саны шамамен 32 мың адамды құрайды.

Қазіргі уақытта барлығы 100 мыңнан астам адам вакциналанды, олардың 4300-і ТШО қызметкерлері, қалғаны - мердігерлік ұйымдардың қызметкерлері. Қызметкерлерді қайта вакциналау бағдарламасы басталды, 1,8 мыңнан астам адам бустерлік вакцинаны алды.

2021 жылдың соңындағы жағдай бойынша Теңіздегі қызметкерлер саны 49 мың адамды құрады

Құлсары қаласында 200 орынға арналған модульді аурухана пайдалануға берілді.

Қашаған

Қашаған алып кен орны соңғы төрт онжылдықтағы ең ірі кен орны болып табылады. Қашаған - әлемдегі ең күрделі салалық жобалардың бірі.

Солтүстік Каспий бойынша өнімді бөлу туралы келісімге (СКӨБК) Қазақстан Республикасы мен Халықаралық консорциум арасында 1997 жылғы қарашада қол қойылды. Жобаны басқару мердігер компанияларды атынан әрекет ететін «Норт Каспиан Оперейтинг Компани Н.В.» (NCOC) операциялық компаниясы арқылы жүзеге асырылады.

Солтүстік Каспий жобасы - Қазақстандағы теңіз мұнай-газ кен орындарын игерудің алғашқы ірі ауқымды жобасы. Ол бес кен орнын қамтиды: Қашаған, Қаламқас-теңіз, Қайран, Ақтоты және Оңтүстік Батыс Қашаған .

Қашаған кен орны Атырау қаласынан 75 км жерде Қайран аймағында орналасқан, мұнда судың тереңдігі 3-4 м құрайды, кен орнының коллекторы 4 км астам тереңдікте жатыр және жоғары қысым (700 бар. астам) мен күкіртсутегінің (H_2S) жоғары концентрациясымен сипатталады. Бұл жағдайда күкіртті газды жоғары қысыммен кері айдау мұнай берудің артуына әкеледі.

Қашаған теңіздегі қатал экологиялық жағдайларға және жобалау, логистика және қауіпсіздік мәселелеріне байланысты әлемдегі ең күрделі салалық жобалардың бірі болып табылады. Солтүстік Каспийді субарктикалық климат аясында жылына шамамен бес ай мұз басады. Бұл өз кезегінде инновациялық техникалық шешімдерді қолдануды талап етеді. ҚМГ шетелдік әріптестермен бірге жобаны табысты іске асырып, одан әрі өсу әлеуетімен өндірудің тұрақты деңгейіне қол жеткізді.

Қашаған кен орнының орналасу схемасы жерүсті және теңіз объектілерінен тұрады. Жерүсті құрылыстарына: «Болашақ» мұнай мен газды кешенді дайындау қондырғысы (МГКДҚ) жатады. Теңіз объектілерінің арасында жасанды құрылыстар салынды: «Д» аралындағы пайдалану - технологиялық кешен, «А» аралы, EPC-2, EPC-3 және EPC-4 аралының ерте өндіру орталықтары. Қашаған кен орнында барлығы 40 ұңғыма бұрғыланды, оның 6-ы айдау, ал 34-і өндіруші ұңғымалар.

Қазіргі уақытта ҚМГ («ҚазМұнайГаз» Кооператив U. A. арқылы.[1]) «ҚМГ Қашаған Б.В.» ЖШС-сын «Самұрық-Қазына» АҚ-мен бірге тепе-теңдік негізде (50%/50%) иеленеді, ал ол өз кезегінде Солтүстік Каспий жобасына қатысу үлесінің 16,88%-ын иеленеді. Осылайша, ҚМГ-ның жобадағы жанама иелігі 8,44%-ды құрайды. Бұл ретте ҚМГ 2020 жылдан бастап 2022 жылға дейінгі кезеңде «ҚМГ Қашаған Б.В.» ЖШС-ның 50% үлесін сатып алу опционына ие.

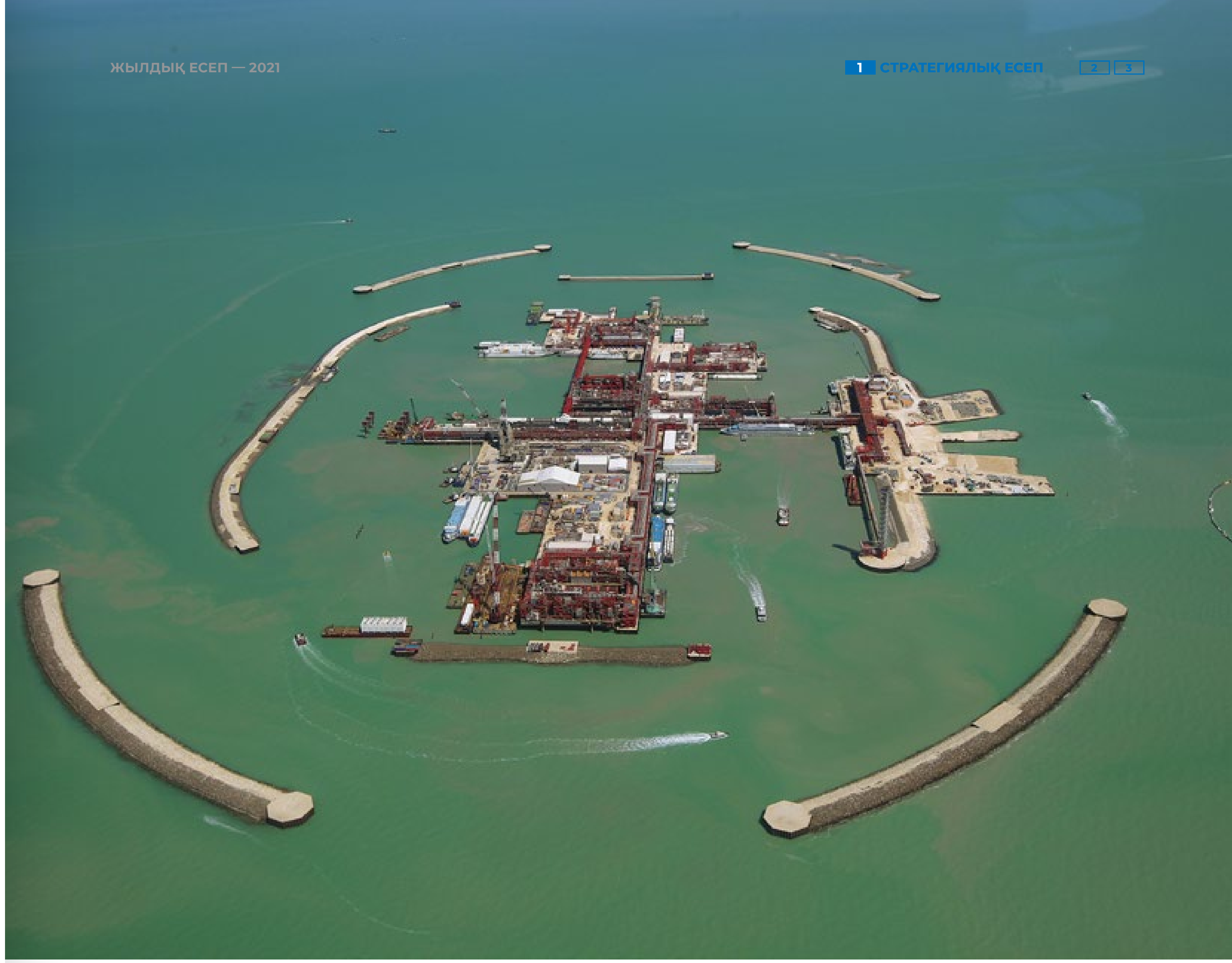

Негізгі индикаторлар

2021 жылы мұнай және конденсат өндіру (барлығы)	16,2 млн тонна (тәулігіне 353 мың барр.) [2]
ҚМГ үлесіне мұнай және конденсат өндіру (8,44%)	1 344 мың тонна (тәулігіне 29 мың барр.)
Мұнай және конденсат бойынша 2P қорларының еселігі [3]	120 жылдан астам
Газ өндіру (барлығы)	9,9 млрд м³
Иелік ету үлестері	«ҚМГ Қашаған Б.В.» (16,88%), Eni (16,81%), Exxon Mobil (16,81%), Shell (16,81%), TOTAL SA (16,81%), CNPC (8,33%), INPEX North Caspian Sea (7,56%)
Оператор	«Норт Каспиан Оперейтинг Компани Н.В.» (NCOC)

[1] 100%-ы ҚМГ-ге тиесілі, тікелей иелік ету — 99,7440256%, «ҚМГ Құмкөл» ЖШС арқылы жанама иелік ету - 0,2559744%.
[2] 1 тонна = 7,9272 баррель.
[3] Өндірудің ағымдағы салыстырмалы төмен деңгейін, бірақ өсу әлеуетімен көрсетеді.

«Норт Каспиан Оперейтинг Компани Н.В.» өндірістік қызметі

Жыл	Мұнай өндіру, мың тонна	Табиғи және ілеспе газды өндіру, млн $м^3$	Күкірт өндіру, мың тонна	Газ айдау, млн $м^3$
2019	14 127	8 453	1 323	3 148
2020	15 141	9 152	1 228	3 807
2021	16 236	9 878	1 372	4 315

Солтүстік Каспий жобасы аясында 2021 жылы мұнай өндірудің нақты көлемі 16,2 млн тоннаны, газ - 9,9 млрд $м^3$ құрады. Қашаған кен орнында мұнай өндіру көлемі 2020 жылмен салыстырғанда 7,2%-ға - 1 094 мың тонна мұнай мен 726 млн $м^3$ газға дейін өсті. 2021 жылы өндірудің айтарлықтай өсуі ОПЕК+ келісімі шеңберінде тамыз айынан бастап Қазақстан үшін квотаның ұлғаюына байланысты. 2021 жылдың 4-ші тоқсанында ШГА компрессорларының өнімділігіне сынақтар ойдағыдай жүргізілді, бұл газды айдау деңгейін тәулігіне 15 млн $м^3$ дейін арттыруға және өндірудің орташа тәуліктік деңгейін тәулігіне ~ 410 мың барр арттыруға мүмкіндік берді.

ӨБК шарттарына сәйкес Қашаған кен орнында өндірілген барлық мұнай, соның ішінде ҚМГ мұнайының үлесі де экспортқа жіберіледі. Өндірілген мұнай негізінен Еуропаға, Шығыс Азияға және Үндістанға Новороссийск порты арқылы экспортталады, онда мұнай КҚК мұнай құбыры арқылы жеткізіледі.

Қашаған кен орнын дамыту перспективалары

1-ші кезең шеңберінде өндірудің тұрақты деңгейіне жеткеннен кейін орта мерзімді перспективада мұнай мен конденсат өндірудің тәулігіне 450 мың баррель (тәулігіне 57 мың тонна) әлеуетімен мұнай өндіру деңгейін ұлғайту мақсатында екі жоба қаралып жатыр:

- 1-ші пакет 1 (Bundle 1);
- Шикі газды үшінші тарапқа жеткізу жобасы. (Қуаты жылына 1 млрд $м^3$ газ өңдеу зауыты (ГӨЗ)).

2-ші кезең аясында алдағы 10 жыл ішінде мұнай мен конденсатты өндіру деңгейін 700 мың баррельге (тәулігіне 88 мың тонна)дейін арттыруға бағытталған жеке-жеке екі «А» және «Б» жобалары қаралуда.

- 2А фазасы;
- 2Б фазасы.

1-ші пакет (Bundle 1)

Жоба мұнай өндіру көлемін 15-20 мың баррельге дейін ұлғайту мүмкіндігін қамтамасыз етеді. Қолданыстағы айдау компрессорларын жаңғырту және олардың өнімділігін арттыру есебінен (тәулігіне 1,9-2,5 мың тонна). 1-Пакет екі кезеңге бөлінді: ШГА компрессорларын жаңарту (2022 жылы іске асырылады) және ұңғымаларды конверсиялау арқылы ультра жоғары қысымды құбыр (2026 жыл). Жобаның құны шамамен 207 млн АҚШ долларын құрайды, оны аяқтау 2022 жылдың екінші жартысына жоспарланып отыр.

Шикі газды үшінші тарапқа жеткізу жобасы (қуаты жылына 1 млрд $м^3$ ГӨЗ)

Жоба мұнай өндіру көлемін қуаты жылына 1 млрд $м^3$ болатын «QazaqGaz» ҰК АҚ-ның (ҚТГ) жаңа ГӨЗ-не ілеспе шикі газдың қосымша көлемін жеткізу есебінен 17-20 мың баррельге дейін ұлғайту мүмкіндігін қамтамасыз етеді (тәулігіне 2,1-2,5 мың тонна) Жоба 2024 жылы аяқталады деп жоспарланып отыр.

2А фазасы

Жоба «QazaqGaz» ҰК АҚ-ға жылына ~ 2 млрд $м^3$ көлемінде шикі газды қосымша жеткізу есебінен қолданыстағы қондырғыларда мұнай өндіруді тәулігіне 500 мың баррельге (тәулігіне 63 мың тонна) дейін арттыруға бағытталған. Қазіргі уақытта жоба базалық жобалау кезеңіне өтті. Соңғы инвестициялық шешімді 2026 жылы жобаны іске қосу арқылы 2023 жылы қабылдау жоспарлануда.

2Б фазасы

Жоба мұнай өндіру деңгейін 700 мың баррельге дейін (тәулігіне 88 мың тонна) арттыруға бағытталған. Өткен жылы ТШО немесе ҚТГ жылына 6 млрд $м^3$ шикі газ жеткізумен құрлықта жаңа зауыт, мультифазалы құбыр салу тұжырымдамасы таңдалды. Қазіргі уақытта базаға дейінгі жобалау шеңберінде тұжырымдаманы одан әрі техникалық және коммерциялық зерделеу және оңтайландыру бойынша жұмыстар жүргізілуде. Соңғы инвестициялық шешімі 2030 жылы жобаны іске қосу арқылы 2024 жылы қабылдау жоспарлануда.

COVID-19

COVID-19 пандемиясымен күрес шеңберінде Солтүстік Каспий жобасының операторы өндірістік персоналды қорғау мақсатында вирустың таралуының алдын алу мен бақылаудың тиімді бағдарламасын іске асыруда және бір мезгілде өндірістік операцияларға әсер етуді азайту және инфекцияның одан әрі таралуы бойынша шаралар қабылдауда. Бүгінгі таңда кәсіпорында 2838 адам вакцина алды.

Қарашығанақ

Әлемдегі ең ірі мұнай-газ конденсатты кен орындарының бірі.

Қарашығанақ мұнай-газ конденсаты кен орны бойынша өнімді бөлу туралы түпкілікті келісім (ӨБТК) Қазақстан Республикасы мен Халықаралық консорциум арасында 1997 жылғы 18 қарашада жасалды.Royal Dutch Shell және Eni компаниялары Қарашығанақ жобасының бірлескен операторлары болып табылады, оның іске асырылуы «Қарашығанақ Петролиум Оперейтинг Б.В.» (ҚПО) арқылы жүзеге асырылады.

Негізгі индикаторлар

Сұйық көміртек өндіру (тұрақты [1]) (барлығы)	10,3 млн тонна (250 тәулігіне мың барр. [2])
ҚМГ үлесіне (10%) тиесілі сұйық көміртек өндіру (тұрақты)	1 034 мың тонна (25 тәулігіне мың барр.)
Даму перспективалары	Қол жеткізілген деңгейде сұйық көмірсутектерді өндіру деңгейлерін қолдау мақсатында инвестициялық жобаларды іске асыру
Мұнай және конденсат бойынша қорлардың 2P еселігі	20 жылдан астам
Газ өндіру (барлығы)	18,9 млрд $м^3$
Иелік ету үлестері	ҚМГ (10%), Eni (29,25%), Shell (29,25%), Chevron (18,00%), ЛУКОЙЛ (13,5%)
Оператор	Royal Dutch Shell мен Eni компаниялары Қарашығанақ кен орнының бірлескен операторлары болып табылады («Қарашығанақ Петролеум Оперейтинг Б.В.»)

[1] Сұйық көмірсутектерді тұрақты баламада бағалау үшін мұнай мен конденсаттың жалпы көлеміне 0,9 аудару коэффициенті пайдаланылады.

[2] 1 тонна = 7,86 баррель

Қарашығанақ мұнай-газ конденсаты кен орны - Батыс Қазақстан облысында орналасқан және 280 км² астам аумақты алып жатқан әлемдегі ең ірі мұнай-газ конденсатты кен орындарының бірі. Кен орны 1979 жылы ашылды, ал кен орнын тәжірибелік-өнеркәсіптік игеру 1984 жылы басталды.

Қарашығанақ кен орнында өндіру процесінде өзара байланысты және өзара тәуелді технологиялық қондырғылардың бірыңғай жүйесі болып табылатын үш негізгі технологиялық объект бар:

- ҚӨК - кен орнының солтүстік-батыс бөлігінде орналасқан Қарашығанақ өңдеу кешені ұңғымалардан түсетін сұйық көмірсутектерді, сондай-ақ ГКДК 2-ден тасымалданатын бастапқы шикізатты өңдейді;
- ГКДК 2 - кен орнының оңтүстік-шығыс бөлігінде орналасқан газды кешенді дайындау қондырғысы шикі газды жоғары қысыммен бөледі және қайта айдайды, сондай-ақ экспортқа жіберер алдында тұрақтандыру үшін сұйық көмірсутектерді ҚКП-ға жібереді;
- ГКДК 3 - кен орнының солтүстік-шығыс бөлігінде орналасқан газды кешенді дайындау қондырғысы экспортқа жіберер алдында сұйық көмірсутектер мен газды бөледі және ішінара тұрақтандырады.

2021 жыл ішінде ұңғымалардың пайдалану қоры 158 өндіруші ұңғыманы және 19 айдау ұңғымасын құрады.

2021 жылы Қарашығанақ кен орнында 10 338 мың тонна сұйық көмірсутек (ҚМГ — 1 034 мың тонна үлесін қоса алғанда) және 18 980 млн м³ газ (ҚМГ — 1 898 млн м³ үлесін қоса алғанда) өндірілді, бұл бір жыл бұрынғы өндіру деңгейімен салыстырғанда тиісінше 5,5%-ға және 6,1%-ға аз. Төмендеу негізінен газды сатып алу-сатудың ұзақ мерзімді шарты аясында жеткізілетін Орынбор ГӨЗ тарапынан шикі газды қабылдаудың қысқаруына және жоспардан тыс ұзақ жөндеу жұмыстарының жүргізілуіне байланысты.

«Қарашығанақ Петролиум Оперейтинг Б.В.» компаниясының өндірістік қызметі

Жыл	Газ өндіру, млн м³	Сұйық көміртек өндіру, мың тонна	Газ айдау, млн м³
2019	18 615	10 147	8 711
2020	20 214	10 941	10 362
2021	18 980	10 338	9 998

Қарашығанақ кен орнының даму перспективалары

Қарашығанақ мұнай-газ конденсат кен орны өнеркәсіптік игерудің екінші кезеңінде (2М фазасы) орналасқан, оның шеңберінде қол жеткізілген деңгейде сұйық көмірсутектерді өндіру сөресін ұзарту мақсатында шикі газды дайындау және кері айдау жөніндегі өндірістік қуаттарды ұлғайтуға бағытталған бірқатар ірі инвестициялық жобалар (өндіру деңгейін ұзарту жобалары және Қарашығанақты кеңейту жобасы) іске асырылады.

Өндіру деңгейін ұзарту жобалары (2М фаза)

- Қосымша бесінші айдау құбырын төсеу (5TL) — қабаттағы қысымды ұстап тұру және ӨБТК қолданылу мерзімінің соңына дейін сұйық көмірсутектердің қосымша өсімін 2,6 млн тонна көлемінде қамтамасыз ету мақсатында газды айдаудың жылдық көлемін жылына 10 млрд м³ дейін ұлғайтуға мүмкіндік береді. 2019 жылдың желтоқсан айында пайдалануға берілді.
- ҚӨК-дегі газ бойынша өндірістік шектеулерді алып тастау (KGDBN) — жоба қабатқа айдау және (немесе) Орынбор ГӨЗ-не экспорттау үшін газды дайындау көлемін ұлғайту, сондай-ақ сұйық газдың қосымша өсімін қамтамасыз ету мақсатында газды гликольмен кептірудің және жалпы өнімділігі жылына 4,0 млрд м³ болатын газды төмен температурада сепарациялаудың жаңа қондырғыларын енгізуді көздейді. ӨБТК қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін 9,1 млн тонна көлемінде көмірсутектер. 2021 жылдың сәуірінде пайдалануға берілді.
- ГКДК 2 (4ICP) газды кері айдаудың төртінші компрессорын орнату — газды айдаудың жылдық көлемін жылына 10млрд-тан 13 млрд м³ дейін ұлғайту және ӨБТК қолданылу мерзімінің соңына дейін сұйық көмірсутектердің 6,8 млн тонна көлеміндегі қосымша өсімін қамтамасыз ету арқылы қабат қысымын ұстап тұру және сұйық көмірсутектерді өндіру деңгейлерін ұстап тұру үшін технологиялық құбырлар желісін төсеу. Нысанның пайдалануға берілуі 2022 жылдың наурызына белгіленген.
- Қосымша алтыншы айдау құбырын төсеу (6TL) — кен орнының жаңа учаскелеріне газды қайта бағыттау арқылы айдау жүйесін оңтайландыруға мүмкіндік береді, бұл ӨБТК қолданылу мерзімінің соңына дейін сұйық көмірсутектердің 2,2 млн тонна көлемінде қосымша өсуін қамтамасыз етеді. Пайдалануға беру 2024 жылдың наурызына белгіленген.

Өндіру деңгейін ұзарту жобаларын іске асыру пайдалы әсерді барынша арттыруға мүмкіндік береді:

- газ дайындау бойынша өндірістік қуаттарды ұлғайту;
- сұйық көмірсутектердің қосымша көлемін алу;
- сұйық көмірсутектерді дайындау бойынша қолданыстағы технологиялық қондырғыларды жаңғырту;
- резервуардағы қойнауқаттық қысымның төмендеу қарқынының азаюы.

Қарашығанақты кеңейту жобасы

2М фазасын іске асырғаннан кейін мұнай өндіру сөресін одан әрі кеңейту өндірістік нысандарды кеңейту арқылы жүзеге асырылуы мүмкін. Бұл кеңейтуді 2025 және 2026 жылдары кезең-кезеңмен жүзеге асыру жоспарланып отыр. Қарашығанақты кеңейту жобасы мұнайды өндіру деңгейін жылына 10-11 млнтонна ұстап тұру мақсатында газды қабатқа дайындау және кері айдау қуаттарын одан әрі ұлғайтуды, яғни газды қабатқа айдаудың бесінші және алтыншы компрессорларын кезең-кезеңімен енгізуді көздейді. Жобаның құны 1,8 млрд АҚШ долларына бағаланып отыр.. 2020 жылдың желтоқсанында бесінші компрессор (5ICP) жобасын қаржыландыру туралы түпкілікті инвестициялық шешім қабылданды, алтыншы компрессор (6ICP) жобасы бойынша түпкілікті инвестициялық шешімді 2022 жылдың 3-ші тоқсанында қабылдау жоспарлануда.

Операциялық қызметті цифрландыру жобалары

«Цифрлық Қазақстан» инновациялық даму бағдарламасы аясында ҚПО цифрландыру және технологиялық инновация жөніндегі жол картасын әзірледі. Ағымдағы іс-шаралар өндірісті оңтайландыру, ұңғымалар жұмысының өлшемдерін бақылау, «ақылды» зауыт және жобаларды іске асыру кезіндегі цифрлық модификациялар, қағазды көп қажет ететін процестерді барынша азайту және жұмыс процестерін барынша автоматтандыру, қоймалық есепке алу, мониторингті жетілдіру және жөндеу-қалпына келтіру жұмыстары сияқты салаларды қамтиды.

Кен орнының негізгі параметрлерін цифрландыру ҚПО-ға деректерді кешенді талдаудың автоматтандырылған жүйелерін пайдалана отырып, өнімділікті ұлғайту бойынша уақытылы шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта жұмыстардың 65% орындалды, жоспарлы аяқталу мерзімі — 2022 жыл.

COVID-19

COVID-19 пандемиясы басталғаннан бері Қарашығанақ кен орнында дағдарысқа қарсы мынадай шаралар қабылданды:

- бұрғылауды 2021 жылдың қыркүйегіне дейін тоқтату;
- станокты пайдаланбай ұңғымалық операциялардың көлемін қысқарту және сыни емес ұңғымалық операцияларды 2020 жылдан 2021 жылға ауыстыру;
- жоспарлы-алдын алу жұмыстарының бір бөлігін 2020 жылдан 2021 жылға ауыстыру;
- қызметкерлерді қашықтан жұмыс режиміне ауыстыру;
- ҚПО және мердігерлік ұйымдар қызметкерлері үшін вахтаның ұзақтығын ұлғайту;
- ҚПО қызметкерлері мен мердігер ұйымдар үшін ПТР-тесттерді тұрақты өткізу;
- үнемі санитариялық өңдеу жүргізу және т.б.

2022 жылдың басында ҚПО-да вакциналанған қызметкерлер саны шамамен 3,5 мың адамды немесе 92%-ті құрады.

Операциялық активтерде мұнай өндіру

ҚМГ мұнай-газ саласында ғасырдан астам тарихы мен мұрасы бар, өндірілетін активтер портфеліне негізінен жетілген кен орындары кіреді. Осыған байланысты ҚМГ-ның негізгі басымдығы өндіру тиімділігін арттыру болып табылады. ҚМГ өз қызметінде энергия үнемдеу саясатын ұстанады, өндірістік процестерді оңтайландыруға және жақсартуға, сондай-ақ мұнай өндіру коэффициентін арттыруға үздіксіз ұмтылады.

Бүгінгі таңда Компанияның операциялық активтерінде мұнай өндірудің 85%-ға жуығы жеті негізгі кен орындарына тиесілі: Өзен және Қарамандыбас («Өзенмұнайгаз» АҚ), Қаламқас және Жетібай («Маңғыстаумұнайгаз» АҚ), С.Нұржанов және Шығыс Молдабек («Ембімұнайгаз» АҚ),Қаражанбас («Қаражанбасмұнай» АҚ).

2021 жылы Шығыс Өріктау кен орнында 1 фазасының екінші кезектегі объектілері бойынша ұзындығы 29 км «Қожасай ГКДҚ - Сығу сорғы станциясының (ССС) газ құбырының құрылысы» және газды кептіру қондырғысының алаңын салу мен монтаждау – «ССС кеңейту» жобаларының құрылыс монтаждау жұмыстары жалғасты. . Өріктау кен орнын өнеркәсіптік пайдалануға енгізу 2023 жылдың ортасына жоспарланған, жыл сайын 1,5 млрд м³ газ бен 500 мың тонна мұнай өндіріледі деп күтіледі.

2021 жылы операциялық активтерде мұнай өндіру көлеміндегі ҚМГ үлесі 152 мың тоннаға азайып, 13 961 мың тоннаны (немесе тәулігіне 277 мың баррель) құрады. Бұл жетілген кен орындарындағы өндіріс деңгейінің табиғи төмендеуін және ОПЕК+ келісімі бойынша қол жеткізілген келісімдердің орындалуын көрсетеді.

2021 жылы операциялық басқарумен ұңғымалардың жалпы қоры 15 081 бірлікті құрады, оның 11 206 бірлігі ауыспалы ұңғымалар қорына келеді. Мұнай мен конденсатты өндіру көлемінің көп бөлігі ұңғымалардың ауыспалы қорынан өндіруге келеді.

Ұңғыма саны, ҚМГ операциялық активтері, бірлік

Көрсеткіш	2019	2020	2021
Жаңа ұңғымалар	581	518	475
Ұңғымалардың ауыспалы қоры, оның ішінде тоқтап тұрған	12 235 462	11 961 616	11 206 781
Айдау	3 748	3 338	3400
ҚМГ-ның операциялық активтері бойынша жиыны	16 564	15 817	15 081

Шығындар лифтингі

Өлшем бірлігі	Бір тоннаға теңге	Бір баррельге АҚШ долл.
«Өзенмұнайгаз» АҚ	38 508	12,5
«Ембімұнайгаз» АҚ	31 694	10,34
«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ	23 696	7,69
«Қазгермұнай» БК» ЖШС	11 869	3,62
«Қазақтүрікмұнай» ЖШС	19 212	6,26
«Қазақойл Ақтөбе» ЖШС	13 986	4,26
«Қаражанбасмұнай» АҚ	39 651	13,3

Нетбэктер

	Экспортқа	Ішкі нарыққа
Өлшем бірлігі	**Бір баррельге АҚШ долл.**	**Бір баррельге АҚШ долл.**
«Өзенмұнайгаз» АҚ	36,3	16,95
«Ембімұнайгаз» АҚ	37,65	16,87
«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ	32,56	16,29
«Қазгермұнай» БК» ЖШС	38,55	19,07
«Қазақтүрікмұнай» ЖШС	39,25	8,1
«Қазақойл Ақтөбе» ЖШС	38,9	18
«Қаражанбасмұнай» АҚ	39,22	12,91

Газ өндіру және өндірісі

Табиғи және ілеспе газды өндіру көлемі 2021 жылы 0,7%-ға 8 135 млн м³ дейін азайды. Бұл ретте 2 466 млн м³ (30%) операциялық активтердің үлесіне, 5 669 млн м³ (70%) мегажобалардың үлесіне тиесілі. Көлем құрылымындағы негізгі үлес.

Газ өндіру көрсеткіштері өндірілген газдың нақты көлемін құрайды, оның ішінде резервуарға және өз қажеттіліктеріне қайта айдау. Газды кері айдау мұнай өндірудің жоғары деңгейін қамтамасыз ететін қойнауқаттық қысымды ұстап тұру үшін қолданылады.

Тауарлық газ өндірісінің көлемі 2021 жылы 4 625 млн м³ құрады, оның ішінде операциялық активтер есебінен 1 760 млн м³ және мегажобалар есебінен 2 865 млн м³. 2020 жылмен салыстырғанда ҚМГ тауарлық газ өндірісі кумулятивті түрде 173 млн м³ немесе 3,6%-ға азайды.

ҚазГӨЗ зауыты өзі өндірген шикізатты қайта өңдеумен қатар тауарлық газды өздері өндірмейтін ҚМГ-ның басқа операциялық активтерінен алынған шикізат негізінде тауарлық газды өндіреді.

Табиғи және ілеспе газды өндіру

Көрсеткіш	2019	2020	2021
ҚМГ үлесіндегі активтер бойынша табиғи және ілеспе газды өндіру, млн м³	**8 455**	**8 191**	**8 135**
Операциялық активтер	**2 636**	**2 463**	**2 466**
«Өзенмұнайгаз» АҚ	709	726	665
«Ембімұнайгаз» АҚ	260	217	202
«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ	394	334	376
«Қазгермұнай» БК» ЖШС	224	188	185
«Қаражанбасмұнай» АҚ	27	27	31
«ПетроҚазақстан Инк.» АҚ	181	142	125
«Қазақойл Ақтөбе» ЖШС	348	361	412
«Қазақтүрікмұнай» ЖШС	143	140	167
«Амангелді Газ» ЖШС	350	326	278
«Өріктау Оперейтинг» ЖШС	0	2	24
Мегажобалар	**5 819**	**5 729**	**5 617**
«Теңізшевройл» ЖШС	3 258	2 950	2 953
«ҚМГ Қашаған Б.В.» ЖШЖК	700	758	818
«ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС	1 861	2 021	1 898

ҚМГ операциялық активтері бойынша тауарлық газ өндіру, млн м³

Көрсеткіш	2019	2020	2021
«Өзенмұнайгаз» АҚ + ҚазГӨЗ [1]	680	751	636
«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ («Жетібаймұнайгаз» ӨБ)	116	161	172
«Қазгермұнай» БК» ЖШС	184	150	303
«Амангелді Газ» ЖШС	346	326	
«Қазақойл Ақтөбе» ЖШС	157	185	383
«Ембімұнайгаз» АҚ	135	152	145
«Қазақтүрікмұнай» ЖШС	163	103	121
«ПетроҚазақстан Инк.» АҚ	43	49,5	0
«Қаражанбасмұнай» АҚ	0	0	0
Операциялық активтер бойынша барлығы	1 823	1 877	1 760

Мегажобалар бойынша тауарлық газ өндіру (ҚМГ үлесіне), млн м³

Көрсеткіш	2019	2020	2021
Теңіз	1 894	1 735	1743
Қарашығанақ [2]	911	899	818
Қашаған	293	287	304
Мегажобалар бойынша барлығы	3 099	2 921	2 865

[1] «Өзенмұнайгаз» АҚ-дан және «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ-ның «Жетібаймұнайгаз» ӨБ-ден алынатын шикі газ ҚазГӨЗ-ге жеткізіледі.

[2] Орынбор газ өңдеу зауытына шикі газды жеткізу көлемі.

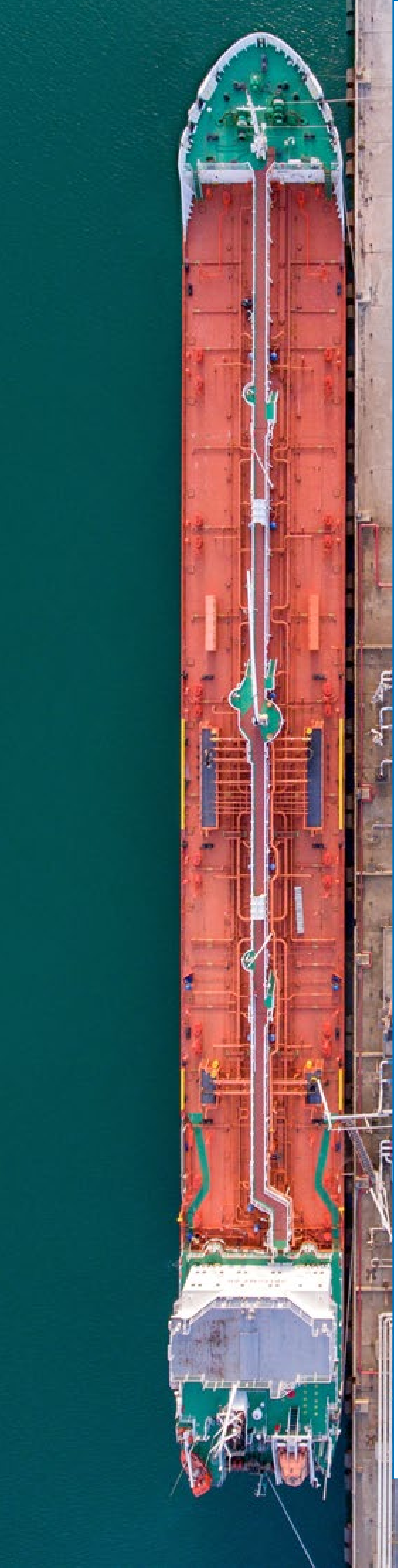

МҰНАЙ ТАСЫМАЛДАУ

ҚМГ көмірсутектерді экспорттық нарықтарға жеткізу бойынша мұнай тасымалдау инфрақұрылымының құрылысын аяқтады. Орта мерзімді перспективада мыналар басымдықта болады:

- ҚМГ мұнай тасымалдау жүйелері бойынша мұнай тасымалдау маршруттарының тартымдылығы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру арқылы құрылған қуаттардың жүктемесін арттыру;
- операциялық шығындарды бақылау.

ҚМГ-нің мұнай тасымалының екі түрі бар - магистральды құбырлар және теңіз флоты.

Құбыр инфрақұрылымы

Қазақстанның құбыр инфрақұрылымы магистральдық мұнай құбыры жөніндегі ұлттық оператор — «ҚазТрансОйл» АҚ-ға, оның екі бірлескен кәсіпорнына («Қазақстан-Қытай құбыры» ЖШС және «МұнайТас» СБТК ЖШС), сондай-ақ «Каспий құбыр консорциумына» тиесілі. Қазақстанның қолданыстағы құбыр инфрақұрылымы перспективалы жобалардан мұнай тасымалдау көлемін ұлғайту үшін жеткілікті әлеуетке ие.

«ҚазТрансОйл» АҚ (ҚТО) – Қазақстан Республикасының магистральдық мұнай құбыры жөніндегі ұлттық оператор. Компания жалпы ұзындығы 5 372 км магистральдық мұнай құбырларының тармақталған желісіне ие, оған еліміздің барлық дерлік мұнай кен орындары қосылған. Компания мұнайды Қазақстанның төрт ірі МӨЗ-ге тасымалдауды қамтамасыз етеді, сондай-ақ мұнайды «Атырау-Самара» мұнай құбыры арқылы экспортқа тасымалдайды, мұнайды ҚБК және «Атасу-Алашанькоу» экспорттық мұнай құбырларына ауыстырып тиеуді, мұнайды Ақтау портындағы танкерлерге және теміржол көлігіне тиеуді жүзеге асырады. Мұнай тасымалдау магистральды мұнай құбырлары арқылы 36 мұнай айдау станцияларымен, 67 мұнай жылыту пештерімен, жалпы көлемі 1,4 млн м³ мұнай сақтауға арналған резервуарлық паркпен қамтамасыз етіледі. ҚТО сондай-ақ «Қазақстан-Қытай құбыры» ЖШС, «МұнайТас» СБТК» ЖШС, «Қарашығанақ Петролиум Оперейтинг Б.В.», «Каспий құбыр арнасы консорциумы-К» АҚ, «Торғай Петролеум» АҚ және «Магистральдық су құбыры» ЖШС магистральды мұнай құбырларын пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету қызметтерін көрсетеді.

«Қазақстан-Қытай құбыры» ЖШС Атасу-Алашанькоу (ұзындығы 965 км) және Кеңқияқ-Құмкөл (ұзындығы 794 км) мұнай құбырларының иесі болып табылады. ҚҚҚ қазақстандық және транзиттік ресейлік мұнайды Қытайға , сондай-ақ Қазақстанның ішкі нарығына тасымалдауды жүзеге асырады.

«МұнайТас» СБТК» ЖШС 449 км созылған Кеңқияқ-Атырау магистральды құбырын иеленеді. 2018 жылы Компания Кеңқияқ-Атырау мұнай құбырының реверсі жобасын іске асыруға кірісті. Мақсаты – Батыс Қазақстан мұнайын Қазақстан Республикасының МӨЗ-деріне жеткізуді қамтамасыз ету және Ақтөбе мен Қызылорда облыстарында мұнай өндіру көлемінің төмендеуін теңдестіру, сондай-ақ Қытайға экспорт көлемін жылына 6 млн тоннаға дейін қамтамасыз ету. Жоба құны - 30,9 млрд теңге. 2021 жылғы 1 шілдеден бастап «Аман» МАС арқылы жылына 6 млнтоннаға дейінгі көлемде кері бағытта мұнай айдау мүмкіндігі қамтамасыз етілді.

«Каспий құбыр желісі консорциумы» (ККК) – Ресей, Қазақстан, сондай-ақ саланың жетекші

Көрсеткіш	Магистралды құбырлармен тасымалдау				Теңіз флотымен тасымалдау
Басқарушы компания	**ҚазТрансОйл (ҚТО)**	**Қазақстан-Қытай құбыры (ҚҚҚ)**	**МұнайТас (МТ)**	**Каспий құбыр арнасы консорциумы (ККҚ)**	**Қазақтеңізкөлікфлоты (ҚТКФ)**
ҚМГ үлесі	ҚМГ: 90% [1]	ҚТО: 50%	ҚТО: 51%	ҚМГ: 20,75%	ҚМГ: 100%
Негізгі бағыттар	Еуропа мен Қытайға экспорт, ішкі нарық	Қытайға экспорт, ішкі нарық	Қытайға экспорт, ішкі нарық	Еуропаға экспорт	Еуропаға экспорт
Негізгі маршруттар	Қазақстанның МӨЗ-дері ; Өзен-Атырау-Самара; Ақтау порты; ККҚ және Атасу-Алашанькоу жүйелеріне мұнайды ауыстырып тиеу	Атасу — Алашанькоу; Кеңқияқ — Құмкөл	Кеңқияқ — Атырау	Теңіз — Новороссийск	Қара теңіз; Жерорта теңізі; Каспий теңізі
Жалпы ұзындығы, км	5 372	1 759	449	1 510	н/п
Қуаты, жылына млн тонн	17,5[2] 5,2[3]	20	6	67	н/п

ҚМГ мұнай құбырлары желісі

[1] Акциялардың 10%-ы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі
[2] Атырау — Самара учаскесінің қуаты
[3] Ақтау портының қуаты (ҚТО айлақтары, құю терминалдары)

ойыншыларының емес жетекші компанияларының деп жазылызшы қатысуымен ұзындығы 1 510 км магистральдық құбыр салу және пайдалану үшін құрылған халықаралық мұнай тасымалдау жобасы (оның ішінде 452 км - қазақстандық учаске). КҚК мұнай құбыры қазақстандық мұнайды экспорттық жеткізудің басым бағыттарының бірі болып табылады және Қазақстандық Теңіз мұнай кен орнын Қара теңіздегі (Новороссийск портына жақын) «Южная Озереевка» мұнай терминалымен байланыстырады. Мұнай тасымалдау КҚК мұнай құбыры бойынша 15 мұнай айдау станциялармен, жалпы көлемі 1,3 млн м³ мұнай сақтауға арналған резервуарлық паркпен және шығарылатын үш айлақтық құрылғымен қамтамасыз етіледі.

2019 жылы Теңіз бен Қашаған кен орындарында мұнай өндірудің алдағы ұлғаюына байланысты КҚК акционерлері қазақстандық мұнайды тасымалдау көлемін жылына 72,5 млн тоннаға дейін ұлғайту үшін құбыр жүйесінің тар жерлерін жою жобасын іске асыру туралы шешім қабылдады. Жобаны іске асыру мерзімі 2019-2023 жылдар, жобаның құны — 600 млн АҚШ доллары. Қаржыландыру КҚК-ның өз қаражаты есебінен көзделеді..

Магистральды құбырлармен мұнай тасымалдау

2021 жылы ҚМГ үлесіне магистральдық құбырлар арқылы мұнай тасымалдаудың шоғырландырылған көлемі 0,8%-ға аздап ұлғайды және 64 710 мың тонаны құрады. Өсім ішкі нарықта қажетті өңдеу көлемін қамтамасыз ету үшін қазақстандық МӨЗ бағытында ішкі тасымалдау көлемінің ұлғаюына байланысты. Бұл ретте, ОПЕК+ келісімі шеңберінде өндіруді шектеу бойынша жер қойнауын пайдаланушылар қабылдаған міндеттемелерге және жетілген кен орындарында өндіру деңгейінің табиғи төмендеуіне байланысты мұнайды экспорттық тасымалдау көлемі төмендеді.

Мұнай тасымалдау көлемі, мың тонна[1]

Компания	2019	2020	2021
ҚазТрансОйл (100%)	**44 463**	**42 298**	**41 224**
экспорт	17 567	16 699	14 296
транзит	9 979	9 989	9 989
ішкі нарық	16 917	15 610	16 939
Қазақстан-Қытай құбыры (100%)	**16 200**	**15 883**	**17 412**
экспорт	859	571	967
транзит	9 979	9 979	9 979
ішкі нарық	5 362	5 333	6 465
МұнайТас (100%)	**3 232**	**3 321**	**4 273**
экспорт	1 998	1 595	1 572
ішкі нарық	1 234	1 726	2 701
Каспий құбыр желісі консорциумы (100%), экспорт	**63 256**	**59 027**	**60 728**

2021 жылы бағыттар бойынша мұнай тасымалдау құрылымы, %

Компания	Экспорт	Транзит	Ішкі нарық
ҚазТрансОйл	35	24	41
Қазақстан-Қытай құбыры	6	57	37
МұнайТас	37	н/п	63
Каспий құбыр арнасы консорциумы	100	н/п	н/п

Мұнай жүк айналымының көлемі, млн тонна * км

Компания	2019	2020	2021
ҚазТрансОйл (100%)	37 658	35 899	35 162
Қазақстан-Қытай құбыры (100%)	14 590	14 368	15 592
МұнайТас (100%)	1 232	1 322	1 725
Каспий құбыр арнасы консорциумы (100%)	82 997	77 207	79 446

ҚМГ үлесіне мұнай жүк айналымының көлемі, млн тонна * км

Компания	2019	2020	2021
ҚазТрансОйл (100%)	37 658	35 899	35 162
Қазақстан-Қытай құбыры (50%)	7 296	7 185	7 796
МұнайТас (51%)	628	674	879
Каспий құбыр арнасы консорциумы (20,75%)	17 222	16 020	16 485

[1] Мұнай тасымалдаудың шоғырландырылған көлемі ҚМГ операциялық үлесін (ҚТО-ны қоспағанда) ескере отырып, әрбір жеке құбыр компаниясының тасымалдау көлемін ескереді. Мұнай көлемінің бір бөлігін екі немесе үш құбыр компаниясы тасымалдай алады және, тиісінше, бұл көлемдер мұнай тасымалдаудың шоғырландырылған көлемінде кем дегенде бір рет есепке алынады.

ҚМГ үлесіне мұнай тасымалдау көлемі, мың тонна[2]

Компания	2019	2020	2021
ҚазТрансОйл (100%)[3]	44 463	42 298	41 224
Қазақстан-Қытай құбыры (50%)	8 100	7 942	8 706
МұнайТас (51%)	1 648	1 694	2 179
Каспий құбыр арнасы консорциумы (20,75%)	13 126	12 248	12 601
Барлығы	67 337	64 181	64 710

Ішкі нарыққа мұнай тасымалдау тарифтері, 1 мың км-ге шаққанда бір тоннаға теңге

Компания	2019	2020	2021
ҚазТрансОйл	4 722 (01.09.2019ж. бастап - 4 717)	4 110	4 356 (01.12.2021ж. бастап – 4 328)
Қазақстан-Қытай құбыры	7 158	6 456 (01.02.2020ж. бастап - 7158	4 323,7
МұнайТас	5 724 (01.07.2019ж. бастап - 5 912)	5 457,3 (25.12.2020ж. бастап - 5 912)	5 912

Мұнайды экспортқа тасымалдау тарифтері

Компания	2019	2020	2021
ҚазТрансОйл, 1 мың км-ге шаққанда бір тоннаға теңге	6 399	6 399 (01.03.2020ж. бастап – 7 359)	7 359
Қазақстан-Қытай құбыры, 1 мың км-ге шаққанда бір тоннаға теңге	6 799	6 799	6 799
МұнайТас, 1 мың км-ге шаққанда бір тоннаға теңге	5 912	5 912	5 912
Каспий құбыр желісі консорциумы, бір тоннаға АҚШ доллары.	38	38	38

Қытайға мұнай транзитінің тарифтері, бір тоннаға АҚШ доллары

Компания	2019	2020	2021
ҚазТрансОйл	4,23	4,23	4,23
Қазақстан-Қытай құбыры	10,77	10,77	10,77

[2] Мұнай тасымалдаудың шоғырландырылған көлемі ҚМГ операциялық үлесін (ҚТО-ны қоспағанда) ескере отырып, әрбір жеке құбыр компаниясының тасымалдау көлемін ескереді. Мұнай көлемінің бір бөлігін екі немесе үш құбыр компаниясы тасымалдай алады және тиісінше бұл көлемдер мұнай тасымалдаудың шоғырландырылған көлемінде кем дегенде бір рет есепке алынады.

[3] ҚМГ активтің операциялық қызметін толық бақылайтындықтан, ҚТО тасымалдауы 100% көлемінде ұсынылған.

Мұнайды магистралдық тасымалдау тарифтері

Қазақстанның ішкі нарығына мұнай тасымалдау тарифтері мемлекеттік реттелуге жатады.

«Табиғи монополиялар туралы» Қазақстан Республикасының 2018 жылғы 27 желтоқсандағы №204-VI Заңына сәйкес Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзит және Қазақстан Республикасынан тыс жерге экспорттау мақсатында мұнай тасымалдау жөніндегі қызметтер табиғи монополиялар саласына кірмейді.

Теңізбен мұнай тасымалдау

Тасымалдау активтері

«Қазтеңізкөлікфлоты» ҰТКҚК» ЖШС (ҚТКФ) Ұлттық теңіз тасымалдаушысы болып табылады. ҚТКФ активтерінің құрамына кіретіндер:

- сауда флоты: жеке мұнай құю танкерлері — «Астана», «Алматы» және «Ақтау» (әрбір дедвейт 12 мың тонна); сондай-ақ «Афрамакс» - «Алатау» және «Алтай» үлгісінде мұнай құю танкерлері (әрбір дедвейт 115 мың тонна);
- теңіз операцияларын қолдау флоты— жүк көтергіштігі 3,6 мың тонна ҚМГ сериясының сегіз баржа-алаңы;
- «Теңізшевройл» ЖШС болашақ кеңейту жобасына қатысатын флот: MCV класты үш кеме - «Барыс»,» Бүркіт» және «Сұңқар», жүк көтергіштігі 5,2 мың тонна, үш буксир — «Талас», «Ембі» және «Ырғыз» (гақтағы тартым 40 тонна).

Мұнайды теңіз арқылы тасымалдаудың негізгі бағыттары

- Каспий теңізі акваториясындағы бағыттар
- Қара және Жерорта теңіздеріндегі бағыттар

Тасымалдау көлемі

2021 жылы теңіз арқылы мұнай тасымалдаудың жалпы көлемі 2020 жылмен салыстырғанда 865 мың тоннаға сәл ұлғайып, 9 855 мың тонны құрады. Мұнайды теңіз арқылы тасымалдау көлемінің ұлғаюы әлемдегі мұнай тасымалы нарығын қалпына келтірудің

арқасында Жерорта теңізінде тасымалының артуына байланысты болды.

2021 жылғы наурызда «Барыс» көпфункционалды қосалқы кемесін контейнер тасушы етіп жаңғырту және қайта жабдықтау аяқталды. Контейнерлік жүктерді тасымалдау Ақтау-Баку-Ақтау фидерлік желісінде жүзеге асырылады. Сонымен қатар, ҚТКФ құрғақ жүктерді ҚТКФ меншігіне беру туралы «KTZ Express Shipping» ЖШС-мен келісім жасасты.

Есепті жылдың мамырында ҚТКФ меншігіне құрғақ жүк тасымалдайтын екі кеме алынды : «Бекет–Ата» және «Түркістан». 2021 жылдың 3-тоқсанында Muwsufa Thima Иджар келісімі аясында «Al Hilal «Ислам Банкі» АҚ алдындағы барлық міндеттемелер орындалды. Сондай-ақ, ҚТЖ мен «ADY Container» ЖШҚ арасында «Баку-Түркменбашы-Баку» бағыты бойынша контейнерлерді тасымалдау туралы бас келісімге қол қойылды.

Тасымалдау көлемі, мың тонна

Теңіз	2019	2020	2021
Қара және Жерорта	10 186	8 361	9 318
Каспий	543	629	537
Барлығы	10 729	8 990	9 855

Мұнай жүк айналымының көлемі, млн тонна • км

Теңіз	2019	2020	2021
Қара және Жерорта	9 676	7 942	8 852
Каспий	165	197	167
Барлығы	9 841	8 139	9 019

ГАЗ ТАСЫМАЛДАУ ЖӘНЕ МАРКЕТИНГ

9 қарашада «ҚазТрансГаз» АҚ-ның 100% акциясы «Самұрық-Қазына» АҚ пайдасына толық берілді. . Бұған дейін ҚазМұнайГаз ҚазТрансГаздың бенефициарлық меншік иесі болып қала берді. ҚТГ акцияларын Қорға беру Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті - Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың төрағалығымен өткен «Самұрық-Қазына» Қорын басқару жөніндегі кеңестің 2020 жылғы 3 маусымдағы тапсырмасын, сондай-ақ Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың 2021 жылғы 26 қаңтарда кеңейтілген отырыста берілген газды барлау, өндіру және тасымалдау жөніндегі ұлттық операторды құру туралы тапсырмасын орындау мақсатында жүзеге асырылды. Естеріңізге сала кетейік, ҚТГ 2002 жылы Ұлттық компания құрылған сәттен бастап ҚМГ құрамына кірді. Осы уақыт ішінде ҚМГ капиталына ақша мен мүлік түрінде 143 млрд теңгеге жуық қаржы салынды. Бұл ретте, ҚТГ активтері 125 млрд теңгеден 2,5 трлн теңгеге дейін, капиталы – 61 млрд теңгеден 1,6 трлн теңгеге дейін, түсімі – 85 млрд теңгеден 900 млрд теңгеге дейін 20 еседен астам өсті. ҚТГ құрылған сәттен бастап Қазақстанда 10 мың км астам магистральдық газ құбырлары салынды және пайдалануға берілді. Бүгінгі күні ҚТГ 20,6 мың км астам магистральдық газ құбырларын және 59 мың км астам магистралдық газ тарату желілерін басқарады.

2021 жылғы газ тасымалдау көрсеткіштері 2021 жылғы 1 қаңтар мен 8 қараша аралығындағы кезең үшін ғана көрсетілгенін қаперіңізге береміз.

Газ құбыры инфрақұрылымы

«ҚазТрансГаз» АҚ (2022 жылдан бастап «QazaqGaz « ҰК АҚ) Қазақстан Республикасын газ және газбен жабдықтау саласындағы ұлттық оператор болып табылады. ҚТГ тауарлық газды магистральдық газ құбырлары және газ тарату желілері арқылы тасымалдау жөніндегі орталықтандырылған инфрақұрылымды басқарады, халықаралық транзитті қамтамасыз етеді және ішкі және сыртқы нарықтарда газ сатумен айналысады, газ құбырлары мен газ қоймаларын әзірлейді, қаржыландырады, салады және пайдаланады.

ҚТГ Қазақстандағы жалпы ұзындығы 20,6 мың км астам магистральдық газ құбырларының ірі желісін, оның ішінде 2,728 мың км газ бұру құбырларын және ұзындығы 59 мың км астам газ тарату желілерін пайдалануды жүзеге асырады, тасымалдау газын 42 компрессорлық станция және 238 газ айдау агрегаты қамтамасыз етеді.

«Интергаз Орталық Азия» АҚ магистральдық газ құбыры бойынша ұлттық оператор және ҚТГ-ның 100% еншілес кәсіпорны болып табылады.

Бүгінгі таңда ИОА жалпы ұзындығы 12 532 км және қуаты жылына 185,5 млрд м³ магистральды газ құбырлары арқылы Қазақстан аумағы бойынша табиғи газды экспорттауды, ішкі тасымалдауды және транзиттеуді жүзеге асырады.

ИОА үш жерасты газ қоймаларын (ЖГҚ) пайдаланады:

- Ақтөбе облысындағы Бозой ЖГҚ;
- Оңтүстік Қазақстан облысындағы Полторацкое ЖГҚ;
- Жамбыл облысындағы Ақыртөбе ЖГҚ.

«Азия газ құбыры «ЖШС «ҚазТрансГаз» АҚ және Trans-Asia Gas Pipeline Company Ltd. тепе-тең бірлескен кәсіпорны болып табылады. (акционер - CNODC компаниясы, CNPC еншілес кәсіпорны). Бірлескен кәсіпорын «Қазақстан-Қытай» газ құбырын қаржыландыру, салу және пайдалану мақсатында құрылды. Жобаның мақсаты - ҚХР бағытында түрікмен және өзбек газының транзитін қамтамасыз ету, қазақстандық газдың ҚХР-ға экспортын жүзеге асыру, сондай-ақ Қазақстанның оңтүстік өңірлерін газбен үздіксіз қамтамасыз ету. Газ құбыры үш тармақтан тұрады:

«А», «Б» — жалпы ұзындығы 2 612 км және қуаты жылына 30 млрд м³, «С» — ұзындығы 1 304 км және қуаты жылына 25 млрд м³.

«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС «ҚазТрансГаз» АҚ және Trans-Asia Gas Pipeline Company Ltd тепе-тең бірлескен кәсіпорны болып табылады (акционер - CNODC компаниясы, CNPC еншілес кәсіпорны). Жобаның Қазақстан үшін аса маңызды стратегиялық мәні бар, ол Қазақстан Республикасының оңтүстік өңірлерін

Басқарушы компания	«Интергаз Орталық Азия» АҚ (ИОА)	«Азия газ құбыры» ЖШС (АГҚ)	«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС (БШГ)	«ҚазТрансГаз Аймақ» АҚ (ҚТГА)
ҚМГ үлесі	ҚТГ: 100%	ҚТГ: 50%	ҚТГ: 50%	ҚТГ: 100%
Негізгі бағыттар	Экспорт, ішкі нарық және транзит	Қытайға экспорт пен транзит, ішкі нарық	Қытайға экспорт, ішкі нарық	Ішкі нарыққа магистралды тасымалдау (МГ), газ тарату жүйелері бойынша тасымалдау (РС)
Негізгі маршруттар	Қазақстан, Ресей, Өзбекстан мен Түрікменстан	Қазақстан — Қытай	Бейнеу — Бозой — Шымкент	к/ж
Жалпы ұзындығы, км	15 260	3 916	1454	59 182
Қуаты, жылына млрд м³	198	55	15	-

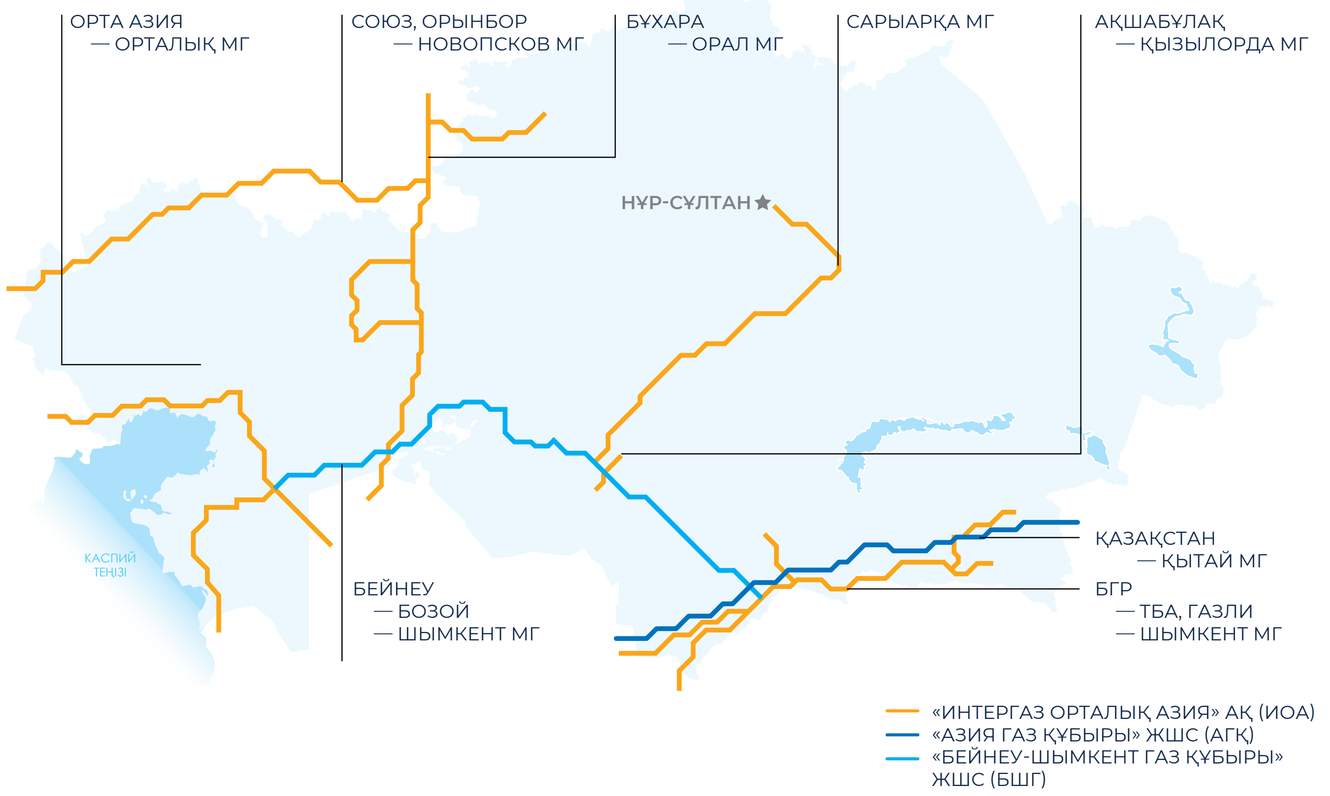

табиғи газбен қамтамасыз етеді, қазақстандық газдың экспорттық жеткізілімдерін әртараптандыруға мүмкіндік береді, еліміздің энергетикалық қауіпсіздігін қамтамасыз етеді, бірыңғай газ тасымалдау жүйесін құрады.

«Бейнеу-Бозой-Шымкент» магистральдық газ құбыры «Қазақстан-Қытай» газ құбырының екінші учаскесі болып табылады. Газ құбыры Батыс мұнай және табиғи газ кен орындарын елдің оңтүстік өңірлерімен, сондай-ақ «Бұхара газды өңірі-Ташкент-Бішкек-Алматы» және «Газли-Шымкент» магистральдық газ құбырларымен және «Орталық Азия-Қытай» газ құбырының «С» желісімен байланыстырады. БШГ нақты ұзындығы — 1 454 км, ал өткізу қабілеті - жылына 15 млрд м³.

«ҚазТрансГаз Аймақ» АҚ — бұл газдандырылған барлық он облыста және республикалық маңызы бар үш қалада 59 мың км астам тарату және 2,728 мың км магистральдық газ құбырларын пайдаланатын Қазақстан Республикасының газбен жабдықтаушы ірі компаниясы.
ҚТГА негізгі міндеттері:

- тауарлық газ жеткізуді ұйымдастыру;
- газды тарату желілері арқылы тасымалдау;
- өңірлердегі газ тасымалдау активтерін басқару.

Компания	МГҚ/газ құбыры	Ұзындығы, км	Қуаты, жылына млрд м³
ИОА	«Союз» МГҚ, Орынбор-Новопсков	805	40,4
	«Орта Азия-Орталық» МГҚ	4 149,2	47,2
	«Бұхара-Орал» МГҚ	1 567,8	44,6
	«БГӨ-ТБА» МГҚ [1], «Газли — Шымкент»	1 903,4	24,4
	«Ақшабұлақ — Қызылорда» МГҚ	123	0,42
	«Сарыарқа» МГҚ [2]	1 061,3	2,7[3]
АГҚ	«Қазақстан — Қытай» МГҚ	3 916	55
БШГ	«Бейнеу — Бозой — Шымкент» МГҚ	1 454	15

[1] «Бухара газды өңір — Ташкент — Бішкек — Алматы».
[2] «Сарыарқа» МГ ИОА-ға жалға берілді, бірақ акционерлері «Самұрық-Қазына» АҚ (50%) және «Baiterek Venture Fund» АҚ (50%) болып табылатын «АстанаГаз ҚМГ» АҚ меншігінде.
[3] Газ құбырының бірінші кезеңі үшін жобалық және нақты қуаты жылына 2,2 млрд м³ құрайды.

Газды магистралды тасымалдау

2021 жылғы 1 қаңтардан бастап 8 қарашаға дейін ҚМГ магистральдық газ құбырлары бойынша газ тасымалдау көлемі 81 851 млн м³ құрады. 2020 және 2021 жылдардағы толық жылдық көлемдерді салыстырсақ, магистральды газ құбырлары бойынша газ тасымалдау 10,2%-ға ұлғайды және 95 422 млн м³ құрады. Көрсеткіштердің өсуі негізінен Орта Азия газының Ресей мен Қытайға транзиттік ағындарының ұлғаюымен, сондай-ақ Қазақстанның ішкі нарығында газ тұтынудың өсуімен байланысты. Сонымен қатар, ішкі нарықтың қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін газ көлемінің бір бөлігін қайта бөлу салдарынан, сондай-ақ ірі өнім берушілердің тауарлық газ өндірісін азайтуынан экспортқа газ тасымалдау көлемінің төмендеуі байқалады.

Өңірлерге газ тарату және газдандыру

2021 жылы екі жобаның іске асырылуы сәтті аяқталды:

Алматы қаласын газдандыру, Алматы қаласындағы газ тарату желілерін жаңғырту, қайта жаңарту

Жоба 4,1 мың жаңа абонентті газбен қамтамасыз етуге мүмкіндік берді. 266 километр жаңа газ құбырлары салынды, 95,6 километр қолданыстағы газ құбырлары қайта жаңартылды, 36 газ реттегіш шкаф пункттері орнатылды.

Нұр-Сұлтан қаласында екінші кезектегі 1-ші және 2-ші іске қосу кешендерінің газ тарату желілерін салу

Ұзындығы 100,581 км газ тарату желілері «Интернациональный», «Мичурино», «Күйгенжар» үш тұрғын алаптарында жүргізілген. Бес газ реттегіш блок пункті, бес газ реттегіш шкаф пункті орнатылды. 2021 жылдың соңында «Интернациональный», «Мичурино», «Күйгенжар» тұрғын үй алаптарында 71 абонент және 1

Газ тасымалдау көлемі, млн м³

Компания атауы	2019	2020	2021
ИОА (100%)	**72 961**	**57 753**	**54 874**
экспорт	19 069	12 687	7 606
транзит	40 229	30 788	34 940
ішкі нарық	13 663	14 278	12 329
АГҚ (100%)	**45 870**	**39 776**	**41 611**
экспорт	7 090	7 011	4 938
транзит	38 280	31 878	35 294
ішкі нарық	500	886	1 379
БШГ (100%)	**10 087**	**12 694**	**10 709**
экспорт	7 091	7 011	4 907
ішкі нарық	2 996	5 682	5 802
ҚТГА (100%), ішкі нарық	**2 554**	**2 603**	**816**

ҚМГ үлесіне газ тасымалдау көлемі, млн м³

Газды магистралды тасымалдау	2019	2020	2021
ИОА (100%)	72 961	57 753	54 874
АГҚ (50%)	22 935	19 888	20 805
БШГ (50%)	5 044	6 347	5 354
ҚТГА (100%)	2 554	2 603	816
ЖИЫНЫ	103 494	86 590	81 851

2021 жылы бағыттар бойынша газ тасымалдау құрылымы, %

Компания	Экспорт	Транзит	Ішкі нарық
ИОА	14	64	22
АГҚ	12	85	3
БШГ	46	н/п	54
ҚТГА	к/ж	к/ж	100

Газдың жүк айналымының көлемі (тауар-көлік жұмыстары), млн м³×км

Компания	2019	2020	2021
ИОА (100%)	22 325	16 302	16 227
АГҚ (100%)	57 470	49 337	51 711
БШГ (100%)	14 669	17 831	14 064

ҚМГ үлесіне газдың жүк айналымының (тауар-көлік жұмыстары) көлемі,млн м³×км

Компания	2019	2020	2021
ИОА (100%)	22 325	16 302	16 277
АГҚ (50%)	28 735	24 668	25 855
БШГ (50%)	7 334	8 915	7 032

коммуналдық-тұрмыстық кәсіпорын қосылды. Жоспарланған абонент саны – 1 644.

Газ маркетингі

ҚТГ газ және газбен жабдықтау саласындағы ұлттық оператор ретінде мемлекеттің жер қойнауын пайдаланушылардан/жеткізушілерден шикі және (немесе) тауарлық газды сатып алуға басым құқығын жүзеге асырады.

Заңнамаға сәйкес жер қойнауын пайдаланушылар шикі және (немесе) тауарлық газдың көлемін, бағасын және жеткізу пунктін көрсете отырып, ұлттық операторға коммерциялық ұсыныс жібереді. Ұлттық оператор мемлекеттің басым құқығын іске асыру немесе одан бас тарту туралы шешім қабылдайды.

Қазіргі уақытта ұлттық оператор ҚМГ-ның қатысу үлесі бар мынадай компаниялардан газ сатып алуға қатысты мемлекеттің басым құқығын іске асыруда:

- «Ембімұнайгаз» АҚ (100%);
- «Қазгермұнай» БК» ЖШС (50%);
- «Қазақойл Ақтөбе» ЖШС (50%);
- «Қазақтүрікмұнай» ЖШС (100%);
- «ҚазМұнайГаз» ЖШС (100%).

Аталған компаниялардың газын ішкі нарықта сату жүзеге асырылады.

Қатысу үлестері ҚМГ тиесілі және оларға қатысты газ сатып алу бойынша мемлекеттің басым құқығы іске асырылмайтын компаниялар:

- «Амангелді Газ» ЖШС (100%);
- «ҚазГӨЗ» ЖШС (100%);
- «Теңізшевройл» ЖШС (20%);
- «Қарашығанақ Петролеум Оперейтинг Б. В.» (10%);
- «Норт Каспиан Оперейтинг Компани Н. В.» (8,44%).

Бұл компаниялардың газын ішкі нарық пен экспортқа сату жүзеге асырылады.

Газ ресурстары, млн м³

Көрсеткіш	2019	2020	2021
Газды сатып алу көлемдері	**24 200**	**23 313**	**19 087**
Қазақстандық жер қойнауын пайдаланушылар/өнім берушілер	**16 435**	**19 879**	**17 431**
ҚМГ қатысатын компаниялар	9 537	14 113	13 011
Үшінші тараптар	6 898	5 766	4 330
Газ импорты	**7 765**	**3 434**	**1 746**
Ресей	5 055	3 434	1 746
Өзбекстан	2 710	0	0

Көрсеткіш	2019	2020	2021
Экспорт	**8 806**	**7 852**	**5 188**
Ресей	1 000	560	0
Қырғызстан	264	281	250
Өзбекстан	452	0	0
ҚХР	7 091	7 011	4 938
Ішкі нарық	**14 028**	**14 811**	**12 830**
Барлығы	22 834	22 663	18 019

Тауарлық газды өткізу көлемі 2021 жылы 1 қаңтардан бастап 8 қарашаға дейін 18 019 млн м³ құрады, бұл ретте, 2020 және 2021 жылдардағы толық жылдық көлемдерді салыстыратын болсақ, көлемдердің 0,8%-ға 22 473 млн м³ дейін шамалы төмендеуі байқалады. Тауарлық газды өткізудің басым үлесі 73,1% мөлшерінде ішкі нарықтан келеді, онда тұтыну 10,9%-ға өсті. Ресей мен Қытайға газ жеткізудің қысқаруына байланысты экспорт көлемі 23,0%-ға азайып, 6 044 млн м³ құрады.

МҰНАЙ ӨҢДЕУ ЖӘНЕ МАРКЕТИНГ

Бүгінгі таңда Компанияның Қазақстан Республикасы мен Румыниядағы МӨЗ-дерін жаңғырту бойынша ірі жобалары аяқталды. Орта мерзімді перспективада Компания келесі бағыттарға назар аударуды жоспарлап отыр:

- Қазақстан Республикасындағы МӨЗ-дер бойынша - шығындарды төмендету, бизнес-процестерді трансформациялау және МӨЗ-дерді цифрландыру арқылы операциялық тиімділікті арттыру, сондай-ақ технологиялық қажеттіліктерге арналған шығындар мен отынды төмендету есебінен мұнай өнімдерін шығару көлемін ұлғайту;
- Румыниядағы МӨЗ-дер бойынша - өндірістік процестерді оңтайландыру және цифрландыру және мұнай өнімдерін өткізу маржасын арттыру мақсатында мұнай өнімдерінің оңтайлы себетін қамтамасыз ету есебінен қайта өңдеуге арналған шығындарды бір мезгілде азайта отырып, анағұрлым бағалы мұнай өнімдерінің шығуын ұлғайту арқылы тиімділікті арттыру, сондай-ақ ҚМГ Корпоративтік орталығына дивидендтер төлеу;
- мұнай-химия кешенін дамыту - ҚМГ сенімгерлік басқару шарттарында екі ірі инвестициялық жобаны іске асыруда:
  - 2021 жылы іске қосу жоспарланып отырған, қуаты жылына 500 мың тонна полипропилен өндіру жөніндегі алғашқы интеграцияланған газ-химия кешенін салу;
  - қуаттылығы жылына 1,25 млн тонна полиэтилен өндіру зауытын салу жобалау сатысында тұр.

Мұнай және конденсат маркетингі

2021 жылы ҚМГ өзі өндірген мұнай мен конденсатты өткізу көлемі 21 661 мың тоннаны құрады, оның ішінде мұнай экспорты — 13 745 мың тонна, ішкі мұнай жеткізу көлемі — 7 916 мың тонна. Ішкі жеткізілім көлемі Қазақстандағы ҚМГ-ның МӨЗ-деріне жеткізуді толығымен қамтиды: 3 549 мың тонна — АМӨЗ-де, 3 028 мың тонна — ПМХЗ-да, 875 мың тонна - ПКОП-та және 464 мың тонна - Caspi Bitum-да. Көрсеткіштердің төмендеуі негізінен коронавирустық инфекцияның таралуына және ОПЕК+ шеңберіндегі келісімге сәйкес мұнай өндіру мен тұтынудың төмендеуіне байланысты.

Мұнай және конденсатты сату, мың тонна

Активтер	2019			2020			2021		
	Экспорт	Ішкі нарық	Барлығы	Экспорт	Ішкі нарық	Барлығы	Экспорт	Ішкі нарық	Барлығы
Операциялық активтер[1]	8 472	7 137	15 609	7 524	6 849	14 373	6 126	7 916	**14 042**
Оның ішінде ЕТҰ[2]	5 325	3 453	8 778	4 911	3 517	8 428	3 805	4 458	**8 262**
Мегажобалар[3]	8 215	1	8 216	7 637	2	7 639	7 619	0	**7 619**
Жиыны	16 688	7 138	23 826	15 161	6 851	22 012	13 745	7 916	**21 661**

Өңдеуші активтер

ҚМГ активтерінің құрылымында СКШ, негізінен, мұнай өндеуді Қазақстанда төрт МӨЗ және Румынияда екі МӨЗ жүзеге асырады.

Перспективалық жобалар мен жаңа технологиялар

2021 жылы «Цифрлық егіз» үшін АМӨЗ және ПМХЗ базасын – «3D бас жоспар» инженерлік деректерді басқару жүйесін енгізу аяқталды. Бұл зауыттарға 3D технологияларын пайдалану арқылы өзгертілген процестерге көшуге мүмкіндік береді. Сондай-ақ цифрлық трансформация бағдарламасы аясында АМӨЗ және ПМХЗ технологиялық қондырғыларының нақты инженерлік модельдері енгізілуде. HYSYS арнайы бағдарламасында технологиялық процестердің «Цифрлық егіз» әзірленеді. Нақты есептеулер қондырғылардың тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

ПМХЗ-да қуаты жылына 100 мың тонна «СКГ тазарту қондырғысын салу» жобасын іске асыру үшін мердігермен EPC-келісімшартқа (жобалау, сатып алу, құрылысын жүргізу) қол қойылды, іске асыру мерзімі 2023 жыл. Сондай-ақ МӨЗ-де қуаттылығы жылына 160 000 қысқы дизельдік отынын құрайтын «Парафинсіздендіру блогын интеграциялай отырып, дизельдік отынның гидротазарту қондырғысын қайта жаңарту» жобасын іске асыру жоспарлануда, іске асыру мерзімі 2024 жылға дейін. Қазіргі уақытта базалық жобалар, ТЭН әзірленді және EPC – мердігерді таңдау бойынша тендерлік рәсімдерді өткізу жоспарлануда.

2021 жылы Атырау қаласында Air Liquide Advanced Technology компаниясымен бірлесіп «Сутегі отынында сутегі құю станциясын салумен автомобиль паркін құру» пилоттық жобасын іске асыру басталды.2022 жылдың 4-ші тоқсанында іске асыру мерзімімен бір мобильді және бір стационарлық сутегі құю станциясын салу жоспарлануда. Air Liquide Advanced Technology мобильді станциясы жүк көтергіштігі 7,5 тонна шассиі бар жүк автомобиліне орнатылады, екі тарату желісі бар - 35 және ИҚ байланысы бар 70 МПа, 76,5 Мпа қысыммен толтырылған тасымалдау модулінен тұрады. Мобильді станцияның сыйымдылығы 12,8 кг, жанармай құю уақыты автомобиль түрі байланысты 5-тен 20 минутқа дейін созылады. Стационарлық сутегі құю станциясының құрылысы екі кезеңнен тұрады. Біріншікезеңде Air Liquide компаниясы АМӨЗ-дің 2-ші сутегіні өндіру және тазарту қондырғысында сутегі өндіру блогына кірістіру және жеке өңдеуді қайта тазарту блогын монтаждау арқылы көмірқышқыл газының құрамы бойынша талап етілетін сапаға дейін сутегінің тазалығын қамтамасыз етеді. Екінші кезенде АМӨЗ компаниясы «Air Liquide Ресейімен» стационарлық сутегі құю станциясын салу бойынша EPC-келісімшарт жасасады. Будан кейін Air Liquide жанармай құю станциясын сатып алуды қарастырады.

ҚМГ мұнай өндеу зауыттары

Көрсеткіш	Қазақстан				Румыния	
	Атырау мұнай өңдеу зауыты (АМӨЗ)	Павлодар мұнай-химия зауыты (ПМХЗ)	Шымкент мұнай өңдеу зауыты (ПКОП)	Caspi Bitum	Петромидия	Вега
Орналасқан жері	Атырау	Павлодар	Шымкент	Ақтау	Нэводарь	Плоиешть
Пайдалануға беру жылы	1945	1978	1985	2013	1979	1905
Өңдеудің жобалық қуаты, млн тонна	5,5	6,0	6,0	1,0	6,0[4]	0,5
2021 жылы КСШ өңдеу көлемі, млн тонна	5,5	5,4	5,1	0,92	4,6[5]	0,3
2021 жылғы жүктеме, %	100	90	85	92	77[6]	60
ҚМГ иелік ету үлесі, %	99,53	100	49,72	50	54,63	54,63
Нельсон индексі	13,9	10,5	8,2	–	10,5	–
2021 жылы ашық мұнай өнімдерін шығару, %	63	69	80	–	80	–
МӨЗ-дің тең иелері	–	–	CNPC	CITIC	Румыния Үкіметі	Румыния Үкіметі

[1] «Өзенмұнайгаз» АҚ, «Ембімұнайгаз» АҚ, «Қаражанбасмұнай» АҚ, «Қазгермұнай» БК» ЖШС, «ПетроҚазақстан Инк.» АҚ, «Қазақтүрікмұнай» ЖШС, «Қазақойл Ақтөбе» ЖШС, «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ, «Амангелді Газ» ЖШС, «Өріктау Оперейтинг» ЖШС.
[2] «Өзенмұнайгаз» АҚ, «Ембімұнайгаз» АҚ, «Қазақтүрікмұнай» ЖШС, «Өріктау Оперейтинг» ЖШС
[3] «ҚМГ Қашаған Б.В.», «ҚМГ Қарашығанақ», «Теңізшевройл» ЖШС.
[4] Жобалық қуатқа жылына 5 млн тонна көлемінде мұнай өңдеу және жылына 1 млн тонна көлемінде өзге де КСШ кіреді.
[5] 4,86 млн тонна — жалпы өңдеу көлемі, оған шикі мұнай (3,98 млн тонна), өзге де баламалы шикізатты (0,88 млн тонна) өңдеу көлемі кіреді.
[6] «Петромидия» МӨЗ жүктемесі — Соломон әдісі бойынша 97,5% (Solomon Associates).

Бір тонна алыс-беріс шикізатын өңдеуге және тиісті шығындарға арналған орташа өлшемді тарифтер, бір тоннаға теңгемен

Зауыт	2019	2020	2021
АМӨЗ	37 436	41 168	42 434
ПМХЗ	19 805	20 904	23 033
ПКОП	24 485	30 783	35 191
Caspi Bitum	18 010	18 003	18 472

ҚМГ үлесіне көмірсутек шикізатын өңдеу көлемі, мың тонна

Зауыт	2019	2020	2021
АМӨЗ	5 388	5 016	5 473
ПМХЗ	5 290	5 004	5 407
ПКОП (50%)	2 701	2 397	2 582
Caspi Bitum (50%)	443	433	464
Жиыны	13 822	12 849	13 927

ҚМГ үлесіне мұнай өнімдерін өндіру көлемі, мың тонна

Мұнай өнімдері	2019	2020	2021
АМӨЗ	**4 892 (100 %)**	**4 525 (100 %)**	**4 867 (100 %)**
• Ашық түсті[1]	2 998 (61 %)	2 737 (60 %)	3 169 (65 %)
• Қара түсті[2]	1 590 (33 %)	1 383 (31 %)	1 499 (31 %)
• Мұнай химиясы[3]	166 (3 %)	250 (6 %)	52 (1 %)
• Өзгелері	138 (3 %)	155 (3 %)	147 (3 %)
ПМХЗ	**4 794 (100 %)**	**4 609 (100 %)**	**4 935 (100 %)**
• Ашық түсті	3 600 (75 %)	3 438 (75 %)	3 736 (76 %)
• Қара түсті	894 (19 %)	896 (19 %)	862 (18 %)
• Өзгелері	300 (6 %)	275 (6 %)	337 (7 %)
ПКОП (50 %)	**2 477 (100 %)**	**2 145 (100 %)**	**2 352 (100 %)**
• Ашық түсті	2 028 (82 %)	1 970 (92 %)	2 035 (87 %)
• Қара түсті	447 (18 %)	172 (8 %)	313 (13 %)
• Өзгелері	2	3	4
Caspi Bitum (50 %)	**439 (100 %)**	**428 (100 %)**	**460 (100 %)**
• Қара түсті	185 (42 %)	185 (43 %)	203 (44 %)
• Өзгелері	254 (58 %)	243 (57 %)	257 (56 %)
Жиыны	12 602	11 707	12 614

Тарифтік саясат

Қазақстанның МӨЗ-дер белгіленген тарифтер бойынша (бизнестің процессингтік схемасы) мұнайды қайта өңдеу жөніндегі қызметтерді ғана көрсетеді, мұнайды қайта өңдеу үшін сатып алмайды және алынған мұнай өнімдерін сатпайды. Мұнай жеткізушілер дайын мұнай өнімдерін өздері сатады. МӨЗ-дер тек өндірістік мәселелермен айналысады, нәтижесінде өндеу қызметі оңтайландырылады және шығындар азаяды.

Қазақстан Республикасының МӨЗ-дерінің мұнайды өңдеу қызметінің тарифтері өндіріске арналған нақты операциялық шығындардан және инвестициялық құрамдас бөліктен (өндірістің ағымдағы деңгейін қолдауға арналған күрделі салымдар, жаңғыртуға тартылған қарыздарды төлеу) түзіледі.

Қазақстанда мұнай өңдеу

Көмірсутек шикізатын өңдеу және мұнай өнімдерін өндіру

2021 жылы Қазақстанның МӨЗ-дерінде КСШ өңдеу көлемі 13 927 мың тоннаны, ал мұнай өнімдерін өндіру — 12 614 мың тонна

[1] Бензин, дизель отыны, әуе отыны және сұйытылған газ.
[2] Мазут, вакуумдық газойль және битум.
[3] Бензин мен параксилол.

(ҚМГ үлесіне) дайын өнімді құрады. 2020 жылмен салыстырғанда есепті кезеңде КСШ өңдеу және мұнай өнімдерін өндіру көрсеткіштері тиісінше 8,4%-ға және 7,7%-ға өсті. Өсімге өңдеудің пандемияға дейінгі көрсеткіштеріне жету және орташа жылдық көрсеткіштерге оралу оң ықпал етті.

ҚМГ-ның өз мұнайынан мұнай өнімдерін өндіру және маркетинг

ҚМГ өз мұнайынан мұнай өнімдерін өндіруге арналған шикізат АМӨЗ, ПМХЗ және ПКОП-қа ӨМГ, ЕМГ, ҚТМ және ӨО компанияларынан жеткізіледі. Өңдеуден кейін мұнай өнімдері көтерме нарық бағаларымен ішкі нарыққа және экспортқа сатылады.

2021 жылы ӨМГ, ЕМГ, ҚТМ және ӨО өңдеу үшін 4 458 мың тонна мұнай, оның ішінде 2 781 мың тонна АМӨЗ, 1 527 мың тонна ПМХЗ және 150 мың тонна ПКОП жеткізді. МӨЗ-дер 4 419 мың тонна мұнай өнімдерін өндірді, бұл ретте ашық түсті мұнай өнімдерін өндіру 59%, қара түсті мұнай өнімдерін өндіру — 23%, мұнай-химия өнімдерін өндіру - 0,6% және өзге де мұнай өнімдерін өндіру 17%-ды құрады.

ӨМГ, ЕМГ, ҚТМ және ӨО-дан сатып алынған мұнайды өңдегеннен кейін өндірілген мұнай өнімдері ҚР МӨЗ-нен көтерме саудада өткізіледі. 2021 жылы 4 454 мың тонна мұнай өнімдері сатылды, олардың негізгі бөлігін ақшыл мұнай өнімдері мен мазут (77%) құрады.

Мұнай өнімдерінің басым бөлігі ішкі нарықта сатылды (4 454 мың тоннаның 3 577 мыңы немесе 80%-ы), ал қалған бөлігі экспортқа жөнелтіледі (877 мың тонна). 2020 жылмен салыстырсақ, ашық түсті мұнай өнімдерін экспорттауға тыйым салуына байланысты мұнай өнімдерін

2021 жылы МӨЗ-де өз мұнайынан мұнай өнімдерін өндіру, мың тонна

Мұнай өнімдері	АМӨЗ	ПМХЗ	ПКОП	Барлығы	2021 жылғы 12 айдағы мұнай өнімдерінің орташа көтерме бағалары, бір тоннаға теңгемен
Ашық түсті	1 538	964	105	2 606	165 873,50
Қара түсті	764	248	20	1 032	122 543,60
Мұнайхимиясы	27	0	0	27	253 532,90
Өзгелері	416	318	21	755	33 628,95
Барлығы	2 744	1 530	146	4 419	134 191,43

ҚМГ үлесіне КСШ өңдеу көлемі, мың тонна

Зауыт	2019	2020	2021
Петромидия	6 331	4 864	4 586
Вега	436	364	321
Жиыны	6 767	5 228	4 907

ҚМГ үлесіндегі мұнай өнімдерін өндіру көлемі, мың тонна

Зауыт	2019	2020	2021
Петромидия	**6 172**	**4 749**	**4 470**
• Ашық түсті[1]	5 225	4 009	3 590
• Қара түсті[2]	736	575	530
• Өзгелері	211	165	152
Вега	**442**	**361**	**320**
• Қара түсті	120	123	93
• Өзгелері	321	238	226
Жиыны	6 614	5 110	4 790

экспортқа жеткізу үлесі - 12%-ға төмендеді.

Румынияда мұнай өңдеу

ҚМГИ негізгі қызметі КСШ өңдеу және мұнай өнімдерін көтерме және бөлшек саудада өткізу болып табылады. Шикізатты бастапқы өңдеумен ҚМГИ жеке «Петромидия» МӨЗ-і, ал қайталама өңдеумен — «Вега» МӨЗ-і айналысады. «Петромидия» және «Вега» зауыттары мына схема бойынша жұмыс істейді: зауыт өзінің балансына КСШ сатып алады, оны өңдейді, содан кейін өзінің ЖМҚС бөлшек желісі арқылы көтерме немесе бөлшек саудада өткізеді.

Сондай-ақ ҚМГИ тығыздығы жоғары және төмен полипропилен мен полиэтилен (LDPE және HDPE) өндіретін ірі мұнай-химия кешеніне тиесілі. Аталған ҚМГИ ЕТҰ-дан басқа - «ҚМГ Трейдинг АГ» ҚМГИ МӨЗ-дерінде өндірілген, сондай-ақ үшінші тараптар өндірген шикі мұнай мен мұнай өнімдерінің трейдингімен айналысады.

[1] Бензин, дизель отыны, әуе отыны және сұйытылған газ.
[2] Мазут, вакуумдық газойль және битум.

2021 жылы Румыниядағы МӨЗ-дерде көмірсутек және өзге де шикізатты өңдеу көлемі 4 907 мың тоннаны, ал мұнай өнімдерін өндіру 4 790 мың тоннаны құрады. Көрсеткіштер 2020 жылмен салыстырғанда орта есеппен 6%-ға төмендеді, өткен жылмен салыстырғанда шикі мұнайды өңдеу көлемінің төмендеуі 2021 жылғы шілде айының басында Петромидия МӨЗ-де болған оқиғамен байланысты, ол дизельдік отынын гидротазарту қондырғысының жануына әкеп соқты. Жедел шаралар қабылданып, барлық қондырғылар тоқтатылды. МӨЗ 24 қыркүйекте шектеулі режимде іске қосылды.

2021 жылы URALS сұрпының шикі мұнайына бағаның белгіленуі және өндірілген мұнай өнімдеріне (бензин, дизель, нафта, сұйытылған газ, авиаотын, мазут, пропилен, күкірт және мұнай коксы) бағаның белгіленуі арасындағы айырма ретінде есептелген «Петромидия» МӨЗ-нің өңдеу маржасы бір баррельге 1 АҚШ долларын құрады, өткен жылғы минус көрсеткіштермен салыстырылып беріліп отыр. (жүріп-тұруға карантиндік шектеулерді алып тастағаннан кейін мұнай өнімдеріне деген сұраныстың біртіндеп қалпына келуіне байланысты).

ҚМГИ трейдингтік операциялары аясында 2021 жылы қайта сатуға арналған шикі мұнай көлемі 8,3 млн тоннаны құрады. Көрсеткіштердің 2,4%-ға төмендеуі негізінен COVID-19 пандемиясы салдарынан сұраныстың азаюымен байланысты.

ҚМГИ бөлшек сауда желісі

Румынияның ритейл нарығы - бұл ҚМГИ мұнай өнімдерін өткізудің ең табысты нарығы. 2021 жылы Румынияның бөлшек сауда желісін дамыту мақсатында Қазақстан - Румын инвестициялық қоры аясында 25 жаңа ЖМҚС салу бағдарламасы аяқталды.

«Петромидия» МӨЗ-нің өңдеу маржасы

Өлшем бірлігі	2019	2020	2021
Бір тоннаға АҚШ долларымен	31,7	–5	7,2
Бір баррель үшін АҚШ долларымен[1]	4,2	–0,7	1

Қайта сатылатын шикі мұнай, мың тонна

	2019	2020	2021
Қайта сатуға арналған шикі мұнай	10 911	8 522	8 342

2021 жылы Румыниядағы ҚМГИ бөлшек сауда нарығының үлесі 16,3%-ды құрайды, бұл 2020 жылмен салыстырғанда 0,6%-ға жоғары (2020 жылы 15,7%-ға қарсы 2021 жылы 16,3%) және 2019 жылғы деңгейден жоғары (14,8%).

2021 жылдың соңында ҚМГИ бөлшек желісіне мыналар кірді:

- Румыния: 295 ЖМҚС және 918 сату пункттері (DOEX, RBI және Cuves). Келесі станциялар ашылды: 3 CODO, 8 DODO, 10 DOEX ,45 шағын резервуар (RBI) және 86 CUVE;
- жақын шетел елдері: 280 ЖМҚС және сату пункттері, оның ішінде Болгарияда — 60 ЖМҚС, Грузияда — 121 ЖМҚС (негізгі өңірлерде 13 станция ашылды), Молдовада — 99 ЖМҚС (бөлшек сауда желісін 2020 жылмен салыстырғанда 7 жаңа DOCO станцияларына ұлғайту, бірақ сату бойынша 6 станцияға төмендету 2022 жылғы жоспармен салыстырғанда ауылдық аудандардағы кейбір станциялардың шығындылығына байланысты).

[1] Тоннаны баррельмен есептеу үшін 7,6 коэффициенті пайдаланылды.

МҰНАЙ ХИМИЯСЫ

Полипропилен

2021 жылғы желтоқсанда Атырау облысындағы KPI газ-химия кешенінде полипропиленнің 65-тен астам түрлі маркаларын өндіретін зауыттың негізгі құрылысы аяқталды. Зауытты 2022 жылдың наурызында пайдалануға беру жоспарланып отыр. Жобаны іске асырудың арқасында «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ өз қызметінде көмірсутектерді неғұрлым терең өңдеуді жаңа бағытты игеруде. Осылайша, Қазақстанда жаңа сала - мұнай-газ химиясы пайда болуда, оның ел мен Атырау облысы үшін, атап айтқанда, жоғары экономикалық және әлеуметтік әсері бар. Кешеннің қуаттылығы - жылына 500 мың тонна полипропилен, ол машина жасауда, медицинада және электротехникада базалық шикізат болып табылады, ыстық сумен жабдықтауға, кеңсе техникасына және тұрмыстық электроникаға, халық тұтынатын тауарларға, бақша және кеңсе жиһазына арналған буып-түю материалдарын, ыдыстарды, талшықтарды, құбырлар мен фитингтерді өндіру үшін қолданылады.

KPI жобасында заманауи технологиялар қолданылады - бұл кәсіпорынға толығымен цифрлық болуға мүмкіндік береді. Өнімдерді буып-түю, авто және теміржол көлігіне қоймалау және тиеу сияқты қойма операцияларын адамдардың қатысуынсыз арнайы робототехника жүзеге асырады. Ал мамандандырылған IT-шешімдер мен корпоративтік есепке алу жүйелері операцияларды жоспарлаудан бастап дайын өнімді түпкілікті тұтынушыға өткізуге дейінгі барлық деректердің жоғары дәлдікті есебін жүргізуге мүмкіндік береді.

Кәсіпорындағы өндіріс барлық экологиялық талаптарға толық сәйкес келеді. Шикізат - зиянды қоспалардан тазартылған пропан, ол өндіріс тізбегі арқылы пропиленге, содан кейін полипропиленге айналады. Осы процестер барысында күкіртті сутек, күкіртті ангидрид және хош иісті көмірсутектер сияқты қауіпті зиянды заттардың түзілуі жоққа шығарылады.

Кешен суды тұтыну тұрғысынан да экологиялық таза - оның технологиялық процестер үшін айналмалы сумен жабдықтаудың тұйық циклі бар. «Karabatan Utility Solutions» ЖШС тазарту құрылғылары кешенімен кіріктіру арқасында ағын суларды толықтай кәдеге жарату және оларды қайта пайдалану есебінен су тұтынуды төмендету бойынша міндет шешілуде.

Полиэтилен

Полиэтилен өндірісі бойынша интеграцияланған газ-химия кешені құрылысының екінші кезеңі шеңберінде 2021 жылғы 7 қазанда ҚМГ мен «СИБУР» ЖАҚ арасында «Полиэтилен» (ПЭ) жобасы бойынша ынтымақтастық туралы келісімге қол қойылды. Осылайша, әлемдік полимер өндірушілерінің ТОП-5 құрамына кіретін және осындай ауқымды жобаларды сәтті жүзеге асыруда айтарлықтай тәжірибесі бар стратегиялық серіктес анықталды. 2022 жылдың сәуіріне дейін «СИБУР» ЖАҚ-ның « ПЭ жобасына кіру жөніндегі міндетті құжаттамаға қол қою жөніндегі іс-шараларды одан әрі FEED сатысына көшіру жоспарланып отыр. Жобаның жобалық қуаты: жылына 1 250 мың тонна полиэтиленді құрайды. Жобаны іске асырудың болжамды мерзімі - 2027 жыл.

Сонымен бірге, жобаны шикізатпен (этан) қамтамасыз ету стратегиялық әріптестің басты шарттары болып табылады. Осыған байланысты «Теңізшевройл» ЖШС-мен бірлесіп қуаты 9,7 млрд м³ газ бөлу қондырғысын - құрғақ газдан этан алу үшін қажетті инфрақұрылымды салу мәселесі пысықталуда.

Полиэтилен және этиленнің сополимерлері құбырларды, фитингтерді, табақтарды, жеңдік үлдірді, жалпақ желілі үлдірді, талшықты, тоқылмаған материалдарды, моножіптерді, үлдір жіптерді, орау материалдарын, техникалық, тұрмыстық, медициналық мақсаттағы бұйымдарды, тамақ өнімдерімен жанасуға арналған бұйымдарды, ойыншықтарды және т. б. дайындауға арналған.

Қасиеттері мен мақсатына байланысты полиэтилен келесі түрлерге бөлінеді:

- тығыздығы бойынша: тығыздығы төмен сызықтық полиэтиленге(ЭБЖ), тығыздығы орташа полиэтиленге (ЭБЖ) және тығыздығы жоғары полиэтиленге (ЭБЖ / МЭНД);
- құрамы бойынша: этилен гомополимерлеріне және бутен, гексен немесе октен сияқты альфа-олефиндері бар этилен сополимерлеріне;
- құрылымы бойынша: бимодальдық және мономодальдық сорттарға (кең, орташа және тар молекулалық-массалық таралуымен).

Өндіріс технологиясына байланысты жоғары, төмен және орташа қысымды полиэтилен ерекшеленеді. Осы түрлерінің әрқайсысы қолдану аясын анықтайтын өзіндік қасиеттер кешенімен сипатталады.

Полиэтиленнің химиялық қасиеттері

Түйіршіктелген полиэтилен қауіпті емес, улы емес өнімдерге жатады. Бөлме температурасында ол қоршаған ортаға улы заттар шығармайды және тікелей байланыс арқылы адам ағзасына зиянды әсері жоқ. Онымен жұмыс істеу арнайы сақтық шараларын қажет етпейді.

Деммен жұту және өкпеге ену кезінде полимердің ұсақ шаңы олардағы баяу талшықты өзгерістерге әкелуі мүмкін.

Полиэтиленнің төмен электр өткізгіштігіне байланысты статикалық электр зарядтары пайда болуы мүмкін.

Тұрақты күйдегі полиэтилен қоршаған ортаға қауіп төндірмейді, өйткені ол қоршаған орта температурасында басқа заттар немесе факторлар болған кезде ауа мен ағынды суларда улы қосылыстар түзе алмайды. Полиэтилен және оған кіретін қоспалар озонды бұзатын заттар емес.

Каучук, изобутан

2021 жылғы 30 қарашада «Бутадиен және оның туындыларын өндіру» жобасы бойынша «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ мен «Татнефть»ЖАҚ арасында бірлескен қызмет туралы келісімге қол қойылды. Жобаға сәйкес болашақ кәсіпорынның болжамды қуаты - жылына 186 мың тоннаға дейін бутадиен каучуктері: жылына 96 мың тоннаға дейін ДССК (дивинил стирольді синтетикалық каучук) және жылына 90 мың тоннаға дейін СБС (стирол-бутадиен-стирол), сондай-ақ жылына 170 мың тоннаға дейін изобутан. Жобаны іске асырудың алдын ала мерзімі - 2026 ж.

DSSK (дивинил стироль синтетикалық каучук) - жақсы тозуға, аязға және динамикалық төзімділікке ие экологиялық таза жасыл шиналар өндірісінде қолданылады. DSSK сонымен қатар жеңдер, таспалар, аяқ киім және басқа резеңке бұйымдарды өндіруде қолданылады.

SBS (стирол-бутадиен-стирол) – битумды модификациялау үшін, адгезивтер, желімдер мен резеңке өндірісінде қолданылады. Ол өте берік (оның ішінде созылғанда) және тұтқыр болып келеді.

Изобутан - изобутилен алуға арналған шикізат, өз кезегінде, бутилкаучук алуға арналған шикізат. Сондай-ақ алкилдеу процесі және метил-трет-бутил-эфирінің өндірісі үшін шикізат ретінде пайдаланылады. Жоғары октандық санына байланысты изобутан ішкі жану қозғалтқыштары үшін жанармай компоненті ретінде қолданылады. Сондай-ақ изобутан көбінесе аэрозольді баллондарда толтырғыш ретінде қолданылады.

СЕРВИСТІК ЖОБАЛАР

ҚМГ өндірістің ағымдағы деңгейін қолдау, жаңа жобаларды дамыту және бәсекеге қабілеттілікті арттыру арқылы сервистік бағыттарды үйлестіреді, сондай-ақ қызметін жүзеге асыратын өңірлерде әлеуметтік тұрақтылықты сақтаудағы өзінің жетекші рөлін ескереді. Мұнай сервисі әлеуметтік сезімтал бағыт болып табылатынын, сондай-ақ жекелеген бағыттар тиімсіз болып табылатынын атап өту қажет. Сондықтан олар ағымдағы өндірістік қажеттілікке қарамастан қызметкерлер санын сақтай отырып және ұжымдық шарт шеңберіндегі барлық міндеттемелерді: төлемдер, медициналық сақтандыру және біліктілікті арттыру шығындарын жүзеге асыра отырып, қосымша шығындарға ұшырайды.

СЕРВИСТІК ИНФРАҚҰРЫЛЫМ

ҚМГ сервистік қызметін 11 негізгі компания қамтамасыз етеді.

Сервистік қызметтің бағыттары

- Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау және игеру.
- Ұңғымаларды жерасты және күрделі жөндеу.
- Жүк және жолаушыларды тасымалдау, кен орындарына Көліктік-технологиялық қызмет көрсету.
- Электр қондырғылары мен катодтық қорғаныс құралдарына техникалық қызмет көрсету, жөндеу, баптау және сынау, Электр жабдықтарын іске қосу-жөндеу жұмыстары және ағымдағы жөндеу.
- Жерүсті және теңіз бұрғылау қондырғыларын пайдалану, Мұнай және газ өндіруді жобалау, бұрғылау қызметтері.
- Өлшеу құралдарына, автоматика және телемеханика жүйелеріне техникалық қызмет көрсету, мұнай кәсіпшіліктерінде телекоммуникация, радиобайланыс, кабельдік,спутниктік теледидар қызметтерін ұсыну; өлшеу құралдарын тексеру және жөндеу; күзет сигнализациясына техникалық қызмет көрсету.
- Көліктің GPS мониторингіне қызмет көрсету.
- Мұнай тасымалдау үшін болат және шыны-пластикалық құбырларды салу, газ құбырларын салу және мұнай және айдау ұңғымаларын жайластыру.
- Мұнай құбырларын, су тартқыштар мен автожолдарды қайта жаңарту.
- Ауыз суды өндіру және тасымалдау, теңіз суын тасымалдауды қамтамасыз ету.
- Әлеуметтік объектілерді тамақтандыруды, қызмет көрсетуді ұйымдастыру және т. б.

Өндірістің ағымдағы деңгейін қолдау мақсатында ҚМГ жыл сайын тиімді өндірістік процесті қамтамасыз ету, қызметкерлердің еңбек жағдайларын жақсарту, негізгі құралдарды жаңарту бойынша іс-шаралар өткізеді. 2021 жыл ішінде жекелеген мұнай сервистік ЕТҰ көрсететін қызметтерге тарифтерді ұлғайту бойынша жұмыстар жүргізілді, атап айтқанда «Oil Services Company» ЖШС Қаламқас және Жетібай кен орындарында бұрғылау бойынша,ұңғымаларды күрделі жөндеу (ҰКЖ) және ұңғымаларды жоспарлау жөндеу (ҰЖЖ) бойынша, соның ішінде «Ойл Транспорт Корпорейшэн» ЖШС автокөлік және арнайы техниканы ұсыну бойынша қызметтерге тарифтер ұлғайды.

Даму жобалары

«Маңғыстау облысының Жаңаөзен қаласын әлеуметтік-экономикалық дамытудың 2019-2025 жылдарға арналған кешенді жоспарын бекіту туралы» Үкімет қаулысын іске асыру шеңберінде ҚМГ Жаңаөзен қаласында ГӨЗ салу жобасын іске асыру бойынша жұмыстар жүргізуде. Жобаны іске асыру ҚМГ үшін маңызды мәнге ие, өйткені қазіргі уақытта технологиялық жабдықтың жоғары деңгейде тозуы және нормативтен тыс пайдаланылуы салдарынан жұмыс істеп тұрған ҚазГӨЗ-ін толық тоқтату қаупі бар, бұл газды қайта өңдеуге жеткізетін жер қойнауын пайдаланушылардың мұнай және газ өндіру объектілерін толық тоқтату түріндегі салдарға әкеп соғады, тауарлық (құрғақ) газ және сұйытылған мұнай газы тапшылығына әкеледі. . Жаңа ГӨЗ құрылысын аяқтау 2024 жылға жоспарланып отыр.

2021 жылғы 12 тамызда Caspian Drilling Company Ltd теңіз және логистикалық базасында. Каспий теңізінің Әзірбайжан секторында бұрғылау жұмыстарын жүргізу үшін сәтті модификациядан кейін ӨКБҚ-ның теңізге шығуына арналған салтанатты рәсім өтті. 15 жылдың 2021 тамызында SPBU бұрғылау жұмыстарын сәтті жүргізетін SWAP құрылымы NKX-01 алғашқы ұңғымасына орнатылды.

«Сәтті» өздігінен көтерілетін қалқымалы бұрғылау қондырғысы (ӨКБҚ) - әлемдік стандарттарға сәйкес Қазақстанда тұтастай салынған алғашқы бұрғылау қондырғысы. Бұған дейін 2019 жылғы 25 қаңтарда ҚМГ мен Әзірбайжан Республикасының Мемлекеттік мұнай компаниясы (SOCAR) компаниялар арасындағы

"САТТІ" ӨЗДІГІНЕН КӨТЕРІЛЕТІН ҚАЛҚЫМАЛЫ БҰРҒЫЛАУ ҚОНДЫРҒЫСЫН МОДИФИКАЦИЯЛАУ ОНЫҢ ЖҮК КӨТЕРІМДІЛІГІН

453 ТОННАДАН
680 ТОННАҒА ДЕЙІН
АРТУҒА МҮМКІНДІК БЕРЕДІ

өзара түсіністік туралы Меморандумға, сондай-ақ операторы British Petroleum компаниясы болып табылатын Каспий теңізінің Әзірбайжан секторындағы Абшерон құрылымында бұрғылау жөніндегі ББК-ны бірлесіп пайдалануды көздейтін бірлескен қызмет туралы келісімге қол қойды. ӨКБҚ модификациясы оның жүк көтергіштігін 453-тен 680 тоннаға дейін арттыруға мүмкіндік берді.

Жобаны іске асыру ҚМГ бәсекеге қабілеттілігін арттыруға мүмкіндік берді, теңіз бұрғылау көшбасшыларының қатарына кіруге мүмкіндік береді және әлемдік критерийлерге сәйкес өндірістік персоналдың кәсіби дайындық деңгейін арттырады.

Бұдан әрі, ҚМГ 2022 және одан кейінгі жылдарға арналған мұнай-сервистік бағытты қолдау және дамыту үшін мұнай өндіруді ұлғайтуға ықпал ететін мұнай-сервистік қызметтердің сапасын арттыру мақсатында мынадай стратегиялық бастамаларды белгіледі:

- Мұнай-сервистік қызметтердің тиімді мақсатты портфелін қалыптастыру;
- Мұнай-сервис компанияларын шығынсыздық деңгейіне шығару.

Осы мақсаттарға қол жеткізу үшін бизнес-процестерді автоматтандыру, бөлек есепке алуды енгізу, өндірістік процестердің тиімділігін арттыру, API Q1 және Q2 сертификаттау сияқты түрлі іс-шаралар қажет.

ИННОВАЦИЯЛЫҚ-ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ДАМУ

ҚМГ Инжиниринг

«ҚМГ Инжиниринг» ЖШС (бұған дейін «ҚазМұнайГаз» өндіру және барлау технологияларының ғылыми зерттеу институты» ЖШС) «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ ғылыми-зерттеу орталығы болып табылады. «ҚМГ Инжиниринг « ЖШС 2014 жылы ҚМГ көмірсутек ресурстарын барлауды, әзірлеуді, өндіруді және бұрғылауды кешенді ғылыми-инжинирингтік сүйемелдеу үшін құрылған. Ұйымның бас кеңсесі Нұр-Сұлтан қаласында орналасқан, екі филиалы бар: Атырау қаласында «Атырау филиалы» ЖШС және Ақтау қаласында «ҚазмұнайгазҒЗЖИ» ЖШС. Филиалдар ҚМГ активтеріне нақты уақыт режимінде тікелей қолдау көрсетеді.

«ҚМГ Инжиниринг» ЖШС және оның филиалдарының мақсаттары:

- рентабельді өндіруді ұлғайту;
- қорлар мен ресурстық базаны ұлғайту;
- өндіру мен бағдарламалардың тиімділігін жақсарту.

Осы мақсаттарға қол жеткізу үшін «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС жаһандық индустрия үшін бәсекеге қабілетті, стандартты технологиялар мен рәсімдерді айқындайды және енгізеді, сондай-ақ осы технологиялар мен рәсімдерді ҚМГ кен орындарының барлық портфелінде пайдалану үшін сараптамалық құзыреттер мен қолдауды қамтамасыз етеді.

2021 жылдың нәтижелері

ҚМГ балансында КСШ-ның 112 кен орны бар, оның 81-і белсенді игеру сатысында. Осы кен орындары бойынша өндірістік міндеттерді шешу үшін «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС бес негізгі бағыт бойынша жұмыс істейді:

- барлау;
- өндіру;
- ірі жобалар;
- жайғастыру;
- бұрғылау, ұңғымаларды ағымдағы және күрделі жөндеу.

Барлау

2021 жылы ресурстық базаның өсу әлеуетін іздеу, өңірлік зерттеулер бағдарламаларын сүйемелдеу және сейсмикалық деректерді динамикалық талдау мақсатында барлау және өндіру жобалары бойынша геологиялық-геофизикалық деректерге кешенді талдау жүргізілді. M&A шеңберінде мұнай-газ активтеріне бағалау жүргізілді.

Қаражанбас кен орнын («Қаражанбасмұнай» АҚ) жете барлаудың егжей-тегжейлі бағдарламасын әзірлеу, сондай-ақ «Өзенмұнайгаз» АҚ, «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ, «Ембімұнайгаз» АҚ, «Қазақтүрікмұнай» ЖШС кен орындары бойынша бағдарламада бекітілген іс-шаралардың орындалуына мониторингті өзектендіру жұмыстары орындалды. Бұл жұмыстар 2D/3D сейсмикалық деректерді өңдеу мен түсіндіруді сүйемелдеуді, кернді іріктеу және бағалау ұңғымаларын сынау кезінде сүйемелдеуді қамтиды.

Барлау және игеру жобаларын табысты іске асыру үшін өзекті ақпаратты уақытылы алу және тарихи геологиялық, геофизикалық және кәсіпшілік деректердің үлкен көлемін кешенді пайдалану қажет. Деректердің үлкен көлемі бар ақпараттық жүйелерді тиімді орталықтандырылған басқару бойынша міндеттерді шешу үшін «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС орталықтандырылған деректер банкінің ақпараттық жүйесін (ОДБ) енгізді.

Өндіру

Институт іс жүзінде бұрғылаудың алдыңғы қатарлы технологияларын — көлденең ұңғымаларды, көпсатылы гидравликалық үзілісі бар көлденең ұңғымаларды, бүйірлі оқпандарды кесуді және тереңдетуді сынақтан өткізді. Бұл технологиялар аз шығынмен мұнайдың айтарлықтай өсуіне қол жеткізуге мүмкіндік берді. Бұрғылау шығындарын оңтайландыру (тік ұңғымаларды бүйірлі оқпандарды кесу мен тереңдетуге ауыстыру) бірдей тиімділікпен күрделі шығындарды үнемдеуге қол жеткізеді деп күтілуде.

Геологиялық-техникалық шараларды іріктеу сапасы рентабельділік бойынша кешенді рангтеумен жалпы стандарттарды іріктеу критерийлері көбірек пайдаланылғандықтан, аз шығынмен өндірудің үлкен көлемін қамтамасыз ете отырып, артады.

Тоттануды бақылау және инфрақұрылымның тұтастығын қамтамасыз ету — ҚМГ жетілген кен орындары үшін негізгі проблемалардың бірі. Соңғы жылдары енгізілген жаңа технологиялардың мысалдары қабаттардың биозақымдалумен күресу үшін бактерицидті айдау, коррозия ингибиторларын айдау және өндіруші ұңғымалардағы сорғыларды қабылдауға тұз салу, сондай-ақ сусты қозғалтқышы бар сорғыларды және қорғаныс жабыны бар сорғы-компрессорлық құбырларды енгізу болып табылады. Бұл іс-шаралар оң техникалық-экономикалық нәтиже берді және терең сорғы жабдықтарының жөндеуаралық кезеңін ұлғайтуға мүмкіндік берді, бұл аз шығынмен мұнайдың үлкен көлемін алуды білдіреді.

Өндіру блогы қызметінің табысты нәтижелерінің жарқын мысалы - «Қазақтүрікмұнай» ЖШС-да өндіруді ұлғайту үшін оңтайлы геологиялық-техникалық іс-шараларды әзірлеу және қолдану. Іс-шараларды өткізуге жұмсалған шығындар бес айда ақталды. Қазіргі заманғы технологияларды қолдану қол жеткізілген өндіру деңгейін бес жыл бойы ұстап тұруға мүмкіндік береді. Табысты тәжірибені ҚМГ-ның басқа да кен орындарына тарату жоспарланып отыр.

Ірі жобалар

«ҚМГ Инжиниринг» ЖШС қызметінің саласына теңіз жобаларын (Қашаған , Қайран, Ақтоты), ТШО (Теңіз, Королевское) және ҚПО (Қарашығанақ) жерүсті жобаларын ғылыми-техникалық сүйемелдеу кіреді.

Компанияның ірі жобалар блогының техникалық мамандарының жұмыс топтарына, СКЖ, ТШО және ҚПО жобаларының серіктестерімен техникалық кездесулерге қатысуы әзірлеу жобаларын сапалы қарауды және шығындарды оңтайландыруды қамтамасыз етеді, бұл ҚМГ-ге осы стратегиялық активтерден түсетін қосымша құн береді.

- Теңізшевройл: БДЖ/СҚБЖ жобасы аясында көлбеу бағыт, 55 ұңғыманы топтық бұрғылау қолданылады. Королевское кен орнында қабат қысымын сақтау үшін резервуарға альб-сеноман суын айдау жобасы аяқталды. Тәулігіне 15 мың баррель көлемінде суды сынамалы айдау басталды. Этанды KLPE-ге беру мақсатында ТШО-ның тауарлық газынан бөлу жобасы бойынша жобалау аяқталды.
- Қарашығанақ: төртінші компрессор іске қосу сатысында. КЕП-1А жобалары бойыша жұмыс жүруде. Бұл жоба аясында 6-8 ұңғыманы қосымша бұрғылау өндіру деңгейінің сақталуын қамтамасыз етеді.
- Қашаған: 1 ВСМА жобасы - өнімділігі жылына 1 млрд. м³, «QazaqGaz» ҰК АҚ компаниясының газ зауытын сала отырып, өнімділігін тәулігіне 400мыңнан 450 мың баррельге дейін ұлғайту. Тәулігіне 1 млн баррельге дейін ұлғайту жобасы тұжырымдамалық тұрғыдан әзірленуде.Сонымен қатар ұңғымаларды бұрғылау үшін бұрын құмдалған аралдар пайдаланылады. «Болашақ» зауытының ағынды суларын тазарту жобасы іске асырылуда.

Ұңғымаларды бұрғылау және күрделі жөндеу

«ҚМГ Инжиниринг»-те онлайн бұрғылау құзыреттілігі орталығы жұмыс істейді, оның міндеттері - шынайы уақыт режимінде бұрғылау процесін бақылау және геологиялық-технологиялық сүйемелдеу. Сонымен бірге, бұрғылау бойынша есептіліктің бірыңғай жүйесін енгізу бойынша жұмыстар жүргізілуде.

Жаңа ұңғымаларды бұрғылау ҚМГ ЕТҰ жетілген кен орындарында мұнай өндіру деңгейін ұстап тұрудың негізгі тәсілдерінің бірі болып табылады. Тік ұңғымаларды бұрғылаумен қатар жыл сайын көлденең ұңғымаларды (КҰ) бұрғылау көлемі артып келеді. КҰ-ның негізгі артықшылықтары: кен орындарындағы ұңғымалардың жалпы санын азайту, мұнай алу деңгейінің өсуі, мұнай қабаттарының жаңа кен

орындарын және жоғары тұтқыр мұнайды игеруге тарту.

2021 жылы 16 КҰ бойынша коллекторды ашудың орташа үлесі 86%-ды құрады. Өндіру дебиттері ҚМГ ЕТҰ-ның ұқсас кен орындарындағы тік ұңғымалармен салыстырғанда орта есеппен үш-төрт есе жоғары.

Жүргізілген жұмыстардың қорытындылары бойынша ҚМГ ЕТҰ бойынша құрылысы аяқталған ұңғымалардың пайдалану бағаналарын цементтеу сапасы 2019-2021 жылдары «жақсы» тіркесу үлесінің бөлігінде 2017-2018 жылдардағы 67%-пен салыстырғанда 72%-ды құрады.

Ұңғымаларды күрделі жөндеу ұңғымалардың пайдалану қорының жұмысқа қабілеттілігін қамтамасыз етеді. Жөндеу түрлері бойынша ІҚМ тиімділігін талдау бойынша жұмыстар жүргізілуде. Бірыңғай тәртіп пен технологиялық талаптарды белгілеу мақсатында ұңғыма ішіндегі жұмыстар саласында регламенттеуші құжаттар әзірленеді. Бағана аралық қысымды (БАҚ) жою бойынша озық технологияларды іздеу және енгізу және жөндеу-оқшаулау жұмыстары бойынша жұмыстар жалғасуда.

2021 жылы ҚМГ ЕТҰ кен орындарындағы ұңғымаларда БАҚ мониторингі, басқару және жою бойынша Регламент әзірленді. Aquascreen маркалы синтетикалық құрамды пайдалана отырып БАҚ жою технологиясына тәжірибелік-өнеркәсіптік сынақтар жүргізілді.

Жерүсті жайластыру және инфрақұрылым

Кен орындарын пайдаланудың рентабельді кезеңін ұлғайту және технологиялық жүйелердің өзектілігін қамтамасыз ету мақсатында «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС жайластыру блогын ашты, оның мамандары инфрақұрылымның тұтастығы мен беріктігін қамтамасыз етеді, сондай-ақ оның жұмысын оңтайландырады.

Өндірісті автоматтандыру және көмірсутектерді есепке алу жүйесін оңтайландыру

«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның өндіруші активтерінің кен орындарында өндірілетін мұнай мен газ конденсатын есепке алу жүйесін оңтайландыру шеңберінде заманауи автоматтандыру және цифрландыру жүйелерін енгізуге көп көңіл бөлінеді. Автоматтандырылған басқару жүйелерін кезең-кезеңімен жаңғырту, мұнай мен газды өндірудің барлық кезеңдерінде ұңғымадан бастап құбыр жүйесіне өткізуге дейін заманауи өлшеу құралдарын енгізу жүргізілуде. «Жер қойнауынан алынатын мұнай мен мұнай газының көлемін өлшеу» ҚР СТ 2.151-2008 сәйкес келтіру мақсатында, сұйықтықты екі фазалы есепке алу мүмкіндігімен мұнайдың көлемдік шығысын өлшеуіштерді кориолис шығысын өлшеуіштерге (массомерлерге) ауыстыру жолымен есепке алу жүйесін жақсарту бойынша іс-шаралар жүргізілуде.

Ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС-ның маңызды бағыты болып табылады. «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС қызметкерлері БӨАжА жарақтандыру бөлігінде ЕТҰ өндірістік объектілерінің техникалық инспекцияларын жүргізеді. Инспекция деректері негізінде технологиялық процесті басқарудың автоматтандырылған жүйесі (ТПБАЖ) және мұнай, газ және суды есепке алу аспаптарының ағымдағы жай-күйіне талдау жүзеге асырылады. Өлшем бірлігін қамтамасыз ету саласындағы ҚР заңнамасының нормаларына сәйкестігі анықталады және «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның өндіруші активтеріндегі іс-шаралар жоспарларына енгізу үшін ұсынымдар әзірленеді.

Мысалы, «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ-да 2019 жылдан бастап өндірістік басқармалардың технологиялық объектілерінде телемеханика жүйелерін қайта құру бойынша жұмыстар жүргізілуде, «Қазақтүрікмұнай» ЖШС-да 2021 жылдан бастап өндірістік объектілердің ТПБАЖ-ын енгізу және Оңтүстік Қаратөбе, Лақтыбай кен орындарының және Кеңқияқ бас мұнай айдау станциясының ұңғымаларын телемеханизациялау бойынша жұмыстар жүргізілуде.

Өлшеу сапасын арттыру және ескірген өлшеу қондырғыларын есепке алудың дұрыстығын жақсарту үшін, сондай-ақ жабдықтарды біріздендіру мақсатында, «Өзенмұнайгаз» АҚ, «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ, «Ембімұнайгаз» АҚ, «Қаражанбасмұнай» АҚ және «Қазақойл Ақтөбе» ЖШС-де Топтық қондырғы (ТҚ) және Автоматтандырылған топтық өлшеу құралы (АТӨҚ) есепке алу жүйесін кезең-кезеңімен жаңғырту және ауыстыру жүргізілуде.

«Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» ҚР Кодексі талаптарының шеңберінде, айналымдағы шикі мұнай мен газ конденсатының көлемі туралы деректерді автоматты түрде тәуліктік жинауға, өңдеуге, сақтауға арналған «Шикі мұнай мен газ конденсатын есепке алудың ақпараттық жүйесі» (МЕАЖ) әзірленді. 2021 жылы ABAI ақпараттық жүйесі арқылы «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның жеті операциялық өндіруші активін есепке алудың коммерциялық торaптарынан МЕАЖ-ға деректерді беру іске асырылды

«ABAI ДЕРЕКТЕР БАЗАСЫ» МОДУЛІ ДЕРЕКТЕРДІ ЖҮКТЕУ МЕН САҚТАУДЫҢ ЖЕКЕ ЖҮЙЕСІ БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ. СОНДАЙ-АҚ ОЛ ӨНДІРІСТІК ЕСЕПТЕРДІҢ ҚАЛЫПТАСУЫН ЖӘНЕ ҚМГ-НЫҢ БАРЛАУ МЕН ӨНДІРУ ЖӨНІНДЕГІ БАРЛЫҚ АҚПАРАТҚА ШҰҒЫЛ ҚОЛЖЕТІМДІЛІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТЕДІ.

ҚАРЖЫЛЫҚ ШОЛУ

БАСҚАРМА ТӨРАҒАСЫНЫҢ ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ ҚАРЖЫ ЖӨНІНДЕГІ ОРЫНБАСАРЫНЫҢ ҮНДЕУІ

Құрметті инвесторлар, акционерлер, әріптестер мен серіктестер!

2021 жылы біз сыртқы факторлардың жиынтық әсері аясында Компанияның қаржы көрсеткіштерінің пандемияға дейінгі кезең деңгейіне біртіндеп қалпына келгенін байқадық. Мұнайға деген әлемдік сұраныстың қалпына келуі, сондай-ақ ОПЕК+ тарапынан мұнай нарығын реттеу 2021 жылы мұнай бағасының өсуінің негізгі факторларына айналды. 2021 жылы Brent маркалы мұнайдың орташа жылдық бағасы бір баррельге 71 АҚШ долларын құрады, бұл өткен жылғы көрсеткіштен 70%-ға артық.

ҚМГ қаржы тұрақтылығын сақтау Компанияның 2020 және 2021 жылдарға арналған дағдарысқа қарсы әзірленген шараларының негізгі міндеттерінің бірі болды. Жыл нәтижелері экономикалық дағдарыстың Компанияның операциялық қызметіне тигізген әсердің салдарын едәуір жұмсартып, қаржы тұрақтылығын сақтап, ұзақ мерзімді перспективада одан әрі даму үшін жеткілікті жағдайларды қамтамасыз ете алғанымызды көрсетті.

Компанияның қаржылық позициясын нығайтатын іс-шараларға ерекше назар аударылды. Бұл, өз кезегінде, ықтимал экономикалық қиындықтар жағдайында Компанияның практикалық базасын құрды. Пандемия кезінде дағдарысқа қарсы дер кезінде қабылданған шаралар бізге алдын ала болжамнан асатын қаржылық нәтижелерді көрсетуге мүмкіндік берді.

2021 жылдың соңында жалпы қарыз 8,7 млрд АҚШ долларын құрап, 1 млрд теңгеге азайды. ҚТГ бөлу нәтижесінде Компанияның борыштық жүктемесі 1,1 млрд АҚШ долларына қысқартылды. Соңғы үш жылда борышты басқару бойынша жүргізілген іс-шаралардың нәтижесінде Компанияның еурооблигациялары бойынша ірі төлемдер кестесі қайта қаралды және Компанияның ағымдағы қажеттіліктері мен стратегиялық шешімдеріне қатысты қайта бөлінді. Енді ауқымды төлем 2027 жылы ғана күтіледі. 2017 жылдан бастап борыш жүктемесі 16 млрд. доллардан 8,7 млрд. АҚШ долларына дейін төмендеді.

Жоспарлы күрделі және операциялық шығындарды оңтайландыру арқасында еркін ақша ағыны 1,6 млрд АҚШ долларына жетті. 2021 жылы біз еншілес компаниялардың қызметін кассалық алшақтықсыз қамтамасыз ете алдық.

Біз осы жылы Moody's, Fitch және S&P кредиттік рейтингтерін сақтап қалып, қаржы орнықтылығымызды растай алдық. 2022 жылы біз Компанияның стратегиялық басымдықтарына адалдығымызды сақтай отырып, сыртқы әлеуметтік-экономикалық факторлар мен жаһандық басқару практикасының ықпалын назарға ала отырып, сонымен қатар Компаниядағы ESG рөлін күшейтудің маңыздылығын да ескеріп, дағдарысқа қарсы іс-шараларды іске асыруды жалғастырамыз.

Макроэкономикалық тұрақсыздыққа қарамастан, Компания инвестициялық қоғамдастық үшін ақпаратты ашу кезінде уақытылық, толықтық және қолжетімділік қағидаттарын ұстануды жалғастырады.

Дәурен Қарабаев,
«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

КРЕДИТТІК РЕЙТИНГТЕР

ҚМГ кредиттік рейтингтерді инвестициялық деңгейде қолдауға, жоғары кредиттік бейінді сақтауға және адал қарыз алушы ретінде Компанияның іскерлік имиджін қолдауды қамтамасыз етуге ниетті. 2021 жылы қаржы тұрақтылығы бойынша жүргізілген іс-шаралардың нәтижесінде және сыртқы жағымсыз факторларға қарамастан, ҚМГ кредиттік рейтингтердің сақталуын қамтамасыз ете алды.

ҚМГ рейтингтерінің динамикасы

- 2021 жылғы 28 қаңтарда мұнай мен газды барлау, өндіру және өңдеу секторының тәуекелдерін бағалауды қайта қарағаннан кейін S&P рейтинг агенттігі ҚМГ кредиттік рейтингтерін «теріс» болжаммен «ВВ» деңгейінде растады.
- 2021 жылдың 30 сәуірінде S&P Global Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі ҚМГ-ның кредиттік рейтингін "ВВ" деңгейінде "теріс" болжаммен растады.
- 2021 жылдың 12 тамызында Moody's халықаралық рейтинг агенттігі Қазақстанның тәуелсіз рейтингінің көтерілуіне байланысты ҚМГ кредиттік рейтингісін "Ваа3"-тен "Ваа2"-ге дейін көтерді. Рейтинг бойынша болжам "позитивтен" "тұрақтыға"өзгертілді.
- 2021 жылдың 20 қыркүйегінде Fitch Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі ҚМН дефолтының ұзақ мерзімді рейтингін "ВВВ -" деңгейінде растады (егемендi рейтингтен бір тармақ төмен), болжам "тұрақты".

ҚМГ кредиттік рейтингтері

MOODY'S	S&P	FITCH
Baa1	BBB+	BBB+
Baa2 (тұрақты)	BBB	BBB
Baa3	BBB-	**BBB-(тұрақты)**
Ba1	BB+	BB+
Ba2	**BB (теріс)**	BB
Ba3	BB-	BB-

Қазақстанның егеменді рейтингтері

MOODY'S	S&P	FITCH
Baa2 (тұрақты)	BBB- (тұрақты)	BBB (тұрақты)

Толық ақпарат «Акционерлермен және инвесторлармен өзара іс-қимыл» бөлімінде берілген

2021 ЖЫЛҒЫ НЕГІЗГІ ҚАРЖЫ КӨРСЕТКІШТЕРІ[1]

2021 жылы түсім 2020 жылдағы 3 526 млрд теңгемен (8 767 млн АҚШ долл.) салыстырғанда
5 839 МЛРД ТЕҢГЕНІ
(13 704 млн АҚШ доллары) құрады

EBITDA көрсеткіші 2020 жылғы 810 млрд теңгемен (1 960 млн АҚШ долл.) салыстырғанда
1 609 МЛРД ТЕҢГЕНІ
(3 776 млн АҚШ доллары) құрады

EBITDA түзетілген көрсеткіші 2020 жылғы 664 млрд теңгемен (1 607 млн АҚШ долл.) салыстырғанда
1 256 МЛРД ТЕҢГЕНІ
(2 947 млн АҚШ долл.) құрады

Еркін ақша ағыны 2020 жылғы 50 млрд теңгемен (121 млн. АҚШ долл.) салыстырғанда,
669 МЛРД ТЕҢГЕНІ
құрады (1 570 млн АҚШ доллары).

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалпы қарыз
3 746 МЛРД ТЕҢГЕНІ
(8 676 млн АҚШ долл.) құрады, 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 4 078 млрд теңге (9 690 млн АҚШ доллары) деңгейіндегі көрсеткішпен салыстырғанда 8,1%-ға азайғанын көрсетті.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның таза борышы 2020 жылдың соңындағы
2 204 МЛРД ТЕҢГЕНІ
(6 162) млн АҚШ долл. мөлшеріндегі көрсеткішпен салыстырғанда 15%-ға төмендеп, 2 204 млрд теңгені (5 104 млн АҚШ доллары) құрады

Есепті кезеңдегі Компанияның таза пайдасы 2020 жылғы 172 млрд теңгемен (416 млн. АҚШ долл.) салыстырғанда
1 197 МЛРД ТЕҢГЕНІ
(2 810 млн АҚШ доллары) құрады.

Бас компанияның акционерлеріне тиесілі таза пайда кезең ішінде
1 216 МЛРД ТЕҢГЕНІ
(2 853 млн АҚШ доллары) құрады

Толық ақпарат «Қаржы есептілігі» бөлімінде берілген

ХҚЕС бойынша шоғырландырылған қаржы нәтижелері

Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	2021	2020
Мұнай	$/барр.	70,91	41,84
Орташа бағам	теңге / АҚШ долл.	426,06	413,26
Кезең соңындағы бағам	теңге / АҚШ долл.	431,80	420,91
Түсім	млрд теңге	5 839	3 625
	млн АҚШ долл.	13 704	8 767
Бірлесіп бақыланатын кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлесі	млрд теңге	769	281
	млн АҚШ долл.	1 804	679
Таза пайда [2]	млрд теңге	1 197	172
	млн АҚШ долл.	2 810	416
Бас компанияның акционерлеріне тиесілі кезеңдегі таза пайда	млрд теңге	1 216	273
	млн АҚШ долл.	2 853	661
EBITDA [3]	млрд теңге	1 609	810
	млн АҚШ долл.	3 776	1 960
Түзетілген EBITDA көрсеткіші [4]	млрд теңге	1 256	664
	млн АҚШ долл.	2 947	1 607
Еркін ақша ағыны [5]	млрд теңге	669	50
	млн АҚШ долл.	1 570	121
Жалпы қарыз [6]	млрд теңге	3 746	4 078
	млн АҚШ долл.	8 676	9 690
Таза қарыз [7]	млрд теңге	2 204	2 594
	млн АҚШ долл.	5 104	6 162

1 Сомалар қолайлы болу үшін тиісті кезеңдегі орташа айырбас бағамы бойынша АҚШ долларында көрсетілген (2021 және 2020 жылдардағы орташа бағамдар, тиісінше, 426,06 және 413,46 теңге/АҚШ долларын құрады, 2021 жылғы 31 желтоқсанға және 2020 жылғы 31 желтоқсанға бағамдар, тиісінше, 431,80 және 420,91 теңге/АҚШ долларын құрады).

2 Таза пайда «QazaqGaz» ҰК АҚ (бұрын – «ҚазТрансГаз» ҰК АҚ) тоқтатылған қызметінен салық салынғаннан кейінгі таза пайданы қамтиды

3 EBITDA: түсім плюс бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар кірістеріндегі үлес, нетто, минус сатып алынатын мұнай, газ, мұнай өнімдері мен өзге де материалдардың өзіндік құны, минус өндірістік шығыстар, минус жалпы және әкімшілік шығыстар, минус тасымалдау және өткізу жөніндегі шығыстар, минус табыс салығынан басқа салықтарды шегергенде.

4 Түзетілген EBITDA көрсеткіші: түсім минус сатып алынатын мұнайдың, газдың, мұнай өнімдерінің және өзге де материалдардың өзіндік құны, минус өндірістік шығыстар, минус жалпы және әкімшілік шығыстар, минус тасымалдау және өткізу жөніндегі шығыстар, табыс салығы плюс бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардан алынған дивидендті есептемегенде, минус салықтар.

5 Еркін ақша ағыны: негізгі құралдарды, материалдық емес активтерді, инвестициялық жылжымайтын мүлік пен барлау және бағалау активтерін сатып алуды алып тастағанда, операциялық қызметтен алынған ақша ағыны (бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардан алынған дивидендтерді қамтиды).

6 Жалпы борышқа облигациялар мен қарыздар кіреді (қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді). Берілген кепілдіктер есепке енгізілмеген.

7 Таза қарыз: облигациялар плюс қарыздар минус ақшалай қаражат пен оның баламалары, минус банк салымдары (қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді). Берілген кепілдіктер есепке енгізілмеген.

Кіріс пен шығын туралы шоғырландырылған есеп

Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	2021	2020	Өзгеріс
Түсім және өзге де кіріс				
Түсім	млн теңге	5 838 793	3 624 964	2 213 829
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлесі, нетто	млн теңге	768 733	280 815	487 918
Қаржылық кіріс	млн теңге	84 599	87 987	(3 388)
Бірлескен кәсіпорындардың шығуынан түсетін кіріс	млн теңге	19 835	0	19 835
Басқа операциялық кіріс	млн теңге	30 779	19 020	11 759
Түсімнің және өзге де кірістің жиыны	млн теңге	6 742 739	4 012 786	2 729 953
Шығыстар мен шығындар				
Сатып алынатын мұнайдың, газдың, мұнай өнімдерінің және өзге де материалдардың өзіндік құны	млн теңге	(3 596 491)	(1 901 236)	(1 695 255)
Өндірістік шығындар	млн теңге	(693 031)	(656 178)	(36 853)
Табыс салығынан басқа салықтар	млн теңге	(428 639)	(254 322)	(174 317)
Тозу, сарқылу және амортизация	млн теңге	(322 068)	(317 427)	(4 641)
Тасымалдау және өткізу бойынша шығыстар	млн теңге	(131 912)	(137 144)	5 232
Жалпы және әкімшілік шығыстар	млн теңге	(148 478)	(146 625)	(1 853)
Негізгі құралдардың, барлау және бағалау жөніндегі активтердің, материалдық емес активтер мен сатуға арналған деп жіктелген активтердің құнсыздануы	млн теңге	(20 724)	(243 893)	223 169
Барлау бойынша шығыстар	млн теңге	(79 083)	(19 807)	(59 276)
Бірлескен кәсіпорынға және қауымдасқан компанияға салынған инвестициялардың құнсыздануы	млн теңге	(64)	(30 654)	30 590
Қаржылық шығындар	млн теңге	(249 265)	(265 372)	16 107
Оң/(теріс) бағамдық айырма, нетто	млн теңге	17 781	(16 189)	33 970
Өзге де шығыстар	млн теңге	(24 510)	(28 094)	3 584
Шығыстар мен шығындар жиыны	млн теңге	(5 676 484)	(4 016 941)	(1 659 543)
Табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда/(шығын)	**млн теңге**	**1 066 255**	**(4 155)**	**1 070 410**
Табыс салығы бойынша шығыстар	млн теңге	(221 393)	(85 276)	(136 117)
Жалғасып жатқан қызметтен бір жыл ішіндегі пайда/(залал)	**млн теңге**	**844 862**	**(89 431)**	**934 293**
Тоқтатылған қызмет				
Салық салынғаннан кейіні тоқтатылған қызметтен түскен пайда	млн теңге	352 478	261 328	91 150
Бір жыл ішіндегі таза пайда	млн теңге	1 197 340	171 897	1 025 443
Бір жылдағы таза пайда/(шығын):				
Бас компанияның акционерлеріне тиесілі	млн теңге	1 215 561	273 237	942 324
Бақыланбайтын қатысу үлесіне тиесілі	млн теңге	(18 221)	(101 340)	83 119
	млн теңге	**1 197 340**	**171 897**	**1 025 443**

Түсім

2021 жылғы түсім 5 839 млрд теңгені (13 704 млн АҚШ доллары) құрады.), бұл 2020 жылғы көрсеткіштен 61,1%-ға жоғары. Brent маркалы мұнай бағасының жылдан жылға 69,5%-ға өсуі, АҚШ долларына шаққанда, орташа айырбас теңгенің жылдан жылға 3,0%-ға әлсіреуі және KMG International N. V. (KMGI) мұнай және мұнай өнімдері трейдингі көлемдерінің ұлғаюы түсім қарқынына негізгі оң әсерін тигізді. Түсімнің өсуі OPEC+ келісіміне сәйкес жекелеген кен орындарында өндірудің, сондай-ақ газ бен мұнай өнімдерін сату көлемдері азайғандықтан, түсімнің төмендеуімен шектелді.

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлесі

2021 жылы бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес кем дегенде екі есе өсіп, 769 млрд теңгені (1 804 млн АҚШ долл.) құрады, бұл, негізінен, «Теңізшевройл» ЖШС пайдасының 268 млрд теңгеге (617 млн АҚШ долл.), «ҚМГ Қашаған Б.В.» ЖШҚ 95 млрд. теңгеге (224 млн. АҚШ долл.), «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ 63 млрд теңгеге (148 млн АҚШ долл.) және "ҚазРосГаз" ЖШС 20 млрд теңгеге (47 млн АҚШ долл.) өсу нәтижесінде болды.

Өзіндік құн

2020 жылмен салыстырғанда, есепті кезеңде сатып алынатын мұнайдың, газдың, мұнай өнімдері мен өзге де материалдардың өзіндік құны 89,2%-ға артып, 3 596 млрд теңгені (8 441 млн АҚШ долл.) құрады. Өзіндік құнның ұлғаюы, негізінен, мұнайдың орташа бағасының өсуіне және АҚШ долларына шаққанда, теңгенің орташа айырбас бағамының әлсіреуіне байланысты.

Басқа да шығыстар

2020 жылмен салыстырғанда, 2021 жылы өндірістік шығындар аздап ұлғайып, 693 млрд теңгені (1 627 млн АҚШ доллары) құрады.

Тасымалдау және сату бойынша шығындар 132 млрд теңгені (310 млн АҚШ долл.) құрап, 2020 жылғы көрсеткіштен 3,8%-ға төмен болды. Жалпы және әкімшілік шығындар 1,3%-ға 148 млрд теңгеге дейін (348 млн АҚШ долл.) өсті.

2021 жылы табыс салығынан басқа салықтар, негізінен, мұнай бағасының өсуі салдарынан ренталық салық, экспорттық кедендік баж және пайдалы қазбалар өндіру салығы бойынша шығыстардың артуы нәтижесінде 68,5%-ға ұлғайып, 429 млрд теңгені (1 006 млн АҚШ доллары) құрады.

2021 жылы жалақы бойынша шығындар 386 млрд теңгені (907 млн АҚШ доллары) құрады және жылдан жылға 4,2%-ға ұлғайғанын көрсетіп, өндірістік шығыстардың, тасымалдау және өткізу жөніндегі шығыстардың және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жалпы және әкімшілік шығыстардың құрамында көрсетілді.

2021 жылғы қаржылық шығындар 249 млрд теңгені (585 млн АҚШ доллары) құрады, бұл 2020 жылмен салыстырғанда 2022 және 2023 жылдары өтеу мерзімімен облигациялардың мерзімінен бұрын толық өтелуіне байланысты 6,1%-ға аз болды.

Активтердің құнсыздануы

2021 жылы жүргізілген бағалау нәтижесінде активтердің құнсыздануынан шығын 21 млрд теңгені (49 млн АҚШ долл.) құрады, бұл 2020 жылы танылған 244 млрд теңге (590 млн АҚШ доллары) сомасындағы құнсызданудан 92%-ға төмен. Құнсыздану бойынша шығын сомасы KMG International активтерінің 8 млрд теңгеге (19 млн АҚШ долл.), «Сұңқар», «Барыс» және «Бүркіт» өздігінен жүретін баржаларының 4,5 млрд теңгеге (10 млн АҚШ долл.) және өзгелердің 8 млрд теңгеге (19 млн АҚШ долл.) құнсыздануын қамтиды. 2021 жылы активтердің құнсыздануы бойынша залал есепті кезеңде "Ембімұнайгаз" АҚ-ның материалдық емес активтері мен барлау және бағалау активтерінің негізгі құралдарының құнсыздану белгілерінің анықталмауына байланысты, айтарлықтай төмендегенін көрсетті.

Таза пайда

2020 жылғы 172 млрд теңге (416 млн. АҚШ долл.) мөлшеріндегі көрсеткішпен салыстырғанда Компанияның есепті кезеңдегі таза пайдасы 1 197 млрд теңгені (2 810 млн АҚШ долл.) құрап, орташа мұнай бағасының өсуі, бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлеске жататын түсім мен кірістердің ұлғаюы, сондай-ақ 2021 жылғы негізгі құралдардың құнсызданбауы аясында елеулі ұлғаюды көрсетті.

Бас компанияның акционерлеріне тиесілі кезеңдегі таза пайда 1 216 млрд теңгені (2 853 млн АҚШ долл.) құрады.

Күрделі шығындар

2021 жылы Компанияның күрделі шығындары (есептеу әдісі бойынша, сегменттік есептілікте ашылған) 2020 жылмен салыстырғанда 8,8%-ға төмендеп, 414 млрд теңгені (972 млн АҚШ доллары) құрады.

EBITDA

2020 жылдағы 810 млрд теңгемен (1 960 млн АҚШ долл.) салыстырғанда EBITDA шоғырландырылған көрсеткіші жылдан жылға 98,6%-ға ұлғайып, 1 609 млрд теңгені (3 776 млн АҚШ долл.) құрады.

EBITDA түзетілген көрсеткіші 2020 жылдағы 664 млрд теңгемен (1 607 млн АҚШ долл.) салыстырғанда 89%-ға ұлғайып, 1 256 млрд теңгені (2 947 млн АҚШ долл.) құрады.

ҚМГ-ның тігінен интеграцияланған қызметіне байланысты біз EBITDA көрсеткішін төменде берілген сегменттерді бөліп талдаймыз. Біз сегменттік ақпаратты ХҚЕС негізінде талдаймыз және ашамыз. Сегменттердің пайдасы кіріс және таза пайда көрсеткіштері негізінде қарастырылады. ҚМГ компаниялары тобының операциялық сегменттері өндірілетін өнім мен көрсетілетін қызмет түрлеріне сәйкес келетін жеке құрылымға және басқаруға ие, бұл ретте, барлық сегменттер әртүрлі өнім түрлерін ұсынатын және әртүрлі нарықтарға қызмет көрсететін бизнестің стратегиялық бағыттарын білдіреді. ҚМГ қызметі мынадай операциялық сегменттерді қамтиды: мұнай мен газды барлау және өндіру, мұнай тасымалдау, газды өткізу және тасымалдау, шикі мұнай мен мұнай өнімдерін өңдеу және өткізу, ҚМГ корпоративтік орталығының қызметі және т.б. (мұнай-сервис және өзге де маңызды емес ұйымдар). Компания корпоративтік орталықтың қызметін ерекшелейді, өйткені ҚМГ бас компанияның функцияларын орындайды, сонымен қатар операциялық (шикі мұнайды АМӨЗ және ПМХЗ-да өңдеп, одан әрі алынған мұнай өнімдерін ішкі және экспорттық нарықтарға өткізе отырып) қызметті жүзеге асырады.

2021 жыл ішінде сегменттер бойынша EBITDA ұлғаюының негізгі факторы «Мұнай мен газ барлау және өндіру» сегментінде EBITDA-ның мұнай бағасының өсуі аясында 652 млрд теңгеге (1 501 млн АҚШ долл.) ұлғаюы болып табылады.

Сегменттер бойынша 2020 және 2021 жылдардағы EBITDA көрсеткіші

Сегмент	Өлшем бірлігі	2021	2020	Δ
Мұнай және газ барлау және өндіру	млн теңге	1 041 811	390 221	651 590
	млн АҚШ долл.	2 445	944	1 519
	%	65	48	17 п.п.
Мұнай тасымалдау	млн теңге	211 356	226 838	-15 482
	млн АҚШ долл.	496	549	-53
	%	13	28	15 п.п.
Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін өңдеу және сату	млн теңге	289 422	214 839	74 583
	млн АҚШ долл.	679	520	160
	%	18	27	-9 п.п.
Корпоративтік орталық	млн теңге	71 449	(25 077)	96 526
	млн АҚШ долл.	168	(61)	228
	%	4	-3	8 п.п.
Өзгесі	млн теңге	13 359	(5 346)	18 705
	млн АҚШ долл.	31	(13)	44
	%	1	-1	2 п.п.
Элиминация	млн теңге	(18 422)	8 799	(27 221)
	млн АҚШ долл.	(43)	21	(65)
		-1	1	-2 п.п.
EBITDA	**млн теңге**	**1 608 975**	**810 274**	**798 701**
	млн АҚШ долл.	**3 776**	**1 960**	**1 817**

EBITDA-ның соңғы бес жылдағы динамикасы, млн долл. США

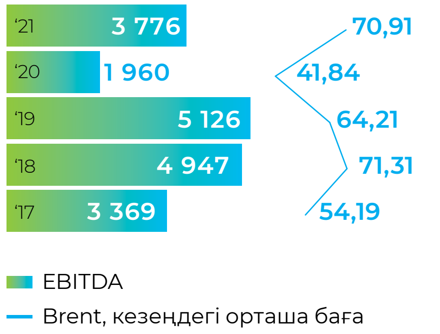

EBITDA түзетілген көрсеткішінің соңғы бес жылдағы динамикасы

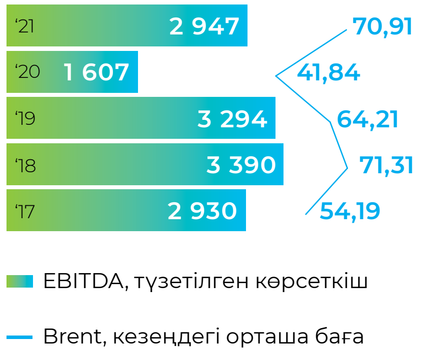

Соңғы бес жыл ішіндегі мұнай мен газ барлау және өндіру сегментіндегі түзетілген EBITDA көрсеткішінің динамикасы

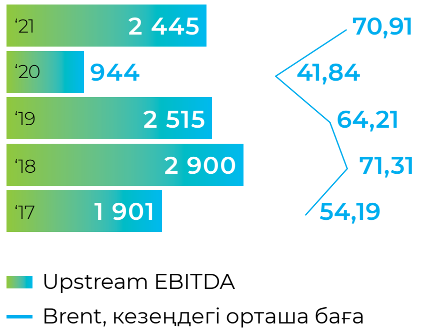

Ақша қаражатының қозғалысы

Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	2021	2020	Өзгеріс
Операциялық қызметтен түскен таза ақша ағындары	млн теңге	1 078 497	446 533	631 964
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары	млн теңге	(988 694)	(205 611)	(783 083)
Қаржы қызметінде пайдаланылған таза ақша ағындары	млн теңге	(282 533)	(245 227)	(37 306)
Айырбастау бағамдарындағы өзгерістердің ақша қаражаты мен олардың баламаларына тигізетін әсері	млн теңге	22 851	85 341	(62 490)
Күтілетін кредиттік шығындарға арналған резервтегі өзгеріс	млн теңге	(136)	376	(512)
Ақша қаражаты мен оның баламаларындағы таза өзгеріс	**млн теңге**	**(170 015)**	**81 412**	**(251 427)**
Ақша қаражаты мен оның баламаларындағы таза өзгеріс	**млн АҚШ долл.**	**(399)**	**197**	**(596)**

Ақша қаражаты мен олардың баламалары

Шоғырландырылған ақша қаражаты мен олардың баламалары, оның ішінде депозиттер түріндегі ақша қаражаты 2020 жылғы 31 желтоқсандағы көрсеткішпен салыстырғанда, 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 3,9%-ға өсіп, 1 542 млрд теңгені (3 572 млн АҚШ долл.) құрады. Ақша қаражаты мен оның баламаларының ұлғаюы, негізінен, операциялық қызметтен алынған 1 078 млрд теңге (2 531 млн АҚШ доллары) сомасына оң көріністегі таза ақша ағынымен байланысты. Бұл «ҚазТрансГаз» ҰК АҚ-ның 380 438 млн теңге мөлшерінде шоғырландырылуына байланысты ақшалай қаражаттың шығуымен ішінара теңдестірілді. Долларлық мәнде шоғырландырылған ақша қаражаты мен олардың баламалары 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы 3 528 млн АҚШ доллары деңгейіндегі көрсеткішпен салыстырғанда 1,3%-ға, яғни 3 572 млн АҚШ долларына дейін өсті.

Ақша қаражатының қозғалысы, млн АҚШ доллары

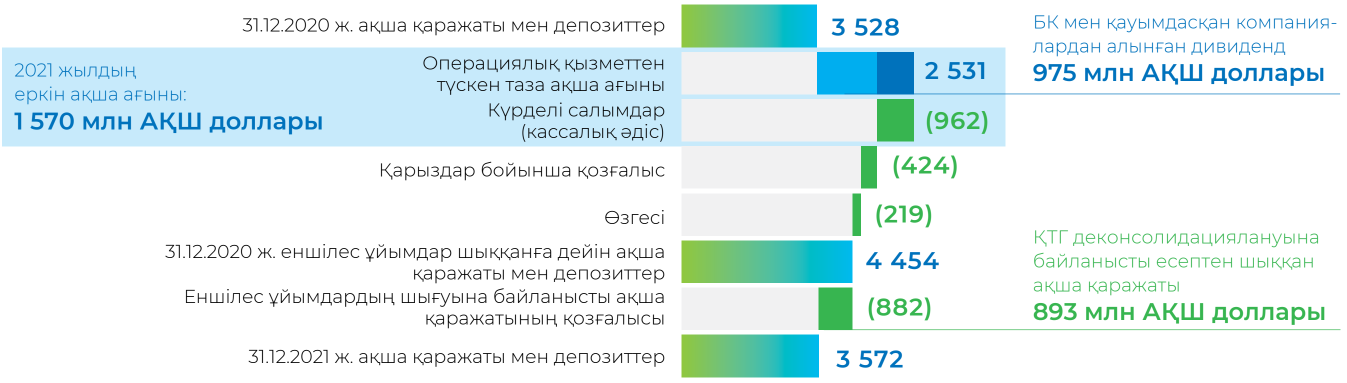

Алынған дивиденд

ҚМГ компаниялар тобы үшін ҚМГ бас компания болып табылады және өзінің еншілес және тәуелді ұйымдарынан, бірлескен кәсіпорындарынан және қауымдасқан компанияларынан дивиденд алады. Компания 2021-2020 жылдары ішінде тиісінше 415 млрд теңге (976 млн АҚШ долл.) және 135 млрд теңге (326 млн АҚШ доллары) мөлшерінде дивиденд алды. 2021 жылы «Теңізшевройл» ЖШС-нен түскен дивиденд 177 млрд теңгені (416 млн АҚШ доллары), Каспий құбыр желісі консорциумынан 96 млрд теңгені (226 млн АҚШ доллары), «ҚазРосГаз» ЖШС-нен 46 млрд теңгені (107 млн АҚШ долл.) құрады.

Төленген дивиденд

«Самұрық-Қазына» АҚ-ның 2021 жылғы 4 мамырдағы шешіміне сәйкес ҚМГ 56 млрд теңге (131 млн АҚШ долл.) сомасында дивиденд, оның ішінде «Самұрық-Қазына» АҚ мен ҚР Ұлттық банкіне 50 млрд теңге (117 млн АҚШ долл.) сомасында дивиденд төледі.

Алынған дивиденд

Қаржылық жағдай туралы есеп

Баптың атауы	Өлшем бірлігі	2021	2020	Өзгеріс
Активтер				
Негізгі құралдар	млн теңге	3 405 980	4 369 745	(963 765)
Ұзақ мерзімді банктік салымдар	млн теңге	56 058	56 528	(470)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	млн теңге	6 550 384	6 471 021	79 363
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	млн теңге	533 303	1 279 570	(746 267)
Қысқа мерзімді банктік салымдар	млн теңге	510 513	282 472	228 041
Ақша қаражаты және оның баламалары	млн теңге	975 849	1 145 864	(170 015)
Өзге де қысқа мерзімді активтер	млн теңге	1 619 379	1 001 569	617 810
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтер	млн теңге	795	46 518	(45 723)
Активтер жиыны	млн теңге	13 652 261	14 653 287	(1 001 026)
Активтер жиыны	млн АҚШ долл.	31 617	34 813	(3 196)
Капитал және міндеттемелер				
Капитал жиыны	млн теңге	8 158 681	8 636 679	(477 998)
Капитал жиыны	млн АҚШ долл.	18 895	20 519	(1 624)
Міндеттемелер				
Ұзақ мерзімді қарыздар	млн теңге	3 261 347	3 716 892	(455 545)
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	млн теңге	859 949	966 341	(106 392)
Қысқа мерзімді қарыздар	млн теңге	484 980	361 556	123 424
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	млн теңге	887 304	971 819	(84 515)
Міндеттемелер жиыны	млн теңге	5 493 580	6 016 608	(523 028)
Міндеттемелер жиыны	млн АҚШ долл.	12 723	14 294	(1 572)
Капитал мен міндеттемелер жиыны	млн теңге	13 652 261	14 653 287	(1 001 026)
Капитал мен міндеттемелер жиыны	млн АҚШ долл.	31 617	34 813	(3 196)

Борышты басқару

Компанияның қаржы міндеттемелері облигациялар мен қарыздардан тұрады. Борыштық портфель, негізінен басты кіріс валютасы – АҚШ долларымен жасалады. Сәйкесінше туынды қаржы құралдарын пайдаланбай валюталық тәуекелді органикалық хеджирлеу әсеріне қол жеткізіледі.

Жалпы борыш

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалпы борыш[1] 3 746 млрд теңге (8 676 млн АҚШ доллары) болды. Бұл «ҚазТрансГаз» АҚ-ның деконсолидациялануы нәтижесінде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы көрсеткішпен салыстырғанда теңгелік мәнде 8,1%-ға азайғанын (долларлық мәнде 10,5%-ға азайғанын) көрсетті. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кепілдік міндеттемелерді ескергенде, жалпы борыш 3 748 млрд теңге (8 680 млн АҚШ доллары) болды және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы көрсеткішпен салыстырғанда, теңгелік мәнде 13,2%-ға төмен екендігін (долларлық мәнде 15,4%-ға төмендеу) көрсетті.

Компанияның борыш жүктемесіндегі валюталық тәуекелді азайту мақсатында қарызды қайта қаржыландыру бойынша бірқатар мәміле жасалды. Есепті кезең ішінде АМӨЗ шетел валютасында деноминалданған мынадай қарыздарды қайта қаржыландырды:

- 2021 жылғы қаңтарда АМӨЗ «Қазақстан Халық Банкі» АҚ 54 млрд теңгеге қарыз тарту арқылы «Қазақстанның Даму банкі» АҚ-дан 126 млн АҚШ доллары сомасындағы қарызды мерзімінен бұрын толық өтеуді жүргізді;
- 2021 жылғы қарашада АМӨЗ 38 млрд рубль сомасында ДСБ ЖАҚ қарыз алу арқылы 2022 жылғы қаңтарда 518 млн АҚШ долл. сомасындағы Export-Import Bank of China (Eximbank) қарызын мерзімінен бұрын толық өтеу үшін соманы резервтеуді жүргізді;
- 2021 жылғы желтоқсанда АМӨЗ «Қазақстан Халық банкі» АҚ 56 млрд теңгеге қарыз тарту арқылы 119 млн АҚШ доллары сомасына Japan Bank for International Cooperation (JBIC) қарызын мерзімінен бұрын толық өтеуді жүргізді.

2022 жылғы қаңтарда Export-Import Bank of China (Eximbank) қарызын мерзімінен бұрын толық өтеуді есепке алғандағы жалпы борыш 3 524 млрд теңгені (8 158 млн АҚШ долл.) құрады.

KMGI айналым капиталын қаржыландыру үшін Cargill-ден 50 млн. АҚШ доллары сомасына, Banque de Commerce et de Plasements-тен 46 млн. АҚШ. долларына қысқа мерзімді қарыздар алды. Сондай-ақ KMGI, сыйақыны қоса алғанда, ING Bank NV-дан 71 млн. АҚШ долл. сомасындағы қысқа мерзімді қарызды ішінара өтеді.

Таза борыш

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза борыш 2 204 млрд теңгені (5 104 млн АҚШ долл.) құрады, бұл 2019 жылғы 31 желтоқсандағы көрсеткішпен салыстырғанда теңгелік мәндегі көрсеткіштен 15%-ға төмен.

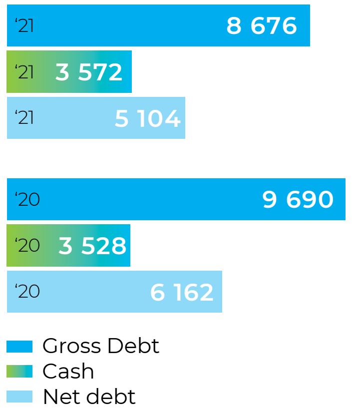

Қарызды номинал бойынша өтеу кестесі, млн АҚШ доллары

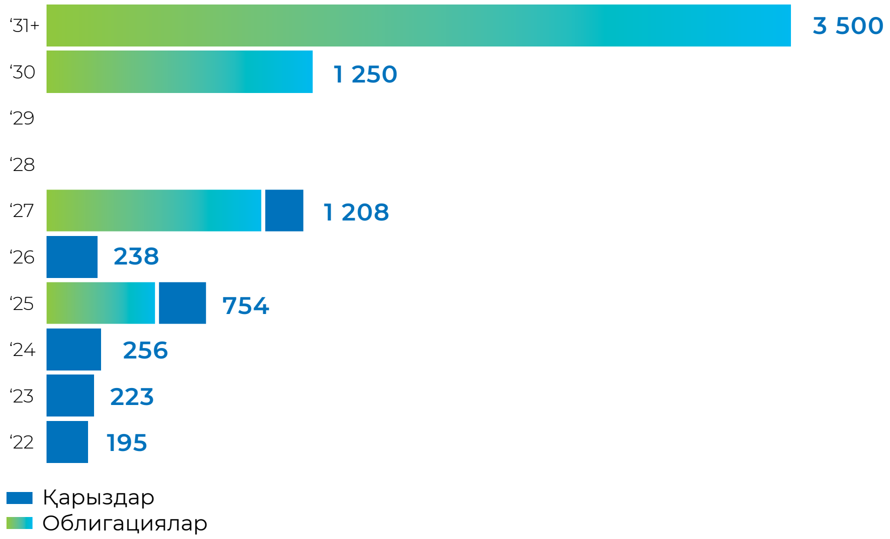

[1] Кепілдемелік міндеттемелерді қоспағанда

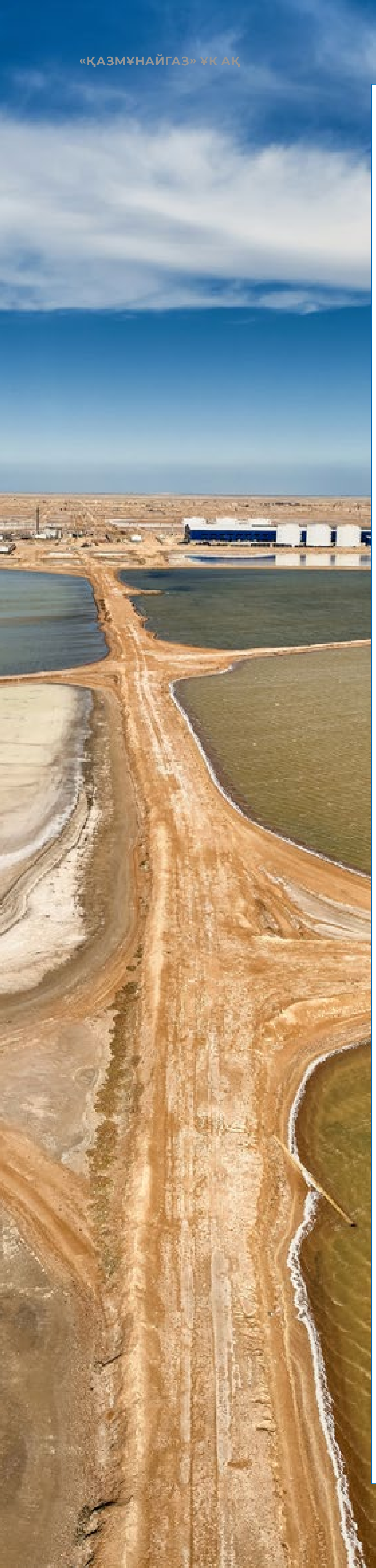

ТҰРАҚТЫ ДАМУДЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

ҚМГ тұрақты даму аспектілерін басқару қағидаттары

ҚМГ өзінің 2022-2031 жылдарға арналған жаңа Даму стратегиясында тұрақты дамуды стратегиялық мақсаттардың бірі ретінде белгіледі. Оның негізінде барлық бизнес-процесс пен шешім қабылдау процестері тұрақты даму қағидаттарын біріктіруі тиіс.

ҚМГ тұрақты даму аспектілерін басқару қағидаттары тұрақты дамудың мынадай қағидаттарын енгізуге негізделеді:

- **машықтық** - біз кездесулерге, талқылауларға және диалог жасауға ашықпыз; біз мүдделі тараптармен екіжақты мүдделерді ескеріп, ұйым мен мүдделі тараптар арасындағы құқықтар мен балансты сақтауға негізделген ұзақ мерзімді ынтымақтастық құруға ұмтыламыз;
- **есеп беру** - біз экономикаға, қоршаған ортаға және қоғамға әсер ету үшін өзіміз есеп беру керектігін түсінеміз;
- **ашықтық** - біздің шешімдеріміз бен іс-әрекеттеріміз мүдделі тараптар үшін айқын және ашық болуы тиіс;
- **этикалық мінез-құлық** - біздің шешімдеріміз бен әрекеттеріміздің негізі құрмет, адалдық, ашықтық, командалық рух және сенім, адалдық және әділеттілік сияқты құндылықтарға негізделген;
- **құрмет** - біз заңнамадан, жасалған шарттар барысында туындайтын немесе жанама түрде іскерлік өзара қарым-қатынастар аясындағы мүдделі тараптардың құқықтары мен мүдделерін құрметтейміз;
- **заңдылық** - біздің шешімдеріміз, әрекеттеріміз бен мінез-құлқымыз Қазақстан Республикасының заңнамасына және ұйым органдарының шешімдеріне сәйкес келеді;
- **адам құқықтарын сақтау** - Біз Қазақстан Республикасының Конституциясында және халықаралық құжаттарда көзделген адам құқықтарын сақтаймыз және олардың сақталуына ықпал етеміз;
- **сыбайлас жемқорлықпен күрес** - біз барлық мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жасай отырып, сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне қарсымыз ;
- **мүдделер қақтығысына жол бермеу** - лауазымды тұлғаның немесе қызметкердің жеке мүдделері олардың лауазымдық, функционалдық міндеттерін бейтарап орындауына ықпал етпеуі тиіс;
- **жеке мысал** – біз әрқайсымыз күн сайын өз іс-әрекеттеріміз, мінез-құлқымыз және қабылданған шешіміміз арқылы орнықты даму қағидаттарын енгізуге ықпал етеміз; басқарушы позициялардағы лауазымды тұлғалар мен қызметкерлер өзінің жеке іс-әрекетімен орнықты даму қағидаттарын қалыптастыруды ынталандыруы тиіс

ҚМГ тұрақты дамуын қамтамасыз етудің кешенді тәсілі

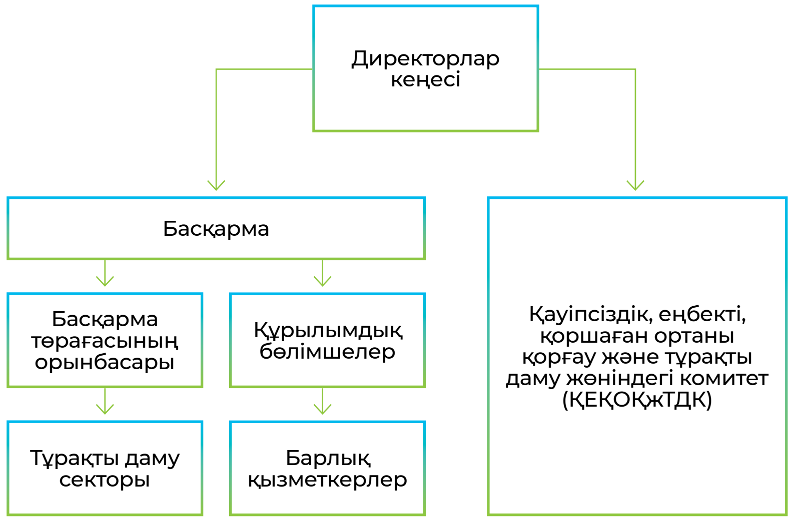

ҚМГ Директорлар кеңесі тұрақты даму қағидаттарын енгізуге стратегиялық жетекшілік жасап, бақылауды жүзеге асырады. Компанияның Тұрақты дамуы туралы жыл сайынғы шоғырландырылған есебін бекітеді.

ҚМГ Директорлар кеңесі Қауіпсіздік, еңбекті, қоршаған ортаны қорғау және тұрақты даму комитеті (ҚЕҚОҚДК) тұрақты даму мәселелерін қарауды және ұйымдастыруды, тұрақты даму саласындағы саясатты бекіту жөніндегі ұсынымдарды, ҚМГ-нің тұрақты дамуы туралы жыл сайынғы есебін, бекітілуі Директорлар кеңесі құзыретіне жататын тұрақты даму саласындағы іс-шаралар жоспарларын және өзге де ішкі құжаттарды дайындауды, оларды енгізуді, тұрақты дамудың әлеуметтік, экономикалық және экологиялық компоненттерін қалыптастыруды, тұрақты даму саласындағы басқару жүйесін жасауды, тұрақты даму саласындағы мақсаттар мен ҚТК айқындауды, ҚМГ-де тұрақты дамудың енгізілуін бақылауды жүзеге асыруды және оны ҚМГ-ның негізгі процестеріне интеграциялауды жүзеге асырады.

ҚМГ Басқармасы Компанияда тұрақты даму саласындағы қағидаттарды, саясаттарды, стандарттарды және іс-шаралар жоспарын лайықты түрде іске асыруды және енгізуді жүзеге асырады. Тұрақты даму саласындағы қызметтің мониторингін, орнықты даму саласындағы мақсаттар мен ҚТК орындалуын бағалауды жүзеге асырады.

ҚМГ Басқармасы төрағасының тұрақты даму мәселелеріне жетекшілік ететін орынбасары тұрақты даму саласындағы бастамалар бойынша мақсаттар мен ҚТК-ға қол жеткізу жөніндегі тәсілдерді үйлестіруді және тұрақты даму саласындағы корпоративтік стандарттардың іске асырылуын бақылауды, тұрақты даму саласындағы есептің дайындалуын бақылауды жүзеге асырады.

ҚМГ инвестициялар портфелін басқару және стратегия департаментінің тұрақты даму секторы тұрақты дамуды басқару жүйесіне бастама жасау, үйлестірілуі және енгізілуі, оның Компанияның бизнес-қызметіне интеграциялануына жәрдем көрсету, тұрақты даму мәселелері бойынша әдістемелік қолдау, тұрақты даму саласындағы есепті жыл сайын дайындау және бекіту үшін жауап береді және тәуекелдерді сәйкестендіру және басқаруда жауапты құрылымдық бөлімшелерге жәрдемдеседі. Сонымен қатар тұрақты даму саласында, мүдделі тараптардың картасын және өзара іс-қимыл тетіктерін әзірлеу, тұрақты даму саласындағы оқыту мәселелерімен айналысады.

ҚМГ құрылымдық бөлімшелері тұрақты даму саласындағы жүйені енгізуді, ішкі және сыртқы ахуалды талдауды, орнықты даму саласындағы тәуекелдерді айқындауды, мүдделі тараптардың/стейкхолдерлердің картасын және өзара іс-қимыл тетіктерін әзірлеуді, орнықты даму саласындағы бастамаларды іске асыруды, халықаралық стандарттарға сәйкес тұрақты даму саласындағы есеп үшін ақпарат дайындауды жүзеге асырады.

ҚМГ барлық қызметкерлері әрқайсысы өз деңгейінде жеке мінез-құлық және тиісті саясаттар мен стандарттарды сақтау жолымен тұрақты даму саласындағы қағидаттар мен іс-шараларды енгізеді.

ҚМГ компаниялар тобындағы тұрақты даму мәселелерін регламенттейтін негізгі құжаттар тізбесі

E

Экологиялық мәселелер

- Экологиялық саясат
- Зиянды шығарындыларды басқару саясаты
- ҚМГ-нің 2022-2031 жылдарға арналған төменкөміртекті дамыту бағдарламасы
- Су ресурстарын басқару жөніндегі корпоративтік стандарт
- Белгіленген қызметтің қоршаған ортаға тигізетін әсеріне бағалауды жүргізу жөніндегі корпоративтік стандарт
- Денсаулықты, өнеркәсіптік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саласындағы менеджмент жүйесі жөніндегі нұсқаулық
- ҚМГ дағдарыстық жағдайларды басқару регламенті
- Сапа жөніндегі нұсқаулық

S

Әлеуметтік мәселелер

- 2018-2028 жылдарға арналған кадр саясаты
- Ішкі коммуникациялардың бірыңғай жүйесінің үлгі регламенті
- Әлеуметтік қолдаудың үлгілік қағидалары
- ЕТҰ-ның «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ объектілерінде жұмысын жүргізетін мердігерлік ұйымдармен өзара іс-қимылы кезіндегі қызмет жөніндегі үлгілік регламент
- Қызметкерлердің еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы «Алтын қағидалар» кодексі
- Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы саясат
- Жерүсті көлік құралдарын қауіпсіз пайдалану саласындағы саясат
- Денсаулық сақтау және еңбек гигиенасы бойынша корпоративтік стандарт
- Өндірістік процестердің қауіпсіздігін басқару бойынша корпоративтік стандарт
- Еңбекті, өнеркәсіптік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саласындағы құзыреттерді қамтамасыз ету жөніндегі корпоративтік стандарт
- Еңбекті, өнеркәсіптік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саласындағы мердігерлік ұйымдармен өзара іс-қимыл жөніндегі корпоративтік стандарт
- Арнайы киіммен, арнайы аяқ киіммен, жеке қорғау құралдарымен қамтамасыз ету жөніндегі корпоративтік стандарт
- Еңбекті қорғауды басқарудың бірыңғай жүйесі
- «Қорғау» картасын қолдану регламенті
- Компаниялар тобында жерүсті көлік құралдарын қауіпсіз пайдалану регламенті

G

Басқару мәселелері

- Корпоративтік басқару кодексі
- Корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік кодексі
- Тұрақты даму саласындағы тұжырымдама
- Тұрақты даму саласындағы басқару жүйесінің нұсқаулығы
- Орнықты даму туралы есепті дайындау қағидалары
- Іскерлік этика кодексі
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы саясат
- Ақпараттық қауіпсіздік саясаты
- Құпия ақпарат саясаты
- Қызметкерлер мен лауазымды тұлғалардың мүдделер қақтығысын реттеу саясаты
- Ішкі бақылау жүйесінің саясаты
- Тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесі жөніндегі саясат
- ҚМГ-де сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторингті және сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдауды жүргізу қағидалары
- ҚМГ физикалық қауіпсіздігі мен терроризмге қарсы қорғаудың корпоративтік регламенті
- Ішкі бақылау жүйесінің регламенті
- ҚМГ экономикалық қауіпсіздік регламенті

ESG рейтингтері

ҚМГ Директорлар кеңесі 2021 жылға арналған корпоративтік ҚТК - ESG-рейтингін шекті 65 балл мәнінің деңгейінде бекітті, бұл алдыңғы көрсеткіштен 5 балға жоғары. Сонымен қатар кейінгі жылдары корпоративтік ҚТК - ESG тәуекел рейтингісі айқындалды, ол Компанияның орнықты даму саласындағы бастамаларын іске асыру бойынша бақылау мен жауапкершіліктің сөзсіз көрсеткіші болып табылады.

SUSTAINALYTICS
a Morningstar company

ESG-тәуекел рейтингі	ESG-рейтинг
28,4	72

2021 жылдың қазанында Sustainalytics ҚМГ рейтингін 69-дан 72 балға дейін көтерді. ESG деңгейі рейтинг тәуекелі 34,5-тен 28,4 балға дейін жақсарды, осылайша ҚМГ жоғары деңгейдегі тәуекел диапазонынан тәуекелдің орташа деңгейінің диапазонына өтті, бұл ҚМГ-ның халықаралық мұнай-газ нарығында ESG елеулі тәуекелдерін басқарудағы күшті позицияларын көрсетеді.

«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ рейтингін «орташа тәуекел» деңгейіне дейін арттыру Компанияның орнықты даму саласындағы оң нәтижелерімен және оның стратегиясы мен ағымдағы қызметіне озық ESG-практикаларды белсенді түрде енгізумен байланысты.

Экологиялық саясат, су тәуекелдерін басқару, парниктік газдар (ПГ) шығарындыларын қысқарту бағдарламалары, қауымдастықтарды дамыту, қызметкерлердің өлім-жітім деңгейі, парақорлық және сыбайлас жемқорлық қарсы іс-қимыл саясаты мен бағдарламалары және басқа да нәтижелер жақсарды.

ҚМГ үшін негізгі ESG-сын-тегеуріндер операциялық қызметтен шығатын көміртек шығарындылар және Компания, сондай-ақ қатысу өңірлеріндегі қоғамдастық өнімдерін пайдаланудан шыққан шығарындылар бұрынғысынша өзара байланыста болып қалуда.

ҚМГ-ның алдында 2031 жылға қарай ESG-тәуекел-рейтингінің орташа деңгейі диапазонындағы өз позицияларын нығайту бойынша маңызды мақсат тұр. Бұл үшін Компания орнықты дамудың негізгі бағыттары: декарбонизация, шығарындылар, сарқынды сулар мен қалдықтар, қауымдастықтармен қатынастар, адами капитал, корпоративтік басқару бойынша ESG рейтингін жақсарту жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірледі және мақұлдады.

Компанияда орнықты даму мәдениетін арттыруға ерекше көңіл бөлінеді. Корпоративтік орталық пен ЕТҰ қызметкерлері үшін орнықты даму бойынша оқыту курстары тұрақты негізде өткізіледі.

БҰҰ Жаһандық шартының қағидаттарын және тұрақты дамудың 17 басты мақсатын ұстану

WE SUPPORT
UN GLOBAL COMPACT

ҚМГ-ның тұрақты даму мәселелеріне деген көзқарасы Компанияның мүдделері мен жоспарларының БҰҰ-ның негізгі қағидаттарымен, жалпы адамзаттық құндылықтармен, жаһандық үрдістермен және Қазақстанның даму басымдықтарымен сәйкестігіне негізделген.

ҚМГ БҰҰ Жаһандық шартының барлық 10 қағидатын ұстанады.

- **№1-қағидат.** Іскерлік орта Халықаралық деңгейде жарияланған адам құқықтарын қолдап, құрметтеуі тиіс.
- **№2-қағидат.** Іскерлік орта адам құқықтарының бұзылуына қатыспауы тиіс.
- **№3-қағидат.** Іскерлік орта бірлестік бостандығын және ұжымдық шарттар жасасу құқығын нақты мойындауды қолдауға міндетті.
- **№4-қағидат.** Іскерлік орта мәжбүрлі және міндетті еңбектің барлық нысандарын жоюды қолдауы тиіс.
- **№5-қағидат.** Іскерлік орта балалар еңбегін толығымен жоюды қолдауға міндетті. .
- **№6-қағидат.** Іскерлік орта еңбек және жұмыспен қамту саласындағы кемсітушілікті жоюды қолдауы тиіс.
- **№7-қағидат.** Іскерлік орта сақтық қағидатына негізделген экологиялық мәселелерге көзқарасты сақтауы тиіс.
- **№8-қағидат.** Іскерлік орта қоршаған ортаның жай-күйі үшін жауапкершілікті арттыруға бағытталған бастамаларды қабылдауы тиіс.
- **№9-қағидат.** Іскерлік орта экологиялық қауіпсіз технологиялардың дамуы мен таралуына жәрдемдесуі қажет.
- **№10-қағидат.** Іскерлік орта сыбайлас жемқорлықтың барлық нысандарына, соның ішінде бопсалау мен парақорлыққа қарсы тұруы тиіс.

ТҰРАҚТЫ ДАМУ САЛАСЫНЫҢ МАҚСАТТАРЫ

Сонымен қатар, ҚМГ орнықты дамудың барлық 17 жаһандық мақсатын ұстанады. Бұл ретте Компания 2025 жылға дейін оның алты бағытына басымдық береді. ҚМГ-ның операциялық және күнделікті жұмысына енгізілген бастамалардың тізбесі 2021 жылы оларды іске асыру бойынша прогресс болып табылады.

ҚМГ-ның тұрақты даму мақсаттарын іске асыру

Тұрақты даму мақсаттары	Басым міндеттер	ҚМГ үлесі
Салауатты өмір салтын қамтамасыз ету және кез келген жастағы барлық адамдар үшін әл-ауқатқа ықпал ету 3 ЖАҚСЫ ДЕНСАУЛЫҚ ПЕН АМАНДЫҚ	3.6. 2020 жылға қарай бүкіл әлемде жол-көлік оқиғалары салдарынан болатын адам өлімі мен жарақат алу санын екі есе азайту	«Сапарларды басқару» жобасы Көлік қауіпсіздігінің деңгейін арттыру, қауіпсіз жүргізу мәдениетін және бірыңғай орталықтандырылған цифрлық платформаны құру мақсатында, «Ембімұнайгаз» АҚ-та «Сапарларды басқару» пилоттық жобасы іске асырылды, оны 2022 жылдан бастап ҚМГ-ның басқа еншілес және тәуелді ұйымдарында тарату жоспарланып отыр. Нәтижесі «Ембімұнайгаз» АҚ-ның 418 көлік құралы GPS терминалдарынан жылдамдық режимі, жүргізушінің қауіпсіздік белдігін пайдалануы, фараларды қосу, оқыс жеделдету және тежеу бойынша бақылауға алынды.
	3.8. Денсаулық сақтау қызметтерімен жаппай қамтуды, оның ішінде қаржылық тәуекелдерден қорғауды, сапалы негізгі медициналық-санитариялық қызметтерге қол жеткізуді және барлығына қауіпсіз, тиімді, сапалы және арзан негізгі дәрілік заттар мен вакциналарға қол жеткізуді қамтамасыз ету	Персоналдың денсаулығын басқару ҚМГ-де қызметкерлердің денсаулығына қамқорлық жасау және өмір сүру сапасын арттыру мақсатында персоналдың денсаулығын басқару бағдарламасы құрылады, оның негізгі үш бағыты болады: • Пандемиямен және оның салдарымен күрес. • Кәсіби аурулардың алдын алу. • Қызметкерлердің салауатты өмір салтына деген ынтасы мен хабардарлығын арттыру «Сауықтыруға 10 қадам» бастамасы Бағдарлама ең алдымен физикалық белсенділікті арттыруға және дұрыс емес тамақтану әдеттерін жоюға бағытталған. Нәтижесі ҚМГ қызметкерлерінің 100%-ы денсаулықты сақтандыру бағдарламасымен және вакцина алу мүмкіндігімен қамтылған.
	3.9. 2030 жылға қарай қауіпті химиялық заттардың, ауаның, судың және топырақтың ластануы мен улануының салдарынан өлім мен аурудың санын едәуір қысқарту	Өнеркәсіптік қауіпсіздік (ӨҚ), еңбекті және қоршаған ортаны қорғау (ЕжҚОҚ) талаптарын сақтау бойынша қызметкерлердің көшбасшылығы және бейілділігі жөніндегі кодекс енгізілуде және іске асырылуда. «Қорғау» картасы қауіпті жағдайды/ қауіпті мінез-құлықты/ қауіпті әрекетті/ қауіпті факторды анықтауға және хабардар етуге бағытталған. Нәтижесі 2021 жылы қауіпті химиялық заттардың әсерінен және ауаның, судың және топырақтың ластануы мен уланудан бірде-бір өлім мен ауру тіркелген жоқ. Толығырақ ақпарат «Өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау» бөлімде көрсетілген.
Барлық адамдар үшін арзан, сенімді, тұрақты және заманауи энергия көздеріне қолжетімділікті қамтамасыз ету 7 ТАЗА ЖӘНЕ ҚЫМБАТ ЕМЕС ЭНЕРГИЯ	7.1. 2030 жылға қарай арзан, сенімді және заманауи энергиямен жабдықтауға жалпыға бірдей қолжетімділікті қамтамасыз ету	Топтың энергия үнемдеу және энергия тиімділігін дамытудың негізгі стратегиялық бағыттары - технологиялық жабдықты жаңғырту, энергия үнемдеу технологияларын енгізу, жылу энергиясын өндіру мен тұтынуды оңтайландыру, сондай-ақ жеке генерациялау көздерін, оның ішінде ЖЭК пайдалана отырып дамыту. 2031 жылға дейінгі Төменкөміртекті дамыту бағдарламасы бекітілген.
	7.b. 2030 жылға қарай дамушы елдерде, атап айтқанда анағұрлым төмен дамыған елдерде, шағын аралдық дамушы мемлекеттерде және теңізге шыға алмайтын дамушы елдерде олардың тиісті қолдау бағдарламаларын ескере отырып, барлығын заманауи және орнықты энергиямен жабдықтау үшін инфрақұрылымды кеңейту және технологияларды жаңғырту	ЖЭК жобаларын дамыту: • мегаваттық класты ЖЭК жобалары; • коммуналдық-тұрмыстық секторда пайдалануға арналған ЖЭК жобалары; • өндірістің технологиялық цикліне енгізілетін ЖЭК жобалары; • «жасыл» электр энергиясын сатып алу. Нәтижесі 2031 жыл: • энергетикалық менеджмент қызметтерімен ЕТҰ-ны 100% қамту • энергия сыйымдылығын 2019 жылғы деңгейден 10%-ға төмендету • 15% - ҚМГ электр тұтыну балансындағы ЖЭК үлесі Толығырақ ақпарат «Төменкөміртекті дамыту бағдарламасы» бөлімде көрсетілген.

Тұрақты даму мақсаттары	Басым міндеттер	ҚМГ үлесі
Тұрақты, жан-жақты және орнықты экономикалық өсуге, толық және өнімді жұмыспен қамтуға және барлығына лайықты жұмыс істеуге жәрдемдесу 8 ЛАЙЫҚТЫ ЖҰМЫС ПЕН ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ	8.5. 2030 жылға қарай барлық әйелдер мен ерлер, оның ішінде жастар мен мүгедектер үшін толық және өнімді жұмыспен қамтуды және лайықты жұмысты және құндылығы бірдей еңбек үшін тең ақы төлеуді қамтамасыз ету	«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ компаниялары тобына көпфункционалды жалпы қызмет көрсету орталығын құру» жобасы ҚМГ компаниялары тобындағы жалпы қосалқы процестерді ҚМГ тобының жекелеген компанияларынан шығару және орындау үшін бірыңғай қызмет көрсету орталығына ауыстыру есебінен өнімділікті арттыруға (шығындарды азайту, клиенттердің қанағаттануы (сапа, мерзімдер), ашықтық, басқарылу, анық деректерді талдау) бағытталған. ҚМГ бизнесі күнделікті және қайталанатын функциялардан арылады, қосылған құны жоғары негізгі процестерге шоғырланады. Нәтижесі 2024 жыл: ҚМГ-ның 26 компаниясының функциялары ЖҚКО-ға ауыстырылды
	8.6. 2020 жылға қарай жұмыс істемейтін, оқымайтын және кәсіби дағдыларға ие болмайтын жастардың үлесін едәуір қысқарту	«Жас Өркен» ҚМГ компанияларының тобында жас мамандарды ротациялаудың «Жас Өркен» бағдарламасы қолданылуда. «Жас Өркен» бағдарламасының мақсаты - Қазақстанның дарынды жастарын дамыту. Нәтижесі «Жас Өркен» бағдарламасы бойынша 2021 жылы ҚМГ компанияларының тобы бойынша жобаға 17 қатысушы тағылымдамаға қабылданды
	8.8. Еңбек құқықтарын қорғау және еңбекші көшіп-қонушыларды қоса алғанда, барлық еңбекшілер, әсіресе көшіп-қонушы әйелдер мен тұрақты жұмыспен қамтылмаған адамдар үшін сенімді және қауіпсіз жұмыс жағдайларын қамтамасыз етуге жәрдемдесу	Әлеуметтік қолдау көрсетудің үлгілік қағидалары ҚМГ ЕТҰ-ның қызметкерлерін әлеуметтік қолдау олардың ұжымдық шарттарында және әлеуметтік қолдау көрсету қағидаларында белгіленеді. ҚМГ компаниялар тобының барлық кәсіпорындары бойынша әлеуметтік қолдаудың түрлері мен нормаларын біріздендіру мақсатында, ҚМГ ЕТҰ-ның қызметкерлеріне әлеуметтік қолдау көрсетудің үлгілік қағидалары қабылданды. Толығырақ ақпарат «Персоналды дамыту» бөлімде көрсетілген.
Тұрақты инфрақұрылым құру, барлығын қамтитын және тұрақты индустрияландыру мен инновацияларға жәрдемдесу 9 ИНДУСТРИЯЛАНДЫРУ, ИННОВАЦИЯЛАР ЖӘНЕ ИНФРАҚҰРЫЛЫМ	9.1. Экономикалық даму мен адамдардың әл-ауқатын қолдау мақсатында, баршаға арналған арзан және тең құқылы қолжетімділікті қамтамасыз етуге ерекше назар аудара отырып, өңірлік және трансшекаралық инфрақұрылымды қоса алғанда, сапалы, сенімді, орнықты және тұрақты инфрақұрылымды дамыту	ҚМГ цифрлық трансформациясының бағдарламасы ғылыми зерттеулерді кеңейтуге, өнеркәсіптік секторлардың технологиялық мүмкіндіктерін жетілдіруге ықпал етеді. ҚМГ ғылыми зерттеулерге және осы саладағы жергілікті әлеуетті арттыруға қомақты қаражат инвестициялайды. Өнеркәсіптік әртараптандыруды қамтамасыз ету үшін отандық технологиялық қуаттарды дамыту елдегі климаттық жағдайға да оң әсер етеді. «ABAI АЖ ақпараттық жүйесін әзірлеу» жобасы ҚМГ тобының барлық өндірістік ақпаратын Big Data платформасындағы бірыңғай дерекқорда орталықтандыруды, сондай-ақ жасанды интеллект пен машиналық оқытуды қолдана отырып, оны өңдеуді және талдауды көздейді. Нәтижесі ABAI 5 пилоттық модулі әзірленді және сыналды: • «ABAI деректер базасы»; • «Визуализация орталығы»; • «Қиыншылықтар мониторингі»; • «Технологиялық режим»; • «Терең сорғы жабдықтарын таңдау». Толығырақ ақпаратты «Цифрландыру және трансформация» бөлімінен оқи аласыз.
	9.4. 2030 жылға қарай инфрақұрылымды жаңғырту және өнеркәсіптік кәсіпорындарды ресурстарды пайдалану тиімділігін арттыру және таза және экологиялық қауіпсіз технологиялар мен өнеркәсіптік процестерді анағұрлым кеңінен қолдану есебінен барлық елдердің жеке мүмкіндіктеріне сәйкес олардың қатысуымен орнықты ете отырып, қайта жабдықтау	2031 жылға дейінгі Төменкөміртекті дамыт бағдарламасы бекітілген. Нәтижесі 2031 жыл: • Энергетикалық менеджмент қызметтерімен ЕТҰ-ны 100% қамту • энергия сыйымдылығын 2019 жылғы деңгейден 10%-ға төмендету Толығырақ ақпарат «Төменкөміртекті дамыту бағдарламасы» бөлімінде көрсетілген.

Тұрақты даму мақсаттары	Басым міндеттер	ҚМГ үлесі
Климаттың өзгеруімен және оның салдарына қарсы күрес жөнінде шұғыл шаралар қабылдау 13 КЛИМАТТЫҢ ӨЗГЕРУІМЕН КҮРЕС	13.2. Климаттың өзгеруіне ден қою шараларын ұлттық деңгейдегі саясатқа, стратегияларға және жоспарлауға енгізу	**Төменкөміртекті дамыту** Төменкөміртекті дамыту бойынша жобалау офис құрылды. Сутегі энергетикасы және CO_2 ұстау, сақтау және өңдеу бойынша құзыреттілік орталығын құру пысықталуда. **Жасыл кеңсе** Корпоративтік «жасыл» бағыт белсенді түрде дамып келеді және қалдықтарды бөлек жинауды енгізу, кеңсе үй - жайларында суды және энергияны үнемдеу және т. б. сияқты «жасыл кеңсе» қағидаттары кезең-кезеңімен енгізілуде. **Нәтижесі** К 2031 году: • ПГ шығарындыларын 2019 жылғы деңгейден 15%-ға төмендету • көміртек сыйымдылығын 2019 жылғы деңгейден 10%-ға төмендету • шикі газды нөлдік тұрақты алау жағу
	13.3. Білім беруді, ақпаратты таратуды және адамдар мен мекемелердің климаттың өзгеру күшін жұмсарту және салдарын әлсірету, оларға бейімделу және ерте алдын алу бойынша мүмкіндіктерін жақсарту	**Шығарындыларды басқару саясаты** Компанияда шығарындыларды басқару саясаты бекітілді. Бұл құжат негізгі сегіз қағидаттан тұратын саясат, олардың алтауы климаттың өзгеруіне тікелей қатысты, тұрақты алауды толығымен тоқтатуға бағытталған. **CDP** Компания көміртек ізін есептейді және CDP (бұрын - Carbon Disclosure Project) ақпараттық алаңында климаттық сауалнаманы орналастырады. **Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)** Климаттың өзгеруіне байланысты қаржылық ақпаратты ашу мәселелері жөніндегі жұмыс тобының CFD ұсынымдарына сәйкес климаттық тәуекелдерді ашу. **Нәтижесі** • Компанияның экологиялық саясаты бекітілді • ҚМГ CDP – «C» климаттық рейтингіне ие болды Толық ақпарат «Өндірістік қауіпсіздік және еңбекті, қоршаған ортаны қорғау».бөлімінде көрсетілген.
Құрлықтың экожүйелерін қорғау, қалпына келтіру және оларды ұтымды пайдалануға жәрдемдесу, ормандарды ұтымды басқару, шөлейттенуге қарсы күрес, жердің тозу процесін тоқтату және кері қайтару және биологиялық әртүрлілікті жоғалту процесін тоқтату 15 ҚҰРЛЫҚТЫҢ ЭКОЖҮЙЕСІН САҚТАУ	15.3. 2030 жылға қарай шөлейттенуге қарсы күрес жүргізу, шөлейттену, құрғақшылық және су тасқыны әсер еткен жерлерді қоса алғанда, тозған жерлер мен топырақты қалпына келтіру және бүкіл әлемде жердің жағдайын нашарлатпауға ұмтылу	ҚМГ ластаушы заттардың төгінділерін азайтуға және табиғи көздерден су алуды азайтуға бағытталған мынадай жобалар мен іс-шараларды іске асыруда: **CDP** Компания су ізін есептейді және CDP алаңында су қауіпсіздігі жөніндегі сауалнаманы орналастырады. **TAZALYQ** АМӨЗ Атыраудың қоршаған ортасы жағдайын жақсартуға бағытталған TAZALYQ ауқымды экологиялық жобасын белсенді түрде жүзеге асыруда. **Тұщыландыру зауыттарын салу** Қабаттық суды тұщыландыру зауыты Маңғыстау облысын сумен қамтамасыз ету мәселесін шешудегі бірегей жоба болып табылады. Зауыт өңірді дамыту үшін жылына кем дегенде 6,2 млн. $м^3$ көлемінде Еділ суының көлемін босатады. Маңғыстау облысының «Кендірлі» демалыс аймағы ауданындағы тұщыландыру зауыты. Болжамды қуаты тәулігіне 50 мың $м^3$ суды құрайды. **Жерді қалпына келтіру** Компанияда «тарихи» мұнай қалдықтарын қалпына келтіру және мұнаймен ластанған жерлерді тазарту жұмыстары жүргізілуде. **Нәтижесі** TAZALYQ: Жайық өзенінен су алуды 10%-ға төмендету, зауытта тазартылған зауыт ағындарын қайта пайдалану – 15% 2024 жыл: «Тарихи» мұнай қалдықтарын толық жою, Компанияның мұнаймен ластанған аумақтарын тазарту және қалпына келтіру
	15.5. Табиғи мекендеу ортасының деградациясын тежеу жөнінде маңызды шараларды дереу қабылдау, Биологиялық әртүрліліктің жоғалуын тоқтату және 2020 жылға қарай жойылу қаупі бар түрлердің сақталуын және жойылуын болдырмауды қамтамасыз ету	**Орман-климаттық жобалар** ҚМГ-ның 2031 жылға дейінгі төменкөміртекті дамыту бағдарламасының шеңберінде құрлық экожүйелерін сақтауға қолайлы әсер ететін орман-климаттық жобаларды іске асыру жоспарлануда. «Ембімұнайгаз» АҚ пен «Атырау МӨЗ» ЖШС көгалдандыру жұмыстарын жүргізе бастады. **Биоәртүрлілікке әсер ету салдарын жұмсарту жөніндегі шаралар иерархиясы** Компанияда өндірістік қызметті жоспарлау және жүзеге асыру кезінде негізгі төрт іс-әрекетті ескере отырып, биоәртүрлілікке әсер ету салдарын жұмсарту жөніндегі шаралар иерархиясы қолданылады: әлеуетті елеулі тікелей әсер етудің алдын алу, азайту, қалпына келтіру және орнын толтыру. **Нәтижесі** 2031 жыл: 2 000 га аланда орман-климаттық жобаларды іске асыру.

ҚМГ жыл сайын GRI халықаралық стандарттарына сәйкес тұрақты даму туралы есеп шығарады. 2021 жылға арналған есепті Компанияның веб-сайтынан оқи аласыз: https://www.kmg.kz/rus/ustoichivoe_razvitie/reports/.

Сондай-ақ Компанияның тұрақты дамуы туралы жыл сайынғы есеп БҰҰ Жаһандық шартының шеңберіндегі прогресс туралы хабарламамыз болып табылады https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/participants/6810.

ҚМГ басшылығының тұрақты даму саласындағы ҚТК

Атқарушылық деңгейде орнықты даму жөніндегі стратегиялық міндеттердің іске асырылуын қамтамасыз ету мақсатында, Басқарма төрағасының орнықты даму жүйесін енгізуге байланысты 2021 жылға арналған мынадай мотивациялық ҚТК (корпоративтік ҚТК) бекітілді:

- Инвестициялық жобаларды іске асыру, оның ішінде тұрақты даму жобалары Tazalyq және Кендірлі кентінде теңіз суын тұщыландыру зауытын салу;
- ESG рейтингі бойынша көрсеткіш.

Бұл ретте, Басқарма төрағасының орнықты дамуды енгізумен байланысты 2022 жылға арналған мотивациялық ҚТК (корпоративтік ҚТК) 2021 жылмен салыстырғанда, анағұрлым өршіл міндеттер белгіленді:

- Инвестициялық, оның ішінде Компанияның орнықты дамуына бағытталған жобаларды іске асыру;
- ESG рейтингі бойынша тәуекел көрсеткіші - 28,2;
- Еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғалар коэффициентін (LTIR) 5%-ға төмендету;

Басқарма төрағасының орынбасарлары деңгейіндегі функционалдық ҚТК ішінде 2022 жылға төмендегі ҚТК жоспарланған:

- ҚМГ-ның 2022-2031 жылдар кезеңіне арналған төменкөміртекті дамыту бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірлеу және бекіту;
- «Жетекшілік ететін бизнес-бағыт бойынша ҚМГ 2022-2031 жылдар кезеңіне арналған төменкөміртекті дамыту бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірлеу»;
- Тұрақты даму аспектілерінің енгізілуіне байланысты Инвестициялық жобаларды іске асыру»:
  - Жаңаөзен қаласында жаңа газ өңдеу зауытын салу;
  - Астрахань-Маңғышлақ су құбырын қайта жаңарту және кеңейту (1-ші кезек);
  - «Кендірлідегі қуаты тәулігіне 50 000 $м^3$ теңіз су тұщыту зауытын салу»;
  - Tazalyq.

Төменкөміртекті дамыту бағдарламасы

Бүгінгі таңда климаттың өзгеруіне қарсы күрес аясында өнеркәсіпті декарбонизациялау әлемдік саяси, инвестициялық және сауда күн тәртібіне кіреді.

Көміртек ізін азайту жаһандық жылынуға қарсы күресте маңызды фактор болып табылады.

Декарбонизацияның тұрақтылығы мен ұзақ мерзімділігі Париж климаттық келісімінде бекітілген, оның жаһандық мақсаты - климаттың өзгеруінің тежелуін 2100 жылға дейін 1,5 С-тан асырмай ұстап тұру және CO2 өнеркәсіптік шығарындыларын 2030 жылға қарай 25%-ға, 2050 жылға қарай 70%-ға, ал 2070 жылға қарай 100%-ға қысқарту (толық декарбонизация).

Өз кезегінде, Қазақстан Париж келісімінің мақсаттарына қол жеткізу жолында күш-жігерді жандандыру және амбицияларды өсіру жөніндегі халықаралық бастамаларды қолдайды және 2030 жылға қарай парниктік газдар шығарындыларын 1990 жылғы деңгейден 15%-ға қысқарту бойынша ерікті үлес қосты.

Өткен жылдың қарашасында Қазақстанның Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев Климаттық амбициялар жөніндегі саммитте сөз сөйлеп, еліміздің 2060 жылға қарай климаттың өзгеруімен күресуге және көміртек бейтараптығына қол жеткізуге дайын екенін мәлімдеді. Осы мақсатты іске асыру үшін 2060 жылға қарай Қазақстан Республикасының көміртек бейтараптығына қол жеткізу жөніндегі Доктрина әзірленуде.

ҚМГ 2022-2031 жылдарға арналған төменкөміртекті дамыту бағдарламасы әзірледі. Бағдарлама ҚМГ-ның төменкөміртекті дамытудың бірыңғай негізін айқындайды және Компанияның көміртек ізін азайту саласындағы қызметін жүйелейді.

Негізгі мақсат – ҚМГ-ның климаттық амбицияларын айқындау, қолда бар әлеуетті талдау, дамудың негізгі бағыттарын айқындау және Компанияның дайындық деңгейін арттыру арқылы көміртек ізін азайту саласындағы негізгі тәсілдер мен шараларды жүйелеу болып табылады.

Бағдарламаның құрылымы бес негізгі бөлімнен тұрады:

1. көміртекті реттеуді талдау және негізгі трендтер;
2. ҚМГ-ның ПГ шығарындыларын түгендеу;
3. сценарийлік модельдеу,
4. Төмен көмірсутекті дамыту бағдарламасының стратегиялық бағыттары;
5. іске асыру тетігі.

Базалық болып 2019 жыл таңдалды.

Ағымдағы жағдайды талдау және Бағдарламаны одан әрі әзірлеу үшін базалық желіні айқындау мақсатында, ПГ шығарындыларына егжей-тегжейлі түгендеу жүргізілді.

Түгендеу тікелей (Scope 1) және жанама (Scope 2) шығарындылар бойынша жүргізілді.

- Тікелей - бұл ҚМГ-ның меншігіндегі көздердегі өндірістік процестер кезінде көмірсутек отынын жағумен және еріксіз ұшпа шығарындылармен байланысты ПГ[1] шығарындылары;
- сырттан жеткізілетін электр және жылу энергиясын, ыстық су мен буды тұтынуға байланысты жанама шығарындылар.

Деректерді түгендеу нәтижесінде жиналған деректер базасында ҚМГ дамуын сценарийлік модельдеу жүзеге асырылды. Модельде үш сценарий қарастырылды – базалық, жасыл даму сценарийі және төменкөміртекті дамыту сценарийі.

[1] Осы бағдарлама мақсаттары үшін тікелей шығарындыларда тек CO_2 ескеріледі.

Модель ҚМГ ЕТҰ «Business as usual» сценарийі жағдайында ПГ шығарындыларының 2030 жылға дейін әртүрлі өзгеру серпінін көрсетеді деп болжайды. Барлық активтер бойынша ПГ шығарындыларының жалпы өсімі, 2019 жылға қарағанда, шамамен 4%-ті құрайды.

Жасыл сценарийде энергия тиімділігі, электрлендіру, сондай-ақ жаңартылатын энергетиканы пайдалану жөніндегі шаралар арқылы активтердің ағымдағы операциялық құрылымын сақтай отырып, ПГ шығарындыларын азайту көзделеді.

Төменкөміртекті дамыту сценарийінде жоғарыда көрсетілген шараларға сутегі өндіру, көміртекті ұстау және сақтау технологияларын, белсенді офсеттік саясатты (климаттық жобаларды дамыту) белсенді түрде енгізу жөніндегі жобалар қосылады.

Энергия тиімділігі шаралары мен ЖЭК-ке назар аудара отырып, жасыл даму сценарийі 2031 жылға дейін анағұрлым перспективалы сценарий болып таңдалды.

Сонымен қатар, перспективалы бағыттар қолайлы жағдайлар туындағанда, кейіннен масштабтау үшін қуыреттерді және өз әлеуетін арттыру мақсатында пилоттық режимде тестіленуі тиіс. Жасыл даму сценарийі шеңберінде, ҚМГ үшін қолжетімді мақсат - 2019 жылғы шығарындылар деңгейінен 2031 жылға қарай көмірқышқыл газының шығарындыларын 15%-ға немесе 1,6 млн. тонна CO2 қысқарту болып табылады.

ҚМГ Бағдарламаны іске асыруға жауапкершілікпен қарайды және оны тиімді орындау мақсатында Жобалау офис құрылды және тікелей жұмыс тәжірибесі бар кәсіпқойлар тартылды. Бағдарламаның орындалуын бақылау және ҚМГ үшін маңыздылығын айқындау мақсатында, Компания мен ЕТҰ-ның әрбір басшысына төменкөміртекті дамыту индикаторларына байланысты ҚТК белгіленді.

Сонымен қатар, Бағдарлама қабылданған бірінші жылы төмендегі шаралар қабылданды және орындалды:

- ҚМГ жанынан Сутегі энергетикасы жөніндегі құзыреттілік орталығы құрылды, оның мақсаты көгілдір және жасыл сутегін пайдалану перспективалары бойынша қолданбалы зерттеулер жүргізу болып табылады.
- ENI компаниясымен ЖЭК+газ гибридті жобаларын, сутегі энергетикасы жобаларын және биоэтанол өндірісін бірлесіп іске асыру жөніндегі меморандумға қол қойылды.
- ЖЭК ірі ауқымды жобаларын бірлесіп іске асыру бойынша TotalEnergies компаниясымен меморандумға қол қойылды
- Shell компаниясымен көміртекті ұстау және сақтау (КҰС) технологиясын пайдалану перспективалары жөніндегі меморандумға қол қойылды
- ҚМГ, АМӨЗ және «Эр Ликид Мунай Тех газы» ЖШС арасында сутектік ұтқырлық бойынша пилоттық жобаны іске асыру жөніндегі меморандумға қол қойылды.
- ЖЭК шағын ауқымды генерациялаудың және екіжақты ЖЭК келісімшарттарының мәселелерін реттеу бөлігінде ЖЭК қолдау бойынша заңнамалық өзгерістер ұсынылды.

Төменкөміртекті дамыту бағдарламасына негізіне енген іс-шаралардан басқа, Компанияның төменкөміртекті дамытудың ұзақ мерзімді стратегиясында перспективалы болуы мүмкін декарбонизацияның қосымша шаралары әзірленді. Оларға мыналар жатады:

- көміртекті ұстау, сақтау және кәдеге жарату (CCUS) саласындағы жобаларды іске асыру;
- сутегі энергетикасын дамыту;
- орман-климаттық жобалар.

Мақсаты

Басты бағыттар

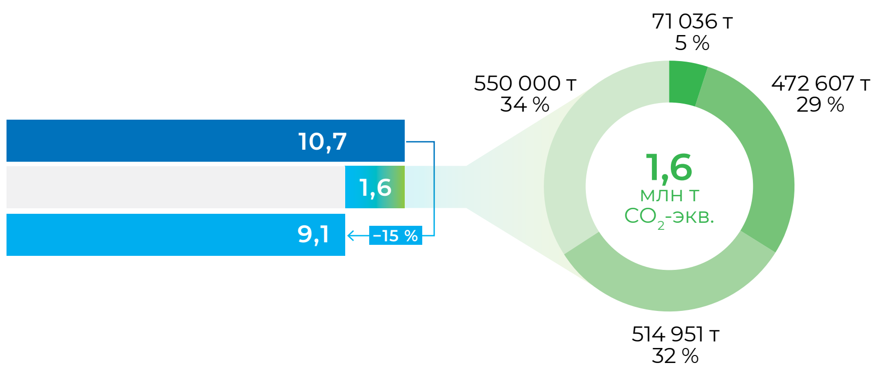

- ҚМГ-ның негізгі шығарындылары (2019)
- Зиянды заттарды ауаға шығару мөлшері
- ҚМГ-ның мақсатты

- Midstream-Энергоэффективность
- Upstream-Энергоэффективность
- Downstream-Энергоэффективность
- Реализация проектов ВИЭ

Қосымша шаралар

I. Су энергетикасын дамыту:

- ҚМГ әлеуетін кеңейту үшін Құзыреттер орталығын құру
- Су мобильдігі бойынша пилоттық жоба

II. Сутекті ұстау және сақтау технологияларын енгізу (CCUS):

Жылына шамамен 20 мың тонна CO_2 ұстау әлеуеті бар пилоттық жоба

III. Орман-климаттық жобаларды іске асыру:

2000 га (жылына 10-16 мың тонна CO2-экв.)

IV. Ескіше алаулатып жағу:

29,8 мың тонна CO_2-экв.

V. Метанның ағып кетуін алдын алу үшін LDAR енгізу

Мақсатты көрсеткіштер:

ҚМГ-ның көміртек ізін азайту жөніндегі стратегиялық бағдарлары (1/1)

№	Көрсеткіштің атауы	Негізгі жылдың көрсеткіші (2019)	Мақсатты көрсеткіш (2031)
Түпкілікті индикатор			
1.	Тікелей және жанама CO_2 шығарындыларын азайту	10,7 млн т. CO_2-экв.[1]	–15 % (1,6 млн т. CO_2-экв.[2])
Мақсатты бағдарлар			
2.	Көміртек сыйымдылығын азайту:		–10 %
	• КСШ өндіру	147,6 т. CO_2-экв. /м.э. КСШ мың тоннасы	132,9 т. CO_2 /м.э. КСШ мың тоннасы
	• ірі МӨЗ-дер	330,3 т CO_2-экв. /мың тонна мұнай	297.3 т. CO_2 /мың тонна мұнай
	• битум өндіру	54,4 т CO_2-экв. /мың тонна мұнай	49 т. CO_2-экв /мың тонна мұнай
	• газ өңдеу	1,1 т CO_2-экв./мың $м^3$ газ	1 т. CO_2-экв/мың $м^3$ газ
	• тасымалдау	9,3 т CO_2-экв./мың тонна мұнай	8,3 т. CO_2-экв/мың тонна мұнай
3.	Энергия сыйымдылығын азайту		–10 %
	• КСШ өндіру	2281,3 МДж/м.э. КСШ тоннасы	2053,2МДж/ м.э. КСШ тоннасы
	• ірі МӨЗ-дер	3732,4 МДж/тонна мұнай	3359,2 МДж/тонна мұнай
	• битум өндіру	650,1 МДж/тонна мұнай	585,1 МДж/мұнай тонна
	• газ өңдеу	3296,5МДж/ мың $м^3$ газ	2966,7МДж/мың $м^3$ газ
	• тасымалдау	120,9 МДж/тонна мұнай	108,9 МДж/тонна мұнай

ҚМГ-ның көміртек ізін азайту жөніндегі стратегиялық бағдарлары (1/2)

№	Көрсеткіштің атауы	Негізгі жылдың көрсеткіші (2019)	Мақсатты көрсеткіш (2031)
Түпкілікті индикатор			
1.	Тікелей және жанама CO_2 шығарындыларын азайту	10,7 млн т. CO_2-экв.[3]	–15 % (1,6 млн т. CO_2-экв.[4])
Мақсатты бағдарлар			
4.	ҚМГ-ның электр энергиясын тұтыну балансындағы негізгі деңгейдің ЖЭК үлесі	0,005 % (211 МВт·сағ)	15 % (600 000 МВт·сағ)
5.	Ескіше алаулатып жағу	0,43 %	0 % (29,8 тыс. т. CO_2-экв.)
6.	Метанның ағып кетуін қысқарту бойынша өлшеу, бақылау және әзірлеу шаралары жөніндегі бағдарламаны енгізу (LDAR)	0 %	Өндіруші ЕТҰ-ның 100% қамту
7.	Орман-климаттық жобалары іске асыру	0	2000га (жылына 10-16 мың т. CO_2-экв)
8.	Энергия менеджменті қызметін енгізу	ЕТҰ-ны ішінара қамту	Өндіруші ЕТҰ-ның 100% қамту
9.	Carbon Disclosure Project климаттық рейтингі	C (климаттың әсері мен проблемалары туралы білім)	A/A– (заманауи озық тәжірибелерді енгізу)
10.	Төменкөміртекті жобаларды іске асыруға жыл сайын қаржы бөлу	0	Күрделі салымның 10%-нан кем емес ($130–150 млн)

[1] Негізгі жылдың шығарындыларына ҚМГ-ның шетелдік операциялық активтерінің CO_2 эмиссиялары жатады
[2] Осы бағдарлама мақсаттары үшін Scope1 және Scope2 шығарындылары ескеріледі, бұл ретте тікелей шығарындыларда CO_2 ғана ескеріледі.
[3] Негізгі жылдың шығарындыларына ҚМГ-ның шетелдік операциялық активтерінің CO_2 эмиссиялары жатады
[4] Осы бағдарлама мақсаттары үшін Scope1 және Scope2 шығарындылары ескеріледі, бұл ретте тікелей шығарындыларда CO_2 ғана ескеріледі.

Денсаулық сақтау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау

Өндірістік қауіпсіздік, еңбекті және қоршаған ортаны қорғау

Жаңа экологиялық талаптар мен жаһандық үрдістерге сәйкес шаралар қабылдау мақсатында Компания 2021 жылды Экология жылы деп жариялады. ҚМГ орнықты даму қағидаттарын қолдайтындығын және қатысатын өңірлерде қоршаған орта және әлеуметтік тұрақтылық мәселелері бойынша жауапты.

Орнықты даму қағидаттары Компанияның экономикалық, экологиялық және әлеуметтік дамуына әсер етеді. ҚМГ үшін негізгі ESG-сын-тегеуріндердің бірі - операциялық қызметтен көміртек шығарындылары және Компанияның өнімін пайдаланудан шығарындылар болып табылады.

2016 жылғы Париж келісіміне сәйкес, Қазақстан 1990 жылғы көрсеткішпен салыстырғанда, парниктік газдар шығарындыларын 2030 жылы 15%-ға қысқарту бойынша өзіне ерікті әрі шартсыз міндеттемелерді алды. ҚР Президенті 2060 жылға қарай Қазақстанның көміртек бейтараптығына қол жеткізуі қажеттілігі туралы айтты. 2021 жылы Компания Қазақстан Республикасының заңнамасына және ҚМГ-нің ішкі құжаттарына сәйкес келетін төмен көміртекті даму бағдарламасын әзірледі. «Көміртекті бейтараптыққа» көшу корпоративтік басқарудың ажырамас құрамдас бөлігі болып табылады және Компанияның көміртек ізін азайту саласындағы қызметін жүйелейді. Компанияда шығарындыларды басқару саясаты бекітілді. Сегіз негізгі қағидаттан тұратын саясат, олардың алтауы климаттың өзгеруіне тікелей қатысты, тұрақты алауды толығымен тоқтатуға бағытталған. ПГ шығарындыларын қысқарту стратегиялық мақсаттардың бірінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады.

Бастамалар мен бағдарламаларға қатысу

WORLD BANK GROUP
Дүниежүзілік банктің «2030 жылға қарай ілеспе мұнай газын тұрақты жағуды толық тоқтатқаны үшін» атты бастамасы»

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
БҰҰ-ның орнықты даму саласындағы 17 мақсатының бастамасы

CDP
CPD Климаттық бағдарламасы

Global Methane Initiative
Метан деңгейін төмендету бойынша жаһандық бастама

Caspian Environmental Protection Initiative – CEPI

Негізгі көрсеткіштер

Әлеуметтік көрсеткіштер

Көрсеткіш	2019	2020	2021
Жұмыс уақытын жоғалтумен жазатайым оқиғалар коэффициенті (LTIR)	0,34	0,29	**0,31**
Өлім жағдайларының коэффициенті (FAR)	1,48	0,00	**2,93**
Өлім жағдайларының саны	2	0	**1**

Экологиялық көрсеткіштер

Көрсеткіш	2019	2020	2021
NO_x шығарындылары, КСШ өндірудің 1 мың тоннасына шаққанда, тонна	0,21	0,22	**0,24**
SO_x шығарындылары, КСШ өндірудің 1 мың тоннасына шаққанда, тонна	0,20	0,23	**0,22**
ІМГ жағу қарқындылығы, КСШ өндірудің 1 мың тоннасына шаққанда, тонна	2,95	2,2	**2,1**

Денсаулық сақтау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау бойынша менеджмент жүйесі

Денсаулық сақтау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау бойынша менеджмент жүйесі (СМ) Қазақстан Республикасы заңнамасының, ISO 14001 және ISO 45001 салалық және халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес, үздік әлемдік практикалар мен тәсілдерді, Мұнай және газ өндірушілердің халықаралық қауымдастығының (IOGP) ұсынымдарын пайдалана отырып әзірленген, көшбасшылық, мақсатқа қол жеткізу, тәуекелдерді басқару және тұрақты жетілдіру сияқты іргелі қағидаттарға негізделетін 10 негізгі элементті қамтиды.

2006 жылдан бастап, ҚМГ-де ISO 9001, ISO 14001 және ISO 45001 талаптарына сәйкес сапа, қоршаған ортаны қорғау, денсаулықты сақтау және еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласында біріктірілген басқару жүйесі енгізілді. Энергия тұтынудың елеулі деңгейі бар ЕТҰ ISO 50001 стандартына сәйкес келу мәніне сертификатталған. Басқарудың интеграциялық жүйесінің тиімділігін тәуелсіз аудиторлар үнемі растап отырады.

ҚМГ менеджмент жүйесін жетілдіру мақсатында Денсаулық сақтау және еңбек қауіпсіздігі менеджменті жүйесі бойынша ISO 45001 халықаралық стандартының талаптарына сәйкес келу мәніне сертификатталды.

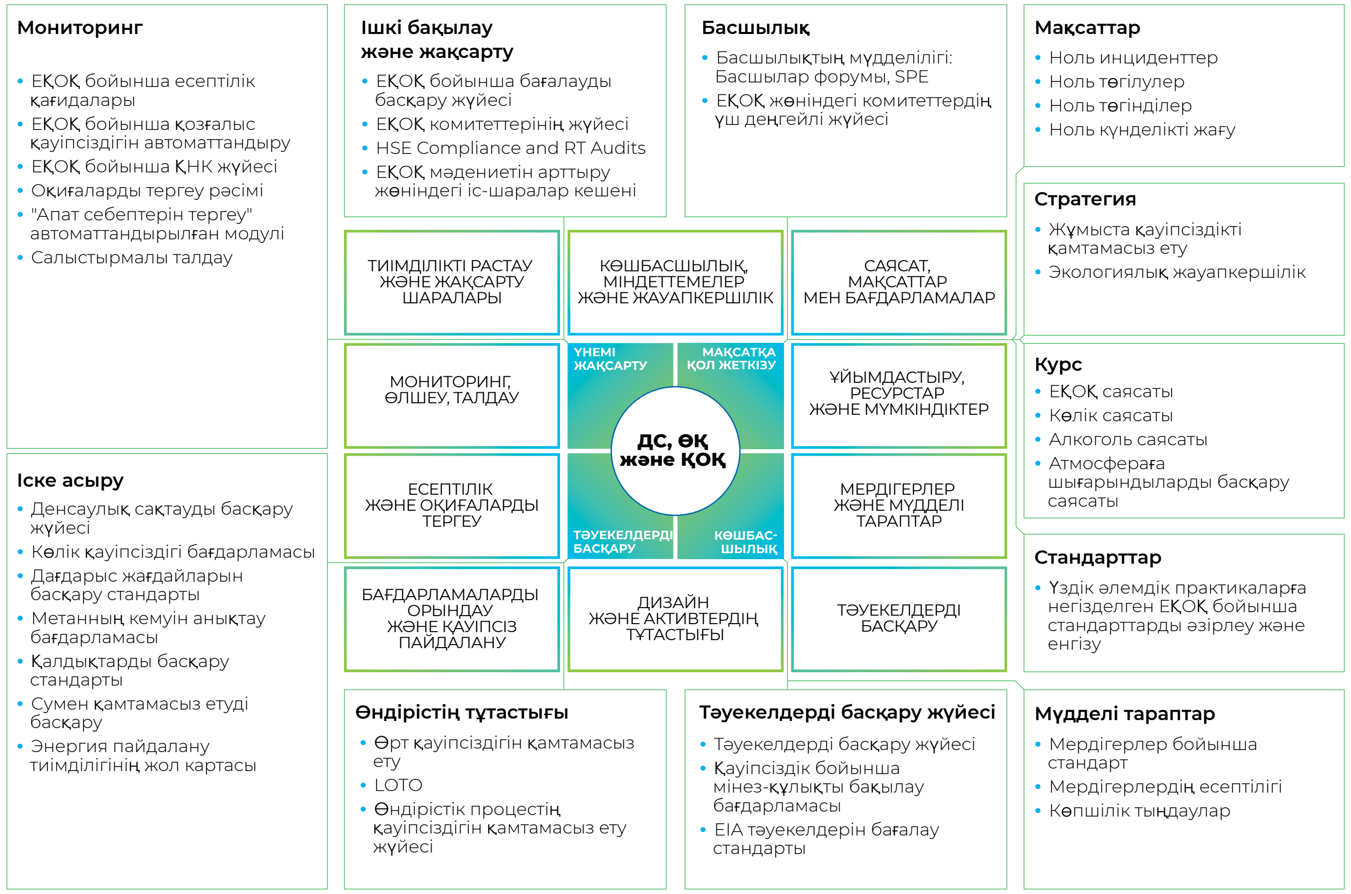

Экологиялық жауапкершілік және қауіпсіздік

2021 жылғы негізгі көрсеткіштер

SO_x шығарындыларының қарқындылығы
0,22
(IOGP — 0,19)

NO_x шығарындылардың қарқындылығы
0,24
(IOGP — 0,29)

CDP Климаттық рейтингі
«C»

Су қауіпсіздігі рейтингі CDP
«B–»

Ілеспе мұнай газын жағу қарқындылығы (ІМГ)
2,1
(IOGP — 8,0)

ІМГ пайдалану коэффициенті
98 %

Тарихи қалдықтарды және мұнаймен ластанған жерлерді қалпына келтіру
540,5
МЫҢ ТОННА
(2020 жылы — 558,4 мың тонна)

Энергия тұтынудың ұлғаюы (2020 жылмен салыстырғанда)
6 %

ӨҚ, ЕжҚОҚ мәселелерін басқару жөніндегі мақсаттар ҚМГ компаниялар тобының даму стратегиясымен тікелей байланысты. ҚМГ-ның 2031 жылға дейінгі Даму стратегиясы экологиялық жауапкершілікті арттыру жөніндегі стратегиялық бастамаларды көздейді. ҚМГ компанияларының тобы үшін қоршаған ортаны қорғау бөлігіндегі басым бағыттар парниктік газдар шығарындыларын басқаруды және газды алауда жағуды қысқартуды, су ресурстарын, өндіріс қалдықтарын басқаруды және жерді қалпына келтіруді қамтиды.

«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ мен ЕТҰ-ның басшылығы қоршаған ортаның ластануына байланысты шығындар мен залалдарға қатысты нөлдік төзімділік қағидатын ұстанады. Жаңа экологиялық кодекстің талаптарына сәйкес экологиялық ақпаратты жинауды, жинақтауды, сақтауды, талдауды және таратуды қамтамасыз ету мақсатында, 2021 жылы ҚМГ-ның экологиялық саясаты жаңартылды. «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану, биоалуантүрлілікті сақтау бойынша шараларды сақтау жөніндегі міндеттемелері қосымша күшейтілді.

Шикі газды жағу көлемін барынша азайту мақсатында, Компания 2015 жылы Дүниежүзілік Банктің «2030 жылға қарай ілеспе мұнай газын толық кәдеге жарату» бастамасын қолдады. Парниктік газдар шығарындыларын азайту жөніндегі біздің маңызды міндеттеріміздің бірі - ілеспе мұнай газын пайдалы пайдалануды және кәдеге жаратуды арттыру, алауда жағуды барынша азайту болып табылады. Осы бастама шеңберінде шикі газды жағу көлемдері бойынша есептілік жыл сайын Дүниежүзілік банктің ҚР өкілдігіне тапсырылады.

Экологиялық көрсеткіштер, КСШ өндірудің м. э. 1 мың тоннасына шаққанда, тонна

Жыл	2017	2018	2019	2020	2021
SO_x шығарындыларының қарқындылығы	0,32	0,25	0,20	0,23	0,22
NO_x шығарындыларының қарқындылығы	0,25	0,20	0,21	0,22	0,24
Шикі газды жағу қарқындылығы	11	6	2,95	2,2	2,1
Шикі газды кәдеге жарату деңгейі, %	85	93	97	98	98

Экологиялық көрсеткіштерді жақсарту және осы саладағы ашықтық пен айқындықты қамтамасыз ету бойынша жүргізілген жұмыстардың нәтижесінде ҚМГ Дүниежүзілік жабайы табиғат қорының (WWF), Creon Group және Сараптамалық кредиттік рейтинг агенттігінің тәуелсіз сарапшыларының бағалау нәтижелері бойынша

Қазақстан Республикасының мұнай-газ компанияларының экологиялық ақпараттарының ашықтығы рейтингінде бесінші жыл қатарынан бірінші орын алады.

Компания экологиялық жауапты бизнес жолымен жүруді жалғастырады, қоршаған ортаның қорғалуын басқару жүйесін дамытады, осы мәселе бойынша барлық мүдделі тараптармен диалог жүргізеді, сол арқылы Компанияның экологиялық саясатында көрсетілген өз міндеттемелерін орындайды.

ҚҚМГ өзінің экологияға әсерінің маңыздылығын түсінеді және қоршаған ортаға әсерді барынша азайтуға ұмтылады.

Экология жылының шеңберінде тарихи мұнай қалдықтарын кәдеге жарату және мұнаймен ластанған жерлерді тазарту жөніндегі жұмыстар сияқты экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған бірқатар іс-шаралар іске асырылды. Қызметкерлер арасында қоршаған ортаны қорғау мәселелерін насихаттау, ағаш отырғызу акцияларына қатысу, атмосфералық ауаға шығарындыларды азайту жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірлеу, табиғатты қорғау бағдарламаларын іске асыру және басқа да іс-шаралар күшейтілді.

2021 жылдың 17 қыркүйегінде әлемнің 180 елінде «World Cleanup day 2021» Дүниежүзілік тазалық күні өтті. Осы жаһандық қозғалыс және «Бірге - таза Қазақстан!», сондай-ақ ҚМГ Экология жылының аясында Нұр-Сұлтан қаласы Алматы ауданының әкімдігімен бірлесіп ағаш отырғызу бойынша іс-шара ұйымдастырылды. Компания қызметкерлері 18 қыркүйектегі жалпықалалық сенбілік барысында елордада 100-ге жуық қарағай отырғызды.

Экологиялық жауапкершілікке бейілділік ҚМГ ЕТҰ-дағы көгалдандыру жұмысында да көрініс тапқан. Қазақстан Республикасының Президенті Қасым –Жомарт Тоқаевтың орман қорында 2 миллиардтан астам ағаш отырғызуға және Қазақстан халқына Жолдауында айтылған елді мекендерде 15 миллион ағаш отырғызуға қатысты тапсырмасын, сондай-ақ Кешенді жоспарды орындау аясында Атырау қаласында орналасқан ҚМГ ЕТҰ-да 2021-2024 жылдарға арналған «Ірі мұнай компанияларының көгалдандыру жұмыстарын жүргізу» іс-шарасын іске асыру көзделген облыс. «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның барлық ЕТҰ-да санитариялық-қорғау аймақтарының аумағында және орналасқан өңірлерде жасыл желектерді отырғызу бойынша жұмыстар жүргізілуде. Мысалы, «Қаражанбасмұнай» АҚ қызметкерлері Қаражанбас кен орны мен

Маңғыстау облысының бірқатар әлеуметтік маңызы бар объектілерінің аумағында санитариялық тазарту жұмыстарын жүргізіп, 3 000 түп көшет отырғызды. «ПМХЗ» ЖШС санитариялық-қорғау аймағының аумағында 21,5 гектар алаңда 6680 ағаш отырғызды. Өнеркәсіптік алаң аумағында кәсіпорын қызметкерлері 84 ағаш отырғызды.

Атырау облысы әкімдігі мен «Ембімұнайгаз» АҚ арасында 2021 жылдың сәуір айында жалпы ауданы 243,2 га болатын «Атырау облысы аумағында көгалдандыру жұмыстарын жүргізу туралы» Меморандумға қол қойылды. Көгалдандыру бағдарламасы аясында «Бөлінген жер учаскесінде топырақ-іздестіру жұмыстары жүргізу» іс-шарасы атқарылды. Осы жұмыстардың және отырғызуға жарамды учаскелерді айқындау қорытындысы бойынша аумақты көгалдандыру жұмыстарын жүргізу жоспарлануда.

«АМӨЗ» ЖШС 2021 жылдың сәуір айында Атырау облысының әкімдігімен қол қойылған «Атырау қаласының аумағында көгалдандыру жұмыстарын жүргізу туралы» меморандумның шеңберінде Атырау қаласының аумағында жалпы ауданы 1 420,9 га учаскесі, оның ішінде 860,9 га «Сасық сай» булану алқаптары бөлінді.

Меморандум шарттарын орындау мақсатында, зауыт 560 га алаңда орман өсіру саласында тәжірибесі мен ғылыми білімі бар ғылыми-зерттеу компаниясын тартты.

Қоршаған ортаны қорғау саласындағы басым жобалар

«TAZALYQ» жобасы

«TAZALYQ» жобасы «АМӨЗ» ЖШС-ның сарқынды суларды тазарту құрылыстарын жаңғыртуды, сондай-ақ «Сасық сай» булану алаңдарын қалпына келтіруді көздейді.

«Қаражанбас кен орнында қабат суын тұщыту зауытын салу» жобасы

Қаражанбас кен орнында қабатты суды тазарту зауытын салу кен орнындағы су қорының жетіспеушілігі проблемасын шешуге мүмкіндік береді.

«Экологиялық мониторингтің автоматтандырылған ақпараттық жүйесі» жобасы

Ол әртүрлі экологиялық есептерді қалыптастыру және тапсыру, сондай-ақ қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шараларды жоспарлау кезеңінде қолданылады.

Мақсаты нақты және сенімді деректер алу, тиімді экологиялық саясат жүргізу, сондай-ақ даму бағдарламаларын әзірлеу үшін қажетті толық және өзекті экологиялық ақпаратты қалыптастыру болып табылады.

«Тарихи» мұнай қалдықтарын қалпына келтіру және мұнаймен ластанған жерлерді тазарту

«Тарихи» мұнай қалдықтарын толық кәдеге жарату және 2024 жылға дейін қоса алғанда мұнаймен ластанған жерлерді тазарту.

Тексеру нәтижелері бойынша бөлінген учаске көгалдандыруға жатпайды және жаңа учаскені анықтау бойынша жұмыстар жүргізіледі. Көгалдандыру үшін қосымша жер учаскесі анықталғаннан кейін, зауыт оны абаттандыру және көгалдандыру жобасын әзірлейді, сметалық құны, жұмыс көлемі мен жұмыс кестесі анықталады.

«АМӨЗ» ЖШС зауыттың батыс бөлігіндегі санитариялық-қорғау аймағының аумағында ауданы 5 га (көгалдандыру бөлігінде санитарлық-қорғау аймағы негіздемесінің бекітілген жобасына кірмейтін) учаскені абаттандыру және көгалдандыру бойынша қосымша жұмыстар жүргізді.

Персоналды экологиялық менеджмент мәселелері бойынша оқыту

Персонал маңызды актив болып табылады, сондықтан ҚМГ компаниялар тобында ӨҚ, ЕжҚОҚ мәселелерін оқытудағы қажеттілік сұранысқа ие болып қала береді. Осыған байланысты персоналды еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өнеркәсіптік және өрт қауіпсіздігі, қоршаған ортаны қорғау бағыты бойынша міндетті оқыту, даярлау және біліктілігін арттыру басым болып табылады.

2021 жылдан бастап ҚМГ Корпоративтік орталығының қызметкерлерін қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және өрт-техникалық минимум бойынша міндетті оқыту «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС платформасында жүргізілуде.

2021 жылы ҚМГ компаниялар тобының 61 678 қызметкерін оқытуға 498 714 мың теңге жұмсалды. Оның ішінде ӨҚ, ЕжҚОҚ саласында мынадай негізгі бизнес-бағыттар: «Өндіру» — 215 745 мың теңге, «Тасымалдау» — 78 409 мың теңге, «Өңдеу» — 98 495 мың теңге, «Сервис» — 106 065 мың теңге, ҚМГ корпоративтік орталығы — 0 мың теңге.

ӨҚ, ЕжҚОҚ мәселелері бойынша оқыту жұмыс істеп тұрған меншікті оқу-курстық комбинаттар / орталықтар базасында «70/20/10» «жұмыс орнында / ішкі/сыртқы» оқу моделі бойынша жүргізіледі. Тәжірибелі қызметкерлер арасында тәлімгерлік және ішкі жаттықтырушылық бойынша бағдарламалар іске асырылады, озық қызметкерлер арасында шеберлік сыныптары мен тренингтер, түрлі конкурстар өткізіледі, бұл ішкі коммуникацияларды жетілдіруге және персоналды өз кәсібінде үздік болуға ұмтылуға ынталандыруға мүмкіндік береді.

«Өзенмұнайгаз» АҚ-да (Жаңаөзен қ.), «ҚазТрансОйл» АҚ-да (Ақтау қ.), «Павлодар мұнай-химия зауыты» ЖШС-де (Павлодар қ.) және Oil Services Company ЖШС-де (Ақтау қ.) меншікті оқу-курстық комбинаттары/орталықтары бар.

Қызметкерлерді оқытуға жұмсалған шығыстар

Көрсеткіш	2019	2020	2021
Оқыған қызметкерлер саны	116 890	89 715	61 678
Сомасы, мың теңге	1 056 067	578 891	498 714

Негізгі бизнес-бағыттарға бөле отырып, ӨҚ, ЕжҚОҚ бойынша оқыту

Бизнес-бағыт	Қызметкерлер саны	Сомасы, мың теңге
Өндіру	31 068	215 745
Тасымалдау	2 024	78 409
Өңдеу	12 046	98 495
Сервис	16 496	106 065
ҚМГ корпоративтік орталығы	44	-

Энергия үнемдеу және тиімділікті арттыру бағдарламалары

ҚМГ компаниялар тобында энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру бағдарламасын жалғастыруда. Компанияның корпоративтік орталығы энергия тұтыну және энергия тиімділігі көрсеткіштері бойынша деректерді жинайды және талдайды, прогресті қадағалайды және жақсарту үшін мүмкіндіктерді сәйкестендіреді, өткен кезеңмен және саланың ұқсас компанияларының көрсеткіштерімен (IOGP) бенчмаркинг жүргізеді.

Компанияның энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру саласындағы қызметі ISO 50001 «Энергетикалық менеджмент жүйесі» халықаралық стандартының әдіснамасына негізделеді, ол осы қызметте жүйелі басқару бойынша жалпыға танылған үздік халықаралық практика болып табылады.

Энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру бағдарламасының көрсеткіштерін орындау

2021 жылы барлығы 166,4 млн ГДж отын-энергетикалық ресурстар (2021 жылға қарағанда 6%-ға артық), оның ішінде электр энергиясы — 13,1 млн ГДж, жылу энергиясы — 4,3 млн ГДж, мотор отыны - 1,4 млн ГДж, қазандық-пеш отыны - 147,7 млн ГДж тұтынылды (бұл ретте табиғи газ энергия ресурстарын жалпы тұтынудың 45%-ын құрайды). Энергия тұтыну көлемі мынадай үш бизнес-бағыт арасында бөлінген: «Мұнай және газ өндіру», «Мұнай және газ тасымалдау» және «Мұнай және газ өңдеу».

2020 жылмен салыстырғанда, энергия ресурстарын тұтынудың ұлғаюы пандемияға қатысты жағдайдың тұрақтануына орай, 2021 жылы газ тасымалдау көлемдерінің ұлғаюына байланысты болып отыр.

2021 жылы ҚМГ компаниялар тобы бойынша меншікті өндірілетін энергия көлемі 547,1 млн кВт электр энергиясын және 4 108 мың Гкал жылу энергиясын құрады.

Инновациялық технологияларды қолдану және ЖЭК пайдалану мұнай-газ саласындағы салыстырмалы түрде жаңа, бірақ соған қарамастан, перспективалы бағыт болып табылады.

Энергия сыйымдылығы

2021 жылы ҚМГ компанияларының тобы бойынша көмірсутектерді өндіру бағытында орташа энергия тұтыну өндірілген КСШ тоннасына 2,4 ГДж құрады, бұл IOGP көрсеткішінен 58%-ға жоғары деңгейінде қалып, 2020 жылы өндірілген көмірсутектердің тоннасына шаққанда 1,4 ГДж құрады. Мұнай өндіруде энергия ресурстарын үлестік тұтынудың артуы, ең алдымен, жетілген кен орындарында өндірістің сулануының ұлғаюына байланысты, өйткені өндірілетін сұйықтықтың үлестік тығыздығы және, тиісінше, өндірудің механикаландырылған әдістері үшін тұтынылатын энергия артады.

ҚМГ компаниялары тобының энергия үнемдеу және энергия тиімділігін дамытудың негізгі стратегиялық бағыттары — технологиялық жабдықты жаңғырту, энергия үнемдеу технологияларын енгізу, жылу энергиясын өндіруді және тұтынуды

Отын түрлері бойынша энергия ресурстарын тұтыну, %

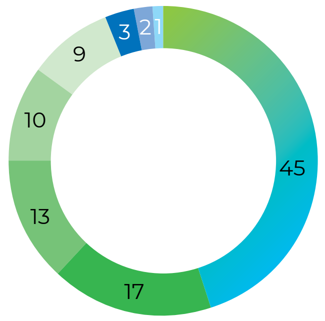

- Табиғи газ
- ІМГ
- Қазандық-пеш отыны
- Бензинсіздендірілген газ
- Электр энергиясы
- Жылу
- Мазут
- Мотор отыны

«QazaqGaz» АҚ-та енгізілген ЖЭК тиімді нәтиже көрсетті, «QazaqGaz» АҚ компаниялар тобы бойынша 2021 жылы жаңартылған көздер бойынша бөлінген генерацияланатын (өндірілетін) энергияның жалпы көлемі мынадай болды:

- Жылу сорғыларымен геотермалдық (жылу) энергия өндіру – 678,54 Гкал құрады. «Интергаз Орталық Азия» АҚ-да жылытуға және ыстық сумен жабдықтауға арналған «Waterkotte» типті геотермалдық жылу сорғылары жұмыс істеп жатыр.
- ҚТГ бойынша электр энергиясын күн панельдерімен өндіру - 109 068 кВт*сағ құрады.
- «ИОА» АҚ инженерлік-техникалық орталығының аумағын жарықтандыру үшін күн панельдерімен электр энергиясын өндіру - 7776 кВт сағат.
- «Қызылорда» МГКБ «Тереңөзек» АГРС және «Жосалы» АГРС газ құбыры-тармағының тазарту құрылғыларын іске қосу торaптарында орнатылған күн панельдерімен электр энергиясын өндіру – 5092 кВт сағат.
- «Қазақстан-Қытай» МГ желілік бөлігіндегі кран торaптарында орнатылған күн панельдерімен электр энергиясын өндіру - 96200 кВт сағат.
- 2021 жылы аумақтағы көшелерді жарықтандыру үшін, ПКОП күн панельдерімен электр энергиясын өндіру 47 мың кВт сағатты және автономды көше шамдарынан (жел-күн генераторы) – 3 мың кВт сағатты құрады.

оңтайландыру, сондай-ақ меншікті, оның ішінде ІМГ пайдалана отырып, генерациялау көздерін дамыту.

2021 жылы энергия үнемдеу және энергия тиімділігі бойынша 49 іс-шара жүргізілді, отын-энергетикалық ресурстардың жылдық жоспарлы үнемделуі 0,34 млн ГДж, заттай көріністе - 5,3 млн кВт электр энергиясы және 8 107 мың $м^3$ табиғи газды құрады.

Елдегі амбициялар мен күту жағдайларын ескере отырып, ҚМГ 2031 жылға қарай қолданыстағы ЖЭК активтеріндегі үлесті сатып алу (жел және күн электр станцияларының жобалары) немесе қуаты 300 МВт-тан асатын жаңа ЖЭК электр станцияларын салу жоспарлануда, бұл 2031 жылға қарай жасыл энергия өндіруді шамамен 945 млн кВт*сағ құрайды.

Климаттың өзгеруі және парниктік газ шығарындылары

Басқарма

ҚМГ-нің ұзақ мерзімді даму стратегиясында климаттық аспектілер бойынша мынадай басым бағыттар белгіленді:

1. парниктік газдардың атмосфераға шығарындыларын басқару;
2. шикі газды тұрақты алау етіп жағуды қысқарту;
3. өндірілген өнім көлеміне шаққанда, шығарындылардың қарқындылығы бойынша көрсеткіштерді жақсарту және энергия тиімділігін арттыру;
4. метанның көмуін азайту,
5. жасыл жобаларды қаржыландыруды ұлғайту.

Климаттың өзгеруіне қарсы күрестің жаһандық тренді бүкіл әлемдегі компаниялардың қызметіне көбірек әсер етеді. ҚМГ елдің төменкөміртекті дамыту жөніндегі мемлекеттік саясатын қолдау мақсатында, қауіпсіздіктің жоғары стандарттарына және орнықты даму қағидаттарына жауап беретін 2022-2031 жылдарға арналған даму стратегиясын бекітті. ҚМГ-нің даму стратегиясына сәйкес көміртек ізін азайту мақсатында, төменкөміртекті дамыту Компания дамуының негізгі бағыттарының бірі болып табылады.

Климаттық күн тәртібінің стратегиялық маңыздылығын ескере отырып, Компания климаттық амбицияларын, көміртек ізін төмендету бойынша негізгі тәсілдер мен шараларды белгілейтін Төменкөміртекті дамытудың 2022-2031 жылдарға арналған бағдарламасын әзірледі. ҚМГ CO_2 тікелей және жанама шығарындыларын 2031 жылға қарай 2019 жылғы 1,6 млн тонна CO_2 деңгейінен 15%-ға төмендету бойынша мақсатты бағдармен өндірістің көміртекке деген қажеттілігін төмендетудің саралланған тәсілін таңдайды.

Операциялық процестердің энергия тиімділігін арттыруға және ЖЭК жобаларын іске асыруға арналған бағдарламаның негізгі бағытынан басқа, Компания сондай-ақ декарбонизацияның қосымша шараларын іске асыруды жоспарлап отыр. Атап айтқанда, көміртекті ұстау, сақтау және кәдеге жарату (CCUS) саласындағы, сутегі энергетикасын дамыту, орман-климаттық жобалар.

Тәуекелдер мен мүмкіндіктер

Тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесі Корпоративтік басқару жүйесінің негізгі құрамдас бөлігі болып табылады және стратегиялық мақсаттарға қол жеткізуге теріс әсер ете алатын ықтимал тәуекел оқиғаларын уақытылы сәйкестендіруге, бағалауға, мониторинг жүргізуге және азайтуға бағытталған. Осы тәуекелдерді барынша азайту мақсатында, Компания іс-шаралар кешенін жүзеге асырады. Тәуекелдер бойынша есеп Директорлар кеңесіне тоқсан сайын ұсынылады.

Ақпаратты ашу

CDP көміртек есептілігі жөніндегі климаттық бағдарлама аясында ҚМГ 2019 жылдан бастап парниктік газдардың тікелей және жанама шығарындыларының көлемі туралы деректерді, парниктік газдар шығарындыларын басқару мәселелерін, Румыния мен Грузиядағы халықаралық активтерді қоса алғанда, ҚМГ-нің барлық активтері бойынша негізгі тәуекелдер мен мүмкіндіктерін ашады.

2021 жылғы шілдеде 2020 жылдың қорытындылары бойынша ҚМГ-нің Климаттық сауалнамасы жарияланды. Есепке сәйкес, 2020 жылдың нәтижелері бойынша ҚМГ компанияларының тобында көмірқышқыл газының тікелей шығарындыларының көлемі 8,7 млн тоннаны (2019 жылы 9,7 млн тонна) құрады. CO_2 баламасындағы деректер IPCC Fifth Assessment report (метан – 28, азоттың шала тотығы – 256) жаһандық жылыну әлеуетінің коэффициенттері қолданылып ұсынылған.

Парниктік газдың тікелей шығарындылары жөніндегі деректер әрбір ЕТҰ бойынша тіркелген тәуелсіз ұйымдардың қорытындыларымен расталған. 2021 жылғы ақпарат CDP есебінде 2022 жылдың 3-ші тоқсанында ашылады. Ақпаратты ашу кезінде ҚМГ дәйектілік және салыстырмалылық қағидатын ұстанады, ақпараттың толық ашылуын арттыру және үшінші деңгейдегі жанама шығарындылар бойынша есептілік аясын кеңейту бойынша жұмысты үздіксіз жүргізеді.

Атмосфералық ауаны қорғау туралы толығырақ ақпарат Тұрақты даму туралы есебінде берілген.

Шикі газды ұтымды пайдалану

Парниктік газдар шығарындыларын басқару және газды алауда жағуды қысқарту ҚМГ компаниялар тобы үшін басым міндеттердің бірі болып табылады. Бекітілген экологиялық саясатқа сәйкес, Компания газды тұрақты алау етіп жағудың нөлдік деңгейіне жетуге және алаулардан атмосфералық ауаға шығарындыларды қысқартуға ұмтылады. Парниктік газ шығарындыларын азайту жөніндегі біздің маңызды міндеттеріміздің бірі шикі газдың пайдалы пайдаланылуы мен кәдеге жаратылуын арттыру, алауды жағуды барынша азайту болып табылады. Шикі газды дамыту және қайта өңдеу бағдарламаларының орындалған іс-шараларының арқасында жылу және электр энергиясын өндіру үшін газды өз мұқтаждықтарына пайдалану ұлғайды.

Шикі газды кәдеге жарату 2021 жылы 98%-ды құрады, газды жағу көрсеткіші өндірілген КСС 1 мың тоннасына 2,1 тонна деңгейінде (2020 жылы — 2,2; 2019 жылы - 2,95), бұл 2020 жылғы көрсеткіштен 5%-ға және IOGP орташа салалық көрсеткішінен 74%-ға төмен.

ҚМГ 2015 жылы Дүниежүзілік банктің «2030 жылға қарай ілеспе мұнай газын тұрақты жағуды толық кәдеге жарату» бастамасын қолдады. Компания шикі газды жағу көлемін барынша азайтуға тырысады. Осы бастама шеңберінде шикі газды жағу көлемі жөніндегі есептілік жыл сайын Дүниежүзілік банктің ҚР өкілдігіне тапсырылады.

Толығырақ ақпарат Тұрақты даму туралы есебінде берілген.

Қалдықтарды кәдеге жарату

ҚМГ-ның өндірістік қызметі процесінде өндіріс және тұтыну қалдықтары пайда болады. ҚМГ компанияларының тобында қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіруге бағытталған шаралар кешені әзірленуде және іске асырылуда, түзілген және жинақталған қалдықтардың, оның ішінде мердігер компаниялардың қалдықтарының есебі жүргізілуде, қалдықтарды қалпына келтіргенге дейін немесе жойғанға дейін оларды қауіпсіз жинақтау жүзеге асырылуда. 2021 жылы түзілген және жинақталған қалдықтарды қалпына келтіруге арналған ҚМГ шығыстары 12,9 млрд. теңгені құрады.

Қалдықтарды қалпына келтіру әдістерін таңдау кезінде қалдықтарды қазіргі заман технологияларына, оның ішінде қоршаған ортаны қайталама ластаусыз технологияларға басымдық берілетінін атап өткен маңызды.

2019 жылғы 6 тамызда Қазақстан Республикасының Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі мен ҚМГ арасында мұнайы бар тарихи қалдықтарды кәдеге жарату және мұнаймен ластанған жерлерді тазарту бойынша жұмыстарды орындау міндеттемесімен ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойылды. Меморандумның периметріне ММГ, ӨМГ және ҚБМ кірді.

2019 жылдың қыркүйегінен бастап келісімшарттық аумақтарды түгендеу жүргізілді, оның шеңберінде қалдықтардың сипаттамалары, қалдықтардағы мұнай өнімдерінің көлемі және олардың көлемі айқындалды. Осы түгендеудің негізінде мұнаймен ластанған жерлерді қалпына келтірудің тиісті жобалары әзірленіп, мемлекеттік органдармен келісілді, жобалардың шеңберінде мұнаймен ластанған қалдықтарды кәдеге жаратудың қауіпсіз және тиімді технологиялары таңдап алынды және ұсынылды, 2024 жылды қоса алғанда, мұнаймен ластанған жерлерді қалпына келтіруді жүргізу кестесі жасалды.

Шикі газды алау етіп жағу көлемі

Көрсеткіші	2017	2018	2019	2020	2021
Шикі газды алау етіп жағудың жалпы көлемі, млн м³	315,8	148,9	80,2	57,6	52,5
Шикі газдың пайдалы қызмет деңгейі, %	85	93	97	98	98
Шикі газды жағу қарқыны, өндірілген 1 мың КСШ-ға шаққанда, тонна	11	6	2,95	2,2	2,1

Сонымен бірге, ЕМГ мен ҚТМ меморандум бойынша міндеттемелердің периметріне кірмегеніне қарамастан, мұнда да тарихи ластануларды жою бойынша жұмыстар жүргізілуде.

Аталған барлық компаниялар құрамында мұнайы бар тарихи қалдықтарды кәдеге жарату және мұнаймен ластанған жерлерді тазарту жөніндегі жұмыстарды орындауға мамандандырылған ұйымдармен ұзақ мерзімді шарттар жасасты.

2021 жылы ҚМГ ЕТҰ объектілерінде 540 475 тонна тарихи қалдықтар кәдеге жаратылды, оларды орналастыру орындарының учаскелері қалпына келтірілді.

ҚТО Өзен-Атырау-Самара магистральдық мұнай құбырының 984-985 км учаскелеріндегі тарихи ластанған жерлерді толық қалпына келтірді. ҚМГ тобындағы компаниялар тобы бойынша жалпы ауданы 48 га тарихи мұнаймен ластанған жер рекультивацияланды.

Толық ақпарат Тұрақты даму туралы есебінде берілген.

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер

Мұнай-газ активтері

Заңнамаға және нормативтік құқықтық актілерге сәйкес, белгілі бір келісімшарттардың талаптары бойынша ҚМГ негізгі құралдарды демонтаждау және жою және әрбір кен орнындағы жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемелерді атқарады. Атап айтқанда, ҚМГ міндеттемелеріне барлық өнім бермейтін ұңғымаларды біртіндеп жабу және құбырларды, ғимараттарды демонтаждау мен келісімшарттық аумақты қалпына келтіру, сондай-ақ пайдаланудан шығару сияқты қызметті түпкілікті тоқтату және өндіріс учаскесіндегі қоршаған ортаны ластауға жол бермеу жөніндегі міндеттемелер бойынша шаралар қабылдау жатады.

Компания активтердің шығуы бойынша міндеттемелерді әрбір келісімшарт бойынша жеке есептейді. Міндеттеме сомасы инфляцияның болжамды деңгейіне түзетілген және өтпелі экономикасы бар елдердің мемлекеттік борышы бойынша қазақстандық нарыққа тән тәуекелдерге түзетілген орташа ұзақ мерзімді тәуекелсіз проценттік мөлшерлемелерді пайдалана отырып, дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін талап етілетін бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мұнай-газ активтерін жою бойынша міндеттемелерге Компания резервінің баланстық құны 67 млрд теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 66 млрд теңге) (толығырақ шоғырландырылған қаржы есептілігінің 4-ескертпесінде).

Магистральды мұнай құбырлары және газ құбырлары

2012 жылдың 4 шілдесінде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес ҚМГ-ның екі еншілес ұйымы – «ҚазТрансОйл» АҚ-ның және «ҚазТрансГаз» АҚ еншілес ұйымы болып табылатын «Интергаз Орталық Азия» АҚ-ның пайдалану мерзімі аяқталғаннан кейін магистральды құбырды жою және кейіннен қоршаған ортаны, оның ішінде жерді қалпына келтіру бойынша магистральды құбыр желісі бойынша іс-шараларды өткізу жөніндегі заңды міндеттемесі бар. Құбырларды жою және жерді қалпына келтіру бойынша міндеттемеге арналған резерв ҚМГ есептеген демонтаждау және қалпына келтіру жөніндегі жұмыстарды жүргізу құнының негізінде бағаланады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГ компаниялар тобы резервінің баланстық құны Компанияның құбырларын жою және жерлерді қалпына келтіру бойынша міндеттемесі бойынша 35 млрд теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 114 млрд теңге) (толығырақ шоғырландырылған қаржы есептілігінің 4-ескертпесінде).

Экологиялық оңалту

ҚМГ сондай-ақ экологиялық тазарту жұмыстары мен оңалтуға арналған міндеттемелер бойынша резервтерді қалыптастыру бойынша бағалау жүргізеді және пайымдау шығарады. Қоршаған ортаны қорғауға арналған шығындар болашақ экономикалық пайдасына қарай шығыстарға капиталдандырылады немесе оларға жатады.

Компанияның экологиялық оңалтуға арналған резерві ҚМГ компаниялар тобының қолданыстағы қазақстандық және еуропалық нормативтік базалардың талаптарын сақтауы үшін қажетті күтілетін шығындарды тәуелсіз бағалауға негізделген басшылықтың ең үздік бағалауын білдіреді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша экологиялық міндеттемелер бойынша резервтің баланстық құны 63 млрд теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша – 65 млрд теңге) (толығырақ шоғырландырылған қаржы есептілігінің 26-ескертпесінде).

Су ресурстарын қорғау

Су ҚМГ барлық өндірістік процестерінің ажырамас бөлігі болып табылады. Компания өз қызметінде су тұтыну көлемін қысқартуға, су ресурстарын пайдалану тиімділігін арттыруға, суды қайталап және айналымда пайдалануды өсіруге, ағын сулардың сапасын арттыруға және табиғи су объектілеріне әсерін барынша азайтуға ұмтылады.

ҚМГ көмірсутектерді өндірумен, тасымалдаумен және өңдеумен айналысатын тігінен интеграцияланған компания болып табылады. Барлық процестер судың едәуір мөлшерін пайдалануды талап етеді. ҚМГ жерүсті, жерасты көздерінен, муниципалдық сумен жабдықтау жүйелерінен және Каспий теңізінен су алады. ҚМГ кәсіпорындарының сарқынды суларының негізгі қабылдағышы (және соңғы пункті) түрлі мамандандырылған қабылдағыштар болып табылады: жинағыш тоғандар, булану алаңдары және сүзу алаңдары. Бұл объектілер сарқынды суларды табиғи тазартуға және қоршаған ортаның ластануына жол бермеуге арналған техникалық құрылыстар болып табылады. Өздерінің жинақтағыштары жоқ кәсіпорындар тазарту және кәдеге жарату үшін су ағындарын мамандандырылған компанияларға береді. Экологиялық заңнамада белгіленген ағызылатын су сапасының нормативтеріне сарқынды суларды тазартудың механикалық және биологиялық әдістерін пайдалану есебінен қол жеткізіледі. Бірақ жерүсті табиғи су қоймаларына ағынды суларды ағызу жүзеге асырылмайды.

«Атырау МӨЗ-і» ЖШС

Қазіргі уақытта TAZALYQ жобасы «АМӨЗ» ЖШС жүзеге асыратын негізгі табиғат қорғау іс-шараларының бірі болып табылады. Бұл жоба өндірістік алқаптарын, механикалық және биологиялық тазарту құрылыстарын қайта қалпына келтіруді және соңына дейін тазарту қондырғысын салуды көздейді.

Механикалық тазарту құрылыстарын қайта құрудың бірінші кезеңі бойынша көптеген нысандар салынды. Жаңа механикалық тазарту құрылыстарының арқасында Жайық өзенінен су алу 10%-ға төмендейді, ал тазартылған зауыт ағындыларының 15%-ы зауытта қайта пайдалануға бағытталады. Қазіргі уақытта мұнай шламын алдын ала тазарту және сусыздандыру блоктарының құрылыс-монтаждау жұмыстары жүргізілуде. Екінші кезең аясында орташаландырғыш блоктар мен флотация блогы салынады.

Сонымен қатар, ауданы 860 гектар «Сасық сай» булану алқаптарын қалпына келтіру жұмыстары жүргізілуде. Бүгінгі таңда алаңдардың қалалық және зауыттық бөліктері арасында қоршау бөгетінің құрылысы және алаңдарды төрт секторға бөлетін бөгеттердің құрылысы толық аяқталды.

2021 жылдың маусымында АМӨЗ бен Еуропалық қайта құру және даму банкі 80 млн долларға дейінгі сомаға TAZALYQ жобасын қаржыландыру туралы келісім жасасты. Бұл жобаны іске асыру зауытта ағынды суларды тазарту бойынша заманауи жасыл технологияларды енгізуге мүмкіндік береді.

Маңғыстау облысының Кендірлі демалыс аймағы ауданында су тұщыту қондырғыларын салу

ҚМГ Кендірлі демалыс аймағында магистральды құбыры бар, қуаты тәулігіне 50 мың $м^3$ теңіз суын тұщытуға мүмкіндік беретін зауыт салу жобасын іске асыруда. Жобаның мақсаты - су тапшылығын жою үшін Жаңаөзен қаласының тұрғындарын ауыз сумен қамтамасыз ету және «Астрахань-Маңғышлақ» магистральды су құбырына жүктемені азайту. Қазіргі уақытта жобаны іске асыру 2021-2024 жылдарға жоспарланып отыр.

«Қаражанбасмұнай» АҚ

Бүгінгі таңда Қаражанбас кен орны «Астрахань-Маңғышлақ» су құбырынан су алады. Бұл су көзі жаңа өндірістерді толық іске қосуға байланысты компанияның суға деген қажеттілігін өтемейді. Бұл мәселені шешу үшін 2019 жылдың қыркүйегінде қабат суын тұщыту зауытын салу ұсынылды.

Қазіргі уақытта зауытта құрылыс-монтаждау жұмыстары 72%-ға орындалды. Қойнау су бойынша өңдеу қуаты 42,5 мың $м^3$, тұщытылған су өндіру – 17 мың $м^3$, дайындалған су – тәулігіне 25,5 мың $м^3$ құрайды. Зауыттағы су тазартудың бес дәрежесінен өтеді және нәтижесінде ауызсуға жақын болып шығады. Осылайша, кен орны «Астрахань-Маңғышлақ» су құбырынан алатын 17 мың $м^3$ суды тұрғындарға босатып береді.

Ғимараттың құрылысы және гидравликалық сынақтардан сәтті өткен болат резервуарлардың құрылысы аяқталды.

ҚМГ іске асырылатын жобалар және су пайдалану туралы барынша толық ақпарат Тұрақты даму туралы есебінде көрсетілген.

ҚМГ компаниялар тобының суды және су ресурстарын басқару жөніндегі деректер 2020 жылдың қорытындылары бойынша Су қауіпсіздігі жөніндегі сауалнама шеңберінде CDP алаңында жарияланды. 2021 жылғы ақпарат 2022 жылғы 3-тоқсанда жарияланатын болады.

Толық ақпаратты ҚМГ-ның ашық көздерде жарияланған есептерінен мына сілтеме бойынша алуға болады:

2020 жылға арналған су қауіпсіздігі бойынша CDP сауалнамасы

Өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау

9 ИНДУСТРИЯЛАНДЫРУ, ИННОВАЦИЯЛАР ЖӘНЕ ИНФРАҚҰРЫЛЫМ

«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ және оның ЕТҰ өндірістік қызмет нәтижелеріне, еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы қауіпті өндірістік факторлардың алдын алуға қатысты қызметкерлердің өмірі мен денсаулығына басымдық белгілейді.

ҚМГ компаниялары тобының еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы саясаты жоғары басшылықтың еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік мәселелеріне қатысты бейілділігіне негізделген және әрбір қызметкерді қауіпсіздік мәдениетін дамытуға тартуға бағытталған. Компания мен оның ЕТҰ басшылығы жазатайым оқиғалар мен аварияларға, алкоголь, есірткі құралдарын, психотроптық заттар мен олардың аналогтарын пайдалануға және жол-көлік оқиғаларына байланысты шығындар мен залалдарға қатысты мүлдем төзбеушілік қағидатын ұстанады. Компания ұлттық заңнамалардан басқа, халықаралық және ұлттық стандарттардың талаптарын сақтауға міндеттенеді. Компания әлемдік стандарттар мен озық тәжірибелерге сәйкес өндірістегі қауіпсіздіктің жоғары деңгейін қамтамасыз ету бойынша жұмысты жалғастыратын болады.

2021 жылдың негізгі көрсеткіштері

ҚМГ республиканың ең ірі өнеркәсіптік кәсіпорындардың бірі ретінде қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз етуге және Компанияның өндірістік объектілері жұмыс істейтін аудандарда тұратын персонал мен халықтың денсаулығын сақтауға көп көңіл бөледі. Біздің қызметкерлер Компания еңбек қызметі үшін қауіпсіз жағдайлар жасайтынын және жұмыс орнында еңбекті қорғауды қамтамасыз ету үшін ең жоғары стандарттарды енгізетінін атап айтады.

2021 жылдың қорытындысы бойынша еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғалардың саны өткен жылмен салыстырғанда

7%-ға төмендеді (2020 жылғы 30 жағдайдан 2021 жылы 28-ге дейін), зардап шеккен қызметкерлердің саны өткен жылғы деңгеймен бірдей.

2021 жылы еңбек қызметіне байланысты өліммен аяқталған бір жазатайым оқиға орын алды, онда үш қызметкеріміз қайтыс болды (Румыниядағы «Петромидия» МӨЗ-дегі өрттің салдарынан).

Жол-көлік оқиғаларының саны 57%-ға өсті (2020 жылғы 14 оқиғадан 2021 жылы 22-ге дейін), өткен жылдағыдай өрт саны – алты.

ЕҚ және ӨҚ негізгі көрсеткіштері

	Өлшем бірлігі	2019	2020	2021	2021/2020 ауытқу	%
Жазатайым жағдайлар	Жағдай	39	30	28	-2	-7
Жазатайым жағдай кезінде зардап шеккендер	Адам	46	32	32	0	-
Жол-көлік оқиғалары	Оқиға	36	14	22	+8	57
Өрттер	Оқиға	9	6	6	-	-

Жазатайым оқиғалар мен өлімге әкелген жағдайлардың коэффициенті

Көрсеткіш	2019	2020	2021	IOGP[1]
Жұмыс уақытын жоғалтумен жазатайым оқиғалар коэффициенті, 1 млн адам-сағатқа шаққанда	0,34	0,29	0,31	0,20
Өлім жағдайларының коэффициенті, 100 млн адам-сағатқа шаққанда	1,48	0,0	2,93	0,56

Өндірістік процестердің қауіпсіздігін басқару

2021 жылдан бастап Компанияда ҚМГ-ның өндірістік объектілеріндегі өндірістік процестердің қауіпсіздігін басқару жүйесі кезең-кезеңімен енгізілуде, ол ірі апатты оқиғалардың (авариялар, инциденттер, өрттер және жазатайым оқиғалар), соның ішінде:

- активтер мен технологиялық жабдықтардың тұтастығын сақтау;
- Қазақстан Республикасының заңнамалық талаптарына, салалық стандарттарға, өндірістік процестердің қауіпсіздігін басқару саласындағы үздік әлемдік практикалар мен тәсілдерге (IOGP, OSHA) сәйкес қауіпсіз операциялық қағидаларды, нормалар мен рәсімдерді белгілеу;
- технологиялық тәуекелдерді анықтау және олардың алдын алу және жеңілдету бойынша тиісті шараларды қолдану;
- Компания қызметкерлері мен халықтың өмірі мен денсаулығына, қоршаған ортаға, қаржылық және құқықтық салдарға, мүлік пен активтерге, бедел мен имиджге байланысты залалдар мен шығындарды болдырмау.

Компания инженерлік және басқару элементтерінің үйлесімі тиімді әрі технологиялық жабдықтың герметикалығын жоғалтына байланысты ірі апатты оқиғалардың алдын алуға және соның салдарынан конструкциялардың құлауы, жарылыстар, өрттер, бүлдіргіш шығарындылар мен қауіпті заттардың (химиялық заттар, мұнай және мұнай өнімдері) төгілуіне жол бермеуге бағытталғанына сенімді. Бұл инженерлік және басқару элементтері жұмыс орнындағы қауіпсіздікті басқару үшін қажет етілетін талаптардан асып түседі, өйткені олар адамдарға, мүлікке және қоршаған ортаға әсер етеді.

Өндірістік процестердің қауіпсіздігін басқару жүйесінің мониторингін жүргізу және талдау мақсатында, Компанияда тиімділіктің түпкілікті көрсеткіштері қолданылады:

- Бақылауға, нақты тұтастықты тіркеуге, жүйедегі іркілістерді, оқиғалар санын тіркеуге мүмкіндік беретін кешіктірілетін индикаторлар;
- Кедергілерді құрайтын қорғау және бақылау жүйелері мен тетіктерінің жұмысқа қабілеттілігін бағалауды жүргізуге мүмкіндік беретін көрсеткіштерді жүйелі түрде өлшейтін озық индикаторлар.

Көлік қауіпсіздігі

ЖКО статистикасы бойынша Компанияға тәуелді емес оқиғалардың туындау қаупінің факторлары бар екенін атап өту қажет. Осындай факторлардың бірі - көлік құралдарының үлкен саны, ол бүкіл Компания бойынша 11 мыңнан астам бірлікті құрайды. Екінші фактор - Қазақстан Республикасының барлық аумағында шашыраңқы орналасқан Компанияның еншілес ұйымдарының географиялық орналасуы, сондай-ақ олардың үшінші тараптың кінәсынан ЖКО-ның туындау қаупі жоғары болатын ірі қалалар мен елді мекендерде орналасуы. Мысалы: 2021 жылы орын алған 22 ЖКО-ның 41%-ы үшінші тараптың кінәсынан болған ЖКО-ға жатады.

ЖКО-ның туындау тәуекелін төмендету мақсатында, Компанияда көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша келесі шаралар кешені орындалды.

- Көлік құралдарын қауіпсіз пайдалану шеңберінде, сондай-ақ Компания қызметкерлерінің өмірі мен денсаулығын сақтау үшін "Еншілес ұйымдардағы ЖКО-ның алдын алу тізбесі жөніндегі іс-шаралар жоспары" бойынша ұсынымдар жолданды.
- Кестеге сәйкес, жүргізушілерге ҚР Жол қозғалысы қағидалары және Компанияның жерүсті көлік құралдарын қауіпсіз пайдалану жөніндегі саясаты мен регламентінің өзектендірілген корпоративтік құжаттары бойынша білімі тексеріліп, оқыту курстары өткізілді.
- Көлік қауіпсіздігі деңгейін арттыру мақсатында, 2021 жылдың наурызында Компания мен мердігерлік ұйымдарда "Қауіпсіздік белдігі" атты профилактикалық іс-шарасы өткізілді.
- Компания мен еншілес ұйымдардың қызметкерлері арасында әне қауіпсіз жүргізу мәдениетін насихаттау және хабардарлықты арттыру мақсатында 2021 жылдың қыркүйегінде "Автокөлік құралдарын қауіпсіз жүргізу" тақырыбына бейнеролик түсіру жүзеге асырылды.
- Күзгі-қысқы кезеңнің басталуына және ЖКО жағдайларының маусымдық ұлғаюына байланысты жоғары тәуекелге байланысты 2021 жылдың қарашасында "Қысқы кезеңдегі қауіпсіз жол қозғалысы" атты профилактикалық іс-шаралар жүргізілді.
- "Ембімұнайгаз "АҚ-да "Сапарларды басқару" деген пилоттық жоба жүзеге асырылды.

Сонымен бірге, 2022 жылы OPITO, ROSPA және т.б. халықаралық аккредитациялары бойынша Defensive driving бағдарламасы бойынша Компанияның қызметкерлері (көлік қауіпсіздігі/жол қозғалысы қауіпсіздігі жөніндегі инженерлер) қатарынан жаттықтырушыларды даярлау және оқыту жоспарлануда.

Өрт қауіпсіздігі

2021 жылы ҚМГ компанияларының тобы бойынша алты өрт болды (2020 жылы өрттер саны осындай), оның ішінде екі ірі өрт - адам шығынымен (үш адам қаза тапты және біреуі зардап шекті) және елеулі материалдық шығынмен болды.

Өрттердің туындау себептері мен мән-жайларын тексеру қорытындылары бойынша мынадай негізгі жүйелі себептер анықталды:

- жоғары басшылық пен желілік менеджерлердің әлсіз бейілділігі мен көшбасшылығы;
- қауіпсіздік мәдениеті мен басшылар/жауапты қызметкерлер құзыретінің төмен деңгейі;
- өнеркәсіптік және өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс - шаралардың жеткіліксіз қаржыландырылуы;
- сәйкес келмейтін тәуекелді бағалау және кедергілерді басқару;
- жатақханалар мен вахталық кенттерде өрт болған жағдайда, адамдарды эвакуациялау бойынша оқу-жаттығуларды сапасыз өткізу.

Өрт пен жанудың алдын алу және оларды болдырмау үшін Компанияда өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша төмендегідей алдын алу шаралары қабылданды:

- Орын алған ірі өрттерден кейін «Компаниядағы өрттердің алдын алу және оларды болдырмау жөніндегі іс-шаралар» дереу орындауға жіберілді. Бұл ретте өндірістік объектілерде, сондай-ақ вахталық кенттерде өрт-тактикалық оқулар мен оқу-жаттығуларды өткізуге ерекше назар аударылды.
- Еншілес ұйымдар ұсынған есептерді талдау қорытындысы бойынша 2021 жылдың қарашасы мен желтоқсанында Компанияның барлық бизнес-бағыттары бойынша жатақханалар мен вахталық кенттерде өрттердің алдын алу және оларды болдырмау жөніндегі іс-шаралардың орындалуына ішінара тексерулер жүргізілді.
- Өрт қауіпсіздігі талаптарының сақталуын бақылауды күшейту, Компанияның өрттерге жедел ден қою және оларды жоюға әзірлігін арттыру мақсатында қысқа мерзімді, орта мерзімді және ұзақ мерзімді, сондай-ақ Компанияның объектілерінде өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі профилактикалық іс-шараларды көздейтін 2022-2024 жылдарға арналған кешенді жоспар әзірленді және бекітілді.
- ҚМГ компанияларының тобына кіретін ұйымдардың өрттердің алдын алуға және оларды сөндіруге дайындығын тексеру және бағалауды жүзеге асыру қағидалары Қазақстан Республикасының өрт қауіпсіздігі саласындағы заңнамасының, ҚМГ компанияларының тобындағы ЕҚ, ӨҚ және ҚОҚ саласындағы

[1] 2020 жылға арналған IOGP қолжетімді көрсеткіштері (https://www.iogp.org/).

менеджмент жүйесі жөніндегі нұсқаулықтың талаптарын, халықаралық стандарттар мен IOGP ұсынымдарын ескере отырып әзектендірілді және қайта бекітілді.

- Өртке қарсы насихат және қызметкерлердің хабардарлығын арттыру мақсатында қызметкерлер мен келушілерге арналған өрт қауіпсіздігі бойынша жаднама әзірленді, сондай-ақ Компанияның офисінде 2021 жылдың 4 қазаны мен 4 қарашасы аралығында өрт қауіпсіздігі айлығы өткізілді.
- Жаңа жылдық мерекелер мен ұзақ демалыс күндері өрттер мен өрттердің туындау тәуекелін төмендету мақсатында және 2021 жылдың желтоқсанында Компанияның барлық бизнес-бағыттары бойынша өндірістік объектілерде, сондай-ақ вахталық кенттерде өрт және электр қауіпсіздігі талаптарын сақтау бөлігінде қосымша шаралар қабылдау қажеттілігі туралы хат жолданды.

2022 жылға Компанияда өнеркәсіптік және өрт қауіпсіздігін арттыруға бағытталған мынадай бастамалар жоспарланған:

- Rompetrol-ға сырттан мамандандырылған компанияны тарта отырып, HAZOP талдау бойынша жаңа тәсілдерді енгізу;
- «Самұрық-Қазына» АҚ қолдауымен Risk Based Inspection (RBI) әдісімен әлеуетті қауіпті объектілер мен жабдықтарды анықтай отырып, тәуекелдерге кешенді бағалау жүргізу;
- Компанияның еншілес ұйымдарына қолдау көрсету шеңберінде өндірістік процестердің қауіпсіздігін/тосқауылдарды басқару негіздері бойынша анықтамалық құрал әзірлеу;
- Компания Басқармасының төрағасы бекіткен 2022-2024 жылдарға арналған өрт қауіпсіздігі саласындағы кешенді жоспардың қысқа мерзімді іс-шараларын іске асыру;
- Мердігерлік ұйымдарды басқару процесінің аясында Компанияның объектілеріндегі мемлекеттік емес өртке қарсы қызметтердің өрттің алдын алуға және сөндіруге дайындығын тексеруді және бағалауды жүргізу.

ӨҚ, ЕжҚОҚ бағыттарын цифрландыру

Көлік қауіпсіздігінің деңгейін арттыру, қауіпсіз жүргізу мәдениетін және бірыңғай орталықтандырылған цифрлық платформаны құру мақсатында «Сапарларды басқару» жобасына бастамашылық етілді. Жоба «Ембімұнайгаз» АҚ-да пилоттық түрде іске қосылды.

Жобаның мақсаты үздік халықаралық тәжірибе, заманауи цифрлық шешімдер және процестерді автоматтандыру негізінде қауіпсіз жүргізу мәдениетін құру арқылы көлік қауіпсіздігін арттыру болып табылады. Жоба барлық жерүсті көлік операцияларына қатысты жол жүру қауіпсіздігін басқаруға қойылатын талаптарды біріздендіруге, негізгі метрикаларға орталықтандырылған бақылауды ұйымдастыруға және талдамалық есептер мен корпоративтік көрсеткіштерді енгізу арқылы автокөлікті тиімді пайдалануға мүмкіндік береді.

ЕМГ объектілерінде осы жобаның бірінші кезеңін іске асыру аяқталды – автокөлік құралдарына арналған мониторингтің бірыңғай жүйесі енгізілді. 2022 жылдың 1-ші тоқсанында жоспарланған екінші кезең «маршруттан ауытқуды бақылау» бөлігінде функционалдың кеңеюін және мердігерлік компаниялардың автокөлік құралдарына мониторинг жүргізудің бірыңғай жүйесіне қосылуды қамтиды.

2022 жылы көлік қауіпсіздігінің жай-күйін жақсартуға, ЖКО-ны қысқартуға, ақылды жоспарлау мен есепке алуға, сондай-ақ көлік құралдары мен ЖЖМ тиімділігін бақылауға және мақсатты пайдалануға бағытталған «Сапарларды басқару» жобасын тарату жоспарлануда.

ЕҚ, ӨҚ және ҚОҚ саласындағы менеджмент жүйесін жетілдіру

Жерүсті көлік құралдарын пайдалану және қызмет көрсету кезінде қызметкерлердің өмірі мен денсаулығын сақтау, жол-көлік оқиғаларының алдын алу және олардың зардаптарының ауырлығын азайту үшін «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ жерүсті көлік құралдарын қауіпсіз пайдалану саласындағы саясат өзектілендірілді және бекітілді, сондай-ақ ҚМГ компаниялары тобында жерүсті көлік құралдарын қауіпсіз пайдалану регламенті өзектілендірілді және бекітілді. Барлық ЕТҰ-да жерүсті көлік құралдарын қауіпсіз пайдаланудың ұқсас саясаты мен регламентіне бастамашылық етілді және бекітілді. Сондай-ақ, осы саясат пен регламенттің талаптары электрондық пошта және (немесе) нұсқаулық арқылы түсіндіріліп, барлық қызметкерлердің назарына жеткізілді.

«ҚазМұнайГаз»ҰК АҚ компаниялары тобында ЕҚ, ӨҚ және ҚОҚ саласындағы мердігерлік ұйымдармен өзара іс-қимыл жөніндегі корпоративтік стандарт әзірленді және бекітілді.

«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы саясаты әзірленді және бекітілді.

«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ әкімшілік ғимараттарындағы өрт қауіпсіздігі шаралары туралы жұмыс нұсқаулығы әзірленді.

«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ компаниялар тобының мердігерлік ұйымдарында ЕҚ, ӨҚ және ҚОҚ саласында бағалау, талдауды жүргізу және тәуекелдерді төмендету мақсатында тоқсан сайынғы негізде ҚМГ Директорлар кеңесіне мердігерлік ұйымдар жол берген бұзушылықтарға, оның ішінде ӨҚ, ЕжҚОҚ саласында оларға ұсынылған айыппұл санкцияларына қатысты есеп жасақталады.

ЕҚОҚ саласындағы өрттің шыққаны және елеулі инциденттер туралы жедел хабарлама «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ Директорлар кеңесіне жолданады.

Тергеу аяқталғаннан кейін, тікелей және түпкілікті себептерін, материалдық залалдың мөлшерін көрсете отырып, тергеу актісін, оқыс оқиғаға жол берген қызметкерлерге тәртіптік жаза қолдану туралы бұйрықтардың, сондай-ақ тергеу қорытындылары бойынша енгізілген өзгерістер және осындай оқиғалардың қайталануына жол бермеу туралы құжаттарды қоса алғанда, тиісті материалдар ҚМГ Директорлар кеңесіне жіберіледі.

Өндірістік санитария және еңбек гигиенасы

Қазақстан Республикасы заңнамасының және қызметкерлердің денсаулығын сақтау, өндірістік санитария және еңбек гигиенасы саласындағы халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес, Компанияда денсаулық сақтау және еңбек гигиенасы мәселелерін басқару жүзеге асырылады. Өндірістік процеске қарамастан, ҚМГ өз қызметкерлерінің денсаулығын сақтау және оларды сауықтыру бойынша белсенді саясат жүргізеді.

3 ЖАҚСЫ ДЕНСАУЛЫҚ ПЕН АМАНДЫҚ

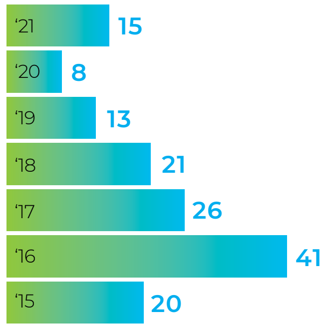

2020 жылмен салыстырғанда, ЕТҰ қызметкерлерінің арасында жарақаттанумен байланысты емес өлім-жітім саны жетіге немесе 87,5%-ға артты. Негізінен, бұл көрсеткіш қызметкерлердің жүрек-қан тамырлары аурулары мен коронавирустық инфекциядан асқынулардың болуына байланысты өсті.

2021 жылдың желтоқсанында ҚМГ Корпоративтік орталықтың қызметкерлері үшін жүрек-өкпе реанимациясын көрсету бойынша оқыту ұйымдастырылды. 15 қызметкер «AIMED» халықаралық кәсіби дамыту орталығы ЖШС-ның «Жүрек-өкпе реанимациясының базалық курсынан» өтті.

Жол картасы аясында қызметкерлердің денсаулығын басқару тиімділігін арттыру үшін ҚМГ компанияларының тобында 2021 жылдың маусымында жұмыс тобы құрылды, оған екі медициналық сарапшы тартылды. Жол картасын жүзеге асыру үшін ҚМГ компаниялар тобының қызметкерлері «Қазгермұнайгаз»; «Ембімұнайгаз»; «ҚазТрансОйл»; «АМӨЗ»; «Қазақойл Ақтөбе»; «Қазақтүрікмұнай» сияқты еншілес мекемелере барып.медициналық қызмет көрсету мәселелері бойынша талдау жүргізді. «Қызметкерлердің денсаулығын басқару» бағдарламасын әзірлеу бойынша жұмыс жүргізілді. Бұл бағдарлама ҚМГ-нің 2022-2031 жылдарға арналған стратегиясына кірді. Аталмыш құжат аясында үш негізгі бағыт іске асырылады: пандемиямен және оның салдарымен күрес; кәсіптік аурулардың алдын алу; қызметкерлердің салауатты өмір салты туралы хабардар болуын және уәждемесін арттыру. Қазіргі уақытта Бағдарлама ҚМГ компаниялар тобының мүдделі департаменттерімен келісу сатысында.

Бекітілген жоспарға сәйкес 2021 жылы төмендегідей іс-шаралар өткізілді:

1. ЕТҰ-да денсаулық сақтау және еңбек гигиенасы бағыты бойынша жауапты қызметкерлер тағайындалды;
2. қызметкерлердің денсаулық жағдайын ауысым алдындағы бақылауға және оларды жұмысты орындауға жіберуге қатысты шаралар күшейтілді;
3. қызмет көрсететін медициналық ұйым жағдайында созылмалы жүрек-қан тамырлары аурулары бар қызметкерлерді динамикалық бақылаудың сақталуын қадағалау қамтамасыз етіледі;
4. медициналық пункттердің қызметкерлері ауысым алдындағы медициналық тексеру жүргізу үшін барлық қажетті жабдықтармен жарақтандырылған;
5. тәуекел аймағындағы қызметкерлердің жас тобын айқындау үшін еңбек жағдайларын бағалау және тәуекелдерді бағалау жүргізіледі, қызметкердің денсаулығына әсер ететін қауіпті және зиянды өндірістік факторларды

төмендету бойынша шаралар қабылданады;

6. аурудың өршуі кезеңіндегі емдеу іс-шараларын, сондай-ақ олардың алдын алу жөніндегі емдеу шараларын қамтитын жүрек-қан тамырлары ауруларының бастапқы профилактикасын жүргізу жөніндегі шаралар күшейтілді.

ҚМГ-ның негізгі күш-жігері ауыр жұмыстарда және еңбек жағдайлары зиянды және қауіпті жұмыстарда істейтін қызметкерлерге міндетті алдын ала (жұмысқа орналасу кезінде) және мерзімді медициналық тексерулер (зерттеулер) жүргізуді қоса алғанда, шарттық міндеттемелердің шеңберінде мамандандырылған ұйымдар көрсететін медициналық қызметтердің сапасын арттыруға бағытталған.

ҚМГ компаниялар тобында кәсіптік ауру жағдайлары тіркелген жоқ.

COVID-19 коронавирустық инфекциясының таралуына жол бермеу бойынша орындалған жұмыс және қабылданып жатқан шаралар туралы ақпарат

COVID-19 (бұдан әрі – КВИ) коронавирустық инфекция пандемиясы басталғалы, ҚМГ компанияларының тобында КВИ-мен күресуде пайдалы тәжірибе жинақталған. Бұл ретте, пандемияның бүкіл кезеңінде өндірістік процестерді тоқтатуға жол берілген жоқ.

Пандемия басталғаннан бері 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компаниялар тобының қызметкерлері арасында КВИ жұқтырудың 5972 жағдайы (зертханалық растаусыз ковидті пневмония жағдайларын қоса алғанда) және КВИ мен пневмониядан қайтыс болған 119 жағдай (2020 жылы - 96 / 2021 жылы - 23) тіркелді.

КВИ ауруының алдын алу және оның таралуын барынша азайту, сондай-ақ өндірістік процестерге тиетін әсерді азайту мақсатында, компаниялардың тобы бойынша эпидемияға қарсы іс-қимыл бойынша барлық қажетті ұйымдастыру іс-шаралары жүргізіледі және тиісті кешенді шаралар қабылданады, оның ішінде:

- ҚМГ-ның корпоративтік орталығы деңгейінде дағдарыс жағдайларын басқару жөніндегі командамен және ҚМГ еншілес ұйымдарындағы жедел штабтардың ахуалға тұрақты мониторингті және бақылауды жүргізеді және КВИ анықтау кезінде іс-қимыл алгоритмдерін іске қоса отырып, КВИ таратпау жөнінде қажетті басқарушылық шешімдер қабылданады, сондай-ақ қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету және бизнес-процестерді қалпына келтіру жоспарлары әзірленді;
- қайта вахталау алдында мердігерлермен бірге барлық ауысымдық персоналдың КВИ-ге зертханалық тексеру жүргізіледі және ЕТҰ қызметкерлерін жаппай тестілеу бойынша жұмыс жолға қойылды, қызметкерлердің аурудың қауіптілігін түсіне отырып және эпидемиологиялық сақтау шараларын сақтай отырып, пандемияға деген көзқарас қалыптастырылды;
- бұқаралық іс-шараларды өткізуге шектеулер жалғасуда;
- персоналды қорғау және дезинфекциялық өңдеу үшін қажетті көлемде жеке қорғаныс құралдарымен және дезинфекциялық құралдармен қамтамасыз ету жүзеге асырылады;
- ауырғандар күдікті немесе анықталған кездегі іс-әрекеттер бойынша іс-шаралар енгізілді, барлық қызметкерлерге КВИ симптомдарының алғашқы белгілері немесе оң тест нәтижелері, сондай-ақ тест нәтижелерін жасыру немесе бұрмалау және карантиндік режимдерді бұзу үшін жауапкершілік туралы дереу хабарлау туралы ескертілді;
- КВИ-дің алдын алу және эпидемияға қарсы шараларды сақтау үшін қызметкерлер арасында алдын алу шаралары (антисептиктерді қолдану, маскаларды пайдалану, әлеуметтік қашықтықты сақтау және температураны өлшеу), санитариялық-гигиеналық және дезинфекциялық жұмыстарды жүргізу бойынша ақпараттық-түсіндіру жұмыстары тұрақты негізде жүзеге асырылады;
- қызметкерлер арасында ошақтық аурулар туындаған жағдайда өндірісте жұмылдырылған персонал санын азайтып немесе резервтік бригадаларды жұмысқа енгізе отырып, карантиндік режим енгізіледі, сондай-ақ бұл мүмкін болған жерде, персонал қашықтықтан форматқа ауыстырылады.

Жалпы, ҚМГ компанияларының тобы бойынша эпидемияға қарсы іс-қимыл жөніндегі белгіленген регламенттерге сәйкес профилактикалық іс-шаралар кешенін және күшейтілген санитариялық-дезинфекциялық режимді жүргізу жалғасуда.

Вакциналау жөніндегі мемлекеттік науқанның басталуымен қызметкерлерді вакциналауды ұйымдастыру және ынталандыру жөніндегі іс-шаралар жоспары енгізілді, оған сәйкес ұжымдық иммунитетті қалыптастыру және компаниялар тобының өндірістік объектілерінің тұрақты үздіксіз қызметін қамтамасыз ету үшін вакциналаудың маңыздылығын түсіндіру бойынша белсенді ақпараттық жұмыс жүргізілуде.

ҚМГ компаниялар тобының қызметкерлері вакцинаны тұрғылықты жері бойынша емханалардан және жеке медициналық мекемелерден алады. Бұл үшін ҚМГ кәсіпорындарында барлық қажетті жағдайлар жасалған: вакцинация пункттері орталық офистерде, кен орындарындағы мамандандырылған пункттерде және медициналық орталықтарда ұйымдастырылған.

Көбіне қызметкерлер вакцинация науқанын жүргізуге оң көзқараспен қарайды және оған белсенді қатысуда. Екі компоненттің әрқайсысын алған кезде барлық қызметкерлерге ақылы демалыс күндері беріледі.

Бұл ретте, санитарлық дәрігерлердің қолданыстағы қаулыларына сәйкес вакцинаның екі компонентін алған қызметкерлер ПТР-тесттен өтпей кен орындарына кедергісіз жіберіледі.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГ компаниялар тобында 50 мың қызметкер (жалпы санының 76%) вакциналанды, оның ішінде 48 мыңы (73%) вакциналаудың толық курсын алды.

Сондай-ақ ЕТҰ-да, ҚМГ әкімшілік ғимаратындағы сияқты қызметкерлердің жұмысқа кіруі «Ashyq» қосымшасы арқылы жүзеге асырылады. Корпоративтік орталықта ҚББЖ жүйесінің (өткізу жүйесі) «Ashyq» ақпараттық жүйесімен интеграциясы сәтті іске асырылды («қызыл» немесе «сары» мәртебесі бар адамдарға кіру рұқсаты ҚББЖ жүйесімен автоматты түрде бұғатталады, мәртебесі «жасыл» немесе «көк» болып өзгерген кезде кіруге рұқсат беріледі).

Персоналды дамыту

Әлеуметтік жауапкершілік

ҚМГ корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік кодексі Компанияның Даму стратегиясына сәйкес әзірленді, оның мақсаты еңбек ұжымдарында әлеуметтік тұрақтылықты қамтамасыз ету, қызметкерлерге әлеуметтік қолдау шаралары, көрсету, қызметін жүргізетін өңірлерді дамытуға үлес қосу, әлеуметтік серіктестікті және адами капиталды дамыту болып табылады.

Жұмыс берушілер мен еңбек ұжымдары арасындағы жұмыс істеп тұрған ішкі коммуникациялар жүйелері, жергілікті атқарушы органдармен, кәсіподақтармен өзара іс-қимыл жасау және еңбек ұжымдарымен тең құқықты ұжымдық келіссөздер Компанияның әлеуметтік жауапкершілігінің негізгі міндеттерін орындауды қамтамасыз етеді.

Компания Қазақстан Республикасында қолданылатын заңнамалық және нормативтік құқықтық талаптарды, сондай-ақ мұнай компанияларының қызметін реттейтін халықаралық заңдар мен шарттарды сақтайды, экономикаға, қоршаған ортаға және қоғамға тигізетін әсері үшін, ұзақ мерзімді кезеңде ұзақ мерзімді құнның өсуі және орнықты дамуы үшін акционерлер, жұртшылық пен инвесторлар алдындағы өзінің жауапкершілігін сезінеді. Компанияның барлық қызметкерлері қауіпсіз және салауатты еңбек жағдайларына, олардың Компанияға қосқан үлесін мойындауға және тиісті бағалауға, олардың кәсіби дағдыларын дамытуға жәрдемдесуге, олардың жұмысының сапасы мен тиімділігін ашық және конструктивті талқылауға құқылы. Компания ұлттық, нәсілдік, діни белгілері, жасы, жынысы, саяси нанымдары немесе басқа белгілері бойынша кемсітуге жол бермейді. ҚМГ меритократия, әділдік және объективтілік қағидаттарын ұстанады, әрбір қызметкерге жаңа жетістіктер үшін оңтайлы жағдай жасайды және әркімнің Компанияның қызметіне қосқан үлесін әділ бағалайды, қызметкерлердің барлық деңгейлерде түсіністік, қызығушылық және қолдау мәдениетін қалыптастыруға ықпал етеді.

«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның 2022-2031 жылдарға арналған даму стратегиясына сәйкес, ҚМГ-де ҚМГ тобы қызметкерлерінің денсаулығын сақтау және өмір сүру сапасын арттыру мақсатында ҚМГ тобы персоналының денсаулығын басқару жөніндегі бағдарлама жасалады, оның негізгі үш басымдықты бағыттан тұрады:

- кәсіби аурулардың алдын алу;
- қызметкерлердің салауатты өмір салтына ынтасын және ақпарат алуын арттыру;
- пандемияға қарсы және оның салдарымен күрес.

«Кәсіптік аурулардың алдын алу» бағыттарының бірін іске асыру шеңберінде ҚМГ компаниялары тобының қызметкерлерінің сырқаты туралы мәліметтерді толық есепке алу мақсатында. ҚМГ-нің №3 және №4 Еңбекті қорғаудың ақпараттық жүйесінің есептік нысандарын оңтайландыру және жаңа тармақтарды, соның ішінде «Кәсіптік улану мен аурулар» деген жаңа бағытын енгізу жоспарлануда. Қазіргі уақытта бұл тармақпен аталған ақпараттық жүйенің әзірлеушілері жұмыс істеп жатыр.

2021 жылы ҚМГ-нің орнықты даму саласындағы қызметін Sustainalytics рейтингтік агенттігі халықаралық деңгейде бағалады. 2020 жылғы рейтингтің әлеуметтік құрамдас бөлігі 72 балға (2020 жылы 70 балл) бағаланды. ҚМГ сала бойынша әлемдегі 251 компанияның ішінде 16-шы позициясын иеленеді. Бұл Компанияның әлеуметтік жауапкершілік саласындағы айтарлықтай жоғары көрсеткіштерін көрсетеді.

Әлеуметтік тұрақтылық

ҚМГ қызметкерлердің өкілдерімен конструктивті диалог жүргізу арқылы кәсіпорындарда әлеуметтік тұрақтылықты қамтамасыз етуге ұмтылады және түрлі наразылық акцияларының болмауына ұмтылады. Бірыңғай әлеуметтік саясатқа сәйкес іске асырылатын іс-шараларды қоса алғанда, әлеуметтік тұрақтылықты қолдау мақсатында тұрақты негізде кешенді жұмыс жүргізіледі. Оның ішінде ЕТҰ-дағы әлеуметтік тұрақтылық деңгейін арттыру жөніндегі жоспарлы іс-шаралар, әлеуметтік тұрақтылық индексін зерттеу, ішкі коммуникацияларды белсенді түрде пайдалану, мердігерлік ұйымдармен жұмыс және т. б.

Кәсіпорындарда әлеуметтік тұрақтылықты қолдау мақсатында «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның еншілес және тәуелді ұйымдарында әлеуметтік тұрақтылық деңгейін арттыру бойынша 2020-2021 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары іске асырылуда.

Аталған жоспарды әзірлеу кезінде "Самұрық-Қазына" АҚ әлеуметтік өзара іс-қимыл және коммуникациялар орталығы ҚМГ-нің барлық ірі ЕТҰ-ларында жүргізетін Samruk Research Services[1] зерттеулерінің нәтижелері қолданылады.

Компаниядағы Samruk Research Services интегралдық көрсеткіші 2021 жылы 79%-ды құрады.

Қатысу индексі барлық дерлік ЕТҰ-да 83%-ды құрады, қолайлы немесе тұрақты жағдай байқалады. Бұл көрсеткіш зерттеулер жүргізу тарихындағы ұқсас мәндермен салыстырғанда ең жоғары көрсеткіштердің бірі болып табылады.

Әлеуметтік әл-ауқат индексі тұрақты болып табылады (61%). Әлеуметтік әл-ауқат индексі сыртқы экономикалық жағдайларға, табыс деңгейіне және қаржылық сауаттылыққа байланысты екендігін атап өткен жөн. Әлеуметтік тыныштық индексі ұжымның әлеуметтік шиеленісінің деңгейін, наразылық әлеуетін бағалауды және наразылық акцияларына гипотетикалық дайындықтың себептерін көрсетеді. Бұл көрсеткіш 80%-ды құрады және бүгінгі таңда мәндердің рангтық шкаласына сәйкес «тұрақты» деп бағаланады.

Кәсіпорындарда әлеуметтік тұрақтылықты қолдау үшін барлық өткізілген іс-шараларға қарамастан, 2021 жылы сырт мердігерлік ұйымдардың қызметкерлері тарапынан наразылықтың 40 фактісі тіркелді. Олардың қызметкерлері тарапынан болған наразылық оқиғаларының себебі 2021 жылғы қаңтардағы Еңбек кодексіндегі штаттық қызметкерлердің жалақыларын теңестіру және аутстаффинг бөлігіндегі өзгерістерге байланысты ҚМГ-нің ЕТҰ мен басқа да мұнай-сервис ұйымдары қызметкерлерінің жалақыларындағы елеулі айырмашылық болып табылды.

Мердігерлік ұйымдардың талаптарын қарау кезінде ҚМГ жанжалды реттеу жолдарын (көлемдерді бөлу, тарифті ұлғайту, жұмыс берушінің ішкі ресурстарын пайдалану және т.б.) саралап таңдады.

Нәтижесінде, қақтығыс мәселелерінің басым бөлігі іс жүзінде өз жұмыскерлеріне дұрыс жалақы төлемеген жұмыс берушілердің ішкі резервтерінің есебінен шешілді. Алайда, қол жеткізілген оң нәтижелерді тұрақтандыру үшін ҚМГ мердігерлік ұйымдар үшін жұмыс көлемін ұлғайту бойынша шешімдер қабылдады және бұл 2022 жылға арналған өндірістік бағдарламаларда ескеріледі.

ҚМГ біздің қызметкерлер мен мердігерлер арасындағы жалақы айырмашылығын қысқарту бойынша шаралар қабылдады, тапсырыс берушілерге ұқсас сыйлықақы беру жүйесі мен кепілдендірілген әлеуметтік пакет енгізді. Нәтижесінде, мердігерлік ұйымдар қызметкерлерінің жалақысы орта есеппен 30-35%-ға артты. Осы мақсатта 90 мердігерлік ұйыммен 156 қосымша келісім жасалды, бұл шамамен 35 млрд.теңге мөлшерінде қосымша шығындарды талап етті.

Бірақ бұл шаралар мердігерлік ұйымдар қызметкерлерінің сұраныстарын толық қанағаттандырмады. 2022 жылдың басында мердігерлік ұйымдардың қызметкерлері арасында ереуілдердің екінші толқыны басталды, бұл қаңтар оқиғаларының асуында шиеленісе түсті. Баға белгілеудің нарықтық тетігіне көшуге байланысты, 2022 жылғы 1 қаңтарда болған сұйытылған газ бағасының өсуі ереуілдердің себебі болды. Сондай-ақ, ағымдағы жылдың ақпанында Жаңаөзенде «Өзенмұнайгаз» АҚ қызметкерлерінің бір бөлігі өз жұмысын тоқтатты. Жұмыскерлердің негізгі талабы - жалақыны кем дегенде 40%-ға көтеру.

[1] Samruk Research Services — қызметкерлердің көңіл-күйін, олардың әлеуметтік тыныштығын және наразылық көңіл-күйінің деңгейін анықтауға мүмкіндік беретін әлеуметтік зерттеу. Сонымен қатар, нақты кәсіпорындар бойынша индекс қызметкерлерді толғандыратын проблемалық мәселелерді анықтауға мүмкіндік береді.

ҚМГ басшылығы ӨМГ кәсіподақ комитеттерінің көшбасшыларымен келіссөздер және еңбек ұжымдарымен кездесулер өткізді. Келіссөздер қорытындысы бойынша жағдайды тұрақтандыру, кәсіпорындардың үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету, сондай-ақ еңбек дауларының одан әрі ушығуына жол бермеу мақсатында 2021 жылмен салыстырғанда жалақыны 30%-ға көбейту туралы шешім қабылданды.

Қызметкерлер саны

ҚМГ компанияларының тобы қызметін жүзеге асыратын өңірлерде 47 мыңнан астам адамды жұмыспен қамтып отыр. 2021 жылдың соңына қарай ҚМГ компанияларының тобы бойынша қызметкерлердің нақты саны 47 437 адам болды, оның ішінде штаттық қызметкерлер — 44 650 адам, аутстаффинг — 2 787 адам. Көрсетілген қызметкерлердің санында 2021 жылғы 9 қарашада негізгі акционер «Самұрық-Қазына» АҚ-ға берілуіне байланысты 11 242 адам жұмыс істейтін «ҚазТрансГаз» АҚ («QazaqGaz» ҰК АҚ) қызметкерлері есепке алынбағанын атап өткен жөн.

Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	2019	2020	2021
ҚМГ компаниялары тобындағы нақты қызметкерлер саны	Адам	61 587	60 173	47 437

Көрсеткіш	Өлшем бірлігі	2019	2020	2021
Ерлер	%	82	81	82
Әйелдер	%	18	19	18
Өндірістік персонал	%	91	92	92
Әкімшілік-басқару персоналы	%	9	8	8
31 жастан 50 жасқа дейінгі қызметкерлер, оның ішінде:	%	58	60	59
• ерлер	%	80	80	81
• әйелдер	%	20	20	19
50 жастан асқан қызметкерлер, оның ішінде:	%	27	28	29
• ерлер	%	82	82	81
• әйелдер	%	18	18	19
30 жасқа дейінгі қызметкерлер, оның ішінде:	%	14	12	12
• ерлер	%	85	83	86
• әйелдер	%	15	17	14
Ашылған жұмыс орындары	бірлік	385	961	945
Орташа тізімдік санынан	%	0,6	1,6	2,1
Еңбек қатынастары тоқтатылғандар	адам	4 512	3 513	2 757
Барлық деңгейдегі басшылық құрам, оның ішінде:	%	11	11	11
• ерлер	%	83,5	82	82
• әйелдер	%	16,5	18	18
ҚМГ компаниялары тобы бойынша тұрақтамау коэффициенті	%	7	6	6

Компания қызметінің бағыты ауыр, қауіпті және зиянды еңбек жағдайларымен байланысты екенін ескере отырып, ерлердің үлесі 82%, әйелдердің үлесі - 18%-ды құрайды. Персоналдың жалпы санындағы өндірістік персоналдың үлесі 92%-, әкімшілік-басқару персоналының үлесі 8%-ды құрайды.

Жас санаты бойынша қызметкерлердің негізгі үлесі 31-ден 50 жасқа дейінгі топта ұсынылған — 59%, бұл ретте ерлердің үлесі 81%-, әйелдердің үлесі 19%-ды құрайды.

50 жастан асқан қызметкерлер саны персоналдың жалпы санының 29%-ды құрайды, бұл ретте ерлердің үлесі — 81%, әйелдердің үлесі - 19%.

30 жасқа дейінгі жастардың үлесі персоналдың жалпы санының 12%-ды құрайды, бұл ретте ерлердің үлесі — 86%, әйелдердің үлесі - 14%.

2021 жылы құрылған жұмыс орындарының саны 945 бірлікті немесе орташа тізімдік санның 2,1%-ды құрайды. Есепті кезеңде еңбек қатынастары тоқтатылған қызметкерлер саны 2 757 адамды құрады.

Барлық деңгейдегі басшылық құрамына кіретін қызметкерлердің үлесі - қызметкерлердің жалпы санының 11%, оның ішінде әйелдер — 18% (2020 жылы — 18%), ерлер — 82% (2020 жылы — 82%).

ҚМГ компанияларының тобы бойынша 2021 жылы тұрақтамау коэффициенті 6%-ды (2020 жылы - 6%) құрады.

Қызметін жүзеге асыратын өңірлерді дамыту

ҚМГ қызметін жүзеге асыратын өңірлердің әлеуметтік-экономикалық дамуына үлес қосуда. Компания жергілікті басқару органдарымен белсенді өзара іс-қимыл жасайды және негізгі мүдделі тараптармен тұрақты диалогты қолдайды, жас білікті мамандарды дамытуда және даярлауда белсенді жұмыс жүргізеді, ҚМГ компаниялар тобының қызметкерлеріне әлеуметтік қолдау көрсетеді, оффтейк-шарттарға қол қою арқылы отандық өндірушілерді қолдауға ұмтылады. ҚМГ кәсіпорындары жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар және кешенді даму жоспары шеңберінде әлеуметтік маңызы бар объектілерді, спорт кешендерінің құрылысын, өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуын және т. б. қаржыландыруды жүзеге асырады.

ҚМГ еншілес ұйымдарының жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарында өндірістік қатысу өңірлерін дамытуға және халықтың мұқтаж топтарына әлеуметтік көмек көрсетуге айтарлықтай ақша қаражатын бөлу көзделген, сондай-ақ облыстардың әкімдіктерімен жасалған келісімдер мен меморандумдар негізінде ҚМГ ЕТҰ қаражатты жергілікті қоғамдастықтардың қажеттіліктерін негізге ала отырып, қаражатты бөлетін жергілікті атқарушы органдарға аударады. Сонымен қатар, ҚМГ Жаңаөзен қаласын дамытудың кешенді жоспарына сәйкес, өз міндеттемелерін уақытылы орындайды. 2021 жылы ҚМГ тобы бойынша осы мақсаттарға 5 млрд теңгеден астам қаражат бөлінді.

Кешенді даму жоспарының аясында «Өзенмұнайгаз» АҚ Жаңаөзен қаласы әкімдігінің «Өзенинвест» МКК коммуналдық шаруашылық объектілерін ұстап-күту қызметін кеңейту (350 жұмыс орнына дейін) бойынша шаралар қабылдау, Жаңаөзен қаласының жастары қатарынан жұмысқа орналасқан азаматтар үшін Ақтау қаласының жатақханаларында тұрғаны үшін жалдау ақысын қаржыландыру, Жаңаөзен қаласы тұрғындарының әлеуметтік осал топтарын көшіру үшін, кейіннен коммуналдық тұрғын үй қорына бере отырып, Ақтау қаласында тұрғын үй сатып алу, Жаңаөзен қаласында әмбебап спорт кешендерін жобалауды ескергенде, осы кешендерді салуға арналған шығыстарды қаржыландыру сияқты іс-шараларды жалпы сомасы 3 млрд-теңге мөлшерінде қаржыландырды.

«Өзенмұнайгаз» АҚ Жаңаөзен қаласы мен Қарақия ауданының әлеуметтік инфрақұрылымын дамытуға 900 млн теңге бөлді.

«Ембімұнайгаз» АҚ «Тасшағыл» ауылында 300 орындық мәдениет үйінің құрылысына 200 млн теңге көлемінде; «Махамбет» ауылында 160 орындық спорт кешенінің құрылысына 132 млн теңгеден астам; «Асан» ауылында медициналық пункттің құрылысына 83 млн теңгеден астам қаражат бөлді.

«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ Маңғыстау облысының әкімдігімен қол қойылған келісімнің шеңберінде өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымын дамытуға 300 млн теңге сомасында көмек

көрсетті. Сонымен қатар, өңірдегі жеке қосалқы шаруашылықтар мен шаруа қожалықтарынан семіртілген малды сатып алу жолымен өңір тұрғындарын қолжетімді төмен нарықтық бағамен етпен қамтамасыз ету мақсатында, сондай-ақ қуаңшылыққа байланысты облыстың ауыл шаруашылығына көмек көрсету мақсатында малға азық дайындау үшін көлік шығындарын өтеуге «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ 100 тонна көлемінде дизель отынын бөлу арқылы шамамен 60 млн теңге бөлді.

«Қазгермұнай» БК ЖШС Қызылорда облысының әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымына шамамен 145 млнтеңге көлемінде қаржы бөлді.

«Қаражанбасмұнай» АҚ Маңғыстау облысының әкімдігімен қол қойылған келісімнің негізінде облыстың әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымына 230 млн теңге аударды.

Ақтөбе облысының әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымына «Қазақтүрікмұнай» ЖШС 45 млн теңге, «Қазақойл Ақтөбе» ЖШС 100 млн теңге бөлді.

Демеушілік және қайырымдылық

Компанияның қайырымдылық және демеушілік қызметін «Самұрық-Қазына» АҚ компаниялар тобының қайырымдылық қызметінің бірыңғай операторы болып табылатын «Samruk-Kazyna Trust» әлеуметтік жобаларды дамыту қоры жүзеге асырады.

Samruk-Kazyna Trust қайырымдылық қызметі адамдарға, әлеуметтік және медициналық секторларға қоғамдастықтарға көмек көрсетуге, медиа және мәдени қоғамдастықты дамытуға, адам әлеуетін дамытуға, еңбек қатынастарын, ұлтаралық қатынастарды нығайтуға, қоғамның орнықты дамуына инвестиция салуға, өңірлік бизнес-бастамаларды қолдауға бағытталған.

COVID-19 пандемиясына байланысты іс-шаралар

ҚМГ COVID-19 короновирустық инфекция пандемиясы басталғаннан бері компаниялар тобы бойынша КВИ ауруының алдын алу және таралуына жол бермеу үшін көптеген алгоритмдер мен іс-шараларды енгізді. COVID-19-бен күресуде жинақталған тәжірибе 2021 жылы өндірістік процестердің тоқтап қалуына жол бермеді.

2021 жылы ҚМГ компаниялар тобы бойынша эпидемияға қарсы іс-қимыл бойынша белгіленген регламенттерге сәйкес профилактикалық іс-шаралар кешені жүргізілуде.

ҚМГ компанияларының тобы вакцинация бойынша мемлекеттік науқанды қолдады. Ұжымдық иммунитетті қалыптастыруға және ҚМГ компаниялар тобының өндірістік объектілері қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз етуге бағытталған қызметкерлер арасында вакцинациялауды ынталандыру бойынша іс-шаралар ұйымдастырылды.

Компаниялар тобы бойынша 2021 жылдың соңында 50 мың қызметкер вакцина алды, бұл жалпы санының 76%-ын құрайды. Екі компонентті қамтитын толық вакцинация курсын алғандардың саны 48 мың қызметкер, бұл 73%-ды құрайды.

Студенттермен және жас мамандармен жұмыс

Өсіп келе жатқан жаһандану және өнеркәсіптегі үздіксіз өзгерістер аясында түлектерге қойылатын біліктілік талаптар тұрақты негізде кеңеюде. ҚМГ компанияларының тобы бойынша жаңа жас буын мамандарын даярлауға және білім алушылардың кәсіби қасиеттерін ашу практикасына бағдарланған тәсілдемені дамыту және танымал ету мақсатында оқу орындарымен өзара іс-қимыл бойынша белсенді жұмыс жүргізілуде. Дуалды оқыту бағдарламасы іске асырылуда - кәсіпорындар мен оқу орындарының тығыз өзара іс-қимылы негізінде білікті қызметкерлерді даярлау: оқушылар жұмыс орнында мамандық алуда. 2018 жылдан бастап 2021 жылға дейінгі кезеңде бағдарламаға оқу орындарының 244 студенті қатысты, олардың 98-і - ҚМГ өндірістік кәсіпорындарында, атап айтқанда, «Ембімұнайгаз» АҚ-ға, «Павлодар мұнай-химия зауыты» ЖШС-не және «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС-не жұмысқа орналастырылды.

Қазіргі уақытта іске асырылып жатқан Қазақстан Республикасының мұнай-химия өнеркәсібін дамыту бағдарламасын және Атырау облысында ауқымды екі мұнай-газ химиясы зауытын іске қосуды назарға ала отырып, «Сафи Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті» КеАҚ (бұдан әрі - Университет) базасында мұнай-химия бойынша заманауи білім беру кластерін құру жөніндегі іс-шараларды белсенді түрде іске асырылуда.

«Атырау МӨЗ-і» ЖШС басшылығымен Университеттің бұрынғы «Химия және химиялық технология» кафедрасының материалдық-техникалық базасы толық жаңғыртылды, оның ішінде дәрістік аудиториялар мен химиялық зертханалар толық жаңартылды, олар жиһазбен және жабдықтармен жабдықталды, қолдау бөлмелері жайластырылды және жарақтандырылды. Университеттің базасында Мұнай-химия инженериясы және экология институты ашылды, сондай-ақ студенттердің мұнай, газ және оларды өңдеу өнімдерін зерттеу процестерінде аспаптық физикалық-химиялық талдау әдістерін қолдануда практикалық дағдыларды игеру үшін заманауи жабдықтармен жабдықталған 12 жаңа зертхана орналасты.

2017 жылы «Самұрық-Қазына» қорының бастамасы бойынша кәсіби ой-өрісі кең жаңа буын басқарушыларын қалыптастыру және дамыту мақсатында «Жас Өркен» және жас мамандарды Қор тобын цифрландыру жобаларына тарту үшін құрылған «Цифрлық жаз» бағдарламасы іске қосылды.

Бағдарламалардың басты артықшылығы - компанияның тәжірибелі қызметкерлері қатарынан тәлімгерлердің басшылығымен жедел даму. «Жас Өркен» бағдарламасына қатысу кезінде жас мамандар бүкіл Қазақстан бойынша Қордың төрт кәсіпорнында ротациядан өтеді.

Бағдарламаларды іске асыру кезеңінде ҚМГ компаниялары тобында «Жас Өркен» бағдарламасы бойынша ротациядан 61 жас маман өтті, олардың 15-і жұмысқа орналастырылды, «Цифрлық жаз» бағдарламасы бойынша 18 жас маман, оның ішінде жұмыс істеп жүрген студенттер, бағдарламаның үш түлегі жұмысқа орналастырылды.

Ішкі коммуникацияның бірыңғай жүйесі

ҚМГ компанияларының тобында қолданылатын ішкі коммуникацияның бірыңғай жүйесінің регламенті жұмыс берушілер мен қызметкерлер арасында кері байланысты құру мен қолдау және ҚМГ компаниялар тобының еңбек ұжымдарында әлеуметтік-психологиялық ахуалды жақсарту мақсатында құрылды.

Компаниялар тобында ішкі коммуникацияның бірыңғай жүйесінің үлгілік регламенті енгізілді, оның мақсаты - ЕТҰ-да жұмыс берушілер мен қызметкерлер арасында тікелей коммуникацияның тиімді тетіктерін құру және қолдау, қызметкерлерді ЕТҰ-дағы қызметтің мақсаттары мен міндеттері туралы уақытылы хабардар ету, ұйымдағы ағымдағы жағдайды қызметкерлерге жеткізу, ЕТҰ-ның еңбек ұжымдарындағы әлеуметтік-психологиялық ахуал өлшемдерін қадағалау болып табылады.

Ішкі коммуникацияның негізгі түрлері:

- бірінші басшының еңбек ұжымымен жоспарлы есептік кездесуі (жылына екі рет өткізіледі);
- жедел шешім қабылдауды талап ететін мәселелерді талқылау мақсатында кәсіпорын басшылығының кәсіподақтармен, еңбек ұжымымен жоспардан тыс кездесулері;
- корпоративтік ақпараттық сайт, газет;
- бейне хабарландыруға арналған монитор; қызметкерлердің ұсыныстарына арналған жәшік;
- ұжымды шоғырландыруы: кәсіби конкурстар, спорттық іс-шаралар, корпоративтік мерекелер және т. б.

Осы регламентте әрбір қызметкердің сұрақтармен жүгіну және уақытылы жауап алу мүмкіндігі қарастырылған.

Пандемия кезеңінде барлық коммуникациялық жүйелер: қызметкерлерді қабылдау, бірінші басшының блогы, ақпараттық стендтер, қызметкерлердің ұсыныстары мен өтініштеріне арналған жәшіктер жұмысын жалғастырды.

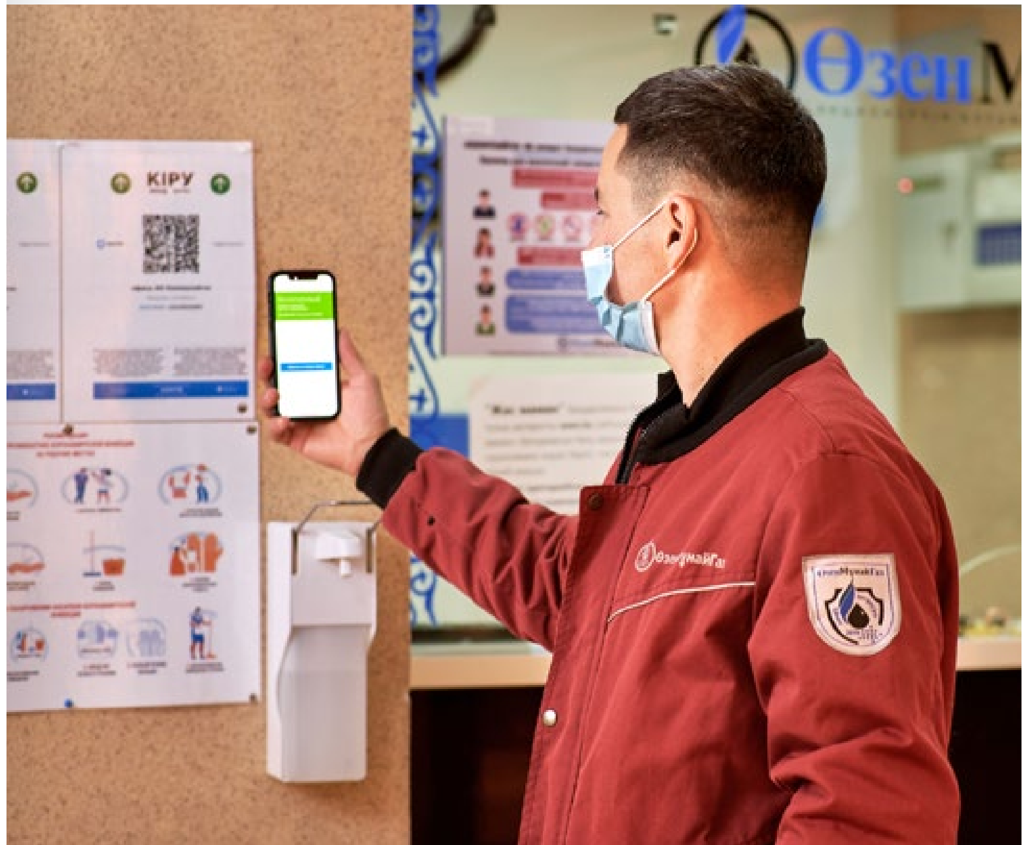

Қызметкерлерді әлеуметтік қолдау

ҚМГ компанияларының тобында ҚМГ ЕТҰ-ның қызметкерлеріне көрсетілетін әлеуметтік қолдау түрлері мен нормаларын біріктіретін ҚМГ-ның кәсіпорындары үшін Ұжымдық шарттың үлгілік нысаны қабылданды.

ҚМГ компанияларының тобы бойынша барлық ұжымдық шарттарға сәйкес, әлеуметтік қолдау 35 түр бойынша көрсетіледі. Есепті кезеңде ұжымдық шарттар нормаларының барлық талаптары, кәсіпорындардың қаржы-экономикалық жағдайына қарамастан, ҚМГ-ның барлық кәсіпорындарында толық көлемде сақталды және қолданылады. Әлеуметтік төлемдер көлемі, алдыңғы кезеңдермен салыстырғанда, айтарлықтай өскенін атап өту қажет.

2021 жылы ҚМГ компаниялар тобының қызметкерлерін әлеуметтік қолдауға жұмсалған шығындар, кәсіпорындардың жұмыс істемейтін зейнеткерлеріне көрсетілетін әлеуметтік көмекті қоса алғанда, шамамен 22 млрд теңгені құрады.

Өз қызметкерлерін әлеуметтік қамтамасыз етумен қатар Компания

2022 жылдың 1 қаңтарынан бастап мердігерлік ұйымдардың қызметкерлеріне бала тууына байланысты, 1 қыркүйекте қызметкерлердің балаларына, мүгедек балаларға, Наурыз бен 8 наурызға және т. б. берілетін төлемдерді қамтитын ең төменгі әлеуметтік пакетті енгізу туралы шешім қабылдады.

ЕТҰ-ның мердігерлік ұйымдармен өзара іс-қимылы

Пандемия кезеңінде мердігерлік ұйымдардың тоқтап қалуынан туындаған ықтимал жағымсыз салдарды сезіне отырып, ҚМГ қызметкерлердің жұмыспен қамтылуын сақтау үшін жұмыс көлемін бөлу арқылы мердігерлік ұйымдарды барынша қолдау, Компания мүдделері мен әлеуметтік-экономикалық жағдай арасындағы балансты қолдау бойынша шаралар қабылдады.

Мердігерлік ұйымдар қызметкерлерінің жалақысын арттыру үшін ҚМГ ЕТҰ-ға мердігерлік ұйымдар қызметкерлерінің айлық тарифтік мөлшерлемелері/лауазымдық айлықақылары ҚМГ ЕТҰ кәсіптерінің ұқсас атауларының айлық тарифтік мөлшерлемелерінің/лауазымдық айлықақыларының 70%-дан төмен болмауы үшін шарттар жасасу кезеңінде мердігерлерге қойылатын талаптарды белгілеуді ұсынады. Осы мақсаттар үшін ҚМГ тобы 2021 жылы 3,8 млрд. теңге, ал 2022 жылы 10,1 млрд. теңгеге дейін қаражат бөлді.

Сонымен қатар, қызметін ҚМГ объектілерінде жүзеге асыратын мердігерлік ұйымдарда тұрақтылықты сақтау үшін ЕТҰ-ның мердігерлік ұйымдармен өзара іс-қимылы кезіндегі қызмет жөніндегі үлгілік регламент енгізілді. Құжаттың негізгі мақсаты - мердігерлік ұйымдардың қызметкерлері үшін еңбек қатынастары саласында белгіленген кепілдіктерді сақтау жолымен мердігерлік ұйымдар қызметкерлерінің әлеуметтік-еңбек құқықтарын қамтамасыз ету болып табылады.

Регламент жеке персоналы бар мердігерлік ұйымдармен шарттар жасасу және олардың орындалуына мониторинг жүргізу кезінде ЕТҰ-ны орындау үшін міндетті және ЕТҰ-ның мердігерлік ұйымдармен жасалатын шарттарының құрамдас бөлігі болады.

Жалпы корпоративтік іс-шаралар

ҚМГ компаниялары тобында жыл сайын түрлі іс-шаралар өткізіледі. Салауатты өмір салтын насихаттау және кәсіби шеберлікті арттыру мақсатында Спартакиада және "Үздік маман" сияқты іс-шаралар өткізіледі.

Сондай-ақ ҚМГ компанияларының тобы бойынша Жастар кеңестері құрылды, олардың мүшелері түрлі мәдени-бұқаралық іс-шараларға, шеберлік сыныптарына және т. б. қатысады.

Алайда, COVID-19 пандемиясы кезінде ешқандай бұқаралық шаралар өткізілген жоқ.

ҚМГ компаниялар тобының қызметкерлеріне көрсетілетін әлеуметтік қолдаудың бөлінісі

Көрсеткіш	%
Қызметкерлер мен олардың отбасы мүшелерін медициналық сақтандыру	22
Бала тууға / жүктілікке және босануға / бала күтімі бойынша демалысқа / мектепке дейінгі балалар мекемелеріне ақы төлеуге / қызметкерлердің балаларын оқытуға / 1 қыркүйекке орай, мектеп керек-жарақтарын сатып алуға байланысты материалдық көмек	16
Көпбалалы және аз қамтылған отбасыларға / аса мұқтаж қызметкерлерге / мүгедектерге, жұбайы (зайыбы), бала кезінен мүгедек балалары (1-ші, 2-ші және 3-ші топ) бар қызметкерлерге / қызметкердің / отбасы мүшелерінің қайтыс болуына байланысты / жерлеуді ұйымдастыруға / жалпы еңбекке қабілеттілігінен айрылуына, мүгедектік алуына байланысты материалдық көмек	14
Зейнеткерлерге материалдық көмек	10
Емделу/ ерікті медициналық сақтандыру бағдарламасында белгіленген лимиттен асып түскен жағдайда операция шығындары / интернационалист-жауынгерлерге (ауғандықтарға) / Чернобыль апатын жоюға қатысушыларға медициналық емделуге / операцияға ақы төлеуге материалдық көмек / жеңілдікті шарттардың негізінде еңбекке уақытша қабілетсіздігі бойынша жәрдемақы	9
Қызметкерлердің демалуы / тұрғын үй жағдайларын жақсарту	9
Әлеуметтік қолдаудың өзге де түрлері	20

Әлеуметтік саясат басымдықтары

Оқыту және біліктілікті арттыру бағдарламалары

«Цифрлық трансформацияны басқару» тақырыбы бойынша оқыту

Инновациялық технологияларды өндіріске енгізу ҚМГ-ның басым міндеттерінің бірі болып табылады. Бүгінгі таңда ҚМГ тобының өндірістік кәсіпорындарының базасында өндірістік циклге цифрлық трансформацияны енгізудің бірыңғай тәсілі қалыптастырылды және ол белсенді түрде іске асырылуда.

Топ-менеджменттің цифрлық трансформациясы тақырыбын жан-жақты зерделеу мақсатында ҚМГ «СКОЛКОВО» Мәскеу басқару мектебімен бірлесіп, «СИБУР» ЖАҚ, «Северсталь» ЖАҚ, «Газпром» ЖАҚ сияқты ірі ресейлік өндірістік компаниялардың цифрландыру бағытының басшылары қатарынан спикерлерді тарта отырып, «Цифрлық трансформацияны басқару» атты оқу бағдарламасын іске асырды.

Оқыту қорытындылары бойынша бағдарламаның келесі мақсаттарына қол жеткізілді:

- Цифрлық трансформация тақырыбын жете түсіну (қажеттілік пен құндылықты түсіну);
- Цифрландыруға байланысты сала алдында тұрған негізгі сын-тегеуріндерді, мүмкіндіктер мен қауіптерді талдау;
- Озық бенчмарк-компаниялардың практикасын және цифрлық трансформацияның озекті құралдарын зерделеу.

Қауіпсіздік техникасы бойынша міндетті оқыту

2021 жылдан бастап қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және өрт-техникалық минимум бойынша міндетті оқытуды ҚМГ Корпоративтік орталығының қызметкерлері «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС-ның платформасында өткізеді.

ISO бойынша оқыту

Белгілі болғандай, ҚМГ-де ISO халықаралық стандарттарына сәйкес төрт менеджмент жүйесі жұмыс істейді: сапа менеджменті жүйесі (ISO 9001); экологиялық менеджмент жүйесі (ISO 14001); Денсаулық сақтау және еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету менеджменті жүйесі (ISO 45001) және ақпараттық қауіпсіздік менеджменті жүйесі (ISO 27001).

Көрсетілген менеджмент жүйелері сертификаттаудан өтті, осылайша ҚМГ өзінің мүдделі тараптарына көрсетілетін қызметтердің сапасы, қоршаған ортаны қорғау, денсаулық сақтау және еңбек қауіпсіздігі, сондай-ақ ақпараттық қауіпсіздік мәселелері басқарылатын жағдайларда, ұйымның бақылауында болатыны туралы мәлімдейді.

ҚМГ-ның әрбір құрылымдық бөлімшесінде менеджмент жүйелерін жұмыс күйінде ұстау үшін, сондай-ақ интеграцияланған басқару жүйесі мен ақпараттық қауіпсіздік менеджментінің жүйесі мәселелері бойынша жауапты қызметкерлер белгіленді. Барлығы 46 қызметкер қатысты.

«Комплаенс-бақылау жүйесін ұйымдастыру және комплаенс тәуекелдерді басқару».

Комплаенс тәуекелдерді барынша азайту, сондай-ақ Компания мен оның қызметкерлерінің комплаенс саласындағы заңнамалық және этикалық нормаларды сақтауының сапасын жүйелі түрде бақылау жөніндегі іс-шаралар жоспарын орындау шеңберінде корпоративтік орталықтың барлық қызметкерлері үшін «Комплаенс-бақылау жүйесін ұйымдастыру және комплаенс тәуекелдерді басқару» тақырыбына оқыту ұйымдастырылды.

Оқыту бағдарламасы мынадай негізгі тақырыптарды қамтыды: комплаенс бақылау жүйесіне және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы заңнамаға қысқаша кіріспе (Қазақстан Республикасының Заңы, UKBA, FCPA, Sapin II); мүдделер қақтығысы (декларациялау, реттеу); мемлекеттік органдармен және саяси маңызды тұлғалармен өзара іс-қимыл жасау; іскерлік беделін жоғалту тәуекелі; комплаенс тәуекелдер және бизнес-процестердегі бақылау (сатып алу, HR, M&A, маркетинг және т.б.); Компаниядағы жедел желі және басқалары.

Өнім берушілермен өзара іс-қимыл

Сатып алу жүйесінің тиімділігі

Орнықты даму қағидаттарына сәйкес келуге ұмтыла отырып, тиімді сатып алу қызметін қамтамасыз ету стратегиялық және операциялық мақсаттарға қол жеткізуге ықпал ететін ҚМГ қызметінің ажырамас бөлігі болып табылады.

ҚМГ компаниялары тобының сатып алу қызметінің негізгі қағидаттары заңнамалық және ішкі талаптарды сақтау, сатып алудың ашықтығы, адал бәсекелестікті дамыту және контрагенттер үшін тең мүмкіндіктер ұсыну болып табылады. Сонымен қатар ҚМГ қолданыстағы өндірістерді жаңғыртуға және жаңа өндірістерді құруға жәрдемдесу бағдарламасын іске асыру шеңберінде отандық өндірушілерді қолдау үшін сатып алу қызметінде бірқатар бастамаларды жүзеге асырады.

ҚМГ компанияларында сатып алу қызметін басқару үш құжат негізінде жүзеге асырылады:

1. Қордың Директорлар кеңесінің 2019 жылғы 3 шілдедегі №161 шешімімен бекітілген «Самұрық-Қазына» АҚ-ның және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы меншік немесе сенімгерлік басқару құқығымен «Самұрық-Қазына» АҚ-ға тікелей немесе жанама түрде тиесілі ұйымдардың сатып алуды жүзеге асыру тәртібі. Бұл құжат сатып алудың негізгі қағидаттары мен тәсілдерін, сатып алу қызметін басқарудың жалпы тәртібін, сатып алу қызметін басқару саласындағы Қордың және Сатып алу жөніндегі қор операторының құзыретін, сатып алу қызметінің процестеріне қойылатын негізгі талаптарды, сатып алудың қолданылатын тәсілдерін айқындауды, бір көзден сатып алуды, бәсекелі келіссөздер мен холдингішілік кооперация жүргізу арқылы тендерді қолдану үшін негіздерді белгілейді.
2. Қор Басқармасының 2019 жылғы 9 қыркүйектегі №31/19 шешімімен бекітілген «Самұрық-Қазына» АҚ-ның және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы меншік немесе сенімгерлік басқару құқығымен «Самұрық-Қазына» АҚ-ға тікелей немесе жанама түрде тиесілі ұйымдардың сатып алу қызметін басқару стандарты. Бұл құжат сатып алу санаттарын басқару, сатып алуды жоспарлау, жеткізушілерді басқару және таңдау, жеткізу шарттары мен тауарлық-материалдық құндылықтардың қорларын басқару бойынша сатып алу қызметінің процестерін нақтылайды[1].
3. Қордың бірінші деңгейдегі еншілес ұйымдары және Қордың бірінші деңгейдегі еншілес ұйымдарына елу және одан да көп пайызы тікелей немесе жанама түрде тиесілі ұйымдар үшін Тәртіптің 4-бабының 4-тармағына сәйкес әзірленген және бекітілген «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан да көп проценті меншік немесе сенімгерлік басқару құқығымен "ҚазМұнайГаз" ҰК АҚ-ға тікелей немесе жанама түрде тиесілі ұйымдардың сатып алу қызметін басқару қағидалары (ҚМГ Басқармасының 2020 жылғы 26 наурыздағы №11 шешімі). Бұл құжат мүдделі тұлғалардың жауапкершілік аймағын айқындай отырып, сатып алу қызметін нақтылауға, экономикалық әсерді және кросс-функционалдық өзара іс-қимылды барынша арттыру мүддесінде сатып алу жөніндегі іс-шараларды аралас процестермен интеграциялауға, сондай-ақ бизнес-процестерді жүргізу үшін мерзімдерді айқындауға бағытталған.

[1] Нақтылауға мерзімдер, құжаттаманың мазмұнына және жүргізілетін рәсімдерге қойылатын талаптар сияқты мәселелер жатады.

2020 жылғы 1 қаңтардан бастап «Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» 2012 жылғы 1 ақпандағы №550-IV Қазақстан Республикасы Заңының 19-бабының 2-тармағына сәйкес «Самұрық-Қазына» АҚ әзірлеген және сатып алудың тиімділігін арттыру және ашықтығын қамтамасыз ету үшін біркатар бастамаларды іске асыруға бағытталған сатып алудың жаңа моделі енгізілді.

ҚМГ компаниялары тобының сатып алу рәсімдеріндегі ең озық халықаралық стандарттар мен технологиялар негізінде ашықтық пен тиімділік деңгейін қамтамасыз ету және арттыру үшін барлық мүдделі тұлғаларға сатып алу туралы ақпаратқа кедергісіз қол жеткізуді (жекелеген жағдайларды, бірінші кезекте, мемлекеттік құпиямен байланысты жағдайларды қоспағанда), сатып алудың барлық қатысушылары үшін мүмкіндіктердің теңдігін қамтамасыз ететін «Электрондық сатып алудың ақпараттық жүйесі» (бұдан әрі - ЭСАЖ) порталы қолданылады.

ЭСАЖ сатып алу циклінің барлық рәсімдерін автоматтандыруға және стандарттауға (жоспарлау процесінен бастап шарттарды басқаруға дейін), міндеттерді орындау кезінде уақытты қысқартуға және адам факторының әсер ету дәрежесін әлсіретуге мүмкіндік береді. Электрондық сатып алу нарыққа қол жеткізуді жеңілдетеді және осылайша тиімділікті арттыруға, бәсекелестіктің өсуіне және әкімшілік жүктеме мен операциялық шығыстардың төмендеуіне ықпал етеді.

Сауда-саттыққа қатысуға шақыру және шарттар жасасу талаптары туралы ақпаратты қоса алғанда, сатып алу рәсімдері мен сатып алуға арналған келісімшарттарға қатысты сатып алу туралы ақпаратты жария таратудан басқа, ЭСАЖ іріктеу критерийлері мен сауда-саттықты өткізу қағидаларын және оларды жариялауды қоса алғанда, бәсекелі сатып алуға қатысу үшін талаптарды алдын ала белгілеуге мүмкіндік береді. Бұл ретте, ЭСАЖ нормативтік құжаттарда белгіленген қағидалар мен рәсімдер сақталмаған жағдайда, сатып алу нәтижелеріне шағым жасауды қоса алғанда, тиімді ішкі бақылау жүйесін қамтамасыз етеді.

Сатып алудың жалпы көлемі

2021 жылы сатып алудың жалпы көлемі, ҚҚС-ты есептемегенде, 1 082 226 млн теңгені құрады.

ҚМГ сатып алу қызметінің маңызды аспектілерінің бірі - бір көзден сатып алуды қысқарту және бәсекелі сатып алу үлесін арттыру болып табылады. Осыған байланысты, ҚМГ және еншілес және тәуелді қоғамдардың (ЕТҰ) басшы қызметкерлерінің жауапкершілігі, оның ішінде басшылар ҚТК картасында мақсатты индикаторды белгілеу арқылы көзделген.

Бәсекелестік сатып алу ашық тендер, баға ұсыныстарын сұрату және бәсекелестік келіссөздер арқылы жүзеге асырылады. 2021 жылдың қорытындылары бойынша ҚМГ компаниялары тобы бойынша жылдық сатып алу жоспарының жасалған шарттары бойынша бәсекелі сатып алу сомасы 447 млрд теңгені құрады. Сонымен қатар, соңғы үш жылда бәсекелі сатып алу үлесі 42%-ды құрады, бұл ҚМГ-ның адал бәсекелестікті және орнықты даму мақсаттарын қамтамасыз етуге ұмтылысын куәландырады.

Сатып алудың жалпы көлемі

Жыл	Тауарлар		Жұмыстар мен қызметтер		Жиыны	
	Жалпы сомасы (млрд теңге)	Жергілікті қамту үлесі, %	Жалпы сомасы (млрд теңге)	Жергілікті қамту үлесі, %	Жалпы сомасы (млрд теңге)	Жергілікті қамту үлесі, %
2019	473	63	1 659	83	2 132	81
2020	472	71	1 354	86	1 826	82
2021	273	57	943	85	1 216	78

Бәсекелестік сатып алу[1]

Жыл	Тауарлар		Жұмыстар мен қызметтер		Жиыны	
	Сомасы	Үлесі, %	Сомасы	Үлесі, %	Сомасы	Үлесі, %
2018	137	7	375	19	511	26
2019	169	12	326	23	495	36
2020	168	15	252	23	420	38
2021	162	15	285	27	447	42

[1] Бәсекелестік сатып алуға ашық тендер, баға ұсыныстарын сұрату және бәсекелестік сатып алу жатады.

Бәсекелестік нарықты дамыту ұмтылысына қарамастан, холдингішілік кооперация шеңберінде және (немесе) бір көзден сатып алу жүзеге асырылатын бәсекелесемес сатып алу үлесі айтарлықтай басым.

Есепті кезеңде жеткізілген тауарлардың, орындалған жұмыстардың және көрсетілген қызметтердің жалпы сомасы (жылдық және ұзақ мерзімді сатып алуды ескергенде) 1 216 млрд теңгені құрады, оның 78%-ы жергілікті қамту үлесіне тиесілі.

2020 жылмен салыстырғанда тауарларды сатып алуда жергілікті қамту үлесінің 14%-ға төмендеуі 2021 жылдың басында ҚМГ құрылымынан «ҚазТрансГаз» АҚ-ның (газ сатып алу) шығуына байланысты болды.

Әлеуетті өнім берушілерді алдын ала біліктілік іріктеу

Сатып алу қызметі саласындағы халықаралық практика әлеуетті өнім берушілерді алдын ала біліктілік іріктеуді жүргізу тетігінің кеңінен дамуын көрсетеді. Қазақстандық және халықаралық практиканың талаптары мен стандарттарын ескере отырып, сатып алу қызметін үнемі жетілдіру ҚМГ үшін басым міндеттердің бірі болып табылады.

Алдын ала біліктілік іріктеу (АБІ) — әлеуетті өнім берушілерді стандартқа сәйкес айқындалған біліктілік талаптарына сәйкес келу тұрғысынан бағалау процесі, ол сауалнама жүргізу және аудит арқылы жүзеге асырылады.

Мыналар АБІ негізгі мақсаттары болып табылады:

1. өнім берушілерді белгіленген біліктілік критерийлері бойынша бағалаудың қарапайым, ашық және тиімді процесін ұйымдастыру;
2. нақты жергілікті өндірушілерді қолдау;
3. сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің (ТЖҚ) сапасын арттыру;
4. өткізу мерзімдерін қысқарту және сатып алу рәсімдерін оңайлату.

Бүгінгі таңда ҚМГ-ның еншілес және тәуелді ұйымдары 15 (он бес) санат бойынша ашық тендер тәсілімен тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді АБІ рәсімінен өткен әлеуетті өнім берушілер арасында сатып алуды жүргізеді.

АБІ рәсімі[2]

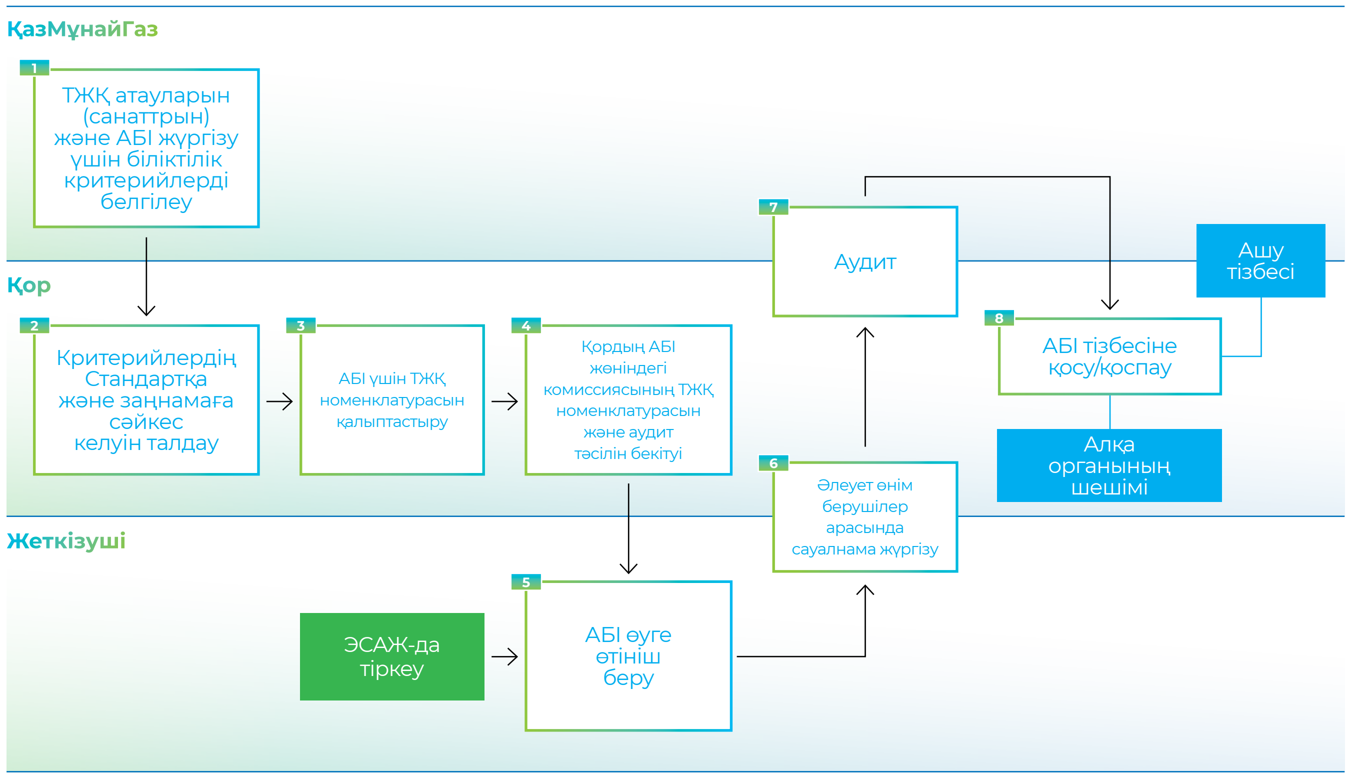

[2] Әлеуетті өнім берушілерден ақпарат жинау жүргізілгеннен кейін және барлық әлеуетті өнім берушілер АБІ рәсімінің кезеңдерінен өткеннен кейін АБІ-нің қалыптастырылған тізбесі.

Санаттық сатып алу

Сатып алу санаттарын басқару басым санаттарға енгізілген тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу қызметіне және пайдалануға байланысты шығындарды азайтудың кешенді тәсілін әзірлеу процесі болып табылады.

Санаттау сатып алу нысанасының және (немесе) әлеуетті өнім берушілердің бірыңғай нарығының жалпы белгілері бойынша тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алу санатына біріктіру арқылы жүзеге асырылады. Санаттар тауарлардың, жұмыстардың және қызметтердің бір және бірнеше атауын қамтуы мүмкін. Басымдықтар ретінде шығындар деңгейі жоғары, сыни, үнемдеу және басқару әлеуеті бар санаттар анықталады.

Санаттық басқару санаттық сатып алу стратегиясын әзірлеу және бекіту арқылы егжей-тегжейлі талдау арқылы үнемдеу әлеуетін арттыруға мүмкіндік береді. Бұл стратегия ұзақ мерзімді немесе қысқа мерзімді перспективада пайданы барынша көбейтуге негізделген тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алудың оңтайлы тәсілін анықтайды. Санаттық сатып алу стратегияларында мақсаттар мен міндеттер, ішкі және сыртқы ортаны талдау, сатып алу санаттарын басқару тәсілдері, жеткізушілерді дамытуға қойылатын талаптар, пайданы есептеу және іске асыру жоспары болуы тиіс.

Санаттық басқару стратегиялық жоспарлауды қолдану, сатып алынатын тауарлар мен қызметтерді егжей-тегжейлі талдау және меншіктің жалпы құнын есептеу арқылы, сондай-ақ бизнестің әртүрлі құрылымдық бөлімшелерімен кросс-функционалды өзара іс-әрекет жасау арқылы тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу және пайдалану шығындарын едәуір төмендетеді. Жеткізудің бұл әдісі тиімді, өйткені ол сенімді өндірушілермен және жеткізушілермен жұмыс жасай отырып, сапаны, сондай-ақ анық бағаны қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Сатып алу санаттарын басқару мыналарды қамтиды:

- сатып алынатын тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді санаттау және сатып алудың басым санаттарын айқындау;
- басым санаттар бойынша сатып алу категориялық стратегияларын әзірлеу (өзектендіру) және бекіту;
- санаттық сатып алу стратегияларын іске асыру;
- санаттық сатып алу стратегияларын іске асыру мониторингі;
- жеткізушілерді дамыту.

2021 жылы санаттық сатып алу көлемі 117 436,49 млн теңгені құрады. Осы әдісті қолдану кезінде 6 494,76 млн теңге сомасында басым санаттарға енгізілген тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу кезінде экономикалық тиімділікке қол жеткізу жоспарлануда.

Тұрақты сатып алуды ұстану

ҚМГ-нің орнықты даму саласындағы қағидаттары заңдылық пен ашықтық, шарттардың талаптарын сақтау, сатылмайтындық пен сыбайлас жемқорлықтың кез келген көрінiстеріне төзбеушілік негізінде контрагенттермен өзара іс-қимылды жүзеге асыруда, сондай-ақ үздік баға, сапа және шарттар, контрагенттің іскерлік беделі сияқты факторлардың негізінде контрагенттерді іріктеуде көрініс тапты.

Бұл ретте, ҚМГ өз кезегінде контрагенттерге қолданыстағы заңнаманың талаптарын сақтау, қызметкерлерге әділ қарым-қатынас жасау, балалар еңбегін пайдаланбау, қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз ету, қоршаған ортаны қорғау және этикалық мінез-құлықтың өзге де қағидаттарын ұстану бойынша қарсы міндеттемелер белгілейді.

Бұл талаптар ҚМГ-ның контрагенттермен Қазақстан Республикасы азаматтарының еңбек құқықтарын сақтау және қолайлы еңбек жағдайларын жасау, балалардың құқықтарын қорғау және экологиялық қауіпсіздікті сақтау мақсатында жасалатын шарттарының талаптарына енгізілген. Компанияның пікірі бойынша, бұл шаралар ҚМГ-мен ынтымақтасатын компаниялардың заңсыз қызмет ету жағдайларының санын азайтуға көмектеседі.

ҚМГ тауарларды сатып алуды жүзеге асыру кезінде әлеуетті өнім берушілерге сапа менеджменті жүйесіне сәйкестік сертификаттарын беру туралы талаптарды да белгілейді.

Импортты алмастыру

Мұнай-газ саласында мемлекеттің мүдделерін білдіретін Компания бола тұра, ҚМГ оффтейк-шарттар жасасу арқылы жұмыс істеп тұрған өндірістерді жаңғыртуға және жаңа өндірістерді құруға жәрдемдесудің мемлекеттік бағдарламасын іске асыру шеңберінде импортты алмастыру бойынша белсенді жұмыс жүргізеді. Бағдарламаның негізгі мақсаты жаңа өндірістерге бастамашы болған жеке кәсіпкерлерді қолдау, сондай-ақ «Самұрық-Қазына» АҚ компанияларында сұранысқа ие өнімдерді шығару мақсатында технологиялық қайта жарақтандыру болып табылады.

Оффтейк-шарттардың тетігі жобаны іске асыру нәтижесінде өндірісі жолға қойылатын тауарларды сатып алу мен жеткізуді кейінге қалдыру шартымен импортты алмастыру жобаларының іске асырылуын көздейді.

2021 жылдың қорытындылары бойынша ҚМГ-нің еншілес ұйымдары отандық өндірушілермен жалпы сомасы 882 млн. теңгеге 49 оффтэйк-шарт жасасты.

2020 жылмен салыстырғанда импорттық тауарлар үлесінің 7%-ға ұлғаюы 2021 жылдың басында ҚМГ құрылымынан «ҚазТрансГаз» АҚ-ның (газ сатып алу) шығуымен байланысты болды.

2017-2021 жылдардағы санаттық сатып алу көлемі мен пайдасы

Көрсеткіші	2017	2018	2019	2020	2021
Санаттық сатып алу көлемі, млн теңге	231,88	13 948,38	41 531,68	49 716,04	117 436,49
Сатып алуды санаттық басқарудың пайдасы, млн теңге	85,07	1 565,01	4 101,81	7 011,23	6 494,76 (жоспар)

Сатып алудағы импорттық тауарлар

Жыл	2018	2019	2020	2021
Сомасы, млрд теңге	173	104	94	73
Қазақстанда шығарылған CT-KZ сертификатынсыз жеткізілген тауарлардың үлесі[1], %	21	22	20	27

[1] Қазақстанда шығарылған сертификатсыз жеткізілген тауарлардың үлесі есепті кезеңде жеткізілген импорттық тауарлардың үлесі болып табылады

ESG ашылымдар жинағы

Бөлім	Есептілік элементі	Ақпарат және дереккөзге сілтеме
Корпоративтік басқару		
Климаттың өзгеруіне байланысты тәуекелдер мен мүмкіндіктер мәселелері бойынша Компанияның корпоративтік басқару саласындағы ақпаратты ашу (КТжМ)	Директорлар кеңесі жүзеге асыратын КРиВ бақылаудың сипаттамасы	Қауіпсіздік, еңбек және қоршаған ортаны қорғау және тұрақты даму комитеті Директорлар кеңесіне төмендегі мәселелер бойынша ұсынымдар әзірлеу және ұсыну арқылы көмек көрсету мақсатында іс-әрекет етеді: • қауіпсіздікті, еңбекті және қоршаған ортаны қорғауды қамтамасыз ету; • ҚМГ стратегиялық жоспарлау мен әлеуметтік-экономикалық дамуына тұрақты даму қағидаттарын енгізу; • жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар аясында ҚМГ әлеуметтік міндеттемелері мен бағдарламалары; • ҚМГ экологиялық тиімділігінің мониторингі. Толығырақ "Қауіпсіздік, еңбекті, қоршаған ортаны қорғау және тұрақты даму жөніндегі комитеті" бөлімінен қараңыз.
	Басшылықтың КТжМ бағалау және басқару процесіндегі рөлінің сипаттамасы	
Стратегия		
Корпоративтік басқару саласындағы ақпаратты ашу (КТжМ)	Директорлар кеңесі жүзеге асыратын КРиВ бақылаудың сипаттамасы	CDP Көміртекті есептілік жөніндегі Климаттық бағдарламасы аясында ҚМГ 2019 жылдан бастап парниктік газдардың тікелей және жанама шығарындыларының көлемі туралы деректерді, парниктік газдар шығарындыларын басқару мәселелерін, Румыния мен Грузиядағы халықаралық активтерді қоса алғанда, ҚМГ-ның барлық активтері бойынша негізгі тәуекелдер мен мүмкіндіктерді ашады. 2021 жылғы шілдеде 2020 жылдың қорытындылары бойынша ҚМГ-ның климаттық сауалнамасы жарияланды. Есепке сәйкес, 2020 жылдың нәтижелері бойынша ҚМГ компанияларының тобында CO_2 тікелей шығарындыларының көлемі 8,7 млн тоннаны (2019 жылы 9,7 млн тонна) құрады. CO_2 баламасындағы деректер IPCC Fifth Assessment Report жаһандық жылыну әлеуетінің коэффициенттері (метан – 28, азот оксиді – 256) қолданылып ұсынылған. Парниктік газдардың тікелей шығарындылары жөніндегі деректер әрбір ЕТҰ бойынша тіркелген тәуелсіз ұйымдардың қорытындыларымен расталған. 2021 жылғы ақпарат CDP есебінде 2022 жылдың 3-ші тоқсанында ашылатын болады. Ақпаратты ашу кезінде ҚМГ дәйектілік және салыстырмалылық қағидатын ұстанады, ақпараттың толық ашылуын арттыру және үшінші деңгейдегі жанама шығарындылар бойынша есептілік аясын кеңейту бойынша жұмысты үздіксіз жүргізеді.
КТжМ Компанияның қызметіне, стратегиясына және қаржылық жоспарлауына тигізетін іс жүзіндегі және ықтимал әсері туралы ақпаратты осы ақпарат маңызды болатын жағдайларда ашу	Компания қысқа, орташа және ұзақ мерзімді перспективада анықтаған КТжМ сипаттамасы	Компания көміртек ізін төмендетудің ағымдағы мүмкіндіктерін (энергия тиімділігін арттыру және ресурс үнемдеу), сондай-ақ декарбонизациялау үшін қызметтің қосымша бағыттарын (ЖЭК, CO_2 ұстау, пайдалану және сақтау, орман көміртегі жобалары, сутегі өндірісі) қамтитын 2022-2031 жылдарға арналған Төменкөміртекті дамыту бағдарламасын әзірледі.
	КТжМ Компанияның қызметіне, стратегиясына және қаржылық жоспарлауына тигізетін әсерінің сипаттамасы	Есепте әлемдік экономиканың дамуына байланысты әртүрлі сценарийлер сипатталған: • 2050 жылға қарай таза нөлдік шығарындылар сценарийі (NZE) – бұл 2050 жылға қарай CO_2 шығарындыларының нөлдік деңгейіне жету үшін EIA нормативтік сценарийі, ал дамыған елдер, басқаларға қарағанда, шығарындылардың нөлдік деңгейіне ертерек жетеді. Сондай-ақ бұл сценарий БҰҰ-ның энергетика саласындағы Тұрақты дамуының негізгі мақсаттарына (ТДМ) сәйкес келеді. • Жарияланған саясаттардың сценарийі (STEPS) тек үкіметтер қабылдаған немесе жариялаған нақты саясатты ескереді. Сценарий бойынша, егер CO_2 жылдық шығарындылары ағымдағы траекторияны сақтап қалса, бұл 2100 жылға қарай температураның шамамен 2,7°C көтерілуіне әкеледі (50%-дық ықтималдықпен). • Жарияланған міндеттемелер сценарийінде (APS) шығарындылардың нөлдік деңгейі бойынша барлық жарияланған ұлттық міндеттемелер қазіргі уақытта белгілі бір саясатпен бекітілгеніне қарамастан, толық және уақытылы орындалады деп болжанады. Сценарий бойынша, егер CO_2 жылдық шығарындылары ағымдағы траекторияны сақтап қалса, бұл 2100 жылға қарай температураның шамамен 2,1°C көтерілуіне әкеледі (50% ықтималдылықпен). • Тұрақты даму сценарийі (SDS) Париж келісімімен белгіленген нәтижелерге «2°C деңгейінен төмен» жолды білдіреді. Толығырақ «Жаһандық үрдістер және олардың ҚМГ стратегиясының іске асырылуына әсері» бөлімінен қараңыз.

Бөлім	Есептілік элементі	Ақпарат және дереккөзге сілтеме
Тәуекелдерді басқару		
Компания климаттық тәуекелдерді (КТ) анықтайтын және бағалайтын және басқаратын процестердің сипаттамасы	Компанияда бар климаттық тәуекелдерді анықтау және бағалау процестерінің сипаттамасы	Компания өз қызметінде климаттың өзгеруіне байланысты тәуекелдерге тап болады, олар мыналарды қамтиды; • нарықтық тәуекелдер - сұраныс пен тұтынушылық қалаудың өзгеруіне байланысты тәуекелдер; • саяси-құқықтық және реттеушілік тәуекелдер - жаһандық экономиканың төмен көміртекті даму жолына көшуіне және парниктік газдар шығарындыларын реттеуді күшейту бойынша Компания қатысатын елдерде қолданылатын шараларға байланысты тәуекелдер; • беделдік тәуекелдер - мүдделі тараптар тарапынан Компанияның төменкөміртекті экономикаға көшуге қатысуы немесе мұндай қатысудан бас тартуы мәселелерін қабылдауына байланысты тәуекелдер; • технологиялық тәуекелдер - төменкөміртекті технологиялардың дамуы мен тиімділігінің артуына байланысты жаһандық экономиканың төменкөміртекті дамыту жолына көшуін жеделдетуге байланысты тәуекелдер; • физикалық тәуекелдер - жабдықтың сенімділігі мен адам денсаулығына әсер ете алатын (табиғи апаттар мен мәңгі аяздың таралу қаупін қоса алғанда) Компания қызметін жүзеге асыратын өңірлердегі ауа-райы-климаттық жағдайлардың және табиғи ортаның басқа да сипаттамаларының өзгеруіне байланысты тәуекелдер. Толығырақ «Негізгі тәуекелдер» бөлімінен қараңыз.
	Климаттық тәуекелдерді анықтау мен бағалау және басқару процестері компанияның тәуекелдерді басқарудың жалпы жүйесіне қалай интеграцияланғанын сипаттау	2021 жылғы ақпарат CDP есебінде 2022 жылдың 3-ші тоқсанында ашылатын болады.
Көрсеткіштер мен нысаналы мақсаттар		
Берілген ақпарат маңызды болған кезде тиісті КТжМ бағалау және оларды басқару кезінде қолданылатын көрсеткіштер мен мақсатты мәндер туралы ақпаратты ашу	Компания стратегиясы мен тәуекелдерді басқару процесіне сәйкес тиісті КТжМ бағалау кезінде қолданатын көрсеткіштер туралы ақпаратты ашу	2021 жылғы ақпарат CDP есебінде 2022 жылдың 3-ші тоқсанында ашылатын болады.
	1, 2 Қамту саласындағы парниктік газдар шығарындылары және 3 Қамту саласы және олармен байланысты тәуекелдер туралы ақпаратты ашу	
	Компания КТжМ басқару үшін қолданатын мақсаттардың, сондай-ақ мақсатты көрсеткіштермен салыстырғанда, нәтижелердің сипаттамасы	«БҰҰ Жаһандық шартының қағидаттарын және Тұрақты дамудың 17 жаһандық мақсатын ұстану» бөлімін қараңыз.

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ

ҚМГ КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ РЕЙТИНГІ 2021 ЖЫЛЫ "BBB" ДЕҢГЕЙІНЕ ЖОҒАРЫЛАДЫ (2018 ЖЫЛҒЫ "BB" ДЕҢГЕЙІНЕН)

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ

ҚМГ корпоративтік басқару жүйесі ҚМГ қызметін басқару мен бақылауды қамтамасыз ететін процестердің жиынтығын, сондай-ақ акционерлер («Самұрық-Қазына» АҚ және «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі» РММ), Директорлар кеңесі, Басқарма және мүдделі тараптар арасындағы өзара қарым-қатынастар жүйесін білдіреді.

ҚМГ органдарының құзыреттерінің аражігі нақты ажыратылған және ҚМГ Жарғысында бекітілген.

ҚМГ корпоративтік басқару құрылымы

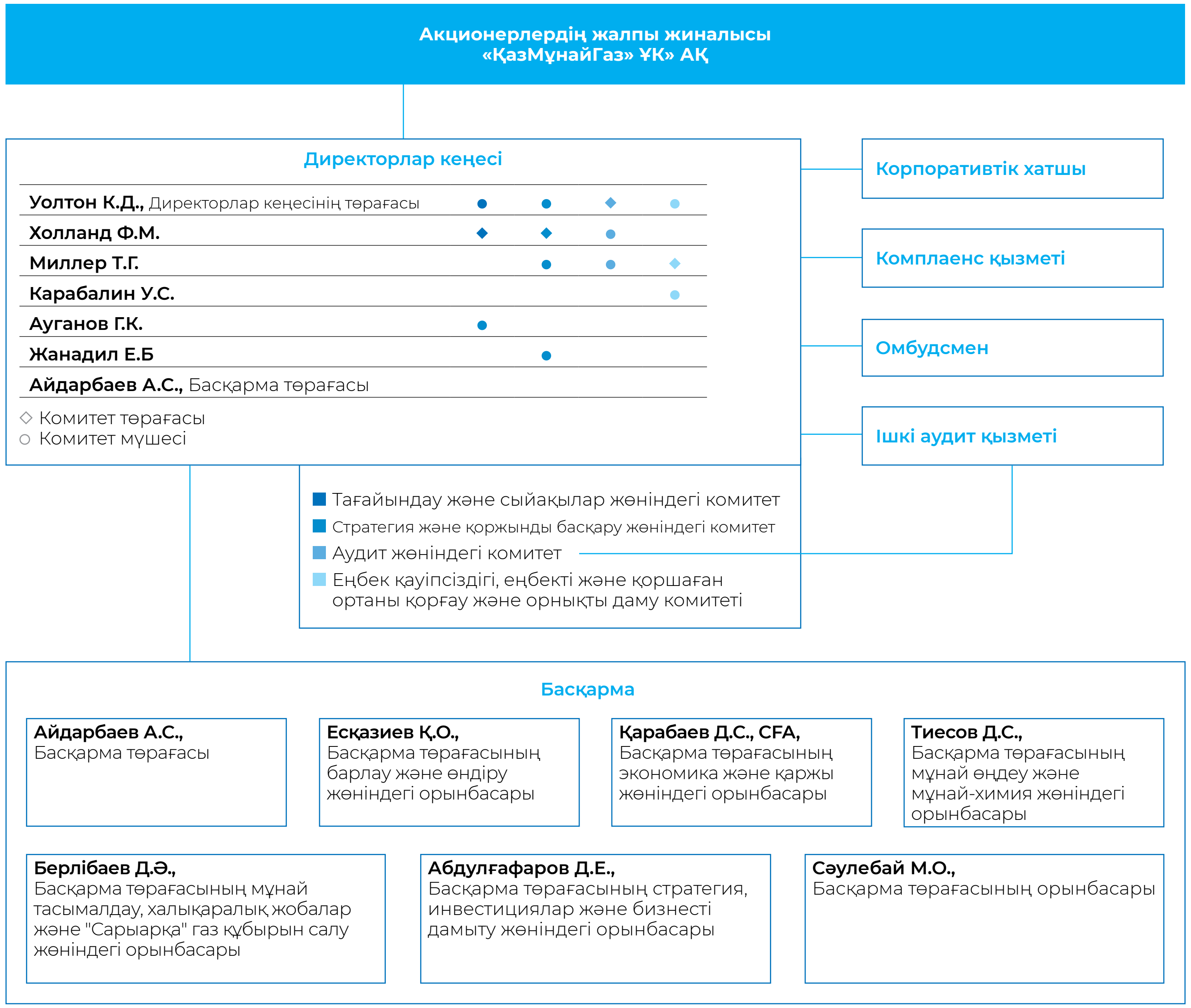

Компанияның корпоративтік басқару органдарының жүйесі төмендегілерді қамтиды:

- жоғары орган – Акционерлердің жалпы жиналысы;
- басқару органы – Акционерлердің жалпы жиналысына есеп беретін Директорлар кеңесі;
- атқарушы орган – Директорлар кеңесіне есеп беретін Басқарма;
- Ішкі аудит қызметі - Директорлар кеңесіне тікелей бағынатын және есеп беретін, «Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қордың тобына кіретін ҚМГ компаниялар тобының компаниялары мен өзге де ұйымдарының қаржы-шаруашылық қызметіне бақылау, ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару салаларындағы бағалауды жүзеге асыратын орталықтандырылған орган корпоративтік басқару саласындағы құжаттарды орындау және ҚМГ мен ҚМГ компаниялар тобының қызметін жетілдіру мақсатында консультация беру;
- Өз функцияларын тұрақты және тәуелсіз негізде орындайтын, Компанияның Директорлар кеңесінің және (немесе) атқарушы органының мүшесі болып табылмайтын, ҚМГ Директорлар кеңесі тағайындайтын және ҚМГ Директорлар кеңесіне есеп беретін, өз құзыретінің шегінде ҚМГ корпоративтік басқару жүйесінде іске асыру және бақылау-қадағалау функцияларын жүзеге асыратын Корпоративтік хатшы;
- Директорлар кеңесіне есеп беретін комплаенс қызметі, оның қызметі сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл және ҚМГ компаниялары тобының ішкі корпоративтік мәдениетін қалыптастыру мәселелері бойынша міндетті реттеушілік талаптар мен үздік халықаралық практиканың сақталуын қамтамасыз етуге, қызметкерлер арасында ашықтықты, адалдықты қамтамасыз етуге, сондай-ақ үздік халықаралық стандарттарға, ішкі саясаттарға және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес бизнес жүргізу үшін жағдайлар жасауға бағытталған;
- Омбудсмен - ҚМГ Директорлар кеңесі тағайындайтын тұлға, оның рөлі оған жүгінген ҚМГ қызметкерлеріне консультация беру және еңбек дауларын, қақтығыстарды, әлеуметтік-еңбек сипатындағы проблемалық мәселелерді шешуде, сондай-ақ ҚМГ қызметкерлерінің іскерлік этика қағидаттарын сақтауда жәрдем көрсету болып табылады.

ҚМГ корпоративтік басқару жүйесі акционерлердің және негізгі мүдделі тараптардың: мемлекеттің, стратегиялық серіктестер мен контрагенттердің (жеткізушілер мен сатып алушылар), инвесторлардың, ҚМГ қызметкерлерінің, муниципалитеттердің, жергілікті қоғамдастықтардың және Компания қызметін жүзеге асыратын өңірлер тұрғындарының құқықтары мен заңдық мүдделерін құрметтеуге негізделеді.

Компанияның корпоративтік басқару жүйесі корпоративтік басқарудың қазақстандық және халықаралық практикасының талаптары мен стандарттарын ескере отырып, үнемі жетілдіріліп отырады.

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІН ДАМЫТУ

Даму стратегиясын қалыптастыратын және іске асыратын, оның ішінде өндірістік процестерді басқарудың дивизионалдық құрылымы арқылы ЕТҰ-ны операциялық қызметке тарту арқылы Корпоративтік орталық ретінде Компания корпоративтік басқару саласындағы үздік практикаларға сәйкес келуге ұмтылады және корпоративтік басқарудың жоғары стандарттарына сәйкестігі мен айқындылығы - бұл әлеуетті инвесторлардың, контрагенттердің және өзге де стейкхолдерлердің сенімін нығайтуға, Компания ресурстарын тиімсіз пайдалану тәуекелдерін төмендетуге, оның құнының өсуіне және әл-ауқатының артуына ықпал ететін инвестициялық тартымдылық пен қызметтің экономикалық тиімділігін арттырудың аса маңызды факторлары екенін түсінеді.

Компанияның Директорлар кеңесі ҚМГ-дегі корпоративтік басқару практикасының тиімділігін бақылайды, ал Ккорпоративтік хатшы оны үздіксіз жетілдіруді үйлестіреді.

«Самұрық-Қазына» АҚ Басқармасының 2015 жылғы 27 мамырдағы шешімімен бекітілген ҚМГ корпоративтік басқару кодексі (бұдан әрі - Корпоративтік басқару кодексі, Кодекс) ҚМГ корпоративтік басқару практикасын құру және жақсарту негізделетін басты құжат болып табылады. Кодекс Қазақстан Республикасының заңнамасына, Қазақстанда және әлемде дамып келе жатқан корпоративтік басқару практикасын ескере отырып, «Самұрық-Қазына» АҚ ішкі құжаттарына, «Самұрық-Қазына» АҚ Трансформация бағдарламасына сәйкес әзірленді.

Кодексте Компаниядағы корпоративтік басқару жүйесі негізделетін, «Самұрық-Қазына» АҚ компаниялар тобының корпоративтік басқару қағидаттарымен бірдей қағидаттар бекітілген. Директорлар кеңесі және Аудит жөніндегі комитет Кодекс ережелерінің ҚМГ-ға енгізілуіне бақылауды жүзеге асырады.

Кодекстің талаптарына сәйкес, корпоративтік хатшы Кодексті Comply or explain («сақта немесе түсіндір») тәсілін қолдана отырып, Компанияның оның қағидаттары мен ережелерін сақтауы тұрғысынан жыл сайын талдайды. Қазіргі уақытта Кодекс талаптарының басым бөлігі жыл сайын сақталуда. Оның жекелеген ережелерін ішінара сақтамау жағдайлары сақтамау себептерін түсіндіре отырып, Кодексті сақтау туралы есепте көрсетілген. ҚМГ-ның 2021 жылы Кодекстің қағидаттары мен ережелерін сақтауы туралы есеппен Жылдық есепке қосымшада танысуға болады.

Бірнеше жылдар бойы ҚМГ Корпоративтік хатшысының қызметі дәйекті және жүйелі негізде ҚМГ-ның корпоративтік басқару практикасын жетілдіру жөніндегі қызметін үйлестіруді жүзеге асырады. Корпоративтік басқару саласындағы ақ ақсаттарды қою және жақсартулар прогресін қадағалау үшін Компанияда 2016 жылдан бастап дауыс беретін акцияларының кем дегенде 50%-ы тікелей немесе жанама түрде «Самұрық-Қазына» АҚ-ға тиесілі заңды тұлғаларда Корпоративтік басқарудың диагностикасын жүргізу әдістемесін (бұдан әрі - Әдістеме) қолданылады.

Бұл әдістеме тәуелсіз тараптың Компанияны корпоративтік басқару диагностикасының (аудитінің) нәтижелері бойынша рейтинг беруді көздейді. Мұндай диагностика тұрақты негізде жүзеге асырылады.

Диагностиканың қорытындылары бойынша аталған әдістеменің негізінде ҚМГ Корпоративтік хатшысының қызметі корпоративтік басқаруды жетілдіру бойынша жоспар жасайды, оны орындау нәтижелері тұрақты негізде Директорлар кеңесінің және Компанияның Директорлар кеңесінің Аудит жөніндегі комитетінің назарына жеткізіледі.

Тәуелсіз консультант 2021 жылы жүргізген корпоративтік басқарудың кезекті тәуелсіз диагностикасының нәтижелері бойынша – PricewaterhouseCoopers компаниясы әдістеменің негізінде ҚМГ-ге «BBB» деңгейінде корпоративтік басқару рейтингін берді, бұл Компания қол жеткізген прогресті көрсетті (2018 жылы жүргізілген алдыңғы диагностика нәтижелері бойынша Компанияға «BB» рейтингі берілді) және ҚМГ корпоративтік басқару жүйесінің барлық елеулі аспектілерде белгіленген критерийлердің көпшілігіне сәйкес келетіндігін және бұл ретте, жүйенің тиімді жұмыс істейтініне жеткілікті растау бар екендігін білдіреді.

2022 жылы Компания консультанттың 2021 жылы жүргізілген корпоративтік басқарудың тәуелсіз диагностикасының нәтижелері бойынша ұсынған және корпоративтік басқаруды жетілдіру жөніндегі жоспарға енгізілген ұсынымдарын ескере отырып, ҚМГ корпоративтік басқару жүйесін одан әрі жетілдіруге бағытталған іс-шараларды: айқындық; акционерлердің құқықтары; тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және аудит; Директорлар кеңесі мен атқарушы орган қызметінің тиімділігі; орнықты даму сияқты салалар бойынша жоспарлы іске асыруға арнайды. Қалыптасқан практикаға сәйкес, ҚМГ-ның корпоративтік хатшысы корпоративтік басқаруды жетілдіру жөніндегі жоспардың орындалуына тұрақты мониторингті жүзеге асыратын болады және осы жоспардың орындалуы туралы есептерді Аудит жөніндегі комитет және Директорлар кеңесі ҚМГ менеджментіне кері байланыс бере отырып қарайтын болады.

Корпоративтік басқаруды жетілдіру мақсатында «Самұрық-Қазына» АҚ мен ҚМГ-ның 2031 жылға дейінгі даму стратегияларында «Корпоративтік басқару рейтингі» ҚТК-ның батыл мәндеріне қол жеткізудің негізгі кезеңдері белгіленді. Бұл ҚМГ-ның негізгі акционері, Директорлар кеңесі, Компанияның Аудит және менеджмент комитеті тарапынан корпоративтік басқаруға аса назар аударылатындығын көрсетеді.

Тұтастай алғанда Компаниядағы корпоративтік басқаруды жетілдіру үздіксіз циклдік процесс болып табылады, оның негізгі кезеңі тәуелсіз тараптан рейтинг пен жақсарту бойынша тиісті ұсынымдар алу болып табылады.

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ

Директорлар кеңесі ҚМГ-ның қызметіне жалпы басшылықты жүзеге асырады. Директорлар кеңесінің шешімдері заңнамада және ҚМГ Жарғысында белгіленген тәртіппен қабылданады. Заңнамада және ҚМГ Жарғысында белгіленген шешімдерді қабылдау үшін қажетті кворумға және Компанияның Директорлар кеңесі мүшелерінің көпшілік дауысына қарамастан, Компания анағұрлым маңызды мәселелер бойынша шешімдердің іштей отырыстарда қабылдануына, шешімдерді қабылдауға Директорлар кеңесінің барлық мүшелерінің қатысуына ұмтылады және шешімдерді дайындау мен келісу үшін олар Директорлар кеңесінің барлық мүшелерінің пікірін ескере отырып, қабылданатындай барлық ықтимал күш-жігерді жұмсайды.

Директорлар кеңесі, өзгелерден басқа, ҚМГ қызметінің басым бағыттарын белгілейді және ҚМГ даму стратегиясын бекітеді, әлеуетті сатып алу мәселелері және қаржылық сипаттағы басқа да елеулі мәселелер (оның ішінде ҚМГ облигациялары мен туынды бағалы қағаздарын шығару шарттары туралы), сомасы бойынша елеулі мәмілелер және жасалуына мүдделілік бар мәмілелер жасасу, жер қойнауын пайдалану құқығын алу, беру (қайта табыстау) мәселелері бойынша шешімдерді қарайды және қабылдайды, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша жобаларды бірлесіп іске асыру үшін стратегиялық әріптестермен бірлескен қызмет туралы, ҚМГ мен ҚМГ еншілес ұйымдарының қатысуымен инвестициялық жобаларды келісу туралы шарттар (келісімдер) жасасуды жүзеге асырады, Компанияның корпоративтік басқару практикасының тиімділігін бақылауды жүзеге асырады.

Компанияның Директорлар кеңесінің қызметі Компанияның Жарғысымен, корпоративтік басқару кодексімен және Директорлар кеңесі туралы ережемен реттеледі және ұтымдылық пен тиімділік қағидаттарына сүйене отырып, жыл сайын әзірленетін жұмыс жоспарына және отырыстар өткізу кестесіне сәйкес жүзеге асырылады. Қажет болған жағдайда, Директорлар кеңесі жұмыс жоспарына енгізілмеген мәселелерді қарай алады.

Директорлар кеңесінің төрағасы және оның рөлі

Директорлар кеңесінің төрағасы Директорлар кеңесіне жалпы басшылық жасауға жауап береді, Директорлар кеңесінің негізгі функцияларын толық және тиімді іске асыруды және Директорлар кеңесінің мүшелері, ірі акционерлер мен Басқарма арасында конструктивті диалог құруды қамтамасыз етеді. Директорлар кеңесінің төрағасы тәуелсіз директор болып табылады.

Тәуелсіз директорлар және олардың рөлі

Директорлар кеңесінің жұмысында тәуелсіз директорлардың орны маңызды болып табылады. Олардың саны Директорлар кеңесінің комитеттерінде көп және сол комитеттердің төрағалары болады. Тәуелсіз директорлар тәуелсіздіктің барлық заңнамалық шарттарына, сондай-ақ «Самұрық-Қазына» АҚ компанияларында Директорлар кеңесінің құрамын жасақтау ережелеріне және Кодекске сәйкес келеді.

Корпоративтік басқару кодексіне сәйкес тәуелсіз және объективті шешімдер қабылдау үшін жеткілікті кәсібилігі мен дербестігі бар, жекелеген акционерлердің, атқарушы органның және өзге де мүдделі тараптардың ықпалынан еркін адам тәуелсіз директор деп танылады. Тәуелсіз директорлар мүдделер қақтығысы бола алатын мәселелерді (қаржы және қаржы емес есептілігін дайындау, жасалуына мүдделілік бар мәмілелер жасасу, атқарушы органның құрамына кандидаттар ұсыну, атқарушы органның мүшелеріне сыйақы белгілеу) талқылауға белсенді қатысуы тиіс. Тәуелсіз директор тәуелсіздік мәртебесінің жоғалу ықтималдығын қадағалауға және осындай жағдайлар болғанда Директорлар кеңесінің төрағасын алдын ала хабардар етуі тиіс. Директорлар кеңесі мүшесінің тәуелсіздігіне әсер ететін мән-жайлар болған жағдайда, Директорлар кеңесінің төрағасы тиісті шешім қабылдау үшін осы ақпаратты дереу акционерлердің назарына жеткізеді.

Үздік халықаралық тәжірибені ұстана отырып, Компания өзінің тәуелсіз директорларын жоғары стандарттарға сәйкестендіруге тырысады және директордың тәуелсіздігін нашарлататын немесе нашарлағандай болып көрінетін жағдайлардың жоқ екендігін мәлімдейді.

Директорлар кеңесіндегі сабақтастықты жоспарлау, лауазымға енгізу және біліктілікті арттыру

Компания Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету саясаты мен сабақтастық жоспарын әзірлеп, бекітті. 2021 жылы ҚМГ-де жүргізілген корпоративтік басқару диагностикасының шеңберінде «ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС тәуелсіз консультанты ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің өкілеттіктерінің сабақтастығы мен мерзімдері туралы мәселелер бойынша бірқатар ұсынымдар берді, оларды 2022 жылы іске асыру жоспарланып отыр. Консультант ұсынған ҚМГ-ның корпоративтік басқаруын жетілдіру жөніндегі жоспарда мынадай ұсынымдар атап өтілді:

- акционерлердің өкілдері мен тәуелсіз директорларды Компанияның Директорлар кеңесіне ұзақ уақыт сақтау мақсатында Акционермен тәсілді

талқылау мүмкіндігін қарастыру. Өкілдердің өкілеттіктер мерзімін Компанияның таңдалған Стратегиясының кезеңіне сәйкес келтіру туралы мәселені зерделеу қажет, бұл егер Компания халықаралық листингті жоспарласа, Компанияның инвестициялық қоғамдастықтағы корпоративтік жадының сабақтастығын және беделін сақтауды ескере отырып, Компанияның артықшылығын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді;
- кандидаттар тізбесін, олардың құзыреттерін, мүдделілік ықтималдығын, артықшылықты сыйақыны және қазіргі директорлардың өкілеттіктер мерзіміне және талап етілетін дағдылар матрицасына негізделетін ықтимал өкілеттіктер мерзімін қоса алғанда, Директорлар кеңесі үшін ресми сабақтастық жоспарын әзірлеу мүмкіндігін қарастыру.

ҚМГ-де Директорлар кеңесі 2017 жылы бекіткен ҚМГ Директорлар кеңесінің жаңадан сайланған мүшелері үшін лауазымға енгізу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) қолданылады. Директорлар кеңесінің 2020 жылы маусымдағы шешімімен Бағдарлама Компанияның функционалдық блоктарының басшыларымен кездесулер, сондай-ақ Директорлар кеңесі комитеттерінің төрағаларымен кездесулер өткізу қажеттілігі туралы тармақпен толықтырылды. Корпоративтік хатшы Бағдарламаның орындалуына, яғни Директорлар кеңесінің жаңадан сайланған мүшелерінің онда көзделген барлық іс-шаралардың іс жүзінде өтуіне мониторинг жүргізеді. Бағдарлама шеңберінде құжаттарды өзектендіру бойынша тұрақты жұмыс жүргізілуде. 2021 жыл ішінде Бағдарламаға сәйкес лауазымға енгізу рәсімінен ҚМГ Директорлар кеңесінің жаңадан сайланған мүшелері Б.О. Ақшолақов пен М.Ө. Тәжіғалиев өтті.

2021 жылғы сәуірде ҚМГ Директорлар кеңесінің мүшелерін оқытудың 2021 жылға арналған жоспары бекітілді. Бұл ретте Директорлар кеңесінің мүшелері өз біліктілігін үздіксіз жетілдіріп отырады және өткен тренингтер туралы мәліметтерді ұсынады. Ол жөніндегі ақпарат Компанияның веб-сайтында орналастырылады.

Өкілеттіктер мерзімі

Директорлар кеңесінің өкілеттіктер мерзімі үш жылды құрайды. Директорлар кеңесінің мүшелері Директорлар кеңесінің құрамын сапалы жаңарту қажеттілігін ескере отырып, ерекше қарау кезінде қатарынан алты жылдан астам мерзімге қайта сайлануы мүмкін. Ерекше жағдайларда тоғыз жылдан астам мерзімге сайлауға жол беріледі (бұл жағдайда тәуелсіз директорлар үшін Компания барлық мүдделі тараптарға ашатын осындай қажеттіліктің егжей-тегжейлі және сенімді негіздемесі дайындалатын болады).

Бұл ретте, 2021 жылы ҚМГ-де жүргізілген корпоративтік басқарудың тәуелсіз диагностикасының нәтижелері бойынша Компания акционерлердің өкілдері мен тәуелсіз директорларды Компанияның Директорлар кеңесінде анағұрлым ұзақ сақтау мақсатында Акционермен тәсілді талқылау мүмкіндігін қарау туралы ұсыным алды. Сондай-ақ, өкілдердің өкілеттіктер мерзімін Компанияның таңдалған Стратегиясының кезеңіне сәйкес келтіру мәселесін зерделеу қажеттілігі туралы ұсыныс берілді. Тәуелсіз консультанттың пікірі бойынша, көрсетілген артықшылықтар: ұзақтығы бес-алты жылға созылатын жекелеген директорлардың өкілеттіктер мерзімі және олардың әртүрлі жылдардағы ротациясы Компанияның қызметі және оның корпоративтік басқару процестері туралы білімнің сабақтастығын қамтамасыз етеді. Директорлар кеңесінде ұзақ уақыт болу орындалатын жұмыстың сапасын арттыруға және Компанияның стратегиясын іске асыру жолында табысты ілгерілеуі үшін жауапкершілікті арттыруға ықпал етеді.

Директорлар кеңесінің құрамы

Компания Директорлар кеңесінің құрамындағы тәуелсіз директорлар саны бойынша Кодекстің талаптарына сай келеді, оған сәйкес тәуелсіз директорлар саны Директорлар кеңесі мүшелерінің жалпы санының 50%-ын құрайды.

"Самұрық-Қазына" АҚ Басқармасының 2020 жылғы 17 тамыздағы шешімімен (№30/20 хаттама) үш тәуелсіз директорды қоса алғанда, жеті адамнан тұратын Директорлар кеңесінің жаңа құрамы сайланды. Директорлар кеңесінің төрағасы тәуелсіз директор болып табылады.

ҚМГ Директорлар кеңесінің құрамы 2021 жылғы 1 қаңтардан 2022 жылғы 6 сәуірге дейін

	2021 г.	По 6 апреля 2022 г.	Срок полномочий истек
Тәуелсіз директорлар			
• Уолтон К.Д.	Үшінші тоқсан	Үшінші тоқсан	
• Холланд Ф.М.	Бірінші тоқсан	Бірінші тоқсан	
• Миллер Т.Г.	Бірінші тоқсан	Бірінші тоқсан	
«Самұрық-Қазына» АҚ өкілдері			
• Қарабалин Ұ.С.			
• Ауганов Г.К.	—	Бірінші тоқсан	
• Жанадил Е.Б	—	Бірінші тоқсан	
○ Сәтқалиев А.М.	Бірінші тоқсан		Наурыз 2021
○ Манкеев М.Н.	Бірінші тоқсан		Ақпан 2022
○ Тажигалиев М.У.	Бірінші тоқсан		Ақпан 2022
Атқарушы директор (Басқарма төрағасы)			
• Айдарбаев А.С.	Бірінші тоқсан	Бірінші тоқсан	

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Директорлар кеңесінің құрамы

Тәуелсіз директорлар	Уолтон Кристофер Джон, төраға	2014
	Холланд Филип Малкольм	2020
	Миллер Тимоти Глен	2020
«Самұрық-Қазына» АҚ өкілдері	Қарабалин Ұзақбай Сүлейменұлы	2016
	Манкеев Мұхтар Наурызбайұлы	2021
	Ақшолақов Болат Оралұлы	2021
Атқарушы директор (Басқарма төрағасы)	Айдарбаев Алик Серікұлы	2018

2021 жылдың есебін бекіту кезіндегі (2022 жылғы 6 сәуір) Директорлар кеңесінің құрамы

Тәуелсіз директорлар	Уолтон Кристофер Джон, төраға	2014
	Холланд Филип Малкольм	2020
	Миллер Тимоти Глен	2020
«Самұрық-Қазына» АҚ өкілдері	Қарабалин Ұзақбай Сүлейменұлы	2016
	Жанәділ Ернар Бейсенұлы	2022
	Ауғанов Ғибрат Қайратұлы	2022
Атқарушы директор (Басқарма төрағасы)	Айдарбаев Алик Серікұлы	2018

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Директорлар кеңесі мүшелерінің жалпы саны— 7, оның ішінде:

тәуелсіз директорлар | «Самұрық-Қазына» АҚ өкілдері | атқарушы директор (Басқарма төрағасы)

Жасы бойынша Директорлар кеңесінің құрылымы мынадай:

- 30 жастан 50 жасқа дейін - екі адам;
- 50 жастан 60 жасқа дейін - бір адам;
- 60 жастан 75 жасқа дейін - төрт адам.

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ МҮШЕЛЕРІНІҢ ОРТАША ЖАСЫ

56 ЖАС

2019 жылы Директорлар кеңесінің құрамы тоғыз адамнан тұрды және олардың өкілеттіктерінің мерзімі 2020 жылдың 28 маусымында аяқталды. «Самұрық-Қазына» АҚ Директорлар кеңесінің жаңа құрамын 2020 жылдың 17 тамызында жеті адам санында белгіледі. «Самұрық-Қазына» АҚ Басқармасының шешімімен 2021 жылдың 26 сәуірінде Директорлар кеңесі мүшелері А.М. Сатқалиев пен Э. Эспинаның өкілеттіктері мерзімінен бұрын тоқтатылды, олардың орнына осы шешіммен «Самұрық-Қазына» АҚ өкілдері Б.О. Ақшолақов пен М.Ө. Тәжіғалиев сайланды. Бұл ретте М.Ө. Тәжіғалиевтің өкілеттіктері «Самұрық-Қазына» АҚ-ның 2021 жылғы 30 желтоқсандағы шешімімен мерзімінен бұрын тоқтатылды, оның орнына М.Н. Манкеев сайланды. «Самұрық-Қазына» АҚ Басқармасының 2022 жылғы 18 ақпандағы №12/22 шешімімен М.Н. Манкеев пен Б.О. Ақшолақовтың өкілеттіктері тоқтатылды, олардың орнына осы шешіммен «Самұрық-Қазына» АҚ өкілдері Е.Б. Жанәділ мен Ғ.Қ.Ауғанов сайланды.

Сондай-ақ ҚМГ Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 18 мамырдағы шешімімен (№7/2021 хаттама) Директорлар кеңесінің Тағайындау және сыйақылар; Стратегия және портфельді басқару жөніндегі комитеттерінің жаңа құрамдары[1] сайланды.

Директорлар кеңесінің мүшелігіне кандидаттарды ұсыну және іріктеу тәртібі ҚМГ-ның Жарғысында және өзге де нормативтік құжаттарда белгіленеді, Акционерлердің жалпы жиналысы Директорлар кеңесінің төрағасымен және Тағайындау және сыйақылар жөніндегі комитеттің төрағасымен бірлесіп жүзеге асырады және кандидатураларды іздеу мен жалдауды жүзеге асыру кезінде ашықтық, әділдік және кәсібилік қағидаттарымен негізделген.

Директорлар кеңесінің мүшелері акционерлердің және өзге де тұлғалардың өкілдері ретінде сайлауға ұсынылған адамдардан сайланады, Директорлар кеңесінің мүшелігіне кандидаттар лауазымдық функцияларды орындау және Компанияның ұзақ мерзімді құны мен орнықты дамуын қамтамасыз ету үшін қажетті білімге, дағдыларға және тәжірибеге ие болуы тиіс, сондай-ақ мінсіз іскерлік беделге ие болуы тиіс.

Директорлар кеңесінің төрағасын Акционерлердің жалпы жиналысы сайлайды.

Тәуелсіз директорлар «Самұрық-Қазына» АҚ Басқармасының 2016 жылғы 26 қыркүйектегі шешімімен (№ 35/16 хаттама) бекітілген «Самұрық-Қазына» АҚ компанияларының директорлар кеңесінің құрамдарын қалыптастыру жөніндегі қағидаларға сәйкес іріктеледі.

Құзыреттер бойынша Директорлар кеңесінің құрылымы

Директорлар кеңесінің мүшесі	Негізгі құзыреттері
Уолтон К.Д.	Көлік, мұнай-газ саласы, стратегия, қаржы, корпоративтік басқару, IPO тәжірибесі
Айдарбаев А.С.	Мұнай-газ саласы
Холланд Ф.М.	Мұнай-газ саласы, жобаларды бағалау, денсаулық сақтау және қауіпсіздік
Миллер Т.Г.	Мұнай-газ саласы, тәуекел-менеджмент, денсаулық сақтау және қауіпсіздік
Қарабалин Ұ.С.	Мұнай-газ саласы, стратегия
Ауғанов Ғ.Қ.[2]	Мұнай-газ саласы, экономика, адам ресурстарын басқару
Жанәділ Е.Б.	Қаржы, экономика, инвестициялар

Директорлар кеңесінің әртүрлі бағыттар бойынша құрылымы кәсіби білім мен дағдылар тұрғысынан құрамның теңдестірілгенімен сипатталады.

[1] 2022 жылғы 2 ақпанда Директорлар кеңесінің аудит; тағайындау мен сыйақылар; стратегия және портфельді басқару жөніндегі комитеттердің жаңа құрамдары сайланды.

[2] Ғ.Ауғанов пен Е.Жанәділ «Самұрық-Қазына» АҚ Басқармасының 2022 жылғы 18 ақпандағы № 12/22 шешімімен ҚМГ Директорлар кеңесінің құрамына енді.

Уолтон Кристофер Джон
Көлік, мұнай-газ саласы, стратегия, қаржы, корпоративтік басқару, IPO тәжірибесі

Айдарбаев Алик Серікұлы
Мұнай-газ саласы

Қарабалин Ұзақбай Сүлейменұлы
Мұнай-газ саласы, стратегия

Холланд Филип Малкольм
Мұнай-газ саласы, жобаларды бағалау, денсаулық сақтау және қауіпсіздік

Миллер Тимоти Глен
Мұнай-газ саласы, тәуекел-менеджмент, денсаулық сақтау және қауіпсіздік

Ауғанов Ғибрат Қайратұлы
Мұнай-газ саласы, экономика, адам ресурстарын басқару

Жанәділ Ернар Бейсенұлы
Қаржы, экономика, инвестициялар

Уолтон Кристофер Джон

ҚМГ Директорлар кеңесінің төрағасы, тәуелсіз директор

ҚМГ Директорлар кеңесінің құрамына 2014 жылдан бастап кіреді.

Туған күні: 1957 жылғы 19 маусым.

Білімі:

- Батыс Австралия университеті, өнер бакалавры (саясаттану);
- Батыс Австралия университеті, Іскерлік әкімшіліктендіру магистрі (MBA), қаржы;
- Корольдік авиациялық қоғамның құрметті мүшесі;
- Директорлар институтының құрметті мүшесі.

Жұмыс тәжірибесі

Кристофер Уолтон Компанияның Директорлар кеңесінің төрағасы болып табылады, сонымен қатар ол Ұлыбританияның Сүңгуір қайықтарды жеткізу агенттігінің аудит төрағасы және Корольдік Әскери-теңіз флоты үшін стратегиялық кеме жасау кеңесінің атқарушы емес мүшесі (ағыл.The Royal Navy ' s National Shipbuilding Strategy Client Board) лауазымдарын қоса атқарады. Сондай-ақ ол Лондондағы Қайырымдылық қорының Еркін азаматтар гильдиясының қамқоршысы болып табылады.

Бұрын Asia Resource Minerals PLC ("Азия минералдық ресурстары") көмір өндіруші компаниясы, Goldenport Shipmanagement Ltd кеме операторлық холдингі және Lothian муниципалды автобус компаниясы сияқты компанияларда басқарма төрағасы лауазымын атқарған. Сонымен бірге, Rockhopper Exploration Plc мұнай өндіру компаниясының аға тәуелсіз директоры және аудит жөніндегі комитетінің төрағасы, "Қазақстан Темір Жолы" АҚ-тағы аудит жөніндегі комитетінің төрағасы және Ұлыбританияның Мәдениет, бұқаралық ақпарат құралдары және спорт департаментінің Аудит және тәуекелдер жөніндегі комитетінің атқарушы емес мүшесі лауазымдарын атқарды. 2002 жылдан бастап 2005 жылға дейін Англия Банкінің (ағыл. SE England & Anglia) өңірлік экономикалық консультативтік кеңесінің мүшесі болды.

EasyJet PLC қаржы директоры лауазымын атқарды, онда компанияның IPO-сын табысты басқарды. Австралияның ірі авиакомпанияларында жоғары қаржылық және коммерциялық қызметтерде жұмыс істеді: Qantas, Air New Zealand, Australia Post және Australian Airlines. Австралия қарулы күштерінің резервінде қызмет етті.

Директорлар институтының және Корольдік авиациялық қоғамның құрметті мүшесі болып табылады.

Қоса атқаратын қызметі:

The Guild of Freemen of the City of London - директор (қайырымдылық басқармасы);

Guild of Freemen of the City of London's Charity - қамқоршы;

Submarine Delivery Agency (a government department) — атқарушы емес директоры;

National Shipbuilding Strategy Client Board - тәуелсіз мүшесі.

ҚМГ-ның немесе оның еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдарының акцияларына (тікелей немесе жанама түрде) иелік етпейді. ҚМГ, еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдардың акцияларымен мәмілелер жасасқан жоқ.

Айдарбаев Алик Серікұлы

Директорлар кеңесінің мүшесі ҚМГ, ҚМГ Басқармасының төрағасы

ҚМГ Директорлар кеңесінің құрамына 2018 жылдан бастап кіреді.

Туған күні: 1963 жылғы 19 мамыр.

Білімі:

- В. И. Ленин атындағы Қазақ политехникалық институты, мамандығы - "Мұнай және газ кен орындарын игерудің технологиясы және кешенді механизациясы".

Жұмыс тәжірибесі

1985 жылдан бастап 1995 жылға дейін "Жетібаймұнай" МГӨБ-те оператор-технолог, одан кейін "Маңғышлақмұнай" бірлестігінің "Жетібаймұнай" МГӨБ қабат қысымын сақтау цехы бастығының орынбасары, қабат қысымын сақтау участкесінің бастығы, Мұнай және газ өндіру цехының бастығы, "Оңтүстікқаз-мұнайгаз" МАҚ бас директорының орынбасары және бірінші вице-президенті болып жұмыс істеді.

Әр жылдары "Торғай-Петролеум" АҚ бас директоры, "Маңғыстаумұнайгаз" АҚ бас директоры, ҚМГ Барлау және өндіру жөніндегі басқарушы директоры, "ҚазМұнайГаз" Барлау Өндіру" АҚ бас директоры, Маңғыстау облысының әкімі, Қазақстан Республикасының Инвестициялар және даму бірінші вице-министрі, "Самұрық-Қазына" АҚ Басқарма төрағасының орынбасары қызметтерін атқарған.

ҚМГ-ның немесе оның еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдарының акцияларына (тікелей немесе жанама түрде) иелік етпейді. ҚМГ, еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдардың акцияларымен мәмілелер жасасқан жоқ.

Қарабалин Ұзақбай Сүлейменұлы

ҚМГ Директорлар кеңесінің мүшесі, «Самұрық-Қазына» АҚ мүдделерінің өкілі

ҚМГ Директорлар кеңесінің құрамына 2016 жылдан бастап кіреді.

Туған күні: 1947 жылғы 14 қыркүйек.

Білімі:

- И.М. Губкин атындағы Мәскеу мұнай-химия және газ өнеркәсібі институты, мамандығы - "тау-кен инженері";
- И.М. Губкин атындағы Мәскеу мұнай-химия және газ өнеркәсібі институтының аспирантурасы;
- техника ғылымдарының кандидаты;
- техника ғылымдарының докторы;
- Қазақстан Республикасының Ұлттық инженерлік академиясының академигі.

Жұмыс тәжірибесі

Әр жылдары "Қазмұнайгазбарлау" басқармасының Оңтүстік Ембі мұнай-газ барлау экспедициясында, Қазақ ғылыми-зерттеу геологиялық-барлау мұнай институтында, "Каспий маңы геология" аумақтық басқармасында, В.И.Ленин атындағы Қазақ политехникалық институтының Гурьев филиалында. Қазақстан Республикасы Президенті Аппаратының және Қазақстан Республикасы Министрлер Кабинетінің өнеркәсіп бөлімінде жұмыс істеді.

Әр жылдары Қазақстан Республикасы Энергетика және отын ресурстары министрлігінің Мұнай және газ бас басқармасының бастығы, Қазақстан Республикасы Энергетика және отын ресурстары министрінің орынбасары, Қазақстан Республикасы Мұнай және газ өнеркәсібі министрінің орынбасары, "Қазақойл" ұлттық мұнай-газ компаниясы" ЖАҚ бірінші вице-президенті және президентінің міндетін атқарушы, "ҚазТрансГаз" ЖАҚ президенті, Қазақстан Республикасының Энергетика және минералдық ресурстар вице-министрі, "ҚазМұнайГаз" ҰК АҚ президенті, "Маңғыстаумұнайгаз" АҚ бас директоры, "Қазақстан мұнай және газ институты" АҚ бас директоры, Қазақстан Республикасының Мұнай және газ министрі, Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің бірінші орынбасары қызметтерін атқарды.

"Қазтрансойл" ЖАҚ, "Мұнай және газ тасымалдау" ҰК ЖАҚ, "ҚазМұнайГаз" ҰК ЖАҚ және "ҚазМұнайГаз "Барлау Өндіру" АҚ директорлар кеңестерінің төрағасы, KAZENERGY қауымдастығы үйлестіру кеңесінің төрағасы, "ҚазРосГаз" ЖШС Байқау кеңесінің мүшесі, Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Ұлттық инвесторлар кеңесінің мүшесі, KAZENERGY қауымдастығы төрағасының орынбасары, «Атырау Мұнай және газ университеті» Директорлар кеңесінің төрағасы, "ҚМГИ" АҚ директорлар кеңесінің мүшесі (тәуелсіз директор) қызметтерін атқарған.

«ҚазТрансОйл» АҚ-ның 9 655 жай акцияларын иемденеді.

Холланд Филип Малкольм

Директорлар кеңесінің мүшесі ҚМГ, тәуелсіз директор

ҚМГ Директорлар кеңесінің құрамына 2020 жылдан бастап кіреді.

Туған күні: 1954 жылғы 25 желтоқсан.

Білімі:

- Лидс университеті (Ұлыбритания), азаматтық құрылыс саласындағы ғылым бакалавры,
- Крэнфилд технологиялық институты (Ұлыбритания), "инженерия/құрылысты басқару" мамандығы бойынша ғылым магистрі.

Жұмыс тәжірибесі

1976 жылы Лидс университетін бітіріп, 1980 жылы Ұлыбритания мен Сауд Арабиясында жұмыс істегеннен кейін, Әлемнің түрлі елдеріндегі ірі мұнай-газ жобаларын басқара отырып, Bechtel Corporation-ға қосылды. 2004 жылы Shell компаниясында Shell Global Solutions жобалар жөніндегі вице-президент лауазымында жұмыс істей бастады. 2009 жылы Shell жаңадан құрылған жобалар және технологиялық бизнес жөніндегі бөлімшесінде даунстрим жобалары жөніндегі атқарушы вице-президент болды. 2010 жылы Қазақстандағы екінші сатыдағы Қашаған жобасының директоры болып тағайындалды. Одан әрі «Әл-Қараана» Shell\QP мұнай-химия жобасында жұмысын жалғастырды. 2013 жылдан бастап жобаларды басқару бойынша тәуелсіз кеңесші болып жұмыс істеді.

Velocys PLC компаниясы директорлар кеңесінің төрағасы, сондай-ақ EnQuest PLC компаниясының атқарушы емес директоры және қауіпсіздік, климат және тәуекелдер жөніндегі комитетінің төрағасы болып табылады.

ҚМГ-ның немесе оның еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдарының акцияларына (тікелей немесе жанама түрде) иелік етпейді. ҚМГ, еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдардың акцияларымен мәмілелер жасасқан жоқ.

Миллер Тимоти Глен
Директорлар кеңесінің мүшесі ҚМГ, тәуелсіз директор

2020 жылдан бастап ҚМГ Директорлар кеңесінің құрамына кіреді.

Туған күні: 1959 жылғы 13 қараша.

Білімі:

- Техас технологиялық университеті (Лаббок, Техас, АҚШ), машина жасау салаларындағы ғылым бакалавры.

Жұмыс тәжірибесі

2000 жылдан бастап Saudi Arabian Texaco, Inc. Президентінің көмекшісі болып жұмыс істеді (Бейтарап аймақ — Кувейт), Texaco Exploration and Production. 2003 жылдан бастап 2010 жылға дейін Chevron корпорациясының бөлімшелерінде түрлі лауазымдарды атқарды: басқару жөніндегі демеуші (Сан-Рамон, Калифорния, АҚШ), Бразилия бойынша елдік менеджер (Рио-де-Жанейро, Бразилия), Шығыс Калимантан бағыты бойынша аға вице-президент (Баликпапан, Индонезия).

2010 жылы «Теңізшевройл» ЖШС (Атырау, Қазақстан) бас директоры болып тағайындалды және осы лауазымда бес жыл бойы жұмыс істеді. 2015 жылдан бастап Chevron корпорациясына «Еуразия» бизнес-бөлімшесінің 6 басқарушы директоры (Алматы, Қазақстан) лауазымына оралды. 2018 жылы Chevron компаниясындағы жұмысын аяқтағаннан кейін, Chevron корпорациясының «Еуразия» бизнес-бөлімшесі бойынша операциялық компания президентінің кеңесшісі болды (Фриско, Техас, АҚШ).

2019 жылғы мамырдан бастап қазіргі уақытқа дейін — Integrated Global Services атқарушы директоры (Қазақстан Республикасы) және жаһандық операциялар жөніндегі аға кеңесшісі (Ричмонд, Вирджиния, АҚШ).

Өзге де қызметтері/лауазымдары:

- 2010-2018 жылдары Қазақстандағы Американдық сауда палатасының директорлар кеңесінің құрамына кірді;
- 2019 жылдан бастап ValvTechnologies, Inc. (Хьюстон, Техас, АҚШ) —, 2020 жылдан бері PSI-Clough бірлескен кәсіпорны (Алматы, Қазақстан) Директорлар кеңесінің құрамына кіреді;
- әр жылдары шақырылған дәріскер болды: KAZENERGY шеңберінде мұнай-газ саласындағы мансап бойынша мастер-класс, Назарбаев Университетінің Жоғары бизнес мектебі, Халық шаруашылығы университеті, Техас A&M университетінің Mays School of Business, Қазақстан-Британ техникалық университеті.

ҚМГ-ның немесе оның еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдарының акцияларына (тікелей немесе жанама түрде) иелік етпейді. ҚМГ, еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдардың акцияларымен мәмілелер жасасқан жоқ.

Ауғанов Ғибрат Қайратұлы
ҚМГ Директорлар кеңесінің мүшесі, «Самұрық-Қазына» АҚ мүдделерінің өкілі

ҚМГ Директорлар кеңесінің құрамына 2022 жылдың ақпанынан кіреді.

Туған күні: 1988 жылғы 6 маусым.

Білімі:

- Т.Рысқұлов атындағы Қазақ экономикалық университеті, «Қаржы және есеп» факультеті, мамандығы «қаржы»;
- М.Х. Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университеті, мамандығы «мұнай-газ ісі»;
- Гуманитарлық-техникалық академия, мамандығы «экономика және бизнес магистрі».

Жұмыс тәжірибесі:

- «ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ «Инженерлік орталық» филиалының еңбекті жоспарлау және нормалау бөлімінің инженері;
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ еңбекақы төлеу және нормалау департаментінің жетекші маманы;
- «Самұрық-Қазына» Корпоративтік университеті» жекеменшік университетінің еңбекті жоспарлау және нормалау департаментінің жетекші маманы;
- «Қазгермұнай» БК» ЖШС адам ресурстарын басқару департаментінің еңбекті нормалау жөніндегі жетекші инженері;
- «Ембімұнайгаз» АҚ персоналды басқару және еңбекақы төлеу департаменті директорының орынбасары;
- «Қаражанбасмұнай» АҚ персоналды басқару және еңбекақы төлеу департаментінің директоры;
- «Самұрық-Қазына» АҚ адам ресурстарын басқару департаментінің директоры;
- «Самұрық-Қазына» АҚ қоғаммен байланыс және өзгерістерді басқару жөніндегі басқарушы директоры.

Қоса атқаратын қызметі және ДК мүшелігі:

«Ш. Есенов атындағы Каспий мемлекеттік технологиялар және инжиниринг университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамының Директорлар кеңесінің мүшесі;

ҚМГ-ның немесе оның еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдарының акцияларына (тікелей немесе жанама түрде) иелік етпейді. ҚМГ, еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдардың акцияларымен мәмілелер жасасқан жоқ.

Жанәділ Ернар Бейсенұлы
ҚМГ Директорлар кеңесінің мүшесі, «Самұрық-Қазына» АҚ мүдделерінің өкілі

ҚМГ Директорлар кеңесінің құрамына 2022 жылдың ақпанынан кіреді.

Туған күні: 1984 жылғы 15 желтоқсан.

Білімі:

- Іскерлік Әкімшілендіру Бакалавры, Бухгалтерлік Есеп және Қаржы, Қазақстандық менеджмент, Экономика және болжамдау институты (ҚМЭБИ), Қазақстан;
- Магистр, Қаржы, Манчестер Бизнес Мектебі, Манчестер Университеті, Ұлыбритания;
- Executive MBA-Global, Лондон Бизнес Мектебі мен Колумбия бизнес мектебінің бірлескен бағдарламасы, Ұлыбритания және АҚШ.
- Кәсіби халықаралық сертификаттар (ACCA, CMA, IPMA).

Жұмыс тәжірибесі:

- Phillip Morris Kazakhstan, «ЭлитСтрой» ЖШС, PricewaterhouseCoopers халықаралық аудиторлық фирмасында жұмыс істеген.
- «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ-да Ішкі аудит қызметін басқарды, Қаржылық бақылаушы лауазымын атқарды.
- Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор / тең басқарушы директор - Басқарма мүшесі, «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ (11.2016-04.2021)
- Инвестициялар, жекешелендіру және халықаралық ынтымақтастық жөніндегі басқарушы директор - Басқарма мүшесі, «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ (04.2021-01.2022).
- Даму және жекешелендіру жөніндегі басқарушы директор (01.2022 - қазіргі уақытқа дейін).

Қоса атқаратын қызметі и членство в СД:

- «Тау-Кен Самұрық» ҰТК» АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы (26.04.2021 бастап);
- «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі (22.06.2021 бастап).

Мемлекеттік наградалары, құрметті атақтары:

Президенттік жастар кадр резервінің мүшесі, 2019 жылғы желтоқсан. Халықаралық кәсіби сертификаттары:

- CMA сертификаты, Халықаралық басқарушы бухгалтерлер институты, АҚШ;
- IPMA сертификаты, Халықаралық жобаларды басқару қауымдастығы, Швейцария;
- ACCA сертификаты, Артықшылықты бухгалтерлер қауымдастығы, Ұлыбритания;
- Аудиторлық лицензия, Қазақстан аудиторлар палатасы, Қазақстан.

ҚМГ-ның немесе оның еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдарының акцияларына (тікелей немесе жанама түрде) иелік етпейді. ҚМГ, еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдардың акцияларымен мәмілелер жасасқан жоқ.

Директорлар кеңесінің 2021 жылдағы жұмысы

	Директорлар кеңесінің 2021 жылдағы жұмысы	Тағайындау және сыйақылар жөніндегі комитет (ТЖСК)	Стратегия және портфельді басқару жөніндегі комитет (СПБК)	Аудит жөніндегі комитет (АК)	Қауіпсіздік, еңбекті, қоршаған ортаны қорғау және орнықты даму комитеті (ҚЕҚОҚДК)
ОТЫРЫС	19	7	5	21	5
1 тоқсан	4	1	1	3	1
2 тоқсан	6	2	2	8	2
3 тоқсан	5	2	1	6	1
4 тоқсан	4	2	1	4	1
қарастырылды МӘСЕЛЕ	328	67	85	133	52
1 тоқсан	63	15	13	29	11
2 тоқсан	98	22	36	42	18
3 тоқсан	74	12	22	32	10
4 тоқсан	93	18	14	30	13

1 тоқсан 2 тоқсан 3 тоқсан 4 тоқсан

2021 жылы Директорлар кеңесі ҚМГ-ның даму стратегиясын өзектендіру, қаржы тұрақтылығын қамтамасыз ету, инвестициялық жобаларды басқару және тұрақты даму проблематикасы, корпоративтік басқаруды жетілдіру, ішкі аудит және тәуекелдерді басқару мәселелері, менеджмент қызметінің негізгі көрсеткіштерін әзірлеу, цифрлық трансформация мәселелері, сондай-ақ қызметкерлердің қауіпсіздігі мен әл-ауқаты мәселелеріне ерекше назар аударды.

2021 жылы Директорлар кеңесі қараған мәселелер, санаттар бойынша

Есептер	Стратегиялық мәселелер	Корпоративтік басқару мәселелері	Мәмілелер жасасу мәселелері
• ҚМГ Басқармасы төрағасының ҚМГ қызметіндегі негізгі өзгерістер туралы есебі • ҚМГ еңбекті және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі ақпарат • COVID-19 туралы ақпарат • ҚМГ қаржы-шаруашылық қызметінің алдын ала нәтижелері жөніндегі есеп • ҚМГ компаниялар тобының инвестициялық жобаларын іске асыру мәртебесі туралы ақпарат • ҚМГ Директорлар кеңесі комитеттері төрағаларының есептері • ҚМГ-ның IPO-ға шығуға дайындық мәселесі бойынша ағымдағы мәртебесі туралы ақпарат • Жедел желіге келіп түскен өтініштер туралы есеп • Жасалуына мүдделілік бар, олар бойынша шешімдерді ҚМГ Басқармасы қабылдаған жасалған мәмілелер туралы есеп • Тоқсан сайынғы тәуекелдер туралы есеп беру • ҚМГ Директорлар кеңесінің шешімдерін/тапсырмаларын орындау туралы есеп	• ҚМГ-ның 2022-2031 жылдарға арналған даму стратегиясын бекіту; • ҚМГ-ның 2022-2026 жылдарға арналған түзетілген шоғырландырылған даму жоспарын бекіту • ҚМГ-ның төменкөміртекті дамытудың 2022-2031 жылдарға арналған бағдарламасын бекіту • ҚМГ-ның корпоративтік ҚТК және олардың мақсатты мәндерін бекіту; • ҚМГ орталық аппаратының құрылымын бекіту; • Инвестициялық жобаларды іске асыру мәселелері • Басшы қызметкерлерінің мотивациялық ҚТК карталарын және олардың мақсатты мәндерін бекіту • ҚМГ-ның мұнай сатып алу, мұнай өнімдерін сатып алу-сату туралы шарттар жасасуы	• 2020 жылдың қорытындысы бойынша «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ Директорлар кеңесі қызметінің өзін-өзі бағалау нәтижелері • Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің жұмыс жоспарын, Директорлар кеңесі мен оның комитеттерінің отырыстарын өткізу кестесін бекіту. • Директорлар кеңесі комитеттерінің құрамына өзгерістер енгізу • ҚМГ-де корпоративтік басқаруды жетілдіру бойынша 2019-2020 жылдарға арналған егжей-тегжейлі жоспар іс-шараларының орындалу барысы туралы қорытынды есепті бекіту • Акционерлердің «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның және оның лауазымды тұлғаларының 2020 жылғы іс-әрекеттеріне өтініштерін және оларды қарау қорытындыларын қарау тәртібі • ҚМГ-ның 2020 жылғы жылдық есебін бекіту; • ҚМГ-ның 2020 жылғы орнықты даму туралы есебін бекіту туралы	• Жасалуында мүдделілік бар мәмілелер жасасу • Ірі мәмілелер жасасу
Еншілес және тәуелді ұйымдардың мәселелері	**Ішкі нормативтік құжаттарды бекіту**	**Тағайындаулар және сыйақы**	**Директорлар кеңесі бөлімшелерінің мәселелері**
• ЕТҰ байқау кеңестерінің басшыларын, мүшелерін сайлау, олардың өкілеттіктерін тоқтату • ЕТҰ Жарғыларына өзгерістер енгізу • ЕТҰ-ның корпоративтік ҚТК келісу • ЕТҰ-дағы қатысу үлестерін сатып алу, иеліктен шығару	• ҚМГ-ның ішкі құжаттарын бекіту және жоюға қою	• ҚМГ қызметкерлерінің штат санын бекіту • Өз өкілеттіктерін мерзімінен бұрын тоқтату және ҚМГ Басқармасының мүшелерін сайлау, Басқарма мүшелеріне лауазымдық айлықақылар мөлшерін, еңбекақы төлеу, сыйлықақы беру және әлеуметтік қолдау шарттарын айқындау • Кадрлық саясатты іске асыру барысы туралы есеп	• Корпоративтік хатшы қызметінің, комплаенс қызметінің, ішкі аудит қызметінің, омбудсменнің есептері • Қызметінің, ішкі аудит қызметінің, омбудсменнің жұмыс жоспарларын бекіту • Корпоративтік хатшы қызметінің, Ішкі аудит қызметінің, Комплаенс қызметінің, омбудсменнің кадр мәселелері

2021 жылғы стратегиялық сессиялар

2021 жылы Директорлар кеңесінің стратегия бойынша екі отырысы өткізілді.

2021 жылдың 28 мамырында кесте бойынша жоспарланған отырыс өткізілді, оның шеңберінде ҚМГ-ның 2022-2031 жылдарға арналған даму стратегиясының тұжырымдамалары және төменкөміртекті дамыту бағдарламасын әзірлеу тәсілдері келісілді. Директорлар кеңесінің осы отырысы шеңберінде ҚМГ корының тапсырмасы бойынша ҚМГ қаржы стратегиясының жобасы, сондай-ақ бірқатар жобаларды әлеуметтік жобалар ретінде белгілеу қажеттілігі туралы мәселе әзірленгені айтылды. Сондай-ақ Директорлар кеңесінің мүшелері ҚМГ-ның мұнай-газ компаниясы ретіндегі бейінін сақтауды қолдады, дегенмен, экология мәселелері назардан тыс қалмайды.

2021 жылғы 3 қарашада ҚМГ Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 28 мамырдағы стратегия бойынша әзірлеген түсіндірмелері мен ұсынымдарын ескере отырып, ҚМГ-ның 2022-2031 жылдарға арналған даму стратегиясын қарау және бекіту мақсатында, ҚМГ Директорлар кеңесінің стратегия бойынша екінші отырысы өткізілді (№8/2021 хаттама). Директорлар кеңесінің төрағасы құттықтау сөзінде айтарлықтай өзгерістер болатынын атап өтті: ҚМГ IPO-ға шығуы тиіс, энергетикалық ауысуға және климаттың өзгеруіне байланысты мәселелерге шоғырлануға байланысты өзгерістер болады. Отырыс барысында ҚМГ-ның 2022-2031 жылдарға арналған стратегиясы және ҚМГ-ның 2021-2031 жылдарға арналған Төменкөміртекті дамыту бағдарламасы егжей-тегжейлі талқыланды.

Директорлар кеңесінің тұрақты даму мәселелері бойынша отырысы

2021 жылдың 7 маусымында ҚМГ Директорлар кеңесінің тұрақты даму мәселелері жөніндегі жыл сайынғы отырысы өтті, оның барысында мынадай өзекті мәселелер талқыланды.

- 2020 жылғы ҚМГ-ның тұрақты дамуы туралы есебі туралы,
- Тұрақты дамудың басым мақсаттарын ҚМГ-де енгізу,
- Төменкөміртекті дамыту бағдарламасы.

Компанияның негізгі мәселелерінің іске асырылуын бақылау

ҚМГ-ның стратегиялық бастамаларын бақылауды жүзеге асыру және уақтылы түзету шараларын қабылдау мақсатында Директорлар кеңесі ҚМГ Басқармасы төрағасының қызметтің негізгі өзгерістері бойынша есебін, еңбекті және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі ақпаратты, қаржы-шаруашылық қызметтің алдын ала нәтижелері бойынша есепті, COVID-19 жөніндегі есепті, жасалуына мүдделілік бар, Басқарма шешім қабылдаған жасалған мәмілелер туралы есепті, Даму стратегиясын орындау мәртебесіне шолуды, ҚТК және инвестициялық жобаларды тұрақты түрде тыңдайды, ҚМГ-ның шоғырландырылған даму жоспарын іске асыру туралы есеп, тәуекелдер жөніндегі есеп, Директорлар кеңесі комитеттері төрағаларының есептері, Директорлар кеңесі шешімдерінің орындалуы туралы есеп, сондай-ақ Директорлар кеңесіне есеп беретін қызметтердің жұмысы туралы есептер.

Директорлар кеңесінің Стратегия және портфельді басқару жөніндегі комитеті әрбір отырыста ірі мұнай-газ жобаларын (Қашаған, Қарашығанақ, Теңіз кен орындарында) іске асыру, трансформация, жекешелендіру туралы есептерді қарайды және талқылайды.

Директорлар кеңесі мүшелерінің 2021 жылы Директорлар кеңесінің және оның комитеттерінің отырыстарына қатысуы[1]

Директорлар кеңесінің мүшесі	2021 жылы болған отырыстар				
	Директорлар кеңесі	Аудит жөніндегі комитет	Тағайындау және сыйақылар жөніндегі комитет	Стратегия және портфельді басқару жөніндегі комитет	Қауіпсіздік, еңбекті, қоршаған ортаны қорғау және орнықты даму комитеті
Уолтон Кристофер Джон	19/19	21/21	7/7	5/5	5/5
Қарабалин Ұзақбай Сүлейменұлы	18/19	-	-	5/5	5/5
Сәтқалиев Алмасадам Майданұлы[2]	5/5	-	-	-	-
Эспина Энтони	5/5	-	2/2	2/2	-
Айдарбаев Алик Серікұлы	19/19	-	-	-	-
Холланд Филип Малкольм	19/19	21/21	7/7	5/5	-
Миллер Тимоти Глен	19/19	21/21	-	5/5	5/5
Ақшолақов Болат Оралұлы[3]	14/14	-	-	3/3	-
Тәжіғалиев Мұхтар Өтепқалиұлы	14/14	-	5/5	-	-

[1] Ескерту: бірінші цифр Директорлар кеңесінің мүшесі қатысқан отырыстардың санын, екіншісі — Директорлар кеңесінің мүшесі қатысуға мүмкіндігі болған отырыстардың жалпы санын көрсетеді.

[2] А. Сатқалиев пен Эспина Энтони ҚМГ Директорлары кеңесінің мүшелері ретінде өз өкілдіктерін 2021 жылғы 26 сәуірде тоқтатты.

[3] Б. Ақшолақов пен М. Тәжіғалиев ҚМГ Директорлар кеңесінің мүшелері ретінде 2021 жылғы 26 ақпанда сайланды.

Директорлар кеңесінің қызметін бағалау

Кодекске сәйкес, Директорлар кеңесі, Директорлар кеңесінің комитеттері мен мүшелері Директорлар Кеңесі бекіткен құрылымдалған процестің шеңберінде жыл сайынғы негізде бағалануы тиіс. Бұл процесс "Самұрық-Қазына" АҚ әдіснамасына сәйкес келуі тиіс. Бұл ретте, бағалау үш жылда кем дегенде бір рет тәуелсіз кәсіби ұйым тартыла отырып жүргізіледі.

2021 жылы ҚМГ-ні қоса алғанда, "Самұрық-Қазына" АҚ-ның 11 портфельдік компаниясында "ПрайсуотерхаусКуперс" ЖШС командасы 2020 жылдың 1 қаңтары мен 2021 жылдың 31 мамыры аралығындағы кезеңде корпоративтік басқарудың тәуелсіз диагностикасын жүргізді. Көрсетілген диагностика шеңберінде келесі бес бағыт бойынша қызмет бағаланды: Директорлар кеңесі және атқарушы органның тиімділігі; тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және аудит; орнықты даму; акционерлердің құқықтары; ашықтық. Осыған байланысты, 2021 жылы Директорлар кеңесінің қызметіне дербес тәуелсіз бағалау жүргізілген жоқ.

Бұл ретте, 2021 жылы Кодекстің талаптарына сәйкес, Директорлар кеңесі мүшелерінің өзін-өзі бағалауы 2020 жылдың қорытындылары бойынша сауалнама жүргізу жолымен жүргізілді. Өзін-өзі бағалауға арналған сауалнаманы Тағайындау және сыйақылар жөніндегі комитет пен Директорлар кеңесінің төрағалары бірлесіп әзірледі. Сауалнама екі бөлімнен тұрды — "Құрам және процестер", "Мінез-құлық және іс-әрекеттер" - және 30 сұрақ. Өзін-өзі бағалау нәтижелері Тағайындау және сыйақылар жөніндегі комитетте алдын ала қаралды, оның барысында Директорлар кеңесінің төрағасына Тағайындау және сыйақылар жөніндегі комитеттің төрағасымен бірлесіп, Директорлар кеңесінің отырысы шеңберінде, 2020 жылдың қорытындылары бойынша Директорлар кеңесінің қызметін өзін-өзі бағалау нәтижелерін талқылау кезінде мынадай аспектілерді талқылау бойынша ұсыным әзірленді:

1. ҚМГ Директорлар кеңесінің Аудит жөніндегі комитетінің төрағасын тағайындау;
2. барлық аспектілерде әртүрлілік;
3. Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастық жоспары және оларды сайлау процесі;
4. ҚМГ-ның стратегиясы;
5. кәсіптік дамыту және оқыту.

2020 жылдың қорытындылары бойынша ҚМГ Директорлар кеңесінің қызметін өзін-өзі бағалау нәтижелері бойынша есеп (бұдан әрі - Есеп) Директорлар кеңесінің жабық отырысында ұсынылды және талқыланды, оған Директорлар кеңесінің мүшелері мен Корпоративтік хатшы ғана қатысты. Есепті талқылау шеңберінде Директорлар кеңесі мүшелерінің өзін-өзі бағалау нәтижелерін талдау көрсетілді және төрт балдан (ең жоғары бес балдан) (бұдан әрі - жетілдіруге арналған салалар) төмен бағаланған дағдылар мен құзыреттер көрсеткіштері қаралды. Осыған байланысты, жетілдіруге арналған салаларға қатысты Директорлар кеңесінің қызмет жетілдіру мақсатында ҚМГ Директорлар кеңесінің қызметін жетілдіру жөніндегі іс-шаралар жоспары (бұдан әрі - Жоспар) әзірленді, сондай-ақ алдыңғы Жоспардың орындалу мәртебесі қаралды.

2021 жылғы қарашада Тағайындау және сыйақылар жөніндегі комитеттің отырысында 2021 жылдың қорытындылары бойынша ҚМГ Директорлар кеңесінің қызметін бағалауға қатысты мәселе қаралды, оның шеңберінде Директорлар кеңесінің төрағасы ҚМГ-дегі корпоративтік басқарудың тәуелсіз диагностикасы жүргізілгенін, ол сондай-ақ Компанияның Директорлар кеңесінің қызметін бағалауды қамтитынын айтты, алайда 2021 жылдың қорытындылары бойынша өзін-өзі бағалауды жүргізуді ұсынды. Жыл сайынғы негізде өзін-өзі бағалауды жүргізудің мақсаты Директорлар кеңесі мүшелерінің сауалнамаларды толтыру қорытындылары бойынша динамиканы анықтау болып табылады. ҚМГ Директорлар кеңесі назар аударуды қажет ететін жағдайларды анықтау және бұрын алынған нәтижелермен салыстыру мақсатында 2021 жылдың қызмет қорытындысы бойынша өзін-өзі бақылау жүргізу туралы шешім қабылдады.

2022 жылдың 1-ші тоқсанында Директорлар кеңесін, Директорлар кеңесінің комитеттерін, Директорлар кеңесінің мүшелерін және Корпоративтік хатшыны 2021 жылдың қорытындысыры бойынша өзін-өзі бағалау тәсілімен бағалау процесін аяқтау жоспарлануда. Осыған байланысты Директорлар кеңесі оның қызметінде нені жақсартуға болатынын әлі де талқылайды.

Корпоративтік хатшы

Корпоративтік хатшының негізгі міндеті ҚМГ мен акционер, акционерлер мен Директорлар кеңесі, Ішкі аудит қызметі, Комплаенс қызметі, Омбудсмен, Басқарма және ҚМГ-ның өзге де органдары арасындағы жүйелі коммуникацияларды қолдауды қамтамасыз ету болып табылады.

Корпоративтік хатшының міндеттері Директорлар кеңесінің және оның комитеттерінің қызметін толық қамтамасыз етуді, акционерлер тарапынан корпоративтік шешімдердің уақытылы және сапалы қабылдануына жәрдемдесуді, Директорлар кеңесінің мүшелері үшін олардың қызметінің және Кодекс ережелерін қолданудың барлық мәселелері бойынша кеңесші рөлін орындауды, сондай-ақ Кодекстің іске асырылуына мониторинг жүргізуді қамтиды. Корпоративтік хатшы ҚМГ-дегі корпоративтік басқару практикасын жетілдіру процесіне жауап береді. Корпоративтік хатшы өз міндеттерін тәуелсіз негізде жүзеге асыратын және Директорлар кеңесіне есеп беретін Компанияның қызметкері болып табылады.

Шәріпов Дамир Валерьевич

Азаматтығы: Қазақстан Республикасы

Туған күні: 1980 жылғы 22 қаңтар.

Білімі:

- Әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік ұлттық университеті, Халықаралық қатынастар факультеті, мамандығы - халықаралық құқық";
- Ресей Федерациясы Президентінің жанындағы Ресей халық шаруашылығы және мемлекеттік қызмет академиясы, "Іскерлік әкімшіліктендіру шебері" бағдарламасы (MBA), мамандығы - "менеджмент";
- сертификатталған корпоративтік хатшы; корпоративтік хатшыларға арналған корпоративтік басқару саласындағы сертификатталған тренер; "Самұрық-Қазына" корпоративтік университеті" жекеменшік университетінің тренері.

Жұмыс тәжірибесі

2001 жылдан бастап 2007 жылға дейін Атырау облысындағы Теңіз кен орнында әртүрлі лауазымдарда; 2007 жылдан бастап 2012 жылға дейін — "Қазақстанның Даму банкі" АҚ; 2012 жылдан бастап 2014 жылға дейін — ҚМГ және ҚТГ-да жұмыс істеді.

2015 жылдың 5 қаңтарынан бастап ҚМГ Корпоративтік хатшысы болып табылады.

2019 жылдың 1 ақпанынан бастап "Атамекен" Қазақстан Республикасы ұлттық кәсіпкерлер палатасының Төралқасы жанындағы Корпоративтік басқару жөніндегі ұлттық кеңестің корпоративтік хатшылар комитетінің құрамына сайланды.

Директорлар кеңесінің жанындағы комитеттер

Директорлар кеңесінің мүшелері Комитеттердің жұмысына қатыса отырып, өзара байланысты функцияларды, мәселелер мен бағыттарды егжей-тегжейлі қарауға және талдауға шоғырланады. Комитеттердің отырыстары шақырылған сарапшылардың, бизнес-көшбасшылардың және өзге де мүдделі тұлғалардың қатысуымен өтеді, Комитеттер тиісті шешім қабылдау үшін Директорлар кеңесіне ұсынымдар енгізеді. Директорлар кеңесінің комитеттері атқарушы емес директорлардан тұрады, олардың көпшілігі - тәуелсіз директорлар, сондай-ақ тәуелсіз директорлар да төрағалары болып табылады.

Директорлар кеңесі комитеттерінің функциялары мен міндеттері

Комитет	Міндеттер
Стратегия және портфельді басқару комитеті	Комитет Директорлар кеңесіне төмендегі мәселелер бойынша ұсынымдар әзірлеу және ұсыну арқылы көмек көрсету мақсатында іс-әрекет етеді: • Даму стратегиясы және инвестициялық саясат, оның ішінде қызметтің басым бағыттары; • ҚМГ-ның инвестициялық тартымдылығын арттыру; • ҚМГ-ның қаржы-шаруашылық қызметін лайықты түрде жоспарлауды қамтамасыз ету; • ҚМГ-ның трансформациясына мониторинг жүргізу
Тағайындау және сыйақы комитеті	Комитет Директорлар кеңесіне төмендегі мәселелер бойынша ұсынымдар әзірлеу және ұсыну арқылы көмек көрсету мақсатында іс-әрекет етеді: • Директорлар кеңесі мен Басқарманың сабақтастығын жоспарлау; • Директорлар кеңесінің, Басқарманың, Корпоративтік хатшының және өзге де қызметкерлердің қызметін тұрақты және объективті түрде бағалауды қамтамасыз ету; • тиімді кадр саясатын, еңбекақы және сыйақы төлеу жүйесін, лауазымды тұлғалар мен қызметкерлердің кәсіби дамуын қамтамасыз ету
Аудит жөніндегі комитет	Комитет Директорлар кеңесіне төмендегі мәселелер бойынша ұсынымдар әзірлеу және ұсыну арқылы көмек көрсету мақсатында іс-әрекет етеді: • қаржы-шаруашылық қызметті бақылаудың тиімді жүйесін орнату; • ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару жүйелерінің сенімділігі мен тиімділігін, сондай-ақ корпоративтік басқару саласындағы құжаттардың орындалуын бақылау; • сыртқы және ішкі аудиттің процесін бақылау; • Компанияның жылдық және тоқсандық қаржы есептілігін тексеру; • комплаенстың сақталуын бақылау
Қауіпсіздік, еңбекті, қоршаған ортаны қорғау және тұрақты даму комитеті	Комитет Директорлар кеңесіне төмендегі мәселелер бойынша ұсынымдар әзірлеу және ұсыну арқылы көмек көрсету мақсатында іс-әрекет етеді: • қауіпсіздікті қамтамасыз ету, еңбекті және қоршаған ортаны қорғау; • ҚМГ-ның стратегиялық жоспарлауы мен ҚМГ әлеуметтік-экономикалық дамуына орнықты даму қағидаттарын енгізу; • жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар шеңберінде ҚМГ-ның әлеуметтік міндеттемелері мен бағдарламалары; • ҚМГ-ның экологиялық тиімділігіне мониторинг жүргізу

ТАҒАЙЫНДАУ ЖӘНЕ СЫЙАҚЫЛАР ЖӨНІНДЕГІ КОМИТЕТ

Тағайындау және сыйақылар жөніндегі комитет төрағасының үндеуі

2021 жылы Комитеттің қызметі тиімді кадр саясатын, сабақтастықты жоспарлауды, еңбекақы және сыйақы төлеу жүйесін, әлеуметтік қолдауды қамтамасыз етуге және Компанияны бірыңғай корпоративтік мәдениетке келтіруге бағытталды. Комитет ҚМГ компаниялар тобының негізгі позицияларына сабақтастық жоспарын қалыптастыру бойынша "МАНСАП" жобасын іске асыру мәртебесі жөніндегі мәселелерді тұрақты негізде қарады. Сонымен қатар, ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету саясаты және ҚМГ Директорлар кеңесінің сабақтастық жоспары әзірленіп, бекітілді.

ҚМГ-ның 2022-2031 жылдарға арналған жаңа стратегиясын талқылау аясында ҚМГ қызметінің құрылымы өзгеретіні және қызметі жаңартылатын энергия көздерін дамытуға көбірек назар аударатыны түсінікті болды, бұл, өз кезегінде, Компанияның құрылымына ғана емес, сондай-ақ корпоративтік мәдениетке де өзгерістер енгізу қажеттілігін талап етеді. Осыған байланысты, өз міндеттерін тиімді орындап қана қоймай, сыртқы сын-қатерлерге қарсы тиімді шаралар қабылдай алатын қызметкерлер пулын қалыптастыруға назар аудару керек. Мақсаты - ресурстық күйден адами капиталға көшу болып табылады.

Сонымен бірге, есепті кезеңде Комитет әлеуметтік мәселелерді талқылау кезінде, оның ішінде құрылымды қайта ұйымдастыру, еңбекақы және сыйақы төлеу, сондай-ақ Компанияның беделдік тәуекелдерін барынша азайту кезінде Компанияның менеджментімен белсенді өзара іс-қимыл жасады. ҚМГ-ның кадр саясатын іске асыру туралы есеп беру барысында өңірлерде әлеуметтік шиеленістің туындауы және оларды шешу нұсқалары туралы мәселелер қозғалды. Сондай-ақ, Комитет адами ресурстарды басқару блогының қызмет бағыттарын, атап айтқанда, персоналды тиімді басқару жүйесін, қызметкерлер санын басқару бағдарламасын, мердігерлік ұйымдармен өзара іс-қимыл және сабақтастық жоспарын талқылауға қатысты.

Комитет өз қызметінде Комитет назарының негізгі бағыты сақталатын Компаниядағы әлеуметтік тұрақтылықты қолдау мақсатында дәйекті және салмақты шешімдерді қабылдау қағидатын ұстанады.

Холланд Филип Малкольм
Тағайындау және сыйақылар жөніндегі комитеттің төрағасы, тәуелсіз директор

2021 ЖЫЛЫ ТАҒАЙЫНДАУ ЖӘНЕ СЫЙАҚЫЛАР ЖӨНІНДЕГІ КОМИТЕТТІҢ
7 ОТЫРЫСЫ ӨТКІЗІЛДІ ЖӘНЕ ОНДА
67 МӘСЕЛЕ ҚАРАЛДЫ

Тағайындау және сыйақылар жөніндегі комитеттің құрамына (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша) кіретіндер:

1. Холланд Филип Малкольм - 2020 жылдың қыркүйегінен бастап Комитет төрағасы;
2. Уолтон Кристофер Джон - 2017 жылдың тамызынан бастап Комитет мүшесі;
3. Тәжіғалиев Мұхтар Өтепқалиұлы - 2021 жылдың мамырынан бастап Комитет мүшесі.

Кадр мәселелері Компанияның тиімді жұмыс істеуінің маңызды бөлігі болып табылады. Тағайындау және сыйақылар жөніндегі комитет Директорлар кеңесінің құзыретіне кіретін Компания қызметкерлерін тиісті тағайындау мен сыйақылары, сондай-ақ оларды даярлау мен біліктілігін арттыру бойынша ұсынымдарды Директорлар кеңесіне береді. Тағайындау үшін негізгі қағидаттар - кандидат құзыреттерінің лауазымның тиісті міндеттерін орындау үшін қажетті жоғары талаптарға сәйкес келуі, кандидаттың дағдыларының сәйкестігі және Компанияның өз бағытындағы стратегиялық мақсаттарын жүзеге асыру мүмкіндігі.

Комитет 2021 жылы қараған қызметтің негізгі бағыттары бойынша мәселелер

Сабақтастықты жоспарлау	• «А» пулының негізгі позицияларына ҚМГ компаниялар тобы мирасқорларының пулына/кадр резервіне алынған қызметкерлердің тізімін бекіту туралы; • ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету саясаты және ҚМГ Директорлар кеңесінің сабақтастық жоспары туралы; • ҚМГ Басқармасы мүшесінің өкілеттіктерін мерзімінен бұрын тоқтату және ҚМГ Басқармасының сандық құрамын белгілеу туралы; • тұрақты негізде мирасқорлардың тәлімгерлермен жұмыс схемасын құруды ескере отырып, ҚМГ компаниялары тобының "А" пулының негізгі позицияларына мирасқорлар пулына/кадр резервіне алынған қызметкерлерді дамытудың жеке жоспарлары мәселесі бойынша мәртебе; • ҚМГ компаниялар тобының негізгі позицияларына сабақтастық жоспарын қалыптастыру бойынша «МАНСАП» жобасын іске асыру жай-күйі; • «ҚазМұнайТеңіз» ТМК ЖШС бас директорын сайлау (тағайындау) туралы; • «Қазақтеңізкөлікфлоты» ҰТКҚК" ЖШС бас директорын (Басқарма төрағасын) тағайындау туралы; • ҚМГ компаниялар тобының «А» пулының негізгі позицияларына мирасқорларды дамытудың жеке жоспарларын және мирасқорларды дамыту бағдарламасы – «Көшбасшылық білім беру бағдарламасын» бекіту туралы; • «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС Байқау кеңесінің мүшелері мен төрағасын сайлау туралы
Қызметті тұрақты және тиімді бағалауды қамтамасыз ету	• 2020 жылдың қорытындылары бойынша ҚМГ Директорлар кеңесінің қызметін өзін-өзі бағалау нәтижелері туралы; • 2021 жылдың қорытындылары бойынша ҚМГ Директорлар кеңесінің қызметін бағалауға қатысты; • ҚМГ омбудсменінің 2021 жылға арналған мотивациялық ҚТК картасын және олардың мақсатты мәндерін бекіту туралы; • ҚМГ комплаенс қызметі басшысының 2021 жылға арналған мотивациялық ҚТК карталарын және олардың мақсатты мәндерін бекіту туралы; • ҚМГ корпоративтік хатшысының 2021 жылға арналған мотивациялық ҚТК картасын және олардың мақсатты мәндерін бекіту туралы; • ҚМГ корпоративтік хатшысы қызметінің тиімділігін бағалау үшін ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің арасында жүргізілетін сауалнаманы бекіту туралы; • ҚМГ басшы қызметкерлерінің 2020 жылға арналған корпоративтік ҚТК және ҚТК карталарының қорытынды нәтижелілігін бекіту туралы; • ҚМГ корпоративтік хатшысының 2022 жылға арналған мотивациялық ҚТК картасын және олардың мақсатты мәндерін бекіту туралы; • ҚМГ корпоративтік ҚТК және ҚМГ басшы қызметкерлерінің 2022 жылға арналған мотивациялық ҚТК карталарын және олардың мақсатты мәндерін бекіту туралы; • "ҚМГ Инжиниринг" ЖШС корпоративтік ҚТК/"ҚМГ Инжиниринг" ЖШС бас директорының (Басқарма төрағасының) 2020 жылға арналған мотивациялық қызметінің түпкілікті көрсеткіштерінің қорытынды нәтижелілігін бекіту туралы.
Тиімді кадр саясатын, еңбекақы төлеу және сыйақы жүйесін қамтамасыз ету	• ҚМГ корпоративтік хатшысы туралы; • адам ресурстарын басқару аудитінің нәтижелері туралы ақпарат; • ҚМГ корпоративтік хатшысы қызметі қызметкерлерінің штаттық кестесін және лауазымдық айлықақыларының схемасын бекіту туралы; • ҚМГ омбудсменінің өкілеттіктерінің мерзімінен бұрын тоқтату туралы, ҚМГ омбудсменіне өкілеттіктер мерзімін, лауазымдық айлықақы мөлшерін, сыйақы және әлеуметтік қолдау шарттарын белгілеу және айқындау туралы; • ҚМГ компаниялары тобының ұйымдарын бірыңғай корпоративтік мәдениетке келтіруге қатысты; • жаңа редакциядағы ҚМГ Басқармасы төрағасының лауазымына қойылатын біліктілік талаптар және ҚМГ Басқармасы төрағасының лауазымына кандидатурасы туралы; • ҚМГ Басқармасы төрағасының лауазымдық айлықақысының мөлшерін және еңбекақы төлеу, сыйлықақы беру және әлеуметтік қолдау шарттарын белгіле туралы; • «ҚМГ кадр саясатын іске асыру барысы туралы» есеп.

Комитет мүшелерінің 2021 жылғы отырыстарға қатысуы

Комитет отырысының нөмірі мен күні		Ұзақтығы		Холланд Ф.М.	Уолтон К.Д.	Эспина Э.	Тәжіғалиев М.Ө.
1/2021	09.02	14:02–15:06	64 минут	+	+	+	+
2/2021	06.04	13:56–15:23	79 минут	+	+	+	+
3/2021	08.06	14:10–15:59	169 мину	+	+	Құрамнан шығарылды	+
4/2021	07.09	13:59–15:15	64 минут	+	+		+
5/2021	27.09	16:00–16:30	30 минут	+	+		+
6/2021	02.11	14:02–15:53	111 минут	+	+		+
7/2021	07.12	14:00–15:00	60 минут	+	+		+
Қатысу үлесі, %				100%	100%	100%	100%

СТРАТЕГИЯ ЖӘНЕ ПОРТФЕЛЬДІ БАСҚАРУ КОМИТЕТІ

Стратегия және портфельді басқару комитеті төрағасының үндеуі

2021 жылы Комитеттің қызметі, басқалармен қатар, ҚМГ-ның Даму стратегиясын өзектендіруге, сондай-ақ Еуропалық одақта көміртек салығын енгізуден, оның ішінде ҚМГ-ның өнімін өткізудің оңтайлы арналарын іздеу есебінен ҚМГ үшін тәуекелдерді барынша азайту жолдары туралы мәселені талқылауға бағытталды. Комитет инвестициялық қызмет және ҚМГ активтерінің портфелін басқару, оның ішінде жаңартылатын энергия көздері саласындағы мәселелерді белсенді түрде қарады.

Комитетте мұнай-газ химиясы жобалары бойынша мәселелер, сондай-ақ «ҚазТрансГаз» АҚ-ны «Самұрық-Қазына» АҚ-ға беру мәртебесі және ҚМГ-ның IPO-ға шығуына дайындық қарсаңында осы мәміленің ҚМГ-ға тигізетін әсері бірнеше рет талқыланды. Жоспарланып отырған ҚМГ IPO-ны ескере отырып, Комитет бірқатар жобаны әлеуметтік деп белгілеу (оның ішінде магистральдық су құбырын қайта жаңарту және тұщыландыру зауытын салу, сондай-ақ Жаңаөзен қаласында газ зауытын салу), сондай-ақ осындай жобаларды қаржыландыру көздері туралы мәселені мәселесін бірнеше рет көтерді .

Сонымен қатар, Комитет трансформация және цифрландыру департаментінің есептерін егжей-тегжейлі талқылау және "Самұрық-Қазына" АҚ-мен өзара іс-қимыл жасау арқылы ҚМГ-де Цифрлық трансформация бағдарламасына мониторинг жүргізу, сондай-ақ "Самұрық-Қазына" АҚ бастамашылық еткен ҚМГ Жарғысына Директорлар кеңесінің трансформация мәселелері бойынша құзырет аясын кеңейту жөніндегі ұсыныстарды қолдау бойынша жұмыс жүргізді.

Бұдан басқа, Комитеттің әрбір отырысының шеңберінде Қашаған, Қарашығанақ, Теңіз ірі кен орындары бойынша есептік ақпарат, сондай-ақ Жекешелендіру бағдарламасы мен дивестициялар бойынша есептер тыңдалды. Комитеттің соңғы отырысы аясында мұнай-химия кәсіпорындарын (зауыттарын) салу және пайдалануға енгізу жөніндегі жобаларды іске асыру мәртебесі бойынша ақпаратты тұрақты негізде тыңдау туралы шешімді қабылданды.

ҚМГ үшін кредиттік рейтингтердің маңыздылығына және ҚМГ-ның рейтингтерді арттыруға/қолайлы деңгейде ұстап қалуға бағытталған қызметіне қатысты нақты көзқарасты қалыптастыру қажеттілігіне байланысты, Комитет шеңберінде ҚМГ-ның кредиттік рейтингіне шолу тыңдалды және талқыланды.

ҚМГ - ұлттық мұнай-газ компаниясы және тиісінше, ол Қазақстан Республикасының және «Самұрық-Қазына» АҚ стратегиясына сәйкес келуі тиіс, осыған байланысты Комитет өз қызметінде ҚМГ-ның даму стратегиясын іске асыруға бағытталған дәйекті және салмақты шешімдер қабылдау қағидатын ұстанады.

Холланд Филип Малкольм
Стратегия және портфельді басқару комитетінің төрағасы
тәуелсіз директор

2021 ЖЫЛЫ СТРАТЕГИЯ ЖӘНЕ ПОРТФЕЛЬДІ БАСҚАРУ КОМИТЕТІНІҢ
5 ОТЫРЫСЫ ӨТКІЗІЛІП, ОНДА
85 МӘСЕЛЕ ҚАРАЛДЫ.

Стратегия және портфельді басқару жөніндегі комитеттің құрамына (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша) мыналар кіреді:

1. Холланд Филип Малкольм - 2020 жылдың қыркүйегінен бастап Комитет төрағасы;
2. Уолтон Кристофер Джон - 2017 жылдың тамызынан бастап Комитет мүшесі;
3. Карабалин Ұзақбай Сүлейменұлы - 2017 жылдың тамызынан бастап Комитет мүшесі;
4. Миллер Тимоти Глен - 2020 жылдың қыркүйегінен бастап Комитет мүшесі;
5. Ақшолақов Болат Оралұлы - 2021 жылдың мамырынан бастап Комитет мүшесі.

Комитет 2021 жылы қараған қызметтің негізгі бағыттары бойынша мәселелер

Даму стратегиясы, оның ішінде қызметтің басым бағыттары	• ҚМГ-ның 2028 жылға дейінгі даму стратегиясын іске асыру жөніндегі 2020 жылғы есебі туралы • ҚМГ-ның 2028 жылға дейінгі даму стратегиясын іске асыру жөніндегі 2021 жылдың бірінші жартыжылдығындағы есебі туралы • ҚМГ-да жобаларды басқару (PMS) және инвестицияларды портфельдік басқару жүйесін енгізу • 2022 жылы Еуропалық одақ елдеріне импортқа көміртек салығын енгізудің ҚМГ қызметіне тигізетін әсері және соның ішінде ҚМГ өнімін өткізудің оңтайлы каналдарын іздестіру есебінен ҚМГ үшін ықтимал теріс салдардың алдын алу және тәуекелдерді азайту жолдары туралы • ҚМГ қорларын ұлғайту жөніндегі іс-шаралар бойынша мәртебе-есеп (оның ішінде геологиялық-барлау жобалары) • ҚМГ, "Самұрық-Қазына" АҚ және «СИБУР» ЖАҚ арасында жасалуына мүдделілік бар мәмілені жасасу туралы – жоба бойынша ынтымақтастықтың негізгі шарттары – «Атырау облысында бірінші интеграцияланған газ-химия кешенінің құрылысы» (бірінші фаза полипропилен өндірісі, екінші фаза полиэтилен өндірісі)
Инвестициялық тартымдылықты арттыру	• Каспий теңізінің қазақстандық секторында орналасқан Әл-Фараби учаскесінде Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі мен ҚМГ арасында көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жасасу және "Әл-Фараби" инвестициялық жобасын келісу туралы • ҚМГ компаниялар тобының 2020 жылғы инвестициялық жобаларын іске асыру мәртебесі туралы ақпарат • «ҚазМұнайГаз-Инжиниринг» ЖШС жарғылық капиталындағы KMG International N. V. қатысуының 100% үлесін іске асыру туралы • «ЛУКОЙЛ» ЖАҚ пайдасына «Әл-Фараби Оперейтинг» ЖШС жарғылық капиталындағы ҚМГ қатысу үлесінің 49,99%-ын иеліктен шығару туралы, ҚМГ-ның жасалуына мүдделілік бар мәмілелерді жасасу туралы • толық іске асырылуы «Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС құны тиісті кезеңде макроэкономикалық көрсеткіштердің болжамымен айқындалған бағам бойынша теңгемен 110 млн АҚШ долларына баламалы шектен асатын инвестициялар жиынтығын теңгемен жүзеге асыруды көздейтін «Бейнеу-Бозой-Шымкент» газ құбырын салу» инвестициялық жобасын («Арал», «Қорқыт-Ата», «Түркістан» және «1А» компрессорлық станцияларын «Интергаз Орталық Азия» АҚ-дан сатып алуға байланысты) іске асыру құны мен мерзімдерін түзетуді келісу туралы
Қаржы-шаруашылық қызметті лайықты түрде жоспарлауды қамтамасыз ету	• ҚМГ-ның жасалуына мүдделілік бар мәміле – «Каспий Құбыр Консорциумы-Қ» АҚ, ҚМГ және «Каспий Құбыр Консорциумы-Қ» АҚ басқа акционерлері арасында мерзімдерді тоқтата тұру туралы келісім жасасу туралы • ҚМГ компанияларының тобы бойынша жекешелендіру және дивестициялар бағдарламасын орындау мәртебесі • «ҚазТрансГаз» АҚ-ны «Самұрық-Қазына»АҚ пайдасына беру мәртебесі • ҚМГ-ның кредиттік рейтингіне шолу • ҚМГ-ның стратегиялық серіктестерін айқындау қағидаларын бекіту • ҚМГ-ның «Бутадиен» ЖШС жарғылық капиталындағы «Біріккен химиялық компания» ЖШС қатысу үлесінің 24,9%-тін сатып алуы туралы • ҚМГ-ның жасалуына мүдделілік бар мәміле ҚМГ мен «Қаражанбасмұнай» АҚ арасында мұнай өнімдерін сатып алу-сату шартын жасасу туралы
ҚМГ трансформациясының мониторингі	• ҚМГ және «Самұрық-Қазына» АҚ цифрлық трансформация бағдарламасының ағымдағы мәртебесі

Комитет мүшелерінің 2021 жылғы отырыстарға қатысуы

Комитет отырысының нөмірі мен күні		Ұзақтығы		Холланд Ф.М.	Уолтон К.Д.	Миллер Т.Г.	Эспина Э.	Карабалин Ұ.С.	Ақшолақов Б.О.
1/2021	10.02	14:53–16:50	123 минут	+	+	+	+	+	+
2/2021	07.04	15:00–18:09	189 минут	+	+	+	+	+	+
3/2021	09.06	14:57–18:15	198 минут	+	+	+	Құрамнан шығарылды	+	+
4/2021	08.09	15:58–17:59	121 минут	+	+	+		+	+
5/2021	03.11	15:25–16:36	71 минут	+	+	+		+	+
Қатысу үлесі, %				100%	100%	100%	100%	100%	100%

АУДИТ ЖӨНІНДЕГІ КОМИТЕТ

Аудит жөніндегі комитет төрағасының үндеуі

2021 жылы Аудит жөніндегі комитет негізгі функционалдық бағыттар бойынша ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару жүйесінің және Компания қызметінің тиімділігіне мониторингті, сондай-ақ басшылықтың есептілігі мен негізгі шешімдерін қарауды және қажет болған жағдайда, қарсылықтар жіберуді жүзеге асыруды жалғастырды. Комитеттің қызметі Кодексте, Аудит жөніндегі комитет туралы ережеде және ҚМГ Директорлар кеңесінің шешімдерінде жазылған Аудит жөніндегі комитеттің үміттері мен функционалдық міндеттерінің тізбесіне сәйкес келді.

Бухгалтерлік есеп саласындағы маңызды мәселелер мен шешімдерді көрсететін басшылық пен сыртқы аудиторлардың есептері тоқсан сайынғы негізде қаралды. Бұл ақпарат ҚМГ-ның қаржы есептілігінің дұрыстық, теңгерімділік және анықтық дәрежесі туралы пәндік пікірталас жүргізуге көмектеседі.

2021 жылы ҚМГ есептілігін, оның ішінде жылдық есебін, қаржы есептілігін дайындау және бекіту жұмыстарыайтарлықтай жеделдетілді.

Сондай-ақ 2021 жылы Комитет ішкі бақылауды және корпоративтік басқаруды жетілдіру бойынша жұмысты жалғастырды - 2021 жылы жүргізілген корпоративтік басқарудың тәуелсіз диагностикасының қорытындылары бойынша ҚМГ-ның корпоративтік басқару рейтингі 2018 жылғы «ВВ»-ден 2021 жылы «ВВВ» дейін өсті. ҚМГ-ның корпоративтік басқару рейтингінің ағымдағы деңгейі Компанияның корпоративтік басқару жүйесі барлық елеулі аспектілерде белгіленген критерийлердің көпшілігіне сәйкес келетіндігін және бұл ретте. жүйенің тиімді жұмыс істейтіндігінің жеткілікті расталмасы бар екенін білдіреді. Тәуелсіз консультанттың бағалауы бойынша рейтингтің бұл деңгейі Компанияның IPO-ға шығуы үшін оңтайлы болып табылады.

Комитет Компания қызметінің транспаренттілігі мен тиімділігін арттыру бойынша жұмысты жалғастыратын болады.

Уолтон Кристофер Джон
Аудит жөніндегі комитеттің төрағасы, тәуелсіз директор

2021 ЖЫЛЫ АУДИТ ЖӨНІНДЕГІ КОМИТЕТТІҢ
21 ОТЫРЫСЫ
ОТЫРЫСЫ ӨТКІЗІЛДІ ЖӘНЕ ОНДА
133
МӘСЕЛЕ ҚАРАЛДЫ.

Аудит жөніндегі комитеттің құрамына (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша) мыналар кіреді:

- Уолтон Кристофер Джон - 2020 жылдың қыркүйегінен бастап Комитет төрағасы;
- Миллер Тимоти Глен - 2020 жылдың қыркүйегінен бастап Комитет мүшесі;
- Холланд Филип Малкольм - 2020 жылдың қыркүйегінен бастап Комитет мүшесі.

Аудит жөніндегі комитет 2021 жылы қараған негізгі мәселелер

Ішкі аудит	• Ішкі аудит қызметінің 2020 жылғы жұмыс қорытындылары бойынша жұмысы туралы Жылдық есепті қарау туралы • Ішкі аудит қызметінің жұмысы туралы тоқсандық есептерді қарау және алдын ала бекіту • Ішкі аудит қызметі қызметкерлерінің 2020 жылдың 1-ші жартыжылдығындағы мотивациялық негізгі көрсеткіштерінің қорытынды нәтижелілігінің іс жүзіндегі мәндерін бекіту туралы • Ішкі аудит қызметінің 2020 жылға арналған бюджетінің орындалуы туралы есепті бекіту туралы • Ішкі аудит қызметі қызметкерлерінің 2020 жылғы сыйақы мөлшерін бекіту туралы • 2022 жылға арналған жылдық аудиторлық жоспарды қарау және алдын ала бекіту • Ішкі аудит қызметінің 2022 жылға арналған бюджетін қарау және алдын ала мақұлдау • Ішкі аудит қызметінің құрылымы, персоналының саны, басшысы мен қызметкерлерін тағайындау мерзімдері, шарттарды тоқтату бойынша ұсыныстар
Есеп және сыртқы аудит	• Сыртқы аудиторлармен 2020 жылғы аудит нәтижелерін қарау және талқылау • сыртқы аудиторлармен аралық аудиттердің нәтижелерін қарау және талқылау • сыртқы аудитормен ҚМГ көрсететін (көрсетуді жоспарлап отырған) барлық ілеспе қызметтердің тізімін талқылау және осы ілеспе қызметтердің аудитордың тәуелсіздігіне қаншалықты сәйкес келетінін бағалау. • ҚМГ-ның аралық қаржы есептерін қарау және алдын ала бекіту • сыртқы аудитордың 2020 жылғы ұсынымдарының орындалу мәртебесі туралы ақпарат беру • ҚМГ-ның 2020 жылғы шоғырландырылған қаржы есептілігін және ҚМГ-ның 2020 жылғы таза кірісін бөлу тәртібін алдын ала мақұлдау • ҚМГ сыртқы аудиторының өткен жылғы аудиторлық емес қызметтері туралы ақпарат ұсыну • ҚМГ-ның 2020 жылға арналған жеке қаржы есептілігін алдын ала мақұлдау • ҚМГ компаниялары тобының сыртқы аудиторы көрсететін аудиторлық емес қызметтерді мақұлдау • ҚМГ сыртқы аудиторының қарауына енгізілетін мәселелер • аудиторлық ұйымдардың қызметтерін тарту саласындағы ҚМГ саясатының жобасын қарау • ХҚЕС-16 және ХҚЕС-ке басқа да өзгерістерді енгізуді қоса алғанда, бухгалтерлік өзгерістерді дайындау жөніндегі жұмыстың мәртебесін қарау
Сыртқы бақылау және тәуекелдерді басқару	• ҚМГ мен оның еншілес ұйымдарында ішкі бақылау жүйесін (ІБЖ) және қызметтің үздіксіздігін басқару жүйесін (ҚҮБЖ) енгізу бойынша мәртебесі • ҚМГ қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз етудің кешенді жоспарын тестілеу нәтижелері жөніндегі есеп және ҚМГ қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз етудің кешенді жоспарын жетілдіру жөніндегі жол картасы туралы • ҚМГ-ның 2021 жылғы 1, 2 және 3-тоқсандағы тәуекелдері жөніндегі есебі туралы
Корпоративтік басқару	• ҚМГ-да корпоративтік басқаруды жетілдіру бойынша 2019-2020 жылдарға арналған егжей-тегжейлі жоспар іс-шараларының орындалу барысы туралы есепті бекіту туралы • ҚМГ корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерінің сақталуы туралы 2020 жылғы есепті келісу туралы • ҚМГ-ның 2020 жылғы жылдық есебін алдын ала мақұлдау туралы • акционерлердің ҚМГ мен оның лауазымды тұлғаларының 2020 жылғы іс-әрекеттеріне өтініштері және оларды қарау қорытындылары туралы • ҚМГ корпоративтік сайтының жағдайын бағалау нәтижелері туралы
Комплаенс мәселелері	• Комплаенс қызметінің 2020 жылғы қызметі туралы есеп • жедел желіге келіп түскен өтініштер туралы есептер • Комплаенс қызметінің басшысы жұмысының 2021 жылға арналған негізгі көрсеткіштерін бекіту туралы • Комплаенс қызметінің басшысы жұмысының 2022 жылға арналған негізгі көрсеткіштерін бекіту туралы
Жергілікті билік (оның ішінде салық) органдарының, сыртқы және ішкі аудиторлар мен ҚМГ басшылығының заңнаманың сақталуы туралы есептерін зерделеу	• Республикалық бюджеттің орындалуын бақылау жөніндегі есеп комитеті жүргізген ҚМГ мен оның жекелеген ведомстволық бағыныстағы ұйымдарының активтерін басқару тиімділігінің мемлекеттік аудитінің қорытындылары туралы

Комитет мүшелерінің 2021 жылғы отырыстарға қатысуы

Комитет отырысының нөмірі мен күні		Ұзақтығы		Уолтон К.Д.	Холланд Ф.М.	Миллер Т.Г.
1/2021	09.02	16:00–18:45	165 минут	+	+	+
2/2021	04.03	15:00–16:00	60 минут	+	+	+
3/2021	25.03	16:00–17:00	60 минут	+	+	+
4/2021	06.04	14:00–17:30	210 минут	+	+	+
5/2021	16.04	21:30–22:30	60 минут	+	+	+
6/2021	28.04	21:00–21:30	30 минут	+	+	+
7/2021	30.04	17:00–17:30	30 минут	+	+	+
8/2021	18.05	17:00–17:30	30 минут	+	+	+
9/2021	27.05	20:00–20:30	30 минут	+	+	+
10/2021	08.06	16:00–18:30	150 минут	+	+	+
11/2021	23.06	17:00–17:30	30 минут	+	+	+
12/2021	07.07	18:00–18:20	20 минут	+	+	+
13/2021	29.07	17:00–17:30	30 минут	+	+	+
14/2021	09.08	17:00–17:30	30 минут	+	+	+
15/2021	12.08	15:00–15:30	30 минут	+	+	+
16/2021	07.09	16:00–18:30	150 минут	+	+	+
17/2021	17.09	17:00–19:00	120 минут	+	+	+
18/2021	02.11	16:00–18:30	150 минут	+	+	+
19/2021	19.11	17:00–18:00	60 минут	+	+	+
20/2021	03.12	17:00–18:00	60 минут	+	+	+
21/2021	24.12	17:00–18:00	60 минут	+	+	+
Қатысу үлесі, %				100%	100%	100%

ҚАУІПСІЗДІК, ЕҢБЕКТІ, ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ТҰРАҚТЫ ДАМУ КОМИТЕТІ

Қауіпсіздік, еңбекті, қоршаған ортаны қорғау және тұрақты даму комитеті төрағасының үндеуі

2021 ЖЫЛЫ ҚАУІПСІЗДІК, ЕҢБЕКТІ, ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ОРНЫҚТЫ ДАМУ КОМИТЕТІНІҢ

5 ОТЫРЫСЫ ӨТКІЗІЛДІ ЖӘНЕ ОНДА

52 МӘСЕЛЕ ҚАРАЛДЫ

2021 жыл ҚМГ компанияларының тобы бойынша табиғатты қорғау қызметіне назар аударуды арттыру, қоршаған ортаға тиетін әсерді төмендету, сондай-ақ жаңа экологиялық талаптар мен жаһандық үрдістерге сәйкес болу үшін шаралар қабылдау мақсатында Экология жылы болып жарияланды. Компания атмосфералық ауаға ластауыш заттар шығарындыларын қысқартуға қол жеткізді - 2017 жылмен салыстырғанда, шығарындылар 20%-ға төмендегені байқалады. Қалдықтарды, оның ішінде тарихи қалдықтарды кәдеге жарату және ластанған жерлерді қалпына келтіру жөніндегі іс-шаралар белсенді түрде орындалуда. Sustainalytics тәуелсіз рейтингтік агенттігінің бағалауы бойынша ҚМГ-ның ESG рейтингі 2020 жылғы 69 балдан 2021 жылы 72 балға дейін көтерілді. 2021 жылы ESG рейтинг тәуекелінің деңгейі 28,4 балға дейін жақсарды, 2020 жылы бұл көрсеткіш 34,7 балды болды. Көрсетілген нәтижелер Компанияға тәуекелдің орташа деңгейінің диапазонына көшуге мүмкіндік берді, енді ҚМГ әлемдегі мұнай-газ саласы бойынша 251 компанияның ішінде 16-шы орынды алып отыр. Компания Қазақстан Республикасының мұнай-газ компаниялары арасында экологиялық ақпараттың ашықтығы бойынша рейтингте бірінші орынға ие болды. ҚМГ бесінші жыл қатарынан осы рейтингті басқарып келеді. Есепті кезеңде Компанияға CDP бағдарламасының шеңберінде ақпаратты ашу қорытындылары бойынша 2020 жылы су қауіпсіздігі бойынша «B-« деңгейінде рейтинг берілді, бұл 2019 жылғы «С» деңгейіндегі рейтингпен салыстырғанда, тиісті көрсеткіштің жақсарғанын көрсетеді. ҚМГ мен Комитет қызметі декарбонизациялаудың жаһандық трендін көріп отыр. Компания өзіне 2031 жылға дейін парниктік газдардың тікелей және жанама шығарындыларын 15%-ға төмендету бойынша мақсат қойды. Аталған көрсеткіштер ҚМГ-ның даму стратегиясына және ҚМГ-ның 2022-2031 жылдар кезеңіне арналған төменкөміртекті дамыт бағдарламасына енгізілген.Өкінішке қарай, есепті кезеңде ҚМГ компанияларының тобында қайғылы оқиғалар да орын алды, оның ішінде «Петромидия» мұнай өңдеу зауытында болған жарылыс пен «ҚазМұнайТеңіз» ЖШС-ның Боранкөл кен орнында болған өрт өліммен аяқталды. Компания мен Комитет бұл фактілерге ерекше назар аударды және түзету шаралары оқиғаның негізгі себептері толығымен жойылғанға дейін жүзеге асырылады.ҚМГ компаниялары тобының еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы саясаты жоғары басшылықтың еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік мәселелерін ұстануына негізделген

Қауіпсіздік, еңбекті, қоршаған ортаны қорғау және орнықты даму комитетінің құрамына (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша) мыналар кіреді:

1. Миллер Тимоти Глен - 2020 жылдың қыркүйегінен бастап Комитет төрағасы;
2. Уолтон Кристофер Джон - 2018 жылдың желтоқсанынан бастап Комитет мүшесі;
3. Қарабалин Ұзақбай Сүлейменұлы - 2019 жылдың мамырынан бастап Комитет мүшесі.

және әрбір қызметкерді қауіпсіздік мәдениетін дамытуға тартуға бағытталған. Компания мен оның ЕТҰ басшылығы жазатайым оқиғалар мен аварияларға, алкогольді, есірткі құралдарын, психотроптық заттар мен олардың аналогтарын пайдалануға және жол-көлік оқиғаларына байланысты шығындар мен залалдарға қатысты нөлдік төзімділік қағидатын ұстанады.

Комитет ЕҚ, ӨҚ және ҚОҚ (deep dive questions) бойынша негізгі мәселелерді отырыстарда егжей-тегжейлі қарау практикасын енгізді. 2021 жылы Комитет қалдықтарды басқару туралы және Тарихи қалдықтарды кәдеге жарату жөніндегі меморандумды орындау туралы, Денсаулық сақтау және еңбек гигиенасы жөніндегі басқару жүйесі туралы, Қазақстан Республикасының жаңа Экологиялық кодексінің талаптары туралы, ҚМГ мердігерлік ұйымдарын басқару және атмосфералық ауаға шығарындыларды басқару туралы бес мәселені қарады.

Сондай-ақ, Комитет ҚМГ-дегі COVID-19 бойынша жағдай мен ҚМГ компанияларының тобында COVID-19 коронавирустық инфекциясының таралуын болдырмау бойынша қабылданып жатқан шаралар туралы есептерді тұрақты түрде тыңдады.

Комитет жетекшілік ететін қызметтің бағыттары бойынша Компанияның 2021 жылғы жетістіктері мен басты бастамалары:

2021 жылдың 10 қыркүйегінде ҚМГ бас директорларының еңбекті және қоршаған ортаны қорғау саласындағы жыл сайынғы «Қауіпсіз тұрақты даму жолында» атты VI форумы өтті. Іс-шараға ҚМГ Директорлар кеңесінің мүшелері мен басшылығы, ЕТҰ-ның бас директорлары, «Самұрық-Қазына» АҚ, мемлекеттік органдардың және ҚМГ-ның бірқатар шетелдік серіктестерінің өкілдері қатысты. Форумның мақсаты - ҚМГ компанияларының тобындағы өндірістік қауіпсіздіктің, еңбекті және қоршаған ортаны қорғаудың ағымдағы жағдайын бағалау, қызметкерлердің өмірін қорғау және денсаулығын сақтау саласында тәжірибе алысу.

- ҚМГ негізгі мақсаты жазатайым оқиғалардың санын қысқарту болып табылатын «Vision Zero» нөлдік жарақаттанудың халықаралық тұжырымдамасына қосылады.

- ҚМГ қызметкерлерін тегін медициналық тексеру мен вакциналау тұрақты негізде жүргізіледі.

Қоршаған ортаны қорғау саласындағы басым жобалар ретінде тарихи ластануды жою және қоршаған ортаға шығарындыларды азайту, сондай-ақ «Жасыл кеңсе» қағидаттарын енгізу және экологиялық мәдениет пен хабардарлықты арттыру сияқты жобаларды атауға болады.

Комитет өз қызметінде қауіпсіз орнықты даму жолында дәйекті және салмақты шешімдер қабылдау қағидатын ұстанады.

Миллер Тимоти Глен
Қауіпсіздік, еңбекті, қоршаған ортаны қорғау
және орнықты даму комитетінің төрағасы,
тәуелсіз директор

2021 жылы Қауіпсіздік, еңбекті, қоршаған ортаны қорғау және тұрақты даму жөніндегі комитет қараған негізгі мәселелер

Еңбекті, қоршаған ортаны қорғау және өндірістік қауіпсіздік	• Еңбекті қорғау, өндірістік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау мәселелері бойынша есептер • қалдықтарды басқару туралы және тарихи қалдықтарды кәдеге жарату жөніндегі меморандумды орындау туралы • денсаулық сақтау және еңбек гигиенасын басқару жүйесі туралы • Қазақстан Республикасының жаңа Экологиялық кодексінің талаптары туралы • ҚМГ мердігерлік ұйымдарын басқару туралы • атмосфералық ауаға шығарындыларды басқару туралы • COVID-19 бойынша ҚМГ-дегі жағдай туралы есептер • «Петромидия» мұнай өңдеу зауытындағы инцидент жағдайы туралы • Батуми мұнай терминалының дизельдік отын мен керосинді қабылдау және ауыстырып тиеу станциясындағы өртті тексеру нәтижелері туралы • «KEGOC» АҚ сыртқы жеткізушісі тарапынан электр энергиясының ажыратылуына байланысты ҚМГ ЕТҰ жұмысындағы іркілістер туралы • ҚМГ компанияларының тобында көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға тигізетін әсеріне бағалау жүргізу жөніндегі корпоративтік стандартты бекіту туралы • жаңа редакциядағы ҚМГ-ның Экологиялық саясатын бекіту және ҚМГ Директорлар кеңесінің 2020 жылғы 20 ақпандағы шешімімен (№2/2020 хаттама) бекітілген ҚМГ Экологиялық саясатының күші жойылды деп тану туралы
Тұрақты даму және ESG-рейтингі	• ҚМГ-ның ESG-рейтингі туралы • ҚМГ мен оның бизнес-бірліктерінде орнықты даму жүйесін енгізу және орнықты даму қағидаттарын негізгі бизнес-процестерге енгізу туралы • ҚМГ компанияларының тобы бойынша қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді перспективада жақсартуды талап ететін көрсеткіштер бойынша ESG рейтингінің деңгейін одан әрі арттыру жөніндегі іс-шаралар жоспары туралы • ҚМГ-ның тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге қосқан үлесі туралы • ҚМГ-ның ішкі қызметін реттейтін құжаттардың тізбесін толықтыру және ҚМГ-ның 2022-2031 жылдар кезеңіне арналған төменкөміртекті дамыту бағдарламасын бекіту туралы • 2022 жылға арналған тұрақты дамуды енгізумен байланысты басшы қызметкерлер жұмысының негізгі мотивациялық көрсеткіштерінің карталарын бекіту туралы
Әлеуметтік жауапкершілік	• ҚМГ компанияларының тобында жүргізілетін әлеуметтік саясат және ҚМГ-ның кәсіпорындарында әлеуметтік тұрақтылықты қамтамасыз ету туралы

Комитет мүшелерінің 2021 жылдағы отырыстарға қатысуы

Комитет отырысының нөмірі мен күні		Ұзақтығы		Миллер Т.Г.	Уолтон К.Д.	Қарабалин Ұ.С.
1/2021	08.02	17:10–18:36	86 минут	+	+	+
2/2021	05.04	17:00–19:00	120 минут	+	+	+
3/2021	07.06	17:10–18:55	105 минут	+	+	+
4/2021	06.09	17:00–18:40	100 минут	+	+	+
5/2021	01.11	16:52–19:00	128 минут	+	+	+
Қатысу үлесі, %				100%	100%	100%

БАСҚАРМАНЫҢ ЖҰМЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП

Басқарманың қызметі Қазақстан Республикасының «Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» Заңында, ҚМГ Жарғысында және Басқарма туралы ережеде белгіленген ерекшеліктер ескеріле отырып, «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңында регламенттелген. Басқарма Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерімен және ҚМГ Жарғысымен Компанияның басқа да органдары мен лауазымды тұлғаларының құзыретіне жатқызылмаған Компания қызметінің кез келген мәселелері бойынша шешімдер қабылдауға құқылы. ҚМГ Басқармасын Акционерлердің жалпы жиналысы тағайындайтын (сайлайтын) Басқарманың төрағасы басқарады. Өз кезегінде, Басқарманың қалған мүшелерін тағайындау ҚМГ Директорлар кеңесінің құзыретіне кіреді.

Мыналар Басқарма құзыретінің аса маңызды мәселелері болып табылады:

- ҚМГ Даму стратегиясы мен Даму жоспарын іске асыру;
- бизнес-жоспарды орындауды және инвестициялық жобаларды іске асыруды қоса алғанда, Компанияның ағымдағы қаржы-шаруашылық қызметін жүзеге асыру;
- ҚМГ мен ЕТҰ-ның орнықты дамуы бойынша іс-шараларды іске асыру;
- мүдделер қақтығысы мен корпоративтік қақтығыстарды реттеуге қатысу және олардың мониторингін жүргізу;
- осы Жарғымен Компания Директорлар кеңесінің айрықша құзыретіне жатқызылған мәселелерді қоспағанда, ҚМГ ЕТҰ қызметінің мәселелері бойынша шешімдер қабылдау;
- ҚМГ міндеттемелерін ұлғайту және материалдық шегіне сәйкес мүлікті сатып алу немесе иеліктен шығару.

ҚМГ Басқармасын Директорлар кеңесі Басқарма төрағасының ұсыныстары негізінде қалыптастырады. 2021ж.31.12 жағдай бойынша Басқарманың құрамына ҚМГ-ның негізгі жеті басшысы кірді. Басқарманың отырыстары іштей және сырттай нысанда өтеді және қажеттілігіне қарай шақырылады.

2021 жыл ішінде Басқарма ҚМГ-ның жасалуына мүдделілік бар мәмілелер бойынша 41 шешім қабылдады[1].

2021 ЖЫЛЫ

47 ОТЫРЫС ӨТКІЗІЛДІ,

Жиналыстардың саны, бірлік

611 ШЕШІМ ҚАРАЛЫП, ҚАБЫЛДАНДЫ

Қаралған мәселелер саны, бірлік

2021 ЖЫЛ ІШІНДЕ ҚАБЫЛДАНҒАН БАСҚАРМАНЫҢ НАҚТЫ ШЕШІМДЕРІНІҢ ЖАЛПЫ САНЫНАН

167 МӘСЕЛЕ БЕЛГІЛЕНГЕН ТӘРТІППЕН ҚМГ ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ ҚАРАУЫНА ШЫҒАРЫЛДЫ.

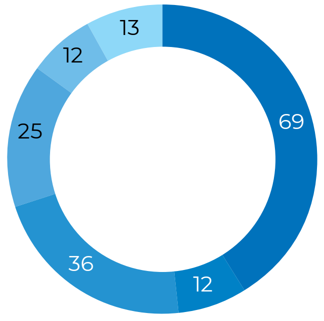

- ҚМГ ішкі қызметі [2]
- ЕТҰ-дағы ҚЖЖ-ның айрықша құзыреті
- Мүдделілік бар мәмілелер
- Материалдық шектен жоғары инвестициялық жобалар
- Қордың Инвестициялық комитетінің қарауына шығарылатын мәселелер
- Ішкі қызмет туралы есеп [3]

2021 жылы Басқарма шешімдерімен төмендегі құжаттар бекітілді:

- Еншілес және тәуелді ұйымдарға қатысты «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ дивидендтік саясаты;
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның 2028 жылға дейінгі қаржы стратегиясы;
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ пен оның еншілес және тәуелді ұйымдарының жобаларын басқару жөніндегі басшылық;
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның ішкі бақылау жүйесі бойынша 2021 және 2022 жылдарға арналған жұмыстардың күнтізбелік жоспар-кестесі;
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның 2022-2026 жылдарға арналған даму жоспары (жеке);
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ Басқармасының 2022 жылға арналған жұмыс жоспары;
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ 2022 жылға арналған бюджеті;
- бес ереже;
- 24 қағида және т. б.

Бұдан басқа, 27 шешіммен ҚМГ-ның жекелеген ішкі құжаттарына енгізілген өзгерістер мен толықтырулар бекітілді.

Басқарма акционерлердің (қатысушылардың) жалпы жиналыстарында дауыс беруге арналған ұстанымды айқындау үшін мынадай шешімдер қабылдады:

акционер/сенімгерлік басқару құрылтайшысы ретінде 26 шешім

ҚМГ ЕТҰ-ның жалғыз акционері/барлық дауыс беретін акцияларын иеленетін тұлға ретінде 24 шешім

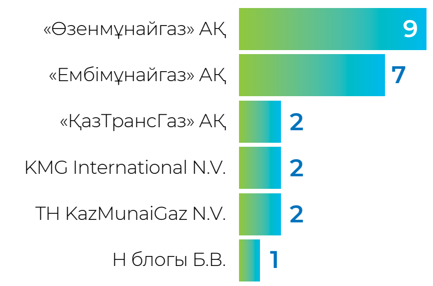

Қатысушы/жарғылық капиталдағы қатысу үлестерінің сенімгерлік басқарушысы ретінде 111 шешім

ҚМГ ЕТҰ-ның барлық қатысу үлестерін иеленетін жалғыз қатысушы/құрылтайшы/тұлға ретінде 200 шешім

[1] ҚМГ Жарғысына сәйкес Директорлар кеңесі мен Басқарма қарайтын мәселелердің ара-жігі бойынша материалдылық шегі бар.

[2] ҚМГ-ның ішкі қызметі бойынша негізгі мәселелер ҚМГ қатысу үлестерін сатып алуға және иеліктен шығаруға, Еурооблигациялар шығарылымының (шығарылымдарының) шарттарына өзгерістер енгізуге, ҚМГ келісімшарттары мен келісімдерін жасасуға, "ҚазМұнайГаз" ҰК АҚ-ның 2022-2031 жылдарға арналған даму стратегиясын, «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның 2022-2026 жылдарға арналған шоғырландырылған даму жоспарын, «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-ның 2022-2031 жылдар кезеңіне арналған төменкөміртекті дамыту бағдарламасын бекітуге және т. б. қатысты болды.

[3] Басқарма қабылдаған тәуекелдер бойынша; мүдделілік бар мәмілелер туралы; 2028 жылға дейінгі дамыту стратегиясын іске асыру; тұрақты даму және т. б. бойынша есептер .

Басқарма құрамы

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Басқарманың құрамы.

Айдарбаев А.С.	Басқарма төрағасы
Қарабаев Д.С.	Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары
Тиесов Д.С.	Басқарма төрағасының мұнай өңдеу және мұнай-химия жөніндегі орынбасары
Берлібаев Д.Ә.	Басқарма төрағасының мұнай тасымалдау, халықаралық жобалар және "Сарыарқа" газ құбырын салу жөніндегі орынбасары
Абдулғафаров Д.Е.	Басқарма төрағасының стратегия, инвестициялар және бизнесті дамыту жөніндегі орынбасары
Сәулебай М.О.	Басқарма төрағасының орынбасары
Марабаев Ж.Н. [1]	Басқарма төрағасының барлау және өндіру жөніндегі орынбасары

Жылдық есепті бекіту кезіндегі (2022 жылғы 6 сәуір) Басқарманың құрамы

Айдарбаев А.С.	Басқарма төрағасы
Есқазиев Қ.О. [2]	Басқарма төрағасының барлау және өндіру жөніндегі орынбасары
Қарабаев Д.С.	Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары
Тиесов Д.С.	Басқарма төрағасының мұнай өңдеу және мұнай-химия жөніндегі орынбасары
Берлібаев Д.Ә.	Басқарма төрағасының мұнай тасымалдау, халықаралық жобалар және "Сарыарқа" газ құбырын салу жөніндегі орынбасары
Абдулғафаров Д.Е.	Басқарма төрағасының стратегия, инвестициялар және бизнесті дамыту жөніндегі орынбасары
Сәулебай М.О.	Басқарма төрағасының орынбасары

[1] Ж.Н. Марабаевтың өкілеттіктері ҚМГ Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 2 ақпандағы №1/2022 хаттамасына сәйкес шешімімен тоқтатылды.

[2] Қ.О. Есқазиев Басқарма құрамына ҚМГ Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 6 сәуірдегі шешімімен енді.

Айдарбаев Алик Серікұлы
Басқарма төрағасы

Есқазиев Құрманғазы Орынғазыұлы
Басқарма төрағасының барлау және өндіру жөніндегі орынбасары

Қарабаев Дәурен Сапаралыұлы
Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Тиесов Данияр Сүйіншілікұлы
Басқарма төрағасының мұнай өңдеу және мұнай-химия жөніндегі орынбасары

Берлібаев Данияр Әмірбайұлы
Басқарма төрағасының мұнай тасымалдау, халықаралық жобалар және "Сарыарқа" газ құбырын салу жөніндегі орынбасары

Абдулғафаров Дастан Елемесұлы
Басқарма төрағасының стратегия, инвестициялар және бизнесті дамыту жөніндегі орынбасары

Сәулебай Мәлік Оралұлы
Басқарма төрағасының орынбасары

Айдарбаев Алик Серикович
ҚМГ Басқармасының төрағасы

Басқарма құрамына 2018 жылдан бастап кіреді (ақпарат «Директорлар кеңесінің құрамы» бөлімінде берілген).

Есқазиев Құрманғазы Орынғазыұлы
Басқарма төрағасының барлау және өндіру жөніндегі орынбасары

Басқарма құрамына 2022 жылдың сәуірінен кіреді.

Туған күні: 1965 жылғы 11 мамыр

Білімі:

- В.И.Ленин атындағы Қазақ политехникалық институты, мамандығы «геолог-тау-кен инженері»;
- Томск политехникалық университеті, біліктілік дәрежесі «геология-минералогия ғылымдарының кандидаты»

Марапаттары мен құрметті атақтары:

Әл-Фараби атындағы ғылым мен техника саласындағы ҚР Мемлекеттік сыйлығының лауреаты, И.М.Губкин атындағы Ресей мұнай және газ мемлекеттік университетінің «Мұнай мен газды іздеу-барлау» кафедрасының профессоры, Ресей табиғи ғылымдар академиясының академигі.

«Құрмет» орденімен, «ҚР Жер қойнауының Үздік барлаушысы» және «Мұнай-газ саласының еңбек сіңірген қызметкері» белгілерімен марапатталып, «Атырау облысының құрметті азаматы» атағы берілді.

Еңбек жолы

Еңбек жолын 1985ж. «Эмбанефть бірлестігінде Балықшы барлау бұрғылау басқармасының оператор-коллекторы болып бастап, «Ембімұнайгаз» АҚ Бас директоры лауазымына дейін өндірістің барлық сатыларынан өтті.

2006-2008 жылдар аралығында «ҚазМұнайГаз» БӨ» АҚ геология және игеру департаменті директорының орынбасары, кейіннен департамент директоры болып жұмыс істеді.

2008-2015жж. - «ҚазМұнайГаз»ҰК» АҚ мұнай және газ өндіру жөніндегі атқарушы директор, геология, геофизика және резервуарлар жөніндегі басқарушы директор, бас геолог, «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ Басқарма төрағасының геология және келешек жобалар жөніндегі орынбасары, операциялық емес активтер бойынша басқарушы директор (Теңіз, Қашаған, Қарашығанақ), геология жөніндегі басқарушы директор қызметтерін атқарды.

2015ж. қыркүйегінен 2018ж. дейін - «Ембімұнайгаз» АҚ Бас директоры (Басқарма төрағасы), «ҚазМұнайГаз»БӨ» АҚ Бас директоры (Басқарма төрағасы).

2018-2020жж. - «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ Басқарма төрағасының барлау, өндіру және мұнайсервис жөніндегі орынбасары, «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ Басқарма төрағасының геология және барлау жөніндегі орынбасары болып қызмет атқарды.

2020ж. бастап 2022ж. ақпанына дейін - «ҚазМұнайГаз»БӨ» АҚ Бас директоры (Басқарма төрағасы).

2022 жылдың ақпанынан - «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ Басқарма төрағасының барлау және өндіру жөніндегі орынбасары.

ҚМГ-ның немесе оның еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдарының акцияларына (тікелей немесе жанаматүрде) иелік етпейді. ҚМГ, еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдардың акцияларымен мәмілелер жасасқан жоқ.

Қарабаев Дәурен Сапаралыұлы
Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Басқарманың құрамына 2016 жылдан бастап кіреді.

Туған күні: 1978 жылғы 11 маусым

Білімі:

- Қазақ мемлекеттік басқару академиясы, мамандығы – «халықаралық экономикалық қатынастар»
- Texas A&M университеті, қаржы саласындағы ғылымдар магистрі
- CFA халықаралық кәсіби сертификатының иегері

Жұмыс тәжірибесі

Еңбек қызметін 2001 жылы «АБН АМРО Қазақстан банкі» АҚ-да кредиттік талдаушы болып бастады. 2003 жылы банкте кредиттік басқарма бастығы болып тағайындалды.

2004 жылдан бастап «Қазақстанның Халық банкі» АҚ-та басқарушы директор болды. 2007 жылдан бастап 2016 жылдың маусымына дейін «Қазақстанның Халық банкі» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары болды. 2016 жылғы қыркүйекке дейін McKinsey & Company Inc. компаниясында жобаның тәлімгері болды. 2017 жылдан бастап, Лондондық қор биржасында листингтелген «ҚазМұнайГаз» БӨ» АҚ Директорлар кеңесі төрағасы болып табылады.

ҚМГ-ның немесе оның еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдарының акцияларына (тікелей немесе жанаматүрде) иелік етпейді. ҚМГ, еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдардың акцияларымен мәмілелер жасасқан жоқ.

Тиесов Данияр Сүйіншілікұлы
Басқарма төрағасының мұнай өңдеу және маркетингі жөніндегі орынбасары

Басқарманың құрамына 2016 жылдан бастап кіреді.

Туған күні: 1970 жылғы 6 желтоқсан

Білімі

- Атырау мұнай және институты, инженер-технолог
- Шығыс Қазақстан мемлекеттік университеті, заңгер

Жұмыс тәжірибесі

Еңбек қызметін 1994 жылы «Манас» МП менеджері, одан кейін «Бата» ЖШС-да менеджер және «Абыз» ЖШС-да атқарушы директор болды. Әртүрлі жылдарда «АМӨЗ» ЖШС бірінші вице-президентінің көмекшісі, Директорлар кеңесінің хатшысы, «Қазақойл» ҰМК ЖАҚ-та бас менеджер, «АМӨЗ» ЖШС қайта жаңарту жобаларын басқару тобының бас менеджерінің орынбасары, АМӨЗ жобаны басқару департаментінің ағымдағы қызметті бақылау секторының меңгеруші, ағымдағы қызметті корпоративтік басқару және мониторингі секторының бас маманы, мұнай, газ және мұнай-химия өңдеу департаменті директорының орынбасары, ал одан кейін «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ мұнай-химияны дамыту департаменті директорының орынбасары, «АМӨЗ» ЖШС күрделі құрылыс басқармасының бастығы, Салынатын кәсіпорын дирекциясының бас директоры, қаржы директоры болып жұмыс істеді.

Әр жылдарда «ҚазМұнайГаз» сауда үйі» АҚ бас директорының өндіріс жөніндегі орынбасары, «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ Басқарма төрағасының өңдеу және мұнай-химия жөніндегі орынбасары, мұнай өңдеу және маркетингі жөніндегі басқарушы директоры, мұнай өңдеу және маркетингі жөніндегі басқарушы директоры, Басқарма төрағасының мұнай өңдеу және маркетингі жөніндегі орынбасары, «ҚазМұнайГаз – Өңдеу және маркетинг» АҚ бас директоры, «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ аға вице-президенті, мұнай тасымалдау, өңдеу және маркетингі жөніндегі атқарушы вице-президенті болып жұмыс істеді.

ҚМГ-ның немесе оның еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдарының акцияларына (тікелей немесе жанаматүрде) иелік етпейді. ҚМГ, еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдардың акцияларымен мәмілелер жасасқан жоқ.

Берлібаев Данияр Әмірбайұлы
Басқарма төрағасының мұнай тасымалдау, халықаралық жобалар және «Сарыарқа» газ құбырын салу жөніндегі орынбасары

Басқарманың құрамына 2019 жылдан бастап кіреді.

Туған күні: 1968 жылғы 21 желтоқсан

Білімі:

- Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық мемлекеттік университеті, заңгер.

Жұмыс тәжірибесі

Еңбек жолын 1991-1994 жж. ҚазКСР Ғылым академиясында кіші ғылым қызметкері болып бастады, одан кейін «Барикон» кәсіпорнының заң бөлімінің заң консультанты, одан кейін бастығы болып жұмыс істеді. Әр жылдарда Шетелдік инвестициялар жөніндегі ұлттық агенттіктің жобаларды бағалау басқармасының бас маманы, Қазақстан Республикасының Экономика министрлігінің жанындағы Шетелдік инвестициялар жөніндегі ұлттық агенттігінің шетелдік инвестициялар басқармасы бастығының орынбасары, заң департаментінің құқықтық сараптама басқармасының бастығы, ал одан кейін Қазақстан Республикасының Мемлекеттік экспорттық-импорттық банкінің («Эксимбанк») заң департаменті директорының орынбасары болып жұмыс істеді.

1997 жылдан бастап осы уақытқа дейін ҚМГ компанияларының тобында жұмыс істеп жатыр. «ҚазТрансОйл» ҰКТН» ЖАҚ инвестициялық жобалар департаментінің бастығы, корпоративтік қаржыландыру департаментінің бастығы, қаржы жөніндегі атқарушы директоры, экономика және қаржы жөніндегі кеңесшісі болып жұмыс істеді. Әртүрлі жылдарда «ҚазТрансГаз» ЖАҚ вице-президентінің, бас директорының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары, бірінші вице-президенті, «Интергаз Орталық Азия» АҚ бас директорының орынбасары, «Мұнай және газ тасымалдау» ҰК ЖАҚ бас директорының бірінші орынбасары, «ҚазТрансГаз» АҚ бас директорының бірінші орынбасары, «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ корпоративтік басқару жөніндегі басқарушы директоры, «ҚазТрансГаз» АҚ бас директорының корпоративтік даму жөніндегі орынбасары, «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ қаржы және экономика жөніндегі басқарушы директоры, «Қазтеңізкөлікфлоты» ҰТКК ЖАҚ бас директоры болып жұмыс істеді. 2005-2007 жылдары «ҚазТрансГаз» АҚ бас директорының бірінші орынбасары, «Интергаз Орталық Азия» АҚ бас директоры болды.

Әр жылдарда «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ тасымалдау және өңдеу жөніндегі вице-президент, «ҚазМұнайГаз – өңдеу және маркетинг» АҚ газ жобалары жөніндегі басқарушы директоры, бас директоры, «ҚазТрансГаз» АҚ бас директоры, «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ газ жобалары жөніндегі басқарушы директоры, «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ Басқармасы төрағасының бірінші орынбасары, Басқарма төрағасының Корпоративтік орталық жөніндегі орынбасары болып жұмыс істейді.

ҚМГ-ның немесе оның еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдарының акцияларына (тікелей немесе жанаматүрде) иелік етпейді. ҚМГ, еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдардың акцияларымен мәмілелер жасасқан жоқ.

Абдулғафаров Дастан Елемесұлы
Басқарма төрағасының стратегия, инвестициялар және бизнесті дамыту жөніндегі орынбасары

Басқарманың құрамына 2020 жылғы ақпаннан бастап кіреді.

Туған күні: 1974 жылғы 16 желтоқсан

Білімі:

- О.А. Жаутықов атындағы республикалық физикалық-математикалық мектеп;
- Қазақстандық құқық және халықаралық қатынастар институты, мамандығы – «халықаралық құқық», заңгер;
- Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігінің дипломатиялық академиясы, мамандығы – «халықаралық экономика және құқық»;
- ENI Корпоративтік университеті, Милан қ., мұнай бизнесі магистрі;
- Мәскеулік Сколково басқару мектебі, мамандығы – «қаржы және инвестициялар», Executive MBA.

Жұмыс тәжірибесі

ҚМГ компанияларының тобындағы жұмыс тәжірибесі 18 жылдан астам, оның ішінде, 14 жыл – басшы лауазымдарда.

Әр жылдарда халықаралық келісімшарттар департаментінің заңгері, жаңа жобаларды дамыту департаментінің бас менеджері, жаңа жобаларды дамыту департаментінің директоры, жаңа теңіз жобаларын дамыту департаменті директорының орынбасары, одан кейін директоры, «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ пен «ҚазМұнайТеңіз» ТМК» АҚ-та жобаларды басқару тобының жетекшісі, бас директордың кеңесшісі, бизнесті дамыту жөніндегі басқарушы директор, «ҚазМұнайГаз» БӨ» АҚ бас директорының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары, «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ барлау және өндіру бизнесін сүйемелдеу жөніндегі басқарушы директоры, аппарат басшысы – дамыту жөніндегі басқарушы директоры болып жұмыс істеді.

ҚМГ-ның немесе оның еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдарының акцияларына (тікелей немесе жанаматүрде) иелік етпейді. ҚМГ, еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдардың акцияларымен мәмілелер жасаған жоқ.

Сәулебай Мәлік Оралұлы
Басқарма төрағасының орынбасары.

Басқарманың құрамына 2020 жылдан бастап кіреді.

Туған күні: 1975 жылғы 7 мамыр.

Білімі:

- О.А. Жаутықов атындағы республикалық физикалық-математикалық мектебі;
- Қазақ мемлекеттік басқару академиясы, мамандығы «экономист»;
- Қазақ еңбек және әлеуметтік қатынастар академиясы, мамандығы «заңгер»;
- И.М. Губкин атындағы Ресейлік мемлекеттік мұнай және газ университеті, Іскерлік әкімшіліктендіру магистрі (үздік).

Жұмыс тәжірибесі

Жалпы жұмыс тәжірибесі 26 жыл.

Еңбек жолын 1995 жылы бастады, 2000 жылға дейін банк саласында: «Қазпочтабанк» департаментінің жетекші экономисі, директорының орынбасары, «Альфа банк»-те аға бухгалтер-бақылаушы, «Транс Азия Сауда банкі» ААҚ-да басқармасының бастығы болып жұмыс істеді.

2000-2005 жылдары прокуратура органдарында: Астана қ. Алматы ауданы прокуратурасының бөлім прокуроры, Қазақстан Республикасының Бас прокурор орынбасарының көмекшісі, Астана қ. прокуратурасының, Орталық өңірлік көлік прокуратурасының басқарма бастығы болып жұмыс істеді. «Прокуратура үздігі» омырауға тағатын белгісі, 2005 жылы біліктілік емтиханын сәтті тапсырып, судьялар резервіне кірді.

2005 жылдан бастап 2006 жылға дейін «Қазақстандық Ипотека компаниясы» АҚ басқармасы төрағасының орынбасары, ҚР Қаржы министрлігінің Дәрменсіз борышкерлермен жұмыс комитетінде басқарма бастығы болды.

2006 жылы «ҚазТрансГаз» АҚ активтерді басқару департаментінің директоры болып тағайындалды. 2007-2009 жылдары «ҚазТрансОйл-Сервис» АҚ бас директоры, 2009 жылдан бастап 2011 жылға дейін «ҚазМұнайГаз-Өңдеу Маркетинг» АҚ-та (бас директордың кеңесшісі, құқықтық қамтамасыз ету жөніндегі басқарушы директор), 2011 жылдан бастап 2016 жылға дейін «ҚазМұнайГаз» БӨ» АҚ-та (құқықтық қамтамасыз ету жөніндегі басқарушы директор – Басқарма мүшесі, аппарат басшысы – Басқарма мүшесі), 2016 жылдан бастап 2018 жылға дейін «Қаражанбасмұнай» АҚ-та (сыртқы және корпоративтік байланыс жөніндегі вице-президент), 2018 жылдан бастап 2019 жылға дейін «Самұрық-Энерго» АҚ-та (тәуекелдер және құқықтық мәселелер жөніндегі басқарушы директор – Басқарма мүшесі) болып жұмыс істеді.

2019 жылғы мамырдан бастап 2021 жылдың желтоқсан айына дейін – «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ құқықтық қамтамасыз ету жөніндегі басқарушы директоры қызметін атқарды, 2020 жылғы ақпанда «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ Басқармасының құрамына сайланды. 2021 жылдың желтоқсан айынан бастап Басқарма төрағасының орынбасары болып сайланды.

ҚМГ-ның немесе оның еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдарының акцияларына (тікелей немесе жанаматүрде) иелік етпейді. ҚМГ, еншілес және (немесе) тәуелді ұйымдардың акцияларымен мәмілелер жасаған жоқ.

Сыйлықақы туралы есеп

Директорлар кеңесі мүшелерінің сыйақысы

«Самұрық-Қазына» АҚ Басқармасының 2016 жылғы 26 қыркүйектегі шешімімен, өзгелерден басқа, директорлар кеңесінің мүшелеріне сыйақы белгілеу тәртібі көзделген «Самұрық-Қазына» АҚ компанияларының директорлар кеңесінің құрамдарын қалыптастыру жөніндегі қағидалар бекітілді. Сыйақы мөлшерін белгілеу кезінде Директорлар кеңесі мүшесінің міндеттері, Компания қызметінің ауқымы, ұзақ мерзімді мақсаттар мен міндеттер назарға алынады. Сыйақыны тәуелсіз директор төлейді. Ұйымдардың директорлар кеңесінің құрамындағы «Самұрық-Қазына» АҚ өкілдеріне сыйақы «Самұрық-Қазына» АҚ Басқармасының шешімі негізінде белгіленеді.

Басқарма мүшелерінің сыйақысы

ҚМГ Директорлар кеңесі «Самұрық-Қазына» АҚ Басқармасының 2017 жылғы 14 желтоқсандағы шешімімен бекітілген «Самұрық-Қазына» АҚ компаниялар тобының Адам ресурстарын басқару жөніндегі корпоративтік стандартына сәйкес ҚМГ Басқармасының мүшелері қызметінің тиімділігін бағалау тәртібі мен сыйақы саясатын айқындайды.

Директорлар кеңесі мүшелерінің 2019-2021 жылдар кезеңіндегі жиынтық сыйақысы

Көрсеткіш	2019	2020	2021
Директорлар кеңесі мүшелеріне АҚШ долларымен төленген жиынтық сыйақысы	1 418 097	819 020	381 944
Директорлар кеңесі мүшелеріне теңгемен төленген жиынтық сыйақысы	18 559 956	15 799 427	18 200 000

Есепті кезеңдегі (жылдағы) жұмыс қорытындылары бойынша сыйақы Басқарма мүшелеріне өлшенетін, өзара байланысты, қисынды құрылған және теңдестірілген мотивациялық ҚТК карталарында көрсетілген стратегиялық және басым мақсаттарға қол жеткізуге ынталандыру мақсатында қызмет тиімділігін бағалау нәтижелері бойынша төленеді.

Мотивациялық ҚТК картасы корпоративтік және функционалдық ҚТК-дан тұрады.

Сыйақының тиімді және анық жүйесін қалыптастыруға байланысты мәселелерді алдын ала қарау үшін, Директорлар кеңесінің Тағайындау және сыйақылар жөніндегі комитеті құрылды.

2021 жылдың қорытындылары бойынша, ҚМГ Басқармасының мүшелері сыйақысының жиынтық мөлшері 227 908 251,96 теңгені құрады, бұл Басқарма мүшелеріне (басшы қызметкерлерге) еңбекақы төлеу қағидаларына және «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ Директорлар кеңесінің 2020 жылғы 10 қыркүйектегі шешімімен бекітілген «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ Ішкі аудит, Корпоративтік хатшы, комплаенс және Омбудсмен қызметтерінің қызметкерлеріне еңбекақы төлеу қағидаларына сәйкес Басқарма мүшелеріне 2021 жылы Басқарманың құрамында болған кезеңде ҚМГ төлеген салықтар мен зейнетақы аударымдары ескерілген ақшалай нысандағы жалақылардың және көтермелеудің барлық түрлерінің жиынтық мөлшерін қамтиды.

ЖАУАПКЕРШІЛІК ТУРАЛЫ МӘЛІМДЕМЕ

Директорлар кеңесі және Директорлар кеңесінің әрбір мүшесі Жылдық есеп пен есептілікті дайындау және келісу үшін өздерінің жауапкершілігін түсінетінін мәлімдейді және Жылдық есеп пен есептілікті тұтастай алғанда, әділ, теңдестірілген және түсінікті деп есептейді, сондай-ақ акционерлерге Компанияның жағдайын, қызмет нәтижелерін, бизнес-моделін және стратегиясын бағалау үшін қажетті ақпаратты қамтиды.

Директорлар кеңесінің әрбір мүшесі өзінде бар ақпаратты негізге ала отырып, мыналарды растайды:
- ХҚЕС-ке сәйкес дайындалған қаржы есептілігі Компанияның активтері, міндеттемелері, қаржылық жағдайы, қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижелері, Компанияның еншілес кәсіпорындарымен біріктірілген балансы туралы шынайы және сенімді көрініс береді;
- Басқарманың есебі Компания мен оның еншілес кәсіпорындарының қаржы-шаруашылық қызметінің дамуы және көрсеткіштері мен қаржылық жай-күйі туралы сенімді деректерді, сондай-ақ олар тап болатын аса маңызды тәуекелдер мен белгісіздіктерді сипаттауды қамтиды.

Директорлар кеңесі Кодекске сәйкес директорлардың тәуелсіздік фактісін белгіледі және Уолтон Кристофер Джон, Холланд Филип Малкольм және Миллер Тимоти Глен мінез-құлқы бойынша және шешім қабылдауда тәуелсіз деп есептейді. Директорлар кеңесі осы директорлардың тәуелсіз шешімдеріне айтарлықтай әсер ететін немесе әсер ете алатын қандай да бір болмасын қатынастардың немесе мән-жайлардың жоқ екенін анықтады.

КОРПОРАТИВТІК БАҚЫЛАУ

Корпоративтік қақтығыстар туындаған жағдайда қатысушылар Компания мен мүдделі тараптардың мүдделерін тиімді қорғауды қамтамасыз ету мақсатында, оларды келіссөздер арқылы шешу жолдарын іздейді.

Корпоративтік жанжалдардың алдын алу және реттеу жөніндегі жұмыстың тиімділігі, ең алдымен, осындай жанжалдарды барынша толық және жедел анықтауды және Компанияның барлық органдарының іс-қимылдарын нақты үйлестіруді көздейді.

Корпоративтік қақтығыстарды Корпоративтік хатшының көмегімен Директорлар кеңесінің төрағасы қарайды. Егер корпоративтік қақтығысқа Директорлар кеңесінің төрағасы тартылса, мұндай жағдайларды Тағайындау және сыйақы комитеті қарайды.

Ішкі аудит

Ішкі аудитті ҚМГ Ішкі аудит қызметі (ІАҚ) жүзеге асырады.

ІАҚ ҚМГ Директорлар кеңесіне бағынады және есеп береді және оған ҚМГ Директорлар кеңесінің Аудит жөніндегі комитеті жетекшілік етеді. ІАҚ өз қызметін жүзеге асыру кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасын, ҚМГ Жарғысын, ҚМГ органдарының шешімдерін, ІАҚ жұмысын регламенттейтін ішкі құжаттарды, ҚМГ Ішкі аудит қызметі туралы ережені және ҚМГ ішкі аудитін ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықты басшылыққа алады.

ІАҚ-ның негізгі мақсаты Директорлар кеңесіне тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және корпоративтік басқару процестерін жетілдіруге жүйелі тәсілді енгізу арқылы ҚМГ мен оның ЕТҰ-ларын тиімді басқаруды қамтамасыз етуге арналған тәуелсіз және объективті ақпарат беру болып табылады.

Ішкі аудиттің жылдық жоспары ҚМГ-ның негізгі тәуекелдерін, аудит процесінің барлық кезеңдерін және басшылықтың сұратымдарын ескере отырып әзірленеді және Аудит жөніндегі комитеттің, Директорлар кеңесінің және ҚМГ басшылығының арнайы сұратымдары негізінде түзетіледі.

Қызметін жылдық аудиторлық жоспарға сәйкес жүзеге асыра отырып, ІАҚ мынадай міндеттерді орындайды:
- қолданылатын ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару рәсімдерінің сенімділігі мен тиімділігін бағалау;
- ҚМГ мен ЕТҰ-дағы бухгалтерлік есеп жүйесінің дұрыстығын, толықтығын, объективтілігін бағалау және оның негізінде қаржы есептілігін жасау;
- ҚМГ мен ЕТҰ ресурстарын пайдаланудың ұтымдылығын және активтердің сақталуын қамтамасыз етудің қолданылатын әдістерін бағалау;
- Қазақстан Республикасы заңнамасы талаптарының, корпоративтік нормалар мен операциялық, инвестициялық және қаржылық қызмет қағидаларының сақталуын бақылау.

ІАҚ аудиттердің қорытындысы бойынша Компанияның қызметін жетілдіруге бағытталған ұсынымдар береді, ұсынымдарды орындау жөніндегі шаралардың әзірленуі мен іске асырылуына мониторингті және бақылауды жүйелі негізде қамтамасыз етеді.

Аудит жөніндегі комитеттің отырыстарында ішкі аудиттің мынадай мәселелері қаралады:
- ІАҚ жылдық есебі;
- ІАҚ тоқсандық есептері, оның ішінде жүргізілген аудиттердің нәтижелері бойынша елеулі тұжырымдар, сондай-ақ ішкі аудиторлар ұсынымдарының орындалуына мониторинг жүргізу;
- жылдық аудиторлық жоспар және оған толықтырулар;
- ІАҚ мен басшының ҚТК карта-сының нақты мәндері;
- ІАҚ стратегиялық жоспары;
- ІАҚ бюджеті;
- ІАҚ кадр мәселелері.

Аудит жөніндегі комитет ІАҚ қызметінің нәтижелеріне мониторинг жүргізіп қана қоймай, кәсібилікті дамытуға және оның қызметкерлерінің кадрлық әлеуетін ашуға назар аударады. Осы мәселелер ІАҚ есептеріне енгізіледі және Аудит жөніндегі комитет оларды тоқсан сайынғы негізде қарайды.

ІАҚ қызметкерлерінің кәсібилігі ҚМГ-ның ішкі аудит функциясы тиімділігінің кепілі болып табылады, сондықтан оқыту және біліктілікті арттыру процесінің маңызы жоғары.

Ішкі аудит жүргізу процесінің тиімділігін бағалау

ІАҚ жұмысының сапасын қамтамасыз ету және арттыру бағдарламасының талаптарына сәйкес, әрбір аудиторлық тапсырмадан кейін, аудиттелетін тарап ІАҚ жұмысын бағалай отырып, сауалнаманы толтырады. Осы бағалаулардың нәтижелері шоғырландырылады және ІАҚ-ның тоқсандық және жылдық есептеріне енгізіледі, оны ҚМГ-ның Аудит жөніндегі комитеті мен Директорлар кеңесі қарайды және мақұлдайды.

Халықаралық ішкі аудиттің кәсіптік стандарттарына сәйкес, бес жылда бір рет Ішкі аудит қызметіне тәуелсіз сыртқы бағалау жүргізіледі. ІАҚ қызметінің Халықаралық ішкі аудиттің кәсіби стандарттарына, үздік халықаралық тәжірибелерге, ҚМГ ішкі аудит қызметі туралы ережеге, ҚМГ іскерлік этика кодексіне және ішкі аудит функцияларын реттейтін басқа да қолданылатын сыртқы және ішкі нормативтік актілерге сәйкес келу мәніне 2020 жылы жүргізілген тәуелсіз сыртқы бағалау нәтижелері бойынша, ІАҚ-ның стандарттар талаптарына сәйкестігі 100%-ды құрады.

Осылайша, ҚМГ Ішкі аудит қызметінің жұмысы Халықаралық ішкі аудиттің кәсіби стандарттарының талаптарына толық сәйкес келеді деп танылды.

Комплаенс қызметі

ҚМГ бизнесті жүргізудегі ұқыптылық, адалдық және ашықтық қағидаттарын ұстанады және біздің әріптестеріміз бен серіктестеріміздің оларды сақтауына ерекше назар аударады. Компанияда Іскерлік этика кодексі, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат, Құпия ақпараттандыру саясаты, Мүдделер қақтығысын реттеу саласындағы саясат, Контрагенттердің сенімділігін тексеру саясаты және Инсайдерлік ақпаратқа қол жеткізу құқықтарының аражігін ажырату және инсайдерлердің ақпаратты заңсыз пайдалану мүмкіндігін болдырмау үшін ішкі бақылау қағидалары бекітілді. Ішкі құжаттарды әзірлеуден басқа, ҚМГ сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың жаңа директивалары мен нормативтік актілерін сақтау бойынша уақытылы шараларды енгізеді және жүргізеді. 2021 жылы мәдениетті арттыру және комплаенс-рәсімдер трендтерін түсіну ҚМГ қызметіндегі маңызды бағыттардың бірі болып табылды.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі саясатқа және сыйлықтарды алуға тыйым салу, өзгертілген заңнамаға сәйкес жақын туыстарының бірлескен жұмысы, жедел желі операторын ауыстыру бөлігінде құпия ақпарат беру саясатына түзетулер енгізілді. Сонымен қатар, ҚМГ компаниялар тобы контрагенттерінің сенімділігін тексеру жөніндегі саясат бекітілді. Осыған ұқсас саясат Компанияның 35 ЕТҰ-да бекітілді.

Корпоративтік басқарудың үздік әлемдік тәжірибесін негізге ала отырып, Компания тұрақты негізде қолданыстағы корпоративтік стандарттарды жақсартуға ұмтылады.

Қызметкерлерге Компанияның сыбайлас жемқорлыққа қарсы талаптары, реттеуші ортадағы өзгерістер туралы ("Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының Заңына түзетулер) және Компанияда жедел желінің жұмыс істеуі туралы еске салуды қамтитын ақпараттық таратуды жүзеге асыру арқылы корпоративтік коммуникацияны күшейтуге ерекше назар аударылды. Осылайша, жедел желіге келіп түскен өтініштер саны 76 хабарламаны құрап, 2020 жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда, 1,5 есе азайды (118 өтініш). Бұл көрсеткіштің төмендеу жедел желі операторының ауысуына, кейбір еншілес ұйымдардың ҚМГ құрамынан шығуына байланысты болды. Жедел желі арналары арқылы келіп түсетін релевантты өтініштерді қарау және тергеу жүргізу нәтижелері бойынша түзету іс-шаралары, сондай-ақ қажет болған жағдайда еңбек шартын бұзуды қоса алғанда, тәртіптік жаза қолданылады. Компания тұрақты негізде Жедел желінің мүмкіндіктерін пайдалануға қызметкерлер мен өзге тұлғалардың тартылуына ықпал ететін жедел алдын алу шараларын жүргізеді.

ЕТҰ-мен жүргізілетін жұмысқа қатысты, Компания жергілікті жерлерде функцияларды енгізін және кәсіпорындардың ерекшелігін ескере отырып, комплаенс-бағдарламалар қалыптастыра отырып, кәсіпорындар процестерін корпоративтік мәдениетке біріктіреді. Осылайша, 14 кәсіпорында (ҚМГ, Өзенмұнайгаз, Ембімұнайгаз, Павлодар мұнай-химия зауыты, Атырау мұнай өңдеу зауыты, ҚазТрансОйл, Қазақтеңізкөлікфлоты, ҚМГ-Инжиниринг, ӨзенМұнайСервис, Oil Service Company, KLPE, KPI, Қазақойл Ақтөбе, ҚМГ-Құмкөл) комплаенс тәуекелдеріне бағалау жүргізілді. Тәуекелдерді талдау және бағалау қорытындылары бойынша тәуекелдерді барынша азайту бойынша іс-шаралар қалыптастырылды. Сонымен бірге, бухгалтерлік операцияларды тестілеу; туыстық байланыстарды талдау; "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасы Заңының және комплаенс саласындағы саясаттың орындалуына мониторинг жүргізілді.

Жергілікті жерлерде комплаенс қызметтерін енгізу бойынша ауқымды жұмыс жүргізілді, кәсіпорындардың ерекшелігін ескере отырып комплаенс-бағдарламалар қалыптастырылды, сондай-ақ ЕТҰ комплаенс-офицерлері үшін "Үлкен төрттік" компанияларының бірі ұйымдастырған комплаенс және алаяқтыққа қарсы іс-қимыл саласында онлайн-тренингтер өткізілді. Қазіргі уақытта ҚМГ компанияларының тобында комплаенс қызметін жүзеге асыратын 41 қызметкер бар. Оқыту халықаралық аудиторлық ұйымның форензик сарапшыларының қатысуымен жүргізілді және оған контрагенттердің сенімділігін тексеру, мүдделер қақтығысын анықтау және басқару, сұхбат жүргізу, Компания қызметкерлерін тексеру, тергеуді жоспарлау және жүргізу, тергеу нәтижелері туралы есеп дайындау сияқты бағыттар кірді.

Мүдделер қақтығысын басқарудың тиімді жүйесін құру, сондай-ақ сақталуы жеке мүдделер мен байланыстардың ықпалымен шешімдер қабылдау тәуекелдерін барынша азайтуға мүмкіндік беретін қызметкерлердің мінез-құлқына қойылатын талаптарды айқындау шеңберінде, 2020 жылдан бастап Компанияда ҚМГ компаниялар тобының барлық қызметкерлері бойынша мүдделер қақтығысын жалпыға бірдей декларациялау жүргізіледі.

Көлеңкелі экономикамен және сыбайлас жемқорлық көріністерімен күресу үшін жеке тұлғалардың кірісі мен мүлкін тиімді бақылау жүйесін құру бойынша мемлекеттің мақсатын қолдай отырып, 2021 жылы жалпыға бірдей салықтық декларациялаудың бірінші кезеңі енгізілді.

«Жедел желіні» насихаттау шеңберінде, «Самұрық-Қазына» АҚ-мен бірлесіп, Маңғыстау облысы әкімдігінің өкілдерімен және Ақтау қаласындағы мердігерлік ұйымдармен кездесулер өткізілді. «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ, «Қаражанбасмұнай» АҚ, «Oil Services Company» ЖШС, «Исатай Оперейтинг» ЖШС әкімшілік-басқару персоналымен комплаенс мәселелері бойынша кездесулер өткізілді.

Комплаенс саласында үздік әлемдік тәжірибені енгізу мақсатында, ЕТҰ комплаенс офицерлері үшін Теңізшевройл қатысуымен воркшоп сессиясы ұйымдастырылды.

Комплаенс қызметі ҚМГ компаниялар тобы мамандарының кәсіби құзыреттерін дамытуды және комплаенс біліктілігін арттыруды қолдайды. Бүгінгі таңда комплаенс командаларында Association of Certified Fraud Examiners және International Compliance Association беделді бейінді халықаралық сертификаттарына ие мамандар бар және олардың саны үнемі өсіп келеді.

2021 жылы Sustainalytics халықаралық агенттігі Компанияның ESG рейтингін бағалау кезінде пара алу мен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша жүргізіліп жатқан саясаттың жоғары деңгейін атап өтіп, ҚМГ бағытына комплаенс бойынша ең жоғары баға бергенін атап өтеміз.

Омбудсмен қызметі

Омбудсмен қызметінің негізгі функцияларының бірі: даулар мен қақтығыстардың алдын алу және оларды реттеу; жүйелі сипатқа ие және шешімді талап ететін проблемалық мәселелерді тиісті органдар мен лауазымды тұлғалардың қарауына шығару; даулы жағдайларды тұрақтандыру жөнінде ұсыныстар енгізу арқылы Компанияның барлық қызметкерлерінің әділдігі мен мүдделерінің сақталуын бақылауды қамтамасыз ету болып табылады. ҚМГ іскерлік этика кодексінде ҚМГ қызметкерлері мен лауазымды тұлғаларының нәсілдік, діни, ұлттық, жыныстық, саяси немесе өзге де тиесілілігі, әлеуметтік шығу тегі, мүліктік және лауазымдық жағдайы, қарым-қатынас тілі және басқа да мән-жайлар негізінде біреуге қатысты кемсітушілікке жол бермеу, сондай-ақ жекелеген қызметкерлердің көрсетілген белгілер негізінде қандай да бір болмасын артықшылықтар беру туралы қағидаттары нақты жазылған. Өз қызметін іске асырған кезде ҚМГ Омбудсмен қызметі Қазақстан Республикасының заңнамасын және ҚМГ ішкі құжаттарын басшылыққа алады.

Тәуекел-менеджмент және ішкі бақылау

1. Корпоративтік тәуекелдерді басқару жүйесінің қағидаттары (КТБЖ)

Компаниядағы тәуекелдерді басқару стратегиялық және операциялық мақсаттарға қол жеткізуге әсер ететін тәуекелдік оқиғалардың туындауының алдын алуға және туындаған кезде олардың әсерін шектеуге мүмкіндік береді. Тәуекелдерді басқару компанияның стратегиялық жоспарлау мен корпоративтік басқару және қаржы орнықтылығын қолдау процесінің ажырамас бөлігі болып табылады.

Компанияның тәуекелдерді басқару саласындағы саясаты мынадай қағидаттарға негізделеді:

қағидаттар	сипаттамасы
әдістемелік базаның бірлігі	бірыңғай әдіснамалық тәсілдер негізінде процестерді іске асыру
үздіксіздік	тұрақты негізде жұмыс істеу
кешенділік	қызметтің барлық бағыттарын және қызмет шеңберінде туындайтын тәуекелдердің барлық түрлерін қамтиды
есеп берушілік	КТБЖ-ның ұйымдық құрылымы Компаниялар тобының барлық деңгейлерінде тәуекелдерді басқару саласында шешімдер қабылдау және бақылау бойынша құзыретті айқындайды
хабардарлық және хабарлау уақытылығы	тәуекелдерді басқару процесі объективті, шынайы және өзекті ақпараттың болуымен сүйемелденеді
ұтымдылық	Компания экономикалық тиімділікті қамтамасыз ете отырып, тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыруға ресурстарды ұтымды пайдаланады
қисынды сенімділік	Компанияның стратегиялық және операциялық мақсаттарына қол жеткізуге ақылға қонымды кепілдіктер беру, бірақ сыртқы және ішкі ортаға тән шектеулерге байланысты абсолютті кепілдік емес
бейімділік	қызметтің барлық ықтимал тәуекелдерін сәйкестендіру және тәуекелдерді бақылау мен басқару әдістерін барынша тиімді қолдану үшін үнемі жетілдіру
нақты реттеу	барлық операциялар ішкі нормативтік құжаттарда белгіленген оларды жүзеге асыру тәртібіне сәйкес жүргізіледі
басшылықтың белсенді қатысуы	басшылық КТБЖ енгізу және жетілдіру кезінде белсенді түрде қатысады және қолдау көрсетеді

«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ және ЕТҰ-ның тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесі жөніндегі саясаты Компанияның сайтынан оқи аласыз.

ҚМГ корпоративтік тәуекелдерді басқару жүйесін (КТБЖ) бизнесті жүргізу мен Компанияны басқарудың негізгі процестеріне интеграциялады. КТБЖ Компания құнының өсуі, оның табыстылығы мен тәуекелдері арасындағы оңтайлы балансқа қол жеткізуге бағытталған. КТБЖ барлық маңызды тәуекелдерді уақытылы сәйкестендіруге, бағалауға және мониторингін жүргізуге, сондай-ақ тәуекелдер деңгейін төмендету бойынша уақытылы және барабар шаралар қабылдауға бағытталған корпоративтік басқару жүйесінің негізгі компоненті болып табылады. ҚМГ мен оның ЕТҰ КТБЖ жөніндегі саясатының күші Компания қызметінің барлық түрлеріне қолданылады.

2. Тәуекелдерді басқару процесі

КТБЖ ҚМГ қызметіне байланысты тәуекелдерді басқару үшін дәйекті және нақты құрылым ретінде қызмет етуге арналған. Компанияда тәуекелдерді басқарудың вертикалды процесі және басқарудың барлық деңгейлерінде тәуекелдерді басқару жүйесінің жұмыс істеуі қалыптасқан. Әрбір лауазымды тұлға шешім қабылдау кезінде тәуекелдердің тиісінше қаралуын қамтамасыз етеді. Тәуекелдер тәуекел туындаған кезде пайда болу ықтималдығы мен әсерін ескеретін сапалық және сандық құралдардың көмегімен бағаланады.

КТБЖ-ның жұмысы өзара байланысқан жеті процесті қамтамасыз етеді:

- мақсат қою;
- тәуекелдерді/тәуекел-факторларды сәйкестендіру;
- тәуекелдерді/тәуекел-факторларды бағалау және талдау;
- тәуекелдерді басқару;
- мониторинг және есептілік;
- ақпараттандыру және коммуникация;
- ішкі ортаны құру.

Тәуекелдерді басқару процесінің жоғарыда баяндалған компоненттерін іске асыру "жоғары жақтың" тиісті деңгейде көңіл болуы, тәуекелдер туралы, тәуекелдер/тәуекел-факторлар иелерінің жауапкершілігі, тәуекелдерді белсенді басқару және уақытылы есептілік туралы хабардар болу мен хабардар болудың жоғары деңгейін белгілеуге негізделген Компаниялар тобында тәуекел-мәдениетті дамытуға ықпал етеді.

3. Тәуекел-аппетит

Компанияның тәуекел-аппетиті өзінің тәуекелді ұстап қалу деңгейін сипаттайды, оның шеңберінде Компания қойылған стратегиялық және операциялық мақсаттарға қол жеткізе алады, сондай-ақ Компания қабылдауға дайын сыни тәуекелдер/тәуекел факторлары деңгейінің жоғарғы шегін айқындайды.

Компанияның тәуекел-аппетиті туралы мәлімдемесінен жеке-жеке үзінділер

Қаржы қызметі	Операциялық қызмет	Инвестициялық қызмет
• Борыштық аспаптарда орнатылған ковенанттарды сақтау. • Компанияның кредиттік рейтингтерінің нашарлауына жол бермеу. • Өтімді ақша қаражатының жеткілікті көлемін және оң шоғырландырылған еркін ақша ағынын қолдау. • ЕТҰ-дан Компанияның пайдасына жоспарланған дивидендтік ағынның төмендеуіне жол бермеу. • Салықтық тәуекелдерді барынша азайту және бухгалтерлік және салық есебінде және қаржы есептілігінде шаруашылық операциялардың дұрыс көрсетілмеуіне жол бермеу.	• Беделге, сондай-ақ өндірістік қауіпсіздікке, еңбекті және қоршаған ортаны қорғауға байланысты жағымсыз оқиғаларға жол берілмейді. • Қатысу өңірлерінде әлеуметтік тұрақтылықты қамтамасыз ету. • Санкциялық заңдарды бұзуға әкеп соғатын транзакцияларға тыйым салу. • Ақпараттық қауіпсіздік тәуекелдеріне/кибер тәуекелдерге қатысты Компания сервистердің қолжетімділігін қамтамасыз етеді, ақпараттық ресурстардың, бағдарламалық жасақтаманың, жабдықтың тұтастығын бұзуға және құпия ақпаратты рұқсатсыз ашуға жол бермейді. • Сыбайлас жемқорлықтың, алаяқтықтың және іскерлік этиканың бұзылуының кез келген көріністеріне жол берілмейді. • Қоршаған ортаның ластануына байланысты шығындар мен залалдарға қатысты нөлдік төзімділік қағидатын ұстану. • Көміртек ізін азайту бойынша мақсатты көрсеткіштерге қол жеткізуді қамтамасыз ету.	• «Самұрық-Қазына» АҚ инвестициялық саясатының талаптарын сақтау. • Инвестициялық жобаларды қаржыландыруды негізінен жеке қаражат есебінен жүзеге асыру, қарыз қаражатын тарту кезінде Компаниялар тобының қаржы орнықтылығының нашарлауына жол бермеу. • Стратегиялық әріптестермен бірлесіп, негізінен кэрри-қаржыландыру шарттарында жер қойнауын пайдалану жөніндегі жобаларды іске асыру. • Жаңа инвестициялық жобаларды қарау олардың меншік иесі үшін пайдалылық индексі көрсеткішінің талап етілетін деңгейіне сәйкестігін ескере отырып, сондай-ақ өнімнің көміртек ізі мен көміртек сыйымдылығының төмендеуіне тигізетін әсерін ескере отырып қамтамасыз етілсін

4. Тәуекелдерді басқару жүйесін дамыту

КТБЖ дамыту және жетілдіру жөніндегі іс-шаралар

Компания КТБЖ-ны үнемі жетілдіреді және тәуекелдерді басқарудың нормативтік-әдістемелік базасын үнемі жетілдіріп отырады. КБТЖ-ны үздіксіз дамыту мен жетілдіруге өз бейілділігін растай отырып, Компания 2021 жылы бірқатар шаралар мен іс-шараларды іске асырды:

- Компания КТБЖ-ны үнемі жетілдіреді және тәуекелдерді басқарудың нормативтік-әдістемелік базасын үнемі жетілдіріп отырады. КБТЖ-ны үздіксіз дамыту мен жетілдіруге өз бейілділігін растай отырып, Компания 2021 жылы бірқатар шаралар мен іс-шараларды іске асырды:
- корпоративтік басқарудың тәуелсіз диагностикасы шеңберінде "Тәуекелдерді басқару, бақылау және аудит" компоненті бойынша «ВВВ» рейтингі алынды (анықтама «ВВ» – 2018 жылы);
- Компанияның Директорлар кеңесімен нақты сұратымдар бойынша (кибер тәуекелдер, климаттық тәуекелдер, трансшекаралық көміртекті реттеу тәуекелдері және өзге де мәселелер) өзара іс-қимыл қамтамасыз етілді;
- ҚМГ-ның кредиттік тәуекелдерін басқару әдістемесі әзірленді және оны Компанияның Директорлар кеңесі бекітті;
- апта сайынғы есептілік форматы енгізілді және Қорды ақпараттандыру мақсатында Компанияның негізгі оқиғалары мен тәуекелдері бойынша деректерді ұсыну қамтамасыз етілді;
- жобалар тиімділігінің негізгі көрсеткіштерін имитациялық модельдеу (стресс-тестілеу) негізінде инвестициялық жобалардың тәуекелдерін бағалау нәтижелерін интерпретациялау кеңейтілді;
- ЕТҰ қызметкерлерінің сұрауы бойынша Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау қызметінің қызметкерлері онлайн-форматта "Тәуекелдерді басқару жүйесін енгізу" атты оқыту семинары өтті;
- 020-2021 жылдар аралығында Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау қызметінің тәуекел-менеджерлерінің кәсіби біліктілігін тұрақты арттыру қамтамасыз етіледі, халықаралық сертификаттар алынды, атап айтқанда: PRMIA-дан PRM, CFA және PMP, сондай-ақ ISO бойынша 31000:2018.

Тәуекелдерді басқару жүйесін дамыту жөніндегі жоспарлар

- КТБЖ дамыту (КТБЖ саясатын және тәуекелдерді басқару процесін ұйымдастырудың үлгілік қағидаларын өзектендіру, нормативтік-әдіснамалық құжаттарды өзектендіру).
- Корпоративтік басқару диагностикасының нәтижелері бойынша ҚТБЖ, ІБЖ және ҚҰБЖ бөлігінде корпоративтік басқаруды жетілдіру жөніндегі іс-шаралар жоспарын іске асыру.
- ЕТҰ-да тәуекелдерді басқарудың автоматтандырылған жүйесінің жаңартылған нұсқасын іске қосу

5. КТБЖ қатысушылары

КТБЖ-ның ұйымдық құрылымы:

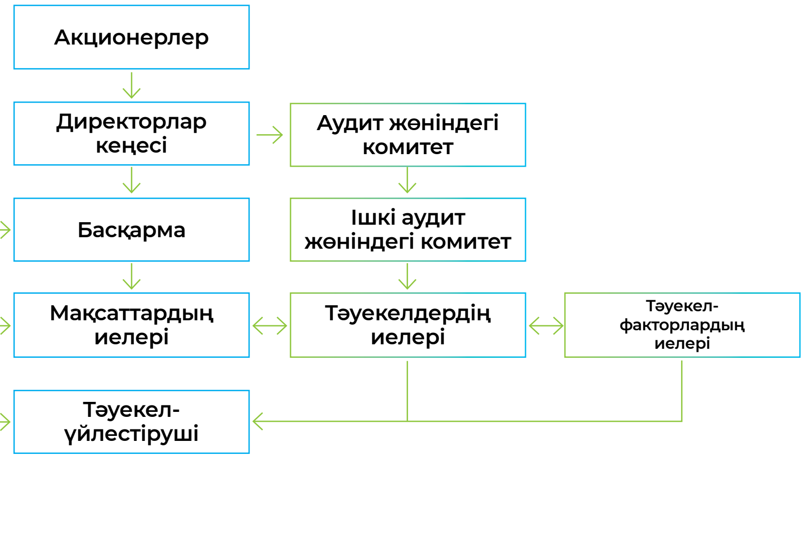

және енгізу: ҚМГ тәуекел-үйлестірушілері мен ЕТҰ тәуекел-менеджерлері үшін осы жүйенің жаңартылған нұсқасын пайдалану бойынша оқыту жүргізу және техникалық сүйемелдеу.

- Тәуекел мәдениетін дамыту.
- Жобалық басқару, ақпараттық қауіпсіздік, тұрақты даму, комплаенс, стратегия және ҚТК шеңберінде тәуекелдерді басқару бөлігінде кросс-функционалдық өзара іс-қимыл.

КТБЖ қатысушыларының функциялары мен жауапкершілігі

Директорлар кеңесі (ДК)	• тиімді КБТЖ және ІБЖ болуына жауап береді; • стратегиялық, орта м және қысқа мерзімді мақсаттарды, тәуекел-аппетитті, төзімділік деңгейлерін, тәуекелдер тіркелімдерін, түйінді тәуекел көрсеткіштерін және тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар картасын бекітеді. Тәуекелдер бойынша тоқсан сайынғы есептерді, тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділік көрсеткіштерін, қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету жоспарларын ұсынады.
Басқарма	• КТБЖ ұйымдастыру және тиімді жұмыс істеуіне, Қор мен ДК-ге тәуекелдер бойынша тоқсан сайынғы есептерді уақытылы ұсынуға жауапты болады; • КТБЖ саясатын іске асыруды және Компания мен ЕТҰ тәуекелдерін басқару саласындағы ішкі құжаттарды жетілдіруді қамтамасыз етеді; • тәуекелдер иелерінің, тәуекел-факторлар иелерінің тіркелімдерін және ҚМГ тәуекел-үйлестірушілерін бекітеді; • тәуекелдер бойынша тоқсан сайынғы есептерді қарайды және тиісті шараларды қабылдайды.
Тәуекелдер жөніндегі комитет	• тәуекел-аппетит, тәуекелдер тіркелімі, тәуекелдер картасы, тәуекелдерді басқару бойынша іс-шаралар жоспары, тәуекелдерге төзімділіктің түйінді тәуекел көрсеткіштері деңгейлері, ДК-нің бекітуіне шығару үшін тәуекелдер бойынша тоқсан сайынғы есептерді келіседі; • Компания тәуекелдерін және оларды басқару шараларының тиімділігін, тәуекелдерді басқару жөніндегі әдіснамалық құжаттарды, саясаттарды, рәсімдерді және тәуекелдерді басқару құрылымын дамыту жөніндегі ұсыныстарды, тәуекелдерді басқарудың жаңа тәсілдерін, КТБЖ жетілдіру жөніндегі жұмыс жоспарларын қарастырады.
Ішкі аудит қызметі	• тәуекелдерді басқару процесінің тиімділігін бағалауды жүзеге асырады, КТБЖ-дағы елеулі кемшіліктер туралы ДК-ны хабардар етеді, тәуекелдерді басқару процесін жетілдіру бойынша ұсынымдар әзірлейді; • тәуекел/тәуекел-факторға алдын ала әсер ету іс-шараларының (бақылау рәсімдерінің) тиімділігіне бағалау жүргізеді және анықталған кемшіліктерді жою жөнінде ұсынымдар дайындайды; • аудиторлық тексеру процесінде сәйкестендірілген, тіркелімге енгізілмеген жаңа тәуекел-факторлар туралы жауапты бөлімшеге хабарлайды.
Жауапты бөлімше	• КТБЖ-нің жұмыс істеуін, КТБЖ бойынша әдіснамалық құжаттарды әзірлеуді және өзектендіруді қамтамасыз етеді; • КТБЖ-нің жұмыс істеу мәселелері бойынша құрылымдық бөлімшелерге консультациялық қолдау көрсетеді, оқыту іс-шараларын жүргізеді; • мәнмәтінді (ішкі және сыртқы жағдайларды) талдайды, Компанияның тәуекелдеріне айтарлықтай әсер ете алатын ішкі/сыртқы факторларды бақылайды; • тәуекелдер тіркелімдерін қарайды, оған келісімін береді, ҚМГ компаниялары тобы бойынша тәуекелдерді шоғырландыруды және ақпаратты талдауды жүзеге асырады, тәуекелдер тіркелімін, тәуекелдер картасын, Компанияның тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарын уақытылы дайындауға, сондай-ақ Басқарма мен ДК үшін Компанияның тәуекелдері бойынша тоқсан сайынғы есептілікті дайындауға жауапты болады. • тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралардың орындалуын бақылауды, тәуекелдерге төзімділік деңгейлерінің сақталуына, түйінді тәуекел көрсеткіштеріне уақтылы мониторингті жүзеге асырады; • өз құзыретінің шеңберінде ІАҚ-пен, ҚМГ-ның құрылымдық бөлімшелерімен, сыртқы консультанттармен және басқа да мүдделі тараптармен тәуекелдерді басқару мәселелері бойынша өзара іс-қимыл жасайды; • ҚМГ тәуекелдер мен тәуекелдер факторларының иелерімен сұхбат жүргізу процесін ұйымдастыруды және Компанияның тәуекелдерін сәйкестендіру және бағалаудың сараптамалық әдістерін қолдану кезінде әдіснамалық қолдауды қамтамасыз етеді
Мақсат иелері	• белгіленген ҚТК-ға (мақсаттарға) қол жеткізуге әсер ететін сандық/сапалық түрде тәуекелдердің мәндерін және тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарын келісу үшін жауапты болады; • бекітілген тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарының уақытылы іске асырылуын бақылауды жүзеге асырады.
Тәуекел/тәуекел-факторларының иелері	• тәуекелдердің иесі жетекшілік ететін процестерді жүзеге асырумен байланысты тәуекелдерді лайықты түрде басқаруға және бақылауға, тәуекелдердің жай-күйі және тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралардың орындалуы туралы уақытылы және толық ақпарат беруге жауапты болады; • қызметтің үздіксіздігі жоспарларын әзірлейді және енгізеді; • тәуекел деңгейін төмендетуге бағытталған тәуекелдердің жекелеген түрлерін басқару тетіктерін әзірлеуді, тәуекелдердің/тәуекел-факторлардың (корпоративтік стандарттар, регламенттер, тәуекелдердің жекелеген түрлерін басқару жөніндегі саясаттар) иесі жетекшілік ететін процестерді жүзеге асырумен ұштасатын бақылау рәсімдерін қамтамасыз етеді.
ЕТҰ	• КТБЖ әдіснамалық құжаттарына сәйкес тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау процесін уақытылы ұйымдастыруды қамтамасыз етеді; • ЕТҰ процестерін жүзеге асырумен байланысты тәуекелдерді лайықты түрде басқаруға және бақылауға, тәуекелдер бойынша есептілікті уақытылы ұсынуға, сондай-ақ өндірістік/өндірістік емес тәуекелдердің жай-күйі және оларды басқару жөніндегі іс-шаралардың орындалуы туралы толық ақпаратты, іске асырылған тәуекелдік оқиғалар бойынша есептілікті ұсынуға жауапты болады; • ЕТҰ қызметінің үздіксіздік жоспарларын әзірлейді және енгізеді.
ҚМГ/ЕТҰ әрбір қызметкері	• лауазымдық нұсқаулықтарға сәйкес тәуекелдерді басқару саласындағы лауазымдық міндеттердің орындалуына жауапты болады; • ҚМГ/ЕТҰ-ның жауапты бөлімшесін, өзінің тікелей басшысын әлеуетті шығындарға әкеп соққан немесе әкеп соға алатын кез келген жасалған немесе ықтимал қателер, кемшіліктер туралы, әлеуетті және іске асырылған тәуекелдік оқиғалар туралы КТБЖ ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде уақытылы хабардар етеді; • бекітілген оқыту бағдарламасына сәйкес тәуекелдерді басқару саласында оқудан өтеді.

6. Ішкі бақылау жүйесі

Ішкі бақылау жүйесі (ІБЖ) КТБЖ-ның ажырамас бөлігі болып табылады. ІБЖ COSO моделін қолданады және өзара байланысты бес компоненттен тұрады: бақылау ортасы, тәуекелдерді бағалау, бақылау рәсімдері, ақпарат және коммуникациялар, мониторинг. ІБЖ ҚМГ-ның төменде көрсетілген үш негізгі саладағы мақсаттарына қол жеткізуде ақылға қонымды сенімділікті қамтамасыз етуге бағытталған:

- операциялық қызметтің тиімділігін арттыру;
- толық және сенімді қаржы есептілігін дайындау;
- Қазақстан Республикасы заңнамасының және ҚМГ ішкі құжаттарының талаптарын сақтау.

ІБЖ бизнес-процестерді талдауға, ҚМГ қызметіне тән процестік деңгейдегі тәуекелдерді уақытылы анықтауға және талдауға, сондай-ақ осы тәуекелдерді басқару бойынша бақылау рәсімдерін айқындауға және талдауға бағытталған.

ІБЖ ҚМГ-ның негізгі және қосалқы бизнес-процестеріне игтеграцияланады және қабылданған немесе қабылдануы тиіс түзету іс-шараларының егжей-тегжейімен бірге бақылаудың кез келген елеулі кемшіліктері мен әлсіз орындары туралы тиісті басқару деңгейінің басшылығын дереу хабардар етуге арналған рәсімдерді қамтиды.

ІБЖ Ішкі бақылау жүйесінің саясатына сәйкес ұйымдастырылған, онда ІБЖ-нің мақсаттары, жұмыс істеу қағидаттары мен компоненттері және өкілеттіктері мен жауапкершілігі, жұмыс істеу тәртібі, ішкі бақылау құрылымы, нәтижелілік өлшемдері мен жазбалар нысандары айқындалған ішкі бақылау жүйесінің регламенті белгіленген.

Жыл сайынғы негізде ҚМГ-да бизнес-процестердің сындылығы, сыртқы және ішкі аудиторлардың ұсынымдары негізінде ІБЖ бойынша жұмыстардың күнтізбелік жоспар-кестесі бекітіледіОнда бизнес-процестерді нысандандыру/өзектендіру және бақылау рәсімдерінің дизайнын тестілеу (талдау) мерзімдері көрсетіледі. Нысандандыру бизнес-процестер бойынша тәуекелдер мен бақылаудың қолданыстағы блок-схемалары мен матрицаларын әзірлеуден және өзектендіруден тұрады. Бақылау рәсімдерінің дизайнын тестілеу (талдау) негізінде оларды жетілдіру жөнінде ұсынымдар әзірленеді. Ұқсас жұмысты ЕТҰ жүргізеді. ІБЖ бойынша жұмыстардың нәтижелері мерзімді негізде бизнес-процестердің иелеріне, ІАҚ, сыртқы аудиторға, Басқармаға, Директорлар кеңесіне жеткізіледі.

Жыл сайын ҚМГ және ЕТҰ қызметкерлері үшін ІБЖ бөлігінде кездесулер мен оқу бағдарламалары ұйымдастырылады, қатысушылар тренингтерден өтеді, тәжірибемен бөліседі, проблемалар мен оларды шешу жолдарын талқылайды.

2021 жылы ҚМГ-дегі Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау қызметі ішкі бақылауды одан әрі енгізуге және жетілдіруге бағытталған жұмыстар жүргізуді жалғастырды. 17 бизнес-процесс бойынша ішкі бақылауды нысандандыру бойынша бизнес-процестердің иелерімен бірлесіп жұмыс жүргізілді. Жақсарту салалары анықталды, бақылау рәсімдерін жақсарту бойынша ұсыныстар дайындалды. ЕТҰ-да ІБЖ және ҚҮБЖ жетілу деңгейін өзін-өзі бағалау бойынша сауалнама жүргізілді.

2022 және одан кейінгі жылдары тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау қызметі ІБЖ жетілдіруді жалғастырады. Бақылау рәсімдерінің дизайнын нысандандыру мен тестілеуді (талдауды) жалғастыру, бақылау рәсімдері бойынша ұсынымдар беру, корпоративтік деңгейдегі тәуекелдер мен бақылау матрицасын өзектендіру, ҚМГ мен оның ЕТҰ-ның жетілу деңгейіне бағалау жүргізу, оқыту жүргізу және тәуекел-мәдениетін жақсарту жоспарлануда.

7. Қызметтің үздіксіздігін басқару жүйесі

Қызметтің үздіксіздігін басқару жүйесі (ҚҮБЖ) ықтимал қатерлерді/тәуекелдерді сәйкестендіруге және олардың ҚМГ мен оның еншілес және тәуелді ұйымдарының қызметіне тигізетін әсерін бағалауға бағытталған процестер мен рәсімдердің жиынтығы болып табылады, ол Компанияның қызметін қалпына келтіруге және мүдделі тараптардың мүдделерін, Компанияның іскерлік беделін, брендін және құндылығын қосатын қызметті қорғауды қамтамасыз етуге қабілетті тиімді жауап беру шараларын іске асыру арқылы Компанияның инциденттерге төзімділігін арттыру үшін негіз жасайды.

Компания ҚҮБЖ-нің болу маңыздылығын түсінеді және қызметтің үзілуіне әкеп соғатын қауіптер мен тәуекелдер мәнмәтінінде қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ететін шаралар мен құралдарды дамыту, жетілдіру үшін қажетті жағдайлар мен ресурстарды айқындай отырып, қызметтің үздіксіздігін басқарады.

ҚҮБЖ ҚМГ қызметінің үздіксіздігін басқару жүйесінің саясатына және Қызметтің үздіксіздігін басқару процесін ұйымдастыру қағидаларына сәйкес ұйымдастырылған. Қызметтің үздіксіздігін басқару жүйесінің саясаты қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету саласындағы халықаралық стандарттың ұсынымдарын ескере отырып, ҚҮБЖ-ның қолданылу саласын, мақсаттарын, негізгі қағидаттары мен жұмыс істеу моделін айқындайды. Қызметтің үздіксіздігін басқару процесін ұйымдастыру қағидалары ҚҮБЖ-нің қолдану саласын айқындау тәртібін, бизнеске тигізетін әсеріне талдау жүргізу тәртібін, Қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету жоспарын әзірлеу және бекіту тәртібін, оны тестілеуді жүргізу тәртібін, ҚҮБЖ мониторингі мен жетілдіруді, қызметкерлерді оқыту және олардың хабардарлығын арттыруды белгілейді.

2020 жылы ҚМГ Директорлар кеңесі сыни бизнес - процестер үшін ҚМГ қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз етудің кешенді жоспарын бекітті, онда ҚМГ-ның қызметтің аса маңызды түрлерін белгіленген қолайлы деңгейде орындауын жалғастыру мүмкіндігін қамтамасыз етуге бағытталған іс-шаралар көрсетілді.

2021 жылы Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау қызметі ҚМГ-ның еншілес ұйымдарында сыни бизнес-процестерді айқындау бойынша жұмыс жүргізді, ҚМГ қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз етудің кешенді жоспарын тестілеуден өткізді және жақсарту үшін салаларды анықтады.

2022 және одан кейінгі жылдары тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау қызметі ҚУБЖ жетілдіруді жалғастырады. Күрделі бизнес-процестерді өзектендіру, қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз етудің кешенді жоспарын пысықтау және жақсарту бойынша жұмыс жүргізілетін болады, ұқсас жұмыс еншілес ұйымдарда жүргізілетін болады.

8. Корпоративтік сақтандыру

ҚМГ компанияларының тобындағы сақтандыру - тәуекелдерді бақылау мен қаржыны басқаруды қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Сақтандыру ҚМГ мен акционерлердің мүліктік мүдделерін өндірістік қызметте, оның ішінде сыртқы факторлардың салдарынан туындайтын күтпеген шығындардан қорғайды.

Сақтандырып қорғауды ұйымдастырудың бірыңғай корпоративтік стандартын сақтау мақсатында, сақтандыру функциясы орталықтандырылған. Бұл үздіксіз сақтандыру өтелімін басқарудағы кешенді тәсілдемеге кепілдік береді. Сондай-ақ барлық ҚМГ компаниялар тобы бойынша тәуелсіз тәуекел-инженерлер жүргізетін тәуекел-сюрвейтер шеңберінде алмастыру/қалпына келтіру құнын (RCN) тәуелсіз бағалауды және тәуекелдерді бағалауды жүргізу бойынша жұмыс үйлестіріледі.

ҚМГ-ның корпоративтік сақтандыру бағдарламасы сақтандырудың мынадай негізгі түрлерін қамтиды:

- Компанияның негізгі өндірістік активтерін сақтандыру;
- үшінші тұлғалар алдындағы жауапкершілікті сақтандыру;
- энергетикалық тәуекелдерді сақтандыру.

Қайта сақтандыруға S&P шкілі бойынша кем дегенде "А–" кредиттік рейтингісі бар қайта сақтандыру компаниялары қабылданады. Мұнай-газ саласының озық тәжірибелері пайдаланылады, бұл Компания үшін сақтандырудың және сақтандырылатын тәуекелдердің басқарудың ең жоғары шарттарына жетуге ынталандырады.

9. Негізгі тәуекелдер: өткен жылғы кестені жаңарту

ҚМГ өз қызметін үнемі өзгеріп тұратын ортада жүргізеді. Кейбір қауіптер уақыт өте келе дамуы мүмкін және әлеуетті әсер ету мен ықтималдық ішкі және сыртқы факторларға жауап ретінде өзгеруі мүмкін. ҚМГ стратегияны іске асыруға әсер ете алатын негізгі тәуекелдер мен белгісіздіктерді басқарады, қадағалайды және олар туралы хабарлайды.

Есепті кезеңде кейбір тәуекелдер іске асырылды, бірақ тәуекелдерді митигациялау бойынша қабылданған шаралардың арқасында олардың теріс әсері басқарылып, барынша азайтылды.

▼ Тәуекелдер төмендеуде ▲ Тәуекелдер өсуде ◆ Тәуекелдер өзгеріссіз

Компанияның негізгі тәуекелдері

Тренд (бір жылдағы)	Тәуекел мен ықтимал салдардың сипаттамасы	Тәуекелді азайту және тәуекелді басқару үшін қолданылатын шаралар
◆	**Өндіру көлемінің төмендеу тәуекелі** Негізгі операциялық тәуекел жетілген кен орындарында өндіру көлемінің төмендеуі болып табылады. Негізгі сыртқы тәуекел-факторлар: сыртқы электрмен жабдықтауды берудегі іркілістер, қатал ауа-райы жағдайлары; ОПЕК+ келісімінің аясында мұнай өндіруді қосымша қысқарту бойынша міндеттемелер. **Әсері:** 2021 жылы Компанияның өндірістік бағдарламасының орындалуына әсер еткен өндіру деңгейінің жоспарланбаған төмендеуі фактілері орын алды. Толығырақ ақпарат "Өндіру" бөлімінде берілген.	Қолданыстағы кен орындарында өндіру деңгейін сақтау мақсатында: • ұңғымалардың жөндеуаралық кезеңін ұлғайту жөніндегі іс-шаралар, ұңғымаларды жерасты және күрделі жөндеуді уақытылы орындау, сондай-ақ геологиялық-техникалық іс-шаралар; • ескірген жабдықтарды жаңғырту бағдарламаларын іске асыру; • жетілген кен орындарында өндіруді қолдау үшін жаңа технологияларды енгізу; • өндірістік қызметтің тиімділігін арттыру (суландыруды басқару, жерүсті инфрақұрылымы бойынша шектеулерді алып тастау, мұнай алу коэффициентін ұлғайту, өндіруші активтердегі жете барлау объектілерін пайдалануға беру); • автоматтандыруды енгізу. Энергиямен жабдықтаушы және энергия беруші ұйымдардың жүйелерін жаңғырту және жаңарту жөніндегі жобалардың іске асырылуын бақылау күшейтілуде. Энергияға тәуелділікті төмендету және өндірілетін КСШ өзіндік құнын төмендету шеңберінде кен орындарында меншікті энергия өндіруші станцияларды іске қосу жөніндегі жобалар іске асырылуда. Өндіруші активтерді әртараптандыру бойынша жұмыстар жүргізілуде. Мұнай өндіру көлемі ОПЕК+ келісімінің шарттарына байланысты болатынын ескере отырып, Компания өз тарапынан ОПЕК+ елдерінің мұнай өндіруді ұжымдық қысқарту мәселелері бойынша ҚР уәкілетті органдарымен қажетті өзара іс-қимылды жалғастырады.

Тренд (бір жылдағы)	Тәуекел мен ықтимал салдардың сипаттамасы	Тәуекелді азайту және тәуекелді басқару үшін қолданылатын шаралар
▲	**Өндірістік жарақаттану қаупі** Қызметкерлердің еңбекті қорғау саласында белгіленген қағидалардың сақталмауы, өндірістік тәртіпті бұзуы қызметкерлердің өміріне қатер төндіру мен денсаулығына залал келтіру болып табылады **Әсері:** Қауіпсіздік техникасы мен еңбекті қорғау қағидаларын бұзу денсаулыққа зиян келтіруге, сондай-ақ өндірістің бұзылуына, қаржылық шығындарға және Компанияның іскерлік беделіне нұқсан келтіруі мүмкін. 2021 жыл ішінде 28 еңбек ету қабілетінен айырылған жазатайым оқиғалар және бір өліммен аяқталған жазатайым оқиға тіркелді.	Өндірісте жазатайым оқиғаларды болдырмау мақсатында Компания төмендегілерді қамтамасыз ететін ұйымдастырушылық-техникалық іс-шараларды жүргізеді: • жұмыстарды қауіпсіз жүргізу, өндірістік жарақаттану мен кәсіптік аурулардың алдын алу; • оқуды және білімді тексеруді уақытылы жүргізу; • еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы ішкі бақылау; • еңбекті механикаландырудың жаңа технологиялары мен құралдарын енгізу; • өндірістік объектілердің өнеркәсіптік қауіпсіздік деңгейін арттыру. "Қорғау" картасын пайдалану арқылы Near Miss салдарсыз оқиғалар бойынша есептілік бағдарламасы іске асырылуда. ЕТҰ-да Жұмыс қауіпсіздігі бойынша мінез-құлықты байқау бағдарламасын және Жүргізу қауіпсіздігі бойынша мінез-құлықтықты байқау бағдарламасын іске асыру бойынша жұмыс жалғасуда. Компанияда кодекстер, саясаттар, қағидалар мен корпоративтік стандарттар қолданылады: • Жерүсті құралдарын қауіпсіз пайдалану саясаты; • Қызметкерлердің "Алтын қағидалар"кодексі; • Сауықтырудың корпоративтік бағдарламасы; • ҚМГ компанияларының тобында еңбекті қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саласындағы мердігерлік ұйымдармен өзара іс-қимыл бойынша корпоративтік стандарттар; • ҚМГ компанияларының тобында еңбекті қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саласындағы құзыреттерді қамтамасыз ету бойынша корпоративтік стандарттар; • ҚМГ компанияларының тобындағы Денсаулық сақтау және еңбек гигиенасы бойынша корпоративтік стандарттар; • Қауіптілігі жоғары жұмыстарды жүргізу кезінде еңбекті қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саласындағы қауіптер мен тәуекелдерді анықтау қағидалары; • Өнеркәсіптік қауіпсіздік, еңбекті және қоршаған ортаны қорғау туралы хабардарлықты арттыру бағдарламасы. • Жерүсті көлік құралдарын қауіпсіз пайдалану регламенті.
◆	**Өндірістік объектілердегі авариялық жағдайлардың, техногендік апаттардың қаупі** Компанияның өндірістік қызметі ықтимал қауіпті болып табылады. Авариялық және штаттан тыс жағдайлар, өндірістік объектілердегі техногендік апаттар, сондай-ақ үшінші тұлғалардың заңсыз іс-әрекеттері нәтижесінде мүлікке, үшінші тұлғаларға және қоршаған ортаға зиян келтіру қаупі бар. **Әсері:** • 2021 жылдың бірінші жартыжылдығында "ҚазГӨЗ" ЖШС (Жаңаөзен қаласы) аумағында Т-101 әуе тоңазытқышы өртенді. Алдын ала шығын сомасы – 3,7 млн.$. Сақтандыру жағдайын реттеу барысында төлемнің алдын ала сомасы (металл сынықтарын сатудан түскен қаражат пен франшизаны шегергеннен кейін) - 1,7 млн АҚШ долларын құрайды. • 2021 жылдың екінші жартыжылдығында "Петромидия" мұнай өңдеу зауытында (KMGI) дизель отынын өңдеу қондырғысында өрттің шығуына себеп болған оқиға орын алды. Алдын ала шығын сомасы – 45 млн АҚШ доллары. Сақтандыру жағдайын реттеу барысында төлемнің алдын ала сомасы – 38 млн АҚШ доллары.	Өндірістік тәуекелдерді барынша азайту мақсатында Компания төмендегілерді жүзеге асырады: • нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес жабдықтарға техникалық қызмет көрсету мен жөндеуді уақытылы жүргізуді қамтамасыз ету; • қайта жаңартуды, жаңғыртуды уақытылы жүргізу; • диагностиканы уақытылы жүргізу және әлеуетті-қауіпті факторларды анықтау, сондай-ақ өндірістік объектілердің өнеркәсіптік қауіпсіздігіне сараптама жүргізу; • операциялық персоналдың техникалық деңгейі мен біліктілігін арттыру. Компания кезең-кезеңмен қорғаудың, күзетудің және физикалық қауіпсіздіктің қазіргі заманғы инженерлік-техникалық құралдарын енгізеді. Сақтандыру жағдайының басталу нәтижесінде мүлікті залалдан (кездейсоқ жойылу, жоғалу немесе бүліну тәуекелінен) ерікті түрде сақтандыру шарттары жыл сайын жасалады.

1 «Қорғау» картасын қолдану қауіпті жағдайды, қауіпті іс-әрекетті, қауіпті ахуалды, қауіпті факторды, сондай-ақ жақсы практика мен ұсыныстарды (бастамаларды) анықтауға және олар туралы ақпарат беруге бағытталған.

Тренд (бір жылдағы)	Тәуекел мен ықтимал салдардың сипаттамасы	Тәуекелді азайту және тәуекелді басқару үшін қолданылатын шаралар
	Экологияға және климаттың өзгеруіне теріс әсер ету тәуекелдері Компания қоршаған ортаға қолайсыз экологиялық әсер ету тәуекеліне және экологиялық заңнама талаптарын сақтамағаны үшін міндеттемелерді қатаңдату тәуекеліне, сондай-ақ климаттың өзгеруіне байланысты тәуекелдерге бейім. **Әсері:** Экологиялық тәуекелді іске асыру айыппұлдар, нормативтен тыс төлемдер, қоршаған ортаны қалпына келтіру шығындары, сондай-ақ заңды жауапкершілік және әлеуметтік-экологиялық шиеленісті арттыру түріндегі қаржылық шығындарға әкеп соғуы мүмкін. Толық ақпаратты «Тұрақты дамуды қамтамасыз ету» бөлімінен қараңыз.	Қоршаған ортаны қорғау саласында Компания үшін басым бағыттар: • атмосфералық ауаға шығарындыларды басқару және шикі газды жалындатып жағуды қысқарту; • су ресурстарын басқару; • Өндіріс қалдықтарын басқару; • жерді қалпына келтіру; • энергия тиімділігін арттыру болып табылады. Қоршаған ортаға қолайсыз экологиялық әсер ету қаупін азайту үшін Компания мыналарды жүзеге асырады: • экологиялық көрсеткіштерді жақсарту үшін жобаларды басқаруға және тәуекел-бағытталған тәсілге негізделген маңызды экологиялық аспектілерді алдын ала басқару; • IOGP халықаралық есептілігі шеңберінде өндіруші секторда ілеспе мұнай газын (ІМГ) жағудың қарқындылығын тоқсан сайын есептеу және талдау; • экологиялық мәселелер бойынша мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу; • ЕТҰ қалдықтарын кәдеге жарату және өңдеу мақсатында уәкілетті органмен қол қойылған қоршаған ортаны қорғау саласындағы ынтымақтастық туралы меморандумды іске асыру; • корпоративтік экологиялық бағытты толыққанды дамыту, сондай-ақ Компанияның жасыл экономика қағидаттарын ұстануын қамтамасыз ету • корпоративтік құжаттарды әзірлеу және енгізу (жаңа Экологиялық кодекстің талаптарын ескере отырып, Компанияның жаңа редакциядағы экологиялық саясаты бекітілді). Компания уәкілетті органдармен жаңа Экологиялық кодекске (2021 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енген) заңға тәуелді актілерді әзірлеу, ОҚТ (озық қолжетімді техникалар) салалық анықтамалықтарын әзірлеу жөніндегі жұмыс топтарына белсенді қатысады, сондай-ақ ОҚТ мен АМЖ (автоматтандырылған мониторинг жүйелерін) енгізу жөніндегі іс-шаралар кешенін іске асырады. 2021 жылғы қыркүйекте ҚМГ ЕҚОҚ бас директорлар форумы шеңберінде Компанияның Директорлар кеңесі мен Басқарманың мүшелері үшін ҚР жаңа Экологиялық кодексінің талаптарын ашу бойынша оқу сессиясы өткізілді. Климаттың өзгеруіне байланысты тәуекелді барынша азайту аясында: • 2020 жылғы ҚМГ компаниялары тобы бойынша көміртек пен су ізінің есептері жүргізілді және CDP алаңында орналастырылды; • 2022-2025 жылдарға арналған көміртек квоталарының жаңа Ұлттық жоспарының жобасын талқылау жұмыстары жалғасып жатыр
	Геологиялық тәуекел Жаңа барлау жобаларын іске асыру әрқашан геологиялық құрылымның белгісіздігімен негізделген геологиялық тәуекелдермен байланысты (көмірсутектер шоғырларының табылмауы, алынатын мұнай (газ) қорларының расталмауы немесе төмен бағалануы) **Әсері:** Компания қызметінде жаңа жобаларды іске асыру және іздестіру бұрғылау кезінде коммерциялық жоспарда өнімді мұнай мен газ қорлары табылмау қаупі бар және (немесе) табылған қорлар бастапқы жоспарланған деңгейден төмен болады. КСШ қорларын бағалау белгісіздіктер мен жорамалдардың елеулі санымен байланысты, олардың өзгеруі КСШ қорларын қайта есептеу қажеттілігін туындатуы мүмкін. Осыған байланысты, Компания тиісті шығыстарды есептен шығаруға мәжбүр болуы мүмкін, бұл Компанияның қаржылық нәтижелеріне теріс әсер етуі мүмкін.	Компания мыналарды жүзеге асырады: • жұмыстар ауданы және жақын маңдағы ұқсас кен орындары бойынша деректер қорын, геологиялық-геофизикалық деректерді жинау, талдау, қорыту және толықтыру; • көмірсутектерді іздеу мен барлаудың геофизикалық әдістерін жоспарлаудың, деректерді зерттеудің, өңдеу мен интерпретациялаудың тиімді әдістерін қолдану; • жоғары шешімді 2D- және 3D-сейсмикалық-барлауды жүргізу; • халықаралық компаниялармен бірлескен өңірлік зерттеулер (Equionor, ЛУКОЙЛ, British Petroleum), озық технологияларды қолдана отырып және шетелдік компаниялардың (Eni) тәжірибесін тарта отырып, өңдеу жөніндегі пилоттық жобалар; • сапалы талдау және геохимиялық және литологиялық талдаудың заманауи әдістемелерін қолдану негізінде аймақ пен кен орындарының седиментациялық, геологиялық және бассейндік модельдерін құру; • жаңа кен орындарын бірлесіп барлау және игеру үшін, оның ішінде геологиялық тәуекелдердің қаржылық әсерін төмендету үшін кэрри-қаржыландыру шарттарында стратегиялық әріптестерді тарту. • мамандардың кәсіби деңгейін арттыру (оқыту, шетелдік компаниялармен тәжірибе алмасу).

Тренд (бір жылдағы)	Тәуекел мен ықтимал салдардың сипаттамасы	Тәуекелді азайту және тәуекелді басқару үшін қолданылатын шаралар
	Қызметін жүргізетін өңірлеріндегі әлеуметтік жағдай Компанияда жұмыскерлердің заңсыз ереуілдерге шығу тәуекелі бар. **Әсері:** Компанияның беделіне теріс әсер ету, өндірістік қызметтің бұзылуына және операциялық шығындардың артуына, сондай-ақ күрделі шығындар мен жобалар кестесіне кері әсер ету. Шикізат тауарларына бағаның өсуі, ел ішіндегі инфляцияның анағұрлым жоғары деңгейі немесе теңгенің одан әрі әлсіреуі еңбекақы мөлшерінің өзгеруіне қатысты келіссөздерге әсер етуі мүмкін. 2021 жылы Компанияның операциялық қызметіне тікелей және/немесе жанама кері әсері бар рұқсат етілмеген ереуілдер тіркелді.	Әлеуметтік тәуекелдерді төмендету үшін Компанияда төмендегі іс-шаралар жүзеге асырылады: • басшылықтың тікелей еңбек ұжымдары және кәсіподақтар өкілдерімен есептік кездесулерін қоса алғанда, еңбек ұжымдарында түсіндіру жұмыстары жүргізіледі; • ЕТҰ-ның ҚМГ объектілерінде жұмысын жүргізетін мердігер ұйымдармен өзара іс-қимыл регламенті енгізілді (мердігерлік ұйымдардың қызметкерлері үшін еңбек қатынастары саласында белгіленген кепілдіктерді сақтау мақсатында); • ішкі коммуникациялардың бірыңғай жүйесі іске асырылды және қолдау тапты, Компанияның барлық кәсіпорындарында басшылықтың ұжымдармен әлеуметтік, тұрмыстық, өндірістік мәселелерді талқылау және шешімдердің нұсқаларын бірлесіп әзірлеу үшін міндетті кездесулері өткізіледі; • ЕТҰ-да кәсіподақ көшбасшыларын модульдік оқыту бойынша «Кәсіподақ белсенділерінің корпоративтік мектебі» жобасы іске қосылды; • жас қызметкерлердің белсенді өмірлік ұстанымын қалыптастыруды, жастарды кәсіпорындардың әлеуметтік және өндірістік өміріне тартуды көздейтін бірыңғай жастар саясатының жүйесі құрылады; • 24/7 режимінде «Нысана» жедел желісі жұмыс істейді, барлық әлеуметтік-еңбек бұзушылықтары бойынша тегін қоңырау қабылданады. • өңірлерде жүйелі түрде сауалнамалар, талдау және қанағаттанушылық мониторингі жүргізіледі. Әлеуметтік тұрақтылық рейтингін зерттеу нәтижелері бойынша алаңдатарлық аймақтарды барынша азайту және әлеуметтік тұрақтылық деңгейін арттыру бойынша іс-шаралар жоспарлары әзірленуде. 2021 жылғы 4-тоқсанда ҚМГ компаниялары тобы бойынша қызметкерлердің жалақысын инфляция дәлізінен жоғары қайта қарау туралы шешім қабылданды.
	Климаттық тәуекелдер және төмен көміртекті дамыту Компания өз қызметінде климаттың өзгеруіне байланысты тәуекелдерге тап болады, олар мыналарды қамтиды; • сұраныс пен тұтынушылық артықшылықтардың өзгеруіне байланысты нарық тәуекелдері; • жаһандық экономиканың төменкөміртекті дамыту жолына көшуіне және парник газдарының ауаға шығуын реттеуді күшейту бойынша Компания қатысатын елдерде қолданылатын шараларға байланысты саяси-құқықтық және реттеушілік тәуекелдер; • мүдделі тараптар жағынан Компанияның төменкөміртекті экономикаға көшуіне қатысуы немесе мұндай қатысудан бас тартуы мәселелерін қабылдауына байланысты бедел тәуекелдері; • төменкөміртекті технологиялардың дамуы мен тиімділігінің артуына байланысты жаһандық экономиканың төменкөміртекті дамыту жолына көшуін жеделдетуге байланысты технологиялық тәуекелдер; • жабдықтың беріктігі мен адамдардың денсаулығына әсер ете алатын (табиғи апаттар мен мәңгі аяздың еру қаупін қоса алғанда) Компанияның өңірлердегі ауа-райы-климаттық жағдайлардың және табиғи ортаның басқа да сипаттамаларының өзгеруіне байланысты физикалық тәуекелдері. **Әсері:** Осы тәуекелдер шығындардың өсуі, кірістіліктің төмендеуі және одан әрі даму мүмкіндіктерінің шектелуі түрінде отынның қазбалы түрлерін ірі өндіруші және парниктік газдар эмитенті ретіндегі Компанияның қызметіне теріс әсер етуі мүмкін. Жекелеген контрагент-елдерде жаңартылатын көздерден энергия өндіру көлемдерінің өсуін күтуге болады, бұл Компания жеткізетін өнімді тұтынудың төмендеуіне әкеп соғуы мүмкін.	Компания көміртек ізін төмендетудің ағымдағы мүмкіндіктерін (энергия тиімділігін арттыру және ресурс үнемдеу), сондай-ақ декарбонизация үшін қызметтің қосымша бағыттарын (ЖЭК, CO2 ұстау, пайдалану және сақтау, орман көміртек жобалары, сутегі өндірісі) қамтитын 2022-2031 жылдарға арналған Төменкөміртекті дамыту бағдарламасын әзірледі. Төменкөміртекті дамыту бөлімшесі және Сутегі энергетикасы жөніндегі құзыреттер орталығы құрылды. Халықаралық компаниялармен (Eni, Total, Air Liquide) бірлескен декарбонизация жобаларын іске асыру бойынша бірқатар меморандум жасалды: • гибридті электр станциясының құрылысы; • жинақтау жүйесі бар жел станциясының құрылысы; • сутегі ұтқырлығы саласындағы жобалар; • «Ембімұнайгаз» ГКДК-да CCUS (көміртек қостотығы шығарындыларын ұстау, сақтау және кәдеге жарату технологиясы) пилоттық жобасы үшін жобалық құжаттаманы әзірлеу бойынша сараптамалық қолдау көрсетілді, CCUS бойынша оқыту семинарлары (Shell) өткізілді.

Тренд (бір жылдағы)	Тәуекел мен ықтимал салдардың сипаттамасы	Тәуекелді азайту және тәуекелді басқару үшін қолданылатын шаралар
	Өтімділік және қаржы тұрақтылығының тәуекелдері Өтімділікпен, қаржы орнықтылығымен және кредиттік рейтингтердің төмендеуімен байланысты тәуекелдер Компания үшін түйінді тәуекелдер болып табылады **Әсері:** Ағымдағы қарыздар мен еурооблигацияларды дереу өтеу қажеттілігі. Компанияның ағымдағы және инвестициялық қызметін қаржыландыру үшін жеткілікті көлемде қаражат тарта алмау. 2021 жылы Компания өтімділіктің тиісті деңгейін сақтап, қаржы орнықтылығының жеткілікті деңгейін көрсетті.	Осы тәуекелдерді еңсеру үшін, борыштық жүктемені басқару және өтімділік тапшылығына жол бермеу жөніндегі іс-шаралармен қатар, Компания операциялық қызметтің тиімділігін арттыруға, күрделі шығындардың нақты басымдығына, қаржылық тәртіпті сақтауға, Компанияның активтері мен жобаларының портфельдерін ұтымды етуге, жобаларды портфельдік басқаруға көшуге шоғырланды. Компания тәуекелдің алдын алу бойынша мынадай шараларды іске асырады: • қарыз деңгейін бақылау, қаржы орнықтылығын қолдау үшін, оның өсуіне жол бермеу, қарызды өтеуге бос ақша қаражаттарын бағыттау; • қарыз капиталы мен ішкі қаржыландыру көздері арасындағы оңтайлы балансқа қол жеткізу; • шығыстарды қысқарту, бюджеттерді бақылау жөніндегі іс-шараларды іске асыру; • ЕТҰ-ның ағымдағы қарыздары мен қаржылай көмегін қайтаруды қамтамасыз ету; • капиталдың борыштық нарығына қолжетімділікті сақтау және қарыз алу құнының қымбаттауына жол бермеу үшін, Компанияның кредит төлеу қабілетінің нашарлауына жол бермеу; • мерзімінен бұрын өтеу есебінен борышты азайту.
	Комплаенс-тәуекелдер Сыбайлас жемқорлық сипатындағы, оның ішінде үшінші тұлғалар үшін жеке пайда мен мүліктік мүдделерді алуға бағытталған қасақана іс-әрекеттер. Сыбайлас жемқорлық іс-әрекеттерінің кез келген фактілері, қаржылық шығын мөлшеріне қарамастан, Компанияның қызметінде мүлдем қолайсыз болып табылады. **Әсері:** 2021 жылы аталған тәуекелдің іске асу фактілері анықталған жоқ.	Компания ішкі бақылау жүйесін енгізу және күшейту, үшінші тұлғалар және Компания қызметкерлері тарапынан заңсыз және жосықсыз іс-әрекеттердің алдын алудың бірыңғай саясатын белгілеу, қызметкерлер тарапынан құқыққа қарама-қайшы және жосықсыз іс-әрекеттер жасау фактілері бойынша ішкі тергеулер жүргізу тәртібін белгілеу бойынша дәйекті жұмыс жүргізеді. Компанияда жетекші әлемдік тәжірибелерді ескере отырып, мынадай саясаттар мен стандарттар, сондай-ақ міндеттемелер қабылданды: • ішкі және комплаенс-бақылау жүйелерін жетілдіру және күшейту; • сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторингті жүргізу; • сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне талдау жүргізу; • сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, қызметкерлер арасында ықтимал бұзушылықтар мен шаралар туралы алдын алу іс-шараларын және түсіндіру жұмыстарын жүргізу; • шешімдер қабылдау рәсімдерінің есептілігін және ашықтығын қамтамасыз ететін ұйымдық-құқықтық тетіктерді белгілеу; • іскерлік этика нормаларын қабылдау және сақтау; • сыбайлас жемқорлыққа қарсы тақырып бойынша семинарлар мен тренингтерді ұйымдастыру; • сыбайлас жемқорлық факторларын анықтауға арналған ішкі құжаттардың жобаларын сараптау; • мүдделер қақтығысын болдырмау; • * Аудит жөніндегі комитетке және Директорлар кеңесіне есеп бере отырып, жедел желіге келіп түскен өтініштерді өңдеу бойынша
	Мұнай бағасының жоғары құбылмалылығы Компания энергия көздері бағасының құбылмалылық тәуекеліне бейім. **Әсері:** Мұнай бағасының құбылмалылығы қызмет нәтижелерінің елеулі өзгеруіне әкеп соғуы мүмкін Компаниялар, кіріс және ақша ағындары. 2021 жылы мұнай бағаларының ауытқуы Компанияның кірісі мен ақша ағынына теріс әсер еткен жоқ. Толық ақпарат «Макроэкономика» және «Жаһандық трендтер» тарауларында берілген.	Мұнай бағаларының жоғары құбылмалылығы, Brent құнының жоспарлы көрсеткіштерден төмен түсуіне байланысты дағдарыс кезеңдері қайталанған жағдайда, Компания мыналарды қоса алғанда, бірақ олармен ғана шектелмей, қаржы орнықтылығын тұрақтандыру жөнінде шаралар қабылдайтын болады: • мемлекетпен жетілген кен орындары бойынша салық ауыртпалығын одан әрі оңтайландыру туралы келіссөздер жүргізу; • дағдарысқа қарсы шараларды уақытылы енгізу және іске асыру; • Компанияның даму жоспарын түзету, шығындарды оңтайландыру; • күрделі шығындар мен инвестициялық жобаларға басымдық беру және қосымша оңтайландыру; • қосымша теріс әсер ете алатын тәуекелдерді нивелирлеу бойынша арнайы нүктелік шараларды әзірлеу (мысалы: кредиторлардан waiver алу; көлемдерді анағұрлым қолайлы нарықтарға қайта бағдарлау). Компания тұрақты негізде бағалар динамикасына, мұнай мен мұнай өнімдеріне сұранысқа мониторинг пен талдауды жүзеге асырады, сондай-ақ мұнай бағаларының айтарлықтай төмендеуінен қорғау үшін қаржы құралдарын сатып алу (мысалы, талдау жүргізу және хеджирлеу пайдасы) мүмкіндігін жоққа шығармайды. Компания уәкілетті органдармен ОПЕК+ келісімі, ішкі нарықты тұрақтандыру және мұнай өнімдерінің экспортын ынталандыру жөніндегі шараларды іске асыру мәселелері бойынша өзара іс-қимыл жасайды, сондай-ақ өз міндеттемелерін орындау үшін ішкі резервтерге ие.

Тренд (бір жылдағы)	Тәуекел мен ықтимал салдардың сипаттамасы	Тәуекелді азайту және тәуекелді басқару үшін қолданылатын шаралар
	Елдік тәуекел және санкциялар қаупі Компания шет мемлекеттерде операцияларды жүзеге асырады. Реципиент елдің экономикалық және саяси жағдайындағы кез келген елеулі теріс өзгерістер Компанияның қызметіне әсер етуі мүмкін. Секторлық санкцияларды қоса алғанда, кейбір елдерге қатысты санкциялар Компанияның қызметін қозғауы және перспективалық бірлескен жобаларға ықпал етуі мүмкін. **Әсері:** Ресейге қарсы одан әрғы халықаралық санкциялар Компанияның ағымдағы және перспективалық инвестициялық жобаларына, сондай-ақ Компанияның жұмыс істеп тұрған кәсіпорындары үшін белгілі бір тауарлар мен қызметтерді жеткізуге әсер етуі мүмкін. Ресейге қарсы санкциялардың қолданыстағы пакетіне сәйкес, Компания 2021 жылы ресейлік контрагенттермен өзара әрекеттесу нәтижесінде операциялық қызметтің уақытша тоқтатылуына немесе шектелуіне тап болған жоқ.	Компания реципиент-елді талдау (экономикалық, саяси, стратегиялық, әлеуметтік және өзге де жақтан) негізінде елдік лимиттерді белгілеу арқылы елдік тәуекелдер деңгейін шектейді. Компания экономикалық санкциялардың Компанияның қызметіне тигізетін әсерін және ықтимал ден қою шараларын талдады. Ресейлік ұйымдармен бірлескен жобалар/жүзеге асырылған транзакциялар қарастырылды, ықтимал операциялық және қаржылық тәуекелдер зерттелді. Компания теріс әсерлер мен салдарды барынша азайту үшін Компанияның перспективалық жобаларына нақты әсер ете алатын санкциялардың ықтимал кеңеюін ескере отырып, қолданыстағы санкцияларға мониторинг жүргізеді. Тәуекелдерді төмендету мақсатында, Компания санкциялық режим күшейтілген жағдайда, жобалардан шығу немесе оларды дербес іске асыру тетіктерін көздейді.
	Кибер тәуекелдер Қашықтан жұмыс істеу, қашықтан қосылу жағдайларында және цифрландырудың Компанияның өндірістік және басқару процестеріне тигізетін әсерінің күшеюі жағдайында ҚМГ-да тұтастығын, қолжетімділігі мен құпиялылығын бұзу мақсатында оның ақпараттық-коммуникациялық жүйесінің жария етілу ықтималдығы артады. **Әсері:** 2021 жылы ақпараттық ресурстардың, компьютерлік желілердің ақпараттық активтерінің тұтастығын, құпиялылығын және қол жетімділігін бұзу анықталған жоқ. Кибершабуылдар тәуекелдерінен қорғау объектілері ретінде Компания өзіне тиесілі ақпаратты және оны өңдеу құралдарын ғана емес, сонымен қатар мемлекеттік органдар, акционерлер, іскери серіктестер және жеке деректер субъектілері ұсынған ақпаратты да қарастырады.	Компания төмендегі шараларды жүзеге асырады: • сыртқы және ішкі қатерлердің автоматтандырылған мониторингін, сондай-ақ ақпараттық-коммуникациялық жүйені қорғауға бағытталған ұйымдастырушылық-практикалық іс-шараларды бақылауды қамтамасыз ету үшін ақпараттық қауіпсіздіктің мамандандырылған аппараттық-бағдарламалық құралдарын енгізілу; • жүйенің сыртқы шабуылдарға осалдығын тестілеу, ақпараттық технологиялар инфрақұрылымының қауіпсіздігін талдауды, желілік компоненттердің аудиті, операциялық жүйелердің қауіпсіздігін уақытылы бақылауды, бұзушыларды анықтау мен бұғаттауды тұрақты негізде жүргізу; • кибершабуылдар жағдайында дағдарыстық жағдайдың әсерін төмендетуге және оның салдарын барынша азайтуға бағытталған шұғыл ден қою жоспарларын дайындау; • Компанияның ақпараттық қауіпсіздік менеджмент жүйесін қолданыстағы халықаралық стандарттарға сәйкес сақтап тұру; • Компанияның ақпараттық қауіпсіздік бөлімшелерінде ақпараттық қауіпсіздік менеджмент жүйесінежауаптыларды оқыту; • кибергигиена қағидаттарын сақтау; • күн сайын ақпараттық жүйелердің қолжетімділігіне және қажетті ақпараттық-есептеу ресурстарының жеткіліктілігіне мониторинг жүргізіледі; • ақпараттық қауіпсіздік инциденттеріне тергеу жүргізу.
	Беделдік тәуекелі Компания іскерлік беделге және инвесторлармен, контрагенттермен, серіктестермен және басқа да мүдделі тараптармен өзара қарым-қатынасқа әсер ететін бедел тәуекеліне ұшырайды. **Әсері:** 2021 жылы Компания іскерлік беделін жоғалту тәуекелінің іске асуына себеп болатын түрлі факторларға тап болды. Компанияның қаржылық нәтижелеріне теріс әсер анықталған жоқ. Бұл тәуекелді іске асыру ішкі және сыртқы факторларға, оның ішінде заңнама талаптарының сақталмауына, БАҚ-тағы жарияланымдарға, шарттық міндеттемелердің орындалмауына, дайын өнімнің қанағаттанарлықсыз сапасына, Компанияның қаржы орнықтылығы мен қаржылық жағдайы туралы теріс түсініктің қалыптасуына байланысты болуы мүмкін.	Компания қызметінің әртүрлі аспектілерін жариялап-көрсету және мүдделі тараптардың хабардар болуын арттыру мақсатында, Компания БАҚ-тағы жарияланымдарды, брифингтер, баспасөз-конференцияларды ұйымдастыруды, басшылықтың сөз сөйлеуін қоса алғанда, осы тәуекелді басқару жөніндегі шаралар кешенін жүргізеді. Компанияның қызметі туралы жарияланымдарға және БАҚ пен әлеуметтік желілердегі расталмаған ақпаратқа (қауесеттерге) мониторинг пен бірден ден қою күн сайын жүргізіледі. 2021 жылы ҚМГ компаниялары тобында вакциналау барысын ақпараттық қолдау жөніндегі медиажоспар әзірленіп, іске асырылды. Кәсіпорындарда КВИ-ге қарсы күрес бойынша іс-шаралар және инфекцияны таратпау бойынша қабылданған шаралар БАҚ-та кеңінен жарияланды. Компанияның мүдделі бөлімшелерін тарта отырып, БАҚ сауалдарына жауаптар дер кезінде дайындалып, жолданды. Компанияда жедел желі жұмыс істейді, сондай-ақ шағымдар мен наразылықтарға олардың себептерін жою мақсатында уақтылы жауап беру жұмысы дұрыс ұйымдастырылған.

Тренд (бір жылдағы)	Тәуекел мен ықтимал салдардың сипаттамасы	Тәуекелді азайту және тәуекелді басқару үшін қолданылатын шаралар
	Валюталық тәуекел Валюталық тәуекел - валюта бағамдарының ауытқуларына байланысты Компанияның қаржылық көрсеткіштерінің қолайсыз өзгеру ықтималдығы **Әсері:** Қазақстандық теңгеге қатысты шетел валюталарының нығаюы жергілікті валютада деноминалданған операциялық шығындардың анағұрлым жоғары болуына, маржиналдылықтың төмендеуіне және Компанияның қаржылық нәтижелері мен көрсеткіштеріне теріс әсер етуге әкелуі мүмкін. 2021 жылдың қорытындылары бойынша қазақстандық теңге бағамының шетел валюталарына қатысты ауытқуы Компанияның қаржылық нәтижелері мен көрсеткіштеріне елеулі әсер еткен жоқ.	Сонымен бірге, түсім мен міндеттемелердің валюталық құрылымын ескерсек, Компания өз қызметінде валюталық тәуекелге ұшырайды. Осы тәуекелді басқару стратегиясы табиғи (экономикалық) хеджирлеуді қолдану мүмкіндігін ескеретін кешенді тәсілдің қолданылуын көздейді. Шетел валютасында номиналданған активтер мен міндеттемелердің арақатынасы қамтамасыз етіледі, түсім валюталық тәуекелдің әсері ескеріліп есептеледі.
	Салық тәуекелі Салық заңнамасының өзгеру және оны екіұшты түсіндіру тәуекелдері, сондай-ақ салықтық ауыртпалықтың ұлғаю мен салық жеңілдіктерін қолдану құқығынан айрылу тәуекелдері сақталуда **Әсері:** Қазақстандық салық заңнамасы жиі өзгерістерге ұшырайды және әртүрлі пайымдау мүмкіндігін береді. Әдетте, салық органдары заңнаманы түсіндіру және салықтық тексерулерді жүргізу кезінде консервативті тәсілді қолданады. Нәтижесінде, Компания менеджментінің Компанияның операциялары мен қызметіне қолданылатын салық заңнамасының нормаларын пайымдауын тиісті салық органдары даулауы мүмкін. Компания қызметін бірнеше юрисдикцияда жүзеге асырады, сондықтан да ол белгісіздік пен субъективтілікке әкеп соға алатын трансферттік бағаның күрделі қағидаларын ұстануы тиіс. 2021 жылы салықтар бойынша шығындардың ұлғаюына әкеп соққан осы тәуекелдің іске асу фактілері тіркелді.	Компания салық заңнамасының өзгерістеріне тұрақты мониторингті жүзеге асырады, олардың Компания қызметіне ықтимал әсер ету дәрежесін бағалайды және болжайды, құқық қолдану практикасының үрдістерін бақылайды, өз қызметіндегі заңнаманың өзгерістерін ескереді. Компанияның мамандары салық заңнамасының саласындағы заң жобаларын әзірлеу бойынша әртүрлі жұмыс топтарына үнемі қатысады; салықтық тәуекелдерді азайту мақсатында, Компания салықтық әкімшілендіру процестерін жақсартады, салықтық аудиттерді жүргізеді
	Екінші деңгейдегі банктердің проценттік мөлшерлемелерінің және өтімділігінің өзгеру тәуекелі Әлемдік проценттік мөлшерлемелердің өсуі және банк секторының қаржы орнықтылығының әлсіреуі қарыз алу құнына және уақытша бос ақша қаражатын орналастыруға теріс әсер етуі мүмкін. **Әсері:** Компания контрагенттерінің дефолттық оқиғалары олардың шоттарында орналастырылған қаражаттың толық немесе ішінара қайтарылмауына әкеп соғуы мүмкін, бұл Компанияның қаржылық нәтижелеріне теріс әсер етуі және Компанияның міндеттемелерін орындау үшін қосымша қаржы қаражатын тарту қажеттілігіне әкеп соғуы мүмкін. 2021 жылы екінші деңгейдегі банктердің өздерінің қаржылық міндеттемелерін орындамауы, уақытылы немесе толық орындамауы тіркелмеген.	Осы тәуекелдерді барынша азайту үшін, Компания қазынашылық портфельдің тапсырылған өлшемдерінде қаржы құралдарына орналастыруды әртараптандыруды және ҚМГ компанияларының тобы бойынша ақша қаражатын орналастырудың тұрақты мониторингін жүзеге асырады. ҚМГ кірісінің негізгі бөлігі АҚШ долларына қалыптасады, ал қарыз алудың негізгі көзі халықаралық кредит нарығы болып табылады. Осы себептер бойынша ҚМГ борыштық портфелінің басым бөлігі АҚШ долларымен номиналданған. Осы кредиттердің бір бөлігіне қызмет көрсету бойынша пайыздық мөлшерлеме банкаралық кредиттер бойынша мөлшерлемелерге негізделген, мөлшерлемелердің ұлғаюы Компанияның қарызына қызмет көрсетудің қымбаттауына әкеп соғуы мүмкін.

Тренд (бір жылдағы)	Тәуекел мен ықтимал салдардың сипаттамасы	Тәуекелді азайту және тәуекелді басқару үшін қолданылатын шаралар
	Инвестициялық (жобалық) тәуекелдер Компания сыртқы және ішкі факторларға байланысты елеулі тәуекелдерге ұшырай алатын көмірсутектерді барлау, өндіру, тасымалдау және өңдеу саласындағы бірқатар жобаларды іске асырады. Мұндай тәуекелдердің іске асуы жобаларды табысты жүзеге асыруға айтарлықтай әсер етуі мүмкін. **Әсері:** Инвестициялық жобаларды іске асыру кезінде Компания шығындарының өсу, өндірістік объектілерді пайдалануға уақытылы бермеу және жобалық өлшемдерге қол жеткізбеу тәуекелдеріне тап болады.	Қажет болған жағдайда, Компания жобаларды іске асыру жөніндегі жоспарларға уақытылы өзгерістер енгізе отырып, қызметін жүзеге асыратын өңірлерде жобаларды іске асыру мәртебесіне тұрақты мониторинг жүргізеді. Жобалардың мерзімдеріне, бюджетіне және сапасына әсер ете алатын тәуекелдер туындаған жағдайда, іс-шаралар мүдделі тараптармен келіссөздер жүргізуді, операциялық шығындарды қысқартуды, инвестициялық бағдарламаны оңтайландыруды, инвестициялық портфельден рентабельді емес жобаларды алып тастауды қамтуы мүмкін. Халықаралық компаниялардың стандарттарына (Stage Gate Process) ұқсас жобалық басқару және инвестициялық шешімдер қабылдау жүйесі енгізілді.
	Қолданылатын заңнаманың өзгеру тәуекелі, сондай-ақ сот талап-арыздары мен төрелік талқылаулар тәуекелі Жер қойнауын пайдалану саласындағы нормалауды, салықтық, валюталық, кедендік реттеуді және т.с.с. қоса алғанда, қолданылатын заңнамадағы өзгерістер, сондай-ақ Компания тартылған сот және төрелік даулар бойынша соттардың теріс шешімдер қабылдау тәуекелі Компания қызметінің нәтижелеріне әсер етуі мүмкін **Әсері:** 2021 жылы 1 млн АҚШ долларынан артық сомаға 6 сот ісі болып, бірде бір төрелік талқылау болған жоқ. Рәсімдер аяқталғанға дейін осы оқиғалардың Компанияның қызметіне тигізетін әсерін толық бағалау мүмкін емес.	Компания заңнаманың өзгеруіне тұрақты мониторингті жүзеге асырады, олардың ҚМГ компаниялары тобы ұйымдарының қызметіне әсер ету дәрежесін бағалайды және болжайды. Компания заңнаманың әртүрлі салаларындағы заң жобаларын әзірлеу және талқылау жөніндегі жұмыс топтарына үнемі қатысады. Компания сот және құқық қолдану практикасының мониторингін тұрақты негізде жүзеге асырады, қызметті жүзеге асыру процесінде туындайтын құқықтық мәселелер мен дауларды шешу кезінде үздік тәжірибені белсенді түрде қолданады.
	Терроризм қаупі Компанияның персоналына, мердігерлеріне және активтеріне қарсы бағытталған террористік және өзге де зорлық-зомбылық акциялары. **Әсері:** Компания террористік актілерді және басқа да қылмыстық әсерлерді жасау ықтималдығы бар бірқатар елдерде Компанияның активтерін иеліктен шығарады. 2021 жылы аталған тәуекелдің іске асу фактілері анықталған жоқ.	Компанияда ескерту әсері бар іс-шаралар кешені іске асырылады, соның ішінде: • техникалық қауіпсіздік құралдарының, құлақтандыру жүйелерінің жай-күйін, эвакуация схемаларының өзектілігін, шығу жолдары мен эвакуация жолдарының ағымдағы жай-күйін тексеру; • төтенше жағдай туындаған кезде объектілердің терроризмге қарсы қорғалуы және жеке қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері бойынша күзет және сервистік қызмет қызметкерлерін оқыту; • ЕТҰ объектілерінің физикалық қауіпсіздігі және терроризмге қарсы қорғалуы тұрғысынан тексерулер; • объектілердің физикалық қауіпсіздігін және терроризмге қарсы қорғалуын қамтамасыз ету мәселелері бойынша құқық қорғау және арнайы органдармен өзара іс-қимыл; • терроризмге қарсы іс-қимыл жөніндегі салалық нұсқаулық мәселелері жөніндегі ведомствоаралық жұмыс тобына қатысу; • объектілерде штаттан тыс жағдайлар туындаған кезде күзет персоналының, сервистік және техникалық бөлімшелердің іс-қимылдары бойынша оқу-жаттығу сабақтарын өткізу; • бейнебақылау жүйелеріне, біріктірілген қауіпсіздік жүйесіне, қолжетімділікті бақылау және басқару жүйесіне қызмет көрсетудің регламенттік жұмыстарына және шлагбаумдарға қызмет көрсету бойынша бақылау қамтамасыз ету; • өткізу және объектішілік режимді ұйымдастыру жөніндегі әзірленген регламенттерді өзекті жағдайда сақтау; • терроризмге қарсы іс-қимыл саласындағы заңнаманың талаптарына сәйкес терроризмге ұшырауы мүмкін нысандарының паспорттау жүргізу; • алдын алу-профилактикалық шаралар шеңберінде террористік актілердің жасалу қатері болған жағдайдағы іс-қимылдар, өткізу және объектішілік режимдер шаралары туралы қызметкерлерді хабардар ету, терроризмге қарсы тақырыптағы промо-роликтерді көрсету.

Тренд (бір жылдағы)	Тәуекел мен ықтимал салдардың сипаттамасы	Тәуекелді азайту және тәуекелді басқару үшін қолданылатын шаралар
	Пандемия (COVID) қаупі КВИ пандемиясының жаңа толқындарының өршу ықтималдығына, халық арасында вакцина алғандардың саны төмен болуына[1], сондай-ақ инфекцияның анағұрлым қауіпті және контагиозды штамдарының таралуына байланысты Компанияның және мердігерлік ұйымдардың ұжымдарында қызметкерлердің жұмыс орнынан тыс індет жұқтыруды қоса алғанда, ауру жұқтыру жағдайларының қаупі әлі де бар. **Әсері:** Толық ақпаратты «Өндірістік қауіпсіздік және еңбекті қорғау» бөлімінен қараңыз.	Жалғасып жатқан пандемия кезеңінде КВИ-дің таралуы бойынша эпидемиологиялық жағдайды үнемі қадағалап отыру, қауіпсіз жұмыс орындарын қамтамасыз ету және қызметкерлерге қажетті қолдау көрсету өте маңызды, сондықтан да Компания пандемияға байланысты жағымсыз қауіп факторларын азайту үшін барлық мүмкін шараларды қабылдады, атап айтқанда: • кәсіпорындарда вакциналау/ревакциналау пункттері, ПТР-тестілеуге арналған фильтр-кабинеттер ұйымдастырылған, вакциналарға қолжетімділік және олардың болуы, қамтамасыз етілген; • қызметкерлерді вакциналауға және ревакциналауға материалдық және материалдық емес ынталандыру құралдары қолданылады (мысалы, вакцинаның әрбір компонентін алған кезде және/немесе ревакцинация кезінде екпе алған күні және одан кейінгі күні, немесе басшылықпен келісім бойынша басқа күндері кем дегенде екі толық ақы төленетін демалыс күнін ұсыну); • 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: ҚМГ компаниялар тобының 49,8 мыңнан астам қызметкері (76%) вакцинаны бірінші компонентпен алды (2,8 мың қызметкер (3%) вакцинаны алуға қарсы көрсетілімдері бар). Оның ішінде вакцинацияның толық курсын (екі компонент) 47,7 мыңнан астам қызметкер (73%) алды.; • ұжымдық иммунитетті қалыптастыру үшін қызметкерлермен вакциналаудың маңыздылығы жөнінде қажетті ақпараттық-түсіндіру жұмысы жүргізілді, басшылықтың қызметкерлерге егу науқынына қатысу жөнінде үндеуі жолданды, вакциналау және вакциналардың қасиеттері туралы постерлер мен бейнероликтер таратылды; • Компания қызметкерлердің вакцинациясын арттыру, оның ішінде қызметкерлер алғысы келетін вакциналарды жеткізу бойынша қолда бар мүмкіндіктерді зерттеуді жалғастыруда. Қызметкерлерді вакциналауды жоспарлау және жүзеге асыру кезінде Компания келесі қағидаттарды ұстанады: вакциналаудың еріктілігі, жеке таңдау, бірлескен күш-жігер, қауіпсіздік және кезектілік; • қызметкерлердің жүріп-тұруы бойынша шектеу шараларын (іссапарлар, конференциялар, оқыту), әлеуметтік қашықтық шараларын енгізу, қызметкерлерді қашықтықтан жұмыс істеу нысанына ауыстыру; • байланыстарды барынша азайту үшін қызметкерлердің тұруына, тамақтануына, тасымалдауына және қайта вахталануына ерекше режим енгізу. • вахталық жұмыс режимін ұзарту (жұмыс күнінің ұзақтығын қысқарта отырып), объектілерді бөлу және оқшаулау. Ауысымдарға, қашықтан қол жеткізуге арналған топтарға бөлу және резерв ретінде ауыстыру мүмкіндігі; • объектілерде және кеңселерде (мердігерлік ұйымдарды қоса алғанда) санитариялық-дезинфекциялық, маскалық режимді қатаң сақтау, термометрияны жүзеге асыру және жұмысқа рұқсат беру кезінде қызметкерлердің симптомдарының болуына сауалнама жүргізу; • жеке қорғау құралдарының (медициналық маскалар, респираторлар, биялайлар), мөлшерлегіштердің, антисептиктер мен дезинфекциялық ерітінділердің, сондай-ақ өмірді сақтау және денсаулықты сақтау үшін ең аз қажетті тыныс-тіршілікті қамтамасыз ету құралдарының, оның ішінде дәрілік заттар мен медициналық бұйымдардың резервтерін жасау. Пандемияның жаңа өршу ықтималдығына дайындық, аурулардың алдын алу және КВИ таралуының алдын алу мақсатында Компания мынадай іс-шараларды іске асыруды жалғастыруда: • КВИ таралу қаупін төмендету бойынша бұрын енгізілген алгоритмдерді (алдыңғы толқындардың тәжірибесін ескере отырып түзетілген) сақтау және эпидемияға қарсы режимді, күшейтілген санитариялық-дезинфекциялық іс-шараларды қолдау; • сыни бизнес-процестерді анықтау және оларды қалпына келтіру нұсқаларын әзірлеу, сондай-ақ сыни персоналды, жеткізушілерді, материалдар мен жабдықтарды анықтау; сыни бизнес-процестер қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз ету және АТ-жүйелерін авариялық қалпына келтіру жоспарларын әзірлеу; • дағдарыстық жағдайларды басқару жөніндегі жедел штабтар мен команданың жұмысын жандандыру, мемлекеттік органдармен және медициналық ассистенттермен өзара іс-қимыл жасау.

[1] Бұл ретте вакциналанған адамдар да ауру жұқтырып (аса жеңіл түрде ауырады), вирустың тасымалдаушысы болып табылады.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРМЕН ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ

Мүдделі тараптар тобы	Берілетін ақпарат түрі	Коммуникация әдістері
Акционерлер	Бағалы қағаздарды ұстаушылардың мүдделерін қозғайтын Компания қызметі, корпоративтік оқиғалар туралы ақпарат	• Ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз ету • ҚМГ Директорлар кеңесінде акционерлердің мүдделерін білдіру • Корпоративтік сайтта жариялау • Қазақстандық қор биржасының сайтында жариялау • Қаржы есептілігі депозитарийінің интернет-ресурсында ақпаратты ашу
Инвесторлар Толық ақпарат «Инвесторлармен өзара іс-қимыл» бөлімінде берілген	Инвесторлардың және жалпы инвестициялық қоғамдастықтың мүдделерін қозғайтын Компанияның қызметі, корпоративтік оқиғалар туралы ақпарат	• Ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз ету • Корпоративтік сайтта, оның ішінде «Инвесторлар» бөлімінде жариялау (www.kmg.kz)Қазақстандық қор биржасының сайтында жариялау • Инвесторлар үшін және басқа да көпшілік іс-шаралар шеңберінде көшпелі тұсаукесерлер (роуд-шоу) ұйымдастыру • Кездесулер, конференц-қоңыраулар өткізу • Электрондық пошта арқылы сұратымдармен жұмыс істеуді қамтамасыз ету (ir@kmg.kz), телефон консультациялары • Баспасөз хабарламаларын орналастыру • Қаржы есептілігі депозитарийінің интернет-ресурсында жариялау
Қаржы институттары	Қаржы институттарының мүдделерін, Компанияның қаржы тұрақтылығы мәселелерін қозғайтын қаржылық сипаттағы ақпарат	• Ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз ету • Корпоративтік сайтта жариялау • БАҚ-та жариялау
Бұқаралық ақпарат құралдары	Қазақстан Республикасының заңнамасына және ҚМГ-нің ішкі құжаттарына сәйкес құпия болып табылатын ақпараттан басқа кез келген ақпарат	• Баспасөз хабарламаларын, ақпараттық хабарламаларды, мақалаларды Компанияның сайтында және БАҚ-та жариялау • Баспасөз хабарламаларын тарату • БАҚ сауалдарына жауап беру • Баспасөз-конференцияларды, брифингтерді, баспасөз-турларды, форумдарды, ақпараттық сессиялар мен басқа да медиа іс-шараларды өткізу • Келіп түскен сауалдармен жұмыс істеу

АКЦИОНЕРЛЕРМЕН ЖӘНЕ ИНВЕСТОРЛАРМЕН ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ

Акционерлік капиталдың құрылымы

Ұстаушының атауы	Жай акциялар, дана	Жай акциялар,үлесі %-пен	Артықшылықты акциялар, дана	Акциялардың барлығы, дана	Акциялардың барлығы, үлесі %-бен
«Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ	**551 698 745**	90,42	-	551 698 745	90,42
«Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі» РММ	**58 420 748**	9,58	-	58 420 748	9,58

Есепті кезеңде акционерлердің құрылымында өзгерістер болған жоқ.

Функцияларын заңнамаға және Компанияның Жарғысына сәйкес Қор Басқармасы орындайтын Акционерлердің жылдық жалпы жиналысында мынадай құжаттар бекітіледі деп күтілуде:

- ҚМГ-ның 2021 жылға арналған жылдық қаржы есептілігі (шоғырландырылған және жеке);
- ҚМГ-ның 2021 жылға арналған таза кірісін бөлу тәртібі;
- ҚМГ-ның бір жай акциясына шаққандағы дивиденд мөлшері.

Дивиденд

«Самұрық-Қазына» АҚ Басқармасының 2021 жылғы 26 тамыздағы шешімімен (№36/21 хаттама) «Самұрық-Қазына» АҚ-ның еншілес ұйымдарға қатысты жаңа дивидендтік саясат бекітілді.

Дивидендтік саясаттың мақсаты Қор мен Компания мүдделерінің балансын, дивиденд мөлшерін, оларды төлеу шарттары мен тәртібін белгілеу кезіндегі тәсілдің болжамдылығы мен ашықтығын қамтамасыз ету болып табылады.

Компанияларға қатысты төленетін дивиденд мөлшері олардың жетілу дәрежесіне және қаржы орнықтылығы көрсеткіштерінің негізінде айқындалатын қаржы-экономикалық жай-күйіне қарай саралanып айқындалады.

Бағалы қағаздар шығарылымы[1], дана

Акция түрі	Жарияланған акция саны	Орналастырылған акция саны	Орналастырылмаған акция саны
Жай	849 559 596	610 119 493	239 440 103

Дивиденд тарихы

Көрсеткіш	2019	2020	2021
Бір акцияға шаққандағы дивиденд, теңге	60,64	133,97	81,95
Барлық төленген дивиденд, млн теңге	36 998	81 738	49 999

Қарыз/EBITDA	(1) < 3,6 (2) > 5,0 (3) < 0,9	50–100 % of FCF
EBITDA/Сыйлықақы	3,6<(1)<4,6 3,0>(2)>5,0 0,9<(3)<1,4	50 % of FCF
Қарыз/Акционерлік капитал	4,6<(1) 3,0>(2) 1,4<(3)	20–50 % of FCF

1. Еркін ақша ағыны (FCF) - ағымдағы қызметті қолдау үшін инвестициялық шығыстарды шегергеннен кейін бірлескен кәсіпорындардың дивидендтерін қоса алғанда, шоғырландырылған операциялық ақша ағыны.

2. Компания Қордың Инвестициялық-стратегиялық комитеті мен Қордың Директорлар кеңесі мақұлдаған Компания инвестицияларының мөлшеріне төленетін дивиденд мөлшерін азайтуға құқылы.

Дивиденд төлеу туралы шешім қабылданған кезде дивиденд Акционерлердің жалпы жиналысы белгілеген мерзімде төленеді.

«Самұрық-Қазына» АҚ-ның еншілес ұйымдарға қатысты дивидендтік саясатыКомпанияның сайтында берілген.

«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының Жарғысы Компанияның сайтында берілген.

[1] 2022 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша

Кредиттік рейтингтер

Халықаралық рейтингтік агенттіктердің кредиттік рейтингтері ҚМГ компаниялары тобының кредиттік қабілеттілігін сенімді және тәуелсіз бағалау болып табылады. Компания инвестициялық деңгейге жақын және одан жоғары ұзақ мерзімді кредиттік рейтингті қамтамасыз ету үшін деңгейлердегі негізгі қаржылық көрсеткіштерді қолдауға ниетті. ҚМГ рейтингтік агенттіктерге ҚМГ компаниялары тобының кредит қабілеттілігін жан-жақты және дұрыс бағалау үшін қажетті барлық ақпаратқа қол жеткізуге мүмкіндік береді. ҚМГ Басқармасы мен рейтингтік агенттіктер арасында мерзімді шолу кездесулері өткізіледі және ҚМГ олармен тұрақты байланысты қолдауды жалғастыруда.

Компанияның өндірістік және қаржылық көрсеткіштері мен нарық динамикасынан басқа, ҚМГ кредиттік рейтингтері Қазақстанның тәуелсіз кредиттік рейтингтерімен байланысты. Мәселен, егемен кредиттік рейтингтің өзгеруі қазақстандық эмитенттердің, оның ішінде ҚМГ кредиттік рейтингтеріне әсер етуі мүмкін.

2021 жылы елеулі сыртқы экономикалық тәуекелдерге қарамастан, Fitch және S&P Компанияның бұрын белгіленген рейтингтерін растады. Қазіргі уақытта ҚМГ Moody's пен Fitch-тен, ал S&P-ден егеменді рейтингтен екі саты төмен инвестициялық деңгейдегі кредиттік рейтингтерге ие.

ҚМГ кредиттік рейтингтері

Рейтинг агенттігі	Күні	Рейтинг деңгейі	Болжамы
Moody's Investors Service	23.12.2021	Baa2	Тұрақты
S&P Global Ratings	26.11.2021	BB	Теріс
Fitch Ratings	20.09.2021	BBB-	Тұрақты

Қазақстанның кредиттік рейтингтері

Рейтинг агенттігі	Күні	Рейтинг деңгейі	Болжамы
Moody's Investors Service	11.08.2021	Baa2	Тұрақты
S&P Global Ratings	04.03.2022	BBB-	Тұрақты
Fitch Ratings	04.02.2022	BBB	Тұрақты

ҚМГ рейтингтерінің динамикасы

ҚМГ рейтингтерінің динамикасы
Дереккөз: Moody`S, S&P, Fitch рейтинг агенттіктері

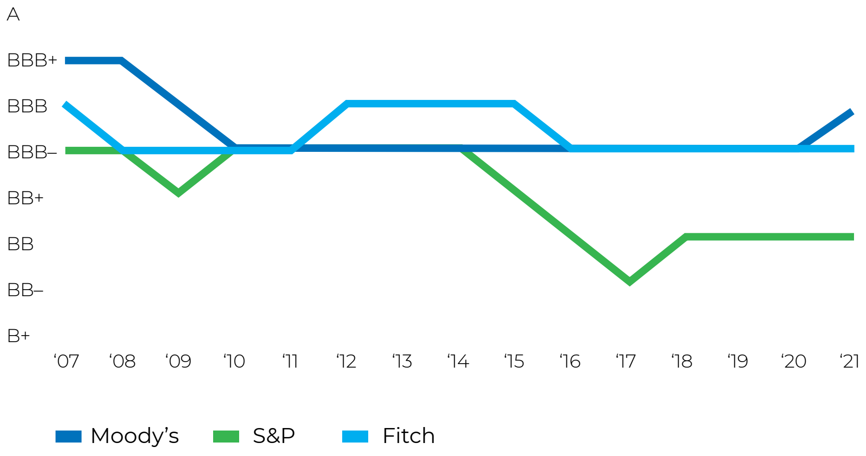

- 2021 жылғы 28 қаңтарда мұнай мен газды барлау, өндіру және өңдеу секторының тәуекелдерін бағалауды қайта қарағаннан кейін S&P рейтингтік агенттігі ҚМГ кредиттік рейтингтерін теріс болжаммен «BB» деңгейінде растады.
- 2021 жылғы 30 сәуірде S&P халықаралық рейтингтік агенттігі ҚМГ кредиттік рейтингін «BB» деңгейінде «теріс» болжаммен растады.
- 2021 жылғы 12 тамызда «Moody's» халықаралық рейтингтік агенттігі Қазақстанның егемен рейтингінің көтерілуіне байланысты ҚМГ кредиттік рейтингін «Baa3»-тен «Baa2»-ге дейін көтерді. Рейтинг бойынша болжам «жағымдыдан» «тұрақты» болып өзгерді.
- 2021 жылғы 20 қыркүйекте Fitch Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі ҚМГ дефолтының ұзақ мерзімді рейтингін«BBB -» деңгейінде растады (егеменді рейтингтен бір тармақ төмен), болжам «тұрақты».
- 2021 жылғы 26 қарашада S&P рейтингтік агенттігі «ҚазТрансГаз» АҚ «Самұрық-Қазына» АҚ-ға тікелей берілгеннен кейін ҚМГ рейтингін «BB» деңгейінде растады, болжам «теріс»;
- 2021 жылғы 23 желтоқсанда Moody 's рейтингтік агенттігі ҚМГ рейтингін Baa2 деңгейінде растады, болжам «тұрақты».

Облигациялық қарыздар

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГ-ның АҚШ долларымен қайта есептелген шоғырландырылған борышы 8 760 млн АҚШ долларын құрады, оның 6 250 млн АҚШ доллары (71%) облигациялық қарыздарға жатады (аудиттелмеген деректер).

ҚМГ компаниялар тобы жобаларының едәуір бөлігі өздерінің таза ақша ағындары есебінен қаржыландырылады. Бұл ретте, ҚМГ мен ЕТҰ жекелеген стратегиялық жобаларды қаржыландыру үшін немесе Компанияның қаржы стратегиясын іске асыру шеңберінде қаржылық орнықтылықты қолдау үшін қолайлы нарықтық жағдайларда облигациялар нарығына шыға алады.

ҚМГ ішкі және халықаралық капитал нарықтарында өзінің борышты басқарудың икемді және салмақты саясатына сәйкес қарыз алуды жүзеге асырады. Компанияның борыштық бағалы қағаздары Қазақстан эмитенттерінің арасындағы анағұрлым өтімді құралдардың бірі болып табылады. ҚМГ-ның шетел валютасындағы облигациялары тарихи түрде инвесторлардың кең ауқымын тартты. Инвесторлар базасы негізінен АҚШ, Еуропа және Азиядан мыңдаған институционалдық және бөлшек инвесторлардан тұрады. Еурооблигациялар Лондон қор биржасында, Қазақстан қор биржасында және AIX биржасында айналымда болады.

Толық ақпарат «Қаржылық шолу» бөлімінде берілген.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалпы сомасы номиналы бойынша 6,25 млрд АҚШ доллары болатын Корпоративтік орталық деңгейінде еурооблигациялардың алты шығарылымы айналымда болды.

ҚМГ-ның айналымдағы еурооблигациялары[1]

Валюта	Айналымның басталу күні/өтеу күні	Шығарылым көлемі, млн АҚШ долл.	Айналымдағы облигациялар, млн АҚШ долл.	Купондық мөлшерлеме, жылдық %	ISIN: RegS / 144A
АҚШ долл.	19.04.2017/19.04.2027	1 000	1 000	4,75	XS1595713782 / US48667QAN51
АҚШ долл.	19.04.2017/19.04.2047	1 250	1 250	5,75	XS1595714087 / US48667QAP00
АҚШ долл.	24.04.2018/24.04.2025	500	500	4,75	XS1807299174 / US48667QAR65
АҚШ долл.	24.04.2018/24.04.2030	1 250	1 250	5 375	XS1807300105 / US48667QAQ82
АҚШ долл.	24.04.2018/24.04.2048	1 500	1 500	6 375	XS1807299331 / US48667QAS49
АҚШ долл.	14.10.2020/14.04.2033	750	750	3,50	XS2242422 397 / US48126PAA03

[1] 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Корпоративтік орталық деңгейіндегі басымдықты, қамтамасыз етілмеген қағаздар.

Инвесторлармен өзара іс-қимыл

ҚМГ қаржыландыру көздеріне тұрақты қолжетімділікті қамтамасыз ету және Компанияны қаржыландыру құнын төмендету мақсатында инвестициялық қоғамдастықпен өзара іс-қимылдың тиімді бағдарламасын іске асыруды жалғастыруда. Инвесторлармен өзара іс-қимыл процесіне Директорлар кеңесінің төрағасы, Басқарма төрағасы, Басқарманың мүшелері мен ҚМГ-ның стратегиялық, қаржылық және операциялық құрылымдық бөлімшелерінің басшылары, еңбек және қоршаған ортаны қорғау департаменті, сондай-ақ инвесторлармен жұмыс басқармасы тартылған.

ҚМГ әр тоқсан сайын инвесторлар үшін Басқарма төрағасы орынбасарының, Басқарма мүшелерінің және департамент директорларының қатысуымен қаржылық және операциялық қызмет нәтижелері бойынша конференц-қоңыраулар өткізеді. Бұдан басқа Компания инвесторлармен және рейтингтік агенттіктермен арнайы жеке конференц-қоңыраулар ұйымдастырды, сондай-ақ тұрақты дамудың жаһандық трендтері мен дамушы елдердегі нарықтық жағдай бойынша онлайн конференцияларға қатысты.

Компания инвестициялық қоғамдастық үшін ақпаратты ашу кезінде уақытылық, толықтық және қолжетімділік қағидаттарын ұстанады. ҚМГ тоқсан сайын тоқсандық нәтижелер бойынша презентацияны, қаржылық нәтижелер бойынша баспасөз хабарламасын, өндірістік нәтижелер бойынша баспасөз хабарламасын, ХҚЕС-ке сәйкес қаржы есептілігін, сондай-ақ деректері бар талдамалық анықтамалықтарды жариялайды. 2021 жылы Компания инвесторлар мен талдаушылардың ҚМГ-ның қаржылық және операциялық қызметі туралы сұратымдары бойынша ақпаратты жедел ұсыну практикасын жалғастырды.

Тұрақты даму қағидаттарын басшылыққа ала отырып, Компания 2021 жылы ESG бойынша ақпаратты ашудың ашықтығын айтарлықтай жақсартты. 2021 жылы ҚМГ 2020 жылға арналған тұрақты даму туралы ауқымды есеп жариялады. 2021 жылы көміртекті есептілік бойынша Климаттық бағдарламаның CDP алаңында 2020 жылдың қорытындылары бойынша климаттық сауалнама және су қауіпсіздігі бойынша сауалнама орналастырылды. 2021 жылдың қазанында Sustainalytics ҚМГ рейтингін 69-дан 72 баллға дейін көтерді. ESG тәуекелі рейтингінің деңгейі 34,5-тен 28,4 баллға дейін жақсарды, осылайша ҚМГ жоғары тәуекел диапазонынан тәуекелдің орташа деңгейінің диапазонына өтті, бұл ҚМГ-ның халықаралық мұнай-газ нарығында елеулі ESG-тәуекелдерін басқарудағы күшті позицияларын көрсетеді.

Материалдар мен жарияланымдар қолжетімді, сондай-ақ инвесторлармен жұмыс жөніндегі басқарма қызметкерлерімен байланысуға арналған байланыс ақпараты Компания сайтының «Инвесторлар» бөлімінде орналасқан.

ҚМГ екіжақты диалогтың тиімділігін одан әрі жақсартудың маңыздылығын түсінеді және кейіннен Директорлар кеңесі деңгейінде қаралатын Компанияның инвестициялық қоғамдастықтың қабылдауына талдау жүргізеді.

2021 жылы инвесторлармен өзара іс-қимыл күнтізбесі

1-тоқсан	• 2020 жылғы қаржылық және операциялық нәтижелер бойынша конференц-қоңырау. • 2020 жылдың тоқсандық нәтижелері жөніндегі презентация. • 2020 жылғы қаржылық және операциялық қызмет нәтижелері бойынша баспасөз релиздері. • 2020 жылға арналған ХҚЕС-ке сәйкес шоғырландырылған қаржы есептілігі
2-тоқсан	• 2021 жылдың 1-тоқсанындағы қаржылық және операциялық нәтижелер бойынша конференц-қоңырау. • 2021 жылдың 1-тоқсанындағы тоқсандық нәтижелер жөніндегі презентация. • 2021 жылдың 1-тоқсанындағы қаржылық және операциялық қызмет нәтижелері бойынша баспасөз релиздері. • 2021 жылғы 31 наурызда аяқталған үш айдың ХҚЕС-ке сәйкес аралық қысқартылған шоғырландырылған қаржы есептілігі (аудиттелмеген). • 2020 жылға арналған жылдық есепті жариялау.
3-тоқсан	• 2021 жылдың 2-тоқсанындағы қаржылық және операциялық нәтижелер бойынша конференц-қоңырау. • 2021 жылдың 2-тоқсанындағы тоқсандық нәтижелер жөніндегі презентация. • 2021 жылдың 2-тоқсанындағы қаржылық және операциялық қызмет нәтижелері бойынша баспасөзрелиздері. • 2021 жылғы 30 маусымда аяқталған алты ай үшін ХҚЕС-ке сәйкес аралық қысқартылған шоғырландырылған қаржы есептілігі (аудиттелмеген). • 2020 жылғы тұрақты даму туралы есепті жариялау. • CDP аясында 2020 жылға арналған климаттық сауалнаманы және су қауіпсіздігі сауалнамасын жариялау. • 2021 жылғы 8 қыркүйекте ESG бойынша Barclays онлайн конференциясы. • 2021 жылғы 21-23 қыркүйекте дамушы нарықтардағы кредиттер бойынша JPM онлайн конференциясы.
4-тоқсан	• 2021 жылдың үшінші тоқсанындағы қаржылық және операциялық нәтижелер бойынша конференц-қоңырау. • - 2021 жылдың 3-тоқсанындағы тоқсандық нәтижелер жөніндегі презентация. • 2021 жылдың 3-тоқсанындағы қаржылық және операциялық қызмет нәтижелері бойынша баспасөзрелиздері. • 2020 жылғы 30 қыркүйекте аяқталған тоғыз айдағы ХҚЕС-ке сәйкес аралық қысқартылған шоғырландырылған қаржы есептілігі (аудиттелмеген). • Облигациялар шығару бойынша роуд-шоу, оның шеңберінде Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары мен Директорлар кеңесі төрағасының қатысуымен қазіргі және әлеуетті инвесторлармен конференц-қоңыраулар сериясы өтті

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

КОМПАНИЯ ӨЗІНІҢ ҚАРЖЫ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫН САҚТАЙДЫ ЖӘНЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ПЕРСПЕКТИВАДА ДАМУЫ ҮШІН ЖЕТКІЛІКТІ ЖАҒДАЙДЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТЕДІ

EY
Building a better working world

«Эрнст энд Янг» ЖШС
Әл-Фараби д-лы, 77/7
«Есентай Тауэр» ғимараты
Алматы қ., 050060
Қазақстан Республикасы
Тел.: +7 727 258 59 60
Факс: +7 727 258 59 61
www.ey.com/kz

ТОО «Эрнст энд Янг»
пр. Аль-Фараби, д. 77/7
здание «Есентай Тауэр»
г. Алматы, 050060
Республика Казахстан
Тел.: +7 727 258 59 60
Факс: +7 727 258 59 61
www.ey.com/kz

Ernst & Young LLP
Al-Farabi ave., 77/7
Esentai Tower
Almaty, 050060
Republic of Kazakhstan
Tel.: +7 727 258 59 60
Fax: +7 727 258 59 61
www.ey.com/kz

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамның Акционерлеріне, Директорлар кеңесі мен басшылығына

Пікір

Біз «ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамның мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысы мен шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңес (БХЭСК) қабылдаған Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (БХЭСК Кодексі) (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) және біздің шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне Қазақстан Республикасында қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Топқа қатысты біз тәуелсізбіз және біз осы талаптар мен БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің шешуші мәселелері

Аудиттің шешуші мәселелері – біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз. Төменде көрсетілген әрбір мәселеге қатысты тиісті мәселенің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының

EY
Building a better working world

Біз есебіміздің *«Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі»* бөлімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселелерге де қатысты міндеттерді орындадық. Тиісінше, аудитімізге шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедураларымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселені қарастыру барысында орындалған процедуралардың нәтижелері қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Аудиттің шешуші мәселесі	Тиісті шешуші мәселе ретінде аудитіміздің барысында қарастырылды
Ұзақ мерзімді активтердің құнсызденуы Біз бұл мәселе, шоғырландырылған қаржылық есептілікке қатысты өндіру, барлау мен бағалау, қайта өңдеу активтерін және мұнай мен газды өндіруші және қайта өңдеуші бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестицияларды қоса алғанда, ұзақ мерзімді активтер қалдықтарының елеулілігіне, құнсыздану талдауының негізінде жатқан жорамалдар субъективтілігінің жоғары деңгейіне, сондай-ақ басшылық қабылдаған елеулі пайымдаулар мен бағалауларға орай аудитіміз үшін барынша маңызды мәселелердің бірі болып табылады деп есептейміз. Дисконттау мөлшерлемелерін, мұнай мен мұнай өнімдеріне болжамды бағалар және инфляцияның болжамды мөлшерлемелері мен валюталарды айырбастау бағамдарын қоса алғанда елеулі жорамалдар. Елеулі бағалауға өндіру жоспары, келешек күрделі шығындар және барлау мен өндіруге қолжетімді мұнай және газ қорлары кіреді. Ұзақ мерзімді активтер мен құнсыздануға орындалған тесттер туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің *4-ескертпесінде* келтірілген.	Біз ұзақ мерзімді активтердің құнсыздану белгілерінің бар-жоғына қатысты басшылықтың бағалауын қарастырдық және онда құнсыздану белгілері анықталды, біз құнсыздану талдауын тестілеу және басшылық дайындаған өтелетін құнды есептеу үшін біздің бағалау мәселелері жөніндегі мамандарымызды тарттық. Біз басшылық жасаған болжамның негізінде жатқан жорамалдарды сараладық. Біз өтелетін құн есебінде пайдаланылған мұнай мен мұнай өнімдерінің ағасын қолжетімді нарықтық болжамдармен салыстырдық. Біз дисконттау мөлшерлемелерін және ұзақ мерзімді өсім мөлшерлемелерін нарықтың жалпы көрсеткіштерімен және басқа да қолжетімді мәліметтермен салыстырдық. Біз құнсыздану модельдерінің математикалық дәлдігін және жорамалдардың өзгеруіне құнсыздану тесті нәтижелерінің сезімталдылығына жасалған талдауды бағаладық. Біз Топ мұнай мен газ қорларын бағалау үшін, сондай-ақ қолданылуына қарай құнсыздану модельдерін дайындау үшін тартқан сыртқы сарапшылардың құзырлығын, мүмкіндіктері мен объективтілігін бағалау процедурасын орындадық. Біз шоғырландырылған қаржылық есептілікте құнсыздану тесті туралы ақпараттың ашылып көрсетілуін сараладық

EY
Building a better working world

Міндеттемелер бойынша белгіленген көрсеткіштерді сақтау

Несие келісімдерінің талаптарына сәйкес Топ қаржылық және қаржылық емес шектеу талаптарын сақтауы және қолдауы тиіс. Сауда, түсім және пайда көлеміне тәуелді болатын көрсеткіштердің, әсіресе еншілес ұйымдарда бұзылу мүмкіндігі бар, әрі оларға мұнай бағасының тұрақсыздығы және жоғары пайдалану шығыстары әсер етеді, сондықтан біз аудит барысында бұл мәселеге ерекше көңіл бөлдік. Көрсеткіштердің бұзылуы қаржыландырудың тапшылығына әкеп соқтыра алады. Несие келісімдері бойынша шектеу талаптарын сақтау аудит үшін барынша маңызды мәселелердің бірі болды, өйткені шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде пайдаланылатын қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалға, сондай-ақ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте пайыздар есептелетін міндеттемелердің жіктелуіне зор ықпалы бар.

Көрсеткіштер бойынша талаптарды сақтау туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің *25-ескертпесінде* ашылып көрсетілген.

Біз несие келісімдерінің талаптарын зерделеп, қаржылық және қаржылық емес шектеу талаптары мен мерзімінен бұрын өтеу талаптарын сараладық. Біз есептеулерде қолданылатын деректерді қаржылық есептілікпен салыстырдық. Біз қаржылық көрсеткіштер бойынша есептеулердің математикалық дәлдігін тексердік.

Біз Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінде міндеттемелер бойынша белгіленген көрсеткіштердің орындалуына қатысты ашып көрсетулерді сараладық.

«ҚазТрансГаз» АҚ-ның шығуы

2021 жылғы қарашада Топ өзінің бас компаниясы «Самұрық-Қазына» АҚ-мен «ҚазТрансГаз» АҚ-дағы үлестің 100%-ын 1 теңге сомадағы номиналды құны бойынша сатып алу-сату шартына («ССШ») қол қойды.

Бұл мәселе транзакцияның күрделілігіне және есептен шығарылатын активтер мен міндеттемелер көлеміне орай аудитіміз үшін барынша маңызды мәселелердің бірі болып табылады.

Тоқтатылған қызмет туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің

Біз бұл мәселенің құрылымын сараладық. Біз осы транзакциямен байланысты ССШ мен басқа да құжаттардың талаптарын зерделеп, мәміленің негізгі талаптарының түсінігіне ие болдық.

Біз 5 ХҚЕС-тің критерийлеріне сүйене отырып бұл операцияның есепке алынуын сараладық.

Біз шығудың қолданылған есепке алынуын бағаладық, шығудан болған қаржылық нәтижені қайта есептедік және шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген тоқтатылған қызметтен болған қаржылық нәтижемен салыстырдық.

EY
Building a better working world

Топтың 2021 жылғы Жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Топтың 2021 жылғы Жылдық есебінде қамтылған ақпарат жатады, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді. Топтың 2021 жылғы Жылдық есебі, жорамалмен, бізге осы аудиторлық есеп шығарылғаннан кейін ұсынылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз жоғарыда аталған басқа ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және басқа да ақпарат өзге елеулі бұрмалануларды қамтымайтындығы мәселесін қарастыру болып табылады.

Басшылықтың және Аудит жөніндегі комитеттің шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Топты таратқысы келген, басшылықтың қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Аудит жөніндегі комитет Топтың қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

Building a better working world

- адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің және ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде шоғырландырылған қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- шоғырландырылған қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз;
- шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірді білдіру үшін ұйымның қаржылық ақпаратына және Топ ішіндегі шаруашылық қызметке қатысты жеткілікті болатын лайықты аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз жалпы басшылық ету, бақылау және Топ аудитінің жүргізілуі үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін жеке дара жауапты болып табыламыз.

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Сондай-ақ біз Аудит жөніндегі комитетке тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық және осы тұлғаларды барлық өзара қарым-қатынастар мен аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізделген түрде

Building a better working world

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына жеткізген мәселелерден біз ағымдағы кезең үшін жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің шешуші мәселелері болып табылатын мәселелерді айқындаймыз. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, тек бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайдан немесе қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есебімізде хабарланбауы тиіс екендігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдадан асады деп жорамал жасауға болады.

Соның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық есебі шығарылған, аудиттің жүргізілуіне жауапты Партнер - Кайрат Медетбаев.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Кайрат Медетбаев Аудит жөніндегі партнер	Рустамжан Саттаров «Эрнст энд Янг» ЖШС-нің Бас директоры
Аудитордың 2017 жылғы 13 ақпандағы № МФ-0000414 біліктілік куәлігі	Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі 2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы МФЮ-2 №0000003 болатын Қазақстан Республикасының аумағында аудиторлық қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік лицензия

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.,
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2022 жылғы 25 наурыз

2021 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІМЕН ҚОСА

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

		31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін	
Миллион теңгемен	**Ескерт.**	**2021 жылғы**	**2020 жылғы (қайта есептелгені)[1]**
Түсім және басқа да кірістер			
Түсім	6	5 838 793	3 624 964
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто	7	768 733	280 815
Қаржылық кіріс	14	84 599	87 987
Бірлескен кәсіпорындардың шығуынан түскен кіріс		19 835	—
Басқа да операциялық кіріс		30 779	19 020
Түсім және басқа да кірістер жиыны		**6 742 739**	**4 012 786**
Шығыстар мен шығындар			
Сатып алынған мұнайдың, газдың, мұнай өнімдері мен басқа да материалдардың өзіндік құны	8	(3 596 491)	(1 901 236)
Өндірістік шығыстар	9	(693 031)	(656 178)
Табыс салығынан басқа салықтар	10	(428 639)	(254 322)
Тозу, таусылу және амортизация	33	(322 068)	(317 427)
Тасымалдау және өткізу шығыстары	11	(131 912)	(137 144)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	12	(148 478)	(146 625)
Негізгі құралдардың, барлау және бағалау активтерінің, материалдық емес активтер мен сатуға арналған деп жіктелген активтердің құнсыздануы	13	(20 724)	(243 893)
Барлау шығыстары	13	(79 083)	(19 807)
Бірлескен кәсіпорын мен қауымдасқан компанияға инвестициялардың құнсыздануы	19	(64)	(30 654)
Қаржылық шығындар	14	(249 265)	(265 372)
Оң/(теріс) бағамдық айырма, нетто		17 781	(16 189)
Басқа да шығыстар		(24 510)	(28 094)
Шығыстар мен шығындар жиыны		**(5 676 484)**	**(4 016 941)**
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда/(зиян)		1 066 255	(4 155)
Табыс салығы бойынша шығыстар	29	(221 393)	(85 276)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/ (зиян)		844 862	(89 431)
Тоқтатылған қызмет			
Тоқтатылған қызметтен салық салынғаннан кейін түсетін пайда	5	352 478	261 328
Бір жылғы таза пайда		1 197 340	171 897
Мыналарға келетін бір жылғы таза пайда/(зиян):			
Бас Компанияның акционерлеріне		1 215 561	273 237
Бақыланбайтын қатысу үлесіне		(18 221)	(101 340)
		1 197 340	171 897

		31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін	
Миллион теңгемен	**Ескерт.**	**2021 жылғы**	**2020 жылғы (қайта есептелгені)[1]**
Басқа да жиынтық кіріс/(зиян)			
Келесі кезеңдерде пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелуге жататын басқа да жиынтық кіріс/(зиян)			
Хеджирлеу әсері		10 055	(25)
Шетелдік бөлімшелердің есептілігін қайта есептеуден болған бағамдық айырма		126 673	450 936
Салық әсері		(11 818)	(36 481)
Табыс салығын шегере отырып, келесі кезеңдерде пайданың немесе шығынның құрамына қайта сыныптауға жататын таза басқа да жиынтық кіріс		124 910	414 430
Келесі кезеңдерде пайда немесе залал құрамында қайта жіктелуге жатпайтын басқа да жиынтық кіріс/(зиян)			
Табыс салығын шегере отырып, Топтың белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспарлары бойынша қайта бағалаудан болған пайда/(зиян)		5 959	(10 592)
Табыс салығын шегере отырып, бірлескен кәсіпорындардың белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспарлары бойынша қайта бағалаудан болған зиян		(169)	(285)
Салық әсері		(48)	108
Табыс салығын шегере отырып, келесі кезеңдерде пайданың немесе шығынның құрамына қайта сыныптауға жатпайтын таза басқа да жиынтық кіріс/(зиян)		5 742	(10 769)
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы таза басқа да жиынтық кіріс		130 652	403 661
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің жиыны		**1 327 992**	**575 558**
Мыналарға келетін бір жылғы жиынтық кіріс/(зиян) жиыны:			
Бас Компанияның акционерлеріне		1 344 408	677 742
Бақыланбайтын қатысу үлесіне		(16 416)	(102 184)
		1 327 992	575 558
Акцияға пайда[2] – мың теңгемен			
Базалық және бөлінген	24	1 963	0 282
Базалық және бөлінген, жалғасып отырған қызметтен		1 385	(0 147)
Базалық және бөлінген, тоқтатылған қызметтен		0 578	0 428

Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Д.С. Қарабаев

Бас бухгалтер

А.С. Есбергенова

[1] Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 5ескертпеде келтірілген.

[2] 2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жай акциялардың саны 610.119.493 дана болды.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Миллион теңгемен		31 желтоқсанға	
	Ескерт.	2021 жылғы	2020 жылғы
Активтер			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	15	3 405 980	4 369 745
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер		40 551	53 661
Барлау және бағалау бойынша активтер	16	43 541	158 385
Инвестициялық жылжымайтын мүлік		19 711	22 826
Материалдық емес активтер	17	182 222	168 481
Ұзақ мерзімді банк салымдары	18	56 058	56 528
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	19	6 550 384	6 471 021
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер	29	34 035	58 590
Өтелуге жататын ҚҚС		11 972	94 481
Ұзақ мерзімді активтер үшін аванстар		40 845	23 343
Байланысты тараптарға берілген қарыздар мен дебиторлық берешек	22	142 394	684 610
Басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтері		13 248	11 651
Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық емес активтер		4 784	3 542
		10 545 725	12 176 864
Қысқа мерзімді активтер			
Тауар-материалдық қорлар	20	259 497	228 065
Өтелуге жататын ҚҚС		24 845	106 695
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	29	24 900	70 301
Сауда дебиторлық берешек	21	418 255	422 821
Қысқа мерзімді банк салымдары	18	510 513	282 472
Байланысты тараптарға берілген қарыздар мен дебиторлық берешек	22	485 765	27 795
Басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері	21	329 503	57 071
Басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес активтер	21	76 614	88 821
Ақша қаражаты мен оның баламалары	23	975 849	1 145 864
		3 105 741	2 429 905
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	15	795	46 518
		3 106 536	2 476 423
Активтердің жиыны		**13 652 261**	**14 653 287**

Миллион теңгемен		31 желтоқсанға	
	Ескерт.	2021 жылғы	2020 жылғы
Капитал және міндеттемелер			
Капитал			
Жарғылық капитал	24	916 541	916 541
Қосымша төленген капитал	24	1 142	8 981
Басқа да капитал		10 113	58
Есептілік валютасын қайта есептеу резерві		2 260 533	2 146 035
Бөлінбеген пайда		5 059 634	5 636 705
Бас Компанияның акционерлеріне жататын		8 247 963	8 708 320

Миллион теңгемен		31 желтоқсанға	
	Ескерт.	2021 жылғы	2020 жылғы
Бақыланбайтын қатысу үлесі	24	(89 282)	(71 641)
Капитал жиыны		**8 158 681**	**8 636 679**
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	25	3 261 347	3 716 892
Резервтер	26	222 936	303 154
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер	29	545 763	555 894
Жалдау бойынша міндеттемелер		36 106	45 499
Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер		15 915	32 963
Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық емес міндеттемелер		39 229	28 831
		4 121 296	4 683 233
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	25	484 980	361 556
Резервтер	26	22 309	63 235
Төленуге жататын табыс салығы	29	6 882	8 967
Сауда кредиторлық берешек	27	519 201	536 922
Төленуге жататын басқа да салықтар	28	126 424	130 263
Жалдау бойынша міндеттемелер		8 988	16 971
Басқа да қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	27	69 231	86 440
Басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес міндеттемелер	27	134 269	129 021
		1 372 284	1 333 375
Міндеттемелер жиыны		**5 493 580**	**6 016 608**
Капитал мен міндеттемелер жиыны		**13 652 261**	**14 653 287**
Бір акцияның[1] баланстық құны, мың теңгемен	24	13 074	13 880

Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Д.С. Қарабаев

Бас бухгалтер

А.С. Есбергенова

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Миллион теңгемен		31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін	
	Ескерт.	2021 жылғы	2020 жылғы (қайта есептелгені)[1]
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары			
Жалғасып отырған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда/(зиян)		1 066 255	(4 155)
Тоқтатылған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда		407 993	282 355
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда		1 474 248	278 200
Түзетулер			
Тозу, таусылу және амортизация	33	322 068	317 427
Тоқтатылған қызметтен болған тозу, таусылу және амортизация	5	63 502	42 856
Негізгі құралдардың, барлау және бағалау активтерінің, материалдық емес активтер мен сатуға арналған деп жіктелген активтердің құнсыздануы	13	20 724	243 694

Миллион теңгемен	Ескерт.	31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін 2021 жылғы	2020 жылғы (қайта есептелгені)[1]
Барлау шығыстары	13	79 083	19 807
Бірлескен кәсіпорын мен қауымдасқан компанияға инвестициялардың құнсыздануы	19	64	30 654
Мұнай өнімдері бойынша туынды құралдардан іске асырылмаған зиян		—	626
Мұнай өнімдері бойынша туынды құралдардан іске асырылған зиян/(кірістер)		14 954	(22 946)
Қаржылық кіріс	14	(84 599)	(87 987)
Тоқтатылған қызметтен түскен қаржылық кіріс		(19 750)	(21 766)
Қаржылық шығындар	14	249 265	265 372
Тоқтатылған қызметтен болған қаржылық шығындар		36 330	32 179
Бірлескен кәсіпорындардың шығуынан түскен кіріс		(19 835)	—
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың табысындағы үлес, нетто	7	(768 733)	(280 815)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың тоқтатылған қызмет пайдасындағы үлес, нетто		(275 100)	(230 380)
Резервтердегі өзгеріс		(140 318)	(43 174)
(Оң)/теріс бағамдық айырма, нетто		(6 565)	45 388
Өтпейтін тауар-материалдық қорларға резервті есептеу		4 091	357
Негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің, инвестициялық жылжымайтын мүліктің және сатуға арналған деп жіктелген активтердің есептен шығарылуынан болған (кіріс)/зиян, нетто		(2 259)	6 508
Өтелуге жататын ҚҚС-тың құнсыздануын (қалпына келтіру) / есептеу		(5 144)	6 435
Қаржылық кепілдіктерде өзгерістер		3 527	6 288
Есепке алынбаған ҚҚС		2 599	4 528
Сауда дебиторлық берешек пен басқа да қаржы активтері бойынша күтілетін несиелік зиян резерві		3 453	4 225
Басқа да түзетулер		427	(267)
Айналым капиталын түзетуге дейінгі операциялық пайда		**952 032**	**617 209**
Өтеуге ҚҚС-тағы өзгерістер		73 253	(3 993)
Тауар-материалдық қорлардағы өзгерістер		(90 603)	82 337
Сауда дебиторлық берешектегі және басқа да қысқа мерзімді активтердегі өзгерістер		(124 957)	121 837
Сауда және басқа да кредиторлық берешектегі және сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер		227 645	(305 380)
Төленуге жататын басқа да салықтардағы өзгерістер		(52 580)	34 066
Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары		**984 790**	**546 076**
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардан алынған дивидендтер	19	415 359	134 772
Туынды қаржы құралдары бойынша төлемдер, нетто		—	(142)
Табыс салығын төлеу		(111 373)	(87 984)
Алынған пайыздар		39 496	90 798
Төленген пайыздар		(249 775)	(236 987)
Операциялық қызметтен түскен таза ақша ағындары		**1 078 497**	**446 533**

[1] Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілікті сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 5ескертпеде келтірілген

Миллион теңгемен	Ескерт.	31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін 2021 жылғы	2020 жылғы (қайта есептелгені)[1]
Инвестициялық қызметтен ақша ағындары			
Банк салымдарын орналастыру		(819 226)	(581 666)
Банк салымдарын қайтару		585 614	685 773
Негізгі құралдарды, материалдық емес активтерді және барлау мен бағалау бойынша активтерді сатып алу		(409 660)	(396 406)
Негізгі құралдарды, барлау мен бағалау активтерін және сатуға арналған деп жіктелген активтерді сатудан болған түсімдер		71 084	50 738
Есептен шығарылған ақша қаражатын шегергенде, еншілес ұйымдардың шығуынан ақша қаражатының түсуі		(375 910)	8 710
Иелік ету үлесін өзгертпестен бірлескен кәсіпорындардың капиталына қосымша салымдар		(1 926)	(6 586)
Бірлескен кәсіпорындардың шығуынан ақша қаражатының түсуі		17 169	5 966
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	30	(73 274)	(57 485)
Байланысты тараптарға берілген қарыздарды өтеуден түскен түсімдер	30	24 438	72 721
Борыштық бағалы қағаздарды сатып алу		(14 741)	(928)
Борыштық бағалы қағаздарды сатудан түскен түсім		10 528	636
Бірлескен кәсіпорынның акционерінен алынатын вексель бойынша түсімдер		—	11 512
Басқалары		(2 790)	1 404
Инвестициялық қызметке пайдаланылған таза ақша ағындары		**(988 694)**	**(205 611)**
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағындары			
Қарыздардың түсуі	25	451 096	676 979
Қарыздарды өтеу	25	(339 552)	(807 355)
Қарыздарды өтеу үшін ақша қаражатын резервтеу[2]		(292 258)	—
Самұрық-Қазына мен ҚР Ұлттық Банкіне төленген дивидендтер	24	(49 999)	(81 738)
Бақыланбайтын үлес акционерлеріне төленген дивидендтер	24	(5 756)	(4 553)
Самұрық-Қазынаның пайдасына бөлу	24	(534)	(7 987)
Еншілес ұйымның өз акцияларын сатып алуы		—	(212)
Қаржылық кепілдік бойынша өтеу		—	(1 383)
Жалдаудың негізгі борышы бойынша міндеттемелерді өтеу		(45 530)	(18 978)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		**(282 533)**	**(245 227)**
Айырбас бағамдарындағы өзгерістердің ақша қаражаты мен оның баламаларына ықпалы		22 851	85 341
Күтілетін несиелік зиян резервіндегі өзгеріс		(136)	376
Ақша қаражаты мен оның баламаларындағы таза өзгеріс		**(170 015)**	**81 412**
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары		**1 145 864**	**1 064 452**
Жыл соңындағы ақша қаражаты мен оның баламалары		**975 849**	**1 145 864**

Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Д.С. Қарабаев

Бас бухгалтер

А.С. Есбергенова

[2] 2021 жылғы маусым және қараша айларында Топ, есептелген сыйақыны қоса алғанда, The Export-Import Bank of China-дан алынған қарыздарды өтеу үшін 292.258 миллион теңге жалпы сомадағы ақша қаражатын резервтеді. Қарыздар 2021 жылғы шілдеде 32.799 миллион теңге сомасында (25-ескертпе) және 2022 жылғы қаңтарда 259.459 миллион теңге сомасында (21 және 25 ескертпелер) өтелді. Қарыздардың өтелуі ақшалай емес операциялар ретінде көрсетілді..

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Миллион теңгемен	Бас компанияның акционерлеріне келеді						Бақылан-байтын қатысу үлесі	Жиыны
	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Басқа да капитал	Есептілік валютасын қайта есептеу резерві	Бөлінбеген пайда	Жиыны		
2019 жылғы 31 желтоқсанға	**916 541**	**40 794**	**83**	**1 731 747**	**5 469 236**	**8 158 401**	**38 255**	**8 196 656**
Бір жылғы таза пайда/(зиян)	—	—	—	—	273 237	273 237	(101 340)	171 897
Басқа да жиынтық кіріс/(зиян)	—	—	(25)	414 288	(9 758)	404 505	(844)	403 661
Жиынтық кіріс/(зиян) жиыны	**—**	**—**	**(25)**	**414 288**	**263 479**	**677 742**	**(102 184)**	**575 558**
Дивидендтер (24-ескертпе)	—	—	—	—	(81 738)	(81 738)	(4 856)	(86 594)
Самұрық-Қазынаның пайдасына бөлу (24-ескертпе)		—	—	—	(7 763)	(7 763)	—	(7 763)
Самұрық-Қазынамен операциялар (24-ескертпе)	—	—	—	—	(11 617)	(11 617)	—	(11 617)
Сенімгерлік басқару шарты қолданылуының тоқтатылуына орай Үкіметтен алынған мұнай құбырларын беру (24-ескертпе)	—	(17 323)	—	—	1 205	(16 118)	—	(16 118)
Компания өтеуге орай Самұрық-Қазынадан алған қарыздың номиналды және әділ құны арасындағы айырманы аудару (24-ескертпе)	—	(10 971)	—	—	10 971	—	—	—
Әділ құнның Самұрық-Қазына өтеуге орай салған қарыздың номиналды құнынан асып түсуін аудару (24-ескертпе)	—	(3 519)	—	—	3 519	—	—	—
Еншілес ұйымның бақыланбайтын қатысу үлесін сатуға арналған пут опционы бойынша резерв	—	—	—	—	(10 750)	(10 750)	(2 481)	(13 231)
Еншілес ұйымның өз акцияларын сатып алуы	—	—	—	—	163	163	(375)	(212)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	**916 541**	**8 981**	**58**	**2 146 035**	**5 636 705**	**8 708 320**	**(71 641)**	**8 636 679**

Миллион теңгемен	Бас компанияның акционерлеріне келеді						Бақылан-байтын қатысу үлесі	Жиыны
	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Басқа да капитал	Есептілік валютасын қайта есептеу резерві	Бөлінбеген пайда	Жиыны		
2020 жылғы 31 желтоқсанға	916 541	8 981	58	2 146 035	5 636 705	8 708 320	(71 641)	8 636 679
Бір жылғы таза пайда/(зиян)	—	—	—	—	1 215 561	1 215 561	(18 221)	1 197 340
Басқа да жиынтық кіріс	—	—	10 055	114 498	4 294	128 847	1 805	130 652
Жиынтық кіріс/(зиян) жиыны	**—**	**—**	**10 055**	**114 498**	**1 219 855**	**1 344 408**	**(16 416)**	**1 327 992**
Дивидендтер (24-ескертпе)	—	—	—	—	(49 999)	(49 999)	(6 192)	(56 191)
Самұрық-Қазынаның пайдасына бөлу (24-ескертпе)	—	—	—	—	(85)	(85)	—	(85)
Самұрық-Қазынамен операциялар (24-ескертпе)	—	—	—	—	(5 222)	(5 222)	—	(5 222)
«ҚазТрансГаз» АҚ-ын Самұрық Қазынаға беру (5-ескертпе)	—	(7 839)	—	—	(1 741 620)	(1 749 459)	—	(1 749 459)
Еншілес компанияның капиталына жарна	—	—	—	—	—	—	4 967	4 967
2021 жылғы 31 желтоқсанға	**916 541**	**1 142**	**10 113**	**2 260 533**	**5 059 634**	**8 247 963**	**(89 282)**	**8 158 681**

Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары

Д.С. Қарабаев

Бас бухгалтер

А.С. Есбергенова

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Компания», «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ» немесе «Бас компания») 2002 жылғы 27 ақпанда Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 20 ақпандағы № 811 Жарлығының және Қазақстан Республикасы Үкіметінің (бұдан әрі – «Үкімет») 2002 жылғы 25 ақпандағы № 248 қаулысының негізінде жабық акционерлік қоғам ретінде құрылған Қазақстан Республикасының (бұдан әрі – «ҚР») мұнай-газ кәсіпорны болып табылады. Компания «Қазақойл» ұлттық мұнай-газ компаниясы» мен «Мұнай және газ көлігі» ұлттық компаниясы» жабық акционерлік қоғамдардың бірігуі нәтижесінде құрылды. Бірігудің нәтижесінде бұл компаниялардың барлық активтері мен міндеттемелері, оның ішінде олардың барлық кәсіпорындарға қатысу үлестерін қоса алғанда, Компанияға берілді. 2004 жылдың наурызында ҚР-дың заңнамасына сәйкес Компания акционерлік қоғам болып қайта тіркелді.

2006 жылғы 8 маусымнан бастап Компанияның жалғыз акционері «Самұрық» Мемлекеттік активтері басқару бойынша қазақстандық холдинг» акционерлік қоғамы болып табылды, әрі ол 2008 жылдың қазанында «Қазына» Тұрақты Даму Қоры» акционерлік қоғамымен бірігіп, осылайша «Самұрық-Қазына» Ұлттық Әл-ауқат Қоры» акционерлік қоғамын (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») құрды. Үкімет Самұрық-Қазынаның жалғыз акционері болып табылады. 2015 жылғы 7 тамызда ҚР Ұлттық Банкі Самұрық-Қазынадан Компания үлесінің 9,58%-ын және бір акциясын сатып алды.

2021 жылғы 31 желтоқсанға Компанияның 60 операциялық компанияда (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 61) қатысу үлесі болды (бірлесіп «Топ»).

Компанияның тіркелген кеңсежайы мына мекенжайда орналасқан: ҚР, Нұр-Сұлтан қаласы, Дінмұхамед Қонаев көшесі, 8.

Топ қызметінің негізгі бағыттарына өзгесінен басқа мыналар кіреді:

- мұнай-газ саласында бірыңғай мемлекеттік саясатты әзірлеуге және іске асыруға қатысу;
- келісімшарттарға үлестік қатысу арқылы жер қойнауын пайдалану келісімшарттарында мемлекеттік мүдделерді білдіру; және
- көмірсутектерді барлау, әзірлеу, өндіру, мұнай операцияларын жүргізу қызметтері, қайта өңдеу, мұнай химия, тасымалдау және өткізу, мұнай құбырлары мен газ құбырларын және мұнай-газ өндіру инфрақұрылымын жобалау, салу, пайдалану мәселелері бойынша корпоративтік басқару және мониторинг жасау.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке Компанияның және ол бақылайтын еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі кіреді (3-ескертпе).

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігін Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары мен Бас бухгалтер 2022 жылғы 4 наурызда шығаруға бекітті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік, есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде ашылып көрсетілген операцияларды қоспағанда, бастапқы құн бойынша бағалау қағидатына сәйкес әзірленді. Осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі барлық мәндер, арнайы аталған жағдайларды қоспағанда, миллиондарға дейін дөңгелектенген.

Сәйкестілік туралы мәлімдеме

Топтың бұл шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес («ХҚЕС жөніндегі Кеңес») бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау белгілі бір маңызды есептік бағалауды қолдануды талап етеді, сондай-ақ басшылықтан Топтың есеп саясатын қолдану барысында жол берулер бойынша пікірлер қолдануды талап етеді. Жоғары күрделілік деңгейі мен жол берулерді қолдануды қамтитын қолданылу саласы, сондай-ақ бағалау мен жол берулерді қолдану Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі үшін елеулі болып табылатын салалар 4-ескертпеде ашылған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде Топ басшылығы бірқатар белгісіздіктердің орын алуын ескере отырып, оның ішінде COVID-19 пандемиясының ықпалынан, әлемдегі ағымдағы экономикалық ахуалды назарға алды. Шоғырландырылған қаржылық есептілік қызметтің үздіксіздігі қағидатына сәйкес дайындалды.

Шетел валютасын қайта есептеу

Функционалдық валюта және білдіру валютасы

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған әрбір кәсіпорнының қаржылық есептілігінің элементтері кәсіпорын өз қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық орта валютасын пайдалана отырып бағаланады (бұдан әрі – «функционалдық валюта»). Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның функционалдық валютасы мен оны білдіру валютасы болып табылатын Қазақстандық теңгемен (бұдан әрі – «теңге») білдірілген.

Операциялар және шоттар сальдосы

Шетелдік валютадағы операциялар операциялар жүзеге асырылған күнгі валюта бағамы пайдаланыла отырып, функционалдық валютаға қайта есептеледі. Мұндай операциялар бойынша есептеулер нәтижесінде туындаған бағамдық айырмашылықтардан және есепті күнгі бағамдар бойынша шетел валютасында берілген монетарлық активтер мен міндеттемелерді қайта есептеуден түскен кірістер мен шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Тарихи құнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құны бойынша шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құн белгіленген күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу немесе қайта есептеу кезінде туындайтын айырмалар, Топтың шетелдік бөлімшелерге таза инвестицияларын хеджирлеудің бір бөлігі ретінде айқындалған монетарлық баптарды қоспағанда, пайда немесе зиян құрамында танылады. Бұл баптар инвестициялардың пайда немесе зиян құрамынан шығуы сәтіне жинақталған соманы қайта жіктей отырып таза инвестициялар шығарылғанға дейін басқа жиынтық кірістің құрамында танылады. Бұл монетарлық баптар бойынша бағамдық айырмаларға тән салық төлемдері мен несиелер басқа да жиынтық кірістің құрамында танылады.

Топқа кіретін компаниялар

Функционалдық валютасы ұсыну валютасынан ерекшеленетін Топтың барлық еншілес ұйымдарының, бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компанияларының (олардың бір де бірі гиперинфляциялы экономикалардың валютасында операция жасамайды) кірістер мен зиян және қаржылық позициясы ұсыну валютасына мынадай түрде қайта есептеледі:

- қаржылық жағдай туралы ұсынылған есептердің әрқайсысы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күнге жабу бағамдары бойынша қайта есептеледі;
- жиынтық кіріс туралы есептердің әрқайсысы бойынша кірістер мен шығыстар орташа бағамдар бойынша қайта есептеледі (орташа бағам бағамдардың жиынтық әсерінің операция жүзеге асырылған күнгі бағамға ақылға қонымды жақындауы болып табылмайтын жағдайлардан басқа; бұл жағдайда кірістер мен шығыстар операциялар жүзеге асырылған күнгі бағам бойынша қайта есептеледі); және
- барлық бағамдық айырмалар өзге жиынтық кірісте жеке компонент ретінде танылады.

Валюталарды айырбастау бағамдары

Қазақстан Қор Биржасында («ҚҚБ») белгіленген орташа есептелген валюта айырбастау бағамы Қазақстан Республикасында ресми валюта айырбастау бағамы ретінде қолданылады. ҚҚБ-ның 2021 жылғы 31 желтоқсандағы айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 431,80 теңгені құрады. Бұл бағам 2021 жылғы 31 желтоқсанға АҚШ долларында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелерді қайта есептеу үшін пайдаланылды (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 1 АҚШ доллары үшін 420,91 теңге). ҚҚБ-ның 2022 жылғы 4 наурыздағы айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 499,20 теңгені құрады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ

Есеп саясатындағы және ақпаратты ашып көрсету қағидаттарындағы өзгерістер

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қабылданған есепке алу қағидаттары, 2021 жылдың 1 қаңтарына күшіне енген қабылданған жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді қоспағанда, 2020 жылғы

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топтың жылдық шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолданылған қағидаттарға сәйкес келеді.

Келесі түзетулер 2021 жылы алғаш рет қолданылды:
- «Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке (IFRS), «Қаржы құралдары: тану және бағалау» 39 ХБЕС-ке (IAS), «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету» 7 ХҚЕС-ке (IFRS), «Сақтандыру шарттары»
- 4 ХҚЕС-ке (IFRS) және «Жалдау» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер. Түзетулер банкаралық ұсыныс мөлшерлемесі (IBOR) баламалы тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемеге (RFR) ауыстырылғанда қаржылық есептілікке ықпал ету әсеріне уақытша босаңсуды береді. Түзетулерге практикалық сипаттағы келесі жеңілдетулер жатады:
- реформамен тікелей талап етілетін шарттың өзгеруі немесе ақша ағындарының өзгеруі нарықтық пайыздық мөлшерлеменің өзгеруіне баламалы болатын құбылмалы пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі ретінде қарастырылуы тиіс болатын практикалық сипаттағы жеңілдету;
- хеджирлеу анықтамасына және хеджирлеу ара қатынастарын тоқтатпастан хеджирлеу жөніндегі құжаттамаға IBOR реформасымен талап етілетін өзгерістерді енгізуге жол беріледі;
- RFR құралы тәуекел құрамдасын хеджирлеу құралы ретінде айқындалғанда, ұйымдарға бөлек сәйкестендірілетін талапты орындау қажеттілігінен уақытша босатуды беру.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.
- «COVID-19: жалдау шарттарына қатысты концессиялар» деген атаумен «Жалдау» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету. Түзету жалға алушыларға COVID-19-бен тікелей байланысты жалдау шарттарының концессияларын шартты түрлендірулер деп есептемеуге мүмкіндік береді. Көрсетілген түзету шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай ықпалын тигізбеді, өйткені Топтың пандемиядан туындаған жалдау шарттарының елеулі концессиялары болмады.

Күшіне әлі енбеген жаңа және өзгертілген стандарттар мен түсіндірмелер

2017 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Сақтандыру шарттары» 17 ХҚЕС (IFRS) жаңа стандартын шығарды. 17 ХҚЕС (IFRS) сақтандыру шарттарын есепке алу жөнінде бірыңғай басшылықты білдіреді, сондай-ақ тиісті ақпараттың ашылып көрсетілуіне қойылатын барлық талаптарды қамтиды. Жаңа стандарт 4 ХҚЕС (IFRS) аттас стандартты ауыстырады. 2020 жылғы маусымда, ХҚЕС жөніндегі Кеңес 17 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетуді шығарды, ол оның ендірілуімен болатын белгісіздіктер мен проблемаларды шешеді, бастапқы қолдану күнін 2023 жылғы 1 қаңтардан және одан да кеш басталатын жылдық кезеңдерге ауыстырды. Топ көрсетілген стандарт шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізеді деп күтпейді.

2020 жылғы қаңтарда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Қаржылық міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді ретінде жіктеу» деп аталатын «Қаржылық есептілікті ұсыну» 1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетуді шығарды. Қабылданған түзету міндеттемелерді ұзақ мерзімділер немесе қысқа мерзімділер ретінде жіктеу критерийлерін нақтылайды. Түзету 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. Топ көрсетілген түзету шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізеді деп күтпейді, өйткені Топ нақтыланған критерийлерді қолдануда.

2020 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Концептуалдық негіздерге сілтемелер» деп аталатын «Бизнестерді біріктіру» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетуді шығарды. Түзету стандарттың талаптарына айтарлықтай өзгерістерді енгізбестен, 2018 жылғы наурызда шығарылған қаржылық есептерді ұсынудың Концептуалдық негіздеріне сілтемелерді ауыстырады. Түзету 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап немесе содан кейін қолданыла бастайды. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. Топ көрсетілген түзету шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізеді деп күтпейді.

2020 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Негізгі құралдар: мақсатына лайық пайдалануға дейінгі түсімдер» деп аталатын «Негізгі құралдар» 16 ХҚЕС-ке (IAS) түзетуді шығарды. Көрсетілген түзету негізгі құрал объектісінің бастапқы құнынан бұл объектіні оны кейіннен пайдалану орнына жеткізу және оны басшылықтың ниетіне сәйкес пайдалану үшін талап етілетін жай-күйге келтіру процесінде жасалған бұйымдарды сатудан түскен қандай да бір түсімдерді есептен шығаруға тыйым салады. Осының орнына ұйым мұндай бұйымдарды сатудан түсетін түсімдерді және оларды шығару құнын пайданың немесе зиянның құрамында мойындайды. Түзету 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енеді және ретроспективті түрде қолданылуы тиіс. Топ көрсетілген түзету шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізеді деп күтпейді.

2020 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Ауыртпалылық түсіретін келісімшарттар: шартты орындау шығындары» деп аталатын «Бағалау міндеттемелері, шартты міндеттемелер мен шартты активтер» 37 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулерді шығарды. Түзетулер ұйым қандай шығындарды шарттың қиындық келтіре алатындығын бағалау кезінде ескеруі тиіс екендігін түсіндіреді. Түзетулер 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. Топтың болжамынша түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізбейді.

2021 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Бір операциядан туындайтын активтермен және міндеттемелермен байланысты кейінге қалдырылған салық» деп аталатын «Пайда салығы» 12 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер шығарды. Түзетулер бастапқы мойындау кезінде есептен шығарылатын және салық салынатын уақыт айырмаларының тең сомалары туындайтын операциялар бойынша кейінге қалдырылған салықты есепке алу тәртібін түсіндіреді. Түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. Топтың болжамынша түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізбейді.

Сонымен бірге, ХҚЕС жөніндегі Кеңестің күшіне әлі енбеген халықаралық стандарттарды жақсарту бойынша жыл сайынғы жобасының шеңберінде бірқатар түзетулер шығарылды. Оларға «ХҚЕС-ті алғаш рет қолдану – ХҚЕС-ті алғаш рет қолданатын еншілес ұйым» деп аталатын «ХҚЕС-ті алғаш рет қолдану» 1 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер; қаржылық міндеттемелердің танылуы тоқтаған жағдайда «10% тест» өткізілген кездегі комиссиялық сыйақы» деп аталатын «Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер; «Жалдау бойынша ынталандыратын төлемдер» деп аталатын «Жалдау» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету және «Әділ құнды бағалау кезіндегі салық салу» деп аталатын «Ауыл шаруашылығы» 41 ХҚЕС-ке (IAS) түзету жатады. Топ көрсетілген түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізеді деп күтпейді.

«Қаржылық есептілікті ұсыну» 1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Маңыздылық туралы пайымдауларды қалыптастыру» ХҚЕС-ті қолдану бойынша № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер. 1 ХҚЕС-ке (IAS) түзету ұйымдардың есеп саясатының елеулі ережелерін емес, есеп саясаты туралы маңызды ақпаратты ашып көрсетуін талап етеді.

ХҚЕС-ті қолдану бойынша № 2 практикалық ұсынымдарға түзету маңыздылық тұжырымдамасын есеп саясатының ашылып көрсетілуіне қалай қолдануға болатындығы туралы нұсқаулар береді.

Сондай-ақ, ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер және қателер»

8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетуді бөлек шығарды. Түзету ұйымдардың есеп саясатындағы өзгерістерді және бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістерді қалай айыратындығын түсіндіреді. Бұл шектеу маңызды болып табылады, өйткені бухгалтерлік бағалаулардағы өзгерістер перспективті түрде және тек келешек операциялар мен басқа да келешек оқиғаларға ғана қолданылады, ол есеп саясатындағы өзгерістер, әдетте, өткен операциялар мен басқа да өткен оқиғаларға қатысты ретроспективті түрде қолданылады.

1 ХҚЕС (IAS) пен 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе содан кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді, мерзімінен бұрын қолдану рұқсат етілген.

Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген қандай да бір стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Шоғырландыру негізі

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес ұйымдарының 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін қамтиды. Бақылау, егер Топтың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа құқығы бола немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшыраса және инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктері салдарынан осы қайтарымға ықпал ете алған жағдайда жүзеге асырылады. Атап айтқанда, егер Топтың: инвестициялау объектісіне қатысты өкілеттіктері (яғни, инвестициялау объектісінің едәуір қызметін басқаруға ағымдағы мүмкіндікті қамтамасыз ететін қолдағы құқықтар); инвестицияларға өз қатысуынан ауыспалы кірісті алуға ұшырағыштығы немесе құқықтары, сондай-ақ инвестициялау объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін кірістердің көлеміне ықпал ету мақсатында пайдалану мүмкіндігі болған жағдайда, Топ инвестициялау объектісін бақылайды.

Әдетте, дауыс беру құқықтарының көп болуы бақылаудың болуын білдіреді деп болжанады. Мұндай жорамалды растау үшін және Топтың инвестициялау объектісіне қатысты көпшілік дауыс беру құқығынан кемі немесе дәл сондай құқықтары болғанда, Топ, инвестициялау объектісінде дауыс беру құқықтары бар басқа тұлғалармен келісімдерді қоса алғанда, бұл инвестициялау объектісіне қатысты өкілеттіктердің бар-жоғын бағалау кезінде барлық орынды фактілер мен жағдайларды, басқа келісімдермен негізделген құқықтарды; дауыс беру құқықтарын және Топқа тиесілі әлеуетті дауыс беру құқықтарын ескереді.

Егер фактілер мен жағдайлар бақылаудың үш элементі бірінің немесе одан көбісінің өзгеруін растаса, Топ инвестициялар нысанына қатысты бақылаудың болуын қайтадан талдайды. Топ еншілес ұйымға бақылауды алған кезде еншілес ұйымның шоғырлануы басталады және Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылғанда тоқталады. Сатып алынуы немесе есептен шығарылуы жыл ішінде болған еншілес ұйымның активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке қосылады және Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылған күнге дейін көрсетіледі.

Еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі есеп саясатын бірізді қолданудың негізінде бас компанияның есептілігі сияқты дәл сол есепті кезең үшін әзірленді. Пайда немесе зиян және басқа да жиынтық кірістің әрбір құрамдасы Топтың бас компаниясының Акционерлеріне және тіпті егер бұл бақыланбайтын қатысу үлесінде теріс қалдықтарға әкеліп соқтырған жағдайда да, бақыланбайтын қатысу үлесіне жатады. Қажет болғанда еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі олардың есеп саясаттарын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру үшін түзетіледі. Барлық топ ішіндегі қалдықтар, операциялар, топ ішінде операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындайтын өткізілмеген пайда мен зиян шоғырландыру кезінде толығымен алынып тасталды. Бақылаудан айырылмастан инвестициялау нысандарындағы қатысу үлестерінің өзгерісі капиталмен жасалған операция ретінде ескеріледі.

Егер Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылып қалса, ол тиісті активтерді (гудвилді қоса), міндеттемелерді, бақыланбайтын қатысу үлестерін және меншікті капиталдың басқа да құрамдастарын тануды тоқтатады және жиынтық кірісті немесе зиянды пайда немесе зиян құрамында мойындайды. Қалған инвестициялар әділ құны бойынша танылады.

Еншілес ұйымдар

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша келесі елеулі тікелей еншілес ұйымдар осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылды:

Маңызды ұйымдар	Негізгі қызметі	Тіркелген елі	Иелік ету үлесі	
			2021 жыл	2020 жыл
«ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ	Барлау және өндіру	Қазақстан	**99,72 %**	99,72 %
«ҚазМұнайТеңіз» ЖШС	Барлау және өндіру	Қазақстан	**100 %**	100 %
«ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС	Барлау және өндіру	Қазақстан	**100 %**	100 %
«Қазақтүрікмұнай» ЖШС	Барлау және өндіру	Қазақстан	**100 %**	100 %
«ҚазТрансОйл» АҚ	Мұнайды тасымалдау	Қазақстан	**90 %**	90 %
«ҚазақТеңізКөлікФлоты» ЖШС	Мұнайды тасымалдау және құрылыс	Қазақстан	**100 %**	100 %
«ҚазТрансГаз» АҚ (5-ескертпе)	Газды тасымалдау	Қазақстан	**—**	100 %
Cooperative KazMunayGas PKI U.A.	Мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Нидерландтар	**100 %**	100 %

Маңызды ұйымдар	Негізгі қызметі	Тіркелген елі	Иелік ету үлесі	
			2021 жыл	2020 жыл
«Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС	Қайта өңдеу	Қазақстан	**99,53 %**	99,53 %
«Павлодар мұнай-химия зауыты» ЖШС	Қайта өңдеу	Қазақстан	**100 %**	100 %
KMG International N.V.	Мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Румыния	**100 %**	100 %
«KMG Drilling&Services» ЖШС	Бұрғылау қызметтері	Қазақстан	**100 %**	100 %

Бизнесті біріктіру және гудвил

Бизнесті біріктіру сатып алу әдісін пайдалана отырып есептеледі. Сатып алу құны сатып алу күніндегі әділ құн бойынша бағаланған берілген сыйақы сомасы және сатып алынатын компаниядағы бақыланбайтын қатысу үлесінің құны ретінде бағаланады. Бизнесті біріктіру жөніндегі әрбір мәміле үшін сатып алатын тарап сатып алынатын компаниядағы бақыланбайтын қатысу үлесі әділ құн бойынша, не сатып алынатын компанияның сәйкестендірілетін таза активтеріндегі теңбе-тең үлес бойынша бағалайды. Сатып алуға байланысты шегілген шығындар әкімшілік шығыстардың құрамына енгізіледі.

Топ бизнесті сатып алғанда, ол сатып алынған қаржы активтері мен қабылданған міндеттемелерді тиісті түрде шарттың талаптарына, экономикалық жағдайға және сатып алу күніндегі тиісті жағдайларға байланысты жіктейді. Бұған компания сатып алатын негізгі шарттарға қосылған туынды құралдарды бөлу жатады.

Сатып алатын тарап беруге тиіс шартты сыйақы сатып алу күніндегі әділ құн бойынша танылуға тиіс. Қаржы құралы болып табылатын және 9 ХҚЕС-тің (IFRS) «Қаржы құралдары» қолданылу аясына түсетін актив немесе міндеттеме ретінде жіктелетін шартты өтемақы әділ құны бойынша бағаланады, ал әділ құнның өзгеруі

9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес пайда немесе зиян құрамында танылады. Егер шартты сыйақы 9 ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылу аясына түспесе, ол пайда немесе зиян құрамында әділ құны бойынша бағаланады. Меншікті капитал ретінде жіктелуге жататын шартты өтеу кейіннен қайта бағаланады және оның кейіннен өтелуі меншікті капитал құрамында көрсетіледі.

Гудвил бастапқыда берілген сыйақы және танылған бақыланбайтын қатысу үлесі сомасының және сатып алушыға бұрын тиесілі болған үлестердің сатып алынатын таза сәйкестендірілетін активтердің және ол қабылдаған міндеттемелердің сомасынан асып түсуі ретінде айқындалатын бастапқы құны бойынша бағаланады. Егер сатып алынған таза активтердің әділ құны берілген өтемақы сомасынан асатын болса, Топ барлық сатып алынған активтердің және барлық қабылданған міндеттемелердің анықталу дұрыстығын, сондай-ақ сатып алу күніне танылуы тиіс болған сомаларды бағалау кезінде пайдаланылған процедураларды қайталап талдайды. Егер қайталап жасалған талдаудан кейін берілген өтемақы сатып алынған таза активтердің әділ құнынан кем болып қалса, табыс пайда немесе зиян құрамында танылады.

Кейіннен гудвил құнсызданудан болған жинақталған шығындар шегеріліп, бастапқы құн бойынша бағаланады. Құнсыздану тестісін өткізу мақсатында бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған гудвил сатып алынған күннен бастап Топтың ақша ағындарын жасайтын бөлімшелерінің әрқайсысына бөлінеді, олар болжанып отырғандай компания сатып алатын басқа активтер мен міндеттемелер аталған бөлімшелерге жататынына немесе жатпайтынына тәуелсіз бизнесті біріктіруден пайда табады.

Егер гудвил ақша ағындарын жасайтын бірліктің бір бөлігі болса және осы бірліктің шеңберінде қызметтің бір бөлігі шығып кетсе, шығып кететін қызметке қатысты гудвил қызметтің шығуынан пайданы немесе зиянды айқындау кезінде осы қызметтің ағымдағы құнына кіреді. Мұндай жағдайда шығып қалған гудвил шығып қалған қызметтің құны мен ақша ағындарын жасайтын бірліктің қалған бөлігі құнының негізінде бағаланады.

Кезең-кезеңмен болатын бизнесті біріктіру

Сатып алушыға сатып алу күніне бұрын тиесілі болған сатып алынатын компаниядағы қатысу үлесінің әділ құны пайда немесе зиян арқылы сатып алу күніне әділ құны бойынша қайта бағаланады.

Бизнесті кезең-кезеңмен біріктіру кезінде сатып алушы сатып алу күніне төменде көрсетілгендей (а)-ның (б)-дан артуы ретінде бағаланатын гудвилді мойындайды:

1. жиынтығы: (i) берілген сыйақы, ол әдетте, «Бизнесті біріктіру» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес сатып алу күніне әділ құны бойынша бағаланады; (ii) осы стандартқа сәйкес бағаланған сатып алынатын ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесінің құны; (iii) сатып алу күніне бұрын сатып алушы тарапқа сатып алынатын ұйымдағы қатысу үлесін сатып алу күніне әділ құны;
2. сатып алынған активтерді және қабылданған міндеттемелерді сатып алу күніне таза әділ құны.

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды сатып алу

Еншілес ұйымдарды жалпы бақылаудағы тараптардан сатып алынуы үлестерді біріктіру әдісін пайдалана отырып ескеріледі.

Жалпы бақылауға берілетін еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелері шоғырландырылған қаржылық есептілікте беру күніне беретін ұйымның («Бастамашы») ағымдағы құны бойынша ескеріледі. Бастамашы бастапқыда сатып алған кезде объективті түрде ескеретін тиісті гудвил шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Бастамашының гудвилін қоса алғанда, таза активтердің жалпы ағымдағы құны мен төленген сыйақы арасындағы айырма капиталды түзету ретінде шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Салыстырмалы деректерді қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілік еншілес ұйымды Топ Бастамашы бастапқыда сатып алған күнге сатып алғандығы туралы жорамалға сүйене отырып ұсынылады.

Бірлесіп-бақыланатын операциялар

Бірлескен операция – бұл қызметке бірлескен бақылауға ие болатын тараптың қызметпен байланысты міндеттемелер бойынша активтер мен жауапкершілікке құқықтарының болуын болжайтын бірлескен кәсіпкерлік типі. Топ бірлескен операциялардағы өзінің мүдделеріне қатысты мыналарды: Бірлескен активтердегі өз үлесін қоса алғанда, активтерді; Бірлескен міндеттемелердегі өз үлесін қоса алғанда, міндеттемелерді; Бірлескен операциялардың нәтижесінде өндірілген өнімдегі үлесті сатудан түскен түсімді; Бірлескен операциялардан болған өнімді сатудан түскен түсімнің үлесін; бірлесіп шеккен шығыстардағы үлесті қоса алғанда, Шығыстарды мойындайды.

Қауымдасқан компанияларға және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар

Қауымдасқан компания – соған қатысты Топтың айтарлықтай ықпалы бар компания. Айтарлықтай ықпал – инвестициялар объектісінің қаржылық және операциялық саясатына қатысты шешімдерді қабылдауға қатысу өкілеттіктері, бірақ мұндай саясатқа қатысты бақылау немесе бірлескен бақылау жатпайды.

Бірлескен кәсіпорын – бұл бірлескен қызмет түрі, әрі соған сай келісімге қатысты бірлескен бақылауы бар тараптардың бірлескен кәсіпорынның таза активтеріне құқықтары бар. Бірлескен бақылау – бұл шартпен негізделген қызметке бақылауды бірлесіп жүзеге асыру, әрі ол тек маңызды қызметке қатысты шешімдердің қабылдануы бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірауызды келісімін қажет еткен жағдайларда ғана орын алады. Бірлескен бақылауды көздейтін шарт талаптары бойынша Топ бірлескен кәсіпорындарда қатысу үлесінің 50% кеміне иелік ете алады.

Айтарлықтай ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес ұйымдарға бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас келеді. Топтың қауымдасқан компанияларға және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялары үлестік қатысу әдісін пайдалана отырып ескеріледі.

Үлестік қатысу әдісіне сәйкес қауымдасқан компанияға немесе бірлескен кәсіпорынға инвестиция алдымен бастапқы құны бойынша танылады. Сатып алғаннан кейін инвестициялардың баланстық құны бірлескен кәсіпорынның немесе қауымдасқан компанияның таза активтеріндегі өзгерістердегі Топтың үлесі танылуы салдарынан не өседі немесе төмендейді. Бірлескен кәсіпорынға немесе қауымдасқан компанияға жататын гудвил инвестицияның баланстық құнына кіреді және амортизацияланбайды, сондай-ақ құнсыздану мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп бірлескен кәсіпорын немесе қауымдасқан компания қызметінің нәтижелеріндегі Топтың үлесін көрсетеді. Мұндай инвестициялау объектілерінің басқа да жиынтық кірісіндегі өзгерістер Топтың басқа да жиынтық кірісінің құрамында ұсынылады. Сонымен бірге, егер бірлескен кәсіпорын немесе қауымдасқан компания капиталында тікелей танылған өзгеріс орын алса, Топ осындай өзгерістегі өз үлесін таниды және бұл капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолданылса, осы фактіні ашады. Топтың және бірлескен кәсіпорындардың немесе қауымдасқан компаниялардың арасындағы мәмілелер бойынша туындайтын өткізілмеген кірістер мен залал бірлескен кәсіпорындағы немесе қауымдасқан компаниядағы қатысу үлесінің мөлшерінде алынып тасталады.

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тікелей көрсетіледі және салық салынғаннан кейінгі пайданы немесе зиянды және бірлескен кәсіпорынның немесе қауымдасқан компанияның еншілес компанияларындағы бақыланбайтын қатысу үлесін білдіреді. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың қаржылық есептілігі Топтың қаржылық есептілігі сияқты есепті кезеңде жасалады. Қажет болған жағдайда қаржылық есептілік есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру мақсатында түзетіледі.

Үлестік қатысу әдісін қолданғаннан кейін Топ бірлескен кәсіпорынға немесе қауымдасқан компанияға өз инвестициялары бойынша құнсызданудан болған қосымша залалды тану қажеттілігін айқындайды. Топ әрбір есепті күнге бірлескен кәсіпорынға немесе қауымдасқан компанияға инвестициялар құнсыздануының объективті дәлелдерінің болуын анықтайды. Мұндай дәлелдер болған жағдайда, Топ құнсыздану сомасын бірлескен кәсіпорынның немесе қауымдасқан компанияның өтелетін құны мен олардың баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептейді және залалды «Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялардың құнсыздануы» бабы бойынша жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындайды.

Бірлескен кәсіпорындағы немесе қауымдасқан компаниядағы елеулі ықпалын жоғалтқан жағдайда Топ қалған инвестицияларды әділ құн бойынша бағалайды және мойындайды. Айтарлықтай ықпалдан немесе бірлескен бақылаудан айырылу сәтіне бірлескен кәсіпорынға немесе қауымдасқан компанияға салынған инвестициялардың баланстық құны мен қалған инвестицияның әділ құны және сатудан болған түсімдер арасындағы айырма пайда немесе зиян құрамында танылады.

Активтер мен міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Топтың қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебінде активтер мен міндеттемелерді олардың қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады. Актив қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны өткізу болжанса немесе ол сатуға және әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде тұтынуға арналса; ол негізінен сауда мақсатында арналса; оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өткізу болжанса; немесе ол, есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде оны айырбастауға немесе міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ақша қаражатын немесе оның баламаларын білдірсе. Барлық басқа активтер ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер: оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса; ол негізінен сауда мақсатында ұсталса; ол есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде өтелетін болса; немесе компанияның міндеттеменің өтелу мерзімін есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде ұзартуға шартсыз құқығы болмағанда. Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Кен орындарын барлауға, бағалауға және әзірлеуге байланысты шығыстар

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын (лицензияларды) иемденгенге дейін болған шығындар

Лицензияларды сатып алғанға дейін болған шығындар, ҚР Үкіметімен тиісті келісімге қол қойылғаннан кейін болған шығындарды қоспағанда, олар орын алған кезеңдегі шығыстарға жатады. Мұндай жағдайларда болған шығындар барлау және бағалау активтерінің құрамында капиталдандырылады.

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын және мүлікті сатып алу шығындары

Жер қойнауын барлау әрі өндіру құқықтары және мүлікті сатып алуға арналған тиісті шығындар барлау әрі бағалау активтерінің құрамында капиталдандырылады және материалдық емес ретінде жіктеледі. Барлау бойынша әрбір объект жыл сайын бұрғылау жұмыстары жоспарланғанын және активтің құнсызданбағанын растау мәніне қарастырылады. Егер келешек жұмыстар жоспарланбаса, барлауға арналған лицензияларды және мүлікті сатып алуға арналған тиісті шығындардың ағымдағы құны есептен шығарылады. Экономикалық негізделген шығарылатын қорлар («дәлелденген қорлар» немесе «коммерциялық қорлар») анықталған кезде және әзірлеуді ішкі бекіту кезінде барлауға арналған лицензияларды және кен орындардың бөлігінде ескерілетін мүлікті сатып алуға арналған тиісті шығындардың ағымдағы құны, барлау және бағалау бойынша активтермен бірігіп, мұнай-газ мүлкіне немесе мұнай-газ активтеріне ауыстырылады.

Барлаумен және бағалаумен байланысты шығындар

Барлауға арналған заңды құқық сатып алынғаннан кейін, сәтсіз пайдаланылатын немесе жиектелетін ұңғымаларды қоса алғанда, геологиялық әрі геофизикалық зерттеу шығындары мен барлау және бағалау ұңғымаларымен тікелей байланысты шығындар ұңғыманы бұрғылау жұмыстары аяқталғанға дейін және нәтижелер бағаланғанға дейін шығындардың сипатына сәйкес барлау және бағалау материалдық емес немесе материалдық активтер ретінде капиталдандырылады. Мұндай шығындарға қызметкерлерге төлемақы, пайдаланылған материалдар мен жанар май, бұрғылау мұнарасының құны және мердігерлерге арналған төлемдер кіреді. Егер күтілетін қорлар табылмаса, барлау және бағалау бойынша актив құнсыздануға тестіленеді; егер шығарылатын көмірсутектер табылып, қызметті одан кейінгі бағалауға жататын болса, әрі оған коммерциялық әзірленуі ықтимал болатын басқа ұңғымаларда бұрғылау кіруі мүмкін болса, онда шығындар көмірсутектерді коммерциялық шығаруды бағалауда негізделген/үздіксіз прогреске қол жеткізілмейінше, актив ретінде ескерілуін жалғастырады.

Осы сияқты барлық шығындар техникалық, коммерциялық және басқарушылық тексеруге, сол сияқты әзірлеуді жалғастыру ниетін немесе табудан пайда алудың қандай да бір басқа тәсілін растау үшін жылына кем дегенде бір рет құнсыздану мәніне тексеруге жатады.

Көмірсутектердің дәлелденген қорлары анықталғанда және әзірлеу туралы шешім қабылданғанда, барлаумен және бағалаумен байланысты тиісті шығындар, тиісті шығыстар құнсыздану тестісінен кейін және құнсыздану залалы, егер ондай болса, танылағаннан кейін мұнай-газ активтеріне ауыстырылады.

Мұндай ниет болмағанда, және келісімшарттық аумақты Үкіметке қайтарып беру шешімі қабылданғанда және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды бұзу ниеті болғанда активтер шығыстарға есептен шығарылады.

Әзірлеу шығындары

Платформалар, мұнай құбырлары және әзірлеу ұңғымаларын бұрғылау сияқты инфрақұрылым объектілерін салу, орнату және аяқтау шығындары мұнай-газ мүлкінің құрамында капиталданады.

Мұнай-газ мүлкі және басқа да негізгі құралдар

Мұнай-газ мүлкі мен басқа да негізгі құралдар жинақталған амортизацияны, тозу мен құнсыздануды шегере отырып, бастапқы құны бойынша ескеріледі.

Активтердің бастапқы құны сатып алу немесе салу бағасынан, ұзақ мерзімді құрылыс және әзірлеу жобалары бойынша пайыздар шығындарынан, мойындау критерийлерін сақтау шартымен, активті жұмыс күйіне келтіруге тікелей байланысты шығындардан және қажет болғанда активті жою шығындарының бастапқы бағалауынан тұрады. Сатып алу немесе бағалау бағасы жиынтық төленген құн және активті сатып алу үшін берілген сыйақының кез келген түрінің әділ құны болып табылады.

Мұнай-газ мүлкі өндірістік әдісті пайдалана отырып амортизацияланады, ал материалдық емес активтер дәлелденген әзірленген қорлар бойынша, ал материалдық емес активтер дәлелденген қорлар бойынша амортизацияланады. Пайдалы қызмет ету мерзімі кен орындары қызметінің қалдық мерзімінен аз болатын кейбір мұнай-газ мүлкі пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде тік желілік әдіспен амортизацияланады.

Мұнай-газ активтері мен жерден басқа негізгі құралдарға, негізінен пайдалы қызмет етудің орта мерзімдерінің ішінде тікжелілік әдіспен амортизацияланатын жер, ғимараттар, машиналар мен жабдықтар, көлік құралдары мен басқалары былайша кіреді:

МӨЗ активтері	4-100 жыл
Құбырлар	2-30 жыл
Ғимараттар мен құрылысжайлар	2-100 жыл
Машиналар мен жабдық	2-30 жыл
Көлік құралдары	3-35 жыл
Басқасы	2-20 жыл
Жер	Амортизацияланбайды

Негізгі құралдардың болжамды пайдалы қызмет етуінің мерзімі жыл сайынғы негізде қайта қарастырылып отырады және қажет болғанда мерзімдегі өзгерістер кейінгі кезеңдерде ескеріліп отырады.

Негізгі құралдардың ағымдағы құны ол өтелетін болып табылмайтындығына көрсететін қандай да бір оқиғалар немесе жағдайлардағы өзгерістер болған жағдайларда құнсыздану мәніне қайта қарастырылып отырады.

Көмірсутектердің коммерциялық көлемдерін өндіруді тоқтатқан және жойылуға арналған өндіру ұңғымаларын қоса алғанда, негізгі құралдар нысанының мойындалуын доғару есептен шығарылған кезде немесе егер келешекте мұндай активті пайдаланудан экономикалық пайданы алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кірістер немесе шығыстар (активтің шығуынан және ағымдағы құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған кезең үшін пайдаға және зиянға кіргізіледі.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған жинақталған шығындарды шегере отырып, құны бойынша ескеріледі. Материалдық емес активтерге табиғи газды барлауға, әзірлеуге және өндіруге арналған лицензияларды, компьютерлік бағдарламалар мен гудвилді сатып алу шығындары кіреді. Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда сатып алу құны бойынша бағаланады. Бастапқы құны – бұл жиынтық төленген сома және активті сатып алу үшін берілген кез келген басқа сыйақының әділ құны.

Гудвилді және жер қойнауын пайдалану құқықтарын қоспағанда, материалдық емес активтер, пайдалы қызмет етудің күтілетін қалған мерзімінің ішінде тік желілік әдіспен амортизацияланады. Активтердің күтілетін пайдалы қызмет ету мерзімі жыл сайынғы негізде қайта қаралады және пайдалы қызмет ету мерзімдерін өзгерту қажет болғанда келесі кезеңдерде ескеріледі. Компьютерлік бағдарламалық жасақтаманың пайдалы қызмет ету мерзімі 3 жылдан 7 жылға дейін құрайды.

Материалдық емес активтердің ағымдағы құны оқиға немесе жағдаяттардағы өзгерістер активтің ағымдағы құны өтелмейтіндігін көрсеткен жағдайларда құнсыздануға талданады. Гудвил жыл сайын (31 желтоқсандағы жағдай бойынша), сондай-ақ оқиғалар оның ағымдағы құны құнсыздануы мүмкін екендігін көрсеткен жағдайларда, құнсыздануға тестіленеді.

Гудвилдің құнсыздануы гудвил қарайтын ақша ағынын туындататын бөлімшелер (немесе ақша ағынын туындататын бөлімшелер тобы) құнының өтелетін құнын бағалау арқылы анықталады. Егер ақша ағынын туындататын бөлімшелердің өтелетін құны олардың ағымдағы құнынан аз болса, құнсызданудан болған зиян танылады. Гудвилдің құнсызданудан болған залалды болашақ кезеңдерде қалпына келтіру мүмкін емес.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтелетін құнына бағалау жүргізеді. Активтің өтелетін құны – бұл келесі көлемдердің ең үлкені: сату шығындарын немесе активті пайдалану құндылығын шегере отырып, активтің немесе ақша ағындарын жасайтын бөлімшенің (ААЖБ) әділ құны. Өтелетін құн негізінен басқа активтер немесе активтер тобы жасайтын ағындардан тәуелсіз ақша қаражатының ағындарын актив жасаған жағдайда ғана жеке актив үшін анықталады. Егер активтің ағымдағы құны немесе ААЖБ өтелетін сомадан асып кетсе, онда актив құнсызданған ретінде қаралады және оның құны өтелетін сомаға дейін кемітіледі. Пайдаланудан болатын құндылықты бағалау кезінде болашақтағы ақша ағындары келтірілген құнға дейін дисконттау мөлшерлемесі

бойынша активке тән ақша мен тәуекелдердің уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейін дисконтталады.

Сату шығындарын шегере отырып әділ құнды айқындау кезінде тиісті бағалау үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, еншілес ұйымдар акцияларының нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады. Жалғасып отырған қызметтің құнсызданунан болған шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте құнсызданған актив функциясына сәйкес келетін шығыстар санатында көрсетіледі.

Топ құнсыздану сомасын Топтың жеке активтер жатқызылатын әр ААЖБ үшін жеке дайындалатын жан-жақты жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте 5 (бес) жылға жасалады. Бұдан да ұзақ кезеңдер үшін бес жылдан кейін келешек болжанатын ақша ағындарына қатысты қолданылатын ұзақ мерзімді өсу қарқындары есептеледі.

Гудвилді қоспағанда, активтер үшін әрбір есепті күнге құнсызданудан болған бұрын танылған залал бұдан былай жоқ немесе қысқарған екендігінің белгілеріне бағаланады. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ақша ағындарын тудыратын бөлімшенің өтелетін құнын есептейді. Құнсызданудан болатын бұрын танылған шығындар, егер құнсызданудан болатын шығынды соңғы рет таныған уақыттан бастап активтің өтелетін құнын айқындау үшін пайдаланылған жол берілімде өзгеріс орын алған жағдайда ғана қалпына келтіріледі. Қалпына келтірілген жағдайда активтің ағымдағы құны активтің өтелетін құнынан, сондай-ақ егер бұрынғы жылдары актив бойынша құнсызданудан болатын шығын танылмаған жағдайда ол бойынша осы актив танылса ағымдағы құннан (амортизацияны шегергенде) аспайды. Мұндай қалпына келтіру жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Барлау және бағалау бойынша активтердің құнсыздануы

Барлау және бағалау бойынша активтер құнсыздану мәніне тексеріледі, әрі мұндай активтер әзірлеу бойынша материалдық және материалдық емес активтердің құрамына немесе активтердің құнсыздануына нұсқайтын фактілер мен жағдайлар болғанда аударылады.

Бір немесе одан да көп төмендегі фактілердің және жағдайлардың болуы Топ барлау әрі бағалау жөніндегі өз активтерін құнсыздану мәніне тексеруге міндетті екендігіне нұсқайды (тізбесі толық болып табылмайды):
- соның ішінде Топ ұйымы белгілі бір учаскені барлауға құқылы болған кезең өтіп кеткенде немесе таяу арада өтеді және оның ұзартылуы күтілмейді;
- белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды одан әрі барлауға және бағалауға едәуір шығыстар бюджетке қосылмаған және жоспарланбайды;
- белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды барлау және бағалау минералды ресурстардың коммерциялық тиімді көлемдерін анықтауға әкеліп соқтырмады және Топ ұйымы белгілі бір учаскеде мұндай қызметті тоқтату шешімін қабылдады;
- жеткілікті деректер белгілі бір учаскені әзірлеу ықтималдылығына қарамастан барлау және бағалау жөніндегі активтің ағымдағы құны нәтижелі әзірлеудің немесе өткізудің нәтижесінде толық шамада өтелмейтіндігін көрсетеді.

Сату үшін ұсталатын активтер және тоқтатылған қызмет

Сату үшін ұсталатын деп жіктелген ұзақ мерзімді активтер мен шығу топтары сатуға арналған шығындар шегеріліп, ағымдағы құн мен әділ құнның ең азы бойынша бағаланады. Ұзақ мерзімдер активтер және шығу топтары, егер олардың ағымдағы құны өтеуге жататын болса негізінен қолданудың жалғасуы нәтижесінде емес, сату жолымен сату үшін ұсталатын ретінде жіктейді. Бұл шарт егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болса, сақталған болып саналады.

Басшылықтың оған қатысты жіктелген күннен бастап бір жыл ішінде аяқталған сату мәмілесі ретінде тану өлшемдеріне сәйкес күтілуге тиіс сатып алуды жасауға бекем ниеті бар.

Есепті кезең үшін, сондай-ақ өткен жылдың салыстырмалы кезеңі үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тоқтатылған қызметтен болған кірістер мен шығыстар, тіпті егер сатылғаннан кейін Топ еншілес ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесін сақтап қалса да, салық салынғаннан кейін пайда деңгейіне дейін төмендей отырып жалғасып отырған қызметтен кірістер мен шығыстарды бөлек есепке алынады. Нәтиже беретін пайда немесе зиян (салықтар шегерілгеннен кейін) жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте бөлек ұсынылады.

Сатуға арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Активтің шығуы бойынша міндеттеме (пайдаланудан шығару)

Пайдаланудан шығаруға арналған резервтер Топтың объектіні немесе негізгі құралды демонтаждау мен көшіру бойынша және объекті тұрған учаскені қалпына келтіру бойынша міндеттемесі болған кезде, сондай-ақ мұндай резервті пайымды бағалауды жүзеге асыру мүмкін болған кезде, дисконтталған ақша ағындарының негізінде толық көлемде танылады. Танылған сома жергілікті шарттар мен талаптарға сәйкес анықталған бағаланған болашақ шығыстардың ағымдағы құнын білдіреді. Сондай-ақ тиісті негізгі құрал танылған резервтің мөлшеріне баламалы сомада танылады. Соның салдарынан, бұл актив тиісті амортизациялау әдісі негізінде өндіріске және тасымалдауға капиталдандырылған шығындардың бір бөлігі ретінде амортизацияланады.

Міндеттемелерді өтеу үшін қажетті экономикалық пайда негізінде жататын есепті мерзімдегі немесе ресурстардың қайту сомасындағы өзгерістердің нәтижесі болып табылған пайдаланудан шығару жөніндегі қазіргі резервті бағалаудағы өзгерістер, немесе дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгеріс мынадай түрде ескеріледі, соның салдарынан:

1. резервтегі өзгерістер ағымдағы кезеңдегі тиісті активтің құнына қосылады немесе есептен шығарылады;
2. активтің құнынан шығарылған сома оның ағымдағы құнынан аспауы тиіс. Егер резервтегі төмендеу активтің ағымдағы құнынан асып түссе, асып түсу дереу жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады; және
3. егер түзету актив құнының ұлғаюына әкеліп соқтырған жағдайда, Топ бұл активтің жаңа ағымдағы құны толығымен өтеле алмайтындығының көрсеткіші болып табылатындығын қарастырады. Егер бұл мұндай көрсеткіш болып табылса, Топ активтің өтелетін құнын бағалау арқылы оны құнсыздануға тестілейді және 36 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес құнсыздану бойынша кез келген залалды ескереді.

Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі. Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі келісімшартта көзделген қаржы активі мен Топ бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Топ қаржы активтерін бастапқыда пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек

15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

Борыштық қаржы активі амортизацияланған құны бойынша немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша жіктелуі және бағалануы үшін ол өтелмеген негізгі сомаға «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың (SPPI) есебінен төлемдер ғана» білдіретін ақша ағындарының пайда болуына әкеп соқтыруы тиіс. Мұндай бағалау SPPI-тест деп аталады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады. Топ қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Топ өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды. Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта (стандартты талаптарда жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері екі санатқа жіктеледі:

- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

Топтың басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтері болмады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Бұл санат Топ үшін барынша орынды болып табылады. Топ қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер келесі талаптардың екеуі де орындалса:

- қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе зиян активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе зиянның құрамында танылады. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ сауда және басқа да дебиторлық берешекті, байланысты тараптарға берілген қарыздар мен банк салымдарын жатқызады.

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ байланысты тараптарға берген және туынды қаржы құралдарын қамтитын кейбір қарыздар жатады. Солар бойынша ақша ағындары борыштың негізгі сомасының және пайыздардың есебінен тек төлемдер болып табылмайтын қаржы активтері пайдаланылатын бизнес-модельге қарамастан пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша жіктеледі және бағаланады. Борыштық құралдарды басқа да жиынтық кіріс арқылы амортизацияланған құны немесе әділ құны бойынша жоғарыда сипатталғандай жіктеуге арналған критерийлерге қарамастан, борыштық құралдар бастапқыда танылған кезінде, егер осы сияқты жіктеу есептегі сәйкессіздікті жойса немесе айтарлықтай азайтса, пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша ескерілетін ретінде жіктелуі мүмкін.

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте әділ құны бойынша ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгеруі пайда немесе зиян құрамында жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептен алынып тасталады) мойындалуын тоқтатады, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не болмаса
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідірусіз төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде тануын тоқтатады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады. Берілген актив бойынша кепілдік түрін қабылдайтын жалғасатын қатысу келесі өлшемдердің: активтің бастапқы баланстық құны немесе төленуін Топ талап етуі мүмкін өтемақының ең көп соманың ең азы бойынша бағаланады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Топ пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық қаржы активтеріне қатысты күтілетін несиелік зиянның (КНЗ) бағалау резервін мойындайды. КНЗ шартқа сәйкес Топқа тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ бұл актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемеге шамамен тең болатын мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырма ретінде есептеледі. Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несие сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

КНЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несие тәуекелі айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық КНЗ) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін несиелік зиянға қатысты зиянды бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін КНЗ) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешекке қатысты Топ КНЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Топ несиелік тәуекелдің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін КНЗ тең сомада залалға бағалау резервін мойындайды. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несиелік зиянның пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланады.

Егер шартта көзделген төлемдердің мерзімі 90 күнге өтіп кетсе, Топ қаржы активі бойынша дефолт болды деп есептейді. Дегенмен, белгілі бір жағдайларда Топ, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Топ ұстап қалатын несие сапасын арттыру тетіктерін ескерместен, Топтың шартта көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын алатындығына нұсқаса, қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытындыға келе алады. Егер Топтың шартта көзделген ақша ағындарының өтелуіне қатысты негізделген үміттері болмаса, қаржы активі есептен шығарылады.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар өзіндік құн және ҚҚҚЕ әдісі бойынша өткізудің таза құны екі өлшемнің ең азы бойынша ескеріледі. Оның құнына қорларды тиісті жерге жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты әдеттегі қызмет барысында болған барлық шығындар жатады. Шикі мұнайдың және мұнай өнімдерінің құны, орташа өндіріс көлемінің негізінде тозу, таусылу және амортизация шығыстарының және үстеме шығыстардың тиісті бөлігін қоса алғанда, оларды өндірудің өзіндік құны болып табылады. Мұнай мен мұнай өнімдерін өткізудің таза құны, мұндай өткізумен байланысты шығыстарды шегере отырып, өткізудің болжамды бағасына негізделеді.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС өтеуді жүргізуге мүмкіндік береді. Өтелуге жататын ҚҚС, ішкі нарықтағы сатулар бойынша ҚҚС-ты шегере отырып, ішкі нарықтағы сатып алулар бойынша ҚҚС-ты білдіреді. Экспортқа сатудың нөлдік мөлшерлемесі бар.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларына банк пен кассадағы ақша қаражаты, сондай-ақ бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аспайтын қысқа мерзімді депозиттер жатады.

Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер бастапқы тану кезінде пайда немесе зиян, несиелер, қарыздар мен берешек немесе туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда несиелер мен қарыздар болған жағдайда тікелей солармен байланысты мәміле бойынша шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша мойындалады.

Топтың қаржылық міндеттемелеріне сауда және басқа да кредиторлық берешек, несиелер мен қарыз алулар, сондай-ақ туынды қаржы құралдары кіреді.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді одан кейінгі бағалау олардың жіктелуіне былайша тәуелді болады:

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелерге саудаға арналған қаржылық міндеттемелер мен пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын ретінде бастапқыда мойындау кезінді айқындалған қаржылық міндеттемелер кіреді.

Егер олар таяу арада сату мақсатында сатып алынған болса, қаржылық міндеттемелер саудалауға арналған деп жіктеледі. Бұл санатқа Топ шарт бойынша бір жақ болып табылатын, олар 9 ХҚЕС-те (IFRS) айқындалғандай хеджирлеу операциясында хеджирлеу құралдары ретінде айқындалмаған туынды қаржы құралдары жатады. Бөлінген ендірілген туынды құралдар тиімді хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, саудаға арналған деп жіктеледі.

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар пайда мен зиянда танылады.

Топтың пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын ретінде бастапқыда мойындалған кезде ол айқындаған қаржы міндеттемелері жоқ.

Сауда және басқа да кредиторлық берешек

Сауда кредиторлық берешек бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

Несиелер мен қарыздар

Бастапқыда танылғаннан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар, оларды тануды тоқтатқанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы қаржылық шығындар құрамына енгізіледі.

Егер Топ төлемді есепті күннен кейін кем дегенде 12 айға кейінге қалдыруға сөзсіз құқылы болмаса, қарыздар ағымдағы міндеттемелер ретінде жіктеледі. Жіктелетін активті сатып алуға, оның құрылысына немесе өндірісіне тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар осындай актив құнының бір бөлігі ретінде капиталдандырылады. Қарыздар бойынша басқа шығындар пайда болу сәтіне кезең шығыстары ретінде танылады.

Қаржылық кепілдік шарттары

Топ шығарған қаржылық кепілдік шарттары ұстаушы шеккен залалды өтеу үшін төлем жасауды талап ететін шарттарды білдіреді, өйткені аталған борышкер борыштық құралдың талаптарына сәйкес төлемді мерзімінде жасамады. Қаржылық кепілдік шарттары бастапқыда кепілдіктің шығуымен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды ескере отырып әділ құны бойынша міндеттеме ретінде танылады. Кейіннен міндеттеме келесі себептердің ең үлкені бойынша бағаланады: 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес есептелген күтілетін несиелік зиянның бағалау резерві және егер ондай болса, жинақталған амортизацияны шегере отырып танылған сома.

Тануды тоқтату

Қаржылық міндеттеменің танылуы, егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның әрекет ету мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады. Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің танылуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені танудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың ағымдағы құнындағы айырмасы пайда мен зиянда танылады.

Қаржы құралдарының өзара есепке алынуы

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуы тиіс, ал нетто-сомасы қазіргі сәтте мойындалған сомаларды өзара есепке алуға, сондай-ақ нетто-негізде есеп айырысу ниетіне не болмаса активтерді өткізуге және осымен бірге міндеттемелерді өтеуге заңгерлік құқық болғанда ғана қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ұсынылуы тиіс.

Қаржы құралдарының әділ құны

Олармен сауда әрбір есепті күні белсенді нарықтарда жүзеге асырылатын қаржы құралдарының әділ құны мәміле бойынша шығындар шегерілместен нарықтық баға белгіленімдері немесе дилерлердің баға белгіленімдері (ұзын позициялар үшін сатып алуға арналған баға белгіленімдері және қысқа позицияларды сатуға арналған баға белгіленімдері) негізге алынып анықталады.

Олармен сауда белсенді нарықта жүзеге асырылмайтын қаржы құралдары үшін әділ құн тиісті бағалау әдістемелерін қолдану жолымен анықталады. Мұндай әдістемелерге таяу арада коммерциялық негізде жасалған мәмілелердің бағаларын пайдалану, сол сияқты құралдардың ағымдағы әділ құнын пайдалану; дисконтталған ақша ағындарын талдау не болмаса басқа да бағалау модельдері кіруі мүмкін.

Резервтер

Резервтер, егер Топтың өткен оқиғалардың нәтижесінде туындаған ағымдағы міндеттемесі (заңды немесе ерікті түрде қабылданған) болса және міндеттемені өтеу үшін экономикалық пайданың кетуі қажет болады, ал мұндай міндеттеменің сомасы сенімді түрде айқындалуы мүмкін екендігінің едәуір ықтималдығы болса, танылады. Егер Топ резервтердің өтемақысын алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жекелеген актив ретінде тек өтемақының алынуы күмән келтірмеген жағдайда ғана танылады.

Егер ақшаның уақытша құнының әсері елеулі болса, резервтер келешекте күтілетін ақша ағындарын дисконттау арқылы ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және бұл қолданылғанда, нақты міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсететін салық салынғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша айқындалады. Егер дисконттау қолданылса, резервтің ұлғаюы уақыт өтісімен қаржылық шығындар ретінде мойындалады.

Үкіметтің алдындағы міндеттемелер бойынша резервтер

Үкімет Топқа демеушілікпен және қаржыландырумен байланысты түрлі міндеттемелерді жүктейді. Топ басшылығы мұндай міндеттемелер конструктивті болып табылады және Үкіметтің шешімдеріне сәйкес танылуы тиіс деп болжап отыр. Үкімет Топтың түпкі акционері болып табылғандықтан, мұндай міндеттемелерді орындаумен байланысты шығыстар «акционерлерге басқа да бөлу» ретінде шоғырландырылған қаржылық есептілікте капитал құрамында танылады.

Жұмыскерлерге төлемдер

Зейнетақы жоспары

Алдын ала айқындалған зейнетақы жарналары бар зейнетақы бағдарламасы бойынша төлемдер олардың төленуіне қарай шығыстарға жатады. Зейнетақымен қамсыздандырудың мемлекеттік жүйесі бойынша төлемдер Топтың мұндай жоспар бойынша міндеттемелері алдын ала айқындалған зейнетақы жарналары бар зейнетақы бағдарламасы бойынша туындайтын міндеттемелерге тең болғанда, белгіленген жарналары бар зейнетақы жоспарлары ретінде қарастырылады.

Қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар

Топ өз қызметкерлеріне Топ ұйымдары мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шарттарға сәйкес зейнетке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы төлейді. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді және басқасын көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастырумен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Жыл ішінде туындаған актуарлық пайда мен зиян басқа жиынтық кірістің құрамында көрсетіледі. Осы мақсат үшін актуарлық пайда мен зиян актуарлық болжамдарға өзгерістердің әсерін де, актуарлық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмаларға байланысты бұрынғы тәжірибенің әсерін де қамтиды. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қысқаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Зейнетақы міндеттемелерін есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл шегерім мөлшерлемесі мен қайтыс болуды болжау. Дисконт мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша дисконт амортизациясы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық шығындар ретінде көрсетіледі. Қайтыс болуды болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Біржолғы демалыс жәрдемақыларынан басқа, қызметкерлерге сыйақылар қызметкерлерге басқа ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу қызметкердің еңбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіспен жүзеге асырылады. Қызметкерлерге арналған басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша актуарлық пайда мен зиян пайда немесе зиян құрамында танылады. Мұндай міндеттемелерді жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

Түсімді тану

Топ уәде етілген тауарды немесе қызметті (яғни активті) сатып алушыға бере отырып, атқару бойынша міндеттемені орындаған кезде (немесе қалайша) түсім мойындалады. Сатып алушы бұл активке бақылауды алғанда (немесе қалай) актив беріледі, бұл әдетте келісімшарттың бағасы белгіленген немесе айқындалатын болып табылуы, ал дебиторлық берешекті алу мүмкіндігі негізделген түрде қамтамасыз етілген деген талаппен меншік құқығын беру кезінде орын алады. Атап айтқанда, шикі мұнай мен газды, сондай-ақ мұнай өнімдері мен басқа да тауарларды ішкі нарықта сатудан түскен кірістер, әдетте, оларға меншік құқығы өткен кезде танылады. Экспортқа сату үшін меншік құқығы, әдетте, ҚР шекарасында өтеді. Түсім кез келген сауда жеңілдіктерінің сомаларын, көлемі үшін жеңілдіктер мен өтелетін салықтарды ескере отырып, алынған немесе алынуға жататын сыйақының әділ құны бойынша бағаланады.

Қосалқы қызметтерді сату қызметтің бағасы айқындалуы мүмкін және кірістердің алынуына қатысты елеулі белгісіздіктің жоқ екендігі талабымен қызметтердің көрсетілу шамасына қарай танылады.

Пайыздық кіріс пен шығыс

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары бойынша пайыздық кіріс пен пайыздық шығыс тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша көрсетіледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – осы мөлшерлеме бойынша дисконттау кезінде күтілетін болашақтағы ақшалай төлемдер немесе қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішіндегі немесе өте қысқа уақыт кезеңі ішіндегі түсімдер, олар қолданылатын жерде бұл қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнына дәлме-дәл келтіріледі. Пайыздық кіріс қаржылық кірістің құрамына қосылады және пайыздық шығыс жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық шығыс құрамында көрсетіледі.

Сауда дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек Топтың шартсыз болып табылатын өтемақы сомасына құқығын білдіреді (яғни ақы төлеу мерзімінің орын алуы үшін тек уақыт қана қажет).

Шарттық міндеттемелер

Шарттық міндеттеме – Топ сатып алушыдан өтемақыны (немесе өтемақы сомасы күтіледі) алған тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыға беру міндеттемесі. Сатып алушы өтемақыны Топ тауарды немесе қызметті сатып алушыға беру сәтіне дейін төлеген жағдайда, Топ шарттық міндеттемені төлемді жүзеге асыру сәтіне немесе төлем төленуге жататын болған сәтте (қайсысының бұрын орын алатындығына қарай) мойындайды. Топ шарт бойынша өз міндеттемелерін орындағанда шарттық міндеттемелер түсіммен мойындалады.

Шығыстарды тану

Шығыстар пайда болу сәтіне ескеріледі және олар есептеу әдісінің негізінде жатқызылған кезеңде шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Табыс салығы

Бір жылғы табыс салығына ағымдағы табыс салығы, үстеме пайда салығы және мерзімі ұзартылған салық кіреді. Ағымдағы және алдыңғы кезеңдер үшін ағымдағы табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер салық органдарына өтеледі немесе төленеді деп болжанатын сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері мен салық заңнамасы, – есепті күнге қабылданған немесе нақты қабылданған мөлшерлемелер мен заңдар. Тікелей капиталда мойындалған баптарға қатысты ағымдағы корпоративтік табыс салығы («КТС») жиынтық кіріс туралы есепте емес, капиталдың құрамында танылады.

Үстеме пайда салығы (бұдан әрі – «ҮПС») табыс салығы ретінде қарастырылады және табыс салығы бойынша шығыстардың бір бөлігін құрады. Қолданыстағы салық заңнамасына сәйкес Топ жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшартқа қатысты ҮПС-ты жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір бөлек келісімшарт бойынша жиынтық жылдық кірістің бір жылғы аударымдарға ара қатынасының негізінде құбылмалы мөлшерлемелер бойынша есептейді және төлейді. ҮПС-ты қолдануды көздейтін жиынтық жылдық кірістің әрбір салық жылындағы аударымдарға ара қатынасы 1,25:1 құрайды. ҮПС мөлшерлемелері әрбір келісімшартқа қатысты аударымдардың 25% артық жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшартқа қатысты салықтық таза кірістің (КТС пен рұқсат етілген баға белгілеулер есептен шығарылғаннан кейін салық салынатын кіріс) бір бөлігі қолданылады.

Мерзімі ұзартылған салық КТС, сол сияқты ҮПС үшін есептеледі. ҮПС мерзімі ұзартылған салық келісімшарт бойынша төленуге жататын ҮПС-тің күтілетін мөлшерлемесі бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға жатқызылған активтер үшін уақыт айырмалары бойынша есептеледі.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтердің салық базасы мен міндеттемелер және олардың қаржылық есептілігі үшін ағымдағы құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен айқындалады.

Мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері мына жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мойындалады:

- мерзімі ұзартылған салықтық міндеттеме гудвилді не болмаса бизнесті біріктіру болып табылмайтын және оның жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға да, сол сияқты салық салынатын пайдаға немесе шығынға әсер етпейтін операция бойынша активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындаудың нәтижесінде туындайды; және
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен кәсіпорындарға қатысу үлестерімен инвестицияларға байланысты салық салынатын уақыт айырмаларына қатысты, егер уақыт айырмаларын қалпына келтіру уақытын бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Мерзімі ұзартылған салық активтері, мына жағдайлардан басқа, соған қарсы есептен шығарылатын уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық шығындары есепке алынуы мүмкін салық салынатын

пайда болады деген едәуір ықтималдылық болатын дәрежеде барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша танылады:

- есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты мерзімі ұзартылған салық активтері бизнесті біріктіру болып табылмайтын және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға да, сол сияқты салық салынатын пайдаға немесе шығынға әсер етпейтін мәміле бойынша активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындаудың нәтижесінде туындағанда; және
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлесімен инвестицияларға байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты мерзімі ұзартылған салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және соған қарсы уақыт айырмаларын пайдалануға болатындай жеткілікті салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже ғана танылады.

Мерзімі ұзартылған салық активтерінің ағымдағы құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және егер кейінгі қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын табысқа қол жеткізу шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады. Мерзімі ұзартылған салық активтері мен міндеттемелер есепті күнге қолданысқа енгізілген немесе есепті күнгі жағдай бойынша күшіне енген немесе нақты күшіне енген салық мөлшерлемелерінің (және салық заңнамасының) негізінде міндеттемелер өтеліп, актив өткізілгенде есепті жылда қолданады деп болжанып отырған салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Тікелей капиталда мойындалған баптарға қатысты мерзімі ұзартылған салық жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте емес, капиталдың құрамында танылады. Мерзімі ұзартылған салық активтері және мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке алудың заңда бекітілген құқығы бар болса және кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады. Мерзімі ұзартылған салық активтері бойынша активтер салық салынатын уақытша айырмалар мен осындай шығыстардың коммерциялық сипатының негізделетіндігі мүмкіндігі бар дәрежеде барлық резервтер мен ауыстырылған салық шығындары бойынша танылады. Басшылықтың елеулі пайымдаулары жоспарланатын деңгей мен кірістілік уақытының негізінде, сондай-ақ салықтық жоспарлау стратегиясының табысты қолданылуының негізінде танылуы мүмкін кейінге қалдырылған салық жөніндегі активтерді бағалау үшін талап етіледі.

Капитал

Бақыланбайтын қатысу үлесі

Бақыланбайтын қатысу үлестері Компанияның акционерлеріне жататын капиталдан бөлек меншікті капиталдың құрамында қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген. Еншілес ұйымның шығындары тіпті егер бұл теріс сальдоға әкеп соқтырған жағдайда да Топ акционерлеріне және бақыланбайтын қатысу үлесіне жатады.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде танылады және есепті күнді қоса алғанға дейін жарияланған жағдайда ғана есепті күнгі капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін жарияланса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шығаруға арналған шоғырландырылған қаржылық есептілікті бекіткен күнге дейін жарияланса, есептілікте ашып көрсетіледі.

Акционерлерге бөлу

Топ ҚР Президентінің Тапсырмасы бойынша Үкіметтің Қаулыларына немесе Самұрық-Қазынаның шешімдеріне немесе нұсқаулықтарына сәйкес шеккен шығындар капитал арқылы бөлулер ретінде ескеріледі. Мұндай шығындарға Топтың профильді емес қызметіне (әлеуметтік нысандарды салу және Самұрық-Қазынаға беруге арналған) байланысты шығыстар кіреді.

Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Есепті жыл аяқталғаннан кейін орын алған және қаржылық жағдай туралы есепті дайындау күніне болған шарттардың дәлелдерін білдіретін оқиғалар (түзетуші оқиғалар) шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Есепті жыл аяқталғанда болған және түзетуші оқиғалар болып табылмайтын оқиғалар, егер олар мәнді болса, шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде ашылады.

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есептілікте көрсетілетін түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ есепті күнге шартты міндеттемелер туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің ағымдағы құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

COVID-19 пандемиясының және 2021 жылғы көмірсутек нарығының әсері

COVID-19 бен әлемдік көмірсутек нарығының жағымсыз үрдістерінің әсері осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті қызметтің үздіксіздігін бағалау ретінде дайындау уақытында сараланды. Бұл жорамалды бағалау үшін Топ бірнеше стресс тесттердің негізінде өтімділік болжамын жасады.

«Мұнай мен газды барлау және өндіру» сегментінде негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және барлау мен бағалау бойынша активтердің құнсыздану белгілері анықталмады.

«Мұнайды тасымалдау» сегментінде 4.453 миллион теңге мөлшерінде құнсыздану шығыстары танылды. Құнсыздану шығыстары «Қазақтеңізкөлікфлоты» ЖШС-тің баржаларына жатады (13-ескертпе). Құнсыздануға тексеру мақсатында АҚГБ деректерінің өтелетін құны пайдалану құндылығы әдісінің негізінде айқындалды.

«Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу» сегментінде 8.298 миллион теңге мөлшерінде құнсыздану шығыстары танылды, бұл KMG International N.V. (бұдан әрі – «ҚМГИ») мұнайды қайта өңдеу активтерінің ішінара құнсыздануын білдіреді (13-ескертпе). Құнсыздануға тексеру мақсатында АҚГБ деректерінің өтелетін құны есептен шығару шығыстарын шегере отырып әділ құнына сүйене отырып айқындалған.

Көптеген мұнай және мұнайды қайта өңдейтін активтердің өтелетін құнының баланстық құнынан асуы бағалардың өзгеруіне немесе басқа да жорамалдарға сезімтал келеді. Келесі қаржы кезеңдерінің ішінде болған өзгерістер бұл активтердің өтелетін құны олардың ағымдағы баланстық құнынан асып түсуіне немесе төмен болып қалуына әкеп соқтыра алады және тиісінше, сол кезеңде құнсызданудың қалпына келу немесе есептелу тәуекелі бар. Шешуші жорамалдарға сезімталдылық Топтың елеулі АҚГБ бойынша 13-ескртпеде ашылып көрсетілген, әрі солар бойынша 2021 жылы құнсыздану танылды.

Құнсыздану тестісін жүргізу кезінде қабылданған жорамалдар

Топтың Brent маркалы мұнайға болжамды бағаларға, теңгенің АҚШ долларына айырбастау бағамы мен инфляцияның көрсеткіштеріне қатысты ұзақ мерзімді жорамалдары қайта қаралды және сыртқы дерек көздерінен алынған болжамдарға және ұзақ мерзімді нарықтық үміттерді болжайтын тәуелсіз зерттеу ұйымдарының бағалауларына негізделген. Өндіріс көлемдерінің есептеулері еншілес ұйымның дәлелденген әзірленген және әзірленбеген қорларына, сондай-ақ елеулі бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар үшін дәлелденген және ықтимал қорларына негізделген. Өндіру кезеңі жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының қолданылу мерзімінің аяқталу күнімен не болмаса Топтың лицензияның қолданылу мерзімін ұзартуға ниеті болғанда, лицензияның қолданылу мерзімін ұзарту кезеңімен айқындалады. Өндірістің бағаланған көлемі Топтың өндірістік жоспарларына негізделген, олар, негізінен, жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының қолданылу мерзімін ұзартуға арналған өтінімдерді беру үшін пайдаланылады.

Дисконттау мөлшерлемелері ақша ағындарын жасайтын бөлек бірлік капиталының орташа алынған құнының негізінде есептелді және функционалдық валютаға, өндіріс кезеңіне, тәуекел үшін сыйлықақыға, бета коэффициентке және ақша ағындарын жасайтын тиісті бірліктің меншікті және қарызға алынған қаражатының ара қатынасына қарай 10,70%-дан бастап 16,30%-ға дейін құбылып отырды.

Ұзақ мерзімді баға жорамалдары Bloomberg consensus, сондай-ақ қысқа мерзімді жорамалдың негізінде қабылданды, әрі солар бойынша бағалар 2021 жылға нақты көрсеткіштерде төменде көрсетілген:

	2022 жыл	2023 жыл	2024 жыл	2025 жыл	2026 жыл
Brent маркалы мұнай ($/баррель)	73	71,5	73	70	71

Мұнай мен газдың қорлары

Мұнай мен газдың қорларын бағалау тозу, ескіру және амортизация бойынша Топтың есеп айырысуында маңызды фактор болып табылады. Топ Қоғамның мұнай-газ инженерлерінің әдістемесі сәйкес өзінің мұнай мен газ қорларын бағалайды. Мұнай-газ инженерлері қоғамының әдістемесі бойынша қорларды бағалау кезінде Топ ұзақ мерзімді жоспарлы бағаларды пайдаланады. Дәлелденген қорларды бағалау үшін жоспарлы бағаларды пайдалану жыл соңына спот бағаларды пайдалануға тән тұрақсыздықтың ықпалын жояды. Басшылық ұзақ мерзімді жоспарлы бағалар бойынша жорамалдар өндіру қызметінің ұзақ мерзімді сипатына көбірек сәйкес келеді және мұнай мен газдың қорларын бағалау үшін барынша лайықты негізді білдіреді деп есептейді.

Қорлардың барлық бағалаулары кейбір белгісіздік дәрежесін білдіреді. Белгісіздік негізінен мұндай деректерді бағалау және түсіндіру сәтіне қолжетімді болатын геологиялық және инженерлік деректердің көлеміне тәуелді болады.

Салыстырмалы түрдегі белгісіздік деңгейі қорларды екі негізгі санаттың біріне: дәлелденген немесе дәлелденбеген қорларға жатқызу арқылы көрсетілуі мүмкін. Дәлелденген қорларды өндіруде дәлелденбеген қорлармен салыстырғанда үлкен айқындылық бар және дәлелденген қорлар оларды өндіру мүмкіндігіне қатысты белгісіздіктің прогрессивті өсуін белгілеу үшін әзірленген және әзірленбеген қорларға бөлінуі мүмкін.

Жыл сайын бағалаулар талданып, түзетіліп отырады. Түзетулер қолдағы геологиялық деректерді, өндіру туралы өнеркәсіптік параметрлерді немесе деректерді бағалау немесе қайта бағалау; жаңа деректердің; немесе бағалар бойынша жорамалдардағы өзгерістердің салдарынан туындайды. Қорларды бағалау сондай-ақ кері әрекетті арттыру үшін жобалардың қолданылуы, пласт өнімділігіндегі өзгерістердің немесе әзірлеу стратегиясындағы өзгерістердің салдарынан қайта қаралуы мүмкін. Дәлелденген әзірленген қорлар тозуды, таусылуды және амортизацияны есептеу үшін орындалған жұмыс көлеміне тепе-тең етіп амортизация мөлшерлемелерін есептеу үшін пайдаланылады. Топ бастапқы лицензиялық кезең ішінде өндірілетін болады деп күтілетін ретінде осындай көлемді ғана дәлелденген қорларға қосты. Бұл ұзарту бойынша рәсім нәтижесіне жатқызылатын айқындылықтың болмауынан пайда болды, өйткені лицензияларды ұзарту ең соңында Үкіметтің қарауы бойынша жүзеге асырылады. Топтың лицензиялық кезеңдерін ұзарту және қорлардың көрсетілген қорларын тиісінше ұлғайту, әдетте, тозу бойынша неғұрлым төменгі шығысқа әкеледі және кірістерге біршама әсер етуі мүмкін. Дәлелденген әзірленген қорлардың кемуі тозуға, таусылуға және амортизацияға арналған ақша аударымдарының ұлғаюына (тұрақты өндіру деңгейінде), кірістің азаюына әкеліп соқтырады және сондай-ақ мүліктің ағымдағы құнының тікелей азаюына әкеліп соқтыра алады. Салыстырмалы түрде пайдаланылатын кен орындарының саны болған кезде өткен жылмен салыстырғанда қорларды бағалауға кез келген өзгерістер тозуға, ескіруге және амортизацияға аударымдарға біршама әсер етуі мүмкіндігі болады.

Құнсыздану тестісінің жыл сайынғы нәтижелері туралы толық ақпарат 13-ескертпеде ашып көрсетілген.

Мұнай-газ активтерінің, мұнайды қайта өңдейтін және басқа активтердің өтімділігі

Топ активтерді немесе ақша қаражатын жасайтын активтер тобын («жасайтын бірлік») оқиға немесе жағдаяттардағы өзгерістер олардың құны өтелмейтіндігін куәландырған жағдайларда индикаторлардың болуын айқындау үшін бағалайды. Егер мұндай индикатор бар болып шықса, өткізу шығыстарын және пайдалану құнын шегере отырып әділ құнынан барынша жоғары мән ретінде қарастырылатын өтелетін құнның лайықты бағалануы жүргізіледі. Бұл есептемелер мұнайдың ұзақ мерзімді бағасы, дисконт мөлшерлемелері, болашақтағы капитал қажеттілігі, тәуекел мен белгісіздікке ұшыраған операциялық қызмет (бұл өндіру және сату көлемдерін қамтиды) сияқты бағалаулар мен жол берулерді пайдалануды қамтиды. Егер активтің немесе активтер тобының баланстық құны олардың өтелетін құнынан асатын болса, актив немесе активтер тобы құнсызданған болып есептеледі, олардың баланстық құны өтелетін құнға дейін азаяды. Өтелетін құнды бағалау кезінде келешекте күтілетін ақша ағындары активтер тобына тән болатын тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағалауын және активке тән тәуекелдерді көрсететін дисконттау мөлшерлемесі бойынша келтірілген құнға дейін дисконтталады. Әділ құн активті және/немесе әкелуші бірлікті нарықтық талаптарда мәлім және мұндай мәмілені жасауға дайын тараптардың арасында сатудан түсуі мүмкін сома ретінде айқындалады және компанияға тән болуы мүмкін және жалпы қолданылмайтын факторлардың әсерін ескермейді.

Гудвилді қоса алғанда, KMGI АҚГБ

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ гудвилдің және ҚМГИ бөлімшелерінің құнсыздануына, оның ішінде мұнай өнімдерін өткізу, қайта өңдеу және құнсыздану индикаторларының болуына орай басқа активтер бойынша тест өткізді. Құнсыздануды талдау нәтижесінде ҚМГИ бөлімшелерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан асты (13-ескертпе).

Гудвилді қоса алғанда, ПМХЗ

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың «Павлодар мұнай-химия зауыты» ЖШС-ті (бұдан әрі – «ПМХЗ») сатып алуымен байланысты 88.553 миллион теңге мөлшерінде гудвилі бар (17-ескертпе). 2021 және 2020 жылдардың желтоқсанында Топ қазіргі уақытта қолданылатын толлинг нобайын пайдалана отырып, ПМХЗ гудвиліне жыл сайынғы тестілеуді өткізді. Құнсыздану индикаторларын талдау кезінде Топ шикі мұнайды қайта өңдеу көлемдерінің болжамын, мұнайды қайта өңдеу тарифтерін, күрделі шығындарды және басқа да факторларды ескерді. ПМХЗ өтелетін құнды дисконтталған ақша ағындарының үлгісін пайдалана отырып есептеді. 2021 жылы 12,06% дисконттау мөлшерлемесі салықтарға дейін капиталдың орташа алынған құнының негізінде есептелді. Ажырамайтын тәуекел жеке бета-факторды қолдану арқылы қосылды. Бета-фактор ортақ қолжетімді нарықтық деректердің негізінде бағаланды. 2029 жылға дейінгі болжамды ақша ағындары басшылықтың ықтимал операциялық және күрделі шығындар бойынша ағымдағы бағалауын болжайтын, ПМӨЗ-дың 2022-2026 жылдарға бес жылдық бизнес-жоспарына негізделген. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша пайдалану құндылығының негізінде есептелген ПМХЗ гудвилінің өтелетін құны оның баланстық құнынан көп болды, тиісінше, құнсыздану танылмады.

Болжамдардағы өзгерістерге сезімталдық

ПМХЗ гудвилінің өтелетін құнын бағалау нәтижелері негізгі жорамалдарды, атап айтқанда, дисконттау мөлшерлемесін өзгертумен, сондай-ақ терминалдық кезеңде жоспарланған EBITDA мәндерін өзгертумен байланысты жол берулерді өзгертуге сезімтал болып табылады. Дисконттау мөлшерлемесінің 13,06%-ға дейін 1,0%-ға артуы және EBITDA жоспарланған мәнінің терминалды кезеңде 1%-ға төмендеуі ПМХЗ жасайтын бірліктің өтелетін құнының оның баланстық құнына дейін азаюына әкеп соқтырмайды.

Басқа да АҚГБ

Топтың шикізат тауарларына бағаларды қайта қарау және басқа да жорамалдар Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу АҚГБ басқа сегменттерінде құнсыздану шығыстарының пайда болуына әкеп соқтырмады.

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер

Мұнай-газ активтері

Белгілі бір келісім-шарттардың талаптары бойынша заңнамаға және нормативтік-құқықтық актілерге сәйкес Топтың негізгі құралдарды демонтаждау және жою және кез келген кен орындарындағы жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемелері болады. Атап айтқанда, Топтың міндеттемелеріне барлық өндірістік емес ұңғымаларды

біртіндеп жабу және құбырларды, ғимараттарды демонтаждау және келісімшарттық аумақты рекультивациялау сияқты қызметті түпкілікті тоқтату, сондай-ақ әрбір өндірістік учаскеде қоршаған ортаны ластау бойынша пайдаланудан шығару әрекеттері жатады. Лицензияның қолданылу мерзімі Топтың қарауы бойынша ұзартылмайтындықтан, түпкілікті жабу бойынша кен орнындағы міндеттемелерді өтеудің есеп мерзімі әрбір лицензиялық кезең аяқталған күн болып табылады. Ұңғымаларды жоюды қаржыландыру бойынша Топтың міндеттемелерінің және түпкілікті жабу бойынша шығыстардың көлемі тиісті келісім-шарттардың және қолданыстағы заңнаманың талаптарына байланысты.

Міндеттемелер лицензиялық кезең соңында түпкілікті жою және түпкілікті жабу бойынша мұндай шығыстарды қаржыландыру бойынша келісім-шарт та, заңнама да белгілі бір міндеттемені түсіндірмеген сол жағдайларда танылмайды. Мұндай шешімді қабылдау кейбір айқындылықтың болмауымен және біршама байымдаулармен түсіндіріледі. Басшылықтың мұндай міндеттемелердің болуына немесе болмауына қатысты бағасы Үкіметтің саясаты мен тәжірибесіндегі немесе жергілікті салалық тәжірибеге өзгерістермен бірге өзгеруі мүмкін.

Топ активтердің істен шығуы бойынша міндеттемелерді әрбір келісім-шарт бойынша бөлек есептейді. Міндеттемелердің сомасы инфляцияның күтілетін деңгейіне түзетілген және қазақстандық нарыққа тән тәуекелдерге түзетілген өтпелі экономикамен елдің мемлекеттік борышы бойынша орташа ұзақ мерзімді тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін күтілетін, талап етілетін ретіндегі бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады.

Активтердің істен шығуы бойынша міндеттеме әрбір есепті күнге қайта қаралады және «Негізгі құралдардың объектісін пайдаланудан шығару, олар орналасқан учаскедегі табиғи ресурстарды қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге және өзге де осыған ұқсас міндеттемелерге өзгерістер» 1 КИМСФО түсіндірмеге сәйкес ең үздік бағаны көрсету үшін түзетіледі.

Активтерді жабуға және есептен шығаруға болашақтағы шығындарды бағалау кезінде мәнді бағалар мен басшылық жасаған пайымдаулар пайдаланылды. Бұл міндеттемелердің көпшілігі алыс болашаққа жатқызылады және заңнама талаптарындағы түсініксіздіктен басқа, Топтың бағасына активтерді жою технологиясындағы, шығындардағы және салалық тәжірибедегі өзгерістер әсер етуі мүмкін. Топ ағымдағы жылдың бағасын және ұзақ мерзімді инфляция деңгейінің орташа мәнін пайдалана отырып, ұңғымаларды болашақ жою құнын бағалайды.

Ұзақ мерзімді инфляция және Топ кәсіпорындары бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп бойынша міндеттемелерді айқындау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемелері 2021 жылғы 31 желтоқсанда 2,23%-дан 8,10%-ға дейін және тиісінше 3,80%-дан 10,25%-ға дейінгі аралықта болды (2020 жылғы 31 желтоқсан: 2,00%-дан 7,3%-ға дейін және 3,68%-дан 11,00%-ға дейін). 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мұнай-газ активтерін жою міндеттемесіне резервтің баланстық құны 67.190 миллион теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 66.177 миллион теңге) (26-ескертпе).

Магистралдық мұнай құбырлары мен газ құбырлары

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистралдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, «ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – «ҚТО») пайдалануды аяқтағаннан кейін магистралдық құбырды жою және кейіннен қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу бойынша шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар. Мұнай құбырларын жою және топырақ құнарлығын қалпына келтіру бойынша міндеттеменің резерві Топ есептеген демонтаждау және топырақ құнарлығын қалпына келтіру жұмыстарының құны негізінде бағаланады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құбырларды жою және топырақтың құнарлылығын қалпына келтіру бойынша міндеттемеге резервтің теңгерімдік құнын 34.547 миллион теңге құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 113.558 миллион теңге) (26-ескертпе).

Экологиялық оңалту

Топ бағалау да жасайды және экологиялық тазарту жұмыстары мен оңалтуға міндеттемелер бойынша резервтер қалыптастыру бойынша пайымдау шығарады. Қоршаған ортаны қорғауға шығындар капиталдандырылады немесе олардың болашақ экономикалық пайдасына қарай шығыстарға жатқызылады. Өткен қызметте пайда болған қазіргі жағдайға жатқызылатын және болашақ экономикалық пайдасы жоқ шығындар шығыстарға жатқызылады.

Міндеттемелер шығындар туралы ағымдағы ақпараттың және топырақ құнарлығын қалпына келтіру бойынша күтілетін жоспарлардың негізінде айқындалып, дисконтталған негізде ескеріледі. Топтың экологиялық оңалту резерві Топ қолданыстағы қазақстандық және еуропалық нормативтік базалардың талаптарын сақтауға қажетті күтілетін шығындарды тәуелсіз бағалауға негізделген басшылықтың үздік бағасын білдіреді. Топ бұл міндеттемені, 2022 жылдың жылдық бюджетін қосылған шығындар бөлігін қоспағанда, ұзақ мерзімді ретінде жіктеді. Экологиялық оңалту жөніндегі резервтерге қатысты іс жүзіндегі шығындар заңнамадағы және нормативтік-құқықтық актілердегі өзгерістер салдарынан бағалардан, қоғамдық күтулерден, тазарту технологияларындағы аумақтық жағдайлар мен өзгерістерді анықтау мен талдаудан ерекшеленуі мүмкін. Экологиялық оңалтудағы міндеттемелер бойынша резервтегі өзгерістер 26-ескертпеде ашылып көрсетілген.

Жұмыскерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге сыйақылар бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелердің құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс шегеру мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды.

Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және жұмыскерлердің еңбек қызметін аяқтауы бойынша олардың сыйақылары бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына орай мұндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал келеді. Барлық болжамдар әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Салық салу

Салық тәуекелдерін бағалау кезінде, басшылық компания даулай алмайтын немесе есептей алмайтын салық заңнамасын сақтамауды мүмкін болатын саласы ретінде қарайды, ол егер қосымша салықтар салық органдарында есептелінетін болса табысты түрде шағымдана алады. Мұндай анықтау мәнді пайымдауларды шығаруды талап етеді және салық заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілердегі өзгерістер, жер қойнауын пайдалануға Топтың келісім-шарттарында салық салу талабына түзету, салық талқылауларынан өзі күтетін шешімдер бойынша күтілетін нәтижелерді және сәйкестікті тексеруге салық органдары жүзеге асыратын нәтиженің негізінде анықтау нәтижесінде өзгеруі мүмкін. Табыс салығынан басқа, басқа да салықтар бойынша резервтер 26-ескертпеде ашылып көрсетілген салықтар бойынша резервтердің құрамына кіреді. Табыс салығынан басқа, басқа да салықтар бойынша шарттың міндеттемелер 32-ескертпеде ашылып көрсетіледі. Табыс салығы бойынша резервтер мен шартты міндеттемелер құрамына кіреді және табыс салығы бойынша міндеттемелер немесе шартты міндеттемелер ретінде ашылып көрсетіледі (29 және 32-ескертпелер).

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімі

Топ әрбір қаржы жылының соңында жылына кем дегенде бір рет негізгі құралдардың қалған пайдалы қызмет ету мерзімін бағалайды, егер күту өткен бағалаудан ерекшеленген жағдайда, өзгерістер «Есеп саясаты, есеп бағаларындағы өзгерістер және қателер» 8 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес есеп бағалауларындағы өзгерістер ретінде перспективті ескеріледі.

Қаржы құралдарының әділ құны

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылған қаржы құралдарының және қаржылық міндеттемелердің әділ құны осы активті нарықтар негізінде анықталмайтын жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау әдістерін пайдалана отырып, анықталады. Мүмкіндігіне қарай осы модельдер үшін бастапқы деректер ретінде алайда, бұл іс жүзінде жүзеге асыру мүмкін болмаған жағдайларда, бақылаушы нарықтардан түсетін ақпарат пайдаланылады, әділ құнды белгілеу үшін пікірдің белгілі бір үлесі талап етіледі. Пікірлер өтімділік тәуекелі, несиелік тәуекел және өзгермелілік сияқты осындай бастапқы деректерді есепке алынуын қамтиды. Осы факторларға қатысты болжамдарға өзгерістер шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына ықпал етуі мүмкін. Егжей-тегжейі 31-ескертпеде ашылған.

5. БАҚЫЛАУДАН АЙЫРЫЛУ

2021 жылғы 11 наурызда Компания мен Самұрық-Қазына «ҚазТрансГаз» АҚ-ның (бұдан әрі – «ҚТГ») жай акцияларының 100% қатысты сенімгерлік басқару шартына қол қойды. 2021 жылғы 9 қарашада Компания Самұрық-Қазынаға ҚТГ акцияларының 100%-ын 1 теңгеге берді және сенімгерлік басқару шартының қолданылуы тоқтатылды.

Мәміле алдында бірқатар заңгерлік және қаржылық талаптар орындалды, оның ішінде мемлекеттік органдар мен ҚМГ кредиторларының келісімдері алынды. Соңғы талап 2021 жылғы 8 қарашада орындалды. 2021 жылғы 8 қарашадан бастап ҚТГ тоқтатылған қызмет ретінде жіктелді.

Компанияның ҚТГ бірлескен кәсіпорны «Бейнеу-Шымкент Газ құбыры» ЖШС синдикаттalған қарызының шеңберінде Компания мен ҚТГ қаржылық кепілдігі бойынша міндеттемесі ҚТГ-ға берілді (27-ескертпе).

2021 жылғы 8 қарашаға дейін ҚТГ қызметіне «Мұнайды өткізу және тасымалдау» операциялық сегментке кірді. ҚТГ берілгеннен кейін «Мұнайды өткізу және тасымалдау» сегменті сегменттер туралы ескертпеде көрсетілмейді.

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп пен ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ алдыңғы жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілікке тиісті ескертпелер ретроспективті түрде қайта есептелді.

2021 жылғы 8 қарашада аяқталған кезеңдегі және 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы ҚТГ қызметі былайша болды:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 8 қарашада аяқталған кезең үшін	2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
Түсім	708 110	931 073
Бірлескен кәсіпорындар пайдасындағы үлес, нетто	275 100	230 380
Қаржылық кіріс	19 750	21 766
Басқа да операциялық кіріс	18 288	6 075
Түсім жиыны және тоқтатылған қызметтен болған басқа да кірістер	**1 021 248**	**1 189 294**
Сатып алынған газдың және басқа да материалдардың өзіндік құны	(158 438)	(375 831)
Өндірістік шығыстар	(66 266)	(84 608)
Табыс салығынан басқа салықтар	(12 645)	(15 237)
Тозу, таусылу және амортизация	(63 502)	(42 856)
Тасымалдау және өткізу шығыстары	(248 832)	(321 042)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(18 420)	(23 583)
Қаржылық шығындар	(36 330)	(32 179)
Теріс бағамдық айырма, нетто	(4 423)	(7 747)
Басқа да шығыстар	(4 399)	(3 856)
Тоқтатылған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда	**407 993**	**282 355**
Табыс салығы бойынша шығыстар	(55 515)	(21 027)
Тоқтатылған қызметтен кезеңдегі пайда	**352 478**	**261 328**

2021 жылғы 8 қарашада аяқталған кезеңдегі және 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы ҚТГ таза ақша ағындары былайша болды:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 8 қарашада аяқталған кезең үшін	2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
Операциялық	184 675	88 737
Инвестициялық	(8 689)	71 562
Қаржылық	(44 270)	(36 183)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза көбеюі	**134 138**	**132 134**

Бақылаудан айырылу күніне ҚТГ-ның таза активтері былайша болды:

Миллион теңгемен	Бақылаудан айырылу күніне таза активтер
Активтер	
Негізгі құралдар	968 467
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	662 208
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	176 019
Өтелуге жататын ҚҚС	94 439
Тауар-материалдық қорлар	41 834
Сауда дебиторлық берешек	127 567
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	95 088
Басқа да қысқа мерзімді активтер	77 582
Ақша қаражаты мен оның баламалары	380 438
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	**2 623 642**
Міндеттемелер	
Қарыздар	490 813
Резервтер	119 902
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер	72 909
Сауда кредиторлық берешек	132 708
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	25 157
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	32 694
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтермен тікелей байланысты міндеттемелер	**874 183**
Шығу тобымен тікелей байланысты таза активтер	**1 749 459**

Бақылаудан айырылу күніне ҚТГ-ның басқа да қысқа мерзімді міндеттемелері Компанияның 6.445 миллион теңге сомаға қаржылық кепілдігі бойынша міндеттемелеріне түзетілді.

ҚТГ акцияларының берілуі ҚР мемлекет басшысының тапсырмасын және Самұрық-Қазынаның шешімін орындау мақсатында жүзеге асырылды. Тиісінше, бақылаудан айырылу күніне ҚТГ таза активтерін сату бағасы мен баланстық құны арасындағы айырма Самұрық-Қазынамен операциялар ретінде ескерілді.

6. ТҮСІМ

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)
Өнім және қызмет типі		
Шикі мұнай мен газды сату	3 097 249	1 676 749
Мұнай өнімдерін сату	2 102 113	1 336 723
Мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу қызметтері	203 425	193 659
Мұнай мен газды тасымалдау қызметтері	171 365	167 911
Басқа да кірістер	264 641	249 922
	5 838 793	3 624 964
Географиялық өңірлер		
Қазақстан	978 343	770 102
Басқа елдер	4 860 450	2 854 862
	5 838 793	3 624 964

7. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДЫҢ ПАЙДАСЫНДАҒЫ ҮЛЕС, НЕТТО

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)
«Теңізшевройл» ЖШС	441 665	173 476
«Каспий Құбыр өткізу Консорциумы»	90 904	81 582
«КМГ Кашаган Б.В.»	88 423	(6 961)
«Маңғыстау Инвестмент Б.В.»	80 154	16 749
«ҚазРосГаз» ЖШС	20 952	957
«Қазақстан-Қытай мұнай құбыры» ЖШС	13 464	10 380
«Қазақойл-Ақтөбе» ЖШС	13 379	2 448
«Valsera Holdings B.V.»	11 868	(6 137)
«ПетроҚазахстан Инк.»	8 042	(8 812)
«ҚазГерМұнай» ЖШС	6 108	15 622
«Теңіз Сервис» ЖШС	(3 089)	3 891
«Ural Group Limited»	(11 060)	(10 265)
Басқа да бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың кірі-стеріндегі үлес	7 923	7 885
	768 733	280 815

8. САТЫП АЛЫНҒАН МҰНАЙДЫҢ, МҰНАЙ ӨНІМДЕРІ МЕН БАСҚА ДА МАТЕРИАЛДАРДЫҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)
Қайта сату үшін сатып алынатын мұнай	2 626 857	1 311 169
Қайта өңдеуге арналған мұнайдың құны	558 603	313 543
Материалдар мен қорлар	256 761	214 332
Қайта сату үшін сатып алынатын мұнай өнімдері	97 964	45 870
Қайта сату үшін сатып алынатын газ	56 306	16 322
	3 596 491	1 901 236

9. ӨНДІРІСТІК ШЫҒЫСТАР

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)
Жалақы бойынша шығыстар	310 672	294 529
Жөндеу және қызмет көрсету қызметтері	116 151	103 124
Электр қуаты	98 258	81 910
Көлік шығыстары	45 599	39 631
Қысқа мерзімді жалдау бойынша шығыстар	28 213	33 822
Басқалары	94 138	103 162
	693 031	656 178

10. ТАБЫС САЛЫҒЫНАН БАСҚА САЛЫҚТАР

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)
Шикі мұнай экспортына кіріс салығы	129 056	41 120
Экспорттық кеден бажы	107 074	71 746
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық	91 751	59 323
Басқа салықтар	100 758	82 133
	428 639	254 322

11. ТАСЫМАЛДАУ ЖӘНЕ САТУ ШЫҒЫСТАРЫ

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)
Тасымалдау	87 282	94 800
Жалақы бойынша шығыстар	11 899	12 811
Басқалары	32 731	29 533
	131 912	137 144

12. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)
Жалақы бойынша шығыстар	63 844	63 360
Басқару шығыстары	21 428	—
Кеңес беру қызметтері	15 912	21 893
Қызмет көрсету шығыстары	5 620	6 163
Әлеуметтік төлемдер	4 594	5 028
Байланыс қызметтері	4 081	3 624
Сауда дебиторлық берешек пен басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша күтілетін несиелік зиян резервін есептеу (21-ескертпе)	3 268	3 460
Есепке алынбаған ҚҚС	2 599	3 166
Айыппұлдар, салықтар мен өсімпұлдар бойынша резервті есептеу	2 114	12
Басқа да ағымдағы қысқа мерзімді активтер бойынша күтілетін несиелік зиян резервін есептеу / (қалпына келтіру) (21-ескертпе)	101	(65)
Өтелуге жататын ҚҚС-тың (қалпына келтірілуі) / құнсыздануы	(5 144)	6 432
Басқалары	30 061	33 552
	148 478	146 625

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жалақы бойынша шығыстар 386.415 миллион теңге болды (2020 жыл: 370.700 миллион теңге) және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте өндірістік шығыстардың, тасымалдау және өткізу шығыстарының және жалпы әрі әкімшілік шығыстардың құрамында көрсетілді.

13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАРДЫҢ, БАРЛАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ АКТИВТЕРІНІҢ, МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕРДІҢ, САТУҒА АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕРДІҢ ҚҰНСЫЗДАНУЫ ЖӘНЕ БАРЛАУ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)
Құнсызданудан болған шығыстар және құнсызданауды қалпына келтіру		
Негізгі құралдар (15-ескертпе)	17 013	221 112
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	3 770	—
Барлау және бағалау бойынша активтер (16-ескертпе)	—	16 389
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	—	142
Материалдық емес активтер (17-ескертпе)	(59)	6 250
	20 724	243 893
Барлау шығыстары		
«Жемчужина» жобасы	59 283	—
ҚМГ БӨ-дегі браунфилдер	19 800	19 692
«Самтыр», «Жайық», «Сарайшық», «Забурение» жобалары	—	115
	79 083	19 807
	99 807	263 700

Келесі АҚГБ бойынша құнсыздану залалы танылды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)
ҚМГИ Қайта өңдеу АҚГБ	8 298	162 455
Сұңқар, Барыс және Бүркіт өздігінен жүретін баржалар (Баржалар)	4 453	10 297
ЭМГ АҚГБ	—	60 440
Басқалары	7 973	10 701
	20 724	243 893

ҚМГИ АҚГБ

2020 жылы, ҚМГИ, Топтың еншілес ұйымы, өз АҚГБ құнсыздану тестісін өткізді. Жүргізілген тест нәтижелері бойынша ҚМГИ 155.544 миллион және тиісінше 6.911 миллион теңге мөлшерінде негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануынан болған зиянды таныды.

2021 жылғы 2 шілдеде ҚМГИ еншілес ұйымы Petromidia мұнай өңдеу зауытында (бұдан әрі – «Petromidia») өрт шығуына және салдарынан, зиян шеккен объектілер қалпына келтірілгенге дейін өндірістің уақытша тоқтап қалуына әкеп соқтырған оқиға болды. ҚМГИ оқиғаның салдарын бағалап, 1.615 миллион теңге мөлшерінде Petromidia-ның негізгі құралдарының құнсыздануынан болған залалды таныды.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін, негізгі құралдарды инспекциялау нәтижелері бойынша, ҚМГИ 6.683 миллион теңге сомаға негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залалды таныды.

ЕМГ АҚГБ

2020 жылы, «ҚазМұнайГаз» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ») еншілес ұйымы Ембімұнайгаз (бұдан әрі – «ЕМГ») негізгі құралдардың өтелетін құнын және мұнайға болжамды бағалардың төмендеуі сияқты құнсыздану белгілерінің болуына орай барлау және бағалау активтерін бағалады. Бұл бағалаудың нәтижесінде активтердің баланстық құны олардың өтелетін құнынан 60.440 миллион теңгеден асты, және, тиісінше, негізгі құралдардың құнсыздануы 44.098 миллион теңге сомаға және барлау мен бағалау бойынша активтер 16.342 миллион теңге сомаға танылды.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және барлау мен бағалау бойынша активтердің құнсыздану немесе қалпына келтіру белгілері анықталмады.

Баржалар

«ҚазақТеңізКөлікФлоты» ЖШС баржаларының өтелетін құны пайдалану құндылығының әдісі негізінде айқындалды. Пайдалану құндылығы келешек ақша ағындарының келтірілген құны ретінде бағаланды, олар, қолданыстағы және ықтимал келісімшарттардың қолданылу мерзімінің соңына дейін баржалардан алынады, пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесі 10,7% (2020 жыл: 11,3%) болды. 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы тесттің нәтижесінде Топ 4.453 миллион теңге мөлшерінде (2020 жыл: «Сұңқар», «Барыс» және «Бүркіт» баржалары бойынша 10.297 миллион теңге) «Барыс» және «Бүркіт» баржаларының құнсыздануынан болған залалды мойындады.

Барлау шығыстары

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ «Өзен-Қарамандыбас» барлауға арналған келісімшарттың бұзылуы нәтижесінде 12.829 миллион теңге мөлшерінде барлау және бағалау бойынша активтерді есептен шығарды, сол бойынша келісімшарттық аумақ Үкіметке қайтарылды. Сондай-ақ, Топ «Қаратон-Сарықамыс» учаскесінде келісімшарттық аумақты ішінара азайтты және, тиісінше, 6.863 миллион теңге сомаға барлау және бағалау бойынша шығыстарды есептен шығарды.

2021 жылы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ «Жамбыл» жобасы бойынша 59.283 миллион теңге мөлшерінде барлау мен бағалау активтерін есептен шығарды, сол бойынша жер қойнауын пайдалану келісімшартты бұзылып, келісімшарттық аумақ Үкіметке қайтарылды. Сондай-ақ, Топ «Тайсойған» учаскесінде келісімшарттық аумақты ішінара азайтты және, тиісінше, 19.800 миллион теңге сомаға барлау және бағалау бойынша шығыстарды есептен шығарды.

14. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІС / ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

Қаржылық кіріс

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)
Банк салымдары, қаржы активтері, қарыздар мен облигациялар бойынша пайыздық кіріс	64 655	70 800
Шығарылған қаржылық кепілдіктердің амортизациясы	1 704	2 276
Пайыздық кірістің барлығы	**66 359**	**73 076**
Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтерін қайта бағалау	12 022	445
Нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша қарыздар бойынша дисконт (25-ескертпе)	—	11 002
Басқасы	6 218	3 464
	84 599	87 987

Қаржылық шығындар

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)
Қарыздар мен облигациялар бойынша пайыздық шығыс	218 999	215 614
Жалдау шарттары бойынша пайыздық шығыс	2 950	3 390
Пайыздық шығыстың барлығы	**221 949**	**219 004**
Активтердің, экологиялық міндеттемелер мен басқа да резервтердің есеп-тен шығарылуы бойынша міндеттемелер дисконтының амортизациясы (26-ескертпе)	9 206	7 284
Актуарлық міндеттемелер бойынша дисконт амортизациясы (26-ескертпе)	4 412	3 484
Облигацияларды сатып алғаны үшін сыйақы (25-ескертпе)	—	21 057
Басқалары	13 698	14 543
	249 265	265 372

15. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Мұнай құбыр-лары	Қайта өңдеу активтері	Үйлер мен ғимарат-тар	Машиналар мен құрал-жаб-дықтар	Көлік құрал-дары	Басқасы	Аяқтал-маған құрылыс	Жиыны
2019 жылғы 31 желтоқсан-дағы қалдық құны	1 049 763	803 717	1 381 661	300 655	457 811	97 637	106 286	286 741	4 484 271
Есептілік валю-тасын қайта есептеу	50 582	3 992	39 281	6 928	3 404	2 973	7 033	15 034	129 227
Есепті баға-лаудағы өзгерістер	6 785	5 914	—	28	—	—	—	—	12 727
Түсімдер	4 738	1 967	2 176	4 455	6 901	5 439	2 561	404 519	432 756
Есептен шығару	(17 138)	(18 212)	(10 829)	(4 412)	(4 135)	(1 887)	(2 783)	(2 533)	(61 929)
Тозу бойынша шығыстар	(109 846)	(29 297)	(119 746)	(19 746)	(37 922)	(11 085)	(11 163)	—	(338 805)
Жинақталған тозу және шығулар бойынша құнсыздану	13 876	1 893	10 364	3 352	4 007	1 720	2 521	1 356	39 089
Құнсыздану (13-ескертпе)	(37 887)	(731)	(155 544)	(5 101)	(1 366)	(11 766)	(1 750)	(6 768)	(220 913)
Сатуға арналған деп жіктел-ген активтерге аударымдар	—	—	(834)	(14 777)	(71 856)	(86)	(228)	(1 400)	(89 181)
Тауар-материалдық қорлардан/(ға) аудару, нетто	42	(28)	1 619	—	264	(54)	532	2 541	4 916
Барлау және бағалау бой-ынша актив-терден аударымдар (16-ескертпе)	67	—	—	—	—	—	—	—	67
Инвести-циялық жылжымайтын мүлікке аудару	—	—	—	(19 207)	—	—	—	—	(19 207)
Басқа да өзгерістер	—	—	(96)	—	—	—	(619)	(2 558)	(3 273)
Аударымдар	122 633	39 542	23 058	37 527	96 713	1 770	9 557	(330 800)	—

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Мұнай құбыр-лары	Қайта өңдеу активтері	Үйлер мен ғимарат-тар	Машиналар мен құрал-жаб-дықтар	Көлік құрал-дары	Басқасы	Аяқтал-маған құрылыс	Жиыны
2020 жылғы 31 желтоқсан-дағы қалдық құны	1 083 615	808 757	1 171 110	289 702	453 821	84 661	111 947	366 132	4 369 745
Бастапқы құн	2 232 770	1 063 532	2 537 233	591 757	880 230	235 520	244 801	422 492	8 208 335
Жинақталған тозу және құнсыздану	(1 149 155)	(254 775)	(1 366 123)	(302 055)	(426 409)	(150 859)	(132 854)	(56 360)	(3 838 590)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	1 083 615	808 757	1 171 110	289 702	453 821	84 661	111 947	366 132	4 369 745

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Мұнай құбыр-лары	Қайта өңдеу активтері	Үйлер мен ғимарат-тар	Машиналар мен құрал-жаб-дықтар	Көлік құрал-дары	Басқасы	Аяқтал-маған құрылыс	Жиыны
2020 жылғы 31 желтоқсан-дағы қалдық құны	1 083 615	808 757	1 171 110	289 702	453 821	84 661	111 947	366 132	4 369 745
Есептілік валю-тасын қайта есептеу	13 298	1 075	7 241	908	1 288	894	1 818	4 720	31 242
Есепті баға-лаудағы өзгерістер	259	(382)	—	(3)	—	—	—	—	(126)
Түсімдер	11 165	3 163	2 063	6 716	42 099	6 857	3 452	324 834	400 349
Есептен шығару	(27 370)	(9 103)	(39 685)	(5 401)	(7 141)	(5 033)	(4 919)	(685)	(99 337)
Еншілес ком-панияны бақылаудан айырылу	—	—	—	(631)	(557)	(248)	(222)	(38)	(1 696)
Тозу бойынша шығыстар	(115 545)	(27 370)	(114 521)	(19 786)	(36 632)	(9 925)	(11 034)	—	(334 813)
Жинақталған тозу және шығулар бойынша құнсыздану	23 602	8 586	11 649	4 525	5 935	4 102	4 701	373	63 473
(Құнсыздану)/ құнсызда-нуды қалпына келтіру	(3 939)	(3)	(8 276)	2	13	(4 451)	22	(381)	(17 013)
(13-ескертпе)	(32 655)	(549 852)		(73 865)	(261 707)	(4 196)	(4 547)	(41 645)	(968 467)
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	—	—	(24)	(11 452)	(33 477)	(48)	(450)	—	(45 451)
Сатуға арналған деп жіктел-ген активтерге аударымдар	46	1 387	125	1	82	1	1 424	1 863	4 929
Тауар-материалдық қорлардан аударымдар, нетто	16 674	—	—	—	—	—	—	—	16 674
Инвести-циялық жылжымайтын мүлікке аудару	—	—	—	2 296	—	—	7	—	2 303
Басқа да өзгерістер	(6 179)	—	—	—	—	—	(16)	(9 637)	(15 832)
Аударымдар	163 579	26 459	91 738	18 811	75 467	2 611	6 833	(385 498)	—

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Мұнай құбырлары	Қайта өңдеу активтері	Үйлер мен ғимараттар	Машиналар мен құрал-жабдықтар	Көлік құралдары	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	1 126 550	262 717	1 121 420	211 823	239 191	75 225	109 016	260 038	3 405 980
Бастапқы құн	2 370 020	394 496	2 624 793	507 485	588 037	214 572	243 514	309 288	7 252 205
Жинақталған тозу және құнсыздану	(1 243 470)	(131 779)	(1 503 373)	(295 662)	(348 846)	(139 347)	(134 498)	(49 250)	(3 846 225)
2021 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	1 126 550	262 717	1 121 420	211 823	239 191	75 225	109 016	260 038	3 405 980

Түсімдер

2021 жыл үшін, түсімдер, негізінен, ҚМГ еншілес ұйымы «Өзенмұнайгаз» АҚ-да (бұдан әрі – «ӨМГ»), ЕМГ мен «ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС-те 145.179 миллион теңге жалпы сомаға ұңғымаларды бұрғылау шығыстарынан, ҚТГ-ның 41.642 миллион теңге жалпы сомаға «Ташкент-Бішкек-Алматы Бұқара газды аймақ», «Газли Шымкент» пен «Бұқара-Орал» жобаларының шеңберінде газ құбырын күрделі жөндеу және газды өлшеу станциясы мен вахта қалашығын салу шығыстарынан, ҚТО-ның 24.987 миллион теңге сомаға «Құлсары-Теңіз» су құбырын салу және 22.522 миллион теңге және тиісінше 29.693 миллион теңге сомаға «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС (бұдан әрі – «АМӨЗ») мен Rompetrol Rafinare зауыттарын күрделі жөндеу шығыстарынан тұрады.

2020 жыл үшін аяқталмаған құрылысқа түсімдер негізінен ӨМГ, ЕМГ және «Қарашығанақ» ЖШС ұңғымаларын 148.593 миллион теңге жалпы сомаға бұрғылауға, және «Бейнеу-Бозой-Шымкент және Бұқара-Орал» жобаларының шеңберінде 113.844 миллион теңге сомаға ҚТГ-да компрессорлық станцияларды салуға және «Бозой жер асты резервуарын қайта құру», ҚТО-да 43.247 миллион теңге сомаға «Прорва-Құлсары» мен «Өзен-Атырау-Самара» құбырларын ауыстыру және 51.617 миллион теңге сомаға Rompetrol Rafinare өндірістік кешенді жөндеу жатады.

Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аударымдар

2021 жылдың ішінде Топ сатуға арналған активтерге 45.451 миллион теңге жалпы сомаға, негізінен

40.378 миллион теңге сомаға «Арал» компрессорлық станциямен және «Технологиялық көлік және ұңғымаларға қызмет көрсету басқармасы» ЖШС-тің 5.009 миллион теңге сомаға негізгі құралдарымен білдірілген негізгі құралдарды аударды.

2021 жылдың ішінде, Топ 2020 жылы сатуға арналған деп жіктелген активтерге аударылған «Қорқыт-ата» компрессорлық станцияны 42.886 миллион теңгеге сатты.

2020 жылдың ішінде Топ сатуға арналған деп жіктелген активтерге аударды және «Түркістан» компрессорлық станцияны 43.667 миллион теңге сомаға сатты.

Басқалары

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ жаңа активтердің құрылысына қатысты 32 миллион теңге сомаға 2,10% орташа пайыздық мөлшерлеме бойынша (2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда:

2.890 миллион теңге, 5,78% капитализацияның орташа пайыздық мөлшерлемесі бойынша) қарыздар бойынша шығындарды негізгі құралдардың баланстық құнына капиталдандырды (25-ескертпе).

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толығымен амортизацияланған, бірақ әлі де пайдаланылатын негізгі құралдардың құны 329.282 миллион теңге (2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 340.511 миллион теңге) болды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық құны 837.744 миллион теңге (2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 910.216 миллион теңге) болатын негізгі құралдардың кейбір объектілері Топтың банктік қарыздары бойынша қамсыздандыру ретінде кепілге қойылды.

Күрделі міндеттемелер 32-ескертпеде ашылып көрсетілген.

16. БАРЛАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ БОЙЫНША АКТИВТЕР

Миллион теңгемен	Материалдық	Материалдық емес	Жиыны
2019 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	152 292	27 605	179 897
Түсімдер	14 212	787	14 999
Есептен шығару (13-ескертпе)	(19 235)	(572)	(19 807)
Құнсыздану (13-ескертпе)	(12 797)	(3 592)	(16 389)
Сынақты өндіру	(248)	—	(248)
Негізгі құралдарға аударымдар (15-ескертпе)	(67)	—	(67)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	134 157	24 228	158 385
Түсімдер	8 763	831	9 594
Есепті бағалаудағы өзгерістер	77	—	77
Есептен шығару (13-ескертпе)	(76 869)	(2 214)	(79 083)
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	(19 250)	(14)	(19 264)
Еншілес компанияны бақылаудан айырылу	—	(427)	(427)
Материалдық емес активтерге аудару (17-ескертпе)	—	(8 768)	(8 768)
Негізгі құралдарға аударымдар (15-ескертпе)	(16 674)	—	(16 674)
Басқа да өзгерістер	(299)	—	(299)
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	29 905	13 636	43 541

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына барлау және әзірлеу бойынша активтер келесі жобалармен көрсетілген:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
ЭМГ	16 357	33 458
Өріктау	13 726	38 834
ҚТГ жобалары	—	17 366
Жамбыл	—	59 603
Басқалары	13 458	9 124
	43 541	158 385

17. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

Миллион теңгемен	Гудвил	Маркетинг бойынша материалдық емес активтер	Бағдарламалық жасақтама	Басқалары	Жиыны
2019 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	**98 561**	**28 960**	**19 454**	**24 197**	**171 172**
Есептілік валютасын қайта есептеу	1 003	2 775	296	1 071	5 145
Түсімдер	—	—	2 855	3 553	6 408
Есептен шығару	—	—	(5 576)	(2 246)	(7 822)
Амортизация бойынша шығыстар	—	—	(6 494)	(2 804)	(9 298)
Жинақталған амортизация және шығулар бойынша құнсыздану	—	—	5 544	215	5 759
(Құнсыздану)/қалпына келтіру, нетто (13-ескертпе)	—	(6 911)	(270)	931	(6 250)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аударымдар	—	—	(24)	—	(24)
Басқа да өзгерістер	—	—	1 925	1 466	3 391
Ауыстырулар	—	—	2 404	(2 404)	—
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	**99 564**	**24 824**	**20 114**	**23 979**	**168 481**
Есептілік валютасын қайта есептеу	285	643	111	772	1 811
Түсімдер	—	—	1 613	2 634	4 247
Есептен шығару	—	—	(1 930)	(126)	(2 056)
Амортизация бойынша шығыстар	—	—	(7 277)	(3 566)	(10 843)
Жинақталған амортизация және шығулар бойынша құнсыздану	—	—	1 775	107	1 882
Құнсызддануды қалпына келтіру (13-ескертпе)	—	—	54	5	59
Еншілес компанияны бақылаудан айырылу	—	—	(2)	(2)	(4)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерден аударымдар	—	—	42	—	42
Барлау және бағалау бойынша активтерден аударымдар (16-ескертпе)	—	—	—	8 768	8 768
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	—	—	(5 246)	(751)	(5 997)
Басқа да өзгерістер	—	—	3 924	11 908	15 832
Ауыстырулар	—	—	4 210	(4 210)	—
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	**99 849**	**25 467**	**17 388**	**39 518**	**182 222**
Бастапқы құн	208 594	65 371	72 230	120 317	466 512
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(108 745)	(39 904)	(54 842)	(80 799)	(284 290)
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	**99 849**	**25 467**	**17 388**	**39 518**	**182 222**
Бастапқы құн	210 012	63 722	74 841	100 784	449 359
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(110 448)	(38 898)	(54 727)	(76 805)	(280 878)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	**99 564**	**24 824**	**20 114**	**23 979**	**168 481**

2021 және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша маркетинг бойынша материалдық емес активтер ҚМГИ тауар белгілерімен білдірілді.

Ақша ағындарын тудыратын әрбір бірлікке жататын гудвилдің ағымдағы құны:

Ақша ағындарын тудыратын бірліктер	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
ПМХЗ ақша ағындарын генерациялайтын бірлік	88 553	88 553
ҚМГИ ақша ағындарын генерациялайтын бірліктер	11 296	11 011
Гудвил жиыны	**99 849**	**99 564**

Құнсыздануға жасалған талдаудың негізінде 2021 және 2020 жылдары ПМХЗ немесе ҚМГИ гудвилінің құнсыздануы анықталмады. Құнсыздануға жасалған талдау туралы барынша егжей-тегжейлі ақпарат 4 ескертпеде баяндалған.

18. БАНК САЛЫМДАРЫ

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ долларында көрсетілген	559 244	324 646
Теңгемен көрсетілген	7 527	14 863
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(200)	(509)
	566 571	339 000

2021 жылғы 31 желтоқсанға ұзақ мерзімді банк салымдарының орташа алынған мөлшерлемесі АҚШ долларында 1,04% және теңгемен тиісінше 0,94% болды (2020 жылғы 31 желтоқсан: АҚШ долларында 1,07% және теңгемен 1,58%).

2021 жылғы 31 желтоқсанға қысқа мерзімді банк салымдарының орташа алынған пайыздық мөлшерлемесі АҚШ долларында 0,27% және теңгемен тиісінше 5,68% болды (2020 жылғы 31 желтоқсан: АҚШ долларында 0,40%, теңгемен 3,10%).

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Өтеу мерзімі 1 жылға дейін	510 513	282 472
1 жылдан 2 жылға дейін өтеу мерзімі	140	796
2 жылдан артық өтеу мерзімі	55 918	55 732
	566 571	339 000

2021 жылғы 31 желтоқсанға банк депозиттеріне 56.058 миллион теңге мөлшерінде (2020 жылғы 31 желтоқсан: 56.528 миллион теңге) қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылған ақша қаражаты кіреді, әрі олар негізінен жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының талаптарына сай тарату қоры ретінде пайдалануда шектелген шоттарда орналастырылған 51.163 миллион теңге сомасынан (2020 жылғы 31 желтоқсан: 44.497 миллион теңге) тұрады.

19. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Миллион теңгемен	Негізгі қызмет	Қызметті жүзеге асыру орны	2021 жылғы 31 желтоқсан		2020 жылғы 31 желтоқсан	
			Ағымдағы құны	Иелік ету үлесі	Ағымдағы құны	Иелік ету үлесі
Бірлескен кәсіпорындар						
«Теңізшевройл» ЖШС (ТШО)	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	3 105 942	20,00 %	2 793 887	20,00 %
KMG Kashagan B.V. (Қашаған)	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	2 404 820	50,00 %	2 256 816	50,00 %
Mangistau Investment B.V. (МИБВ)	Көмірсутектерді әзірлеу және өндіру	Қазақстан	207 410	50,00 %	142 585	50,00 %
«ҚазРосГаз» ЖШС (КРГ)	Табиғи газды және қайта өңдеу өнімдерін қайта өңдеу және сату	Қазақстан	54 317	50,00 %	76 702	50,00 %
Ural Group Limited (УГЛ)	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	41 453	50,00 %	44 585	50,00 %
«ҚазГерМұнай» ЖШС (ҚГМ)	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	32 289	50,00 %	32 840	50,00 %
«Қазақойл-Ақтөбе» ЖШС (ҚОА)	Шикі мұнайды өндіру және өткізу	Қазақстан	25 262	50,00 %	20 886	50,00 %
«Теңиз Сервис» ЖШС (Теңиз Сервис)	Инфрақұрылымдық объектілерді жобалау, салу және пайдалану, теңіз мұнай операцияларын қолдау	Қазақстан	16 894	48,996 %	20 473	48,996 %
Valsera Holdings B.V. (Валсера)	Шикі мұнайды қайта өңдеу	Қазақстан	9 590	50,00 %	2 253	50,00 %
«Азиялық Газ құбыры» ЖШС (АГҚ)	Газ құбырын салу және пайдалану	Қазақстан	—	—	291 086	50,00 %
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС («БШГ»)	Газ құбырын салу және пайдалану	Қазақстан	—	—	156 771	50,00 %
Басқалары			55 880		43 498	
Қауымдасқан компаниялар						
Каспий Мұнай құбыры Консорциумы (КМК)	Сұйық көмірсутектерді тасымалдау	Қазақстан/Ресей	473 880	20,75 %	478 134	20,75 %
ПетроҚазақстан Инк. (ПҚИ)	Көмірсутектерді барлау, өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан	84 905	33,00 %	78 636	33,00 %
Басқалары			37 742		31 869	
			6 550 384		6 471 021	

Жоғарыда аталған бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар Топтың бизнесі үшін стратегиялық болып табылады.

2021 жылғы 31 желтоқсанда бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың танылмаған жинақталған шығындардағы Топтың үлесі 1.811 миллион теңгені (2020 жылғы 31 желтоқсан: 19.038 миллион теңге) құрады.

Төмендегі кестеде 2021 және 2020 жылдардағы инвестицияларда болған қозғалыс көрсетілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға арналған сальдо	**6 471 021**	**5 590 384**
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто (5 және 7-ескертпелер)	**1 043 833**	511 195
Алынған дивидендтер	**(415 359)**	(134 772)
Алынуға жататын дивидендтердегі өзгеріс	**(48 511)**	1 680
Инвестициялардың құнсыздануы	**(64)**	(30 654)
Бірлескен кәсіпорындар капиталындағы басқа да өзгерістер	**9 391**	21 352
Иелік ету үлесін өзгертпестен капиталға қосымша салымдар	**1 926**	1 586
Есептен шығару, нетто	—	(179)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аударымдар	—	(3 080)
Элиминациялар мен түзетулер[1]	**(6 308)**	2 936
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	**(662 208)**	—
Есептілік валютасын қайта есептеу	**156 663**	510 573
31 желтоқсанға сальдо	**6 550 384**	**6 471 021**

2015 жылғы 16 қазанда Топ KMG Kashagan B.V-дегі өз акцияларының 50%-ын 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап 2020 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезеңде акциялардың барлық немесе ішінара пакетін сатып алу опционымен (бұдан әрі – «Опцион») Самұрық-Қазынаның пайдасына сатты. 2017 жылғы 20 желтоқсанда опционды іске асыру кезеңі 2020 жылғы 1 қаңтардан 2022 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезеңге өзгертілді. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша опционның әділ құны шамамен нөл болды.

Амстердам соты Самұрық-Қазынаға тиесілі Қашаған акцияларының 50%-на белгілі бір шектеулер (бұдан әрі – «Шектеулер») қойды. Шектеулердің қолданылу кезеңінде Қашаған акциялары сатыла, беріле немесе кепілге қойыла алмайды. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Шектеулер күшінде қалды және активтің үстінен бақылау Топқа берілмеді.

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2021 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	ТШО	Қашаған	МИБВ	КРГ	УГЛ	КГМ
Ұзақ мерзімді активтер	21 900 722	4 287 173	480 741	45 961	254 152	65 184
Қысқа мерзімді активтер, қоса	1 454 491	356 957	160 802	80 906	911	54 869
Ақша қаражаты мен оның баламалары	331 602	164 701	101 431	31 428	830	49 531
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(6 307 907)	(290 869)	(138 617)	(225)	(129 822)	(18 405)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(3 886 200)	(25 710)	—	—	(95 775)	—
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(1 517 597)	(59 404)	(86 154)	(18 009)	(2 335)	(37 070)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	(60 529)	(9 942)	—	—	—	—
Капитал	**15 529 709**	**4 293 857**	**416 772**	**108 633**	**122 906**	**64 578**
Иелік ету үлесі	20 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %
Гудвил	—	257 892	—	—	—	
Инвестициялардың құнсыздануы	—	—	—	—	(20 000)	—
Үлестік қатысу әдісімен есепке алуды түзетулер	—	—	(976)	—	—	—
2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	**3 105 942**	**2 404 820**	**207 410**	**54 317**	**41 453**	**32 289**
Түсім	6 793 158	628 306	763 148	196 978	—	118 071
Тозу және амортизация	(894 739)	(203 568)	(66 434)	(221)	(61)	(59 318)
Қаржылық кіріс	2 341	484	181	2 908	—	743
Қаржылық шығындар	(62 409)	(13 948)	(9 296)	—	(3 918)	(1 752)

Миллион теңгемен	ТШО	Қашаған	МИБВ	КРГ	УГЛ	КГМ
Табыс салығы бойынша шығыстар	(946 429)	(99 855)	(55 667)	(12 467)	(171)	(27 785)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда	**2 208 327**	**176 846**	**160 308**	**41 903**	**(22 120)**	**12 216**
Басқа да жиынтық кіріс	393 933	119 162	18	4 394	3 995	1 596
Жалпы жиынтық кіріс	**2 602 260**	**296 008**	**160 326**	**46 297**	**(18 125)**	**13 812**
Алынған дивидендтер	177 260	—	15 338	45 532	—	7 441

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2021 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	КОА	Теңіз Сервис	Валсера	АГҚ (5-ескертпе)	БШГ (5-ескертпе)
Ұзақ мерзімді активтер	50 961	13 544	487 137	—	—
Қысқа мерзімді активтер, қоса	18 936	34 290	119 241	—	—
Ақша қаражаты мен оның баламалары	11 652	8 728	66 868	—	—
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(2 671)	(357)	(443 302)	—	—
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	—	—	(412 600)	—	—
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(16 701)	(12 997)	(100 603)	—	—
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	—	—	(74 181)	—	—
Капитал	**50 525**	**34 480**	**62 473**	—	—
Иелік ету үлесі	50 %	48,996 %	50 %	—	—
Үлестік қатысу әдісімен есепке алуды түзетулер	—	—	(21 647)	—	—
2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	**25 262**	**16 894**	**9 590**	—	—
Түсім	65 050	106 302	181 777	732 768	167 239
Тозу және амортизация	(3 492)	(106 478)	(38 773)	(69 439)	(16 839)
Қаржылық кіріс	347	14	19	1 006	—
Қаржылық шығындар	(588)	(2 383)	(24 063)	(31 528)	(10 840)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(6 905)	245	(13 179)	(112 025)	—
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(зиян)	**26 758**	**(6 305)**	**23 737**	**436 821**	**113 246**
Басқа да жиынтық кіріс/(зиян)	—	—	(353)	412	—
Жалпы жиынтық кіріс/(зиян)	**26 758**	**(6 305)**	**23 384**	**437 233**	**113 246**
Изменение в непризнанной доле убытка	—	—	—	—	—
Алынған дивидендтер	6 003	490	—	40 216	18 000

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2020 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	ТШО	Қашаған	МИБВ	КРГ	УГЛ	КГМ
Ұзақ мерзімді активтер	20 221 619	4 332 838	468 069	44 681	246 111	101 629
Қысқа мерзімді активтер, қоса	908 846	178 797	89 172	118 142	993	24 627
Ақша қаражаты мен оның баламалары	50 588	117 269	5 267	44 459	833	19 264
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(6 412 967)	(371 651)	(160 711)	(207)	(115 216)	(35 090)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(4 061 782)	(40 665)	—	—	(81 291)	—
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(748 064)	(129 128)	(110 186)	(9 212)	(2 718)	(25 486)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	(69 558)	(9 691)	(21 306)	—	—	—
Капитал	**13 969 434**	**4 010 856**	**286 344**	**153 404**	**129 170**	**65 680**
Иелік ету үлесі	20 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %
Гудвил	—	251 388	—	—	—	—

Миллион теңгемен	ТШО	Қашаған	МИБВ	КРГ	УГЛ	КГМ
Инвестициялардың құнсыздануы	—	—	—	—	(20 000)	—
Үлестік қатысу әдісімен есепке алуды түзетулер	—	—	(587)	—	—	—
2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялар-дың ағымдағы құны	**2 793 887**	**2 256 816**	**142 585**	**76 702**	**44 585**	**32 840**
Түсім	3 776 155	311 663	488 032	167 016	—	101 595
Тозу және амортизация	(700 929)	(196 789)	(75 609)	(289)	(14)	(27 084)
Қаржылық кіріс	3 887	2 250	239	2 293	—	511
Қаржылық шығындар	(58 264)	(24 322)	(9 555)	—	(16 986)	(1 598)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(371 799)	(11 190)	(19 663)	(6 628)	(1 077)	(6 200)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/ (зиян)	**867 380**	**(13 922)**	**33 498**	**7 785**	**(20 531)**	**31 245**
Басқа да жиынтық кіріс/(зиян)	1 216 017	411 964	(1 479)	16 232	11 671	4 337
Жалпы жиынтық кіріс	**2 083 397**	**398 042**	**32 019**	**24 017**	**(8 860)**	**35 582**
Алынған дивидендтер	—	—	32 291	15 155	—	10 372

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2020 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	КОА	Теңіз Сервис	Валсера	АГҚ (5-ескертпе)	БШГ (5-ескертпе)
Ұзақ мерзімді активтер	46 657	118 818	536 659	1 333 611	544 058
Қысқа мерзімді активтер, қоса	10 837	50 602	99 783	616 479	147 802
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1 664	9 046	47 783	180 065	18 027
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(6 450)	(15 265)	(488 672)	(886 363)	(351 719)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	—	—	(471 886)	(692 254)	(335 084)
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(9 272)	(112 370)	(108 681)	(481 556)	(76 155)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	—	—	(73 012)	(464 699)	(63 101)
Капитал	**41 772**	**41 785**	**39 089**	**582 171**	**263 986**
Иелік ету үлесі	50 %	48,996 %	50 %	50 %	50 %
Инвестициялардың құнсыздануы	—	—	(17 292)	—	—
Үлестік қатысу әдісімен есепке алуды түзетулер	—	—	—	—	24 778
2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	**20 886**	**20 473**	**2 253**	**291 086**	**156 771**
Түсім	41 654	260 560	147 569	727 503	201 524
Тозу және амортизация	(7 169)	(215 594)	(36 397)	(78 212)	(18 222)
Қаржылық кіріс	238	1	17	7 352	—
Қаржылық шығындар	(544)	(15 377)	(30 195)	(54 943)	(14 365)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(3 142)	(2 805)	(9 363)	(90 323)	—
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(зиян)	**4 897**	**7 941**	**(12 275)**	**350 677**	**110 010**
Басқа да жиынтық кіріс/(зиян)	—	—	(420)	2 964	—
Жалпы жиынтық кіріс/(зиян)	**4 897**	**7 941**	**(12 695)**	**353 641**	**110 010**
Алынған дивидендтер	8 000	2 695	4 176	53 821	—

Төменде 2021 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі қауымдасқан компаниялар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	
	КМК	**ПКИ**
Ұзақ мерзімді активтер	2 050 452	255 912
Қысқа мерзімді активтер	229 939	88 537

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	
	ҚМК	ПКИ
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(32 699)	(20 905)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(163 712)	(45 717)
Капитал	**2 083 980**	**277 827**
Иелік ету үлесі	20,75 %	33 %
Гудвил	41 454	—
Инвестициялардың құнсыздануы	—	(6 778)
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	**473 880**	**84 905**
Түсім	925 320	113 185
Тозу, таусылу және амортизация	(174 032)	(17 008)
Қаржылық кіріс	775	249
Қаржылық шығындар	(1 685)	(1 675)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(128 913)	(1 112)
Бір жылғы пайда	**438 091**	**24 369**
Басқа да жиынтық кіріс	60 033	3 149
Жалпы жиынтық кіріс	**498 124**	**27 518**
Алынған дивидендтер	96 489	2 676

Төменде 2020 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі қауымдасқан компаниялар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	2020 жылғы 31 желтоқсан	
	ҚМК	ПКИ
Ұзақ мерзімді активтер	2 082 957	284 545
Қысқа мерзімді активтер	193 677	67 047
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(32 817)	(72 335)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(134 300)	(20 426)
Капитал	**2 109 517**	**258 831**
Иелік ету үлесі	20,75 %	33 %
Гудвил	40 409	—
Инвестициялардың құнсыздануы	—	(6 778)
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	**478 134**	**78 636**
Түсім	872 851	83 863
Тозу, таусылу және амортизация	(184 379)	(26 470)
Қаржылық кіріс	171	252
Қаржылық шығындар	(12 080)	(2 464)
Табыс салығы бойынша (шығыстар)/үнемдеу	(99 572)	5 599
Бір жылғы пайда/(зиян)	**393 165**	**(26 702)**
Басқа да жиынтық кіріс	180 142	13 223
Жалпы жиынтық кіріс/(зиян)	**573 307**	**(13 479)**
Алынған дивидендтер	—	2 609

Төменде дербес елеулі емес бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржы ақпараты көрсетілген (Топ үлесі):

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Топтың мыналардағы үлесі:		
Ұзақ мерзімді активтердегі	105 445	123 063
Қысқа мерзімді активтердегі	56 509	53 760
Ұзақ мерзімді міндеттемелердегі	(67 992)	(85 476)
Қысқа мерзімді міндеттемелердегі	(39 190)	(65 550)
Гудвил	172	172
Құнсыздану	—	(3 635)
Залалда жинақталған танылмаған үлес	936	18 163
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	**55 880**	**43 498**
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда	31 230	25 690
Басқа да жиынтық кіріс	20	47
Жалпы жиынтық кіріс	**31 250**	25 737
(Зияндағы)/пайдадағы танылмаған үлес	(273)	1 225

Төменде дербес елеулі емес қауымдасқан компаниялар туралы қаржы ақпараты көрсетілген (Топ үлесі):

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Топтың мыналардағы үлесі:		
Ұзақ мерзімді активтердегі	47 781	36 869
Қысқа мерзімді активтердегі	93 419	56 671
Ұзақ мерзімді міндеттемелердегі	(13 860)	(8 998)
Қысқа мерзімді міндеттемелердегі	(90 409)	(53 548)
Құнсыздану	(64)	—
Залалда жинақталған танылмаған үлес	875	875
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	**37 742**	**31 869**
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда	16 338	11 442
Басқа да жиынтық кіріс	425	6 218
Жалпы жиынтық кіріс	**16 763**	**17 660**

20. ТАУАР-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Материалдар мен қорлар (өзіндік құны бойынша)	114 580	108 506
Мұнай өнімдері (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	89 725	56 712
Шикі мұнай (өзіндік құны бойынша)	55 136	30 006
Газды қайта өңдеу өнімдері (өзіндік құны бойынша)	56	32 841
	259 497	228 065

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 121.772 миллион теңге сомалағы тауар-материалдық қорлар кепілмен қамсыздандыру ретінде болды (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 72.277 миллион теңге).

21. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ БАСҚА ДА ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Сауда дебиторлық берешек		
Сауда дебиторлық берешек	445 500	455 321
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(27 245)	(32 500)
	418 255	422 821
Басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері		
Басқа да дебиторлық берешек	102 699	90 904
Қарыздарды өтеу үшін ақша қаражатын резервтеу (25-ескертпе)	259 459	—
Алынатын дивидендтер	6 375	2 913
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(39 030)	(36 746)
	329 503	57 071
Басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес активтер		
Алдын ала төлем және болашақ кезеңдердің шығыстары	38 149	45 497
ҚҚС-тан басқа, өтелуге жататын салықтар	32 090	35 003
Басқалары	6 479	11 867
Минусы: құнсыздану резерві	(104)	(3 546)
	76 614	88 821
Басқа да қысқа мерзімді активтер жиыны	**406 117**	**145 892**

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша бұл активтер бойынша пайыздар есептелмеді.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 131.000 миллион теңге сомалағы сауда дебиторлық берешек Топтың міндеттемелері бойынша кепілмен қамсыздандыру ретінде кепілге қойылған болды (2020 жылғы

31 желтоқсан: 155.998 миллион теңге).

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 259.459 миллион теңге сомадағы ақша қаражаты, есептелген сыйақыны қоса, The Export-Import Bank of China қарызын төлеу мақсаттары үшін резервтелді. 2021 жылғы қарашада резервтелген ақша қаражаты 2022 жылғы қаңтарда The Export-Import Bank of China қарызы бойынша негізгі борыш пен сыйақыны мерзімінен бұрын өтеу үшін пайдаланылды.

Сауда дебиторлық берешек 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша келесі валюталарда білдірілді:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	245 124	235 099
Теңге	104 603	123 824
Румын леясы	60 616	57 637
Еуро	3 615	6 059
Басқа валюталар	4 297	202
	418 255	422 821

Күтілетін несиелік зиян резервіндегі өзгерістер мен құнсыздану былайша берілген:

Миллион теңгемен	Дербес негізде құнсызданған	
	Сауда дебиторлық берешек және басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері	Басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес активтер
2019 жылғы 31 желтоқсанға	**68 005**	**3 719**
Бір жылда есептелгені, нетто (12-ескертпе)	4 225	(65)
Есептен шығарылғаны	(9 259)	(108)
Шетел валютасын қайта есептеу	6 275	—
2020 жылғы 31 желтоқсанға	**69 246**	**3 546**
Бір жылда есептелгені, нетто (12-ескертпе)	3 819	100
Есептен шығарылғаны	(3 915)	(1 410)
Аударымдар және қайта жіктеулер	2 121	(2 121)
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	(4 932)	(11)
Шетел валютасын қайта есептеу	(64)	—
2021 жылғы 31 желтоқсанға	**66 275**	**104**

COVID-19 пандемиясымен байланысты сауда және басқа да дебиторлық берешектің несие сапасының едәуір нашарлауы болмады. COVID-19 пандемиясымен байланысты белгісіздіктер келешекте орын алуы мүмкін және нәтижесінде, іс жүзіндегі залал дебиторлық берешек бойынша күтілетін несиелік зияннан ерекшелене алады.

Төменде резервтер матрицасын пайдалана отырып сауда дебиторлық берешек бойынша несиелік тәуекел туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	Ағымдағы	Төлем мерзімін ұзарту				Жиыны
		<30 күн	30-60 күн	61-90 күн	>91 күн	
2021 жылғы 31 желтоқсан						
Күтілетін несиелік зиян пайызы	0,39 %	3,17 %	18,42 %	8,28 %	94,05 %	
Сауда дебиторлық берешек	405 468	11 088	617	1 661	26 666	445 500
Күтілетін несиелік зиян	(1 561)	(352)	(114)	(138)	(25 080)	(27 245)
2020 жылғы 31 желтоқсан						
Күтілетін несиелік зиян пайызы	0,18 %	2,94 %	2,66 %	4,34 %	81,01 %	
Сауда дебиторлық берешек	398 752	12 361	2 844	2 845	38 519	455 321
Күтілетін несиелік зиян	(733)	(363)	(76)	(124)	(31 204)	(32 500)

22. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРҒА БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР МЕН ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Амортизацияланған құны бойынша		
Берілген қарыздар	478 064	558 546
Самұрық-Қазынадан алынатын облигациялар (30-ескертпе)	18 433	17 312
Басқасы	—	2 470
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(3 249)	(3 947)
	493 248	574 381
Пайда және зиян арқылы әділ құны бойынша		
Берілген қарыздар	123 161	138 024
Бірлескен кәсіпорынның қатысушысынан алуға жататын кепілдік берілген төлемдер	11 750	—
	134 911	138 024
Байланысты тараптардан алынған қарыздар мен дебиторлық берешек жиыны	**628 159**	**712 405**

Төменде байланысты тараптардан валюталарда былайша білдірілген қарыздар мен дебиторлық берешек жөнінде ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Теңге	470 677	398 896
АҚШ доллары	156 374	310 175
Басқа валюталар	1 108	3 334
	628 159	712 405

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді бөлік	485 765	27 795
Ұзақ мерзімді бөлік	142 394	684 610
	628 159	712 405

Байланысты тараптардан қарыздар мен дебиторлық берешек бойынша күтілетін несиелік зиян резервіндегі өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгемен	
2019 жылғы 31 желтоқсанға	**3 508**
Есептелгені, нетто	340
Есептілік валютасын қайта есептеу	99
2020 жылғы 31 желтоқсанға	**3 947**
Есептелгені, нетто	188
Есептілік валютасын қайта есептеу	52
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	(938)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	**3 249**

23. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі мерзімді салымдар – АҚШ доллары	512 701	435 119
Банктердегі мерзімді салымдар – теңге	231 944	163 820
Банктердегі мерзімді салымдар – басқа валюталар	32 343	54 800
Банктердегі ағымдағы шоттар – АҚШ доллары	179 097	397 774
Банктердегі ағымдағы шоттар – теңге	7 003	75 369
Банктердегі ағымдағы шоттар – басқа валюталар	10 037	10 370
Жолдағы ақша	1 557	7 508
Кассадағы қолма-қол ақша және чектер	1 337	1 138
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(170)	(34)
	975 849	1 145 864

Мерзімді салымдар әртүрлі мерзімдерге ақша қаражатында Топтың мұқтаждығына қарай бір күннен үш айға дейінгі мерзімге орналастырылған.

2021 жылғы 31 желтоқсанға банктердегі мерзімді салымдар бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме АҚШ долларында 0,20%, теңгемен 8,67% және басқа валюталарда 5,00% (2020 жылғы 31 желтоқсанға: АҚШ долларында 0,37%, теңгемен 7,74% және басқа валюталарда 1,44%) болды.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына ақша қаражаты қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылмаған.

24. КАПИТАЛ

Жарғылық капитал

Айналыстағы, шығарылған және төленген акциялардың жалпы санына мыналар кіреді:

	2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына
Шығарылған және төленген акциялардың саны, қоса	**610 119 493**
Номиналды құны 27.726,63 теңге	137 900
Номиналды құны 10.000 теңге	20 719 604
Номиналды құны 5.000 теңге	59 707 029
Номиналды құны 2.500 теңге	71 104 187
Номиналды құны 2.451 теңге	1
Номиналды құны 1.000 теңге	1
Номиналды құны 921 теңге	1
Номиналды құны 858 теңге	1
Номиналды құны 838 теңге	1
Номиналды құны 704 теңге	1
Номиналды құны 592 теңге	1
Номиналды құны 500 теңге	458 450 766
Жарғылық капитал (мың теңге)	**916 540 545**

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына Компанияның шығарылған акциялардың бір классы бар. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша 239.440.103 жай акция жарияланып, бірақ шығарылмады. 2021 жылы жай акциялар шығарылмады.

Қосымша төленген капитал (ҚТК)

2020 жылы Топ пайымдаулардың өзгеруіне орай Үкіметке 17.323 миллион теңге мөлшерінде сенімгерлік басқару талаптарында берілген газ құбыры активтерін мойындаудан бас тартты. Бұл құбырлар алдыңғы жылдары ҚТК құрамында танылды. Есептен шығару күніне құбырлардың қалдық құны 16.118 миллион теңге болды. Есептен шығару күніне бастапқы және қалдық құны арасындағы айырма негізінен құбырлардың амортизациясын білдіреді және бөлінбеген пайдада қалпына келтірілді.

2020 жылы Топ Самұрық-Қазынадан 2011 жылы алынған қарыздың номиналды және әділ құны арасындағы 10.971 миллион теңге мөлшеріндегі айырманы ҚТК-дан қарыздың өтелуіне байланысты бөлінбеген пайдаға аударды.

2020 жылы Топ Қазақстандық Вексель берген қарыздың әділ және номиналды құны арасындағы 3.519 миллион теңге мөлшеріндегі айырманы ҚТК-дан қарыздың өтелуіне байланысты бөлінбеген пайдаға аударды. Бұл қарызды Компания 2015 жылы жарғылық капиталға жарна ретінде алды және 2020 жылы толығымен өтеді (30-ескертпе).

Дивидендтер

2021 жылы Самұрық-Қазына мен ҚР Ұлттық Банкінің шешіміне сәйкес Компания 49.999 миллион теңге жалпы сомаға бір акцияға 81,95 теңге мөлшерінде 2020 жыл үшін дивидендтерді есептеп, төледі (2020 жыл: Компания 81.738 миллион теңге жалпы сомаға бір акцияға 133,97 теңге мөлшерінде 2019 жыл үшін дивидендтерді есептеп, төледі).

2021 жылы Топ ҚТО, ҚМГИ және ҚМГ БӨ 6.192 миллион теңге және тиісінше 5.756 миллион теңге (2020 жыл: 4.856 миллион теңге және тиісінше 4.553 миллион теңге) мөлшерінде бақыланбайтын қатысу үлесін ұстаушыларға дивидендтер есептеп, төледі.

Самұрық-Қазынамен операциялар

2021 жылы Компания Самұрық-Қазынаға 2022 жылы ағымдағы өтеу мерзімімен 2015 жылғы 25 желтоқсанда қол қойылған қаржылай көмек жөніндегі ұзақ мерзімді шартқа сәйкес 43.151 миллион теңге (2020 жыл: 54.951 миллион теңге) жалпы сомада пайызсыз қаржылай көмек ретінде қосымша төлемдер жасады (30-ескертпе). 2021 жылы қосымша төлемнің 5.222 миллион теңге мөлшеріндегі (2020 жыл: 11.617 миллион теңге) әділ құны мен номиналды құны арасындағы айырма капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Самұрық-Қазынамен болған операциялар ретінде көрсетілді.

Самұрық-Қазынаның бөлуі

2021 жылы Топ, Үкіметтің Жаңаөзен қаласының тұрғындарын тұрғын-үймен қамтамасыз ету жөніндегі қаулысына сәйкес 393 миллион теңге және тиісінше 842 миллион теңге сомада міндеттемелерді бөліп, төледі (2020 жыл: 3.098 миллион теңге және тиісінше 2.490 миллион теңгені бөліп, төледі).

Қосымша, 2021 жылы, Компания Самұрық-Қазынаға 308 миллион теңге сомада бұрын танылған бөлуді қайтарып берді және Түркістан қаласында әлеуметтік нысандардың құрылысына өткен кезеңдерде көрсетілген қалыптасқан экономикаға байланысты мердігерден 308 миллион теңге сомадағы ақша қаражатының қайтарылуын алды (2020 жыл: 5.497 миллион теңге есептеп, төледі).

Акцияның баланстық құны

ҚҚБ-ның 2010 жылғы 4 қазандағы шешіміне сәйкес қаржылық есептілікте ҚҚБ бекіткен ережелерге сәйкес есептелген, есепті күнге бір акцияның (жай және артықшылықты) баланстық құны туралы деректер болуы тиіс.

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Активтердің жиыны	13 652 261	14 653 287
Минусы: материалдық емес активтер	182 222	168 481
Минусы: міндеттемелер жиыны	5 493 580	6 016 608
Таза активтер	**7 976 459**	**8 468 198**
Жай акциялар саны	610 119 493	610 119 493
Бір акцияның баланстық құны (мың теңгемен)	**13 074**	**13 880**

Акцияға пайда

Мың теңгемен	2021 год	2020 год (пересчитано)
Акцияға базалық және бөлінген пайда үшін жай акциялардың орташа өлшенген саны	610 119 493	610 119 493
Акцияға арналған базалық және бөлінген пайда	1 963	0 282
Жалғасып отырған қызметтен акцияға арналған базалық және бөлінген пайда	1 385	(0 147)
Тоқтатылған қызметтен акцияға арналған базалық және бөлінген пайда	0 578	0 428

Бақыланбайтын қатысу үлесі

Төменде Топтың елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері бар еншілес компаниялар туралы ақпарат көрсетілген.

	Тіркеу және қызметті жүзеге асыру елі	2021 жылғы 31 желтоқсан		2020 жылғы 31 желтоқсан	
		Бақыла-майтын қатысу үлесі	Ағымдағы құны	Бақыла-майтын қатысу үлесі	Ағымдағы құны
Rompetrol Downstream S.R.L.	Румыния	45,37 %	56 869	45,37 %	53 065
ҚТО	Қазақстан	10,00 %	49 100	10,00 %	47 314
Rompetrol Petrochemicals S.R.L.	Румыния	45,37 %	15 935	45,37 %	15 338
ҚМГ БӨ	Қазақстан	0,28 %	6 115	0,28 %	5 447
Rompetrol Vega	Румыния	45,37 %	(15 113)	45,37 %	(15 824)
Rompetrol Rafinare S.A.	Румыния	45,37 %	(219 641)	45,37 %	(185 286)
Басқасы			17 453		8 305
			(89 282)		(71 641)

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсанға және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін Топтың елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері болған еншілес ұйымдар туралы жалпылама қаржылық ақпарат дербес негізде келтірілген:

Миллион теңгемен	Rompetrol Downstream S.R.L.	ҚТО	Rompetrol Petrochemicals S.R.L.	ҚМГ БӨ	Rompetrol Vega	Rompetrol Rafinare S.A.
Қаржылық жағдай туралы жалпылама есеп						
Ұзақ мерзімді активтер	94 973	595 294	3 078	1 515 936	30 700	142 738
Қысқа мерзімді активтер	195 726	80 960	32 700	369 789	11 550	65 598
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(57 646)	(112 607)	(632)	(81 740)	(29 969)	(66 933)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(107 713)	(78 607)	(24)	(141 796)	(45 589)	(625 494)
Капитал жиыны	**125 340**	**485 040**	**35 122**	**1 662 189**	**(33 308)**	**(484 091)**
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	68 471	435 940	19 187	1 656 074	(18 195)	(264 450)
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	56 869	49 100	15 935	6 115	(15 113)	(219 641)
Жиынтық кіріс туралы жалпылама есеп						
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	81 210	238 176	—	1 026 022	81 210	1 225 765
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(зиян)	6 326	64 872	(1 503)	240 606	2 637	(64 132)
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің/ (залалдың) жиыны	**8 383**	**68 620**	**1 317**	**244 322**	**1 568**	**(75 719)**
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	4 579	61 758	719	243 638	857	(41 364)
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	3 804	6 862	598	684	711	(34 355)
Бақыланбайтын қатысу үлестерінің пайдасына жарияланған дивидендтер	—	(5 076)	—	(16)	—	—
Ақша ағындары туралы жалпылама ақпарат						
Операциялық қызмет	12 442	89 776	(8)	291 813	3 547	36 361
Инвестициялық қызмет	3 235	(48 768)	—	(237 951)	(1 660)	(16 996)
Қаржылық қызмет	(6 378)	(52 802)	—	(17)	(1 884)	(49 899)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының құрамындағы таза көбеюі/(азаюы)	9 299	(11 516)	(8)	57 459	3	(30 534)

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсанға және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін Топтың елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері болған еншілес ұйымдар туралы жалпылама қаржылық ақпарат дербес негізде келтірілген:

Миллион теңгемен	Rompetrol Downstream S.R.L.	ҚТО	Rompetrol Petrochemicals S.R.L.	ҚМГ БӨ	Rompetrol Vega	Rompetrol Rafinare S.A.
Қаржылық жағдай туралы жалпылама есеп						
Ұзақ мерзімді активтер	101 670	523 992	3 072	1 329 294	30 643	131 929
Қысқа мерзімді активтер	165 467	110 803	31 415	326 047	6 406	41 149
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(60 155)	(88 539)	(659)	(81 848)	(26 078)	(80 806)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(90 026)	(79 066)	(22)	(107 727)	(45 847)	(500 643)
Капитал жиыны	**116 956**	**467 190**	**33 806**	**1 465 766**	**(34 876)**	**(408 371)**
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	63 891	419 876	18 468	1 460 319	(19 052)	(223 085)
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	53 065	47 314	15 338	5 447	(15 824)	(185 286)
Жиынтық кіріс туралы жалпылама есеп						
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	495 075	235 222	—	718 825	58 229	790 412
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(зиян)	2 505	73 267	1 840	127 124	4 528	(240 657)

Миллион теңгемен	Rompetrol Downstream S.R.L.	ҚТО	Rompetrol Petrochemicals S.R.L.	ҚМГ БӨ	Rompetrol Vega	Rompetrol Rafinare S.A.
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің/ (залалдың) жиыны	**3 249**	**69 936**	**21 642**	**65 600**	**1 025**	**(244 304)**
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	1 775	62 817	11 822	65 403	560	(133 458)
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	1 474	7 119	9 820	197	465	(110 846)
Бақыланбайтын қатысу үлестерінің пайдасына жарияланған дивидендтер	—	(4 538)	—	(16)	—	—
Ақша ағындары туралы жалпылама ақпарат						
Операциялық қызмет	10 357	94 608	—	131 498	4 607	84 236
Инвестициялық қызмет	1 108	(26 354)	—	(137 375)	(3 110)	(42 881)
Қаржылық қызмет	(9 736)	(47 434)	—	(2 717)	(1 643)	(6 675)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының құрамындағы таза көбеюі/(азаюы)	1 729	23 366	—	(1 727)	(146)	34 680

25. ҚАРЫЗ

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Сыйақының тіркелген мөлшерлемесі бар қарыздар	3 041 001	3 394 958
Сыйақының орташа өлшенген мөлшерлемесі	5,72 %	5,50 %
Сыйақының өзгермелі мөлшерлемесі бар қарыздар	705 326	683 490
Сыйақының орташа алынған мөлшерлемелері (31-ескертпе)	5,78 %	4,38 %
	3 746 327	4 078 448

Қарыздар 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі валюталарда білдірілді:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	3 213 820	3 669 668
Теңге	294 581	318 034
Ресей рублі	221 207	85 223
Еуро	8 424	2 319
Басқа валюталар	8 295	3 204
	3 746 327	4 078 448

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Ағымдағы бөлік	484 980	361 556
Ұзақ мерзімді бөлік	3 261 347	3 716 892
	3 746 327	4 078 448

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша облигациялар мыналарды құрады:

Миллион теңгемен	Шығару сомасы	Өтеу күні	Сыйақы мөлшерлемесі	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Облигации					
Облигациялар		2033	3,50 %	325 735	317 474
ЛҚБ 2020 жылғы облигациялары	750 миллион АҚШ доллары	2024	5,00 %	33 123	45 192
AIX 2019	56 миллиард теңге	2048	6,375 %	639 046	631 832
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	1,5 миллиард АҚШ доллары	2030	5,375 %	540 156	530 776
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	1,25 миллиард АҚШ доллары	2025	4,75 %	216 760	212 117
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	0,5 миллиард АҚШ доллары	2047	5,75 %	522 827	516 505
ЛҚБ 2017 жылғы облигациялары	1,25 миллиард АҚШ доллары	2027	4,75 %	428 552	419 390
ЛҚБ 2017 жылғы облигациялары	1 миллиард АҚШ доллары	2027	4,375 %	—	299 934
ИҚБ 2017 жылғы облигациялары	750 миллион АҚШ доллары	—	—	—	4 593
Басқалары	**—**			**2 706 199**	**2 977 813**
Жиыны					

2020 жылғы қазан-қарашада Компания номиналды құны 906.564 мың АҚШ доллары (баламасы 392.214 миллион теңге) болатын 2022 және 2023 жылдары өтеу мерзімімен облигацияларды толығымен мерзімінен бұрын сатып алды. Мерзімнен бұрын өтеу үшін комиссия сомасы 49 миллион АҚШ доллары (баламасы 21.057 миллион теңге) болды (14-ескертпе).

2020 жылғы қазанда Компания жылдық 3,5% купон мөлшерлемесімен және 2033 жылы өтеу мерзімімен

750 миллион АҚШ доллары (баламасы 321.698 миллион теңге) сомасына облигацияларды орналастырды.

2020 жылғы мамырда ҚТГ 927 миллион теңге сомаға облигацияларды өтеу комиссиясымен 41 миллион АҚШ доллары (баламасы 17.816 миллион теңге) мөлшерінде ИҚБ-да орналастырылған облигацияларды мерзімінен бұрын ішінара сатып алды.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қарыздар мыналарды құрады:

Миллион теңгемен	Шығару сомасы	Өтеу күні	Сыйақы мөлшерлемесі	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Қарыздар					
The Export-Import Bank of China (Eximbank)	1,13 миллиард АҚШ доллары	2026 жыл	6M Libor + 4,10%	242 555	287 387
ВТБ Банк (ПАО)	38 миллиард рубль	2027 жыл	Ресей Федерациясының Орталық Банкінің негізгі мөлшерле-месі + 2,25%	221 207	—
«Қазақстанның Халық Банкі» АҚ (Халық Банкі)	151 миллиард теңге	2024-2025 жылдар	11,00%	138 119	41 207
«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ (ҚДБ) (30-ескертпе)	157 миллиард теңге	2023-2026 жылдар	7,00-9,00%	119 243	166 377
Синдикатталған қарыз (Unicredit Tiriac Bank, ING Bank, BCR, Raiffeisen Bank)	435 миллион АҚШ доллары1	2022-2023 жылдар	1M Libor + 2,75%, 1M Libor + 2,50%, 1W Libor + 2,50%	84 096	118 228
Cargill	100 миллион АҚШ доллары	2022-2023 жылдар	3M Libor + 2,60%, 3M Libor + 2,50%	43 343	—
Халық Банкі	100 миллион АҚШ доллары2	2023 жыл	5,00%	43 302	42 145
ҚДБ (30-ескертпе)	843,6 миллион АҚШ доллары	2023 жыл	10,99%	34 138	107 318
ING Bank NV	250 миллион АҚШ доллары	2022 жыл	COF (0,25%) + 2,00%	24 034	35 029
Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, Ltd (Лондондық филиал)	150 миллион АҚШ доллары	2022 жыл	COF (0,14%) + 1,70%	22 385	38 215
Credit Agricole	250 миллион АҚШ доллары	2022 жыл	COF (0,24%) + 2,00%	21 533	14 862
ВТБ Банк (Қазақстан) мен ВТБ Банк (ПАО)	15 миллиард рубль	2023 жыл	Ресей Федерациясының Орталық Банкінің негізгі мөлшерле-месі + 2,15%	—	85 223
Japan Bank for International Cooperation (JBIC)	297,5 миллион АҚШ доллары	2025 жыл	2,19% + CIRR	—	60 098
Еуропалық Қайта Құру және Даму Банкі (ЕҚҚДБ)	68 миллиард теңге	2026 жыл	3M CPI + 50 базистік тармақ + 2,15%	—	33 786
ЕДҚБ	36 миллиард теңге	2026 жыл	6M CPI + 100 базистік тармақ + 2,15%	—	24 278
Басқасы	–	–	–	46 173	46 482
Жиыны				**1 040 128**	**1 100 635**

2021 жылы АМӨЗ ВТБ Банктен (ПАО) Ресей Федерациясының Орталық Банкінің негізгі сыйақы мөлшерлемесімен + жылдық 2,25%-бен 38.169 миллион ресей рублі (баламасы 229.015 миллион теңге) жалпы сомаға және алты жыл мерзімге 2022 жылы Eximbank-тен қарызды толық ұзақ мерзімді өтеу үшін ұзақ мерзімді қарыз алды.

2021 жылы АМӨЗ, сыйақыны қоса алғанда, Халық Банкінен 105 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 44.734 миллион теңге) алынған қарызды ішінара өтеді және 2022 жылы Eximbank-тен алынған қарызды ұзақ мерзімді өтеу үшін және айналым капиталын қаржыландыру үшін 5% сыйақы мөлшерлемесімен 100 миллион АҚШ доллары жалпы сомаға (баламасы 42.813 миллион теңге) жаңартылатын несие желісінің шеңберінде қысқа мерзімді қарыз алды.

2021 жылы АМӨЗ Халық банкінен JBIC мен ҚДБ-ден алынған қарыздарды қайта қаржыландыру үшін 11% сыйақы мөлшерлемесімен және төрт жыл мерзімге 109.855 миллион теңге жалпы сомаға ұзақ мерзімді қарыз алды. Халық банкінен алынған қарыз, сыйақыны қоса алғанда, 22.827 миллион теңге сомаға ішінара өтелді.

2021 жылы АМӨЗ, сыйақыны қоса, Eximbank-тен 79 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 33.039 миллион теңге) алған қарызды ішінара өтеді. 2021 жылғы маусымда және қарашада, АМӨЗ Eximbank-тен алынған қарызды өтеу мақсатында 681 миллион АҚШ доллары сомасында (баламасы 292.258 миллион теңге) ақша қаражатын резервтеді және 2021 жылғы шілдеде 77 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 32.799 миллион теңге) және 2022 жылғы қаңтарда, сыйақыны қоса алғанда, 604 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 259.459 миллион теңге) қарызды ішінара өтеді.

2021 жылы АМӨЗ, сыйақыны қоса, JBIC-тен 155 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 67.392 миллион теңге) алған қарызды толық мерзімінен бұрын өтеді.

2021 жылы АМӨЗ, сыйақыны қоса, ҚДБ-ден 142 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 59.507 миллион теңге) және 29.409 миллион теңге сомасына алған қарызды толық және ішінара өтеді.

2021 жылы ҚМГИ айналым капиталын қаржыландыру мақсатында Cargill-ден 3M Libor + 2,60% және тиісінше

3M Libor + 2,50% сыйақы мөлшерлемесімен 50 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 20.997 миллион теңге) қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді қарыздар алды.

2021 жылы ҚМГИ, сыйақыны қоса, ING Bank NV-ден 29 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы

12.632 миллион теңге) алған қысқа мерзімді қарызды ішінара өтеді.

2021 жылы ҚМГИ, сыйақыны қоса, 97 миллион АҚШ доллары сомасындағы (баламасы 41.447 миллион теңге) синдикат-талған қарызды ішінара өтеді.

2020 жылы АМӨЗ, сыйақыны қоса, Eximbank-тен 289 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы

112.494 миллион теңге) алған қарызды ішінара өтеді.

2020 жылы АМӨЗ бен ҚТГ ҚДБ-мен жасалған келісімдердің шеңберінде 49.609 миллион теңге жалпы сомаға қосымша ұзақ мерзімді қарыз алды және сыйақыны қоса алғанда, 27.832 миллион теңге жалпы сомаға қолдағы қарыздарды ішінара мерзімінен бұрын өтеді.

2020 жылы АМӨЗ бен ПМХЗ, сыйақыны қоса, ҚДБ-ден 98 миллион АҚШ доллары жалпы сомаға (баламасы 39.005 миллион теңге) алған қарыздарды ішінара өтеді.

2020 жылғы қарашада ҚТГ ВТБ Банктен (Қазақстан) және ВТБ Банктен (ПАО) + 2,15% Ресей Федерациясының Орталық Банкінің негізгі сыйақы мөлшерлемесімен 15.152 миллион ресей рублі (баламасы 84.621 миллион теңге) жалпы сомаға және үш жыл мерзімге ұзақ мерзімді қарыз алды. ҚТГ бұл қарыздан болған түсімді, сыйақыны қоса алғанда, 205 миллион АҚШ доллары сомаға (баламасы 86.971 миллион теңге) синдикатталған қарызды толық мерзімінен бұрын өтеу үшін пайдаланды. Бұл синдикатталған қарыз «Бейнеу-Бозой-Шымкент» магистралдық желісіне үш компрессорлық стан-цияны салу стратегиялық жобаны ішінара қаржыландыру үшін алынды.

2020 жылғы желтоқсанда АМӨЗ Халық банкінен жылдық 11% сыйақы мөлшерлемесімен және 4 жыл мерзімге 41.089 миллион теңге жалпы сомаға ұзақ мерзімді қарыз алды және алған қаражатты, сыйақыны қоса алғанда, Халық банкінен 144 миллион АҚШ доллары (баламасы 59.007 миллион теңге) жалпы сомаға алған ұзақ мерзімді қарызды толық өтеу үшін пайдаланды.

2020 жылдың ішінде ҚМГИ 91 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 37.539 миллион теңге) айналым капиталын қаржыландыру мақсатында

COF (0,18%) + 1,50% сыйақы мөлшерлемесімен Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, Ltd (Лондондағы филиал) қысқа мерзімді қарыз алып, төледі.

2020 жылдың ішінде ҚМГИ 83 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 34.409 миллион теңге) айналым капи-талын қаржыландыру мақсатында COF (0,28%) + 2,00% сыйақы мөлшерлемесімен ING Bank NV-ден қысқа мерзімді қарыз алып, төледі.

2020 жылы ҚТГ 12.696 миллион теңге жалпы сомада ЕДҚБ-ден алған қарызды ішінара өтеді.

2020 жылдың ішінде ҚМГИ 33 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 13.655 миллион теңге) айналым капиталын қаржыландыру мақсатында COF (0,29%) + 2,00% сыйақы мөлшерлемесімен Credit Agricole-ден қысқа мерзімді қарыз алып, төледі.

Қаржылық қызметтің нәтижесінде туындайтын міндеттемелердегі өзгерістер:

Миллион теңгемен				2021 жыл				2020 жыл
	Қысқа мерзімді қарыздар	Ұзақ мерзімді қарыздар	Облигациялар	Жиыны	Қысқа мерзімді қарыздар	Ұзақ мерзімді қарыздар	Облигациялар	Жиыны
1 қаңтарға арналған сальдо	**184 370**	**916 265**	**2 977 813**	**4 078 448**	**70 843**	**974 937**	**2 791 724**	**3 837 504**
Ақша қаражатымен алынды	82 753	368 343	—	451 096	169 088	186 641	321 250	676 979
Негізгі борышты ақша қаражатымен төлеу	(108 134)	(218 733)	(12 685)	(339 552)	(64 921)	(299 501)	(442 933)	(807 355)
Резервтелген ақша қаражатының есебінен негізгі борыш пен сыйақыларды төлеу	—	(32 799)	—	(32 799)	—	—	—	—
Есептелген сыйақы	9 573	72 248	159 810	241 631	7 265	64 931	163 890	236 086
Төленген сыйақы	(9 427)	(52 876)	(185 140)	(247 443)	(7 278)	(64 953)	(164 192)	(236 423)
Дисконт (14-ескертпе)	—	—	—	—	—	(11 002)	—	(11 002)
Облигацияларды сатып алғаны үшін сыйақы (14-ескертпе)	—	—	—	—	—	—	21 057	21 057
Облигацияларды сатып алудан болған пайда	—	—	—	—	—	—	(927)	(927)
Есептілік валютасын қайта есептеу	3 227	2 684	66 967	72 878	4 790	9 164	205 725	219 679
Бағамдық айырма бойынша залал	410	4 844	7 679	12 933	4 583	54 367	82 365	141 315
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)		(182 568)	(308 245)	(490 813)	—	—	—	—
Басқалары	—	(52)	—	(52)	—	1 681	(146)	1 535
31 желтоқсанға сальдо	**162 772**	**877 356**	**2 706 199**	**3 746 327**	**184 370**	**916 265**	**2 977 813**	**4 078 448**
Ағымдағы бөлік	162 772	292 708	29 500	484 980	184 370	133 094	44 092	361 556
Ұзақ мерзімді бөлік	—	584 648	2 676 699	3 261 347	—	783 171	2 933 721	3 716 892

Ковенанттар

Топ несие келісімдерінің талаптары бойынша қаржы және қаржылық емес көрсеткіштердің орындалуын қамтамасыз етуі тиіс. 2021 жылғы 16 маусымда Компания Еурооблигацияларды ұстаушылардың 2025, 2027, 2030, 2047, 2048 жылдары өтеу мерзімімен бұл шығарылымдар бойынша талаптарды ҚМГ-ның 2020 жылғы Еурооблигацияларын шығару талаптарына сәйкес келтіруге келісімдерін алды. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай Топ барлық қаржы және қаржылық емес көрсеткіштерді орындайды.

Шетелдік функционалдық валютамен таза инвестицияларды хеджирлеу

2021 жылғы 31 желтоқсанға АҚШ долларында көрсетілген кейбір қарыздар Топтың АҚШ долларына қатысты валюталық тәуекелге ұшырағыштығын хеджирлеу үшін шетелдік бөлімшелерге таза инвестицияларды хеджирлеу құралдары ретінде айқындалды. 2021 жылы 66.967 миллион теңге мөлшеріндегі бағамдық айырмадан болған залал (2020 жыл: 205.725 миллион теңге мөлшерінде бағамдық айырмадан болған залал) басқа да жиынтық кірістің құрамына қайта жіктеліп, шетелдік бөлімшелерді қайта есептеуден болған кіріске немесе залалға қарсы есепке алынды.

Хеджирлеу объектісі мен хеджирлеу құралы арасында экономикалық өзара байланыс бар, өйткені таза инвестиция валюталық тәуекелді тудырады, әрі ол АҚШ долларындағы несие бойынша валюталық тәуекелге сайма-сай келеді. Топ 1:1 хеджирлеу коэффициентін белгіледі, өйткені хеджирлеу құралының базалық тәуекелі хеджирленетін тәуекелдің құрамдасына ұқсас келеді. Хеджирлеудің тиімсіздігі шетелдік еншілес компанияға салынған инвестициялардың сомасы тиянақталған мөлшерлемесі бар алынған қарыздардың сомасына қарағанда аз болғанда туындайды. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына хеджің тиімсіз бөлігі болмады.

26. РЕЗЕРВТЕР

Миллион теңгемен	Активтердің шығуы бойынша мідеттемелер	Экологиялық міндеттемелер	Салықтар бойынша резерв	Газды тасмалдау резерві	Жұмыскерлердің сыйақылары бойынша міндеттемелер	Басқалары	Жиыны
2019 жылғы 31 желтоқсанға резерв	**154 394**	**60 346**	**18 184**	**27 965**	**59 059**	**57 179**	**377 127**
Есептілік валютасын қайта есептеу	2 258	3 706	(1)	2 801	922	5 370	15 056
Бағалаудағы өзгеріс	13 049	(1 421)	—	—	—	(3)	11 625
Дисконт сомасына ұлғайту (14-ескертпе)	11 001	2 242	—	—	3 605	130	16 978
Бір жылғы резерв	886	5 454	722	—	13 099	15 857	36 018
Қалпына келтіру	(1 189)	—	(1 451)	—	—	(5 041)	(7 681)
Резервті пайдалану	(664)	(5 326)	(7 019)	—	(6 767)	(62 958)	(82 734)
2020 жылғы 31 желтоқсанға резерв	**179 735**	**65 001**	**10 435**	**30 766**	**69 918**	**10 534**	**366 389**
Есептілік валютасын қайта есептеу	543	1 087	118	453	266	78	2 545
Бағалаудағы өзгеріс	(55)	(2 514)	—	—	503	151	(1 915)
Дисконт сомасына ұлғайту (14-ескертпе)	10 343	3 759	—	—	4 515	152	18 769
Бір жылғы резерв	785	2 628	2 392	—	(2 905)	2 974	5 874
Қалпына келтіру	(1 329)	—	(748)	—	—	(1 207)	(3 284)
Резервті пайдалану	(332)	(6 775)	(1 834)	—	(6 235)	(8 055)	(23 231)
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	(87 953)	—	(1)	(31 219)	(636)	(93)	(119 902)
2021 жылғы 31 желтоқсанға резерв	**101 737**	**63 186**	**10 362**	**—**	**65 426**	**4 534**	**245 245**

Елеулі бағалаулар мен пайдаланылған пікірлерді қоса алғанда, едәуір резервтердің толық сипаттамасы 4-ескертпеге қосылған.

Ағымдағы және ұзақ мерзімді бөліктер былайша бөлінген:

Миллион теңгемен	Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер	Экологиялық міндеттемелер	Салықтар бойынша резерв	Газды тасмалдау резерві	Жұмыскерлердің сыйақылары бойынша міндеттемелер	Басқалары	Жиыны
Ағымдағы бөлік	**1 196**	**4 627**	**10 362**	**—**	**3 809**	**2 315**	**22 309**
Ұзақ мерзімді бөлік	**100 541**	**58 559**	**—**	**—**	**61 617**	**2 219**	**222 936**
2021 жылғы 31 желтоқсанға резерв	**101 737**	**63 186**	**10 362**	**—**	**65 426**	**4 534**	**245 245**
Ағымдағы бөлік	700	8 094	10 435	30 766	5 691	7 549	63 235
Ұзақ мерзімді бөлік	179 035	56 907	—	—	64 227	2 985	303 154
2020 жылғы 31 желтоқсанға резерв	179 735	65 001	10 435	30 766	69 918	10 534	366 389

27. САУДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ БАСҚА ДА ҚАРЖЫЛЫҚ ӘРІ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕМЕС МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Басқа да қаржылық міндеттемелер	519 201	536 922
Басқа да қаржылық міндеттемелер		
Қызметкерлердің алдындағы берешек	44 401	54 741
Басқа да кредиторлық берешек	16 446	21 215
Дивидендтер бойынша берешек	534	195
Қаржылық кепілдіктер (5-ескертпе)	122	14 910
Басқалары	23 643	28 342
	85 146	119 403
Қысқа мерзімді бөлік	69 231	86 440
Ұзақ мерзімді бөлік	15 915	32 963
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер		
Шарттық міндеттемелер	154 696	118 537
Басқалары	18 802	39 315
	173 498	157 852
Қысқа мерзімді бөлік	134 269	129 021
Ұзақ мерзімді бөлік	39 229	28 831

Сауда кредиторлық берешек келесі валюталарда 31 желтоқсандағы жағдай бойынша көрсетілген:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	351 383	221 097
Теңге	83 705	249 108
Румын леясы	71 932	44 457
Еуро	3 381	6 558
Басқа валюталар	8 800	15 702
Жиыны	**519 201**	**536 922**

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек пен басқа да ағымдағы қаржылық міндеттемелер бойынша пайыздар есептелген жоқ.

28. ТӨЛЕНУІ ТИІСТІ БАСҚА ДА САЛЫҚТАР БАСҚА ДА САЛЫҚТАР

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
ҚҚС	49 002	90 883
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық	26 439	10 147
Шикі мұнай экспортына кіріс салығы	23 702	10 054
Жеке табыс салығы	6 834	5 746
Экспорттық кеден бажы	5 842	—
Әлеуметтік салық	5 217	5 691
Резидент емес үшін төлем көзінен ұсталатын салық	2 357	1 556
Акциздер	1 719	2 239
Басқалары	5 312	3 947
	126 424	130 263

29. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2021 жылғы 31 желтоқсанға 24.900 миллион теңге сомадағы табыс салығы бойынша алдын ала төлем (2020 жылы: 70.301 миллион теңге) негізінен корпоративтік табыс салығын білдіреді. 2021 жылғы 31 желтоқсанға 6.882 миллион теңге сомадағы табыс салығы бойынша міндеттемелер (2020 жылы: 8.967 миллион теңге) негізінен корпоративтік табыс салығын білдіреді.

31 желтоқсанда аяқталған жылдарға табыс салығы бойынша шығыстар мынаны қамтиды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)
Ағымдағы табыс салығы:		
Корпоративтік табыс салығы	116 567	60 634
Дивидендтер мен сыйақылардың кірістері бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	42 886	9 416
Үстеме пайда салығы	1 237	(194)
Мерзімі ұзартылған табыс салығы:		
Корпоративтік табыс салығы	25 747	(7 616)
Дивидендтердің кірістері бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	34 990	26 021
Үстеме пайда салығы	(34)	(2 985)
Табыс салығы бойынша шығыстар	221 393	**85 276**

Табыс салығы бойынша шығыстарға табыс салығының нормативтік мөлшерлемесі бойынша (2021 және 2020 жылдары 20%) салық салғанға дейінгі бухгалтерлік пайдадан есептелген табыс салығы бойынша шығыстарды салыстырып тексеру 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде мынадай үлгіде берілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)
Жалғасып отырған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда/(зиян)	1 066 255	(4 155)
Тоқтатылған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда	407 993	282 355
Табыс салығының мөлшерлемесі	20 %	20 %
Бухгалтерлік пайда бойынша табыс салығы бойынша шығыстар	294 850	55 640
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған компаниялардың табысындағы үлес	(87 497)	(76 218)
Есептен шығарылмайтын басқа да салық салынбайтын кірістер мен шығыстар	71 398	49 874
Корпоративтік табыс салығының түрлі мөлшерлемелерінің әсері	18 017	30 039
Үстеме пайда салығы	1 203	(3 179)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша мойындалмаған активтердегі өзгеріс	(21 063)	50 147
Табыс салығы бойынша шығыстар	**276 908**	**106 303**
Жалғасып отырған қызметке жатқызылған табыс салығы бойынша шығыстар	221 393	85 276
Тоқтатылған қызметке жатқызылған табыс салығы бойынша шығыстар	55 515	21 027
	276 908	106 303

Есепті күндерге шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін негіздеме аралығындағы уақытша айырмаларға қолданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген мерзімі ұзартылған салық сальдосы 31 желтоқсанға келесіні қамтиды:

					2021 жыл					2020 жыл
Миллион теңгемен	**Корпоративтік табыс салығы**	**Үстеме пайда салығы**	**Төлем көзінен ұсталатын салық**	**Жиыны**	**2021 жыл үшін пайда немесе зиян құрамында көрсетілді**	**Корпоративтік табыс салығы**	**Үстеме пайда салығы**	**Төлем көзі-нен ұсталатын салық**	**Жиыны**	**2020 жыл үшін пайда немесе зиян құрамында көрсетілді**
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер										
Негізгі құралдар	22 769	—	—	22 769	(12 831)	35 848	—	—	35 848	968
Ауыстырылған салықтық шығындар	556 394	—	—	556 394	(35 419)	591 813	—	—	591 813	35 367
Қызметкерлерге қатысты есептелген міндеттемелер	4 975	—	—	4 975	(133)	5 342	—	—	5 342	78
Қаржы активтерінің құнсыздануы	1	—	—	1	(12)	13	—	—	13	3
Қоршаған ортаны ластағаны үшін міндеттеме	3 089	—	—	3 089	(1 207)	4 296	—	—	4 296	(532)
Басқалары	57 772	—	—	57 772	10 726	52 186	—	—	52 186	(2 091)
Минусы: мерзімі ұзартылған салық бойынша танылмаған активтер	(561 198)	—	—	(561 198)	21 063	(582 261)	—	—	(582 261)	(50 147)
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелерімен бірге есептелген кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(49 767)	—	—	(49 767)	(5 809)	(48 647)	—	—	(48 647)	2 832
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер	**34 035**	**—**	**—**	**34 035**	**(23 622)**	**58 590**	**—**	**—**	**58 590**	**(13 522)**
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер										
Негізгі құралдар	125 840	358	—	126 198	11 007	179 394	392	—	179 786	(19 811)
Бірлескен кәсіпорынның бөлінбеген пайдасы	—	—	465 891	465 891	34 990	—	—	419 083	419 083	26 021
Басқасы	3 441	—	—	3 441	10 723	5 672	—	—	5 672	1 018
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелерімен бірге есептелген кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(49 767)	—	—	(49 767)	(5 809)	(48 647)	—	—	(48 647)	2 832
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер	**79 514**	**358**	**465 891**	**545 763**	**50 911**	**136 419**	**392**	**419 083**	**555 894**	**10 060**
Мерзімі ұзартылған салық бойынша таза міндеттемелер	**45 479**	**358**	**465 891**	**511 728**	**—**	**77 829**	**392**	**419 083**	**497 304**	
Мерзімі ұзартылған салық бойынша шығыстар					**74 533**					**23 582**

Мерзімі ұзартылған корпоративтік табыс салығы мен үстеме пайдаға салынатын салық жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшартқа қатысты айқындалады. Мерзімі ұзартылған табыс салығы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың көлеміне кірмейтін қызмет түрлері үшін айқындалады. Болашақта салық салу табыстың болу мүмкіндігі бар дәрежеде ғана және оған қарасты қолданылатын мерзімі ұзартылған салық активі құпталады. Мерзімі ұзартылған салық активтерінің азаюы мүмкін, егер олармен байланысты салық жеңілдіктері жүзеге асырылса. 2021 жылдың 31 желтоқсанына танылмаған мерзімі ұзартылған салық активтері негізінен 561.198 миллион теңге (2020 жылы: 582.261 миллион теңге) сомасындағы ауыстырылған салық залалына жатады.

2021 және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚР ауыстырылған салық залалы салық салу мақсаттары үшін туындаған сәттен бастап он жылдың ішінде өтеді.

Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелердегі/(активтердегі) өзгерістер былайша берілген:

				2021 жыл				2020 жыл
Миллион теңгемен	**Корпоративтік табыс салығы**	**Үстеме пайда салығы**	**Төлем көзінен ұсталатын салық**	**Жиыны**	**Корпоративтік табыс салығы**	**Үстеме пайда салығы**	**Төлем көзінен ұсталатын салық**	**Жиыны**
1 қаңтарға мерзімі ұзартылған міндеттеме сальдосы, нетто	**77 829**	**392**	**419 083**	**497 304**	**75 790**	**3 377**	**356 581**	**435 748**
Есептілік валютасын қайта есептеу	296	—	11 818	12 114	1 601	—	36 481	38 082
Бір жылғы пайда немесе зиян құрамында көрсетілген салық залалы/(кірісі)	39 577	(34)	34 990	74 533	546	(2 985)	26 021	23 582
Басқа да жиынтық кірістің құрамында көрсетілген жылғы салық залалы/(кірісі)	48	—	—	48	(108)	—	—	(108)
Тоқтатылған қызмет (5-ескертпе)	(72 271)	—	—	(72 271)	—	—	—	—
31 желтоқсанға мерзімі ұзартылған міндеттеме сальдосы, нетто	**45 479**	**358**	**465 891**	**511 728**	**77 829**	**392**	**419 083**	**497 304**

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

Байланысты тараптармен операциялардың талаптары

Байланысты тараптармен мәмілелер тарифтердің негізінде ұсынылған кейбір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелерге міндетті түрде сәйкес келмейтін тараптардың арасында келісілген талаптарда жүзеге асырылды. Кезең соңына өтелмеген қалдықтар негізінен қамтамасыз етілмеген және пайызсыз болып табылады, солар бойынша есеп айырысулар қолма-қол ақшамен жасалады. Топ байланысты тараптардан берешек бойынша КНЗ резервтерін үшінші тараптардың алдындағы берешек бойынша КНЗ айқындау үшін қолданылатын КНЗ қағидаттары мен саясатына сәйкес мойындайды.

Есеп айырысулар бойынша қалдықтар

Мына кесте байланысты тараптармен 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша жасалған мәмілелердің жалпы сомасын көрсетеді:

Миллион теңгемен	31 желтоқсан	Байланысты тараптардың берешегі	Байланысты тараптарға берешек	Байланысты тараптардың ақшасы мен шоттарындағы депозиттер	Байланысты тараптарға берілген қарыздар бойынша берешек
Самұрық-Қазынаға кіретін компаниялар	**2021 жылғы**	**497 242**	**1 074**	**—**	**33 123**
	2020 жылғы	402 272	5 921	—	45 192
Қауымдасқан компаниялар	**2021 жылғы**	**12 249**	**3 009**	**—**	**—**
	2020 жылғы	4 345	3 541	—	—
Мемлекет бақылайтын басқа да тараптар	**2021 жылғы**	**2 349**	**638**	**86 481**	**153 381**
	2020 жылғы	4 116	113	126 443	273 695
Бірлескен кәсіпорындар	**2021 жылғы**	**166 869**	**170 923**	**—**	**—**
	2020 жылғы	357 832	246 555	—	—

Байланысты тараптардың/тараптарға берешегі

Самұрық-Қазынаға кіретін компаниялар

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Самұрық-Қазынаға кіретін компаниялардың берешегі, негізінен, КНЗ резервін шегере отырып, Самұрық-Қазына 18.373 миллион теңге сомаға шығарған облигациялармен (2020 жылғы 31 желтоқсан: 17.265 миллион теңге) (22-ескертпе) және КНЗ резервін шегере отырып, Самұрық-Қазына 451.981 миллион теңге сомаға берген қаржылай көмекпен білдірілген (2020 жылғы 31 желтоқсан: 379.159 миллион теңге) (24-ескертпе).

Бірлескен кәсіпорындар

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен кәсіпорындардың берешегі, негізінен 74.612 миллион теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 96.958 миллион теңге) мөлшерінде «ПетроКазахстан Ойл Продактс» ЖШС-не (бұдан әрі – «ПКОП»), 48.549 миллион теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 41.066 миллион теңге) сомада УГЛ-ға берілген қарызбен және ТШО-ға шикі мұнай мен сұйытылған газды сатып алу-сату шарты бойынша 8.744 миллион теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 16.094 миллион теңге) сомаға төленген авanстармен білдірілген.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, бірлескен кәсіпорындар алдындағы берешек, негізінен,

ТШО-ға 130.786 миллион теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 67.578 миллион теңге) сомаға шикі мұнайды жеткізгені үшін кредиторлық берешекпен білдірілген.

Байланысты тараптарда орналастырылған ақша қаражаты мен депозиттер

Мемлекет бақылайтын басқа да тараптар

2021 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптарда орналастырылған ақша қаражаты мен депозиттердегі азаю, негізінен, 100 миллион АҚШ доллары сомасына (алу күніне баламасы 42.422 миллион) депозитті ішінара алумен байланысты болды.

Байланысты тараптарға берілген қарыздар бойынша берешек

Мемлекет бақылайтын басқа да тараптар

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптарға төленуге жататын қарыздар АМӨЗ бен ПМХЗ ҚДБ-дан 153.381 миллион теңге жалпы сомаға алған қарыздармен білдірілген (2020 жылғы 31 желтоқсан: 273.695 миллион теңге) (25-ескертпе).

Байланысты тараптарға берілген қарыздар бойынша төлемдер

2021 жылы Топ ПКОП-қа 24.438 миллион теңге және тиісінше 3.507 миллион теңге сомаға (2020 жыл: 24.588 миллион теңге және тиісінше 5.492 миллион теңге) берілген қарыз бойынша негізгі борыш пен пайыздарды, БШГ-ға, ҚТГ-ның бірлескен кәсіпорны, 9.628 миллион теңге сомаға берілген қарыз бойынша пайыздарды өтеуден төлем алды (2020 жыл: 48.133 миллион теңге және тиісінше 9.336 миллион теңге сомаға қарыз бойынша негізгі борыш пен пайыздар). 2021 жылғы қарашада ҚТГ Самұрық-Қазынаға берілді (5-ескертпе).

Мәмілелер бойынша айналымдар

Мына кестеде байланысты тараптармен 2020 және 2021 жылдардың ішінде жасалған мәмілелердің жалпы сомасы келтіріледі:

Миллион теңгемен		Байланысты тараптарға сату	Байланысты тараптардан сатып алу	Байланысты тараптардан түскен сыйақы	Байланысты тараптарға берілген сыйақы
Самұрық-Қазынаға кіретін компаниялар	**2021 жылғы**	**17 589**	**11 500**	**36 805**	**6 448**
	2020 жылғы	13 793	24 316	30 055	2 293
Қауымдасқан компаниялар	**2021 жылғы**	**53 754**	**33 549**	**—**	**—**
	2020 жылғы	21 000	24 710	2 740	—
Мемлекет бақылайтын басқа да тараптар	**2021 жылғы**	**32 810**	**16 788**	**315**	**21 529**
	2020 жылғы	42 880	18 765	12 035	26 567
Бірлескен кәсіпорындар	**2021 жылғы**	**270 274**	**1 678 338**	**30 626**	**1 109**
	2020 жылғы	322 894	1 128 533	31 397	4 763

Байланысты тараптарға сату / байланысты тараптардан сатып алу

Бірлескен кәсіпорындар

2021 жылы бірлескен кәсіпорындарға сату негізінен ТШО 16.698 миллион теңге (2020 жыл: 34.399 миллион теңге) сомада көрсеткен көлік-жүк қызмет көрсетумен, БШГ-ға 42.886 миллион теңге (2020 жыл: 43.667 миллион теңге) сомаға компрессорлық станцияны сатумен (15-ескертпе), «МаңғыстауМұнайГаз» АҚ-на, МИБВ еншілес ұйымына 53.892 миллион теңге және тиісінше 85.094 миллион теңге сомаға (2020 жыл: 53.591 миллион теңге және тиісінше 72.251 миллион теңге) сомаға көрсетілген мұнайды тасымалдау және қызмет көрсету қызметтерімен білдірілген.

2021 жылы бірлескен кәсіпорындардан сатып алу, негізінен, ТШО-дан 1.234.019 миллион теңге (2020 жыл: 687.896 миллион теңге) сомаға шикі мұнайды сатып алумен, БШГ-ға 167.217 миллион теңге (2020 жыл: 201.524 миллион теңге) сомаға және АГП-ға 75.287 миллион теңге (2020 жыл: 106.160 миллион теңге) сомаға көрсетілген көлік қызметтерімен білдірілген.

Негізгі басқарушы персоналға төленетін сыйақы

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылғы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жалпы және әкімшілік шығыстарға қосылған негізгі басқарушы персоналға (Директорлар кеңесі мен Топ Басқармасының мүшелері) тиесілі жалпы сыйақы сомасы тиісінше 7.899 миллион теңгені және 8.159 миллион теңгені құрайды. Негізгі басқарушы персоналға тиесілі сыйақы келісімшарттарда белгіленген жалақы бойынша шығыстардан және қызметтің нәтижелері бойынша сыйлықақылардан тұрады.

31. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржы құралдарына қарыздар, қаржылық кепілдіктер, ақша қаражаты мен оның баламалары, банк салымдары, сондай-ақ дебиторлық және кредиторлық берешек жатады. Топтың қаржы құралдары бойынша туындайтын негізі тәуекелдер пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелі, валюталық тәуекел және несиелік тәуекел болып табылады. Сондай-ақ Топ оның барлық қаржы құралдары бойынша туындайтын нарықтық тәуекелді және өтімділік тәуекелін қадағалап отырады.

Нарықтық тәуекел

Топ пайыздық мөлшерлемелер, валюталар мен бағалы қағаздар бойынша ашық позицияларға байланысты туындайтын нарық конъюнктурасы тәуекелдерінің ықпалына ұшырағыш, әрі олар өз кезегінде, нарықтың жалпы және айрықша құбылуларына ұшырағыш келеді. Топ конъюнктураның қолайсыз өзгеруінің нәтижесінде туындауы мүмкін әлеуетті залалды мерзімді бағалау арқылы, сондай-ақ рентабельділікке және кепілмен қамсыздандыруға тиісті талаптарды орнату жолымен нарық конъюнктурасының тәуекелдерін басқарады. Келесі бөлімдердегі сезімталдылық талдауы 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша келтірілген.

Валюталық тәуекел

АҚШ долларында көрсетілген қарыздардың едәуір сомалары мен кредиторлық берешектің нәтижесінде Топтың қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебіне АҚШ долларының теңгеге қатысты айырбас бағамдарындағы өзгерістер айтарлықтай ықпалын тигізе алады. Топ сондай-ақ шетел валютасындағы мәмілелер бойынша тәуекелге ұшырағыш. Мұндай тәуекел АҚШ долларындағы кірістер бойынша туындайды. Топта АҚШ долларында білдірілген қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерді салыстырумен байланысты АҚШ долларында валюталық тәуекелді басқару саясаты бар. Мына кестеде Топ пайдасының салық салынғанға дейінгі АҚШ долларының айырбас бағамындағы ықтимал өзгерістерге (активтер мен міндеттемелердің ақша ағындарындағы өзгерістердің салдарынан), барлық қалған өлшемдер тұрақты шама ретінде қабылданған жағдай талабымен сезімталдығы көрсетілген. Басқа валюта бағамдарының құбылуы Топ қызметінің шоғырландырылған нәтижелері үшін олардың маңызды еместігіне орай қаралмайды.

Миллион теңгемен	АҚШ долларының айырбас бағамының ұлғаюы/азаюы	Салық салынғанға дейін кіріске әсері
2021 жыл		
	+13 %	(252 408)
	(10 %)	194 160
2020 жыл		
	+14 %	(335 219)
	(11 %)	263 387

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруімен байланысты тәуекел нарықтағы пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі нәтижесінде қаржы құралы құнының ауытқу тәуекелін білдіреді. Топтың нарықтық пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекеліне ұшырағыштығы негізінен Топтың құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар ұзақ мерзімді қарыздарына жатады. Топ саясатында қарыздар бойынша тіркелген және ауыспалы пайыздық мөлшерлемелерді пайдалану арқылы пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін басқару көзделген.

Келесі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі пайдасының (құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар қарыздардың болуы салдарынан) пайыздық мөлшерлемедегі ықтимал өзгерістерге деген сезімталдығының талдауы келтірілген, бұл ретте барлық басқа параметрлер тұрақты өлшемдермен қабылданған. Топтың капиталына айтарлықтай әсер ету жоқ.

Миллион теңгемен	Базистік тармақтардағы ұлғаю/азаю	Салық салынғанға дейін кіріске әсері
2021 жыл		
ЛИБОР	+1,25	(8 817)
	-0,25	1 763
2020 жыл		
ЛИБОР	+1,00	(6 835)
	-0,25	1 709

Несиелік тәуекел

Топ мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Топ саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына қарай саудалық операцияларын жасауды қалайтын барлық клиенттер, несиелік тексеру рәсімінен өтуге жатады. Сондай-ақ, топқа берешекті қайтармау тәуекелін төмендетуде сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке жатады. Тәуекелдің ең көп мөлшері 14-ескертпеде ашылып көрсетілгендей ағымдағы құн болып табылады. Топтың несиелік тәуекелдің елеулі шоғырлануы жоқ.

Ақша қаражаты мен оның баламалары, банк салымдары, байланысты тараптардан қарыздар мен дебиторлық берешек және басқа да қаржы активтері кіретін Топтың басқа да қаржы активтерімен байланысты несиелік тәуекелге қатысты Топ тәуекелі контрагенттің дефолт болуы мүмкіндігімен байланысты, бұл ретте ең жоғары тәуекел осы құралдардың ағымдағы құнына тең болады.

Келесі кестеде Топтың «Fitch» несиелік рейтингтердің белгілерін пайдалана отырып, не олар болмағанда, «S&P» және «Moody's» рейтингтердегі баламаларын пайдалана отырып 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша банктердегі ақша қаражаты, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді депозиттері бойынша профиль тәуекелі көрсетілген.

	31 желтоқсанға	
	2021 жылғы	2020 жылғы
«AA-»-дан «A+»-ке дейін	8 %	12 %
«A»-дан «A-»-ке дейін	34 %	30 %
«BBB+»-тен «BBB-»-ке дейін	54 %	16 %
«BB+»-тен «BB-»-ке дейін	1 %	41 %
«B+»-тен «B-»-ке дейін	3 %	1 %

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін орындау үшін қаражат тартқан кезде қиындықтарға кездесуі мүмкіндігіне байланысты. Өтімділік тәуекелі қаржы активін оның әділ құнына жақын болатын құн бойынша шұғыл түрде өткізе алмауының нәтижесінде туындауы мүмкін.

Өтімділікке қойылатын талаптар ұдайы бақыланады және басшылық міндеттемелерді олардың туындауына қарай орындау үшін жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қадағалайды.

Келесі кестеде 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзімі бөлігінде шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

Миллион теңгемен	1 айдан артық емес	1 айдан артық, бірақ 3 айдан артық емес	3 айдан артық, бірақ 1 жылдан артық емес	1 жылдан астам, бірақ 5 жылдан артық емес	5 жылдан астам*	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсанға						
Қарыздар [1]	268 383	92	379 336	1 432 280	4 283 944	6 364 035
Сауда кредиторлық берешек	250 549	260 874	7 778	—	—	519 201
Қаржылық кепілдіктер [2]	—	4	312	1 252	—	1 568
Жалдау бойынша берешек	1 896	1 229	6 595	12 763	22 879	45 362
Басқа да қаржылық міндеттемелер	38 906	17 650	15 932	16 979	—	89 467
	559 734	279 849	409 953	1 463 274	4 306 823	7 019 633
2020 жылғы 31 желтоқсанға						
Қарыздар [1]	64 664	15 128	449 943	1 699 247	4 607 751	6 836 733
Сауда кредиторлық берешек	208 648	318 195	10 079	—	—	536 922
Қаржылық кепілдіктер [2]	—	16 339	48 734	172 619	313	238 005
Жалдау бойынша берешек	395	515	16 061	26 236	20 448	63 655
Басқа да қаржылық міндеттемелер	33 377	23 337	24 486	11 096	54 586	146 882
	307 084	373 514	549 303	1 909 198	4 683 098	7 822 197

Капиталды басқару

Топтың капиталды басқаруға қатысты негізгі мақсаты акционерлік құнды барынша көбейту болып табылады. Берешек пен капиталдың балансын оңтайландыру арқылы мүдделі тараптар үшін кірістерді барынша ұлғайта отырып үздіксіз қызмет қағидатын қолдау үшін Топ өз капиталын басқарады.

Компания күрделі инвестициялар жоспарын жасау үшін капитал құрылымын жасауға және инвестициялық деңгейдің несиелік рейтингісін бүкіл цикл бойына қолдап отыруға ұмтылады. Қаржылық икемділікті қолдау индустрияның циклді болуына қарсы тұру үшін және органикалық әрі бейорганикалық инвестициялық шешімдерді жүзеге асыру үшін стратегиялық маңызды болып табылады. Компанияның күрделі шығындарды, жаңа жобаларды және қарыз алуларды келісудің кеңейтілген ішкі процесі бар.

Топ капиталының құрылымы берешектен тұрады, оған қарыздар (25-ескертпе), минус ақша қаражаты мен оның баламалары (23-ескертпе), қысқа мерзімді банк депозиттері (18-ескертпе) мен шығарылған капитал кіретін капитал, қосымша төленген капитал, басқа да резервтер мен бөлінбеген пайда жатады (24-ескертпе).

Топ басшылығы капитал құрылымын үнемі талдап отырады. Бұл талдаудың бір бөлігі ретінде басшылық капиталдың құнын және капиталдың әр класымен байланысты тәуекелдерді қарастырады. Бұл мақсатқа қол жеткізу үшін капиталды басқару, өзгесінен басқа, капиталдың құрылымына қатысты талаптарды айқындайтын пайыздық несиелер мен қарыздар бойынша барлық шарттық талаптардың орындалуын қамтамасыз етуі тиіс. 2021 және 2020 жылдардың 31желтоқсанындағы жағдай бойынша пайыздық несиелер мен қарыздар бойынша шарттық талаптар бұзылған жоқ (25-ескертпе).

[1] Топ дисконтталмаған төлемдерден өтеу мерзімдерінің белгісіздігіне орай, бірлескен қаржыландыру туралы келісімдерге сәйкес жобалар бойынша серіктестерге өтелуі тиіс қарыздар бойынша берешекті алып тастайды. 2021 жылғы 31 желтоқсанға серіктестердің алдындағы қарыздар бойынша берешек 12.355 миллион теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсан: 7.175 миллион теңге).

[2] Топ қаржылық кепілдіктерді өтімділік кестесіне қосады, алайда, қаржылық кепілдіктер бойынша ақшаның кетуі белгілі бір оқиғаларға байланысты болады. Қаржылық кепілдік – бұл шарт, соған сай эмитент құралды ұстаушыға белгілі бір борышкердің төлемді борыштық құралдың бастапқы немесе қайта қаралған талаптарына сәйкес жасауға қабілетті болмай қалуына орай шеккен шығынды өтеу мақсатында белгілі бір төлемдерді жасауға міндетті. 2021 және 2020 жылдары елеулі қаржылық кепілдіктерді пайдалану жағдайлары болған жоқ.

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Қарыздар	3 746 327	4 078 448
Минусы: ақша қаражаты мен оның баламалары, қысқа мерзімді банк депозиттері	1 486 362	1 428 336
Таза берешек	**2 259 965**	2 650 112
Капитал	8 158 681	8 636 679
Капитал және таза берешек	**10 418 646**	11 286 791

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған кезеңдер ішінде капиталды басқару стратегиясы, мақсаты, саясаты мен процедуралары өзгермеді.

Қаржы құралдарының әділ құны

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржы құралдарының баланстық құнын, төменде ашылып көрсетілген қаржы құралдарын қоспағанда, шамамен олардың әділ құнына тең болады:

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсан				
	Ағымдағы құны	Әділ құны	Бағалау деңгейлері бойынша әділ құны		
			1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей
Самұрық-Қазынадан алынатын облигациялар	18 373	16 925	—	16 925	—
Байланысты тараптарға амортизацияланған құны бойынша берілген қарыздар және бірлескен кәсіпорындардан алынуға жататын жалдау бойынша берешек	474 875	472 528	—	448 658	23 870
Сыйақының тіркелген мөлшерлемесі бар қарыздар	3 041 001	3 556 705	3 210 632	346 073	—
Сыйақының өзгермелі мөлшерлемесі бар қарыздар	705 326	755 347	—	755 347	—
Шығарылған қаржылық кепілдіктер (5-ескертпе)	122	122	—	—	122

Миллион теңгемен	2020 жылғы 31 желтоқсан				
	Ағымдағы құны	Әділ құны	Бағалау деңгейлері бойынша әділ құны		
			1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей
Самұрық-Қазынадан алынатын облигациялар	17 265	16 916	—	16 916	—
Байланысты тараптарға амортизацияланған құны бойынша берілген қарыздар және бірлескен кәсіпорындардан алынуға жататын жалдау бойынша берешек	557 116	538 063	—	372 823	165 240
Сыйақының тіркелген мөлшерлемесі бар қарыздар	3 394 958	4 103 404	3 640 931	462 473	—
Сыйақының өзгермелі мөлшерлемесі бар қарыздар	683 490	699 509	—	699 509	—
Шығарылған қаржылық кепілдіктер (5-ескертпе)	14 910	15 464	—	—	15 464

Самұрық-Қазынадан алынуға жататын облигациялардың әділ құны және басқа да борыштық құралдар нарықтық пайыздық мөлшерлемелер бойынша күтілетін келешек ақша ағындарын дисконттау арқылы есептелген.
Соларға қатысты әділ құны танылатын немесе ашылып көрсетілетін барлық қаржы құралдары жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төмен деңгейдегі деректердің негізінде әділ құн иерархиясында былайша жіктеледі:

- 1-деңгей – ұқсас келетін активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтарда бағасы белгіленетін (түзетілмеген) нарықтық бағалар;
- 2-деңгей – солар үшін әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректер тікелей немесе жанама байқалатын бағалау әдістері;
- 3-деңгей – солар үшін әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректер байқалмайтын бағалау әдістері.

Есепті кезең ішінде 1-ші деңгей мен 2-ші деңгей арасында ешқандай аударымдар болған жоқ, сондай-ақ

3-ші деңгейге немесе одан ауысулар жасалған жоқ.

Әділ құны бойынша тұрақты негізде танылатын активтер мен міндеттемелер үшін, Топ оларды әрбір есепті кезеңнің соңына санаттар бойынша қайта бағалау арқылы (жалпы әділ құны бойынша бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төмен деңгейдегі кіріс деректерінің негізінде) иерархияның деңгейлері арасында аудару болғанын айқындайды. Жыл ішінде Топты бағалау процестерінде, бағалау әдістері мен әділ құнды бағалау кезінде қолданылатын бастапқы деректердің типтерінде ешқандай өзгерістер болған жоқ.

Төменде әділ құн иерархиясының 3-ші деңгейіне жатқызылған әділ құнды бағалау үшін пайдаланылатын елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер көрсетілген:

	Үлестік бағалау әдісі	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер	31 желтоқсанға диапазон	
			2021 жылғы	2020 жылғы
Байланысты тараптарға амортизацияланған құны бойынша берілген қарыздар, БК-дан алынуға жататын жалдау бойынша берешек	Ақша ағындарын дисконттау әдісі	Дисконттау мөлшерлемесі мен пайыздық мөлшерлеме	**4,1–11,5 %**	7,54–9,9 %
Шығарылған қаржылық кепілдіктер			**4,5 %**	4,9 %

32. КЕЛІСІМШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Операциялық орта

Қазақстанда экономикалық реформа және құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылым жалғасуда, ол нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін еді. Болашақтағы Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ экономика, қаржы және ақша-кредит саясатының саласында Үкімет қабылдайтын шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

2020 жылғы наурыздан бастап әлемдік нарықтар мұнайға деген сұраныс пен бағалардың айтарлықтай құбылуда, атап айтқанда, COVID-19 пандемиясының нәтижесінде. Қазақстандық теңгенің құны негізгі әлемдік валюталарға қатысты едәуір төмендеді. Компания басшылығының пікірінше, бұл үрдістер Компанияның қаржылық жағдайының болашағына, қызмет нәтижелері мен бизнестің келешегіне айтарлықтай әсерін тигізбейді.

Тауарларға арналған бағалардың өзгеру тәуекелі

Топ кірістерінің үлкен бөлігі тауарларды, негізінен, шикі мұнай мен мұнай өнімдерін сатудан жинақталады. Ертеден осы өнімдерге баға тұрақты болмаған және сұраныс пен ұсыныстағы өзгерістерге, нарықтық тұрлаусыздыққа, әлемдік және өңірлік экономика қызметіне және индустриялардағы циклдікке қатысты біршама өзгерді. Баға тарифтер және импорттық баждар салу, биржалық алыпсатарлық, мүмкіндікті арттыруды немесе Топтың өнімдерін негізгі нарықтарға артық жабдықтауды қоса алғанда, Үкімет әрекетінің әсеріне де бейімделген. Осындай сыртқы факторлар мен нарықтардағы өзгерістер келешек бағалардың бағалануын айтарлықтай қиындатады. Тауарларға бағалардың біршама немесе созылмалы төмендеуі Топтың қызметіне, қаржылық нәтижелерге және операциялардан болған ақша ағындарына елеулі түрде және теріс әсер етуі мүмкін. Топ, негізінен, тауарларға бағалардың өзгеру тәуекеліне ұшырағыштығын хеджирлемейді.

Салық салу

Қазақстандық салық заңнамасы мен нормативтік-құқықтық актілері үздіксіз өзгерістер мен түрлі түсіндірмелердің нысаны болып табылады. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлерде болатын келіспеушіліктер сирек емес, оған қоса ХҚЕС бойынша қаржылық есептілікте кірістерді, шығыстарды және басқа да баптарды мойындау тәсілдеріндегі алшақтықтар. Қазіргі кезде қолданып отырған, Қазақстанда қолданылатын заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылықтар үшін қарастырылған айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі аса қатаң болып отыр. Қазақстандық салық салу жүйесінің екіұштылығына орай салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың нақты сомасы, егер олар болса, қазіргі уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2021 жылғы 31 желтоқсанға есептелген сомадан асып кетуі мүмкін. Басшылық 2021 жылғы 31 желтоқсанда қолданылатын заңнаманы түсіндіру сәйкес болады және резервтер осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте есептелген немесе ашылып көрсетілген жағдайлардан басқа, Топтың салықтар жөніндегі ұстанымы расталатын ықтималдық бар деп санайды.

Трансферттік баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансферттi баға белгілеу бойынша бақылау кең спектрге ие және байланысты мәмілелер тарапы болып табыла ма немесе жоқ па екеніне қарамастан, халықаралық мәмілелермен тікелей немесе жанама байланысты көптеген операцияларда қолданылады. «Трансферттік баға белгілеу туралы заң» (бұдан әрі – «Заң») операцияларға қолданылатын барлық салықтар үшін талап етіледі, қол ұшын беру қағидаты бойынша белгіленген нарықтық бағалар негізінде есептелінеді. Қазақстанда бұл Заң 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді. Заң анық белгіленген болып табылмайды және оның кейбір ережелері аз қолданылу тәжірибесіне ие. Сонымен қатар, Заң оны операциялардың алуан түрлеріне қолдану бойынша егжей-тегжейлі нұсқауылықтарды бермейді, соның нәтижесінде салық органдарының позициясы Топ позициясынан ерекшеленуі мүмкін екендігінің тәуекелі бар, бұл қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар сомаларына әкеп соқтыра алады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Басшылық трансферттік баға белгілеу бойынша қолданылатын заңнамада оны түсіндіру сәйкестендірілген болып табылады және Топтың трансферттік баға белгілеу жөніндегі ұстанымы расталады деген ықтималдық бар деп санайды.

АМӨЗ-дегі 2015-2017 жылдары кешенді салықтық тексеру

2020 жылғы 15 желтоқсанда АМӨЗ 2015-2017 жылдар үшін кешенді салықтық тексеру нәтижелерін алды, соған сай ҚҚС бойынша қосымша есептеулер сомасы, ҚҚС пен өсімпұлды қоса алғанда, 9.257 миллион теңге болды, сондай-ақ ауыстырылатын шығындардың азаю сомасы 29.026 миллион теңге болды. АМӨЗ салықтық тексеру нәтижелерімен келіспеді және 2021 жылғы 28 қаңтарда ҚР Қаржы министрлігіне тиісті шағымын жіберді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шағымдардың қаралуын ҚР Қаржы министрлігі жағдайларды анықтағанға дейін тоқтата тұрды. Топ салықтарды қосымша есептеу тәуекелі төмен болып табылады деп есептейді және, тиісінше, 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл тексеру бойынша резервті мойындамады.

ҚМГИ-де азаматтық қараушылық

Faber Invest & Trade Inc. (бұдан әрі – «Faber»), ҚМГИ еншілес компанияларында бақыланбайтын қатысу үлестерінің иесі, 2020 жылы бірнеше алдыңғы азаматтық істер бойынша істердің қаралуын жаңғыртты, солардың бірі ҚМГИ еншілес компаниясы Rompetrol Rafinare Constanta-ның жарғылық капиталының 2003 2005 жылдары ұлғаюын даулады. Істің тыңдалуы мерзімді негізді болды, бірақ түпкі шешім шығарылмады. 2021 жылғы 13 шілдеде сот Faber-дің шағымын қараудан бас тартты. Алайда, Faber сот шешіміне шағымын қайталап берді. 2021 жылғы желтоқсанда өткен тыңдаудың нәтижелері бойынша сот шағымды қанағаттандырып, істі қайта қарауға қайтарып берді. Істің келесі тыңдалуы 2022 жылғы наурызда және мамырда күтілуде.

Топ оның Faber жаңа өтінішіне қатысты позициясы 2020 жылы Топ пайдасына шешілген басқа да ұқсас сот істері сияқты шешіледі деп есептейді. Сәйкесінше, Топ 2021 жылғы 31 желтоқсанға бұл іс бойынша резервті мойындамады.

Өтелетін шығындарды тексеру

Өнімді бөлу туралы келісімінің (бұдан әрі – «ӨБК») негізгі қағидаттарына сәйкес мемлекет жер қойнауын пайдалану ауданында қызметті өткізуге эксклюзивтік құқықтарды мердігерлерге берді, бірақ жеке меншікке де, жалға да осы жер қойнауын пайдалану ауданына құқықты бермеді. Мұның салдарынан, шығарылған және қайта өңделген көмірсутектердің барлық көлемдері (яғни дайын өнім) мемлекеттің меншігі болып табылады. Жұмыстар өтемақы негізінде жүзеге асырылды. Бұл ретте, Үкімет мердігерлерге төлемдерді ақшалай емес түрде, дайын өнімнің бір бөлігі түрінде жасайды, осылайша мердігерлерге өз шығындарын өтеуге және пайда табуға мүмкіндік береді.

ӨБК-ге сәйкес мердігерлер көтерген шығындардың барлығы өтеле бермейді. Өтеуге арналған белгілі бір шығындарды Уәкілетті орган бекітуі қажет. Уәкілетті органдар өтелетін шығындарды тексеруде. 2021 жылғы 31 желтоқсанға дейін жүргізілген өтелетін шығындарды тексеру нәтижесінде белгілі бір шығындар өтелмейтін ретінде жіктелген. ӨБК тараптары бұл шығындарды өтеуге қатысты келіссөздер жүргізуде.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың дауланатын шығындардағы үлесі, Топтың бірлескен кәсіпорын міндеттемелеріндегі үлесін қоса алғанда, 1.177 миллион АҚШ долларын құрады (есепті күнге баламасы 508.180 миллион теңге) (2020 жыл: 1.078 миллион АҚШ доллары, есепті күнге баламасы 453.641 миллион теңге). Топ және оның ӨБК бойынша серіктестері Үкіметпен бұл шығындарды өтеуге қатысты келіссөздер жүргізуде.

Ішкі нарыққа жеткізу міндеттемелері

Үкімет ҚР-да шикі мұнайды өндірумен және мұнай өнімдерін сатумен айналысатын компаниялардан жыл сайынғы негізде ішкі нарықтың энергетикалық қажеттілікті қанағаттандыру үшін, негізінен, ішкі нарықта мұнай өнімдерін жеткізу теңгерімін қолдау үшін, көктемгі және күзгі егіс науқаны барысында ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілерді қолдау үшін өнімнің бір бөлігін жеткізуді талап етеді.

Ішкі нарықтағы мұнайдың бағасы экспорттық бағалардан, тіпті тәуелсіз тараптар арасындағы мәмілелерде белгіленетін ішкі нарықтағы қарапайым бағадан да айтарлықтай төмен. Егер Үкімет қазіргі уақытта Топ жеткізетін көлемнен асатын шикі мұнайдың қосымша көлемін жеткізуге міндеттеген жағдайда, мұндай жеткізілімдер нарықтық бағалар бойынша жеткізілімдерден басым болады және шикі мұнайды сатудан түсетін түсімнен әлде қайда аз түсімді өндіретін болады, бұл өз кезегінде Топ қызметіне, перспективасына, қаржылық жағдайына және қызмет нәтижелеріне елеулі және теріс әсерін тигізуі мүмкін.

2021 жылы, өз міндеттемелеріне сәйкес, Топтың бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың ішкі нарыққа жеткізудегі үлесін қоса алғанда, Топ 7.114 тонна (2020 жылы: 6.401 тонна) шикі мұнайды жеткізді.

Жер қойнауын пайдалануға лицензиялар мен келісім-шарттар бойынша міндеттемелер

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияның міндеттемелеріндегі үлесін қоса алғанда, Топтың лицензияларының, өнімді бөлу туралы келісімдер мен Үкіметпен жасалған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес ең аз жұмыс бағдарламаларын орындауға қатысты келесі міндеттемелері болды:

Миллион теңгемен	Күрделі шығыстар	Операциялық шығыстар
Жыл		
2022	236 077	57 135
2023	94 245	4 373
2024	27 106	4 383
2025	10 880	4 314
2026-2048	5 216	21 372
Жиыны	**373 524**	**91 577**

Шикі мұнайды жеткізу міндеттемелері

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның бірлескен кәсіпорны Қашағанның мұнайды жеткізу шарттары бойынша міндеттемелері 4,3 миллион тонна болды (2020 жылғы 31 желтоқсан: 8,2 миллион тонна).

Басқа да келісімшарттық міндеттемелер

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың бірлескен кәсіпорындардың міндеттемелеріндегі үлесін қоса алғанда, Топтың жалпы сомасы 148.590 миллион теңге (2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 196.531 миллион теңге) болатын ұзақ мерзімді активтерді сатып алу және салу бойынша шарттық міндеттемелері болды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ҚР Энергетика министрлігі мен ҚР Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау жөніндегі комитеті бекіткен және өндірістік объектілерді кеңейтуге бағытталған инвестициялық бағдарламалардың шеңберінде 184.455 миллион теңге (2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 232.136 миллион теңге) жалпы сомада міндеттемелері болды.

Қаржылық емес кепілдіктер

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың үшінші тараптардың пайдасына шығарылған міндеттемелерді орындаудың ашық кепілдіктері болды, солар бойынша Топ табиғи газды сатып алу-сату, тасымалдау шарттары және басқа да шарттар бойынша оның бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан тараптардың тарапынан міндеттемелер орындалмаған жағдайда кепілдік беруші ретінде болады.

2021 жылғы 31 желтоқсанға Топ басшылығы тараптардың шарттық міндеттемелерді орындамау жағдайлары болмады және тиісінше, қаржылық емес шартты міндеттемелер бойынша міндеттемелер мойындалмады деп есептейді.

33. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК

Топтың операциялық сегменттері өндірілетін өнім мен көрсетілетін қызметтердің түрлеріне сәйкес келетін бөлек құрылымдар мен басқаруды қамтиды. Барлық сегменттер түрлі нарықтарда өнім мен қызметтердің әр түрлерін ұсынатын бизнестің стратегиялық бағыттарын білдіреді. Функциялар а) содан кірістер мен шығыстар болатын қызметті жүзеге асыратын; б) операциялық нәтижелерін ресурстардың бөлінуіне қатысты операциялық шешімдер қабылдайтын Топ басшылығы саралап отыратын операциялық сегменттер ретінде айқындалады.

Топ қызметі негізгі төрт операциялық сегментті қамтиды: мұнай мен газды барлау және өндіру, мұнайды тасымалдау және шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу. Топ Компанияның қызметін «Корпоративтік орталық» операциялық сегментке бөліп көрсетуде, өйткені Компания тек бас компанияның функцияларын ғана орындап қана қоймай, сондай-ақ операциялық қызметті де жүзеге асырады. Қалған операциялық сегменттер біріктіріліп, олардың елеусіз болуына орай басқалары ретінде көрсетілген.

Тауарлар мен қызметтер түрлері бойынша түсімді бөлу амалы осы қаржылық есептіліктің 6-ескертпеде көрсетілген.

2021 жылы, «Шикі мұнайды мен газды сату» және «Мұнай өнімдерін сату» бойынша түсім келесі операциялық сегменттермен жүзеге асырылатын үшінші тараптарға сатуларды білдіреді:

Миллион теңгемен	Тауарлар мен қызметтердің түрі			
	2021 жыл		2020 жыл	
	Шикі мұнай мен газды сату	Мұнай өнімдерін сату	Шикі мұнай мен газды сату	Мұнай өнімдерін сату
Сегменттер				
Шикі мұнайды және мұнай өнімдерін қайта өңдеу әрі өткізу	3 097 249	1 527 802	1 676 749	989 881
Корпоративтік орталық	—	559 515	—	333 100
Мұнай мен газды барлау және өндіру	—	3 092	—	3 910
Басқалары	—	11 704	—	9 832
	3 097 249	2 102 113	1 676 749	1 336 723

Сегмент қызметінің нәтижелері түсімнің, таза пайда мен EBITDA көрсеткішінің негізінде бағаланады, олар шоғырландырылған қаржылық есептіліктегідей дәл сондай негізде өлшенеді.

EBITDA көрсеткіші басшылық сегменттердің тиімділігін бағалау үшін пайдаланатын, ХҚЕС-пен реттелмейтін қосымша қаржылық көрсеткіш болып табылады және тозуды, таусылуды және амортизацияны, негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және барлау әрі бағалау бойынша активтердің, сатуға арналған деп жіктелген активтердің құнсыздануын, барлау шығыстарын, бірлескен кәсіпорын мен қауымдасқан компанияға инвестициялардың құнсыздануын, қаржылық кірістер мен шығыстарды және табыс салығы бойынша шығыстарды есептен шығарғанға дейінгі пайда ретінде айқындалады.

EBITDA жалпы EBITDA-ға қатысты белгілі бір сегменттің EBITDA-сы ретінде айқындалады.

Түзетулер мен элиминирлеу топішілік айналымдарды алып тастауды білдіреді. Сегментаралық операциялар сегменттер арасында келісілген талаптарда жасалды, әрі олар, байланысты және үшінші тараптарға қолжетімді болатын белгілі бір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелер бойынша міндетті түрде сәйкес келе бермейді.

Географиялық ақпарат

Топтың негізгі құралдары (15-ескертпе) келесі елдерде орналасқан:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Қазақстан	2 782 481	3 730 070
Басқа елдер	623 499	639 675
	3 405 980	4 369 745

Төмендегі кестеде 2021 жылғы пайда немесе зиян туралы ақпарат, сондай-ақ Топтың операциялық сегменттері бойынша 2021 жылғы 31 желтоқсанға активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	Мұнай мен газды барлау және өндіру	Мұнайды тасымалдау	Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Корпоративтік орталық	Басқалары	Түзетулер және элиминациялар	Жиыны
Сыртқы клиенттерге сатудан түсім	8 142	203 388	4 944 326	560 895	122 042	—	5 838 793
Басқа сегменттерге сатудан түсім	1 223 371	78 579	157 380	46 222	86 598	(1 592 150)	—
Түсім жиыны	**1 231 513**	**281 967**	**5 101 706**	**607 117**	**208 640**	**(1 592 150)**	**5 838 793**
Сатып алынған мұнайдың, газдың, мұнай өнімдері мен басқа да материалдардың өзіндік құны	(30 151)	(14 477)	(4 508 909)	(265 594)	(33 494)	1 256 134	(3 596 491)
Өндірістік шығыстар	(309 158)	(124 163)	(203 059)	(167 570)	(149 841)	260 760	(693 031)
Табыс салығынан басқа салықтар	(346 304)	(14 105)	(14 998)	(45 855)	(7 377)	—	(428 639)
Тасымалдау және өткізу шығыстары	(103 433)	(5 444)	(66 646)	(10 353)	—	53 964	(131 912)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(26 223)	(18 312)	(36 366)	(46 296)	(24 151)	2 870	(148 478)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың табысындағы үлес, нетто	625 567	105 890	17 694	—	19 582	—	768 733
EBITDA	**1 041 811**	**211 356**	**289 422**	**71 449**	**13 359**	**(18 422)**	**1 608 975**
EBITDA, %	**65 %**	**13 %**	**18 %**	**4 %**	**1 %**	**(1 %)**	
Тозу, таусылу және амортизация	(126 433)	(41 694)	(140 870)	(3 034)	(10 037)	—	(322 068)
Қаржылық кіріс	71 785	3 980	2 563	161 385	20 795	(175 909)	84 599
Қаржылық шығындар	(19 566)	(6 426)	(93 290)	(212 693)	(4 919)	87 629	(249 265)
Негізгі құралдардың, барлау және бағалау активтерінің, материалдық емес активтер мен сатуға арналған деп жіктелген активтердің құнсыздануы	(3 987)	(4 796)	(8 217)	(324)	(3 400)	—	(20 724)
Барлау шығыстары	(79 083)	—	—	—	—	—	(79 083)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(136 784)	(14 441)	(38 159)	(30 899)	(1 110)	—	(221 393)

Миллион теңгемен	Мұнай мен газды барлау және өндіру	Мұнайды тасымалдау	Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Корпоративтік орталық	Басқалары	Түзетулер және элиминациялар	Жиыны
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(зиян)	593 531	48 688	36 922	300 334	(33 052)	(101 561)	844 862
Басқа да сегменттік ақпарат							
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	*5 904 568*	*523 747*	*47 395*	*—*	*74 674*	*—*	*6 550 384*
Күрделі шығындар	168 017	92 061	83 020	6 013	12 681	52 398	414 190
Өтелетін ҚҚС, сауда дебиторлық берешек, байланысты тараптардан қарыздар мен дебиторлық берешек, басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша күтілетін несиелік зиян резервтері және басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес активтердің құнсыздану резерві	(4 854)	(9 686)	(40 898)	(28 518)	(9 023)	—	(92 979)
Сегмент активтері	8 624 757	1 213 613	3 000 106	1 580 623	322 008	(1 088 846)	13 652 261
Сегмент міндеттемелері	868 902	216 809	1 994 289	3 378 313	100 458	(1 065 191)	5 493 580

В таблице ниже представлена информация о прибылях или убытках за 2020 год, а также об активах и обязательствах на 31 декабря 2020 года по операционным сегментам Группы:

Миллион теңгемен	Мұнай мен газды барлау және өндіру	Мұнайды тасымалдау	Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Корпоративтік орталық	Басқалары	Түзетулер және элиминациялар	Жиыны
Сыртқы клиенттерге сатудан түсім [1]	8 981	216 843	2 955 444	334 092	109 604	—	3 624 964
Басқа сегменттерге сатудан түсім [1]	868 731	91 497	327 229	36 945	83 314	(1 407 716)	—
Түсімдердің жиыны [1]	**877 712**	**308 340**	**3 282 673**	**371 037**	**192 918**	**(1 407 716)**	**3 624 964**
Сатып алынған мұнайдың, газдың, мұнай өнімдері мен басқа да материалдардың өзіндік құны [1]	(29 528)	(13 301)	(2 739 382)	(185 884)	(32 844)	1 099 703	(1 901 236)
Өндірістік шығыстар [1]	(297 934)	(124 041)	(202 820)	(126 431)	(139 308)	234 356	(656 178)
Табыс салығынан басқа салықтар [1]	(194 328)	(12 891)	(15 188)	(24 994)	(7 107)	186	(254 322)
Тасымалдау және өткізу шығыстары [1]	(118 054)	(8 019)	(62 381)	(7 752)	—	59 062	(137 144)
Жалпы және әкімшілік шығыстар [1]	(30 219)	(16 775)	(46 690)	(51 053)	(25 096)	23 208	(146 625)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың табысындағы үлес, нетто [1]	182 572	93 525	(1 373)	—	6 091	—	280 815
EBITDA [1]	**390 221**	**226 838**	**214 839**	**(25 077)**	**(5 346)**	**8 799**	**810 274**
EBITDA, % [1]	**48 %**	**28 %**	**27 %**	**(3 %)**	**(1 %)**	**1 %**	
Тозу, таусылу және амортизация [1]	(118 157)	(39 253)	(146 764)	(3 200)	(10 053)	—	(317 427)

Миллион теңгемен	Мұнай мен газды барлау және өндіру	Мұнайды тасымалдау	Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Корпоративтік орталық	Басқалары	Түзетулер және элими-нациялар	Жиыны
Қаржылық кіріс [1]	106 079	3 943	18 285	99 245	11 760	(151 325)	87 987
Қаржылық шығындар [1]	(16 934)	(5 180)	(87 043)	(269 715)	(11 694)	125 194	(265 372)
Негізгі құралдардың, барлау және бағалау активтерінің, материалдық емес активтер мен сатуға арналған деп жіктелген активтердің құнсыздануы [1]	(61 908)	(10 534)	(164 736)	(2 279)	(4 436)	—	(243 893)
Барлау шығыстары	(19 807)	—	—	—	—	—	(19 807)
Бірлескен кәсіпорын мен қауымдасқан компанияға инвестициялардың құнсыздануы	(30 654)	—	—	—	—	—	(30 654)
Пайда салығы бойынша шығыстар [1]	(60 988)	(18 462)	4 028	(8 306)	(1 548)	—	(85 276)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(залал) [1]	**171 149**	**161 288**	**(227 818)**	**(189 273)**	**(18 589)**	**13 812**	**(89 431)**
Басқа да сегментті ақпарат							
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	5 371 371	515 025	34 122	—	101 579	448 924	6 471 021
Күрделі шығындар	167 609	48 900	84 649	11 811	15 586	125 608	454 163
Өтпейтін ТМҚ, сауда дебиторлық берешек, байланысты тараптардан қарыздар мен дебиторлық берешек, басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша күтілетін несиелік зиян резервтері және басқа да қысқа мерзімді қаржылық емес активтердің құнсыздану резерві	(4 495)	(6 457)	(46 112)	(25 141)	(9 254)	(7 240)	(98 699)
Сегмент активтері	**7 861 383**	**1 189 807**	**2 654 458**	**1 302 283**	**340 220**	**1 305 136**	**14 653 287**
Сегмент міндеттемелері	**814 551**	**198 810**	**1 704 835**	**3 269 893**	**105 549**	**(77 030)**	**6 016 608**

[1] Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 5ескертпеде келтірілген.

34. ЕСЕПТІ КЕЗЕҢНЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Алынған дивидендтер

2022 жылғы қаңтарда Компания бірлескен кәсіпорындар КОА-дан, КГМ-нен және МИБВ-ден тиісінше 3.000 миллион теңге, 4.338 миллион теңге және 97 миллион АҚШ доллары сомасында (баламасы 41.996 миллион теңге) дивидендтер алды.

Тексерулер

2022 жылғы қаңтардан бастап Топтың кейбір компанияларында, Компанияны қоса, түрлі мемлекеттік органдардың тексерулері басталды. Қазіргі уақытта тексерулер аяқталған жоқ және, тиісінше, Топ олардың шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсерін бағалай алмайды.

Төтенше жағдай

2022 жылғы 2 қаңтарда Қазақстанның Маңғыстау облысында сұйытылған мұнай газының бөлшек бағасының едәуір өсуімен байланысты наразылық акциялары басталды. Кейіннен наразылық шерулері басқа да қалаларда басталып, тәртіпсіздіктерге, мүліктің зақымдануына және адамдардың өліміне әкеп соқтырды. 2022 жылғы 5 қаңтарда Үкімет төтенше жағдайды енгізу туралы жариялады.

Жоғарыда аталған наразылықтардың және төтенше жағдайдың енгізілуі нәтижесінде ҚР Президенті, салық заңнамасына өзгерістер енгізуді, қаржылық тұрақтылықты қолдау шараларын енгізуді, инфляция деңгейі мен теңгенің айырбастау бағамын бақылауды және тұрақтандыруды қоса алғанда, ықтимал шаралар туралы бірқатар жария мәлімдемелер жасады.

2022 жылғы 19 қаңтарда төтенше жағдайдың күші жойылды. 2022 жылғы 25 қаңтарда Самұрық-Қазына ҚР Президентінің тапсырмаларын орындау мақсатында әзірленген реформалар бойынша іс-қимылдар жоспарын ұсынды. Қазіргі уақытта Компанияның Үкімет және Самұрық-Қазына қабылдай алатын кез келген жаңа шаралар қаржылық жағдайға қалайша ықпал ете алатындығын, егер ондайлар болса, немесе жоғарыда аталған наразылық акцияларының, төтенше жағдайдың және Самұрық-Қазына жоспарларының Қазақстан экономикасына қандай ықпалын тигізетіндігін санмен бағалауға мүмкіндігі жоқ.

Санкциялар тәуекелдерінің әсері

2022 жылғы ақпанда Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы шиеленістің салдарынан батыс елдердің көпшілігі Ресей Федерациясына қарсы көптеген санкциялар туралы жария етті. Бұл санкциялар Ресей Федерациясына теріс экономикалық әсер етуге бағытталған.

Геосаяси шиеленістің өсуіне орай 2022 жылғы ақпаннан бастап бағалы қағаздар нарықтары мен валюта нарықтарында құбылмалылықтың едәуір өсімі, сондай-ақ АҚШ доллары мен еуроға қатысты теңге бағамының айтарлықтай төмендеуі байқалады.

Топ бұл оқиғаларды есепті кезеңнен кейінгі түзетпейтін оқиғалар ретінде қарастырады, олардың сандық әсері қазіргі сәтке жеткілікті сенімділікпен бағалана алмайды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 87.183 миллион теңге жалпы сомада, түрлі валюталарда білдірілген ақша қаражаты мен оның баламалары және ресейлік банктердің еншілес банктерінде 221.207 миллион теңге мөлшерінде қарыздары болды (25-ескертпе). Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару күніне, ресейлік банктердің еншілес банктеріндегі ақша қаражаты мен оның баламаларының қалдығы қаражаттың қазақстандық банктерге аударылуына орай 205 миллион теңге болды. Аудару қандай да бір шығынсыз жүзеге асырылды.

Қазіргі уақытта Топ басшылығы микро- және макроэкономикалық жағдайлардың өзгеруін Топтың қаржылық жағдайы мен қызметінің нәтижелеріне ықтимал әсер етуін саралауда.

ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІНЕ ҚОСЫМШАЛАР

2021 ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН КБК САҚТАУ ТУРАЛЫ ЕСЕП

«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ 2021 жылғы жылдық есебіне қосымша

«Самұрық-қазына» ақ корпоративтік басқару кодексінің қағидаттары мен ережелерінің сақталуы / сақталмауы туралы есеп[1]

Осы есеп ҚМГ кодексінің 6-тармағын орындау үшін дайындалды және ҚМГ-ның ҚМГ Кодексінің қағидаттары мен ережелерін сақтауы / сақтамауы туралы ақпаратты қамтиды.

2021 жылдың қорытындысы бойынша ҚМГ жалпы төмендегі аспектілер ескеріліп, ҚМГ Кодексінің ережелері мен қағидаттарына сәйкес келді:

1. **ҚМГ Кодексінің 2-бөлімі 1-тарауының 2-тармағына сәйкес** «Қордың Ұйымдары үшін активтердің оңтайлы құрылымын қамтамасыз ету ұсынылады. Холдингтік компанияда бас компания акционерлік қоғам түрінде құрылуы мүмкін. Қалған ұйымдарды жауапкершілігі шектеулі серіктестік түрінде құру ұсынылады. Акционерлік қоғам түрінде құрылған ұйымдарда экономикалық, құқықтық және өзге де аспектілерді және Қор тобының мүдделерін қамтамасыз етуді ескере отырып, жауапкершілігі шектеулі серіктестік түріне қайта ұйымдастыру мүмкіндігін қарау ұсынылады. Жаңа ұйымдарды құру кезінде жауапкершілігі шектеулі серіктестік қолайлы ұйымдық-құқықтық нысан болып табылады. Акционерлік қоғам түрінде жаңа ұйымдарды құруға ұйымның акцияларын қор нарығында одан әрі жоспарланған сату сияқты ерекше жағдайларда жол беріледі».

Кодекстің осы талаптарын ҚМГ есепті кезеңде жалпы сақтады. ҚМГ активтердің құрылымын оңтайландыру бойынша жоспарлы жұмыс жүргізілуде. ҚМГ жаңа заңды тұлғаларды құру кезінде оларды ҚМГ Кодексінде ұсынылғандай жауапкершілігі шектеулі серіктестіктің ұйымдық-құқықтық нысанында құруды жөн көреді. 2021 жылы акционерлік қоғам нысанында заңды тұлғалар құрылмады, акционерлік қоғам нысанында жұмыс істеп тұрған заңды тұлғаларды жауапкершілігі шектеулі серіктестік нысанында заңды тұлғалар етіп қайта ұйымдастыру жүргізілген жоқ. Сонымен қатар, ҚМГ тобы активтерінің құрылымын оңтайландыру бойынша жұмыс бекітілген жоспарларға / бағдарламаларға сәйкес жалғасатын болады[2].

2021 жылғы 9 желтоқсанда Директорлар кеңесінің шешімімен 2021 жылғы 4 қарашада бекітілген ҚМГ құрылымынан шығаруға жататын ҚМГ стратегиялық емес активтерінің тізбесіне (бұдан әрі - СЕА тізбесі) өзгерістер енгізілді. СЕА тізбесіне сәйкес 47 актив 2021 жылдан бастап 2025 жылға дейінгі кезеңде сату, тарату/қайта ұйымдастыру жолымен құрылымнан шығаруға жатады.

2021 жылғы 9 қарашада ҚМГ мен Қор арасында жасалған 2021 жылғы 3 қарашадағы «ҚазТрансГаз» АҚ (бұдан әрі - ҚТГ) 100% жай акцияларын сатып алу-сату шартының талаптарына сәйкес ҚТГ акциялары Қорға берілді.

2021 жылы ҚМГ сатқан / таратқан активтердің саны: сатылғаны – ҚТГ-ның еншілес және тәуелді ұйымдарын ескере отырып, 20 компания, таратылғаны - 6 компания.

2021 жылғы 9 қарашада «Татнефть» ЖАҚ-пен бірлесіп ҚМГ каучук өндірісі бойынша жобаны жүзеге асыру мақсатында «Бутадиен» ЖШС-дағы 25% қатысу үлесін сатып алды.

2. **ҚМГ кодексінің 2-бөлімі 1-тарауының 14-тармағына сәйкес** «Қордың және ұйымдардың Директорлар кеңестері іскерлік этика стандарттарын енгізуді және олардың сақталуын қамтамасыз етеді. Қордың және ұйымдардың барлық лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері іскерлік этика кодексімен танысу туралы өтінішке қол қоюға және Кодекс туралы өз білімдерін жүйелі түрде растауға тиіс».

[1] «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ (бұдан әрі – ҚМГ) корпоративтік басқару кодексі (бұдан әрі – Кодекс) «Самұрық-Қазына» АҚ (бұдан әрі – Қор) Кодексімен бірдей және Қордың 2015 жылғы 27 мамырдағы шешімімен (№22/15 хаттама) бекітілген.

[2] ҚМГ тобындағы заңды тұлғаларды қысқарту жекешелендіру бағдарламалары мен дивестициялар аясында жүргізіледі. 2020 жылғы 29 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Үкіметінің №908 қаулысымен Жекешелендіру жөніндегі 2021-2025 жылдарға арналған кешенді жоспар бекітілді, оған ҚМГ тобының 51 компаниясы, оның ішінде ҚМГ IPO периметріне енген 22 компания енгізілді.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГ Кодексінің осы талаптары жалпы сақталды. ҚМГ бизнесті жүргізудегі адалдық, шынайылық және ашықтық қағидаттарын ұстанады және әріптестеріміз бен серіктестеріміздің осы Қағидаларды сақтауына ерекше назар аударады. Осы міндет аясында ҚМГ-да Іскерлік этика кодексі, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты, Мүдделер қақтығысын реттеу саласындағы саясат, Контрагенттердің сенімділігін тексеру саясаты бекітілді.

Компания жыл сайын жаңадан қабылданған, сондай-ақ жұмыс істеп жүрген қызметкерлерді Компания қызметкерлерінен күтілетін этикалық стандарттар мен міндеттемелерді сақтау және мінез-құлық тұрғысынан оқытуды жүргізіп отырады. Осылайша, 2021 жылы компания қызметкерлері үшін комплаенс мәселелері бойынша онлайн оқыту жүргізілді, оның барысында қолданыстағы заңнаманың талаптары, Компания саясатының негізгі комплаенсі баяндалды, сондай-ақ комплаенс талаптарын бұзу салдары бойынша әлемдік практикадан мысалдар келтірілді. Бұдан басқа, қызметкерлер жазбаша түрде іскерлік этика кодексін және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы саясатты сақтау бойынша міндеттемелер қабылдайды. Бұл ретте ҚМГ компаниялар тобының барлық қызметкерлерінің Іскерлік этика кодексімен танысуы туралы өтініштерге қол қою бойынша жоспарлы жұмыс жүргізілуде.

3. **ҚМГ Кодексінің 2-бөлімі 3-тарауының 5-тармағына сәйкес** «Тұрақты даму төмендегілерген:

- басқару жүйесіне;
- даму стратегиясына;
- тәуекелдерді басқаруды, жоспарлауды (ұзақ мерзімді (стратегия), орта мерзімді (5 жылдық даму жоспары) және қысқа мерзімді (жылдық бюджет) кезеңдерді) қоса алғанда, есептілік, тәуекелдерді басқару, адами ресурстарды басқару, инвестициялар, операциялық қызмет және басқалар, сондай-ақ органдардан бастап барлық деңгейлерде (акционерлердің жалпы жиналысы (жалғыз акционер), директорлар кеңесі, атқарушы орган) шешімдер қабылдау процестеріне қатысып, қатардағы қызметкерлермен аяқталатын негізгі процестерге.интеграциялануы тиіс».

Кодекстің осы талабын ҚМГ есепті кезеңде жалпы сақтады. ҚМГ Директорлар кеңесінің шешімімен 2020 жылы орнықты даму саласындағы басқару жүйесі жөніндегі нұсқама бекітілді, ол мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл процесін ұйымдастыруды, орнықты даму қағидаттарын түйінді процестерге интеграциялауды және мониторингті, орнықты даму бойынша жыл сайынғы есептілікті дайындауды, орнықты даму, орнықты даму бойынша мәдениетті дамыту мен қолдау, тәуекелдерді анықтау жне бағалау, құжаттаманы басқару саласындағы басым бағыттары (бастамаларды) іске асыру, орнықты даму саласындағы нәтижелілікті өлшеу сипаттамасын қамтиды. Сонымен қатар, орнықты дамуды түйінді процестерге интеграциялау бойынша жұмыс жалғастырылатын болады.

4. **Кодекстің 2-бөлімі 4-тарауының 2-тармағына сәйкес** «Ұйымда акционерлердің (қатысушылардың) жалпы жиналысының жұмыс регламенті әзірленуге тиіс, онда күн тәртібінің мәселелерін тиісінше талқылау және шешімдер қабылдау, лауазымды адамдардың сөз сөйлеуі және өзге де мәселелер көзделетін акционерлердің (қатысушылардың) жалпы жиналысын өткізу тәртібі белгіленеді».

ҚМГ 100% мемлекетке тиесілі болғандықтан, ҚМГ Акционерлерінің жалпы жиналысының функцияларын қазіргі уақытта Қордың Басқармасы және/немесе Басқарма төрағасы жүзеге асырады*. Осыған байланысты, қазіргі уақытта мұндай регламент жоқ, бірақ ҚМГ-ның IPO-ға шығуын және қолданылатын листингтік талаптарды ескере отырып, акционерлердің жалпы жиналысы туралы ережені әзірлеу бойынша жұмыс жүргізілуде.

5. **Кодекстің 2-бөлімі 5-тарауының 6-тармағына сәйкес** «Акциялардың 100%-ы Қорға тиесілі компанияларда Директорлар кеңесінің мүшесін іздеудің және сайлаудың мынадай процесі бар:

- Қор компаниянының Директорлар кеңесінің төрағасымен, Компанияның Директорлар кеңесінің Тағайындаулар және сыйақылар жөніндегі комитетінің төрағасымен бірлесіп мыналарды дайындауды және жоспарлауды: Компанияның міндеттерін ескере отырып, Директорлар кеңесінде қажетті құзыреттер мен дағдылар жиынтығын талдауды және айқындауды жүргізеді;
- кандидаттарды іздеу арнасын – дербес немесе рекрутингтік ұйымды тарта отырып айқындайды;
- кандидаттарды іздеуді жүзеге асырады;

[1] «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының 2003 жылғы 13 мамырдағы Заңының 35-бабының 5-тармағына; «Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» Қазақстан Республикасы 2012 жылғы 1 ақпандағы Заңының 10-бабы 2-тармағының 3-тармақшасына; Қор Басқармасының 2009 жылғы 1 маусымдағы шешімімен, № 59/09 хаттама, бекітілген Олар бойынша шешімдерді Қор Басқармасы немесе Басқарма төрағасы қабылдайтын Қазақстан Республикасының заңнамасына және (немесе) Жарғыға сәйкес акционерлердің (қатысушылардың) жалпы жиналысының немесе оған қатысты Қор акционер, қатысушы болып табылатын немесе мүліктегі үлеске құқығы бар өзге де заңды тұлғаның құзыретіне жататын компанияның немесе өзге заңды тұлғаның қызметі мәселелерінің тізбесіне сәйкес жұмыс жүргізілуде.

- кандидаттарды іріктеуді жүргізеді: кандидаттар бойынша бағалау, сұхбат және ұсыныстар дайындау (компаниялардың директорлар кеңесінің мүшелігіне кандидаттар Қордың Директорлар кеңесінің Тағайындаулар және сыйақылар жөніндегі комитетті кемінде бір мүшесімен талқыланады);
- Жалғыз акционердің шешім қабылдауы;
- компанияның интернет-ресурсында ақпарат жариялау, баспасөз релизі.
  Холдингтік компаниялар өз тобында ұқсас процесті қолданады».

Кодекстің осы талабын ҚМГ есепті кезеңде жалпы сақтады. ҚМГ тобының компанияларына қатысты ҚМГ Директорлар кеңесінің Тағайындаулар және сыйақылары жөніндегі комитеті тартуды қоспағанда, ҚМГ еншілес және тәуелді ұйымдарында Директорлар кеңесінің мүшелерін іздеу және іріктеу процесін ұқсас түрде регламенттейтін құжат бар. Бұл 2021 жылы ҚМГ-нің 2022-2031 жылдарға арналған жаңа даму стратегиясының қабылдануына байланысты, оған сәйкес активтерді басқарудың холдингтік моделіне көшу көзделген.

6. **Кодекстің 2-бөлімі 5-тарауының 6-тармағына сәйкес** «Қор мен ұйымдар қызметтің үздіксіздігін қолдау және Директорлар кеңесінің құрамын прогрессивті жаңарту үшін Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастық жоспарларының болуын қамтамасыз етуі қажет.».

Кодекстің осы талабы ҚМГ-де жалпы есепті кезеңде сақталды. ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету саясаты және 2021-2024 жылдарға арналған ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету жоспары ҚМГ Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 8 сәуірдегі шешімімен, №5/2021 хаттама, бекітілді.

Сонымен бірге, 2021-2024 жылдарға арналған ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету жоспарында ҚМГ Директорлар кеңесінің бос жұмыс орындарын толтыруға үміткерлер (кандидат) тізімі жоқ. ҚМГ Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 6 сәуірдегі шешімімен (№ 6/2022 хаттама), аталған 2021-2024 жылдарға арналған ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету жоспарына өзгертулер мен толықтырулар бекітілді. Бұл өзгерістер мен толықтырулар, басқалармен қатар, Директорлар кеңесінің тәуелсіз директор лауазымына кандидат туралы ақпаратты ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету жоспарына енгізумен байланысты. ҚМГ Директорлар кеңесінің мүшелігіне кандидаттар тізімін толықтыру арқылы ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету жоспарын жаңарту 2022 жылға жоспарланған.

7. **Кодекстің 2-бөлімі 5-тарауының 7-тармағына сәйкес** «Директорлар кеңесі Директорлар кеңесінің жаңадан сайланған мүшелері үшін лауазымға енгізу бағдарламасын және Директорлар кеңесінің әрбір мүшесі үшін кәсіби даму бағдарламасын бекітеді».

Кодекстің осы талабын ҚМГ есепті кезеңде жалпы сақтады. ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету саясаты және 2021-2024 жылдарға арналған ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету жоспары ҚМГ Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 8 сәуірдегі шешімімен (№5/2021 хаттама) бекітілді. Бұл ретте 2021-2024 жылдарға арналған ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету жоспарында ҚМГ Директорлар кеңесінің бос жұмыс орындарына үміткерлер (кандидат) тізімі жоқ. ҚМГ Директорлар кеңесінің 2022 жылғы 6 сәуірдегі шешімімен (№ 6/2022 хаттама) аталған 2021-2024 жылдарға арналған ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету жоспарына өзгертулер мен толықтырулар бекітілді. Бұл өзгерістер мен толықтырулар, басқалармен қатар, Директорлар кеңесінің тәуелсіз директор лауазымына кандидат туралы ақпараттың ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету жоспарына енгізілуімен байланысты болды. ҚМГ Директорлар кеңесінің мүшелігіне кандидат тізімін толықтыру арқылы ҚМГ Директорлар кеңесі мүшелерінің сабақтастығын қамтамасыз ету жоспарын жаңарту 2022 жылға жоспарланған..

8. **Кодекстің 2-бөлімі 5-тарауының 10-тармағына сәйкес** «Ұйымның Директорлар кеңесінің мүшесіне сыйақы белгілеу Қор әзірлейтін әдіснамаға сәйкес жүзеге асырылады, бұл ретте ұйым үшін осы тұлғаның Директорлар кеңесінің құрамына қатысуынан күтілетін оң әсер назарға алынуға тиіс».

Кодекстің осы талабын ҚМГ есепті кезеңде жалпы сақтады, ҚМГ Директорлар кеңесінің мүшелеріне сыйақыны Қорда қабылданған әдіснамаға сәйкес Қор белгіледі.

9. **Кодекстің 2-бөлімінің 5-тарауының 12-тармағына сәйкес** «Директорлар кеңесінің отырыстарын өткізудің ұсынылатын кезеңділігі жылына 8-12 отырысты құрайды.».

Кодекстің осы талабын ҚМГ есепті кезеңде жалпы сақтады - 2021 жылы 11 кезекті отырыс жоспарланып, өткізілді. Сонымен қатар кезектен тыс 8 отырыс өтті.

10. **Кодекстің 2-бөлімі 5-тарауының 15-тармағына сәйкес** «Корпоративтік хатшыға қатысты ұйымда лауазымға енгізу және сабақтастықты жоспарлау бағдарламасы әзірленеді.».

Кодекстің осы талапты ҚМГ есепті кезеңде сақтамады. Есепті кезеңде Корпоративтік хатшы қызметі корпоративтік басқаруды жетілдіру шеңберінде Компанияның бірінші кезектегі міндеттеріне шоғырланды, ал бөлімшенің жекелеген тікелей іс-шаралары Covid-19-ға байланысты ресурстардың жеткіліксіздігі себебінен кейінге қалдырылды. Корпоративтік хатшыға қатысты лауазымға енгізу және сабақтастықты жоспарлау бағдарламасын әзірлеу жөніндегі іс-шаралар Корпоративтік хатшы қызметінің 2022 жылға арналған жұмыс жоспарына енді.

11. **Кодекстің 2-бөлімінің 6-тарауының 3-тармағына сәйкес** «Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау функциясына жетекшілік ететін басшы тәуекелдің иесі болмауы ұсынылады, бұл оның тәуелсіздігі мен объективтілігін қамтамасыз етеді. Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жөніндегі функцияларды экономикалық жоспарлауға, корпоративтік қаржыландыруға, қазынашылыққа, инвестициялық шешімдер қабылдауға байланысты функциялармен қоса атқаруға тыйым салынады. Егер мүдделердің елеулі қақтығысы туындамаса, басқа функциялармен біріктіруге жол беріледі.».

Кодекстің осы талабын ҚМГ есепті кезеңде жалпы сақтады. ҚМГ-нің қолданыстағы ұйымдық құрылымына сәйкес тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау қызметі (бұдан әрі – ТБ және ІБҚ) Басқарма төрағасының стратегия, инвестициялар және бизнесті дамыту жөніндегі орынбасарына тікелей бағынады. ТБ және ІБҚ басшысы бірде-бір тәуекелдің иесі болып табылмайды және, тиісінше, мүдделер қақтығысы жоқ. Бұдан басқа, Атқарушы органның жанындағы Комитеттерге ТБ және ІБҚ басшысының тәуекелдерді басқару жөніндегі құрылымдық бөлімшенің өкілі ретінде толыққанды дауыс беру құқығымен дербес және тәуелсіз қатысуы қамтамасыз етілді.

12. **Кодекстің 2-бөлімі 7-тарауының 6-тармағына сәйкес** «Интернет-ресурста ең кем дегенде мынадай ақпарат болуы тиіс:

- мәміленің тараптары, мәміленің елеулі талаптары (мәміленің нысанасы, мәміленің бағасы), мәмілені мақұлдау туралы шешім қабылдаған орган туралы мәліметтерді қоса алғанда, жасалуына мүдделілік бар мәмілелер туралы ақпарат;
- мәміленің тараптары (мәміленің нысанасы, мәміленің бағасы), мәмілені мақұлдау туралы шешім қабылдаған орган туралы мәліметтерді қоса алғанда, ірі мәмілелер туралы ақпарат».

Кодекстің осы талабын ҚМГ есепті кезеңде жалпы сақтады. 2021 жылдан бастап ҚМГ корпоративтік интернет-ресурсында орналастырылатын ҚМГ Жылдық есебіне «Ірі мәмілелер және жасалуында мүдделілік бар мәмілелер туралы мәліметтер» бөлімі енгізілді.

ІРІ МӘМІЛЕЛЕР ЖӘНЕ МҮДДЕЛІЛІК БАР МӘМІЛЕЛЕР ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТТЕР

Ірі мәмілелер

Есепті кезеңде Директорлар кеңесі және (немесе) Акционерлердің жалпы жиналысы «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына және ҚМГ ішкі құжаттарына сәйкес ірі болып танылатын мәмілелер[1] бойынша шешімдер қабылдамады.

Мүдделілік бар мәмілелер

Есепті кезеңнің 3-ші тоқсанында ҚМГ Директорлар кеңесі «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес мүдделілік бар мәмілелер деп танылатын және құны ҚМГ активтерінің жалпы баланстық құнының 10% және одан да көп пайызын құрайтын мүлікті сатып алумен немесе иеліктен шығаруға байланысты бір мәміле бойынша шешім қабылдады.. Бұл шешім «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ және «Самұрық-Қазына» АҚ арасында сатып алу-сату шартын жасасу арқылы «ҚазТрансГаз» АҚ-ның («QazaqGaz» ҰК АҚ) 100% жай акцияларын иеліктен шығару болып табылады. 2021 жылғы 9 қарашада «QazaqGaz» ҰК АҚ жай акциялары «Самұрық-Қазына» АҚ пайдасына толық берілді. Иеліктен шығарылатын активтің сомасы пайыздық қатынаста ҚМГ активтерінің баланстық құнының жалпы мөлшерінің 13%-ын құрайды.

[1] Қазақстан Республикасының «Акционерлік қоғамдар туралы» Заңына сәйкес нәтижесінде құны қоғам активтерінің баланстық құнының жалпы мөлшерінің 25% және одан да көп пайызын құрайтын мүлікті қоғам сатып алатын немесе иеліктен шығаратын (сатып алуы немесе иеліктен шығаруы мүмкін) мәміле немесе өзара байланысты мәмілелер жиынтығы ірі мәміле деп танылады.

ГЛОССАРИЙ

ААҚ — Ашық акционерлік қоғам

АГ — Амангелді Газ

АГҚ — Азия Газ құбыры

АМӨЗ — Атырау мұнай өңдеу зауыты

АК — Аудит жөніндегі комитет

АҚ — Акционерлік қоғам

АҚМБАжҰҚЖБ — Атырау қабаттардың мұнай беруін арттыру және ұңғымаларды күрделі жөндеу басқармасы

АҚҚ — Ақша қаражатының қозғалысы

АТ — Ақпараттық технологиялар

АХҚО — «Астана» халықаралық қаржы орталығы

ӘТИ — Әлеуметтік тұрақтылық индексі

ББҰ — Бірлесіп бақыланатын ұйымдар

БГӨ—ТБА — Бұқара газ өңірі—Ташкент—Бішкек—Алматы

БК — Бірлескен кәсіпорын

БКЖ — Болашақ кеңейту жобасы

БӨ — Барлау Өндіру

БТЕ — Квадрлн

БҰҰ — Біріккен Ұлттар Ұйымы

БШГ — Бейнеу—Шымкент газ құбыры

ГДж — Гигаджоуль

ГЖҚ — Газдың жерасты қоймасы

Гкал — Гигакалория

ГКДҚ — Газды кешенді дайындау қондырғысы

ГМО — Газ-моторлы отын

ДС, ӨҚ және ҚОҚ — Денсаулық сақтау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау

ЕКБ — Екінші буын зауыты

ЕҚОҚ — Еңбекті және қоршаған ортаны қорғау

ЕҚЕҚТҚТДК — Еңбек қауіпсіздігі, еңбекті, қоршаған ортаны қорғау және тұрақты даму жөніндегі комитет

ЕОБ — Еуропалық орталық банк

ЕТҰ — Еншілес және тәуелді ұйымдар

ЖАҚ — Жабық акционерлік қоғам

ЖАҚ — Жария акционерлік қоғамы

ЖКО — Жол-көлік оқиғалары (ағылш n/a)

ЖҚС — Жанар-май құю станциясы

ЖСҚ — Жобалық-сметалық құжаттама

ЖІӨ — Жалпы ішкі өнім

ЖШС — Жауапкершілігі шектеулі серіктестік

ЗТБ — Заңды тұлғалар бірлестігі

ИОА — Интергаз Орталық Азия

КБК — ҚМГ Корпоративтік басқару кодексі

КБЖЕЖ — Корпоративтік басқаруды жетілдіру жөніндегі егжей-тегжейлі жоспар

кВт — Киловатт-сағ

КТГ — Компримирленген табиғи газ

ККСБ — Корпоративтік қайта сақтандыру бағдарламасы

ККК — Каспий құбыр консорциумы

КСШ — Көмірсутек шикізаты

КТЖ — Кешенді технологиялық желілер

ҚТО — ҚазТрансОйл

ҚҮБЖ — Қызметтің үздіксіздігін басқару жүйесі

ҚК — Қаржы жөніндегі комитет

ҚТК — Қызметтің түйінді көрсеткіштері

ҚӨК — Карашығанақ өңдеу кешені

ҚГМ — «ҚазГерМұнай» БК» ЖШС

ҚҚҚ — Қазақстан—Қытай құбыры

ҚҚС — Қосылған құн салығы

ҚМГ — «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамы

ҚТКФ — Қазақтеңізкөлікфлоты

ҚДБ — Қазақстанның Даму банкі

ҚХР — Қытай Халық Республикасы

ҚТГ — ҚазТрансГаз

ҚТГА — ҚазТрансГаз Аймақ

ҚТГӨ — ҚазТрансГаз Өнімдері

ҚРҰБ — Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі

ҚР — Қазақстан Республикасы

ҚМГ БӨ — «ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ

МАҚ — Мемлекеттік акционерлік қоғам

МГҚ — Магистралды газ құбыры

МЖП — Минималды өміршең өнім

Млн — Миллион

Млн тонна — Миллион тонна

МТ — Мұнай Тас

МГКДҚ — «Болашақ» мұнай мен газды кешенді дайындау қондырғысы

М.э. млн тоннасы — Мұнай эквивалентінің миллион тоннасы

Мэб млн — Мұнай эквивалентінің миллион баррелі

МЖ — Менеджмент жүйесі

Млрд — Миллиард

Млрд текше ф — Миллиард текше фут

Млрд $м^3$ — Миллиард текше метр

МГӨБ — Мұнай-газ өндіру басқармасы

МТҰК — Мұнай тасымалдау жөніндегі ұлттық компания

МӨЗ — Мұнай өңдеу зауыты

ЖМ — Жекеменшік мекемесі

НТК — Негізгі тәуекел көрсеткіші

НКОК — «Норт Каспиан Оперейтинг Компани»

ОГӨЗ — Орынбор газ өңдеу зауыты

ОПЕК — Мұнай экспорттаушы елдер ұйымы

ОИТҚ — Орталық инженерлік-технологиялық қызмет

ӨБ — Өндірістік бірлестіктер

ӨҚҚ — Өте жоғары қысымдағы құбыр

ӨБК — Өнімді бөлу туралы келісім

ПҚОП — «ПетроҚазақстан Ойл Продактс» ЖШС

ПМХЗ — Павлодар мұнай—химия зауыты

«Самұрық-Қазына» АҚ, Қор — «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ

СБТК — Солтүстік—Батыс тасымалдау компаниясы

СТГ — Сұйытылған табиғи газ

СҚБК — Стратегия және қоржынды басқару жөніндегі комитет

СҚБЖ — Сағалық қысымды басқару жобасы

СКӨБК — Солтүстік Каспий бойынша өнімді бөлу туралы келісім

СКГ — Сұйытылған көмірсутекті газдар

ТБКЖ — Тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесі

ТБжІБЖ — Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесі

ТҚжЖ — Техникалық қызмет көрсету және жөндеу

ТДЕ — Тұрақты даму туралы есеп

ТНК — Тиімділіктің негізгі көрсеткіштері

ТПАБ — Технологиялық процестерді автоматтандырылған басқару

ТЖСК — Тағайындау және сыйақы жөніндегі комитет

ТМК — Теңіз мұнай компаниясы

ТКжҰҚБ — Технологиялық көлік және ұңғымаларға қызмет көрсету басқармасы

ТДМ — Тұрақты даму мақсаттары

ТШИ — Тікелей шетелдік инвестициялар

ТШО — «Теңізшевройл» ЖШС

ҰТК — Ұлттық тау-кен компаниясы

ҰК — Ұлттық компания

ҰТКҚК — Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы

ҰМК — Ұлттық мұнай-газ компаниясы

ҮҚТ — Үздік қолжетімді техника

ХВҚ — Халықаралық валюта қоры

ХҚЕС — Халықаралық қаржы есептілігінің стандарттары

ХМҚБИ — Халықаралық мемлекеттік қызмет және басқару институты

ХҚД — Халықаралық көлік дәлізі

ЦТБ — Цифрлық трансформация бағдарламасы

ШГА — Шикі газ айдау

ШДОБ — Шынайы деректерді оңтайландыру бағдарламасы

ШК — Шағын кәсіпорындар

ІАҚ — Ішкі аудит қызметі

ІБЖ — Ішкі бақылау жүйесі

ІМГ — Ілеспе мұнай газ

ЭДР — Эмитент дефолтының рейтингісі

ЭЫДҰ — Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы

BP — "Бритиш петролеум" компаниясы

CDP — Көміртек шығарындылары туралы ақпаратты ашу жобасы

GRI — Газ есептілігі жөніндегі ғаламдық бастама

IPO — Көпшілікке бастапқы ұсыныс

KGDBN — Газ бойынша өндірістік шектеулерді алып тастау

MBA — Іскерлік әкімшілеу магистрі

MIT — Массачусетс технологиялық институты

plc — Жауапкершілігі шектеулі жария компания

WEC — Дүниежүзілік энергетикалық кеңес

1P қорлар — Дәлелденген қорлар

2P қорлар — Дәлелденген және ықтимал қорлар

3P қорлар — Дәлелденген және ықтимал және қисынды қорлар

4ICP — ГКДҚ-ға газды кері айдаудың 4-ші компрессоры құрылғысы

5TL — 5-ші айдау құбыры

БАЙЛАНЫС

Инвесторлармен өзара іс-қимыл жасау мәселелері бойынша

Телефоны: +7 (7172) 78 63 43

E-mail: ir@kmg.kz

БАҚ-пен өзара іс-қимыл жасау мәселелері бойынша

Телефоны: +7 (7172) 78 62 31, 78 94 22

e-mail: press@kmg.kz

"ҚазМұнайГаз" ұлттық компаниясы" АҚ Орталық аппараты

Мекенжайы: Қазақстан Республикасы, 010000, Нұр-Сұлтан қ., Д. Қонаев к-сі, 8

Телефоны: + 7 (7172) 78 61 01 (қабылдау бөлмесі)

Факс: + 7 (7172) 78 60 00

веб-сайт: www.kmg.kz

Кеңсе

Телефоны: +7 (7172) 78 61 39, +7 (700) 266 75 90 (құжаттарды қабылдау)

+7 (7172) 78 65 59, +7 (777) 954 93 70, 78 65 49, +7 (771) 190 96 36 (кіріс хат-хабар)

+7 (7172) 78 60 00 (факс)

e-mail: astana@kmg.kz

Кадр мәселелері бойынша

Бос жұмыс орындары туралы ақпарат: http://work.kmg.kz/

Телефоны: +7 (7172) 78 95 18

e-mail: HRteam@kmg.kz

Қайырымдылық көмек көрсету мәселелері бойынша

Телефоны: +7 (7172) 57-68-98

e-mail: info@sk-trust.kz

Заңнаманың және ҚМГ мен ЕТҰ ішкі нормативтік құжаттарының бұзылу мәселелері бойынша

Сенім телефоны: +7 (7172) 78 65 65 (құпиялылыққа кепілдік беріледі)

e-mail: doverie@kmg.kz

Қызметкерлердің құқықтары мен заңды мүдделері және еңбек даулары мен жанжалдарды шешуге жәрдемдесу мәселелері бойынша

ОМБУДСМЕН

Телефоны: +7 (7172) 78 65 60

e-mail: ombudsman@kmg.kz

Орнықты даму мәселелері бойынша

e-mail: sustainability@kmg.kz

Қоршаған ортаны қорғау мәселелері бойынша

Телефоны: +7 (7172) 78 61 92

e-mail: hse@kmg.kz

Сатып алу мәселелері бойынша

Телефоны: +7 (7172) 78 61 80

«Самұрық-Қазына» акционерлік қоғамының компаниялар тобының жедел желісі

Өз бастамашылығымен ақпараттандыру саясатына сәйкес, Сіз кез келген болған немесе болжамды ұрлау, алаяқтық, сыбайлас жемқорлық пен бизнес жүргізудің базалық қағидаттарының немесе «Самұрық-Қазына» АҚ мінез-құлық кодексінің бұзылу фактілері туралы хабарлай аласыз.

Телефоны: 8 (800) 080 47 47

Номер WhatsApp: +7 (771) 191 88 16

Интернет-портал: www.sk-hotline.kz

e-mail: mail@sk-hotline.kz